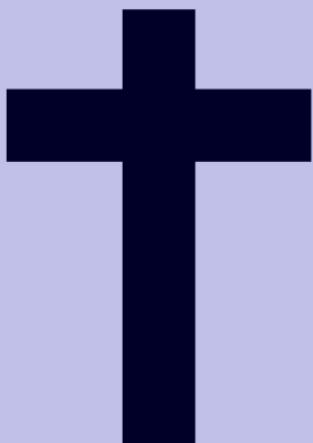

Anindilyakwa Bible

Portions of the Holy Bible in the Anindilyakwa language of
Australia

Anindilyakwa Bible

Portions of the Holy Bible in the Anindilyakwa language of Australia

copyright © 2019 Bible Society of Australia

Language: Anindilyakwa

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023

93266950-789d-563b-b824-7dc9dd3865ce

Contents

Luča	1
Janjana	225
WarningEbijja	350
1 Dimidi	378
Jaminja	402

Luka

Enena jurra Luka-langwa ngarraku-makinama ni-yamamulangwa Jesus Christ akwa ngarningka amurndakakina ayakwa nenu-wilyakajuwa-mulangwa nakina ena-langwamanja warnikabuburrakiyuwa.

Nakine-ka Luka ngarrenu-makinama Neningikarrawaralangwa Amawurrina engbuda alyengma akina. Akwa ngarrenu-makinama Jesus nenu-wilyakajuwa-mulangwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa ayakwa kajungwa ka-buriyamini-yada wurrakina Neningikarrawarawa. Akwa ngarningka ngarrenu-makinama Luka nenumini-yakuwabijuwa-mulangwa Jesus warnumamalyamanja, akwa nu-marngkirradinu-mulangwa nakina wurridarringka-manja. Nu-marngkirradinuma nakina wurrakina-manja, umba aburraja arrkala wurrababurna wurridarringka nenu-mamurikajuwama wurrakina aburramba-langwa enuwa-manja.

Eningadinuba-wiya ayakwa

¹ Ngayuwe-ka ningena Luka ningenimikirra. Ningarrikarrenama ngayuwa enena-manja jurra aduwaba kajungwa ki-larrkaji-yada ena nungkuwa-wa Diyabulaja. Ningkeningme-ka ningkakina wurrababurna warnumamalya narr-arrikarrangu-mulangwa arakba ayakwa akwala-manja jurra. Narr-arrikarranguma wurrakina ni-yamamulangwa Jesus n-ambilyu-wiya yirruwa-manja nakina enena-manja angalya.

² Akena nara keni-rringka wurrakina Jesus aburralangwa-murra menba. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya neni-rringkama Jesus n-aburradadangu-mulangwa nakina ena-langwa warka yanda-langwa ni-jerrukwama ebina warka nenu-kwamurra Neningikarrawara. Neni-rringkama wurrakina biya narr-eningmikama wurrumurndakibina warnumamalya kajungwa warnikarrikerri-yada jurra-manja amurndakibina-langwiya ayakwa nuw-engkirrikenu-mulangwiya wurrakina. Akwa wurrumurndakibina-murrada narri-rringka-murrada warnumamalya yirrabu-makama ababurna-langwa yirruwa-manja yirrajukwaba-da.

³ Kwuja, Bungkawa, nganja ning-akakirumakajungwunuma arakba ningena amurndakibina ni-yama-mulangwa Jesus n-aburradadangu-mulangwa ebina warka ena-langwa yanda-langwa ni-lawurrradinuma nakina Nungwenikbawa. Angwurra ning-akakirumakajungwunuma

ngayuwa nari-yada e-yakuwabijuma. Kembirra ningilyangkuwerribikajungwunuma arakba ngayuwa, ningenikarriki-yada nganjukwaba amurndakenena akwala ayakwa, kajungwa ki-larrkaji-yada ngayuwa nganyangwa ayakwa nungkuwa-wa. Yirra-ngayindename-ka ngayuwa yiba-makinama nungkuwa-manja ababurna-langwa eningadinuba-wiya-langwa yanda-langwa angerriba eningarija-langwu-wa,

⁴ kajungwa nari-yada a-kwiyerrbuma nungkuwa, umba warenja-bawiya ku-miringkini-yada amurndakibina ne-yama-mulangwa ningkakina. Akwa ngarningka yiba-makinama ngayuwa kajungwa k-eningmidini-yada ningkakina ebina-murrada ayakwa wurrukwala warnumamalya b-akakirumakama arakba wurrakina nungkuwa-manja alyangmandukwuna-wiya akina-bina ayakwa-da.

Keburiyela ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Jekarayu-wa

⁵ Arakba-wiya n-ambilyu-wiya nubungkawa Yerida Judiya-manja nakina, nuw-ambilyumurra wurrababurne-ka warnungkwarba WurruMinida. Ne-yengbijajungwunuma wurrakina warnimikirra warningarakburakba-kiya-langwa warnungkwarba WurruMinida. Umba wurrukwala ne-yengbijajungwunuma WarningAbija warnumamalya wurrakina. Enejukwaba nuwilyaba nenumamalya nemikirra Jekaraya ni-yengbijajungwunuma nakina Abija-langwiya ekirra. Ngalaja dadingiyenikba ena-langwa Lijibida dakina, umba ngala-langwa nungwadikba enejukwaba NuMinida nenungkwarba nakina.

⁶ Wuneningabe-ka wunalakina-kiya Jekaraya akwa Lijibida wunenumamalya-kiya, akwa nenumini-yarrkuwarakama ababurna-langwa ayakwa Nubungkawalangwa Neningikarrawara-langwa. Kembirra eneja Neningikarraware-ka nakina nenilirraki-rringkama wuneningaba-kiya ngawa. Neni-yaminjamamurra wunalakina, nenumini-yarrkiyarrkuwarakama ayakwa Neningikarrawara-langwa ngawu...wa.

⁷ Biya nen-eniyuwangkwudinuma arakba wunalakina. Biya narra-ngayindanguma warijira akena nara ngawa-da. Wuneningarijira-ma nen-ambilyuma, mena duburuburababa Lijibida dakina-da.

⁸⁻⁹ Biya kembirra arngkawura nakina Jekaraya nu-war-danguma warka Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Aburaja wurrababurna-langwa WurruMinida warnungkwarba na-war-danguma wurrakina warka yakwujina, akena na-warruwarrukweyinuma

wurrukina. Adinuba-wiya wurrukwala na-war•danguma warka yakwujina, kembirra aburramba-langwa wurrukwala-langwa. Biya kembirra arakba WarningAbija warnungkwarba na-war•danguma warka aburramba-langwa yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja alikira wurrukina. Eminiminingke-ka warka na-war•dangumurra. Umba mababurna-langwa mamawura nuwilyaba NuMinida nenungkwarba ni-dakamurra nakina amukwarnjirrema wuburra, kajungwa ngala-langwa angwarra kuw-angkarrkarjeyi-yada. Eningabe-ka ne-ngbajama akina. Ni-dakama akina mena arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara nenu-makamurra wurrukina WurruMinida warnungkwarba warniki-yaminjami-yada akina ena-langwi-yada. Umba na-wekbalyinu-manja wurrukina wurribina warnungkwarba akina-langwa warka, adinuba-wiya narr-arrikarranguma wurrababurna-langwa warnimikirra jurra-manja. Erribirra narr-arrikarranguma. Kembirra na-warruwarrukweyinuma narri-dakama akina amukwarnjirrema ebina-langwiya jurra. Kembirra arakba Jekaraya ni-dakama akina enamba-langwa nakina ebina-manja alikira WurruMinida warnungkwarba wulkwa nuw-awiyebeiyinu-murrumanja wurrukina, umba naramrumanja wurrukwala warnumamalya.

¹⁰ Ni-daka-manja Jekaraya akina, nakwukawura n-ambilyuma nakina alikira-manja arrawa. Umba aburraja warnumamalya wurribina na-likenu-murrumanja Neningikarrawara-langwu-wa angalya erreka-manja-wiya nuw-arjeyuma wurrukina akwa na-buriyaminuma Neningikarrawaru-wa yakwujina.

¹¹ Akena n-ambilyu-manja nakina nakwukawura arrawa-manja, eneja nuwilyaba nenikumamurikaja Nubungkawa Neningikarrawara-langwa ni-jadinga n-abilyerrikajungwunuma enuwa-manja nakina. Eneja Jekaraya neni-rringkama nakina n-arjeyuma ebina-manja boda emikirra alda ni-daka-murrumanja nakina ebina amukwarnjirrema. Ekbuda-langwa-langwa alda n-arjeyuma nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa.

¹² Eneja n-arndirndade-ka Jekaraya akwa n-akbar•da angwurra nakina-da.

¹³ Eneja kembirra nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yama enuwa-wa, “Nara akbar•duma, Jekaraya,” ni-yama. “Ningku-buriyaminuma ningkakina Neningikarrawaru-wa akwa eneja n-engkirrikenuma nakina ayakwa nungkwa-langwa. Kembirra ambaka-murra

ngalaja dadingiyena kangumin-arrangbinama nangariya nungkwa-langwa. Nungwaja kembirra kini-yengbiginama niyukwujya ningkakina nemikirra Janjana.

¹⁴ Biya ki-yekirrerridinama angwurra ningkakina nginukwa-mulangwa Neningikarrawara nenikuwena-da. Aburraja wurrababurna warnumamalya ke-yekirrerridinama aburrajukwaba kini-rukwularrina-mulangwa nakina niyukwujya nungkwa-langwa-da," ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa Jekarayu-wa.

¹⁵ Biya ni-yama ngarningka, "Nenikuwene-ka naruma nenungkwarba numikbiyiya kin-ambilyama nakina. Amandangwa eneja Nubungkawa Neningikarrawara kinyaminama, 'Narume-ka nakina.' Umba kin-arumidinamanja nakina, nara e-bekuma amalyirra akwurena-langwa. Nara e-bekuma ngalajukwaba akubibeka engbuda, ebina karraku-bungwurrukwunama warnumamalya. Umba ngalaja Amawurrina akwurdukwurda Neningikarrawaralangwa kenaki-lyangburrukwajinama nakina akwa kenakuwar•dikinama nakina-manja. Kenaku-war•dikinama kinrukwularrina-manja nakina, akwa enuwa-manja ngawa kuw-ambilyama eningangkawura akina-da.

¹⁶ "Nakina-bina nenungkwarba kenu-wilyuwilyakajinama warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa-langwa. Akini-yada aburraja wurrababurne-ka WarningiYijireyla warnumamalya karri-larrngkuwurrenاما awurruwurrariya akwa ke-yaminama eningaba kuw-engkirrikaja-mulangwa ena-langwa ayakwa. Kenumini-yarrkuwarakiname-ka ayakwa Nubungkawalangwa aburra-langwa-langwa Neningikarrawara, wuburra laka arakburakba-kiya-wiya ne-yaminjamama wurrumirumirarrngwa aburra-langwa wurrakina-da," ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawaralangwa.

¹⁷ "Yawe-ka," ni-yama ngarningka Jekarayu-wa nakina. "Nenikuwena kini-lyengmenama nakina, umba eneja Nubungkawa kin-arijidinama arija-langwa. Narrubudeka amandangwa kin-ambilyama nenikuwena. Ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa, ebina-murrada nenaki-ngbudirrka-murrada Eliya arakburakba-kiya-wiya, kenaki-ngbudirrkinama enejukwaba nenikuwena. Aburraja wurrungungwarrngwa ka-lyelyingminama karrakwurrajinama ngarningka wurriyukwayuwa aburralangwa kuw-engkirrikaja-mulangwa wurrakina ena-langwa ayakwa. Aburrajukwaba warnumamalya wurribina nara amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa

wurrakina ke-kuwarrukwajungwunama akwa karrumadirrburakinama aburra-langwa mangma kuw-engkirrikajamulangwa ena-langwa ayakwa. Kembirra kenuminiyarrkuwarakinama wurrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, wuburra laka wurrukwala warnumamalya wurruwerrikidirrbura aburrajukwaba ne-yaminama wurrakina. Kembirra wurrababurna wurramukwiyadakina warnumamalya kuw-embirrarinama wurrakina kajungwa warniki-rringki-yada ebina kini-yamina-mulangwa Nubungkawa Neningikarrawara. Biya kuw-engkirrikajama enuwa-wa, nuw-engkirrikenu-mulangwa adinubawiya ayakwa nenikuwena-langwa-da," ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nenu-maka Jekarayu-wa-da.

¹⁸ Eneja ni-yama Jekaraya enuwa-wa, "Ki-yamarrkinama ngayuwa k-eningmidinama akina ayakwa alyangmandukwuna? Ningeniyuwangkwe-ka arakba ningena. Ngalajukwaba dadingiyarrka dadiyuwangkwe-ka arakba. Yikingiyamarrkiname-ka kembirra yirringalakena?" ni-yama.

¹⁹ Eneja kembirra nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yama, "Ningenimikirra Keburiyela. Neningikarrawara-langwa ningenikumamurikaja ningena, akwa ning-arjiyajinama enuwa-manja akwudangwa ningeningangkawura. Eneja ngini-larrkama nakina ngayuwa nungkuwa-wa kajungwa yiba-makini-yada nungkuwa-manja enena ayakwa eningaba.

²⁰ Akena yi-minikalyika-mubaba ningkakina, kembirra ningkeningayakwa-ma k-ambilyama ningkakina-da, akwa nara e-yengbuma ayakwa yanda-langwa kini-rukwlarrinamanja nangariya nungkwa-langwa-da. Yi-minikalyikama akena ke-yaminama amandangwa enena yirra-makinama aduwaba. Ngalaja dadingiyena kangumin-arrangbinama amandangwa nenikuwena dakina-da. Akina-bu ngawada," ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa Jekarayu-wa biya ni-likena arakba-da.

²¹ Umba n-ambudidinu-manja nakina Jekaraya arrawa, aburraja warnumamalya nuw-embirrarinuma errekbamanja ngawa wurrakina. Namurndak-embirrarinu...wa. Biya ne-yama wurrakina, "Miyambena-burra nara a-jaduma warenja umba n-ambudida nakina?" ne-yamama na-lyangkumakajungwunuma wurrakina. "Nenungkwurakbe-ka arrawa-manja nakina-da," namurndaki-yama.

²² Kembirra arakba-langwa ni-jadinga eneja Jekaraya nakina akena nara kini-yengbina ayakwa. Nu-warrijuwama wulkwa ayarrka. Umba na-lyangkumakajungwunuma

wurrumurndakakina warnumamalya, “Dukwa Neningikarrawara nenu-marngkirringkama nakina-da,” namurndaki-yama wurrakina-da.

²³ Bi...ya kembirra arakba neniyuwangkwa Jekaraya ni-jerrukwama ebina warka nu-war•dangu-mulangwa Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Biya ni-lalikama arakba Jirujalema umba ni-lawurradinuma ena-langwu-wa angalya, akwa n-ambilyuma arakba yakwujina.

²⁴ Biya yimangbala yimawura nu-wurdanguma yakinu...wa. Akena ngalaja dakina Lijibida nara kingi-likena nuw-ambilyu-murruwa warnumamalya umba ying-abuwarrkajungwunuma alikira-manja arrawa ngawa. Kembirra yinginuminu-mambakinuma arakba dakina wurrangariya Jekaraya-langwa.

²⁵ Yingi-yama kembirra dakina, “Nubungkawa Neningikarrawara nu-marngkirradinuma nakina ngayuwamanja mena ningi-yeliyangu-mubaba ebina-wiya ningeningarijira-mulangwa ning-ambilyuma. Akena nara arakba e-yeliyuma aduwaba ningena-da,” yingi-yama dakina-da.

Keburiyela ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Meri-wa

²⁶ Bi...ya yuwilyaba-manja yimawura, eneja nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nibinamurrada nemimikirra Keburiyela ni-likenumurra nakina akinu-wa angalya Keliliya emikirra Nejirida.

²⁷ Eneja neni-larrkama Neningikarrawara duwilyabuwa dadiyara dadimikirra Meri. Dadiki-yar•di-yada ngalaja dakina nuwilyaba nenungkwarba nemimikirra Jawijiba, akena nara ambaka keni-yakeyina wunalakina. Eneja numirenikba neningarakburakba-kiya Jawijiba-langwa Nubungkawa Deyibida nakina.

²⁸ Eneja ni-yama Keburiyela Meri-wa, “Ngeniyerriya, Nubungkawa Neningikarrawara nginuwerrungwur•denama amandangwa nungkuwa-manja. Nungkuwa-manja n-ambilyame-ka,” ni-yama nakina.

²⁹ Ngalaja Meri yingu-werrikawarriyadinume-ka yingengkirrikenu-mulangwa amurndakakina ayakwa. Yingi-lyangkiyama, “Ne-yamarrkama ena ayakwa? Miyambenaburra nginu-makama enena?” yingi-lyangkiyama.

³⁰ Eneja Keburiyela ni-yama ngaluwa-wa, “Nara akbar•duma, mena Neningikarrawara nginuwerrungwur•dena-mubaba nungkuwa-manja.

³¹ Ku-mambakinama ningkakina nangariya, kembirra kin-arrangbinama akwa kini-yengbijinama Jesus.

³² Kin-arumidina-manja nakina, naruma numikbiyiya-dangwa nubungkawa kin-ambilyama. Aburraja warnumamalya ke-yaminama, ‘Nenikuwenikba nakina Neningikarrawara-langwa umba nakine-ka Neningikarrawara naruma numikbiyiya-dangwa nakina,’ ke-yaminama wurrakina. Eneja Nubungkawa Neningikarrawara kenu-bungkawakinama nakina. Eneja kembirra kinu-bungkawadinama nakina wuburra laka numirenikba neningarakburakba-kiya Nubungkawa Deyibida nu-bungkawadinuma nakina arakba-wiya.

³³ Akwa niyirrbiyirrba ngawa kinu-bungkawadinama nakina warnikinikaduwa-manja wurrumirumirena Jekablangwa neningangkawura nakina-da,” ni-yama Keburiyela Meri-wa.

³⁴ Ngalaja yingi-yama Meri, “Nara ambaka ku-mungkwula-langwa ngayuwa warnungkwarba-manja, umba ki-yamarrkinama kin-arrangbinama nangariya?” yingi-yama.

³⁵ Eneja ni-yama Keburiyela, “Neningikarrawara-langwa Amawurrina ebina engbuda ka-likajama kaki-lyinginama ningkakina, bi...ya kembirra ambaka-murra ku-mambakinama wurrangariya ningkakina-da. Kembirra aminakina-langwa aburraja warnumamalya ke-yaminama, ‘Naka niyukwujija Nenikuwenikba Neningikarrawara-langwa nukwurdukwurda naka-da,’ ke-yaminama wurrakina.

³⁶ “Kwuja, ngalajukwaba Lijibida kirringuminuwilyabama kirringalakina wurrumirumirenungwa yingu-mambakinama arakba wurrangariya. Mama dadiyuwangkwa arakba dakina umba kingin-arrangbinama nangariya. Duburubura ying-ambilyuma dadinungkwurakba dakina, akena yingu-mambakinuma wurrangariya yuwilyaba arakba yimawura dakina-da.

³⁷ Amandangwa eneja kini-lyangkuwerribikajungwuna-manja Neningikarrawara neniki-yama-langwa eninger-ribirra, komba kini-yaminama amandangwa nakina-da,” ni-yama Keburiyela Meri-wa-da.

³⁸ Ngalaja yingi-yama Meri enuwa-wa, “Ningengkirrikame-ka ayakwa nungkwa-langwa akwa ningenikuminuwär-duwar-de-ka ningena Nubungkawlangwa Neningikarrawara, kembirra nara ningena awaruma,” yingi-yama. Eneja kembirra nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nanga-lalika Meri arakba-da.

Meri nanga-ngarrangu-mulangwa Lijibida

³⁹⁻⁴⁰ Umba ngalaja nanga-ngayindanguma Meri dadikinagarri-yada dakinu-wa Lijibida akina-wiya. Kembirra

yingi-lalika dakina Nejirida arakba umba yingi-likena warenja-bawiya yadikina engku-wa nuw-angkarrinu-murruwa arrirra dalada. Yingu-wurdanguma Judiya-wa ababurna-murruwa angalya angakarjiyinga. Akina-manja angalya Judiya yingu-wurduwurdanguma ngawa angakarjiyinga, yanda-langwa ying-akburrranga angalya ebina-manja n-ambilyu-murrumanja Jekaraya. Biya yingi-yar•da arakba ena-langwa-manja alikira. Ying-awiyeba dakina biya narrangi-lyelyimbukweyina yakwujina arrawa Lijibida aburrunguwa. Yingi-yama Meri ngaluwa-wa, "Laka, ningkeningaba? En-ambilya Neningikarrawara nungkuwa-manja," yingi-yama.

⁴¹ Ying-engkirrika-manja Lijibida amurndakakina ayakwa, kembirra nibina nangariya ngala-langwa eneja nu-warrinuma arakba ngala-langwa-manja mulkwa. Akini-yada ngawa ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa yingaki-lyangburrukwajuwa yingaku-war•dikama Lijibida-manja arakba akina-da.

⁴² Kembirra yingi-yengbinuma yingi-yangkarjiyajungwunuma ayakwa mena yingi-yangmarngkwunu-mubaba dakina. Akwa yingi-yama Meri-wa, "Neningikarrawara nginu-werrungwur•denama nungkuwa-manja akwa nu-wekbalyinuma ningkakina. Kembirra nungkwaja ningkaruma arakba ningkidarringka ningkilyengma aduwaba ningkakina. Umba ngarningka kenu-werrungwur•denama eneja Neningikarrawara nangariya-manja enejukwaba.

⁴³ Nungkuwe-ka ningkirndenikba ningkakina nganyangwa-langwa Nubungkawa, akena ningki-likenume-ka yangkwurrangwa-da ngayuwa-wa aduwaba-da," yingi-yama Lijibida.

⁴⁴ "Ning-engkirrika-manja ngayuwa ayakwa nungkwa-langwa," yingi-yama dakina Lijibida, "kembirra aburraja wurrangariya nganyangwa na-warrinuma mulkwa-manja nu-ngwurrkbalinuma yukwudukwuda aburra-langwa.

⁴⁵ Eningabe-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwa-langwa ningk-eningmidinu-mulangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa alyangmandukwune-ka, akwa ningku-werrikambilya-mulangwa enuwa-manja, menababa ababurna-langwa nginu-makama Nubungkawa Neningikarrawara nungkuwa-manja ke-yaminama akina amandangwa-da," nanga-makama dakina Lijibida Meri-wa-da.

*Emeba nanga-ngwurkumambambijuwa-mulangwa
Neningikarrawara Meri-manja*

- 46 Yingi-yama arakba ngalaja Meri,
 "Yawe-ka. Ningeni-yangmarngkwajiname-ka aman-
 dangwa Nubungkawa Neningikarrawara
 ningeningangkawura.
- 47 Nakina-bina ngin-enibikinama ngayuwa kembirra
 ningu-werrikilyelyingmajungwunama angwurra.
- 48 Mama ningiyukwujija ningeneratingbirra
 ningenumamalya; umba ngin-akwurrajuwama
 nakina ngayuwa-manja.
 Ningenikuminuwarduwar·da wulkwa ena-langwa
 umba nara akwala.
- Aduwaba-langwa aburraja wurrababurna-langwa warnu-
 mamalya ke-yaminame-ka, 'Nubungkawa Neningikar-
 rawara ni-yamama eningaba nakina ngaluwa-manja,'
 ke-yaminame wurrakina.
- 49 Ke-yengbinama enena ayakwa nganyangwa-langwa
 wurrakina mena Neningikarrawara narrubuda-
 baba nilyengma nakina, akwa arrubuda nginumini-
 ngekburakama nganyangwa.
- Narrubude-ka nakina akwa akwurdukwurda ekirra
 ena-langwa.
- 50 Neningikarrawara nakina n-errukwulinuma ngakwurra-
 langwa warnumamalya warningarakburakba-kiya-
 manja yanda-langwa aduwaba.
 Akwa kin-errukwulinama nakina ngakwurra-langwa
 wurriyukwayuwa akwa ngarningka aburra-langwa-
 manja wurriyukwayuwa aburrajukwaba.
 Kin-errukwulinama ngarrababurna-langwa ngarnu-
 mamalya ngarribina akinumini-yarrkuwarakina-
 murrumurra ena-langwa ayakwa.
- 51 Akena wurribina na-ngkweningabakajungwunu-
 murrumurra akwa namin-engkingkirrajajungwunu-
 murrumurra warnumamalya
 nu-minangkirreyinuma Neningikarrawara wurrakina
 ni-lawulawaja-mulangwa nakina arrubuda ayarrka
 ena-langwa.
- 52 Nenu-wurranguma nakina wurrububungkawa wurribina
 na-ngkweningabakajungwunu-murrumurra wurrak-
 ina,
 akena nen-akumarnuma nenu-bungkawakama nakina
 warningerribirra warnumamalya wurriyukwayuwa-
 da.
- 53 Nenu-kwama nakina Neningikarrawara aninga wurribina
 na-mureyangu-murrumurra warnumamalya,

akena wurrukwala nenilarrkenuma engku-wa eyebirra
ayarrka wurrribina wurruminababurna angwarnda
iya amurndakijika.

54 Arakburakba-kiya-wiya nenu-makama nakina
Neningikarrawara ngakwurra-langwa-manja
wurrumirumiranyungwa kenu-mamurikajina-
mulangwa wurrakina-manja akwa ngarningka akenu-
mamurikajina-mulangwa ngakwurruwa-manja
aduwaba.

Nara nakina Neningikarrawara kini-yakuwabijuwa
amurndakakina ayakwa ena-langwa,
umba ni-likenuma nakina yangkwurrangwa aduwaba
kajungwa neniku-mamurikaji-yada ngakwurruwa
ena-langwa NgarningiYijireyila ngarnumamalya.

55 Akwa ni-yakuwerribikinuma nakina amurndakakinu-wa
ena-langwa ayakwa eningarakburakba-kiya-wa akwa
n-errukwulinuma Aburiyama-manja.

Akwa aduwaba ngarningka n-errukwulinama ngawa
ngakwurruwa ngakwurrajukwaba,
akwa kin-errukwulinama nakina aburramba-
langwa wurriyukwayuwa ngakwurra-langwa
akwa wurrumirumiranyungwa warnikinikaduwa
aburrajukwaba.

Kini-yaminjaminama ngawa neningangkawura
Neningikarrawara nakina-da,"

yingi-yama Meri-da.

56 Biya dakina Meri ying-ambilyumurra Lijibida-
manja yabiyyakarbiya yimawura. Biya kembirra yingi-
lawurradinuma dakina angalyu-wa Nejiridu-wa arakba-da.

Ni-rukwularru-molangwa Janjana Nenikumingekingam- baja

57 Biya numu-darrbudinuma arakba mamawura dadik-
arrangba-wa ngalaja Lijibida wurrangariya ngala-langwa.
Kembirra yingin-arrangba arakba nangariya. Diyekirrerre-
ka arakba kembirra dakina.

58 Aburraja warnumamalya ngala-langwa wur-
riyabiyabada akwa ngawa wurrukwala warnumamalya
wurrribina nuw-ambilyu-murrumurra akwudangwa
ngaluwa-manja nuw-engkirrikama ayakwa ngala-
langwa-langwa. Nuw-eningmidinuma Nubungkawa
Neningikarrawara nu-marngkirradinu-molangwa nakina
ngaluwa-manja. Biya aburrajukwaba namurndaki-
yekirrerrridinuma kembirra wurrakina-da.

59 Bi...ya mamangbala mabiyakarbiya arakba mamawura
numu-rukwulyuwakenuma makina. Aburraja kembirra

neni-ringandanga nenu-mukaduwamurrikama nakina numurrkbalya. Umba wurrukwala warningakwujina warnumamalya nenin-ngayindanguma keni-yengbijuwama niyuk-wujiya Jekaraya nemikirra, ebina-murrada ngawa ekirra nungwenikba-langwa.

⁶⁰ Akena ngalaja yingu-waranga dakina dirndenikba. "Nare-ka-da. Umba Janjana nemikirra nakina-da," yingiyama Lijibida dakina-da.

⁶¹ Aburraja ne-yama, "Nara wurribina warnumamalya nungkwurna-langwa warnimikirra Janjana."

⁶² Kembirra nuw-andeya wurrakina Jekarayu-wa akwa nenin-yendabena ayarrka-murra. Neni-ngayindanguma wurrakina nakina-bina neniki-yengbiji-yada ekirra-da.

⁶³ Enamba-langwa Jekaraya nenin-yendabena arrkala ayarrka-murra amurndakijika eningakarrikarra. Kembirra nenu-kwa aburraja wurrakina. Kembirra n-arrikarranga arakba nakina amurndakenena ayakwa. "Amandangwa Janjana nemikirra."

Biya "Wa!" kembirra namurndaki-yama.

⁶⁴ Akena arngkawura-wiya n-arrikarrangu-wiya Jekaraya ekirra, kembirra ni-yengbina arakba nakina ayakwa-da. Biya nenin-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa-da.

⁶⁵ Akini-yada ngawa aburraja wurrumurndakakina warnumamalya warningakwujina nuw-akbar-danguma angwurra. Aburraja wurrukwala warnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murrumurra Jekaraya-langwamanja angalya akwudangwa nuw-akbar-danguma angwurra aburrajukwaba. Biya nenumurndaku-makama wurrukwala-manja warnumamalya engka-manja iya engka-manja angalya akina-langwa ne-yama-murrilangwa, yanda-langwa wurrababurna-langwa warnumamalya akina-manja angalya angakingakarjiyinga Judiya nuw-engkirrikenuma arakba akina ayakwa.

⁶⁶ Nara ke-yakuwabijuwa umba narru-wilyakama ngawa aburra-langwa-manja mangma-da. Biya namurndaki-yama, "Kin-arumidina-manja naka niyukwuiya kini-yamarrkiname-ka? Numiyambene-ka nenungkwarba kin-ambilyama naka-da?" namurndaki-yama. Warningma wurrakina amandangwa nen-akwurrajuwa-mulangwa Nubungkawa Neningikarrawara nakina-manja niyukwuiya-da.

Ayakwa nenu-ngrukumambambijuwa-mulangwa Neningikarrawara ayakwa Jekaraya-manja

⁶⁷ Ngalaja kembirra Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdukwurda nenaki-lyangburrukwajuwama

nungwenikba-manja Jekaraya nenaku-war-dikama akina. Eneja kembirra ni-yengbinuma Jekaraya amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwa nakina.

- 68 "Ngeni-yangmarngkwa jina ngarna Nubungkawa, nibina-murrada Neningikarrawara NgarningiYijireyila-langwa ngarnumamalya,
mena ni-yar-duma ngarruwurrakuwilyarra arakba nakina-baba.
Eneja ngarrenu-mamurikajuwama ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya akwa ngarren-enjungwurranguma arakba nakina.
- 69 Akwa ngarrenu-kwama Nubungkawa narrubuda ngakwurra-langwa.
Umba eneja Deyibida-langwa numirenikba nenikaduwa nakina.
Nakine-ka Nubungkawa aken-enibikinama nakina ngakwurruwa.
- 70 Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara ni-yarkakumarnuma ayakwa ena-langwa-manja ngarnumamalya.
Umba aburraja ena-langwa warnikumakumaka ayakwa ngarrabumini-yarrkilalikama wurrakina akina ayakwa ena-langwa ngakwurra-langwi-yada arija-langwa.
- 71 Nenu-makama eneja Neningikarrawara ngakwurra-langwa-manja wurrumirumiranyungwa warningarakburakba-kiya aken-enibikina-mulangwa nakina amandangwa ngakwurruwa,
akwa aken-enjungwurrena-mulangwa nakina wurrukwala-langwa warnumamalya wurribina ngarrabu-wirrikbina-murrilangwa akwa ngarrabumini-ngekbungekburakina-murrilangwa awurruwurrariya ngakwurra-langwa.
- 72 Nenu-makama Neningikarrawara ngakwurra-langwa-manja wurrumirumiranyungwa kin-errukwulina-mulangwa aburruwa akwa ngawa ngakwurruwa ngakwurrajukwaba aduwaba.
Akwa nenu-makama nakina ngarningka aburruwa-wa kin-engkingkirrikaja-mulangwa amurndakibinu-wa ayakwa eningarumuruma ena-langwu-wa.
- 73 Ni-yengbinuma nakina Neningikarrawara ayakwa arrubuda ngakwurra-langwa-manja numiranyungwa Aburiyama-manja.

74 Nenu-makama enuwa-manja aken-enjungwurrenamulangwa ngakwurruwa wurribina-langwa warnumamalya ngarrabu-wirrikbina-mulangwa ngakwurruwa,

kajungwa nari-yada ngarna akbar•duma umba akinuminu-war•deni-yada Neningikarrawara,

75 akwa kajungwa ak-ambilyi-yada ena-langwa ngarnumamalya,

akwa aki-likaji-yada ngarna ena-langwa-manja mamrukwa meningaba-manja, ngarruwerrikidirrbura ngarningangkawura ngarna-da,”

ni-yama Jekaraya nakina-da.

76 Biya kembirra ni-yengbina arakba Jekaraya amurndakenena akwala ayakwa niyukwujiya-wa Janjana.

“Umba nungkaja, aburraja warnumamalya kabi-yengbijinama wurrakina Neningikarrawara-langwa ningkenikumakumaka ayakwa ningkakina, mena ka-makina-mubaba nungkuwa ningkakina ayakwa Neningikarrawara-langwa aburruwa-manja. Naruma numikbiyya-dangwa eneja nakina Neningikarrawara.

Bi...ya nungkaja k-arumidina-manja ningkakina ki-lyengmename-ka.

Ki-lyengmenama nungkuwa kajungwa kinumini-ngekburakini-yada ningkakina mamrukwa Nubungkawa-langwa.

77 K-eningmikinama ningkakina warnumamalya-manja Neningikarrawara ken-enibikina-mulangwa wurrakina mena kenumini-yakuwabijina-mubaba nakina awuruwurrariya aburra-langwa.

78-79 Ngakwurraja aduwaba ngarnumamalya ngarri-yaminama ngarna wuburra laka alarrumur•da-manja ngarr-ambilyama ngarna akwa ngarr-akbar•denama akwijungwa-langwa.

Akena eneja Neningikarrawara ngakwurra-langwa numarngkirre-ka nakina nilyengma akwa nerrukulinama ngakwurruwa.

Wuburra laka ne-kbadena-manja akina, kini-larrkabarrakajinama angalya nakina Neningikarrawara.

Akwa keni-larrkajama nakina yangkwurrangwa nibina ni-yama-murrada neniki-larrka, nibina akenumini-larrkabarrakajinama angalya, nibina aken-enibikinama ngakwurruwa ngarnumamalya.

Akini-yada kembirra meningilida wuburra ke-yaminama akina.

Aki-likaja-manja ngakwurraja meningilida akumarrungkinama mamurukwa ngarniki-liki-yada.

Eneja kembirra Nubungkawa akenu-wilyakajinama kajungwa aki-likaji-yada Neningikarrawara-langwamanja mamurukwa meningaba-manja ngarrakina.

Akenu-wilyakajinama nakina kajungwa ngarriyekirrerra ngarruwurrangekburna ak-ambilyi-yada ngakwurruwa yilyurrkwa-murra yukwudukwuda yarna-da.

Akina ngawa," ni-yama Jekaraya nakina-da.

⁸⁰ Bi...ya eneja niyukwuiyi Janjana n-arumidinuma nakina akwa n-eningmidinuma Neningikarrawara-langwa akwa nemunini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa nakina. Bi...ya n-ambilyumurra naramurruanja alikira. N-ambambilyumu...wa. Bi...ya arakba-langwa ni-jadanguma n-abilyerrikajungwunuma nakina WarningiYijireyila-manja warnumamalya. Aburraja kembirra ena-langwa warnumamalya nenirringkama arakba-da.

2

Ni-rukwularru-mulangwa Jesus

¹ Akini-yada kembirra engka-manja angalya emikirra Rawuma eneja nubungkawa naruma n-ambilyumurra. Nemikirra Akwajija. Narrubude-ka nubungkawa nakina. Biya ni-lyingama ababurna-manja angalya eminiminingka akwa nu-bungkawadinuma wurrababurna-manja warnumamalya wurriminiminingka. Biya ni-lyangkuwerribikajungwunuma arakba nakine-ka nubungkawa Akwajija nemiku-murnduwi-yada ekirra wurrababurna-langwa warnumamalya amurndakibina-manja angalya ababurna-manja.

² Aburraja kembirra wurrababurna-langwa wurrakina wurrububungkawa wurriyukwayuwa ena-langwa narrawurra-murnduwarnuma arakba wurrumurndakibina warnumamalya. Umba eneja nuwilyaba nubungkawa niyukwuiyi nemikirra Kwariniyija nu-bungkawadinuma nakina engemba-manja angalya Jiriya-manja.

³ Aburraja kembirra wurrababurna-langwe-ka warnumamalya namurndaki-likenuma wurrakina aburra-langwuwa angalya. Namurndaki-likenuma angerriba aburralangwu-wa angalya kajungwa warnik-arrikarri-yada wurrakina ekirra aburra-langwa yakwujina jurra-manja.

⁴⁻⁵ Eneja kembirra Jawijiba ni-lalikama nakina ebina angalya Keliliya emikirra Nejirida umba ni-likenuma enejukwaba ena-langwu-wa angalya aburnuwa dadingiyenikba

Meri. Akena wurrangariya yingu-mambakinuma dakina Meri. Biya nenii-likenuma wunalakina Judiya-wa Jawijibalangwu-wa angalya emikirra Bediliyema. Akine-ka Bediliyema ena-langwa angalya akina, mena ena-langwa wurrumirumirena warningarakburakba-kiya wurruminakina angalya wurrakina-baba. Arakburakba-kiya-wiya eneja nuwilyaba nubungkawa nemimikirra Deyibida numinakinalangwa mamurukwa enejukwaba nakina. Umbo Jawijiba kembirra ni-likenuma Keliliya-langwa yadikina Bediliyemewa, aburnuwa Meri, wunenik-arrikarri-yada ekirra aburna-langwa yakwujina akina-manja angalya.

⁶⁻⁷ Nen-alilikenu...wa. Yakwujina nenii-yar•da wunalakina Bediliyema-manja. Dadik-arrangbi-yada wurrangariya arakba dakina Meri, akena nara ebina angalya aburna-langwa arumuruma-manja alikira. Kembirra eyukwujiyamanja alikira bulukwa-murriya-langwa-manja nenambilyuma wunalakina-kiya. Biya yakwujina ngawa Bediliyema-manja yingin-arrangba Meri nenungkwarba ngala-langwa numilyengma. Biya yinginu-wurumbijuwa ngala-langwa nangariya numurrkbalya dumbala-murra akwa yingin-akumarna bulukwa-murriya-langwa-manja bada eninganinga-langwa-manja-da.

Nubungkawa Neningikarrawara-langwa neniku-mamurikaja nenu-maka-mulangwa eningaba ayakwa warnikakukwurrajungwa jiba

⁸ Kembirra akini-yada ngawa awilyaba-manja angalya Bediliyema-manja akwudangwa, aburraja wurrukwala warnungkwarba narr-akukwurrajuwama jiba aburra-langwa. Nuw-ambilyumurra wurrakina jiba-manja, narr-akukwurrajuwama ngawa alyarrngwalyilya.

⁹ Eneja kembirra Nubungkawa Neningikarrawara nenilarrka arakba nakina nuwilyaba nenikumamurikaja ena-langwa angaluba angubina-langwa, nibina njadinga-murrada wurrakina-murrumanja. Biya nakina Neningikarrawara ni-larrkabararakajuwa ebina angalyada. Aburraja kembirra nuw-akbar•da angwurra wurrumurndakakina warnungkwarba-da.

¹⁰ Eneja nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yama aburruwa-wa, “Nara akbar•duma kirrakina umbo w-engkirriya-langwa enena ayakwa ngarra-makinama, mena ningi-likenumurra ngayuwa yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa kajungwa ka-makini-yada ayakwa eningaba. Yik-engkirrikaja-manja kirrakina enena ayakwa eningaba, akwa wurruminukwala-langwa warnumamalya kuw-engkirrikaja-manja wurrakina

aburrajukwaba, kembirra kirrangkwulyumida-langwa karnumamalya kinu-ngwurrkbalinama yukwudukwuda nungkwurra-langwa-da.

¹¹ “Memema-manja ngawa mamawura Deyibida-langwa-manja angalya ni-rukwularruma arakba eneja nuwilyaba niyukwujija. Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara nenu-makama nakina nungkwurra-langwa-manja wurrarumuruma keni-larrkaja-mulangwa nakina nungkwurruwa-wa ena-langwa NuMejaya. Kembirra naka arakba nibina-murrada ni-rukwularruma arakba NuMejaya-da. Nubungkawa nakina n-ambilyama. Kembirra yiken-enibikinama kirrakina karnumamalya-da.

¹² “Nungkwurraja yikin-akburranginamurra numurkbalia niyukwujija dumbala-murra bada-manja, nara aruma-manja alikira umba eyukwujija-manja alikira, bulukwa-murriya-langwa-manja. Yikin-akburranginamanja kembirra nakina, yik-eningmidinama arakba enena ayakwa alyangmandukwuna ngawa ena-da,” ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba-da.

¹³ Aburraja kembirra wurrakina warnungkwarba narrringka arakba wurrababurne-ka warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa. Akini-yada ngawa aburraja nawurraki-jadingama wurrakina adirrariyaba angubinalangwa. Kembirra na-mebeyina emeba, neniyangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa wurrakina.

¹⁴ Biya namurndaki-yama, “Ngeni-yangmarngkwajinama ngarna Neningikarrawara nibina n-ambilyamurra ena-langwa-manja angalya abalkaya.

Nakine-ka nenu-werrungwur-denama wurrakina warnumamalya nenumini-yarrkuwarakina-murrumurra ena-langwa ayakwa.

Aburraja kembirra ka-likajamurra yilyurrkwa-murra yukwudukwuda wurrakina-da,” namurndaki-yama wurrumurndakakina warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa-da.

¹⁵ Biya nawurraki-likena erribaja, namurndaki-lawurradinuma Neningikarrawara-langwu-wa angalya arakba-da.

Aburraja kembirra wurribina warnungkwarba namakijeyina ayakwa, biya ne-yama, “Kwa, ngarri-likaja arakba Bediliyemu-wa kajungwa akini-rringkini-yada ngarna nangariya ngarrenu-maka-murrilangwa Nubungkawa Neningikarrawara,” ne-yama.

¹⁶ Biya na-likena, nuw-enjirrikeyina arakba wurrakina-da.

Nuw-alilikenu...wa. Bediliyema-manja. Biya narralirrak-akburrranga yakwujina wunalekbina Jawijiba akwa Meri, akwa neni-rringka nangariya nu-kukwunumurrkwluma bada-manja, bulukwa-murriya-langwa-manja angalya.

¹⁷ Kembirra narralirraku-maka wunalakina-kiyamanja amurndakibina ayakwa nibina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yengbinu-mulangwa nakinalangwa nangariya.

¹⁸ Biya kembirra narra-maka wurrakina wurrukwalamanja warnumamalya aburrajukwaba nangariya-langwa. Aburraja nawurrak-engkirrika-manja akina ayakwa namurndaki-yakikbijangeyina angwurra arakba wurrakina.

¹⁹ Umba ngalaja Meri yingu-wilyakama dakina amurndakibina ayakwa ngala-langwa-manja aringka akwa yingengkingkirrikenuma ngawa amurndakakinu-wa.

²⁰ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnungkwarba na-lawurradina aburra-langwu-wa jiba. Neniyangmarngkwajuwama Neningikarrawara, eningabawiya-baba narri-rringkama akwa nuw-engkirrikenuma wurrakina. Narr-akburrangame-ka ebina-langwiya ngawa ayakwa nenu-maka-mulangwiya Neningikarrawara-langwa nenikumamurikaja-da.

Jesus-langwa-langwa ekirra

²¹ Bi...ya mamangbala mabiyakarbiya-manja mamawura aburraja neni-ringandanguma nenu-mukaduwamurrikama nibina niyukwuiyi, akwa neni-yengbjuwama nakina Jesus. Akina ekirra ebina-murrada neni-yengbjuwa-murrada nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nara-wiya kingu-mambakina dirndenikba-da.

Nangariya Jesus nenu-wilyaka-mulangwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya Jirujalemu-wa

²²⁻²⁴ Aburrubukwurraja ngawa Jawijiba akwa Meri akwa nangariya Jesus nabuk-ambilyumurra wurrubukalakina Bediliyema-manja. Ngalaja yuwilyaba yimawura numerrkbijanga arakba yakina akina-manja angalya. Akwa kembirra neni-likena arakba Jawijiba akwa Meri Jirujalemu-wa, nenu-wilyakama nangariya. Nabuk-alilikenu...wa. Jirujalema-manja nabuki-yar·da. Biya neni-likena arakba wunalakina Jawijiba akwa Meri Neningikarrawara-langwu-wa angalya kajungwa wuneniku-kwi-yada aburna-langwa nangariya Nubungkawu-wa Neningikarrawara akwa kajungwa keni-yamini-yada yakwujina amurndakibinlangwiya ayakwa eningarumuruma-langwiya nenu-kwa-mulangwiya Mawijija WarningiYijireyila-manja warnumamalya arakburakba-kiya-wiya. Adinuba-wiya

eneja Nubungkawa Neningikarrawara nenu-makamurra nakina Mawijija-manja, umba kembirra enamba-langwa Mawijija nenu-makamurra nakina wurrumurndakibina-manja warnumamalya ebina-murrada ngawa ayakwa Neningikarrawara-langwa. Ni-yamama Nubungkawa Neningikarrawara,

“Wurrababurna-langwa nungkwurra-langwa wurrumilyengma wurriyukwayuwa warnungkwarba nganyangwa wurrakina,”

ni-yamama nakina. Akwa enena ngarningka ayakwa ni-yamama Nubungkawa Neningikarrawara,

“Dibine-ka didarringka, karring-arrangbina-manja wurrangariya dakina, kinginga-menamurra dambilyuma darrawurukukwa, akena nara-manja dibina darrawurukukwa aba dakwurakburakba. Kingi-likajamurra Neningikarrawara-langwu-wa angalya akwa kinginu-kwunama NuMinidu-wa nenungkwarba. Kingi-yaminama dakina enuwawa, ‘Neningikarrawara-langwa dalakena-kiya,’ kingi-yaminama. Kembirra nakina nenungkwarba NuMinida kinigalirraku-wardenama dalakina darrawurukukwa-kiya,”

ni-yamama Nubungkawa Neningikarrawara. Akwa akina kembirra ngalaja Meri yingi-yamamurra yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya kajungwa diyadiyada arakba dakina.

²⁵ Akina-manja ngawa angalya Jirujalema eneja nuwilyaba neniyerringka n-ambilyumurra nemimikirra Jimiyina. Nakina neniyerringka neningabe-ka, n-engkingkirrikenume-ka Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa. Akwa n-embimbirrarinumurra nakina NuMejayuwa, mena nakina NuMejaya nemik-enjungwurri-yada ena-langwa warnumamalya WarningiYijireyila. Ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdukwurda nuw-ambilyumurra nakina-manja neniyerringka.

²⁶ Ebina-wiya ne-yengbina ayakwa akina Amawurrina enuwa-manja akwa ne-yamama, “Nare-ka a-jungwuma ningkakina yanda-langwa kini-rringkinama nungkuwa nibina nemumamalya Nubungkawa Neningikarrawara nemiki-larrka nakina yangkwurrangwa nemimikirra Nu-Mejaya,” ne-yamama akina Amawurrina akwurdukwurda Neningikarrawara-langwa Jimiyinu-wa-da.

²⁷ Biya ne-yama arakba akina Amawurrina Jimiyinuwa, “Likaja arakba Neningikarrawara-langwu-wa angalya,” ne-yama akina. Eneja kembirra ni-likena arakba yenjerrikina nakina neniyerringka. Umba n-ambilyu-wiya

nakina Neningikarrawara-langwa-manja angalya, aburnaja Jawijiba akwa Meri wunalakina neniyerringka Jimiyina nenilirrak-akburrangama wunalakina yakwujina.

²⁸ Biya kembirra neni-rndarrka niyukwujiya nangariya ena-langwa-manja ayarrka akwa nenu-kwiyukwiyuma. Biya neni-yangmarngkwajuwa nakina Neningikarrawaru-wa akwa ni-yama enuwa-wa,

²⁹ “Bungkawa, yirraminu-war-dangumurra warka nungkwa-langwa arakba, akwa ningi-jerrukwama akina.

Umba kembirra yi-larrkaja arakba ngu-ngwanjina.

Ngi-likaja-langwa ngayuwa enena-langwa angalya yilyurrkwa-murra yukwudukwuda, mena alyangmandukwuna-wiya-baba ayakwa nungkwa-langwa.

³⁰ Yi-larrkaja ngayuwa aduwaba mena ningeni-rringka-mubaba nibina nenumamalya yirrumini-larrkama nungkuwa yirra-langwa yarnik-enibiki-yada yirrababurna-langwa yarnumamalya nungkwa-langwa.

Nganyangwa-murra menba ningeni-rringkama ngayuwa aduwaba.

³¹ Umba ningkeni-larrkama nakina yangkwurrangwa kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya ababurna-manja angalya keni-rringkini-yada nakina aburrajukwaba wurrakina.

³² Nakine-ka wuburra akilarrkabarrirraka kini-yaminama. Biya kenu-wilyakajinama nakina warnumamalya-manja wurribina nuw-ambilya-murrumanja eminingka-manja iya eminingka-manja angalya ebina ka-ngayindena-mulangwa nungkuwa warniki-yami-yada wurrakina.

Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya karri-rringkina-manja ebina akilarrkabarrirraka, yikabi-yangmarngkwajinama kembirra yirruwa nungkwa-langwa yarnumamalya YarningiYijireyla-da,”

ni-yama nakina Jimiyina Neningikarrawaru-wa-da.

³³ Aburnaja Meri akwa Jawijiba neni-yakikbijangeyina angwurra wunalakina akina-langwa ayakwa ni-yengbinu-mulangwa nakina neniyerringka nangariya-langwa.

³⁴ Eneja kembirra ni-yengbina arakba nakina neniyerringka akwala ngarningka ayakwa Neningikarrawaru-wa. Neni-yendabena Neningikarrawara kajungwa kini-yamini-yada eningaba wurrubukalakina-manja Jawijiba akwa Meri akwa Jesus.

Kembirra nakina Jimiyina ni-yengbina arakba ayakwa Jesus-langwu-wa dirndenikba ngalajukwaba. Ni-yama nakina, "Nubungkawa Neningikarraware-ka nakina nu-wekbalyinuma naka nangariya akwa nenilarrkama enenuwa angalya kajungwa ngarrukwala NgarningiYijireyila ngarnumamalya aki-jungweyini-yada ngarna, umba ngarrukwala ak-enibikajungwuni-yada. Kin-arumidinamanja nakina, kenu-wilyakajinama warnumamalya-manja ebina kini-yamina-mulangwa Neningikarrawara. Akena aburraja wurrababurne-ka warnumamalya ka-warenameka nakina.

³⁵ Akini-yada kembirra wurrumurndakakina warnumamalya wurribina ka-warena-murrumurra Neningikarrawara nara arakba abuwarrkama ebina karru-wilyakinama aburra-langwa-manja mangma. Umba nungkaja ningkirndenikba ningkuwerrikawarriye-ka k-ambilyama ningkakina, wuburra laka lyelyinga angandinga kaku-werridadenama nungkwa-langwa-manja yukwudukwuda akina-da," ni-yama Jimiyina Meri-wa-da.

³⁶⁻³⁷ Umba ngalaja duwilyaba dadiyuwangkwa dadimikirra Ena ying-ambilyumurra dakina akina-manja ngawa angalya Neningikarrawara-langwa Jirujalema-manja. Akwa narringga-makumakama warnumamalya-manja yakwujina Neningikarrawara-langwa ayakwa. Umba eneja nungwadikba ngala-langwa Benyuwela wurruwurruwakuwilyaba-langwa warnumamalya warnimikirra Ajera. Dakine-ka dadiyuwangkwa 84 mamarika iya yinungkwura ying-ambilyumurra arakba. Arakba-wiya neniyakeyinumurra wunalakina neningiyadikba mamangbala mambilyuma mamarika iya yinungkwura biya ni-jungwuma nakina neningiyadikba ngala-langwa. Kembirra dadinungkwurakba arakba ying-ambilyumurra dingaya dakina.

Dakine-ka dadiyuwangkwa nara kingi-lalika Neningikarrawara-langwa angalya umba meningilida iya alyarrngwalyilya yingini-yangmarngkwajuwama dakina Neningikarrawara. Akwali-yada ying-alyubarinumurra aninga akena akwali-yada nara king-alyubarina aninga umba murumureya ngawa ying-ambilyumurra, yimbukwa yingi-yengbiyengbinuma ayakwa Neningikarrawaru-wa dakina.

³⁸ Biya nabuk-ambilyu-wiya ambaka Jawijiba akwa Meri akwa Jesus yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja wurrubukalakina, dibina-murrada dadiyuwangkwa yingi-likenuma dakina

nabuk-ambilyu-murruwa wurrubukalakina. Biya yingini-rringka-manja nakina nangariya, kembirra yingini-yangmarngkwajuwa arakba dakina Neningikarrawarwa ni-rukwlarrinu-mulangwa nakina niyukwujya. Kembirra yadikina yingi-yengbina arakba dakina ayakwa ena-langwa-langwa. Narringga-makumakamurra dakina ena-langwa-langwa warnumamalya-manja wurrumurndakibina nuw-embimbirrarinu-murrumanja wurrakina Neningikarrawara ken-enjungwurrenamurruwa nakina Warningijirujalema warnumamalya.

Jawijiba akwa Meri akwa Jesus nabuki-lawurradinu-mulangwa Nejiridu-wa

³⁹ Aburnaja Jawijiba akwa Meri nen-i-jerrukwama arakba amurndakibina nen-i-yama-mulangwa wunalakina Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja, nenumini-yarrkuwarakinu-mulangwa Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa eningarumurumawa. Biya nabuki-lawurradina arakba wurrubukalakina Keliliyu-wa aburrubukwurra-langwu-wa angalya emikirra Nejirida.

⁴⁰ Yakwujina kembirra akina-manja ngawa angalya n-arumidinumurra niyukwujya Jesus nakina. Ambaka-langwa n-arumidinuma, ni-ngebudidinuma akwa num-arrubudidinuma ena-langwa mangma. Eneja Neningikarrawara nenu-werrungwur-dangume-ka nakina-manja akwa nu-manjikbudanguma ngawa neningangkawura enuwa-manja-da.

Nenjarrngalyilya-wiya Jesus ni-likenu-mulangwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya

⁴¹ Aburraja wurruwurrukwyumide-ka warnumamalya WarningiYijireyila nawurraki-likenuma Jirujalemu-wa wurrakina arngkababurna-langwa na-jerridinu-manja akillarrkumurndada yakwujina. Namurndaki-likenumurra kajungwa warnik-ambarringi-yada wurrakina Akwurungkuwarrukwa yakwujina. Aburnajukwaba ngawa Jawijiba akwa Meri nen-alilikenuma Jirujalemu-wa akinu-wa wunalakina.

⁴² Bi...ya n-ambilyumurra arakba eneja Jesus mememberkwa mambilyuma mamarika iya yinungkwura. Kembirra enejukwaba nenu-wilyakamurra wunalakina Jawijiba akwa Meri Jirujalemu-wa Akwurungkuwarrukwu-wa wunalakina. Biya kembirra nabuki-likena nabuk-ambarringa wurrubukalakina Akwurungkuwarrukwa akwa ngawa wurruwurrukwyumida WarningiJudiya warnumamalya aburrajukwaba.

⁴³ Biya na-jerridu-manja Akwurungkuwarrukwa ebina, nenilalika Jawijiba akwa Meri Jirujalema umba nenilawurradinuma wunalakina angalyu-wa Nejiridu-wa. Aburrajukwaba wurrababurne-ka ngawa warnumamalya aburra-langwa namurndaki-likenuma aburruwa wurrakina. Umba eneja nakina Jesus n-ambilya ngawa yakwujina Jirujalema-manja. Akena wuneningbalkiya wunalakina Jawijiba akwa Meri n-ambilyumurra nakina Jesus yakwujina-wiya.

⁴⁴ Wurrukwala-manji-kba ni-likenume-ka nakina, nenilyangkiyamamurra wunalakina.

Biya nen-alilikenuma wunalakina memerrkuwilyaba mawura, biya nen-andeya akena nara nibina Jesus kini-likena aburruwa-manja. Biya kembirra narramurndaki-yendabena wurrumurndakibina warnumamalya yakwujina aburruwa na-likenuma keni-rringka-murrikba Jesus.

⁴⁵ Akena aburraja nara keni-rringka umba nuwedirremeyina wurrakina-da.

Kembirra wunalakina Jawijiba akwa Meri nen-abuburangkeyinu...wa. Nara ken-akburrangarna. Nenu-mungkwula. Wurdarriya-wiya. Akwa nenilawurradina kembirra Jirujalemu-wa. Nen-alilikenu...wa. Yakwujina. Na-larrumurda. Nenu-mungkwula. Wurdarriya-wiya. Kembirra nen-abuburangkeyina akina-manja angalya Jirujalema. Yakwujina mamrukwa-manja iya alikira-manja nen-aburangkeyinuma.

⁴⁶ Biya kembirra nenilawurrada wunalakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya. Biya nen-akburrange arakba nakina Jesus wunalakina yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya-da.

Eneja Jesus n-ambilyumurra nakina yakwujina ngawa, nangmungmakwulaluma aburruwa warnikakakirumaka warnungkwarba Mawijija-langwa ayakwa. Nalyelyimbukweyinuma wurrakina. Umba Jesus nengkirrikenumurra ayakwa aburra-langwa akwa ngarningka neniyendabenuma ayakwa nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnikakakirumaka warnungkwarba.

⁴⁷ Aburrajukwaba arrkala neniyendabenumurra Jesus-uwa ayakwa. Biya nuw-engkirrikenu-manja wurrakina ayakwa ena-langwa, wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina nawurraki-yakikbijangeyinume-ka wurrakina akina-langwa ayakwa ni-yengbinu-murrlangwa Jesus, aringkawa-baba nakina akwa eningaba-baba ayakwa nilawurrakajuwama aburruwa-wa-da.

⁴⁸ Aburnajukwaba Jawijiba akwa Meri neniyakibijangeyina angwurra wunalakina nenirringka-mulangwa nakina n-angmungmakwulaluma wurrumurndakakina-manja warnikakakirumaka. Biya dirndenikba yingi-yama enuwa-wa, "Naburra, miyambena-burra nara ki-likena nungkuwa yinuwa-manja? Ngayuwa akwa nungwena yinu-mukwunakeyinumurra nungkuwa-wa yinalakena yin-abuburangkeyinuma nungkuwa-wa-da," yingi-yama Meri-da.

⁴⁹ Eneja ni-yama, "Miyambena-burra kin-aburangkeyinumurra kinalakina engka-manja angalya amurndakakina-manja? Yangkwurrangwa-maka adinuba-wiya yikini-likenumurra kinalakina. Yirrumin-aburangkama akena kineningbala-burra kinalakina ningiliyangmurukweyinamurra ngayuwa yelakwa Nungwarrk-langwa-manja alikira?" ni-yama nakina Jesus-da.

⁵⁰ Akena nara aburnaja kenu-mumiringka akina ayakwa ni-yengbinumurra nakina-da.

⁵¹ Eneja kembirra nu-warumajungwa arakba nakina Jesus akwa ni-lalika Jirujalema umba ni-lawurradina angalyuwa Nejiridu-wa, aburrubukwurruwa Jawijiba akwa Meri. Biya yadikina-langwa Jesus nenumin-engkirrikenuma neningangkawura wunalakina-kiya-langwu-wa ayakwa yakwujina.

Ngalaja Meri ying-engkingkirrikenuma dakina ngawa amurndakibinu-wa yingi-rringka-murruwa akwa ngawa ying-engkirrikenu-murruwa, yingu-wilyakama ngawa ngala-langwa-manja mangma-da.

⁵² Bi...ya eneja arakba Jesus n-arumidinuma. Mangma ena-langwa numu-ringbirradinuma makina. Eneja Neningikarrawara nenu-werrungwur•danguma enuwa-wa. Aburrajukwaba warnumamalya nenu-werrungwur•danguma enuwa-manja ngawa-da.

3

Janjana nibina Nenikumingekingambaja ni-yengbinu-mulangwa ayakwa warnumamalyu-wa

¹ Akini-yada ngawa eneja nuwilyaba ningka nubungkawa naruma nenimikirra Daburiyeja n-ambilyumurra nakina Rawuma-manja. Nu-bungkawadinuma wurruwurrakwulyumida-manja warnumamalya engka-manja iya engka-manja angalya. Nu-bungkawadinumurra nakina nenungkwurakba, mememberkwa mamangbala mamarika iya yinungkwura nu-bungkawadinuma. Umba eneja nuwilyaba niyukwuiyiya nubungkawa

nenimikirra Bandiyija Balida nu-bungkawadinuma nakina wurrababurna-manja warnumamalya wurruminakina angalya Judiya. Umba eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba nenimikirra Yerida nu-bungkawadinuma nakina wurrababurna-manja warnumamalya Keliliyamanja. Umba eneja nenikumarnjenikba Yeridlangwa nenimikirra Biliba nu-bungkawadinuma nakina alakina-kiya-manja angalya emikirra Yidiriya akwa ngawa Dirakinada-manja. Alakina-kiya angalya nuwambilyuma akwudangwa Keliliya. Umba ngarningka eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba nenimikirra Leyijeniya nu-bungkawadinuma nakina warnumamalyamanja eminingka-manja angalya emikirra Abuleniya.

² Akini-yada ngawa na-bungkawadu-manja wurrumurndakakina wurrububungkawa amurndakakina-manja angalya eminiminingka, kembirra aburnaja wunambilyuma wunubungkawa-kiya wunaruma WunuMinida nen-ambilyumurra wunalakina Jirujalema-manja. Wunenimikirra wunalakina Enija akwa Kayubaja.

Akini-yada eneja Jekaraya-langwa nenikuwenikba Janjana, nibina-murrada yirra-maka-murrada arakba ngayuwa, n-ambilyumurra nakina nara-murrumanja alikira. Engburingke-ka angalya. N-ambambilyumurra nakina ngawa yanda-langwa yakwujina ngawa ni-yengbinuma eneja Neningikarrawara amurndakenena ayakwa enuwa-wa. Eneja ni-yama Neningikarrawara, "Wurra-makina nungkwa-langwa-manja warnumamalya kabumini-yarrkuwarakina-mulangwa wurrakina nganyangwu-wa ayakwa arakba," ni-yama.

³ N-engkirrikenu-manja Janjana Neningikarrawaralangwa ayakwa, kembirra ni-dirrirnduma arakba adalyuma-wa nakina. Emikirra adalyuma Jardina. Biya engkuwa iya engku-wa angalya adalyuma-manja akwudangwa ni-likenumurra nakina nen-akakirumakamurra Neningikarrawara-langwa ayakwa warnumamalya-manja yakwujina.

Ni-yama nakina aburruwa-wa, "Wurri-larrngkuwurriya arakba alarrngkilarrngkawarriya amurndakibina kirriyama-murrilangwa, umba wunumini-yarrkuwarakina Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba. Nganja kembirra ngayuwa ka-mingekingambajini-yada kirrakina, kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya kuweningmidini-yada wurrakina yikinumini-yarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba kirrakina-da. Umba eneja Neningikarrawara yikenumini-yakuwabijiname-ka nakina amurndakibina awurruwur-

rariya kirri-yama-mulangwa-da," ni-yama Janjana wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

⁴ Umba arakburakba-kiya-wiya eneja nuwilyaba nenungkwarba nemikirra Ajaya n-ambilyuma nakina. Nenikumakumaka ayakwa nenumamalya Neningikarrawara-langwa nakina. Ni-yamama nakina Ajaya,
 "Nuwilyaba nenumamalya n-ardirdenama nakina alarrkingburingka-langwa angalya, narar-murrilangwa alikira. Enena kembirra ayakwa ena-langwa:

'Nungkwurraja karna karnumamalya wurrumangekburakina arakba mamurukwa Nubungkawa-langwa.

Mulikarrkidirrbure-ka yikuma-ngekburakinamurra mamurukwa kirrakina kajungwa neniki-liki-yada nakina makina-manja.

⁵ Wurri-lyangburrukwajina arakba ababurna-langwa angwurn-dikirra
 akwa ngarningka wurri-ngakburrukwajina angakarjiyinga angalya ababurna-langwa kajungwa angakbilyuwalyi-yada akina.

Akwa mibina mamurukwa mulikarriyangkwuruwura yikuma-likarrkidirrburakinama kirrakina, umba mibina mulikarrmilumila yikume-kbilyuwalyakinama makina-da.

⁶ Aburraja warnumamalya kamurndak-eningmidiname-ka wurrakina Neningikarrawara ken-enibikina-mulangwa warnumamalya nakina-da!" ni-yame-ka nakina nenumamalya."

Akina-bina ayakwa ni-yamama nakina Ajaya arakburakba-kiya-wiya. Umba amurndakakina ayakwa ena-langwa nuwarrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurrá. Nakina-bina Janjana nibina-murrada ngarraku-makamulangwa amurndakakina ayakwa.

⁷ Aburraja kembirra wurruwurrakwulyumida warnumamalya namurndaki-likenuma Janjanu-wa mena neni-ngayindangu-mubaba nakina nenikumingekingambaji-yada wurrakina akina-manja akungwa. Akena ni-yama nakina aburruwa-wa, "Karniniyerriye-ka karna karnumamalya! Kirruwurrariya yingarna wuburra! Nara kirrakina a-lyumaduma akini-yada ngawa yikenubanijumindena-manja Neningikarrawara nungkwurruwaná!

⁸ "Yikini-ngayindena-manja amandangwa Neningikarrawara nakina yiken-enibikinama nungkwurruwa-

karnumamalya, kembirra yiki-dirrburakajungwunama kirrakina aduwaba. Eningaba yiki-yaminama wuburra laka eka eningaba ebina nuw-arrangbinamurra amaninga eningaba. Eningaba yiki-yaminama kajungwa warnumamalya kuw-eningmidini-yada kirri-larrngkuwurrangmulangwa alarrngkawarriya. Umba nare-ka alyangkuwerribikajungwuma kirrakina, ‘Ngarningaba ngarna mena Aburiyama-baba numiranyungwa ngakwurralangwa neningadinuba-wiya nakina.’ Nara e-yamama akina ayakwa umba w-engkirrikiya enenu-wa ayakwa ngarra-makina-murruwa aduwaba. Kini-ngayindenamanja eneja Neningikarrawara, kinu-kuwarrukwajinama nakina angwarnda amurndakenena nawurraku-murrkwulijeyina-murrumurra yelakwa ajiringka-manja akina. Amurndakakina-langwa-bina angwarnda kenuminingeckburakinama nakina Neningikarrawara warijira-da Aburiyama-langwa-da.

⁹ “W-engkirrikiya! Neningikarrawara kini-lyangkuwerribikajungwunama nakina karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariyamurrikba kirrakina. Nakine-ka Neningikarrawara nuwar-denama ena-langwa warka wuburra laka nuwilyaba nenungkwarba ni-ridenama eka bangkilya-murra. Nakine-ka ni-ridenama ababurna-langwa eka eningeningaba-ma amurndakibina nara arrangbama aninga eningaba, akwa ni-ngkarrnginama amurndakakina eka eningeningaba-ma arrawa-langwa amukayerra-langwa. Akwa ngarningka nuwurrenاما amurndakakina angwura-wa ni-dakinama-da. Nakine-ka wuburra nenungkwarba kini-yaminama eneja Neningikarrawara akwa neniku-war-di-yada arakba nakina ena-langwa warka,” ni-yama Janjana wurrumurndakibinuwa warnumamalya-da.

¹⁰ Aburraja kembirra namurndaki-yama, “Kardi! Yiki-yamarrkiname-ka yarna yarnumamalya?”

¹¹ Eneja kembirra ni-yama Janjana aburruwa-wa, “Kamakinama ngayuwa akwa enena yiki-yaminamurra nungkwurraja karna. Kirruwilyaba karnumamalya yikinga-wilyakina-manja dambilyuma dumbala dadingikarrawara karnik-awiyebi-yada kirrakina, kembirra yikinu-kwunamurra kirrakina duwilyaba nibinuwa neningidumbala-murruwa nenumamalya. Umba kirruwilyaba yiku-wilyakina-manja aninga karnik-alyubariyada kirrakina, yik-awurikeyinamurra kembirra akina aninga nibinu-wa neninganinga-murruwa nenumamalya,” ni-yama Janjana wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

¹² Bi...ya aburraja kembirra wurrukwala warnumamalya narraminu-war•dangu-murrumurra warka Warningi-Rawuma wurrububungkawa namurndaki-likenumurra Janjanu-wa. Narruwurra-murndukwama angwarnda warnumamalya-langwa kajungwa warniku-kwi-yada akina WarningiRawumu-wa wurrububungkawa. Aburrajukwaba nawurraki-likenumurra Janjanu-wa kajungwa kenu-mingekingambajuwi-yada nakina aburruwa-manja. Biya namurndaki-yama wurrakina enuwa-wa, “Bungkawa, yirraja yiki-yamarrkinama yarna yarignumamalya?”

¹³ Eneja ni-yama Janjana, “Yikuwurra-murndukwuna-manja angwarnda, yiku-murnduwarnama akina wulkwa ebina bu-maka-mulangwa umba nara akwala,” ni-yama Janjana.

¹⁴ Aburraja wurrawinyamba warnungkwarba ne-yama enuwa-wa, “Umba yirraja, yiki-yamarrkinama yarna yarignumamalya?”

Eneja ni-yama Janjana, “Kirrakine-ka kirr-akbar•duwakinama warnumamalya, kirra-ngajinama kajungwa yikabu-kwuni-yada angwarnda aburra-langwa. Akwa ngarningka kirra-lekbajamurra erribirra warningaba warnumamalya awurrariya-langwa, akena nara aburraja ke-yaminjamina akina umba warninguwurrariya-ma wurrakine-ka-da. Awurrariya akina, kembirra nara arakba e-yamama. Mama eyukwujiya angwarnda yiku-menamurra warka-langwa, nara a-ngwurrmiluma akina-langwa angwarnda eyukwujiya-langwa,” ni-yama Janjana wurrumurndakakina-manja warnungkwarba wurrawinyamba nakina-da.

¹⁵ Akini-yada ngawa aburraja wurraburne-ka warnumamalya na-minandabumeyinumurra nawurraki-yendabijajungwunuma wurrakina nuw-engkirriken-mulangwa ayakwa Janjana-langwa. Biya kembirra namurndaki-lyangkiyama wurrakina, “Dukwa naka Janjana nibina-murrada nenungkwarba nemikirra NuMejaya, nibina Neningikarrawara ni-yama-murrada nemiki-larrka nakina yangkwurrangwa. Dukwa naka, dukwa nara-da,” namurndaki-lyangkiyama wurrakina-da.

¹⁶ Eneja kembirra Janjana ni-yama nakina aburruwa-wa, “Ngayuwe-ka ningena ngarra-mingekingambajinama kirrakina akungwa-murra aduwaba, umba nara akwala. Umba eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba nubukwaya kini-likajama nakina arija-langwa. Naruma nilyengma nakina angwurra ngayuwa-manja. Nganja ki-yakuwerribikaja-manja ngayuwa ena-langwa-langwa,

kembirra ningeningma ngayuwa ningiyukwijiya ningeneratingbirra. Ngayuwe-ka ningeningeningaba-ma ningeniku-war·dinga-langwa ena-langwa warka akwa ningenik-aburawaka-langwa eningalika ena-langwa. Eneja kembirra kini-yar·diya-manja nakina nenungkwarba enemanja angalya, kini-yaminama wuburra laka yikenu-mingekingambajinama Neningikarrawara-langwa-murra Amawurrina akwurdukwurda-murra akwa ngarningka angwura-murra nakina-da.

¹⁷ Nakine-ka nenungkwarba neniki-lyangkuwerribikajungwi-yada arakba karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba kirrakina. Akwa nenik-eyebijebaki-yada arakba nakina karnumamalya wuburra laka nuwilyaba nenumamalya ni-yaminama n-eyebijebakinama amadidira amaninga akwa amarda. Nakine-ka nuwurra-murndukwunamä amurndakakina amadidira amaninga ena-langwu-wa alikira eninganingawa. Umba amarda awurrariya ni-dakinamurra angwura-wa nakina. Akine-ka wuburra ke-yaminama, akini-yada ngawa kini-likaja-manja yangkwurrangwa nenungkwarba nibinalangwa ngarra-maka-murrilangwa ngayuwa. Akena ngalaja akina angwura ena-langwa nara e-kakbjungwuma akina umba eningangkawura ka-dadinama-da," ni-yama Janjana wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

¹⁸ Ni-yengbinume-ka nakina Janjana ababurne-ka ayakwa eminiminingka wurrumurndakakina-manja warnumamalya. Nenu-makama nakina eningaba ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa akwa nenu-werrikijiranguma angwurra wurrakina, kajungwa karri-larrngkuwurreni-yada alarrngkilarrngkawarriya umba kenumini-yarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina-da.

¹⁹ Biya ni-yengbinuma Janjana arrubuda ayakwa Yerida-manja enejukwaba. Nakine-ka Yerida nibina-murrada yirramaka-murrada arakba ngayuwa nubungkawa Keliliyalangwa. Neni-lekbenumurra nakina mena nanga-manguma nenikumarnjenikba-langwa didarringka dadimikirra Yeridiyeja. Nanga-manguma dakina ena-langwi-yada dadingiyenikba, nara-wiya ambaka kini-jungwuna ngalalangwa neningiyadikba Biliba. Ababurne-ka eminiminingka awurruwurrariya ni-yamama ngarningka Yerida nakina. Aminakina-langwa eneja Janjana ni-yaminjamama nakina enuwa-wa, "Ningkuwurrariye-ka ningkilyengma ningkenumamalya," ni-yama.

²⁰ Akena eneja Yerida n-arriyakajungwunuma ngarningka awurrariya-wa. Ni-yama nakina ena-langwu-wa

wurrawinyamba warnungkwarba, “Wunu-mena nakina Janjana akwa wuni-didena arakba akididijungwa-manja,” ni-yama. Kembirra nenu-manguma aburraja wurrakina akwa nenididanga nakina-da.

Janjana nenu-mingekingambajuwa-mulangwa Jesus-manja

²¹ Nara-wiya Janjana kini-didikajungwuna akididijungwa-manja nakina, eneja Jesus ni-likenuma Janjanu-wa. Eneja nenu-mingekingambajuwama Janjana Jesus-manja enambalangwa arija-langwa. Umba nenu-mingekingambajuwa-mulangwa Janjana Jesus-manja, nu-buriyamina kembirra arakba Jesus Neningikarrawaru-wa. Umba nu-buriyaminu-wiya ngawa nakina Jesus, eneja Neningikarrawara nungwurrkbalijuwama nakina angubina,

²² akwa ni-larrkamurra nakina ena-langwa Amawurrina akwurdukwurda enuwa-wa. Akine-ka Amawurrina na-larrinuma angaluba Jesus-uwa. Darrawurukukwa wuburra akina, biya nuw-ambarringa enuwa-manja-da.

Biya kembirra ne-yengbina arakba amayakwa angaluba karrawara-langwa akina. Ne-yama, “Ningkenikuwarrka nganyangwa ningkakina, ningkibina ningi-lyelyingminama ngayuwa akwa yirra-werrungwur-denama ningkakina-da,” ne-yama akina amayakwa-da.

Warningarakburakba-kiya-langwa wurrumirumirena Jesus Christ-langwa

²³ N-aburradadu-manja eneja nakina Jesus ena-langwa warka n-ambilyumurra arngkabiyakarbiya-ma arngkumemberrkwa mamarika iya yinungkwura nakina. Na-lyelyimbukweyinu-manja aburraja warnumamalya enuwa-langwa, ne-yama wurrakina, “Jesus-langwa nungwenikba Jawijiba nakina.” Akena Jawijibe-ka nenarumurrkama wulkwa nakina Jesus.

Umba Jawijiba-langwa nungwenikba nemikirra Yileya nakina.

²⁴ Umba Yileya-langwa nungwenikba Mededa nakina.

Umba Mededa-langwa nungwenikba Libaya nakina.

Umba Libaya-langwa nungwenikba Melkiya nakina.

Umba Melkiya-langwa nungwenikba Jeneya nakina.

Umba Jeneya-langwa nungwenikba Jawijiba nakina.

²⁵ Umba Jawijiba-langwa nungwenikba Medidayu nakina.

Umba Medidayu-langwa nungwenikba Emaja nakina.

Umba Emaja-langwa nungwenikba Neyuma nakina.

Umba Neyuma-langwa nungwenikba Ejiliya nakina.

Umba Ejiliya-langwa nungwenikba Nakaya nakina.

²⁶ Umba Nakaya-langwa nungwenikba Mayada nakina.

Umba Mayada-langwa nungwenikba Medidaya nakina.
 Umba Medidaya-langwa nungwenikba Jemeyina nakina.
 Umba Jemeyina-langwa nungwenikba Jawijeka nakina.
 Umba Jawijeka-langwa nungwenikba Jawuda nakina.
 27 Umba Jawuda-langwa nungwenikba Jawenina nakina.
 Umba Jawenina-langwa nungwenikba Reja nakina.
 Umba Reja-langwa nungwenikba Jarababela nakina.
 Umba Jarababela-langwa nungwenikba Jiyeldiyela nakina.
 Umba Jiyeldiyela-langwa nungwenikba Neraya nakina.
 28 Umba Neraya-langwa nungwenikba Melkiya nakina.
 Umba Melkiya-langwa nungwenikba Adiya nakina.
 Umba Adiya-langwa nungwenikba Kawijama nakina.
 Umba Kawijama-langwa nungwenikba Elmadama nakina.
 Umba Elmadama-langwa nungwenikba Era nakina.
 29 Umba Era-langwa nungwenikba Jajuwa nakina.
 Umba Jajuwa-langwa nungwenikba Eliyeyija nakina.
 Umba Eliyeyija-langwa nungwenikba Jawuruma nakina.
 Umba Jawuruma-langwa nungwenikba Mededa nakina.
 Umba Mededa-langwa nungwenikba Libaya nakina.
 30 Umba Libaya-langwa nungwenikba Jimiyina nakina.
 Umba Jimiyina-langwa nungwenikba Juda nakina.
 Umba Juda-langwa nungwenikba Jawijiba nakina.
 Umba Jawijiba-langwa nungwenikba Jawunama nakina.
 Umba Jawunama-langwa nungwenikba Eliyakima nakina.
 31 Umba Eliyakima-langwa nungwenikba Meliya nakina.
 Umba Meliya-langwa nungwenikba Mena nakina.
 Umba Mena-langwa nungwenikba Mededa nakina.
 Umba Mededa-langwa nungwenikba Nedina nakina.
 Umba Nedina-langwa nungwenikba Deyibida nakina.
 32 Umba Deyibida-langwa nungwenikba Jeji nakina.
 Umba Jeji-langwa nungwenikba Abeda nakina.
 Umba Abeda-langwa nungwenikba Baweja nakina.
 Umba Baweja-langwa nungwenikba Jala nakina.
 Umba Jala-langwa nungwenikba Najena nakina.
 33 Umba Najena-langwa nungwenikba Aminadaba nakina.
 Umba Aminadaba-langwa nungwenikba Adumina nakina.
 Umba Adumina-langwa nungwenikba Arni nakina.
 Umba Arni-langwa nungwenikba Yejirena nakina.
 Umba Yejirena-langwa nungwenikba Bereja nakina.
 Umba Bereja-langwa nungwenikba Juda nakina.
 34 Umba Juda-langwa nungwenikba Jekaba nakina.
 Umba Jekaba-langwa nungwenikba Ajika nakina.
 Umba Ajika-langwa nungwenikba Aburiyama nakina.
 Umba Aburiyama-langwa nungwenikba Dera nakina.
 Umba Dera-langwa nungwenikba Neyawa nakina.

35 Umba Neyawa-langwa nungwenikba Jerukwa nakina.
 Umba Jerukwa-langwa nungwenikba Riyuwa nakina.
 Umba Riyuwa-langwa nungwenikba Beleka nakina.
 Umba Beleka-langwa nungwenikba Ebera nakina.
 Umba Ebera-langwa nungwenikba Jela nakina.
 36 Umba Jela-langwa nungwenikba Keyinena nakina.
 Umba Keyinena-langwa nungwenikba Arbakijada nakina.
 Umba Arbakijada-langwa nungwenikba Jema nakina.
 Umba Jema-langwa nungwenikba Nawa nakina.
 Umba Nawa-langwa nungwenikba Lameka nakina.
 37 Umba Lameka-langwa nungwenikba Midijela nakina.
 Umba Midijela-langwa nungwenikba Yinakwa nakina.
 Umba Yinakwa-langwa nungwenikba Jereda nakina.
 Umba Jereda-langwa nungwenikba Meyilelela nakina.
 Umba Meyilelela-langwa nungwenikba Kenena nakina.
 38 Umba Kenena-langwa nungwenikba Yinaja nakina.
 Umba Yinaja-langwa nungwenikba Jeda nakina.
 Umba Jeda-langwa nungwenikba Eduma nakina.
 Umba Eduma-langwa nungwenikba Neningikarrawara
 nakina-da.

4

Namukwa nenu-kwudirrka-mulangwa Jesus-manja

¹ Eneja kembirra Jesus ni-lalikamurra arakba
 nakina ebina adalyuma EningiJardina. Ngalaja
 Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdukwurda
 nenaki-lyangburrukwajuwama enuwa-manja. Biya ni-
 likena arakba nakina umba lukwakwa ngalaja Amawurrina
 Neningikarrawara-langwa nenaku-war•dikama akwa
 nenaku-wilyakama angerriba alarrkingburingka-wa
 angalya nara-murruwa alikira iya warnumamalya.

² Umba eneja nakina Namukwa ni-likena Jesus-uwa
 akwa nenu-kwudirrka awurrariya-wa. Arngkabiyarbuwa-
 ma arngkumemberrkwa mamawura ni-yaminjamama
 nakina ngawa nenu-kwukwudirrkama Jesus awurrariya-
 wa n-ambilyu-wiya Jesus yakwujina nakwukawura. Eneja
 kembirra nu-mureyanguma angwurra nakina Jesus akwa
 ni-ngayindanguma arakba aninga, nara-baba kini-janga
 aninga n-ambilyu-manja nakina alarrkingburingka-manja
 angalya.

³ Eneja kembirra ni-yama enuwa-wa Na-
 mukwa, “Ningkakine-ka Neningikarrawara-langwa
 Ningkenikuwenikba-na? Kemba wu-warrukwajiya enena
 angwarnda kajungwa damba ka-ngekburakajungwuni-yada
 akina,” ni-yama.

⁴ Ni-yama Jesus enamba-langwa, “Neningikarrawara-langwa-manja jurra amurndakenena ayakwa nuwarrikarrijungwunuma. Ne-yaminama, ‘Aninga yimbukwa nara akina enibikama warnumamalya wurrakina-da,’ ne-yaminama akina ayakwa-da,” ni-yama nakina Jesus-da.

⁵ Eneja kembirra arakba Namukwa nenu-wilyakamurra nakina Jesus karrawaru-wa angakarjiyinga-wa angalya. Biya warenja-bawiya nenu-wilyakajuwama nakina ababurna-langwa angalya amurndakibina-manja warnumamalya nuw-ambilyu-murru manja wurrakina. Angerriba iya angerriba alyengma-langwa-langwa akwa engku-wa akwaburrangarnu-wa nenu-wilyakajuwama nakina Namukwa angalya Jesus-manja.

⁶ Biya ni-yama, “Yiba-kwunama ababurna-langwa eninginingaba amurndakangaba-manja angalya ababurna, akwa yiba-bungkawakinama amurndakangaba-manja ababurna-manja angalya. Nganyangwe-ka amurndakibina angalya iya amurndakijika ningki-rringkinama. Nganja ningubungkawa amandangwa ningena. Kembirra kinayindena-manja ngayuwa, dukwa yiba-kwunamurra, dukwa ka-kwunama ngayuwa wurrukwala warnumamalya.

⁷ Umba yiki-yangmarngkwajina-manja ngayuwa ningkakina, kembirra ababurna-langwa amurndakakina nungkwa-langwa arakba-da,” ni-yama Namukwa Jesus-uwa-da.

⁸ Ni-yama Jesus enamba-langwa, “Arakburakba-kiyawiya Mawijiija nenu-makama amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya. Ni-yamama,

‘Ningkakine-ka kini-yangmarngkwajinama Nubungkawa nibina nungkwa-langwa Neningikarrawara nakina, akwa kinuminu-war-denama wulkwa warka ena-langwa umba nara wurrukwala-langwa,’ ni-yamama nakina-da,” ni-yama Jesus Namukwu-wa-da.

⁹ Eneja kembirra nenu-wilyakamurra arakba Namukwa Jesus Neningikarrawara-langwu-wa angalya Jirujalemuwa. Umba ngalaja na-ngwurrkwarrngajungwunuma akina angalya arumuruma-murra angwarnda. Biya nenu-wurdijuwama nakina Namukwa Jesus karrawara amurndakakina-manja angwarnda. Kembirra nen-andiyinga arakba wunalakina-kiya angerriba engku-wa ajiringka-wa. Ni-yama Namukwa Jesus-uwa, “Ningkakine-ka Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba-na? Kembirra ki-kbilyajajungwunama ningkakina arrawu-wa ajiringka-wa.

¹⁰ Neningikarrawara-langwa-manja jurra nuw-arrikarrijungwunuma amurndakenena ayakwa. Ne-yaminama,

'Neningikarrawara kenu-makinama warnikumamurikaja ena-langwa akwa aburraja kab-akwurrajinama ningkakina.

¹¹ Kabi-ngkajikinama ayarrka-murra wurrakina nari-yada a-ngajuma angwarnda nungkwa-langwa-manja alika,' ne-yaminama akina ayakwa-da," ni-yama Namukwa Jesus-uwa-da.

¹² Ni-yama Jesus enamba-langwa Namukwu-wa, "Neningikarrawara-langwa-manja jurra nuw-arrikarrijungwunuma amurndakenena ayakwa ngalajukwaba. Ne-yaminama,

'Nara kirrakina a-labuma Neningikarrawara neniki-yama-langwa ebina yikini-ngayindena-mulangwa,' ne-yaminama akina," ni-yama Jesus Namukwu-wa-da.

¹³ Eneja kembirra ni-yaminjamama nenu-kwukwudirrkama Namukwa Jesus-manja ngawu...wa. Bi...ya ni-yengminjada arakba nakina. Nara arakba kenu-kwudirrkma, umba nenilalika arakba nakina Jesus aduwaya yanda-langwa arngkingku-wa-da.

Jesus n-aburradadangu-mulangwa ena-langwa warka

¹⁴ Eneja kembirra Jesus ni-lalika arakba akina angalya alarrkingburingka eningalikira-ma. Biya ni-lawurradina arakba nakina ebinu-wa aringbirra angalya Keliliyu-wa. N-alilikenu...wa. Biya ni-yar•da arakba Keliliya-manja. Umba ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdukwurda nenaki-ngebudirrkamurra akwa nenaku-war•dikama nakina-manja. Aburraja kembirra wurrababurna-langwa WarningiKeliliya warnumamalya narri-yarrumurnduwarnumurra ayakwa Jesus-langwa-langwa wurrakina.

¹⁵ Umba ni-likenu-manja nakina Jesus engku-wa iya engku-wa angalya nen-akakirumakama warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa ayakwa. Nen-akakirumakama nakina amurndakakina-manja alikira Neningikarrawara-langwa-manja emikirra jinikakwa. Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa nenumurndaki-yangmarngkwajuwama Jesus-uwa arakba wurrakina-da.

Warnumamalya WarningiNejirida na-warangu-mulangwa Jesus

¹⁶ Eneja kembirra Jesus ni-likena Nejiridu-wa, narumidinu-murruwa nakina. Biya makina-manja mawura memikirra Jebuda ni-likena nakina jinikakwu-wa, mena akina ni-yaminjama-mubaba nakina Jesus ababurna-langwa Jebuda. Biya nawurrak-ambarringa-manja warnumamalya yakwujina jinikakwa-manja arrawa, Jesus n-arjiyinga. Biya ni-likena nakina amarru-wa kajungwa kini-ridiminden-yada nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, ebina nuw-arrikarrijungwunuma jurra-manja, kajungwa kuw-engkirrikaji-yada wurrumurndakibina warnumamalya.

¹⁷ Eneja nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da nenu-kwa Jesus awilyaba jurra ebina nuw-arrikajungwunuma ebina-manja nuw-arrikarrijungwunu-murrumania Ajaya-langwa ayakwa. Nakine-ka Ajaya nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa. Umba n-ambilyumurra nakina arakburakba-kiya-wiya. Eneja kembirra n-aburawaka Jesus ebina jurra, biya n-aburangka akwala ayakwa ni-ngayindanguma. Biya n-akburrangu-manja akina, ni-ridimindanga arakba nakina amurndakenena ayakwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

¹⁸ Ni-yama Jesus,

“Amawurrina Nubungkawa Neningikarrawara-langwa ngayuwa-manja nuw-ambilyama akina aduwaba.

Ku-war•dikinama akina Amawurrina ngayuwa-manja, mena Neningikarrawara nu-wekbalyinu-mubaba ngayuwa.

Nu-wekbalyinuma ngayuwa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa ayakwa eningaba ena-langwa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya.

Neningikarrawara ngini-larrkama ngayuwa yangkwur-rangwa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa nadidijungwuna-murruwa warnumamalya keni-jadijina-murrlangwa Neningikarrawara wurrakina.

Akwa ngarningka ngini-larrkama nakina yangkwur-rangwa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa wurrumimbumbi-wa warnumamalya ayakwa kuw-andiya-mulangwa ngarningka menba wurrakina.

Akwa ngarningka ngini-larrkama yangkwur-rangwa nakina kajungwa k-enjungwurreni-yada ngayuwa warnumamalya, karramini-ngekburakina-mulangwa wurrukwala warnumamalya awurruwurrariya aburra-langwa.

¹⁹ Akwa ngarningka ngini-larrkama ngayuwa kajungwa ka-makini-yada warnumamalyu-wa ken-enibikina-

mulangwa Nubungkawa Neningikarrawara ena-langwa warnumamalya aduwaba. Ena ngawa,” ni-yama Jesus.

²⁰ Amurndakakina ayakwa ni-ridimindanga nakina Jesus. Biya ni-didanga n-aburamukwa ebina jurra, ni-lawurrakajuwa nibina nenikuminuwar•duwar•da nenu-kwamurra adinuba-wiya enuwa-wa, biya n-ambarringa nakina ayakwi-yada. Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya ebina-manja alikira neni-rruburringkama arakba wurrakina.

²¹ Umba ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Aduwabe-ka amurndakakina ayakwa ningi-ridimindanguma ngayuwa, ebina nuw-arrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra, na-lyangmandukwunadinume-ka akina, kirr-engkirrikenu-manja kirrakina karnumamalya memema-manja mamawura-da,” ni-yama Jesus nakina-da.

²² Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nuw-engkirrikenu-murrumurra ayakwa Jesus-langwa namakijeyina arakba ayakwa ena-langwa-langwa. “Eningaba amandangwa ayakwa ena-langwa,” namurndaki-yama, “akena Jawijiba-langwa nenikuwenikba nenaka-na?” ne-yama wurrakina.

²³ Eneja ni-yama Jesus, “Ningeningma ngayuwa ayakwa yiki-yengbinama karna ngayuwa-wa. Yiki-yengbijinama amurndakenena ayakwa eningarabkurakba-kiya. ‘Nungkwaje-ka ningkakina,’ yiki-yaminama ngayuwa-wa, ‘ningkakakiruma k-eningabakina-mulangwa warnumamalya, kembirra k-eningabakajungwuna nungkwabakiya-ba ningkakina-da,’ yiki-yaminama karna. Akwa ngarningka yiku-makinama nungkwurruwa ningeniki-yama-langwa ngayuwa yelakwa enena-manja angalya nganyangwa-manja ebina ningi-yamamurra Kabuniyuma-manja, kirr-engkirrikenu-mubaba karna ebina ningi-yamamurra yakwujina ngayuwa.

²⁴ Akena nganja ngarra-makinama amandangwa enena. Nuwilyaba NuBurabuda, nibina nenikumakumaka Neningikarrawara-langwa ayakwa, kini-yengbina-manja nakina ayakwa ena-langwu-wa warnumamalya ena-langwa-manja angalya, kembirra aburraja ena-langwa warnumamalya nare-ka engkirrikuwa wurrakina enuwa-wa,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

²⁵ Biya ni-yama ngarningka, “W-engkirraja enena ayakwa ningi-yengbinama nungkwurruwa-wa. Wi-yakuwerribikina Eliya-langwa. Arakburakba-kiya-wiya nakine-ka Eliya n-ambilyumurra Yijireyila-manja. Akini-yada ngalaja nara

yibina yelyukwa kini-larrina ena-langwa-manja angalya. Abiyakarbiya-manja akilarrkelyukwa nara yibina yelyukwa. Nara kembirra ngalaja aninga ka-lungkuwarrina. Aburraje-ka murumureya nuw-ambilyumurra wurruminakina angalya warnumamalya. Umba wurrababurna wurridarringka wurringayingaya yakwujina nawurrak-ambilyuma akina-manja angalya.

²⁶ Akena nara eneja Neningikarrawara keni-larrka Eliya wurruwurrakakinu-wa wurridarringka wurribina nuw-ambilyu-murruwa ena-langwa-manja angalya. Nara, umba nenilarrkama Neningikarrawara nakina Eliya eminingkuwa angalya Jayidinu-wa. Eneja kembirra ni-likena nakina angerriba Jayidinu-wa. Kembirra nanga-mamurikajuwama nakina duwilyaba dingaya yakwujina engemba-manja Jarubuda.

²⁷ “Akwa wi-yakuwerribikina ngarningka ningka-langwuwa NuBurabuda Eliju-wa. Enejukwaba n-ambilyumurra nakina arakburakba-kiya-wiya Yijireyila-manja. Umba akini-yada ena-langwa-manja angalya aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nuw-arrirreyinuma awurrakwulyumida amarmarra wurrakina. Akena nara eneja Elija kenuminu-mungkwur-danga warnumakwulya wurrumurndakakina-langwa warnumamalya ena-langwa. Nara, umba nenuminu-mungkwur-danga nenumakwulya Neyumena. Niminingka nakina Neyumena umba ena-langwa angalya Jiriya. Wi-yakuwerribikine-ka kembirra wunalakina-kiya-wa WunuBurabuda-kiya kirrakina-da,” niyama nakina Jesus wurruwurrakibinu-wa warnumamalya ebina-manja alikira jinikakwa-manja-da.

²⁸ Aburraja kembirra awinyamba narrak-ar-darra wurrumurndakakina warnumamalya nuw-engkirrikenu-mulangwa ayakwa Jesus-langwa. Na-werrikardadinuma wurrakina angwurra,

²⁹ biya namurndaku-warumajungwa, neni-rndarrka nakina Jesus, neni-jadijuwa alikira-langwa, biya nenu-wilyaka yadikina erreku-wa kajungwa warniki-lyikarrkuwurri-yada nakina abalkaya-langwa angakarjiyinga-langwa angalya arrawu-wa wurrakina-da.

³⁰ Akena eneja Jesus ni-likena wurrilyimbilyimberrkuwilyarrawi-ayakwa nakina, biya neni-lalika wurrumurndakakina warnumamalya arakba nakina-da.

Nuwilyaba-langwa nenungkwarba nenu-wilyaka-
mulangwa wurruwurrariya wurrumukwa

³¹ Biya kembirra ni-likenenumurra nakina Jesus engembuwa Kabuniyumu-wa. Akine-ka angalya Kabuniyuma am-inababurna alikira iya warnumamalya Keliliya-manja nuwambilyumurra. Biya Jebuda-manja ni-likenenumurra Jesus jinikakwu-wa, nenu-wilyakajuwamurra nakina wurrumina kina angalya warnumamalya Neningikarrawara-langwa ayakwa.

³² Aburraja wurrumurndakakina wurrababurna-langwa warnumamalya nuw-engkirrikenu-manja Jesus-langwa ayakwa, nawurraki-yakibijangeyinume-ka wurrakina. Nawurraki-yakibijangeyinuma wurrakina ni-yengbinumulangwa Jesus ayakwa engbingbuda-da, wuburra ne-yengbinama ayakwa wurrububungkawa-da.

³³ Akina-manja angalya Kabuniyuma-manja nambilyumurra eneja nuwilyaba nenungkwarba, umba aburraja nuw-awiyebenuma wurruwilyaba wurrumukwa wurruwurrariya enuwa-manja arrawa. Enejukwaba ni-likenuma jinikakwu-wa nakina nenungkwarba. Biya yakwujina jinikakwa-manja nu-warduwardemina angwurra nakina.

³⁴ “Kardi!” ni-yama. “Yi-lalika! Miyambena-burra ningki-likenuma yirruwa-wa nungkuwa ningkakina Jesus NingkeningiNejirida? Ningki-likenuma yangkwurrangwa ningkeniku-wardi-yada yirruwa-na! Ningeningmeku nungkuwa ngayuwa. Ningkakine-ka ningkenumamalya ningkibina Neningikarrawara ngini-larrkama yangkwurrangwa-da!” ni-yama nakina.

³⁵ Eneja Jesus ni-yama, “Wurri-yengminjada! Umba wurri-jadiya arakba enena-wiya nenaka-langwa nenungkwarba,” ni-yama. Aburraja wurrakina wurrumukwa nenikbilyaja nakina nenungkwarba ajiringka-wa wurruwurakuwilyarra warnumamalya, akena nara kenu-wardanga nakina umba na-jadinga enuwa-langwa.

³⁶ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina jinikakwa-manja namurndaki-yakibijangeyineka. Biya na-makijeyinumurra wurrakina ayakwa. “Amiyambene-ka ayakwa amurndakeyena?” nawurrakiyama wurrakina. “Engbuda ayakwa ni-yengbinamurra naka nenungkwarba-na? Wuburre-ka naruma nubungkawa nubungkawadinama nakina wurrumukwa-manja. Aburraja kembirra warna nenumin-engkirrikajama wurrumukwa ena-langwa ayakwa-da akwa na-jadenama nenaka-langwa nenungkwarba-da,” ne-yama wurrakina.

³⁷ Biya wurrumurndakakina warnumamalya arakba na-lawurradina aburra-langwu-wa angalya. Biya

kembirra na-makijeyinumurra wurrakina Jesus-langwa-langwa, akwa narra-makamurra enuwa-langwa wurrukwala-manja warnumamalya yanda-langwa engka-manja iya engka-manja angalya Kabuniyuma-manja akwudangwa wurrababurne-ka warnumamalya namurndak-engkirrikenuma akina ayakwa ni-yama-murrlangwa Jesus, akwa nawurraku-makumakijeyinuma ngawa aburrajukwaba Jesus-langwa-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa wurrababurna warnumamalya

³⁸ Kembirra enejukwaba Jesus ni-lalikamurra nakina ebina jinikakwa umba ni-likenuma numinakinuwa alikira nenungkwarba nemimikirra Jayumuna. Biya n-awiyebena Jesus alikira-manja akwa nangakburranga nakina duwilyaba didarringka arrawa dangbilyuwa-ma. Ngalaja Jayumuna-langwa dadjenikba dakina. Yingu-murrikumurrkwuluma yakwujina yingu-murndakardadinumurra angwurra dakina. Aburraja ngala-langwa warnumamalya nenu-makamurra Jesus-manja ngaluwa-langwa ying-angbilyuwadinu-mulangwa, kajungwa kining-eningabakini-yada nakina dakina-manja didarringka.

³⁹ Eneja Jesus ni-liko yingu-murrikwulu-murruwa dakina, akwa n-arjiyinga akwudangwa ngaluwa-manja akwa ni-yengbina akwala ayakwa engbingbuda. "Nga-lalika arakba," ni-yama akinu-wa angbilyuwa. Ngalaja kembirra akina-wiya yingu-warruwalyada arakba-da. Arngkawura-wiya ying-adingabada ying-ardadinu-murrada akwa yingu-mirajanga dakina. Biya narrigamini-daka dakina aninga arakba-da.

⁴⁰ Ngalaja kembirra num-awiyeba arakba mamawura. Aburraja kembirra wurrababurna warnumamalya namurndaki-likenumurra Jesus-uwa wurrakina. Narrawilyakama enuwa-wa aburra-langwa warnumamalya wurrangbangbilyuwa-murra. Ababurne-ka angbilyuwa eminiminingka wurrakina narru-wilyakama. Umba eneja Jesus ni-lawulawaja ayarrka ena-langwa, neniliyngama wurruwilyuwilyaba-wiya-manja akwa nenuwurrak-eningabakama wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa amurndakakina-langwa angbilyuwa-da.

⁴¹ Aburrajukwaba wurruwurrariya wurrumukwa nuw-ambilyuma wurrababurna-manja warnumamalya, akena na-jadanguma narra-lalikama arakba wurrakina. Namurndaku-warduwardemina wurrakina akwa ne-yama

Jesus-uwa, "Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba ningkakina-na!" Umba Jesus ni-yengbina ayakwa arrubuda aburruwa-wa. Nenuwurraki-yengminjakama wurrakina, warningma-baba Jesus NuMejaya nakina, nibina-murrada Neningikarrawara neni-larrka-murrada enenu-wa angalyada.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa jinikakwa-manja

⁴² Mingka-manja mamawura ne-kbadangu-manja akina, eneja Jesus ni-lalika Kabuniyuma umba ni-likena nakina nakwukawura nara-murruwa warnumamalya. Akena aburraja wurrumurndakibina warnumamalya nuw-aburangkeyinuma enuwa-wa arakba. Nuw-abuburangkeyinume-ka wurrumurndakakina. Biya nen-akburranga arakba. Neni-ngayindangumurra wurrakina nenik-ambilyingi-yada aburruwa-manja nakina Jesus.

⁴³ Akena eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Ki-likajame-ka ningena akwalu-wa angalya eminiminingku-wa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa wurrumurndakakina-manja warnumamalya aburrajukwaba eningaba ayakwa. Ka-makinamurra kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara warnumamalya-manja. Ka-makinama akina ayakwa mena Neningikarrawara ngini-larrka-mubaba ngayuwa yangkwurrangwa kajungwa ka-makini-yada wurrababurna-manja warnumamalya wurriminiminingka kinu-bungkawadina-mulangwa nakina," ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

⁴⁴ Kembirra arakba neni-lalikama Jesus wurrumurndakibina warnumamalya umba ni-likenuma angerriba angalyuwa iya angalyu-wa. Ni-likenumurra Neningikarrawara-langwu-wa alikira jinikakwu-wa biya yakwujina ni-yengbinuma nakina ayakwa Neningikarrawara-langwa, nenu-makamurra warnumamalya-manja nakina-da.

5

Jesus nu-wekbalyinu-mulangwa warningadinuba-wiya warnikabuburrakiyuwa ena-langwi-yada

¹ Arngkawura Jesus nakina n-arrijeyumurra mijiyelya-manja akina-manja angalya emikirra Kenejireda. Aruma akungwa nuw-ambilyuma yakwujina akina-manja angalya. Awilyaba-murra angalya akina umba aminambilyuma emikirra, alakina Kenejireda akwa ngawa Keliliya. Aburraja warnumamalya wurrakina yenjerrikina nawurraki-likenumurra Jesus-uwa warnik-engkirriki-yada ayakwa Neningikarrawara-langwa. Akena

wurruwurrakwulyumide-ka yawkujina warnumamalya akwa kembirra nawurraki-jijiriyinumurra wurrakina.

² Eneja Jesus numa-rringka mambilyuma-kiya mijiyanga numa-mundirruwajungwunuma yawkujina. Aburraja wurruminakina mijiyanga narruma-lalikama malakina umba narrum-ajirrangumurra mamurndakibina mukayuwa-ma merra makirndirndirrk akwalya.

³ Umba Jesus ni-rijawudija nakina muwilyaba-manja mijiyanga Jayumuna-langwa-manja, akwa ni-yama enuwa-wa, "Ma-jiriya-langwa angerriba arngkidarrba awarrngkungwarbu-wa akungwa," ni-yama Jesus Jayumunu-wa. Eneja Jayumuna numa-jira kembirra makina mijiyanga-da. Akwa ngalaja numi-lyikbina arngkidarrba erribaja awarrngkungwarbu-wa-da.

Eneja kembirra Jesus n-ambarringa arakba nakina mijiyanga-manja akwa ni-yengbina ayakwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya nuw-ambilyumuruwa ariba-manja. Nen-akakirumakama nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa.

⁴ Biya ni-jerrukwa-manja nakina ayakwa Jesus, ni-yama nakina Jayumunu-wa, "Ma-jiriya mema mijiyanga angerriba angwarbu-wa, kajungwa nungkuwa akwa nungkwa-langwa warnungkwarba yikuma-larrijini-yada mema mukayuwa, kembirra yiku-meni-yada akwalya," ni-yama.

⁵ Eneja Jayumuna ni-yama Jesus-uwa, "Bungkawa, yarneka yirr-abuburangkeyinumurra alyarrngwalyilya akwalyuwa akena nara yiku-manga yik-akburrangarna aduwaba. Mama, yikumini-ngayindena-manja nungkuwa ngayuwa, kuma-larrijinama kembirra mamurndakenena mukayuwa-da," ni-yama Jayumuna Jesus-uwa-da.

⁶ Kembirra narruma-larrija mamurndakakina mukayuwa arakba-da.

Ngalaja kembirra awurrukwulyumide-ka akwalya namurndakawiyebe na arakba mamurndakakina-manja mukayuwa, akena arngkidarrba kumi-ngkarrnginume-ka makina.

⁷ Biya kembirra narr-ardijuwa ayarrka-ma wurrakina wurribinu-wa warnungkwarba na-rijawudiyinu-murruwa mingka-manja mijiyanga, mena wurrumurndakakina warnungkwarba malakina-kiya-manja mijiyanga narrijawudiyinuma warnubiyakaja wurrakina-baba. Kembirra Jayumuna-murriya narr-angayindanguma wurrakina warniku-mamurikaji-yada warnik-arrki-yada amurndakibina akwalya narru-mangumurra mukayuwa-ma merra. Aburraja kembirra na-mideyina aburruwa-wa-

da akwa narra-mamurikajuwa narrumamurndak-arrkarna mamurndakibina mukayuwa-ma merra-da.

Biya malekbina-kiya mijiyanga narrumalyangburrukwajuwa amurndakibina akwalya akwa arngkidarrba kumu-ngwardinumurra akwa kumu-wurrilanguma makina.

⁸ Eneja Jayumuna Bida ni-rringka-manja amurndakakina akwalya akwa numa-rringka-manja malakina mijiyanga-kiya kumu-ngwardinuma arngkidarrba, ni-nginxakilarra nakina yina-ma alyengma-langwa Jesus n-arjeyumurrumanja. Biya ni-yama, "Jeyi! Likaja yadada ngayuwa-langwa, Bungkawa, mena-baba ningena ninguwurrariye-ka," ni-yama nakina Bida Jesus-uwa,

⁹ mena ni-yakikbijangu-mubaba ni-rringka-murrilangwa amurndakibina akwalya awurrakwulyumida.

Aburrajukwaba wurrumurndakibina warnungkwarba na-rijawudiyinuma yakwujina Jayumuna Bida-langwa-manja mijiyanga ne-yakikbijangeyinume-ka wurrakina amurndakibina-langwa akwalya narru-mangu-murrilangwa.

¹⁰ Aburnajukwaba Jaminja akwa Janjana nenirijawudiyinumurra mingka-manja mijiyanga neniyakikbijanginuma wunalakina-da. Wunalakina wunenungkwarba-kiya Jebediya-langwa nenikuwenikba-kiya. Jayumuna Bida-langwa warnubiyakaja wunalakina ne-yakiyakeyinuma-da.

Eneja kembirra Jesus ni-yama nakina Jayumunu-wa, "Nara akbar-duma, umba aduwaba-langwa ka-wilyakinama nungkuwa warnumamalya ngayuwa-wa, wuburra laka aduwaba ningku-wilyakinama akwalya ariba-wa-da," ni-yama Jesus-da.

¹¹ Aburraja kembirra narrumalirraku-mundirruwa mijiyanga malekbina mijiyelya-manja akwa narruma-lalika yakwujina akwa akwala-langwa amurndakijika aburralangwa, akwa kembirra neni-yuwarna Jesus-uwa arakba wurrakina-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nuwilyaba nenungkwarba namarmarra-ma

¹² Arngkawura eneja Jesus n-ambilyumurra nakina awilyaba-manja angalya n-ambilyu-murrumanja nuwilyaba nenungkwarba nibina n-arirreyinuma awurrakwulyumida amarmarra ena-langwa-manja nemakwulya. Arrubudeka angbilyuwa akina. Eneja kembirra neni-rringka-manja nakina Jesus, n-abuluwendingama nakina nenungkwarba

n-engmidirruwajungwunuma nenumukwurra ajiringka-wa akwa nenu-marrakbakama nakina Jesus-uwa akwa ni-yama, "Ningkubungkawa ningkukwulyubena," ni-yama. "Ki-ngayinden-a-manja ningkakina ningkeningma yikumungkwur-denama ningenumakwulya," ni-yama nakina Jesus-uwa.

¹³ Eneja kembirra Jesus ni-lawulawaja ayarrka ena-langwa akwa nenu-minjirrkilyinga arakba nakina nenungkwarba. Biya ni-yama, "Yirra-ngayindenama ningena yib-eningabakinamurra-da, kembirra nungkaja ningkumungkwur-da ningkenumakwulya k-ambilyama ningkakina-da," ni-yama Jesus. Kembirra arngkawura-wiya ayakwa ni-yengbinu-wiya nakina, akini-yada ngawa ne-jerrida arakba ngalaja amurndakibina amarmarra ena-langwa-da.

¹⁴ Biya ni-yama Jesus enuwa-wa, "Nara a-makama wurrukwala-manja warnumamalya ningk-eningabadu-mulangwa, umba jeyi, likaja ena-wiya dirrbura NuMinida-wa nenungkwarba. Kembirra nakine-ka keni-rringkinama ningkakina, biya kini-yaminama nungkuwa-wa, 'Ningk-eningabaduma arakba,' kini-yaminama nakina nenungkwarba NuMinida. Nungkaja kembirra ambaka kinu-kwunama nungkuwa wurrambilyuma wurrabajja kajungwa nenikuminu-wardi-yada nakina, ebina-langwiya ayakwa ni-yengbinu-mulangwiya Mawijija arakburakba-kiya-wiya. Kembirra aburramba-langwa wurrangkwulyumida-langwa warnumamalya kuw-eningmidinamurra nungkuwa ningk-eningabadu-murrilangwa akwa ningkuminjirrkinyungwurra arakba ningkakina-da," ni-yama Jesus nakinu-wa nenungkwarba-da.

¹⁵ Akena eneja ni-yarrkbalijuwama nakina akina ayakwa ni-yama-mulangwa Jesus. Ngalaja kembirra nuw-errbalinuma akina ayakwa angwurra angalyu-wa iya angalyu-wa-da. Aburraja kembirra wurruwurrakwulyumida-langwe-ka warnumamalya nawurraki-likenumurra Jesus-uwa. Nawurraki-likenuma wurrakina kajungwa kuw-engkirrikaji-yada ayakwa ena-langwa akwa ngawa kenumurndak-eningabakini-yada nakina Jesus wurrakina warnumamalya wurribina wurrangbangbilyuwa-murrumurra angbilyuwa-langwa.

¹⁶ Akena adadinuba ngawa ni-likenuma eneja Jesus nakwukawura nara-murruwa warnumamalya, akwa nu-buriyaminumurra yakwujina Neningikarrawaru-wa nakina.

*Jesus nen-eningabaka-mulangwa nirrengmurnirna
nenungkwarba*

¹⁷ Arngkawura Jesus n-ambilyumurra nakina nuwilyabamanja nenungkwarba ena-langwa-manja alikira. Nambilyu-manja nakina yakwujina ngawa akina-manja alikira, aburaja wurrukwala warnumamalya na-likenuma yenjerrikina enuwa-wa. Umba Jesus nen-akakirumakama nakina wurrakina-manja warnumamalya Neningikarrawara-langwa-langwa. Aburrajukwaba na-likenuma Jesus-uwa wurrukwala WarningiJudiya warnungkwarba warnimikirra WurruBarija akwa ngawa wurrukwala warnikakirumaka warnungkwarba ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa. Wurrakine-ka warnungkwarba na-likenumurra engka-langwa iya engka-langwa angalya Judiya-langwa akwa ngarningka Keliliya-langwa. Wurrukwala aburrajukwaba Jirujalema-langwa na-likenuma. Biya nuw-ambarringa ebina-manja alikira n-ambilyu-murrumanja Jesus nakina. Umba ngalaja Amawurrina Nubungkawa Neningikarrawara-langwa Jesus-manja nuw-ambilyumurra akina akwa nenakingbudirrkama. Eneja nen-eningabakama kembirra Jesus wurrangbangbilyuwa-ma warnumamalya yakwujina alikira-manja arrawa.

¹⁸ Aburaja wurrukwala warnungkwarba na-likenumurra akinu-wa alikira, neni-lyilyanguma nuwilyaba nirrengmurnirna nenungkwarba. Neni-ngkajikamurra nakina, nenu-wilyakama akumurrkumurrkwulinga-murra, mena nara-baba kin-alilikena yeya, nara kinu-warruwarrina nakina-baba. Numurndakayuwaya neningangkawura n-ambilyumurra nakina. Kembirra ebina-manja alikira nuw-aburangkama angalya wurrakina warnungkwarba kajungwa warnik-awiyebi-yada akwa warnik-akumi-yada nibina nirrengmurnirna akwudangwa Jesus-manja.

Nuw-aburangkeyinu...wa.

¹⁹ Akena nara karr-akburrangarna angwurn-dikirra, nara kuw-awiyebeyina arrawu-wa mena wurrababurnababa warnumamalya nuw-ambilyuma yakwujina. Biya kembirra na-wurdanga wurrakina karrawaru-wa errekbalingwiya, nenu-wilyakamurra ngawa neni-ngkajikama nakina nirrengmurnirna. Biya yakwujina ngawa alikiramja karrawara narru-ngwurrkbalijuwa wurrakina eningikarrawara edirri-yada. Biya neni-larrija merramurra nibina nenungkwarba nirrengmurnirna yadikina akina-langwa edirra. Neni-larrija, biya ajiringka-manja nuw-amberringa ebina akumurrkumurrkwulinga

wurruwurrakuwilyarra warnumamalya-da. Aburnaja kembirra arakba nakina nirrengmurnirna akwa Jesus nenu-kwurukweyinuma wunalakina-da.

²⁰ Umba wurrakine-ka warnungkwarba wurribina nenu-wilyakama nakina nirrengmurnirna Jesus-uwa na-werrikambilyumurra wurrakina Jesus-manja akwa warningma Jesus ken-eningabakina-mulangwa nakina-manja. Eneja Jesus neningma mangma aburra-langwa akwa ni-yama nakina nibinu-wa nirrengmurnirna, "Nungkuwa, ababurna-langwa awurruwurrariya ningki-yama-murrlangwa ningkakina ningkumini-lyurrkwajungwunuma arakba akina. Kembirra eneja Neningikarrawara nara nakina engkirrikuma arakba akinu-wa aduwaba-da," ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

²¹ Aburraja warnungkwarba warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa akwa ngawa wurribina WurruBarija warnungkwarba na-lyangkiyama wurrakina, "Numiyambene-ka naka nenungkwarba? Ni-ngayindenama kini-yaminama Neningikarrawara wuburra naka-na? Eneja Neningikarrawara nuwilyaba akenumini-yakuwabijinama awurruwurrariya ngakwurra-langwa, nara wurukwala amini-yakuwabijuma-da," ne-yama wurrakina-da.

²² Neningma eneja Jesus aburra-langwa mangma, biya ni-yama aburruwa-wa, "Miyambena-burra kirr-engkirrikajamurra karna amukwiyatakinu-wa?

²³ Nungkwaja ningkakina kinu-makina dukwa enena ayakwa naka-manja nenungkwarba, 'Nginumini-yakuwabijuwama Neningikarrawara awurruwurrariya ningki-yama-murrlangwa ningkakina.' Nare-ka ningkakina-da! Umba kinu-makina dukwa enena engka ayakwa enuwa-wa, 'Laka! Mirajanga, akwa wu-warrijiya alika nungkwa-langwa.' Nare-ka ningkakina-da! Ningki-lyangmuridiname-ka akwa nara e-yengbuma alakenakiya ayakwa ningkabakiya-ba naka-manja nenungkwarba ningkakina-da.

²⁴ Umba nganje-ka ningena, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, eneja Neningikarrawara nginu-makama ngayuwa-manja kamini-yakuwabijina-mulangwa awurruwurrariya karnumamalya-langwa ngayuwa. Nganja kembirra kamin-ablyerrikinama aduwaba alyangmandukwuna akina ayakwa Neningikarrawara nginu-makama nakina ngayuwa-manja-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Biya kembirra Jesus ni-yengbina arakba nakina akwala ayakwa nakinu-wa nenungkwarba nirrengmurnirnu-wa. Ni-yama, "Nungkwaja, mirajanga! Wu-larrngkumiya ena akumurrkumurrkwulinga nungkwa-langwa umba likaja lawurradina angalyu-wa," ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

²⁵ Kembirra arngkawura-wiya eneja nu-mirajanga, ni-larrngkumanga ebina akumurrkumurrkwulinga ena-langwa. Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina neni-rringkama n-arjeyuma arakba. Umba ni-jadinga nakina alikira-langwa erreku-wa, nu-wilyakama ebina akumurrkumurrkwulinga ena-langwa-da. Biya ni-lawurradina arakba angalyu-wa, neni-yangmarngkwajuwamurra Neningikarrawaru-wa lukwakwa-da.

²⁶ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina namurndaki-yakikbijangeyinume-ka akwa namurndak-akbar-dangumurra akina-langwa wurrakina. Biya neni-yangmarngkwajuwamurra arakba aburrajukwaba Neningikarrawaru-wa. Biya namurndaku-makijeyinumurra ayakwa. Ne-yama, "Amandangwe-ka, ngarri-rringkama eningaba ngakwurra-langwamurra menba aduwaba-da," ne-yama na-makijeyinuma wurrumurndakakina warnumamalya-da.

Jesus nu-wekbalyinu-mulangwa Libaya

²⁷ Eneja kembirra nen-eningabaka-mulangwa Jesus nibina nirrengmurnirna nenungkwarba akwa nenumini-yakuwabijuwa-mulangwa awurruwurrariya ena-langwa, ni-jadanga nakina ebina-langwa alikira. Biya ni-likenu-manja nakina lukwakwa Jesus, nen-akburrange nakina nuwilyaba nenungkwarba nemimikirra Libaya. Num-nambilyuma ekirra nakina, Libaya akwa ngawa Meduwa. Umba nakina Libaya nenuminu-war-duwar-danguma warka wurrububungkawa WarningiRawuma. Ngalaja eyukwuijiya alikira warka-langwa nuw-arjeyumurra akina ena-langwa mulikarrkbidjina mamrukwa. Kembirra nakina Libaya nuwurra-murndukwamurra angwarnda warnumamalya-langwa, akini-yada ngawa na-likenu-manja wurrakina mamrukwa-langwiya. Narri-yarruwarnu-manja akina alikira eyukwuijiya, kembirra nenuminu-mangumurra angwarnda aburra-langwa kajungwa neniku-kwi-yada akina WarningiRawumu-wa wurrububungkawa.

Ni-likenu-manja eneja Jesus mibina-langwiya ngawa mamrukwa, neni-rringka nakina Libaya n-angmakwulaluma ebina-manja eyukwuijiya alikira arrawa. Biya Jesus ni-yama

enuwa-wa, "Kwa, yi-yuwarna ngayuwa-manja," ni-yama Jesus nakina-da.

²⁸ Eneja kembirra Libaya n-arjiyinga akwa njadinga erreku-wa. Biya ni-likena arakba neniyuwarna Jesus-manja. Ni-lalikame-ka ebina warka nu-war•duwar•dangumurra, kajungwa ken-aburrakiyuwarni-yada nakina Jesus-manja-da. Biya nenii-likena arakba wunalakina-da.

²⁹ Biya nakine-ka Libaya nenikaburrakiyuwa nenikaduwa Jesus-langwa arakba, akwa nenumini-dakama aninga Jesus-langwa ena-langwa-manja alikira. Arume-ka aninga ni-dakamurra. Kembirra na-walyuwa-manja akina, aburraja Jesus akwa ena-langwa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa akwa wurrababurne-ka warnumamalya namurndaki-likenumurra Libaya-langwu-wa alikira wurrakina. Wurrukwala wurrababurna wurrumurndakakina warnumamalya na-war•duwar•danguma aburrajukwaba warka angwarnda-manja, wurrididirrbura Libaya adinuba-wiya, nara-wiya kini-likena nakina Jesus-uwa. Umba wurrukwala wurriminiminingka. Biya neyebukeyina arakba wurrakina ebina aninga-da.

³⁰ Aburraja wurrukwala warnungkwarba WurruBarija akwa ngawa wurrukwala warnungkwarba warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa warningma wurrakina ni-likenu-mulangwa Jesus Libaya-langwu-wa alikira. Biya kembirra nangwurriyengbeyinuma wurrakina ayakwa akwa ne-yama Jesus-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Miyambena-burra kirri-yebukeyinama aninga akwa kirri-bekeyinama akubibeka nakina-langwa-manja nenungkwarba alikira? Kirri-yebukeyinama karna akwa wurribina narruwurramurndukwuna-murrumurra angwarnda wurrukwala-langwa warnumamalya-da. Wurruwurrariya-manja warnumamalya kirri-yebukeyinamurra karna-da!" ne-yama wurrakina-da.

³¹ Eneja Jesus n-engkirika-manja nakina aburra-langwa ayakwa, ni-yama aburruwa-wa, "Wurrangbangbilyuwa-me-ka warnumamalya kuw-aburangkinamurra wurrakina nuwilyabu-wa nenungkwarba kajungwa ken-eningabakini-yada nakina angbilyuwa-langwa wurrakina. Umba aburraja wurringbingbuda warnumamalya nare-ka aburangkuma namukwiyatakinu-wa nenungkwarba wurrakina.

³² Umba nganja ningi-likenuma yangkwurrangwa kajungwa ka-dirrburakini-yada ngayuwa wurruwurrariya warnumamalya, kajungwa nari-yada wurrakina arriyakajungwuma awurruwurrariya-langwa umba kenumini-

yarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa wurrakina-da. Ke-yamina-manja warnumamalya, 'Nara arriyakajungwuma awurrariya-langwa ngayuwa umba ningena ngawa ningeningaba,' kembirra nare-ka ngayuwa a-dirrburakuma wurramukwiyadakina warnumamalya, umba wurruwurrariya yimbukwa warnumamalya ka-dirrburakinama wulkwa ngayuwa-da," ni-yama nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa WurruBarija akwa ngawa wurrumurndakibinu-wa warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa-da.

Warnumamalya nen-i-yendabenu-mulangwa Jesus-manja warnik-ambilyinga-langwa murumureya

³³ Aburraja kembirra wurrukwala warnumamalya ne-yama wurrakina Jesus-uwa, "Ningkeningma wurrumurndakibina warnikabuburrakiyuwa Janjana-langwa ne-yaminjaminama. Adadinube-ka murumureya na-likajama wurrakina, kajungwa ka-buriyamini-yada wurrakina Neningikarrawaru-wa. Aburrajukwaba warnikabuburrakiyuwa WurruBarija-langwa ne-yaminamurra wurrakina akina. Akena aburraja warnikabuburrakiyuwa nungkwa-langwa nara wurrakina e-yamama akina, umba erribirra nuw-alyubarinama aninga akwa ne-bekeyinama akubibeka wurrakina," ne-yama wurrumurndakina warnumamalya Jesus-uwa.

³⁴ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, "W-engkirrikiya enena ayakwa. Kini-yar•diya-manja nuwilyaba nenungk-warba didarringka ena-langwa, kembirra wurrababurne-ka warnumamalya kawurra-murndukwunama wurrakina aburnuwa-manja kajungwa wurriyekirrerri-yada wurruwurrakawura-ma wurrakina. Akwa aninga eningaba ke-yebukeyinama. Kembirra nare-ka nungkuwa e-yengbuma enena ayakwa aburruwa-wa, 'Nara alyubaruma enena aninga umba murumureya yiki-likajama.' Nare-ka! Nara nungkuwa e-yengbuma amukwiyadakina ayakwa aburruwa-wa, mena wurrumurndakina warnumamalya narri-ngayindena-mubaba ke-yebukeyinama ebina aninga eningaba, kin-ambilya-manja ambaka nibina nemumamalya aburra-langwa aburruwa-manja.

³⁵ Ambaka arija-langwa, dukwa aburraja wurrukwala wurruwurrariya warnungkwarba kenu-wilyakinama engku-wa nibina ni-yar•danguma dadingiyenikba. Kembirra akini-yada wulkwa aburraja wurrumurndakibina warnumamalya ena-langwa ka-werrikawarriyadinama wurrakina-da. Karri-ngayinden-ka ka-ngwanjinama aninga-langwa, akwa ka-likajama murumureya wurrakina

arakba-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya. Umba n-engkirrikenuma nakina Jesus ena-langwa-langwa akwa ngawa ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa-da.

³⁶ Biya kembirra Jesus nenu-makamurra enena eyukwuiyiya alawudawarra dumbala-langwa aburruwa-manja. Ni-yama nakina, "Nara ngarna e-ngkarrnguma ambilyumakuma dumbala dadikaduwa, kajungwa ngarniku-warrki-yada dikuwarra diyukwuiyiya dumbala dadingaba dingku-wa dumbala dadinungkwurakbu-wa. Nara akina e-yamama, nari-yada arriyakuma dibina dumbala dadikaduwa. Aki-yamina-manja akina, kembirra dibina dumbala dadikaduwa-dangwa kingu-kuwarrinama akwa ngawa diminingka dakina dadinungkwurakba-langwa dumbala arakba-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

³⁷ Biya kembirra enena engka ayakwa nenu-makamurra Jesus aburruwa-manja. Ni-yengbinuma nakina alawudawarra akwurena-langwa ebina warnumamalya narr-akbijuwa-mulangwa ke-bekini-yada ngala-langwa amalyirra wurrakina. Narri-jirabama wurrakina amalyirra akwurena-langwa amakwulya-murru-wa budila. Narri-lyangburrukwajuwama akina amakwulya amalyirra-ma akwa narri-lalikama akina ambaki-yada, kajungwa ke-bekini-yada arija-langwa ebina amalyirra-da. Kembirra akine-ka amalyirra amakwulya-manja nuw-ambambilumurra ngawa yanda-langwa na-rrangkuwanginume-ka akina amalyirra. Aminakina-langwa narri-jirabama warnumamalya enikaduwa amalyirra engbudu-wa amakwulya enikaduwa-wa. Umba ka-rrangkuwangina-manja ebina amalyirra, kembirra ngalaja amakwulya ka-rrangkuwanginama ngalajukwaba akina. Kembirra ni-yama Jesus, "Nare-ka ngarrakina a-jirabuma enikaduwa amalyirra enungkwurakbu-wa amakwulya ebina na-rrangkuwanginu-murruwa arakba. Aki-yamina-manja akina, kembirra ka-rrangkuwangina-manja ebina amalyirra, kuw-akbalbarrinama-da ebina amakwulya-da, akwa ka-kwularrinama ebina amalyirra ajiringka-wa-da.

³⁸ Nara kembirra e-yamama ngarnumamalya akina, umba enikaduwa amalyirra ngarri-jirabinama enikaduwa-wa amakwulya budila-da," ni-yama nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

³⁹ Biya kembirra enena engka alawudawarra amalyirra-langwa nenu-makama Jesus aburruwa-manja. Ni-yama nakina, "Ebina amalyirra ngarra-maka-mulangwa

ngayuwa, warnumamalya narri-lalalikinama akina kuw-enungkwurakbadina-murruwa. Na-warenama e-bekuma enikaduwa-wiya umba enungkwurakba-manja akina ne-bekinama. Kembirra ne-bekinu-mulangwa warnumamalya amalyirra enungkwurakba, na-warenama-ka ebina enikaduwa-langwa. Ke-yaminamurra wurrakina, ‘Enungkwurakba-dangwa eningaba,’ ke-yaminamurra,” ni-yama Jesus, nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya. Ni-yengbinu-manja nakina alawudawarra dumbala-langwa akwa ngawa amalyirra-langwa ni-yakuwerribikinuma nakina Jesus warnumamalya-langwa. Keni-yuwarna-manja enuwa-manja wurrakina, kembirra nare-ka a-likama wurrakina wurrumarngkambilyuma-da.

6

WurruBarija warnumamalya narr-anjijimangkwa-mulangwa warka Jebuda-manja

¹ Ngalaja mamangbala mambilyuma mamawura makina memikirra Jebuda. Makina-manja mamawura aburraja wurrumurndakibina warnumamalya WarningJudiya na-ngwanjinumurra wurrakina warka-langwa. Mababurna-langwa Jebuda ne-yaminjamama wurrakina WarningJudiya warnumamalya. Nara ka-war•danga wurrakina warka, umba na-likenumurra Neningikarrawara-langwu-wa alikira jinikakwu-wa. Akwa neni-yangmarngkwajuwamurra yak-wujina Neningikarrawara.

Muwilyaba-manja Jebuda eneja nakina Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nawurraki-likenumurra yeza wurrakina. Biya nawurraki-likenuma wurrakina amarda-langwiya amaninga-langwiya. Awalyuwa arakba akina amaninga. Biya Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-arrangbama lukwakwa akwala amadidira akwa ayarrka-murra na-mambajinuma akina. Kembirra awurrariya amarda narru-wurrangumurra umba amadidira eninginingaba nuw-alyubarinuma-da, nangwujalangumurra wurrakina-da.

² Aburraja wurrukwala WurruBarija warnumamalya narr-a-ringkama wurrakina narr-arrangbama nuw-alyubarinuma akina aninga. Biya ne-yama aburruwa-wa, “Kirri-yamarrkiname-ka karna? Ngakwurra-langwa ayakwa eningarumuruma ngarraku-makinama akina, ‘Nara karningerribirra karnumamalya a-war•duma warka Jebuda-manja,’ ne-yaminama akina. Umba nungkwurraja karnumamalya kirru-war•denama karna warka yelakwa Jebuda-manja kirrakina-da. Kembirra

kirri-yarrkuwurranguma arakba karna ebina ayakwa eningarumuruma-na? Awurrariye-ka enena kirri-yaminama kirrakina-da," ne-yama wurrakina WurruBarija Jesus-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

³ Eneja Jesus ni-yama aburrawa-wa, "Karningma ebina Deyibida ni-yama-murrilangwa arakburakba-kiya-wiya, nara-wiya kinu-bungkawadina nakina. Nu-mureyangumurra nakina akwa wurrukwala warnungkwarba ena-langwa.

⁴ Kembirra n-awiyebeña nakina Deyibida Neningikarrawara-langwa-manja kalikwa. Biya nu-manga aninga damba akwa n-alyubarina. Biya nenu-kwa ekuwarra ena-langwu-wa warnungkwarba. Aburrajukwaba kembirra nuw-alyubarina-da. Mama akwurdukwurda akina, umba nuw-alyubarinuma wurrakina-da. Nara warningerribirra kuw-alyelyubarina warnumamalya akina aninga umba aburaja WurruMinida warnungkwarba yimbukwa nuw-alyelyubarinuma wulkwa-da. Akena eneja Deyibida n-alyubarinuma ebina aninga akwurdukwurda-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja WurruBarija warnungkwarba-da.

⁵ Biya ni-yama ngarningka aburruwa-wa nakina, "Ngayuwe-ka ningena, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, Ningubungkawe-ka ngayuwa Jebuda-langwa ningena-da," ni-yama Jesus-da.

Nenungkwarba-langwa numinirrengmurnirna ayarrka

⁶ Bi...ya meminingka-manja Jebuda ni-likenuma Jesus jinikakwu-wa. N-awiyebeña nakina alikiramanja arrawa biya nen-akakirumakama yakwujina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrukwala-manja warnumamalya. Enejukwaba nuwilyaba nenungkwarba numinirrengmurnirna ayarrka n-angmakwulalumurra nakina yakwujina. Nara kinu-warrijuwa nakina ayarrka nekbuda-langwa-langwa. Eningangkawura namurndakayuwayanguma akina.

⁷ Ebina-manja ngawa jinikakwa aburaja wurrukwala warnungkwarba warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma nuw-ambilyumurra yakwujina akwa ngawa wurrukwala WurruBarija warnumamalya aburrajukwaba. Neni-rruburringkama wurrakina angwurra ngawa Jesus-uwa. Nuw-andeyuma enuwa-wa kenumin-eningabakina-murrikba nakina Jesus ayarrka nibina-langwa nenungkwarba, mena neni-ngayindanguma wurrakina warniki-lekbi-yada Jesus awurrariya-langwa. Kini-ngekburakina-manja Jesus ebina ayarrka akini-yada

ngawa Jebuda-manja, kembirra keni-lekbajama Jesus-uwa wurrakina. Ke-yaminama enuwa-wa, "Awurrariye-ka akina mena aduwaba Jebuda-baba ena-da," ke-yaminama wurrakina enuwa-wa-da.

⁸ Akena neningma eneja Jesus mangma aburra-langwa akwa ni-yama nakina nibinu-wa nenungkwarba, "Kwa, mirajanga, akwa likaja yangkwurrangwa amarru-wa," ni-yama. Eneja kembirra nu-mirajanga, ni-liku nakina amarru-wa akwa n-arjiyingama Jesus-manja akwudangwa.

⁹ Umba kembirra ni-yama nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya yakwujina nuw-angmakayanguma jinikakwa-manja arrawa, "Yirru-makina arakba," ni-yama. "Ke-yamarrkinama ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa ngarniki-yama-langwa ngarna? Aki-yaminama ngakwurruwa eningaba Jebuda-manja yinda awurrariya? Umba ak-enibikinama ngarna warnumamalya yinda aka-jungwajinama?" ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa.

¹⁰ Ni-yengbinuma Jesus amurndakakina ayakwa biya nenirringkama nakina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurruwilyuwilyaba-wiya-wa. Biya ni-yama nakina nibinu-wa nenungkwarba, "Wu-lawulawajiya ayarrka nungkwa-langwa," ni-yama. Eneja kembirra nakina nenungkwarba ni-lawulawaja arakba ayarrka ena-langwada. Arrengmurnirna-murrada akena ne-ngbudida arakba-da.

¹¹ Aburraja wurrakina awinyamba narrak-ar•darra wurrumurndakibina warnungkwarba warnikakakirumaka akwa aburrajukwaba WurruBarija warnungkwarba wurrakina. Na-lyelyimbukweyinumurra biya, "Aki-yamarrkinamurra ngarna naka-manja nenungkwarba?" ne-yama wurrakina-da.

Jesus nu-wekbalyinu-mulangwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma warnikilarrkilarrka

¹² Akini-yada kembirra eneja Jesus nu-wurdanguma angakarjiyinga-wa angalya nakwukawura, kajungwa kinuburiyamini-yada nakina Neningikarrawaru-wa yakwujina. Nu-buburiyaminu...wa. Na-larrumur•da arakba. Nu-buburiyamina nakina ngawu...wa. Marngkirngkuwilyarra arakba. Ni-yaminjama ngawa nakina yanda-langwa ne-kbadanguma arakba akina.

¹³ Buwa-wiya. Kembirra nen-ardijuwa Jesus ena-langwa warnikabuburrakiyuwa enuwa-wa. Biya nu-wekbalyinuma nakina wurrumemberrkwa wurrambilyuma warnungkwarba. Biya neni-yengbijuwama nakina

warnikilarrkilarrrka warnungkwarba wurrakina, mena-baba ena-langwa warnikuminuwar•duwar•da wurrumurndakakina arakba, akwa ambaka-murra keni-larrkaja-mubaba nakina angerriba iya angerriba warniku-maki-yada wurrakina warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa-langwa.

¹⁴ Warna warnimikirra Jayumuna, nibina Jesus neniyengbijuwama Bida, iya nenikumarnjenikba Endiruwa, iya Jaminja iya Janjana iya Bilibia iya Badalameya

¹⁵ iya Meduwa iya Damija iya Jaminja, nibina nenikuwenikba Albiyija-langwa nakina, akwa ngawa nuwilyaba ningka Jayumuna. Umba naka nenungkwarba Jayumuna akwa wurrukwala warnumamalya ena-langwa WarningiJudiya nuw-awinyambadinume-ka angwurra wurrakina mena WarningiRawuma warnumamalya narri-lyinga-mubaba aburra-langwa angalya Judiya. Aminakina-langwa kembirra ne-yengbijajungwunumurra wurrakina Jelada. Akina ekirra aburra-langwa.

¹⁶ Akwa wunambilyuma wunenungkwarba-kiya aburnajukwaba nu-wekbalyinuma Jesus wunenimikirra-kiya Judija. Nuwilyaba nenikuwenikba Jaminja-langwa nakina umba ningka-langwa Judija nemikirra Yijkariyada, nibina kenu-wilyakinama wurrukwala wurrububungkawa Jesus-uwa kajungwa kenu-meni-yada nakina.

Jesus nen-akakirumaka-mulangwa akwa nen-eningabaka-mulangwa warnumamalya

¹⁷ Biya kembirra Jesus akwa ngawa wurrumurndakibina warnungkwarba warnimikirra warnikilarrkilarrrka akwa ngawa ena-langwa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa nawurraki-dirrirnduma wurrakina yadikina karrawara-langwa angakbilyuwalyu-wa angalya. Biya nuwakburrananja yakwujina wurrababurne-ka warnumamalya wurribina Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa aburrajukwaba wurrakina. Akwa ngarningka wurrababurne-ka warnumamalya wurriminiminingka aburrajukwaba nawurraki-likenumurra yenjerrikina eminiminingka-langwa angalya. Nawurraki-likenumurra engka-langwa iya engka-langwa angalya Judiya-langwa akwa ngawa Jirujalema-langwa. Akwa ngawa Daya-langwa akwa Jayidina-langwa namurndaki-likenumurra wurrukwala. Alakina-kiya angalya Daya akwa Jayidina alarrkumijiyelya-manja nuw-ambilyumurra alakina.

¹⁸ Nawurraki-likenume-ka wurrakina engka-langwa iya engka-langwa angalya nawurra-murndukwunuma

kajungwa warnik-engkirriki-yada Jesus-langwu-wa ayakwa, akwa ngawa nenik-eningabaki-yada nakina Jesus wurribina wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya. Umba narjiyinga eneja Jesus yakwujina ebina-manja ngawa angalya angakbilyuwalya-manja. Ni-yengbinuma nakina aburruwa-manja ayakwa akwa ngarningka nen-eningabakamurra wurrakina angbilyuwa-langwa. Umba aburraja wurrukwala wurrumurndakakina na-werrikangbilyuwadinuma mena wurrumukwa wurruwurrariya nuw-ambilyu-mubaba aburruwa-manja. Eneja Jesus kembirra nenumurndaki-jadijuwama wurrakina wurrumukwa aburruwa-langwa.

¹⁹ Umba wurrababurna-langwa warnumamalya nenuwurraki-ngayindanguma kuwakwudangwukajungwuni-yada Jesus-uwa kajungwa warniki-lyingi-yada nakina-manja wurrakina-da, mena nakina Neningikarrawara nen-i-ngebudirrkama Jesus-manja-da. Kembirra nen-eningabakama nakina wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa-da.

Akwiyekirrerra-langwa akwa mijawara-langwa

²⁰ Biya kembirra Jesus nenuwurraki-rringkama nakina ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yengbinuma aburruwa-manja amurndakenena ayakwa nuw-engkirrikenu-murrumanja aburrajukwaba wurrukwala warnumamalya. Ni-yama Jesus, "Karningalyingmalyingma kirribina karnumamalya, eningabe-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa, mena Neningikarrawara nu-bungkawadina-mubaba arakba nungkwurruwa-manja nakina.

²¹ Umba nungkwurraja kirru-mureyena-murrumurra aduwaba karnumamalya, eningabe-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba akina.

Ambaka-murrumurra yiki-ladenama kirrakina.

Umba nungkwurraja kirru-ngwadeyina-murrumurra aduwaba karnumamalya, eningabe-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba akina.

Ambaka-murrumurra yiku-marngkinama kirrakina-da.

²² "Mama wurrukwala warnumamalya yikabu-wirrikbinama wurrakina, umba eneja Neningikarrawara eningabe-ka nungkwurruwa-manja. Yikabu-wirrikbinama wurrakina, ka-warenama nungkwurruwa, akwa keyengbinama wurrakina ayarrkiyarrkawarriya ayakwa

nungkwurruwa-wa akwa ke-yaminama nungkwurruwa-wa, 'Karniniyerriya kirrakina karnumamalya,' ke-yaminama wurrakina. Ke-yaminame-ka akina mena kirru-werrikambilya-mubaba nungkwurruwa karnumamalya ngayuwa-manja, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya. Mama akina umba nakine-ka Neningikarrawara neningabe-ka nungkwurruwa-manja.

²³ Aburrajukwaba arakburakba-kiya-wiya aburralangwa wurrumirumirarrngwa warningarakburakba-kiya narra-wirrikbama WurruBurabudu-wa warnumamalya wurribina nenumini-yengbiyengbinu-murruwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrakina. Kembirra aduwaba yikabu-wirrikbina-manja warnumamalya warningaduwaba nungkwurruwa-wa, nungkwurraja yiku-werrikilyelyingmajungwunama kirrakina. Kiningwurrkbalinama yukwudukwuda nungkwurra-langwa mena Neningikarrawara yikenu-kwunama eninginingaba ena-langwa, akini-yada ngawa yiki-likaja-manja kirrakina ena-langwu-wa angalya eningabu-wa.

²⁴ "Umba nungkwurraja kirruminababurna angwarnda iya amurndakijika, ka-ngekburakajungwuname-ka awurruwurrariya nungkwurra-langwa, mena kirru-wilyakiname-ka akina arakba alarrngekburna eninginingaba nungkwurra-langwa aduwaba. Kembirra nara akwala a-manguma nungkwurruwa.

²⁵ Umba nungkwurraja kirri-ladena-murrumurra aduwaba karnumamalya, ka-ngekburakajungwuname-ka awurruwurrariya nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba.

Ambaka-murrumurra yiku-mureyenama kirrakina.

Umba nungkwurraja kirru-marngkina-murrumurra karnumamalya enubuwakida amarngka aduwaba, ka-ngekburakajungwuname-ka awurruwurrariya nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba.

Ambaka-murrumurra yiki-jakawarenamada yikungwadeyinama kirrakina-da."

²⁶ "Umba ke-yengbina-manja wurrababurna-langwa warnumamalya ayakwa eninginingaba nungkwurra-langwa-langwa, kembirra awurruwurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa. Aburrajukwaba arakburakba-kiya-wiya aburralangwa wurrumirumirarrngwa warningarakburakba-kiya ne-yaminjamamurra amukwiyyadakina ayakwa wurrikikalyu-wa WurruBurabuda warnumamalya. Wurrumurndakakine-ka ngawa WurruBurabuda

nara karra-makumaka warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa ayakwa, umba aburra-langwa ayakwa amurndakibina ekikalya-wiya ne-yengbinumurra wurrumurndakakinu-wa warnumamalya. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya warningarakburakba-kiya-wiya ne-yengbiyengbeyinuma wurrakina eninginingaba ayakwa aburra-langwa-langwa. Kembirra aduwaba ke-yengbina-manja warnumamalya eninginingaba ayakwa nungkwurra-langwa-langwa, awurruwurrariye-ka kangekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

Aki-lyelyingmina-mulangwa warnumamalya wurribina akabu-wirrikbina-murrumurra ngakwurruwa-wa

27 "W-engkirrikiya," ni-yama ngarningka Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. "Enena ayakwa ngarra-makinama nungkwurruwa-manja, kirribina kirr-engkirrikaja-murrumanja ngayuwa-wa angwurra aduwaba mena-baba nungkwurra-langwa mada numungwurdangmina-mubaba amandangwa. Nungkaja ki-lyelyingminame-ka ningkakina warnumamalya wurribina kabu-wirrikbina-murrumurra nungkuwa-wa. Ki-yaminame-ka eningaba wurrumurndakina-manja warnumamalya.

28 Kabi-kbajina-manja wurrukwala warnumamalya nungkuwa, kembirra arrkala nungkwamba-langwa kini-yengkilabajama Neningikarrawaru-wa, kajungwa kini-yamini-yada nakina eningaba aburra-langwa. Umba wurrukwala wurrumargilyarra warnumamalya kabularrkbarjena-manja ningkakina, akwa ke-yengbina-manja wurrakina ayakwa ayarrkawarriya nungkuwa-wa, kembirra arrkala nungkwamba-langwa kini-yengkilabajama Neningikarrawaru-wa, kajungwa kenu-mamurikajini-yada nakina aburruwa-manja.

29 "Umba nuwilyaba nenumamalya keni-larrkbarjiya-manja ningkakina awilyaba-langwa amungkwurra, nara a-ngwanjajuma nakina, umba mama kini-lalikina keni-larrkbarjena nakina nungkuwa-manja ningkikuwarra-langwa ningkenumungkwurra. Umba kenu-murrakajiyamanja nuwilyaba nenumamalya dumbala nungkwala-langwa dibina dadikawiyeба dadingikarrawara, nara a-ngwanjajuma nakina nungkuwa, umba ngarningka kiningamenä dibina dumbala nungkwa-langwa dadikawiyeба dadingarrawa ngalajukwaba-da.

30 "Umba kabi-yendabaja-manja warningerribirra warnumamalya nungkwa-langwa amurndakijika, kembirra nungkwa ja ka-kwunama. Umba wurribina kabumurrakajiya-manja amurndakijika nungkwa-langwa, kembirra nara a-larrngkilawurrakajuma amurndakakina. Mama nara a-lawurrakajuma amurndakakina wurrakina.

31 Umba nungkwa ja ku-marnkirradiname-ka ningkakina wurrukwala-manja warnumamalya, wuburra laka ningkarra-ngayindenama wurrakina ka-marnkirradinama aburramba-langwa nungkuwa-manja-da.

32 "Laka nara ningkakina a-lyelyingmama wurrababurna-manja warnumamalya umba ningki-lyelyingminama warnumamalya wulkwa wurribina na-lyelyingmina-murrumurra nungkuwa-manja? Eneja kembirra Neningikarrawara nara nakina e-yamama enena ayakwa nungkuwa-wa, 'Yirra-werrungwur-denama ngayuwa nungkuwa-manja.' Nara nakina e-yamama akina ayakwa nungkuwa-wa, mena aburrajukwaba wurruwurrariya warnumamalya na-lyelyingmajeyinama wurrakina. Na-lyelyingminama wurrakina warnumamalya wurribina aburramba-langwa na-lyelyingmina-murrumurra aburruwa-manja-da.

33 "Umba laka nara ningkakina a-marnkirraduma wurrababurna-manja warnumamalya umba ki-yaminama nungkuwa eningaba warnumamalya-manja wulkwa wurribina ne-yamina-murrumanja nungkuwa-manja? Eneja kembirra Neningikarrawara nara e-yamama enena ayakwa nungkuwa-wa, 'Yirra-werrungwur-denama ngayuwa nungkuwa-manja.' Nare-ka, mena aburrajukwaba wurruwurrariya warnumamalya ne-yamina-mubaba wurrakina eningaba warnumamalya-manja wurribina ne-yamina-murrumanja aburramba-langwa eningaba aburruwa-manja.

34 "Dukwa nungkwa ja ka-kwunama amurndakijika nungkwa-langwa wurrukwala-manja warnumamalya warnik-akwurraji-yada akina aduwaya wurrakina warnumamalya. Akena nara wurrababurna-manja warnumamalya a-kwama nungkuwa nungkwa-langwa amurndakijika eningaduwaya, umba wurrumurndakibina-manja wulkwa warnumamalya wurribina kabumini-lawurrakajina-murrumanja wurrakina arija-langwa amurndakibina amurndakijika nungkwa-langwa. Eneja kembirra nakina Neningikarrawara nara e-yamama enena ayakwa nungkuwa-wa, 'Yirra-werrungwur-denama ngayuwa nungkuwa-manja.' Nare-ka, mena aburrajukwaba

wurruwurrariya warnumamalya na-kweyina-murrubaba eningaduwaya, kajungwa ambaka-murra karru-meni-yada wurrakina adidirrbura-wiya.

35 “Nungkaje-ka ki-lyelyingminama wurrumurn-dakibina warnumamalya wurribina kabu-wirrikbina-murrumurra nungkuwa-wa. Ki-yaminame-ka ningkakina eningaba aburruwa-manja. Akwa ka-kwunama amurndakijika nungkwa-langwa aduwaya aburruwa-wa, akwa nara engkirrikuma ningkakina warniki-lawurrakaja-langwa wurrakina amurndakibina amurndakijika nungkwa-langwa. Ki-yamina-manja nungkuwa akina, kembirra eneja Neningikarrawara kini-yaminama eningaba nakina angwurra nungkuwa-manja, akwa Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya k-ambilyama ningkakina. Nakine-ka naruma numikbiyya-dangwa Neningikarrawara. Kembirra Neningikarrawara wuburra ki-yaminama ningkakina, mena nu-marnkirradinamubaba nakina wurruwurrariya-manja warnumamalya. Mama nara engkirrikuma wurrakina wurrukwalu-wa warnumamalya, mama namin-engkingkirrajajungwunama wurrakina, umba nu-marnkirradiname-ka amandangwa aburruwa-manja nakina.

36 Nakine-ka Nungwanyungwa n-errukwulinama amandangwa ngarnumamalya-manja. Kembirra nungkwurra-jukwaba yik-errukwulinama kirrakina wurriminiminingka-manja warnumamalya kirrakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwurruwa a-lyangkuwerribikajungwuma wurrukwala-langwa

37 Biya ni-yama Jesus ngarningka ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nare-ka a-lyangkuwerribikajungwuma warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba wurrakina. Eneja kembirra Neningikarrawara nara a-lyangkuwerribikajungwuma nakina nungkwa-langwa-langwa, ningkeningaba-murrikba akwa ningkuwurrariya-murrikba ningkakina. Akwa nara ngarningka a-lekbuma warnumamalya-manja. Eneja kembirra Neningikarrawara nara nakina a-lekbuma nungkuwa ningkakina. Umba nungkaje kamini-yakuwabijinama ningkakina awurruwurrariya wurrukwala-langwa. Kembirra enejukwaba Neningikarrawara kenumini-yakuwabijinama nakina awurruwurrariya nungkwa-langwa-da.

38 "Umba nungkwa ja ka-kwunama eninginingaba-wiya wurrukwala-manja warnumamalya. Eneja kembirra Neningikarrawara kenu-kwunama eninginingaba-wiya nungkuwa-manja. Nakine-ka Neningikarrawara numekba nilyengma, akwa kenu-kukwunama eningaba neningangkawura. Kenu-wekbilyenama nungkuwa-manja akwa nara a-ngwanjuma. Kini-yaminama Neningikarrawara wuburra laka nuwilyaba nenumamalya ni-jirabinama nakina yinumalyirra yilyakwa nungkwalangwu-wa bajikala. Nara a-ngwanjuma nakina umba ni-jirabinama yakina kini-lyangburrukwuna-murruwa yibina nungkwa-langwa-manja bajikala-da. Enejukwaba nakina Neningikarrawara nara a-ngwanjuma umba kenu-wekbilyenama ngawa eninginingaba-wiya nungkuwa-manja neningangkawura. Umba nungkuwa ka-kwunamanja eningaba wurrukwala-manja warnumamalya ningkumekba-manja ningkakina, kembirra enambalangwa nakina Neningikarrawara kenu-kwunama eningaba nungkuwa-manja-da," ni-yama Jesus nakina-da.

39 Amurndakakina-bina ayakwa ni-yengbinuma Jesus, nenu-makama nakina ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya kembirra enena alawudawarra nenu-makama arakba nakina wurrimimbimba-langwa akwa warnikakakirumaka-langwa warnumamalya. Ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Wi-yakuwerribikina wurrimimbimba-langwa warnumamalya. Kenilirraki-ngayindena-manja wunambilyuma-kiya wunimimba-kiya keni-likaja-manja yeya, nare-ka wunalakina arndawarakajajuma a-wilyakajajuma-da. Kenilirraki-laramaka edirra-wa-da.

40 "Aburnajukwaba wunambilyuma-kiya wunenumamalya-kiya wunalekbina wunikamarra-kiya nare-ka akakirumakajajuma wunalakina. Umba eneja nuwilyaba nenikakakirumaka kenu-wilyakajinama ningklangwa nenumamalya niyukwuiya, mena nakakirumbaba nakina angwurra. Eneja niyukwuiya-dangwa ni-ngayindijungwunuma enejukwaba aringkawi-yada nakina. Kembirra kin-akakirumakajungwunama nakina angwurra. Kin-engkirrikajama angwurra ayakwa ena-langwa-langwa bungkawa. Kin-engkingkirrikajama ngawa mababurna-langwa marringa, kini-yamina-murruwa nakina ababurna-langwa nibina nubungkawa nakakiruma. Kembirra akini-yada ngawa arija-langwa wunalakina-kiya kenilirrakeningmidinama wunididirrbura-kiya-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

41 Biya ngarningka ni-yengbina nakina Jesus ayakwa,

nenu-makama angwurra wurrumurndakibinu-wa warnikabuburrakiyuwa. Ni-yama, "Nungkaja ningku-werrikawarriyadinama ningkakina ebina-langwa eyukwujiya ajiringka nenikumarnjena-langwa-manja menba. Miyambena-burra ningku-werrikawarriyadinama akina-langwa, akena nara engkirrikuma nungkuwa arumu-wa eka nungkwa-langwa-manja menba?

⁴² Nungkaja nara e-yamama nenikumarnjenu-wa, 'Ngeniyerriya, nenikama, ngu-miya-langwa akina ajiringka nungkwa-langwa-langwa menba.' Nara e-yamama akina, mena nara-baba ningkakina a-rringkama ebina eka adirrungwana-dangwa nungkwa-langwa-manja menba. Ka-ngayindenama ningkakina wurrukwala warnumamalya ke-yaminama, 'Ningkeningabe-ka ningkakina,' akena ningkuwurrariya nungkuwa. Adinuba-wiya ki-ngkarbajinama eka nungkwa-langwa-langwa menba, kajungwa ki-rringkini-yada angwurra ningkenik-ambijangaji-yada ebina ajiringka eyukwujiya menba-langwa nenikumarnjena-langwa ningkakina-da," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Ngarri-yama-mulangwa ngakwurruwa wuburra eka nuw-arrangbinama amaninga amamamuwa

⁴³ Biya ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa ngarningka, "W-engkirrikiya-langwa enena alawudawarra ka-makinama. Ka-makinama alawudawarra eka-langwa nuw-arrangbina-mulangwa amaninga amamamuwa. Awilyaba eka eninganiga eningaba-dangwa nuw-arrangbinama akina amaninga amamamuwa ngala-langwa enikalyelyubara eningaba. Akena ebina-murrada awilyabama eka eningaba nara arrangbama amaninga amamamuwa awurrariya ebina nara ngakwurruwa alyubaruma. Akwa ngalaja eka awurrariya-dangwa nara arrangbama akina amaninga amamamuwa eningaba enikalyelyubara.

⁴⁴ "Aki-rringkina-manja ngakwurraja amaninga amamamuwa eka-manja, ngarningma ngarrakina akina eka eningaba-murrikba akwa ngawa awurrariya-murrikba, mena ngarningma-baba ngala-langwa amaninga amamamuwa ebina nuw-arrangbinama. Kembirra akuma-ngayindena-manja ngarrakina manyungwunya ak-alyubarini-yada, nara a-likama ngarna akwurrirra-wa, umba manyungwunu-wa aki-likajama akum-arrangbinama-da. Akwa ngarningka, aki-ngayindena-manja akwurena ak-alyubarini-yada ngarrakina, nara a-likama yimirriku-wa umba akwurenu-wa aki-likajama ak-arrangbinama-da.

45 “Amandangwa eningaba eka nuw-arrangbinama akina amaniga amamamuwa eninginingaba-wiya, umba awurrariya eka nuw-arrangbinama akina amaniga amamamuwa awurruwurrariya-wiya. Umba eneja nuwilyaba nenungkwarba neningaba kini-yaminjaminama manja eningaba-wiya nakina, akine-ka wuburra eka eningaba kini-yaminama nakina, mena narababa engkirrikuma nakina awurrariya-wa umba kinengkingkirrikaja-mubaba ngawa eningabu-wa. Umba eneja nuwurrariya nenungkwarba kini-yaminjaminama awurrariya-wiya, mena n-engkingkirrikaja-mubaba ngawa awurrariya-wa angwurra nakina. Umba ngalaja ayakwa ngakwurra-langwa ebina ka-jadenama edirra-langwa aki-yengbina-mulangwa ayakwa ngarrakina, adinuba-wiya nuw-ambilyumurra akina ngakwurra-langwa-manja mangma iya yukwudukwuda-manja-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

*Neni-likiraka-mulangwa alikira wunambilyuma
wunenungkwarba-kiya*

46 Biya kembirra ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, “Kirri-yaminjaminama ngawa kirrakina ngayuwa-wa, ‘Bungkawa, Bungkawa,’ kirri-yaminjaminama. Miyambena-burra yirri-yengbijinama ngayuwa Ningubungkawa ningena kirrakina, akena yirrumini-yarrkuwurrenاما ayakwa nganyangwa?

47 Kirruwilyaba karnumamalya nara-manja aminiyarrkuwurruma akina ayakwa nganyangwa umba yiki-likaja-manja ngayuwa-wa akwa yikumini-yarrkuwarakinamanja nganyangwa ayakwa, kirrumiyambene-ka kembirra kirrakina karnumamalya? Ka-makinama ngayuwa.

48 “Kirrakine-ka karnumamalya wuburre-ka nuwilyaba nenungkwarba ni-likirakama nakina alikira ena-langwa. Nakine-ka nu-mungkadinumurra adinuba-wiya angwujirira edirra ajiringka-manja. Nu-mungkumungkadinumurra nakina yanda-langwa n-akburrangarnuma akwurrraka angwarnda. Biya kembirra ni-likirakamurra arakba nakina alikira ena-langwa ebina-manja ngawa angwarnda akwurrraka kajungwa engbudi-yada ebina alikira. Bi...ya kembirra ngalaja akungwa na-didumina adirrungwarna. Biya na-wardanguma angwurra akina akungwa akina-manja alikira, akena nara ke-kbilyajanga akina. Akwurrrake-ka ngawa nuw-arjeyumurra akina, mena eningaba-baba warka nu-war•danguma nibina nenungkwarba. Eningabe-ka engbuda alikira ni-likirakamurra nakina-da.

49 "Umba kirruwilyaba karnumamalya yik-engkirrikajamanja ayakwa nganyangwa kirrakina, akena yikuminiyarrkuwurrena-manja akina ayakwa nganyangwa, kirrumiyambene-ka kembirra kirrakina karnumamalya? Ka-makinama arakba ngayuwa. Kirrakine-ka karnumamalya wuburre-ka nuwilyaba ningka nenungkwarba nilikirakama nakina ena-langwa alikira enejukwaba. Akena erribirra ajiringka-manja ngawa ni-lifikirakama akina. Nara kinu-mungkadina edirra adinuba-wiya nakina akwa nara kini-lifikiraka alikira ena-langwa akwurraka-manja angwarnda. Bi...ya kembirra ngalaja akungwa na-didumina adirrungwarna. Biya na-wardanguma angwurra alikiramja akwa warenja-bawiya ne-kbilyajanguma akina. Kembirra arngkawura-murra ngawa na-jerridinuma-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

7

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nenikumin-uwar•duwar•da NeningiRawuma-langwa nubungkawa

¹ Eneja Jesus ni-jerrukwama amurndakibina ayakwa ni-yengbinu-mulangwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya, biya kembirra ni-likena arakba nakina engembu-wa Kabuniyumu-wa.

² Yakwujina akina-manja ngawa angalya Kabuniyuma n-ambilyumurra eneja nuwilyaba nubungkawa wurrawinyamba-langwa. NeningiRawume-ka nakina. Biya nakina nubungkawa nu-bungkawadinuma wurraburnamanja warnungkwarba wurrawinyamba. Aburrajukwaba WarningiRawuma wurrakina. Kembirra nakina nubungkawa aburra-langwa nu-werrikarriyadinuma mena-baba nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa n-angbilyuwadinuma aruma ajungwa akwa nilyelyingminu-mubaba nakina-manja akwa arngkidarrba kini-jungwunu-mubaba nakina.

³ Biya nubungkawa nakina n-engkirrikenuma ayakwa wurrukwala-langwa warnumamalya na-makijeyinu-mulangwa Jesus-langwa. Biya kembirra ni-yama nakina wurrukwalu-wa wurrarumuruma warnungkwarba WarningiJudiya-wa, "Jeyi! Wurri-likaja angerriba Jesus-uwa. Wurri-yarrkuwilyakina enena ayakwa enuwa-wa akwa yikinu-makina kini-likaji-yada nakina warenja-bawiya yangkwurrangwa nganyangwu-wa alikira kajungwa ken-enibikini-yada nenikuminuwar•duwar•da nganyangwa," ni-yama nakina wurrumurndakibinu-wa wurrarumuruma WarningiJudiya-wa.

⁴ Aburraja kembirra na-likena arakba wurrakina warnungkwarba wurrarumuruma Jesus-uwa. Biya ne-yama enuwa-wa, "Nuwilyaba nubungkawa NeningiRawuma ngini-ngayindenama nungkuwa ki-likajama kin-eningabakinama ena-langwa nenikuminuwar•duwar•da angbilyuwa-langwa.

⁵ Nakine-ka nubungkawa neningaba nakina akwa ni-lyelyingminama ngakwurruwa NgarningiJudiya ngarnumamalya. Ngarrenumini-likirakama arakba alikira Neningikarrawara-langwa enena-manja angalya. Amandangwa neningabe-ka nakina nenumamalya. Kembirra ngarri-likaja enena-wiya," ne-yama wurrumurndakibina wurrarumuruma Jesus-uwa.

⁶ Biya namurndaki-likenuma arakba wurrakina wurrarumuruma akwa ngawa wurrababurna warnumamalya Jesus aburruwa.

Nuw-alilikenu...wa. Ngalaja nuw-akwudangwudina arakba alikira nibina-langwa nubungkawa NeningiRawuma, akena aburraja wurrubukwaya wurrukuala warnumamalya ena-langwa nenumini-yarrkuwilyakama ayakwa Jesus-uwa. "Bungkawa, arjiyinga-langwa yakwujina," ne-yama. "Nara arakba a-likama. Yirrenumakama nibina nubungkawa wurrawinyamba-langwa, 'Jeyi! Wurri-likaja Jesus-uwa. Yikinu-makina nari-yada a-likama awiyebuma nakina nganyangwu-wa alikira, mena naruma-baba nubungkawa nakina Jesus, umba ningiyukwuiye-ka ningena ngayuwa.

⁷ Akwa aminakina-langwa nara ngarningka a-likama nganja enuwa-wa. Umba eni-yengbina wulkwa ayakwa nakina, kajungwa nganyangwa nenikuminuwar•duwar•da kin-eningabadini-yada arakba,' ni-yama nakina nubungkawa NeningiRawuma yirruwa-manja.

⁸ Akwa enena engka ayakwa yirrenu-makama nakina. 'Ngayuwe-ka ningena ningubungkawa,' ni-yama nakina, 'akena ningenumin-engkirrikajame-ka nganjukwaba nganyangwu-wa nubungkawa. Aburrajukwaba wurrawinyamba nganyangwa wurribina-manja ningubungkawadinama ngayuwa nuw-engkirrikajame-ka ayakwa nganyangwa. Ki-yamina-manja ngayuwa warningerribirra-wa warnungkwarba nganyangwu-wa, Jeyi! Likaja nungkuwa angerriba, kembirra warenja-bawiya kini-likajama nakina angerriba. Umba ki-yamina-manja ngayuwa ningku-wa nenungkwarba, Kwa yangkwurrangwa ngayuwa-wa, kembirra warenja-bawiya kini-likajama ngayuwa-wa nakina. Umba ki-yamina-manja ngayuwa nganyangwu-wa nenikuminuwar•duwar•da, War•dena ena

warka! Kembirra amandangwa kinu-war-denama nakina-da nganyangwa-langwiya ayakwa-da,’ ni-yame-ka nakina nubungkawa NeningiRawuma yirruwa-manja,” ne-yama wurrumurndakibina warnumamalya ena-langwa Jesus-uwa.

⁹ Kembirra eneja Jesus ni-yakikbijanginume-ka nakina amurndakakina-langwa ayakwa, biya ni-nyakuwarrukwajungwa akwa ni-yengbina ayakwa wurrumurndakibina-manja wurrababurna warnumamalya wurribina neniyuwarnu-murrumanja enuwa-manja. Ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Nara ambaka ngayuwa k-akburrangarna karningerribirra karnumamalya kirribina yiku-werrikambilya-murrumurra angwurra ngayuwa-manja. Nara kirruwilyuwilyaba karnumamalya enenamanya angalya Yijireyila-manja a-werrikambilyuma angwurra ngayuwa-manja, umba eneja NeningiRawuma nemumamalya nu-werrikambilyama amandangwa ngayuwa-manja angwurra nakina,” ni-yama nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa wurrururrakwulyumida warnumamalya.

¹⁰ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnungk-warba namurndaki-lawurradina arakba nibinu-wa nubungkawa NeningiRawuma. Biya ne-yar-da wurrakina ena-langwa-manja alikira. Akwa nenirringka nibina n-angbilyuwadinuma nenikuminuwar-duwar-da ena-langwa n-ningabaduma komba nakina arakba-da.

Jesus nen-enibika-mulangwa naburradikba dingaya-langwa

¹¹ Eneja kembirra ni-likenuma Jesus engembu-wa Neyina, ena-langwa warnikabuburrakiyuwa aburruwa. Aburraja wurrukwala wurrururrakwulyumida warnumamalya namurndaki-likenuma wurrururrakawura-ma Jesus-manja. Nawurrak-alilikenu...wa.

¹² Ngalaja nuw-akwudangwudina arakba akina angalya Neyina aminababurna alikira iya warnumamalya. Kembirra ne-yar-da arakba Jesus-murriya akawiyuviyebe-manja akwudangwa. Akini-yada ngawa aburraja wurrukwala warnumamalya na-jadanga erreku-wa. Nenu-wilyakama nuwilyaba nenikijungwa nenungkwarba warnikirungkwabi-yada nakina. Ngalaja dirndenikba dingaya dakina, akena nara arakba wurriyukwayuwa ngalalangwa, mena nuwilyaba-ma yimbukwa naburradikba nakina. Biya yingi-jadanga Neyina-langwa ngaluwa akwa wurrururrakwulyumida warnumamalya.

¹³ Eneja Nubungkawa Jesus nanga-rringka-manja nakina, n-errukwulinuma dakinu-wa dingaya. Biya ni-yama ngaluwa-wa, "Nara a-ngwaduma."

¹⁴ Kembirra n-akwudangwukajungwa Jesus nakinu-wa nenikijungwa nenungkwarba arakba. Biya n-akumarna nakina ayarrka ena-langwa bada-manja. Aburraja warnungkwarba wurribina nenu-wilyakama nibina nenikijungwa nemumamalya nuw-alkayinga nuw-erriminja wurrakina arakba. Kembirra ni-yengbina nakina Jesus ayakwa nibinu-wa ni-jungwu-murruwa. "Nungkuwa! Mirajanga!" ni-yama.

¹⁵ Eneja ni-rrakarjiyinga arakba nakina nenungkwarba ni-jungwu-murrada. Biya ni-yengbina nakina ayakwa-da. Kembirra Jesus nanga-kwa dirndenikba-wa arakba-da.

¹⁶ Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya nawurrak-akbar-de-ka angwurra wurrakina. Biya neniyangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa. Akwa na-makijeyina ayakwa. "Naka nenungkwarba ni-yengbinamurra ayakwa Neningikarrawara-langwa," ne-yama. "Narume-ka NuBurabuda nakina. Eneja Neningikarrawara nakina ni-likenuma yangkwurrangwa kajungwa aken-enibikini-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya," namurndaki-yama wurrakina.

¹⁷ Biya ebina-manja aringbirra angalya Judiya namurndaku-makijeyinuma warnumamalya ebina-langwa Jesus ni-yama-mulangwa nakina. Akwa ngarningka ababurna-manja angalya Judiya-manja akwudangwa, aburrajukwaba warnumamalya namurndaku-makijeyinuma akina-langwa-da.

Janjana Nenikumingekingambaja neni-larrkenu-mulangwa wunenikaburrakiyuwa-kiya ena-langwa Jesus-uwa

¹⁸ Kembirra arakba warnikabuburrakiyuwa Janjana-langwa aburrajukwaba nuw-engkirrikenuma amurndakibina ababurna-langwa ne-yama-mulangwa. Akwa nenu-makama Janjana-manja. Eneja kembirra nen-ardijuwama nakina Janjana enuwa-wa wunambilyuma-kiya ena-langwa wunenikaburrakiyuwa-kiya.

¹⁹ Ni-yama aburnuwa-wa, "Nungkwurnuwa, jeyi! Wuni-likaja angerriba Nubungkawa Jesus-uwa," ni-yama, "yikumini-yengbini-yada enena ayakwa enuwa-wa. Yikini-yama, 'Ningkumiyyambena ningkenumamalya ningkakina?' yikini-yamina. 'Yirrenu-makama Janjana nuwilyaba-langwa naruma nemumamalya neniki-likalangwa yangkwurrangwa. Dukwa nungkuwa ningkenada. Umbo dukwa yik-embirrarinama yarna ningka

nenumamalya yelakwa kini-yar•dena-murruwa-da. Umba nungkaja, ningkumiyambena ningkenumamalya ningkena?" yikini-yamina Jesus-uwa kinalakina," ni-yama Janjana wunalakina-kiya-wa.

²⁰ Aburnaja nen-i-kena arakba-da.

Nen-alilikenu...wa. Nen-akburrranga arakba Jesus. Biya nen-i-yama, "Yinenumamalya-kiya Janjana Nenikumingekingambaja-langwa yinalakena. Yirrenu-makama nakina nuwilyaba-langwa naruma nenumamalya nibina neniki-lik-a-langwa enenu-wa angalya. Ningkakine-ka dukwa kembirra yirrenu-maka-mulangwa ayakwa Janjana-da. Nara-manja nungkuwa, kembirra yik-embirrarinama yarna ningku-wa nenumamalya dukwa-da. Ni-ngayindenama Janjana kin-enigmidinama nungkuwa-langwa. Yirru-makina kembirra. Ningkumiyambena ningkenumamalya ningkakina?" nen-i-yama Jesus-uwa wunalakina-kiya.

²¹ Akini-yada ngawa eneja Jesus nen-enigabakama wurrababurna warnumamalya wurrangbangbilyuwa-murra. Aruma ajungwa narraku-wardanguma wurrukwala, umba aburraja wurrakina wurrukwala narr-a-wilyakama wurruwurrariya wurramukwa aburruwa-manja, umba aburraja wurrukwala wurrimimbimba wurrakina. Kembirra nakine-ka Jesus nen-enigabakama wurrakina eningerribirra-langwa angbilyuwa akwa namurndak-enigabadinuma arakba wurrakina-da.

²² Kembirra ni-yama Jesus wunalekbina-kiya-wa wunenikaburrakiyuwa Janjana-langwa, "Jeyi! Wuni-lawurradina Janjanu-wa," ni-yama. "Yikinu-makina ababurna-langwa kini-rringka-mulangwa kinalakina nungkwurna-langwa-murra menba aduwaba. Akwa yikinu-makina ababurna-langwa ayakwa kin-engkirrikena-mulangwa kinalakina memema-manja mamawura. Wurribina wurrimimbimba-murrada warnumamalya adinuba-wiya nuw-andiyama arakba. Wurribina wurrirrengmurrengmurnirna-murrada warnumamalya na-likajama yiningaba arakba yeya. Aburrajukwaba wurrarammarra-murrada warnumamalya amungkwur•da arakba aburra-langwa amakwulya. Aburrajukwaba wurrambahbuma-murrada warnumamalya nuw-engkirrikajama arakba ayakwa. Aburrajukwaba warnumamalya na-jungwunu-murrada warniba arakba. Akwa enena engka. Aburraja warningalyingmalyingma warnumamalya nuw-engkirrikajama arakba ayakwa eningaba Neningikarrawara-langwa-langwa.

²³ Amandangwa eneja Neningikarrawara neningabe-ka nakina warningerribirra-manja warnumamalya wurribina nara a-minikalyikuma nganyangwa-langwa," ni-yama Jesus wunalekbina-kiya-wa wunenikaburrakiyuwa Janjana-langwa.

²⁴ Aburnaja nenilalika arakba Jesus wunalakina-kiya akwa nenilawurradina Janjanu-wa. Eneja kembirra Jesus ni-yengbina akwala ayakwa Janjana-langwa-langwa wurrumurndakibina-manja wurrururrakwulyumida warnumamalya. Ni-yama nakina, "Kirri-likenumamanja nungkwurruwa engku-wa alarrkingburingka-wa angalya nara-murruwa alikira, numiyambenu-we-ka nenungkwarba kirr-aburangkama kirrakina? Kirri-likenumadukwa kirr-andeyuma nenungkwarba nilyangkadawa, nibina numa-warrukwajinama mangma erribirra? Dukwa nenungkwarba kirr-aburangkama amarda wuburra, ebina na-warrijinama arrirra angerriba iya angerriba?

²⁵ Dukwa kirr-aburangkama kirrakina nenungkwarba nibina n-awiyuwiyebenama dukukwulyubena dumbala akwa n-alyelyubarinama eningaba aninga akwa nu-murrkumurrkwulama mamurrkbalya-manja mamukumungkwulinga? Namukwiyadakine-kanenungkwarba kirr-andeyuma dukwa-da. Nareka. Namukwiyadakina nenungkwarba nara erribirra ambilyuma alarrkingburingka-manja angalya umba alikiramje-ka n-ambilyama, wuburra wurrububungkawlangwa-manja alikira nakine-ka-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

²⁶ "Yirru-maka," ni-yama ngarningka Jesus wurrakina-manja. "Kirr-aburangkama NuBurabuda nenumamalya kirrakina-da, nibina nenu-makumakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa warnumamalyu-wa-na! Yawe-ka, nakina-bina-da! Kirri-likenumakirr-aburangkama NuBurabuda nenumamalya akwa kin-akburrangama arakba nakina. Umba nakine-ka NuBurabuda nenikiyarrkuwilyaka ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarningka nakina.

²⁷ Ka-makinama nganja ningena, kembirra w-engkirrikiya-langwa angwurra amurndakenenu-wa ayakwa nuw-arrikarrijungwunu-murruwa Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ngarraku-makinama ayakwa Janjana-langwa-langwa. Ni-yamama Neningikarrawara arakburakba-kiya-wiya, 'Ngayuwe-ka ningena kini-larrkajama nganyangwa nenikiyarrkuwilyaka ayakwa nenumamalya, kajungwa kenumini-ngekburakini-yada mamurukwa

nungkwa-langwa ningkeniki-liki-yada nungkuwa.
Kini-lyengmenama nakina umba k-arijidinama
ningkakina arija-langwa,'
ni-yamama Neningikarrawara. Kembirra arakba nakina-
bina Janjana-da, ni-lyengmanguma nakina-da," ni-yama Je-
sus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

29 Aburaja wurrumurndakakina warnumamalya
wurrababurna-langwa namurndak-engkirrikenuma
akina ayakwa Jesus-langwa. Akwa ngawa aburaja
wurrukwala warnungkwarba narraminu-war-dangu-
murrumurra warka WarningiRawuma-langwa akwa
narraminu-murndukwa-murrumurra angwarnda
warnumamalya-langwa aburrajukwaba nuw-
engkirrikenuma akina Jesus-langwa ayakwa wurrakina
akwa neni-yangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa.
Wurrumurndakakine-ka wurrababurna warnumamalya
nuw-engkirrikenuma ebina-wiya adinu...ba-wiya
ebina ayakwa Janjana-langwa. Kembirra nenumini-
yarrkuwarakama wurrakina Neningikarrawara-
langwa ayakwa akwa kembirra eneja Janjana nenu-
mingekingambajuwama wurrakina. Kembirra aduwaba
nuw-engkirrikenuma Jesus-langwa ayakwa wurrakina-da.

³⁰ Umbarra WurruBarija warnumamalya akwanganawa warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa nara wurrakina kenumini-yarrkuwaraka Neningikarrawara-langwa ayakwa. Kembirra nara Janjana kenu-mingekingambajuwa wurrakina, mena namurndaku-warangu-mubaba-da.

³¹ Eneja kembirra ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya. “Karnumamalya

kirribina kirr-ambilyama enena-manja angalya aduwaba, kirrumiyambene-ka karna?

32 Wurriyukwayuwe-ka wuburra kirrakina-da, wurribina nuw-angmakayenama wurrakina namurndaki-likaja-murrumanja wurrababurna warnumamalya, namurndaku-warrukweyina-murrumanja wurrakina angerriba iya angerriba. Umbo wurrukwala wurriyukwayuwa nuw-ardenama wurrukwalu-wa. Ne-yaminama,

'Yarna ngarraminu-mebinuma eninginingaba emeba ka-jungwa ke-yekirrerrikini-yada nungkwurruwa.

Akena nara nungkwurraja yiki-lukweyina kirrakina-da. Biya kembirra yirru-mebinuma emeba eningamukwa akwa yirru-ngwadinuma yarna awurrumalya.

Akena nara yiku-ngwadeyina nungkwurramba-langwa kirrakina-da,' ne-yaminama wurrukwala wurriyukwayuwa wurrukwalu-wa wurrakina-da. Kembirra wurriyukwayuwa wuburra yiki-yaminama nungkwurraja karna karnumamalya karningaduwaba-da, mena kirru-waranguma adinuba-wiya Janjana, akwa kirru-warenama ngarningka ngayuwa nganjukwaba aduwaba kirrakina-da.

33 "Amandangwa," ni-yama Jesus, "ebina-wiya ni-likenu-manja Janjana Nenikumingekingambaja yangkwurrangwa, kini-rringkama nakina mamawura iya marringa. Adadinuba nara nakina kin-alyubarina aninga, umbo murumureya n-ambambiluma neniyangmargkwajuwama Neningikarrawaru-wa nakina. Akwa nara amalyirra kini-bekina nakina akwurena-langwa. Nungkwurraja kini-rringkama nakina, akwa kirri-yamama, 'Kardi! Wurramukwa-dangwa naka-manja nenungkwarba nuw-ambilyama,' kirri-yamama-da.

34 Kembirra nganja, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, ningi-yar•duma arakba arija-langwa ngayuwa. Nungkwurraja yirri-rringkinama ngayuwa ning-alyubarinama aninga iya ningi-bekinama akwurena-langwa amalyirra. Kembirra kirri-yaminama, 'Kardi! Nake-ka nenungkwarba numungwur•dangme-ka. N-alyelyubarinama naka akwa ngawa ni-bibekinama akwurena-langwa amalyirra naka-da. Akwa ngarningka namurndaki-yakeyinama enuwa akwa warnungkwarba wurribina narruwurramurndukwunama angwarnda wurrukwala-langwa akwa ngawa warnumamalya wurruwurrariya aburrajukwabada,' kirri-yaminama-da. Amukwiyatadina ayakwa kirri-yengbiyengbinama nganyangwa-langwa-da. Adinuba-wiya

kirru-waranguma Janjana, umba aduwaba kirru-warenama ngayuwa nganjukwaba-da.

35 “Aburraja warnumamalya wurribina nenumini-yarrkuwarakinama ayakwa Neningikarrawara-langwa narra-wilyakajinama wurrukwala-manja warnumamalya ayakwa ni-yengbinu-mulangwa Neningikarrawara alyangmilyangmandukwuna-wiya amurndakakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Duwurrariya didarringka yinginumin-ajirrangu-mulangwa alika-kiya Jesus-langwa

36 Bi...ya eneja nuwilyaba NuBarija nenumamalya nen-ardijuwama Jesus ena-langwu-wa alikira aningiyada. Nakina NuBarija nemimikirra Jayumuna. Ni-likena eneja Jesus ena-langwu-wa alikira, n-awiyebena, akwa n-ambarringa biya n-alyubarina arakba aninga enuwa-manja yakwujina.

37 Akina-manja ngawa angalya aminababurna alikira ying-ambilyuma ngalaja dakina duwilyaba didarringka duwurrariya. Dadinungkwurakba ngawa duwurrariya ying-ambambilyuma dakina. Umba dadingma Jesus n-alyubarinuma aninga Jayumuna-langwa-manja alikira. Kembirra yingu-manga bungabungwa akwulyubena ebina yingu-beyindanguma aminaruma angwarnda eyukwujima budila. Eningabe-ka amalyirra akina akwa eningaba budila angwarnda-ma akwulyadada-ma. Yingu-manga akina biya yingu-wilyaka Jayumuna-langwu-wa alikira. Yingi-yar·da, biya ying-awiyebena ngalajukwaba.

38 Eneja Jesus n-angmungmakwulaluma nakina umba n-arndadadilyuma. Umba dakina didarringka ying-akwudangwukajungwuna enuwa-wa, ying-arjijeya akwaburrangarna ena-langwa-manja alika akwudangwa. Ying-arjijeya, biya yingu-ngwadina dakina didarringka, umba ngala-langwa angwada ne-ngkalyikama alika Jesus-langwa na-kwularrinu-mulangwa ngala-langwa-langwa menba. Biya kembirra arakba ying-abuluwendinga yingi-ngburingkakama alika Jesus-langwa ngala-langwa-murra mamungba. Biya yingi-lawurangka arakba alika ena-langwa-da. Akwa amalyirra ebina yingu-wilyakama eningaba yingi-jiraba budila-langwa Jesus-langwa-manja alika arakba-da. Eningabe-ka na-kirruwanjuma. Dakine-ka didarringka yingi-yamama akina mena-baba yingi-lyelyingminuma Jesus-da, akwa yingini-ngayindanguma Jesus neningmi-yada nakina yingi-lyelyingminu-mulangwa dakina-da.

³⁹ Eneja NuBarija numinakina alikira nanga-rringkama ebina yingi-yamama dakina, biya ni-lyangkiyama, “Numiyambene-ka naka nenungkwarba? NuBurabudamanja nenungkwarba amandangwa naka, kin-eningmidinuma kembirra daka-langwa didarringkada! Kin-eningmidinuma duwurrariya dilyengma daka didarringka dibina yingini-lyinginama-da,” ni-lyangkiyama nakina NuBarija.

⁴⁰ Eneja Jesus ni-yama enuwa-wa, “Jayumuna, yibamakinama eyukwujiya alawudawarra,” ni-yama.

Ni-yama eneja Jayumuna, “Yi-makina kembirra, Bungkawa.” Eneja kembirra nakina Jesus nenu-makama enena alawudawarra.

⁴¹ Nuwilyaba nenungkwarba numinababurna angwarnda nenu-kwama ena-langwa angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina warningalyingmalyingma-wa. Nara erribirra kenu-kwa umba ambaka-murra aburaja kenumini-lawurrakajinama arija-langwa wurrakina. Arngkababurna-langwa ni-yaminjamama nakina. Biya nenu-kwa nuwilyaba nenungkwarba eningaduwaya angwarnda aruma, 500 ajilba-murra-da. Umba nenu-kwa ningka nenungkwarba 50-da.

Bi...ya numi-jerrida arakba mamawura wuneniki-lawurrakaji-yada wunalakina wunenungkwarba-kiya ebina angwarnda.

⁴² Akena wuneningangwarnda-ma wunalakina-kiya-da. Nara kenu-wilyaka ebina angwarnda wuneniki-lawurrakaji-yada-da.

Bi...ya eneja n-embimbirrarinu-mulangwa nakina nenungkwarba nenungkwurakba, nenu-maka arakba wunalakina-kiya-wa, “Mama arakba akina. Nara a-lawurrakajuma ngayuwa-wa, mena kineningangwarnda-ma-baba kinalakina. Kamini-yakuwabijinama akina-langwa angwarnda,” ni-yama nakina. Ena ngawa.

“Yi-makina kembirra ningkakina Jayumuna,” ni-yama Jesus enuwa-wa, “numiyambene-ka nenungkwarba kinuwarrngkilyelyingminama nakina-manja nenumamalya umba numiyambena kini-lyelyingminama angwurra?” ni-yama Jesus Jayumunu-wa.

⁴³ Eneja ni-yama Jayumuna, “Ngaya ningi-yaminama nibina nenungkwarba kini-lawurrakajini-yada aruma angwarnda enuwa-wa kini-lyelyingminama angwurra nakina, mena aruma-baba angwarnda nenumini-yakuwabijuwama nakina-da,” ni-yama Jayumuna-da.

“Nakina-bina-da,” ni-yama Jesus.

⁴⁴ Biya ni-nyakuwarrukwajungwa arakba nakina dibinu-wa didarringka, akwa ni-yama ngarningka Jayumunu-wa, "Nga-rringka daka didarringka," ni-yama. "Ningena ngayuwa ning-awiyebenu-manja enenu-wa alikira nungkwa-langwu-wa, nara yiku-kwa akungwa alika-langwa. Nara nungkuwa yikumin-ajirranga alika, umba ngalaja daka didarringka ngumin-ajirranguma alika nganyangwa ngala-langwa-murra angwada, akwa yingi-ngburingkakama ngala-langwa-murra mamungba.

⁴⁵ Ning-awiyebu-manja ngayuwa nungkwa-langwa-manja alikira, nara nungkwa yiki-lawurangka ngayuwa. Umba ngalaja daka didarringka arngkababurna ngumini-lawurangkama alika nganyangwa, yingi-lyelyingminu-mubaba ngayuwa.

⁴⁶ Nara nungkwa yikumini-jiraba aliba-langwa amalyirra nganyangwa-manja aringka, kajungwa warningmi-yada warnumamalya ningki-yekirrerridinu-mulangwa nungkuwa ningi-yar-du-mulangwa ngayuwa nungkwa-langwa-manja alikira. Umba ngalaja daka didarringka yingu-beyindangume-ka amalyirra aminaruma angwarnda ebina ne-ngbajama eningaba biya ngumini-jirabama alika-manja.

⁴⁷ Dadingma daka duwurrariya dilyengma mena ababurne-ka awurruwurrariya yingi-yama-mubaba arakba daka. Umba eneja Neningikarrawara nangamini-yakuwabijuwama arakba amurndakakina awurruwurrariya yingi-yama-mulangwa daka-da. Kembirra aminakina-langwa ngalamba-langwa yingi-lyelyingminama angwurra ngayuwa-da. Umba kenumini-yakuwabijina-manja adinakba-kiya Neningikarrawara nuwilyaba nenumamalya ambawura awurruwurrariya, kembirra nakina-bina kinuwarrngkilyelyingminama ngayuwa-da," ni-yama Jesus Jayumunu-wa-da.

⁴⁸ Biya kembirra ni-yama nakina Jesus dibinu-wa didarringka, "Eningerribirre-ka awurruwurrariya ningki-yama-mulangwa ningkakina ningkumini-lyurrkwajungwunuma arakba ababurna-langwa," ni-yama Jesus.

⁴⁹ Aburraja warnumamalya wurribina ne-yebukeyinumrurmurra aninga Jayumuna-langwa-manja alikira na-lyangkumakajungwunuma wurrakina, "Numiyambene-ka naka nenungkwarba nenumini-lyurrkwunama awurruwurrariya warnumamalya-langwa? Eneja Neningikarrawara yimbukwa nuwilyaba-ma kinyengbinama amukwiyadakina ayakwa ngarnumamalyu-wa, umba nara naka," na-lyangkumakajungwunuma

wurrumurndakakina warnumamalya-da.

50 Eneja Jesus ni-yama kembirra dibus-wa didarringka, "Ningku-werrikambilyu-mulangwa ngayuwa-manja ningkakina, kembirra yirr-enibikama ngayuwa ningkakina arakba. Umba jeyi, likaja arakba yiningaba-murra yukwudukwuda," ni-yama Jesus ngaluwa-wa-da. Ngalaja kembirra yingi-likena arakba yiningaba-murra yilyurrkwa-murra yukwudukwuda dakina-da.

8

Wurrukwala-langwa wurridarringka wurrribina nenu-mamurikajuwa-mulangwa Jesus

¹ Bi...ya eneja Jesus ni-likenuma arakba nakina angerriba iya angerriba engku-wa iya engku-wa angalya. Ni-likenuma kembirra akwalu-wa angalya aminababurnu-wa alikira iya warnumamalya akwa akwalu-wa ngarningka angalya aminambawuru-wa alikira nakina. Biya amurndakakina-manja angalya ababurna-langwa nenu-makama warningakwujina warnumamalya eninginingaba ayakwa kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara ena-langwa-manja warnumamalya. Aburrajukwaba wurrumurndakibina wurrumemberrkwa wurrambilyuma warnikabuburrakiyuwa ena-langwa nawurraki-likenuma enuwa-manja wurrakina-da.

² Ebina-wiya ngawa nakine-ka Jesus nen-i-jadijuwama wurruwurrariya wurramukwa wurrukwala-langwa wurridarringka. Umba nen-eningabakama wurrukwala angbilyuwa-langwa nakina. Arngkawura nen-i-jadijuwama Jesus wurrumangbala wurrambilyuma wurramukwa wurruwurrariya duwilyaba-langwa didarringka dadimikirra Meri. Aburraja narranga-yengbijuwama dakina Meri DadinguMakidala, mena ngala-langwa angalya Makidala akina-baba. Kembirra wurrumurndakakine-ka wurridarringka namurndaki-likenuma aburrajukwaba Jesus-manja wurrakina.

³ Ngalajukwaba duwilyaba dingka didarringka yingi-likenuma dadimikirra Jawena. Umba eneja ngala-langwa neningiyadikba nemikirra Juja. Naruma nakina nenungkwarba nibina nenuminu-war•duwar•danguma warka Nubungkawa-langwa Yerida. Akwa ngawa ngalajukwaba yingi-likenuma duwilyaba dingka didarringka dadimikirra Jujena. Wurrumurndakakine-ka wurrababurna wurridarringka nawurraki-likenuma Jesus-manja akwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Narru-wilyakame-ka aninga iya angwarnda aburra-langwa,

kajungwa warnik-akwurraji-yada wurrumurndakakina-manja warnungkwarba, akwa warniku-kwi-yada aninga-da.

Nenungkwarba ni-lungkuabijuwa-mulangwa amadidira

⁴ Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nawurraki-likenume-ka wurrakina akini-yada ngawa Jesus-uwa engka-langwa iya engka-langwa angalya. Biya kembirra wurruwurrakwulyumida warnumamalya nawurramurndukwunuma arakba Jesus-manja. Eneja nenu-makama nakina Jesus enena alawudawarra aburruwa-wa.

⁵ Nuwilyaba nenungkwarba numinakina angalya ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina neniki-lungkuabiji-yada akina amadidira amaninga eyukwayuwa. Nakina nenungkwarba n-akumarnuma amadidira amaninga embimbirrkaluwa ena-langwa-manja beka, biya ni-likena arakba. Biya ni-likenu-manja lukwakwa nakina ena-langwa-manja angalya n-errikbeyinuma arakba amurndakakina amadidira ajiringka-wa. Erribirra numurndak-arrijakama angerriba iya angerriba, kalungkuwarrini-yada akina aninga.

N-errikbeyinu-manja lukwakwa amurndakakina amadidira, ngalaja akwala ne-ngkilareyinuma mamrukwa-manja. Kembirra arngkidarrba-langwiya aburraja warnumamalya na-likenu-manja wurrakina narr-embirrkingalyiyakama ebina amadidira amaninga. Kembirra aburraja wurrajija nuw-angkirreyinuma akwa narr-embirrkumanguma, akwa nuw-alyubarinuma amurndakibina embimbirrkamamuwa amaninga.

⁶ Umba ngalaja amadidira akwala ne-ngkilareyinuma akina amurndurrkangwarnda-manja ajiringka. Kembirra na-lingbijangeyinu-manja amurndakakina na-lungkwardadinuma akina engburungka-baba ajiringka.

⁷ Umba ngalaja akwala ne-ngkilareyinuma akwurrirra-langwa-manja angalya awurruwurrakuwilyarra. Ngalaja kembirra amurndakakina akwurrirra akwa ngawa ebina amaninga amarda na-lingbijanginuma aburrunguwa alirrakidirrbura. Kembirra akwurrirra akwa ngawa akina amaninga amarda na-lungkuwarreyinuma adidirrbura. Ak-ena angwurra akwurrirra na-lungkuwarrinuma warenja, akwa kembirra naminu-mar-danguma angalya. Ngalaja kembirra ebina amaninga amarda nara ka-lungkuwarrina angwurra, akwa nara kuw-arrangba aninga.

⁸ Umba ngalaja akwala amadidira ne-ngkilareyinuma eningabu-wa ajiringka. Kembirra na-lingbijanginuma akwa na-lungkuwarreyinuma. Biya kembirra nuw-arrangbama

arakba aninga ababurna akine-ka-da. Ena-bu ngawa alawudawarra-da.

Ene-ka alawudawarra nakina Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya. Biya kembirra nenu-makama arakba nakina enena engbuda eningarijalangwa ayakwa aburruwa-wa. "Yiki-yakuwerribikinama ambaka-langwa akinu-wa alawudawarra ngarra-makamurruwa," ni-yama Jesus. "Umba yik-awiyeabajina-manja akina nungkwurra-langwu-wa mada, nara kembirra a-jadijuma mungarrkuwarru-wa mada akwa a-lyikbijuma akina ayakwa umba yiki-yakuwerribikaja ngawa ambaka-langwa amurndakakinu-wa," ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya-da.

⁹ Aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa namurndaki-yama wurrakina enuwa-wa, "Neyamarrkiname-ka enena alawudawarra?" ne-yama.

¹⁰ Kembirra ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa kinu-bungkawadina-mulangwa nakina nuw-abuwarrkjungwunuma adinuba-wiya akina. Umba kirrenu-mukangbijuwama eneja Neningikarrawara arakba nungkwurruwa-manja. Umba aburraja wurrukuala warnumamalya kuw-engkirrikajama ayakwa alawudawarra-murra. Mama wurrakina kuw-andiyama akena nara wurrakina a-ringkama-da, akwa mama kuw-engkirrikajama akena nara akburranguma wurrakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

¹¹ Biya nenidirrburakama arakba Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa ebina-langwa alawudawarra. Ni-yama, "Amurndakibina eyukwayuwa amaninga amadidira Neningikarrawara-langwa wuburra ayakwa ke-yaminama akina.

¹² Umba aburraja wurrukuala warnumamalya kuw-engkirrikajama ayakwa Neningikarrawara-langwa, akena eneja nakina Namukwa kini-likajama akwa kenu-murrakajinama amurndakibina Neningikarrawara-langwa ayakwa aburra-langwa-langwa mangma. Kembirra ke-yaminama wurrakina warnumamalya wuburra amurndakibina amadidira amaninga negkilareyinuma mamurukwa-manja. Umba eneja Namukwa kini-yaminama nakina wurracija wuburra wurribina narru-menama amurndakibina amadidira. Kenu-murrakajinama Namukwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrumurndakibina-langwa warnumamalya kajungwa nari-yada eningmiduma wurrakina ebina ayakwa eningaba akwa nari-yada a-werrikambilyuma

Neningikarrawara-manja, akwa nari-yada Neningikarrawara enibikama wurrakina-da.

¹³ “Aburraja wurrukwala warnumamalya kuwengkirrikajama aburrajukwaba Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa ke-yekirrerridinama, karru-menama akina ayakwa aburra-langwu-wa mangma. Akena nara ngalaja ambilyuma akina ayakwa amiyerra aburruwamanja. Ka-werrikambilyama wurrakina aduwaya-wiya Neningikarrawaru-wa. Akena Namukwa keni-labaja-manja wurrakina-manja warnumamalya kembirra nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina Neningikarrawara-manja. Wurrakine-ka kembirra warnumamalya ke-yaminama wuburra amurndakibina amadidira ne-ngkilarreyinuma amurndurrkangwarnda-manja ajiringka.

¹⁴ “Aburraja wurrukwala warnumamalya kuwengkirrikajama ayakwa Neningikarrawara-langwa aburrajukwaba wurrakina, akena ka-werrikawarriyadinameka awinyamba-langwa wurrakina akwa kuwengkingkirrikajama angwarndu-wa iya amurndakijikuwa akwa abadakalyu-wa. Ngalaja amukwiyadakina kallikajama angwurra aburra-langwu-wa mangma, akwa ka-jadijinama ayakwa Neningikarrawara-langwa aburra-langwa-langwa mada. Wurrakine-ka warnumamalya ke-yaminama kembirra wuburra amurndakibina amadidira ne-ngkilarreyinuma akwurrirra-manja akwa nalingbijangeyinuma, biya na-lungkuwarreyinuma akwa nuwarrangbama aninga, akena nara ka-walyuwadina akina.

¹⁵ “Aburraja wurrukwala warnumamalya kuwengkirrikajama ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa karru-menama karri-lyinginama akina warningamiyerra. Kenumini-yarrkiyarrkuwarakinama wurrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurriyirrbiyirrba ngawa akwa ke-yaminjaminama eningaba wurrakina warningangkawura. Ke-yaminama kembirra wurrakina warnumamalya wuburra amurndakibina amadidira ne-ngkilarreyinuma eningaba-manja ajiringka akwa na-lungkuwarreyinuma yanda-langwa nuw-arrangbama eningaba aninga akina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwurruwa e-yamama wuburra warnumamalya wurrribina narr-abuwarrkinama bajananga

¹⁶ Biya kembirra Jesus ni-yengbina ngarningka ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa akwa wurrukwala-manja warnumamalya aburrajukwaba. Nenu-makama alawudawarra bajananga-langwa. Ni-yama

nakina, “Yakuwa yak-abarrakajina-manja bajananga alikira-manja arrawa, yak-akumurnama akina karrawara, kajungwa karri-rringkini-yada warnumamalya eningaba alarradada amungkwurrbuda. Yak-abarrakajina-manja akina bajananga yalakena nare-ka abuwarrkama akina. Nara akumama yalakena bajikala karrawara akina-manja bajananga akwa ngarningka nara awiyebajuma akina mamukumungkwulinga-manja arrawa. Umba karrawara yak-akumurnama, kajungwa ka-larrkabarrakajini-yada angalya akina bajananga. Kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-awiyebena-manja arrawu-wa alikira-wa karri-rringkinama akina alarradada wurrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya-da.

¹⁷ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Ebina nuw-abuwarrkajungwunama adinuba-wiya aduwaba kuw-abilyerrikajungwunama akina arija-langwa.

¹⁸ Kembirra nungkwurraja yik-engkirrikajame-ka ambaka-langwa kirrakina nganyangwu-wa ayakwa aduwaba. Nara amini-yarrkuwurruma umba yikumini-yarrkuwarakinama angwurra ngawa.

“Karningerribirre-ka karnumamalya nara-manja amini-yarrkuwurruma nganyangwa ayakwa umba yik-engkirrikaja-manja akina angwurra kirrakina, kembirra yiki-yarrkuwarakinama amurndakibina ayakwa nungkwurra-langwa-manja mangma ngawa. Kembirra nganja ngayuwa ka-mamurikajinama nungkwurruwa-manja kajungwa yik-eningmidini-yada angwurra kirrakina. Umba kirruwilyaba karnumamalya yiki-lyangkiyamina-manja kirrakina, ‘Ningeningma amurndakakina ayakwa,’ akena nara-manja engkirrikuma angwurra kirrakina, umba yikumini-yarrkuwurrena-manja ayakwa nganyangwa, nare-ka ngayuwa a-mamurikajuma kirrakina. Nungkwurraja kembirra yiki-yakuwabijiname-ka kirrakina amurndakibina ayakwa nganyangwa. Aminakina-langwa kembirra yik-engkirrikajame-ka ambaka-langwa nganyangwu-wa ayakwa aduwaba kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

*Jesus-langwa-langwa dirndenikba akwa
wurrarrkwurrkuwena-langwa*

¹⁹ Bi...ya aburraja Jesus-langwa dirndenikba akwa ngawa warnikukumarnjena ena-langwa na-likenuma wurrakina ebinu-wa alikira Jesus n-ambilyu-murruwa nakina, akena nara kuw-akwudangwukajungwuna wurrakina enuwa-wa

mena wurrababurna-baba warnumamalya nuw-ambilyuma yawkujina arrawa.

²⁰ Aburraja nenu-makama kembirra wurrukwala warnumamalya Jesus-manja, “Daka arakba dirndena akwa nenikumarnjena-murriya,” ne-yama wurrakina. “Errekba-manja ngawa nuw-alkayenama warna, umba bu-ngayindenama nungkuwa,” ne-yama-da.

²¹ Eneja Jesus ni-yama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa, “Daka dirndirrkka akwa ngawa narrkuwarrka-murriya arakba-na? Nganja ninginga-yengbijnama dirndirrkka dadingerribirra akwa narrkuwarrka-murriya wurribina nara a-yarrkuwurruma Neningikarrawara-langwa ayakwa umba nuw-engkingkirrikajama akina,” ni-yama Jesus aburruwa-wa.

Jesus ni-lyurrkwaka-mulangwa akungwa akwa arrirra

²² Bi...ya arngkawura Jesus ni-likena nakina awurukwu-wa na-kuwabalinu-murruwa adirrungwarna enuwa akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Biya nawurrankarijawudiyinuma mijiyanga-manja. Ni-yama Jesus, “Ngalikaja arakba, ngarr-aburrungkuwarrukwuna enena akungwa,” ni-yama. Biya narring-arjiyajuwa dumbala wurrakina biya na-likena arakba-da.

²³ Ngalaja makina mijiyanga num-angkidikarrinu...wa. Eneja kembirra Jesus nu-mungkwulinga. Ngalaja kembirra adirrariyaba aruma arrirra narrakkaburranga, narraku-wardanga arakba wurrakina. Na-warumajungwunuma arrubude-ka. Ngalajukwaba akungwa na-warumajungwunuma, na-rrangkuwanginuma adirrungwarna, na-ngakarjeyuma akwa nuwawiyebeinuma memedirra-wa mijiyanga. Nuwawiyebeinuma akwa na-lyangburrukwajuwame-ka makina-manja mijiyanga-da. Kembirra arngkidarrba kangwardinume-ka wurrakina-da.

²⁴ Kembirra aburraja warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa na-liku akwa nenu-mirajangajuwa Jesus-manja. “Bungkawa! Bungkawa!” ne-yama. “Adinuba aku-lkuwarriname-ka ngarna, umba mirajanga!” ne-yama.

Eneja Jesus nu-mirajanga, biya ni-yengba ayakwa engbuda akinu-wa arrirra akwa akungwa-wa. “W-erriminja!” ni-yama. Ngalaja kembirra nuw-ar•darra ebina arrirra akwa na-lyurrkwuda arakba akungwa ngalajukwaba-da.

²⁵ Biya Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Miyambena-burra nungkwurruwa nara a-werrikambilyuma ngayuwa-wa?” ni-yama.

Aburraja nawurraki-yakikbijangeyina angwurra wurrakina. Nuw-akbar-dange-ka. "Numiyambena-burra naka nenungkwarba?" ne-yama na-makijeyinuma wurrakina. "Ni-yengbinama ayakwa arirra-wa akwa akungwa-wa nakina, biya nenakumin-engkirrikajama ngalajukwaba enuwa-wada!" ne-yama wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nuwilyaba nenungkwarba nibina nenu-wilyakama wurramukwa

²⁶ Kembirra Jesus akwa ngawa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-aburrungkuwarrukwama arakba akungwa warniki-liki-yada wurrakina aburrungkuwarru-wa engembu-wa Kiraju-wa. Akine-ka angalya aringbirra emikirra Kiraja nuw-ambilyuma aburrungkuwarra akungwa umba Keliliya aburrungkiladada ngalaja nuw-ambilyuma akina.

Biya ne-yar•da arakba wurrakina Kiraja-manja.

²⁷⁻²⁹ Kembirra ni-rukbijangu-manja Jesus mijiyangalangwa ariba-wa, eneja nuwilyaba nenungkwarba nubukwaya ni-likena nenu-kwurukwa enuwa-wa. Nakina nenungkwarba numinakina angalya Kiraja, umba nenu-wilyakama enuwa-manja wurrababurneka wurramukwa wurruwurrariya. Warningarakbakiye-ka wurrumurndakakina wurramukwa namurndakambilyuma enuwa-manja. Arngkababurna-langwa nenengkengkarrngarnuma nakina-manja. Aburraja kembirra warnumamalya ena-langwa nen-ararikama nakina ayarrka-manja akwa alika-manja didija-murra. Akena ni-ngkingkarrngarnuma alakina-kiya didija. Aburraja wurramukwa wurruwurrariya neni-yakiyakarnuma arakba engku-wa nara-murruwa alikira iya warnumamalya. Nara dumbala kin-awiyuwiyebea umba neyebirra nakina n-alilikenuma. Nara kin-ambilya arakba angalyamanja umba n-ambilyumurra nakina nara-murrumanja alikira iya warnumamalya. Medirra-manja ngawa numungkumungkwuluma narr-akakumarnu-murrumanja warninikijungwa warnumamalya.

Umba n-akwudangwukajungwunu-manja nakina nenungkwarba Jesus-uwa, eneja Jesus ni-yengbina nakina ayakwa wurrumurndakibinu-wa wurramukwa. "Wurrijadiya!" ni-yama. Akena eneja nenungkwarba ni-likilalinga akwa n-abuluwendingama alyengmilyengma-langwa Jesus-manja.

Biya angwurra n-ardanga nakina. “Jesus, Ningkenikuwenikba Neningikarrawara-langwa, ki-yamarrkinama nungkuwa ngayuwa-manja? Nara a-larrkbarjuma ngayuwa umba yi-lalika!” ni-yama.

³⁰ Eneja Jesus ni-yama, “Ningkumiyyambena ningken-imikirra?”

“Ningene-ka ningenimikirra ngayuwa ‘Ningababurna,’” ni-yama eneja, mena wurrababurna-baba wurramukwa wurruwurrariya nawurrak-awiyebenuma arrawa enuwa-manja.

³¹ Aburraja wurruwurrariya wurramukwa ne-yama Jesus-uwa, “Marrakba, nara a-larrkuma yirruwa engku-wa, nara a-diduma yarna awurrariya-manja angalya!” ne-yama wurrakina.

³² Umba akina-manja ngawa angalya akwudangwa ngalaja nuw-ambilyuma ababurne-ka bikibiki. Ne-yebyebukeyinuma aninga angakarjiyinga-manja angalya karrawara amurndakakina. Kembirra wurrumurndakibina wurramukwa ne-yama Jesus-uwa, “Marrakba, yirrilarrkiya amurndakangabu-wa bikibiki,” ne-yama wurrakina wurramukwa Jesus-uwa. Eneja kembirra Jesus ni-lyangkuwama nakina-da.

³³ Aburraja kembirra wurrumurndakakina wurramukwa nawurraki-jadinga nakina-langwa nenungkwarba akwa nawurraki-likena amurndakibinu-wa bikibiki. Nuw-awiyebaja arakba arrawa bikibiki-manja-da. Ngalaja bikibiki nuw-angkirreyina angwurra arakba. Nawurraki-dirrirnda angadidingidirra-wa angalya akwa arakba namurndaku-ngwur-dirruwajungwa akungwa-manja akwa na-jungweyina-da.

³⁴ Aburraja warnungkwarba wurribina narr-embimbirrajuwa-murrumurra bikibiki narri-ringkamurra nuw-angkirreyinuma akungwa-wa akwa na-ngwur-dirruwajungwunuma akina akungwa-manja akwa na-jungweyinuma. Kembirra nuw-angkirreyina wurrakina akwa narr-a-maka wurrukwala-manja warnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murrumanja angalya-manja aminababurna-murrumanja alikira akwa ngawa nuw-ambilyu-murrumanja wurreyebijeba ambumbawura-manja alikira.

³⁵ Aburraja kembirra wurrababurne-ka warnumamalya namurndaki-likenuma ebinu-wa angalya bikibiki na-jungweyinu-murruwa. Biya namurndaki-yar-da arakba Jesus-manja akwa nen-akburrange nibina yakwujina nenungkwarba nen-angmungmakayanguma Jesus aburnuwa. Nakine-ka nibina-murrada nenungkwarba

n-enningabaduma akena n-awiyebeenuma arakba dumbala nakina akwa n-engkirrikenuma Jesus-langwa ayakwa, mena-baba meningaba arakba mangma ena-langwa. Aburaja warnumamalya namurndak-akbar•danguma.

³⁶ Umba aburaja wurribina narr-embimbirrajuwama bikibiki, akwa narri-rringkamurra amurndakibina bikibiki na-jungweyinuma akina, narra-maka wurrumurndakakina-manja warnumamalya n-enningabadu-mulangwa nibina nenungkwarba. Narra-makama ayakwa Jesus nen-enningabaka-mulangwa nakina-da.

³⁷ Kembirra wurrababurne-ka wurruminakina angalya WarningiKiraja warnumamalya ne-yama Jesus-uwa, "Wulalika enena angalya yirra-langwa akwa likaja engkuwa," ne-yama, mena-baba nuw-akbar•danguma angwurra wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa. Kembirra eneja Jesus ni-rijawudija mijiyanga-manja neniki-liki-yada nakina.

³⁸ Akena eneja nakina nenungkwarba nibina n-enningabaduma arakba ni-likena Jesus-uwa akwa nen-ambudirrka. "Marrakba," ni-yama, "yakuwa?"

Jesus eneja neni-larrkama angalyu-wa akwa ni-yama enuwa-wa,

³⁹ "Jeyi! Likaja nungkwa-langwu-wa angalya akwa wurrakama wurrukwala-manja warnumamalya Neningikarrawara ngin-enningabaka-mulangwa," ni-yama Jesus.

Eneja nakina nenungkwarba ni-likena arakba nenumurndaku-maka WarningiKiraja-manja warnumamalya Jesus nen-enningabaka-mulangwa nakina. Ni-likenuma ngawa mababurna-manja mamurukwa awilyuwilyaba-wiya-wa alikira akwa yanda-langwa wurrababurna-langwa WarningiKiraja warnumamalya warningma arakba ayakwa ena-langwa. Umba eneja Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narri-lalika akina angalya akwa na-likena arakba-da.

Jesus nang-enibika-mulangwa dadikijungwa dadiyara akwa nang-enningabaka-mulangwa dangbilyuwa-ma didarringka

⁴⁰ Biya Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-aburrungkuwarrukwama ngarningka akungwa akwa na-lawurradinuma Kiraja-langwa angerriba Keliliyuwa. Aburaja warnumamalya wurruminakina angalya Keliliya nuw-embimbirrinuma ngawa Jesus-uwa warnungkwurakba. Ni-yar•du-manja kembirra nakina

Jesus, na-lyelyingmeyinuma wurrakina neni-rringka-mulangwa.

⁴¹ Eneja nubukwaya ni-likena nuwilyaba nenungkwarba nemimikirra Jaraja. Nubungkawa nakina jinikakwa-langwa. Biya n-abuluwendinga Jesus-langwa-manja alika akwa nenu-marrakbakama Jesus-uwa akwa ni-yama, "Marrakba, kwa, likaja nganyangwu-wa alikira," ni-yama,

⁴² "mena nganyangwa dadiyawarrka ying-angbilyuwadinu-mubaba ajungwa akwa dambawura-murra-baba dakina. Mememberrkwa mambilyuma mamarika iya yinungkwura ying-ambilyuma dakina akena dadiki-jungwangene-ka arakba," ni-yama.

Eneja kembirra Jesus ni-likena nakina aburnuwa Jaraja ena-langwu-wa alikira. Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya namurndaki-likenuma Jesus-manja aburrajukwaba akinu-wa alikira. Akwudangwa Jesus-manja namurndaki-likenuma wurrakina, namurndaki-lyibilyidanguma wurrumurndakakina, nenu-kwurdakama Jesus-manja lukwakwa.

⁴³ Ngalaja duwilyaba didarringka yingi-likenuma aburruwa-manja. Angbilyuwa dakina dadinungkwurakba. Mememberrkwa mambilyuma mamarika iya yinungkwura yingi-jungwunuma angbilyuwa dakina, mena-baba merra ngala-langwa numu-kwularrinuma miyirrbiyirrba ngawa. Aburraja wurrababurna warnumamalya narringhamurikajuwama dakina akina-langwa angbilyuwa akena nara ngalaja king-adingabadina dakina.

⁴⁴ Biya wurrumurndakibina-manja warnumamalya yingi-likenuma dakina mamrukwa-langwiya, biya ying-akwudangwukajungwa Jesus-uwa akwaburrangarnalangwa, akwa yinginumin-anjalkilyingama dibina dumbala Jesus-langwa dadumakirnda-manja ying-anjaljalangu-murrumanja. Akwa kembirra arngkawura-wiya ngalaja merra ngala-langwa numu-ngwanja, nara arakba kumu-kwularrina.

⁴⁵ Eneja Jesus ni-yama wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, "Angkaburra bi-lyingama?" ni-yama.

Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nuw-edirremeyina. Eneja Bida ni-yama, "Bungkawa, wurrababurne-ka warna warnumamalya nungkuwa-manja akwudangwa bu-minjirrarjinama," ni-yama.

⁴⁶ Umba eneja Jesus ni-yama, "Wurruwilyaba warnumamalya bi-lyingama. Ningeningma nganja mena-baba akwala amawurrina nganyangwa na-likenuma ngayuwlangwa wurrakinu-wa," ni-yama.

⁴⁷ Ngalaja dibina didarringka dadingma nara king-abuwarrkajungwuna. Yingu-murndaburrirridanga dubukwaya yingi-likena alyengmilyengmu-wa, biya ying-abuluwendingama ying-engmudirruwajungwunuma dadumukwurra ajiringka-manja n-arjeyu-murrumanja Jesus. Biya yingi-yengbina ayakwa Jesus-uwa, kajungwa warnik-engkirriki-yada aburrajukwaba warnumamalya ayakwa ngala-langwa. Kembirra yinginu-maka dakina Jesus-manja yingini-lyinga-mulangwa nakina, mena-baba angbilyuwa dakina, akwa ying-adingabadu-mulangwa arakba dakina arngkawura-wiya yingini-lyinga-manja Jesus.

⁴⁸ Eneja ni-yama nakina Jesus ngaluwa-wa, "Ngeniyerriya nungkuwa, nara a-werrikawarriyaduma. Ningku-werrikambilyuma ngayuwa-manja ningkakina, kembirra aminakina-langwa ningk-adingabaduma arakba. Jeyi! Likaja yiningaba-murra yukwudukwuda," ni-yama.

⁴⁹ Ni-yengbinu-manja Jesus ayakwa ngaluwa-wa, eneja nubukwaya ni-likena nuwilyaba nenungkwarba Jaraja-langwa-langwa alikira. Biya ni-yama Jaraju-wa, "Dadiyawena nungkwa-langwa arakba yingi-jungwuma adinuba. Mama arakba, ni-lalika naka nubungkawa, nara a-likama nakina nungkwa-langwu-wa alikira," ni-yama.

⁵⁰ Umba eneja Jesus n-engkirrika akina ayakwa akwa ni-yama Jaraju-wa, "Nara akbar-duma, umba eningmidina amandangwa dakina king-adingabedinama," ni-yama.

⁵¹ Biya Jesus akwa wurrababurna-langwa warnumamalya na-likena ngawa wurriyirrbiyirrbia Jaraja-langwu-wa alikira, biya ne-yar-da arakba wurrakina. Biya Jesus nenawiyeaja Bida iya Jaminja iya Janjana iya Jaraja akwa ngalajukwaba dadingiyenikba Jaraja-langwa alikira-wa arrawu-wa, umba nara wurrukwala warnumamalya kenawiyebaruwa nakina. Ni-yama Jesus wurrumurndakibinuwa warnumamalya, "Nara awiyebuma kirrukwala arrawu-wa umba yelakwa wurr-ambilya erreksba-manja-wiya," ni-yama.

⁵² Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya akina-manja angalya na-ngwadeyinume-ka namurndaki-ringirriyadinume-ka wurrakina warnumamalya dibinalangwa dadiyara. Umba ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Nara a-ngwaduma mena nara kingi-jungwuna dadingangkawura dakina, umba yanda yingu-mungkwulingame-ka marringa daka aduwaya," ni-yama Jesus-da.

⁵³ Umba aburraja warnumamalya nenu-wurrumalyakama nakinu-wa Jesus, mena warningma-baba dakina amandangwa yingi-jungwuma.

⁵⁴ Akena eneja Jesus nawiyeba arrawu-wa akwa nirndarrka ayarrka ngala-langwa akwa nardinga ngaluwa-wa. "Mirajanga!" ni-yama.

⁵⁵ Ngalaja ngala-langwa amawurrina na-lawurradina ngaluwa-wa, ying-enibuda arakba dakina-da yingi-jungwumurrada-da. Arngkawura-wiya ngawa yingu-mirajanga-da. Umbo Jesus nenu-maka ngala-langwu-wa warnumamalya. "Wurringa-kwuna aninga king-alyubarini-yada arakba," ni-yama nakina-da.

⁵⁶ Aburnaja nungwadikba akwa dirndadikba neniyakibijangeyine-ka ying-enibudu-mulangwa dakina diyukwujija. Eneja Jesus ni-yama wunalakina-kiya-wa, "Nara a-makuma wurrukwala-manja warnumamalya ninging-enibika-mulangwa daka ngayuwa," ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa nakina-da.

9

Jesus neni-larrka-mulangwa ena-langwa warnikabubur-rakiyuwa engku-wa iya engku-wa angalya

¹ Biya kembirra Jesus nenuwurra-murndukwama arakba ena-langwa warnikabuburakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma akwa nenu-kwama ena-langwa amawurrina kajungwa wurringbudi-yada wurrakina. Ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Ngayuwa ke-ngbudirrkinama kirrakina, kajungwa yika-jadijini-yada wurramukwa warnumamalya-langwa akwa yikamurndak-eningabakini-yada angbilyuwa-langwa warnumamalya," ni-yama Jesus aburruwa-wa.

² "Kembirra jeyi!" ni-yama. "Wurri-likaja arakba angerriba. Yika-makina wurrababurna-manja warnumamalya kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara. Akwa ngarningka yik-eningabakini-yada warningerribirra wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya angbilyuwa-langwa.

³ Wurri-likaja arakba, akena nara a-wilyakama amurndak-ijika. Arnduwarra nara a-wilyakama iya kayuwa iya aninga akwa angwarnda nara a-wilyakama. Akwa duwilyaba-ma ngawa dumbala dadingikarrawara yik-awiyebenama, umbo nara a-wilyakama dukwala.

⁴ "Biya kembirra yiki-yar•diya-manja kirrakina awilyaba-manja angalya, akwa yikab-ardijina-manja wurrukwala warnumamalya akwa yikab-awiyebajina-manja kirrakina

alikira-wa wurrakina, kembirra yakwujina ngawa yiku-mungkwula marringa. Awilyaba-manja ngawa alikira yiku-mungkwula yanda-langwa yiki-lalikina-manja akina angalya aburra-langwa.

⁵ Umbo yiki-yar-diya-manja eningerribirra-manja angalya akwa ka-warena-manja nungkwurruwa wurruminibina angalya warnumamalya, kembirra yiki-lalikinama akina angalya aburra-langwa. Akwa yiki-jadema-manja nungkwurruwa akina-langwa angalya, yiku-wurrena ajiringka ebina kuw-ar-dirrenama nungkwurralangwa eningalika. Yiku-wurrenاما akina kajungwa wurrumurndakibina warnumamalya warningmi-yada wurrakina yika-lalikinama kirrakina karningangkawura arakba. Yika-wilyakajinama nungkwurruwa wurrumurndakina-manja warnumamalya ka-warena-mulangwa nungkwurruwa wurrakina akwa ka-warena-mulangwa Neningikarrawara enejukwaba," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁶ Aburraja namurndaki-likenuma arakba wurrakina engku-wa iya engku-wa angalya warniku-maki-yada wurrakina warnikabuburrakiyuwa wurrumurndakina-manja warnumamalya eningaba ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa, akwa warnik-eningabaki-yada warnumamalya wurribina wurrangbangbilyuwa-murra-da.

Yerida neni-ngayindangu-mulangwa neniki-rringki-yada Jesus

⁷ Bi...ya eneja Yerida, nibina nu-bungkawadinuma akina-manja angalya Keliliya, n-engkirrikenuma nakina ayakwa warnumamalya na-lyelyimbukweyinuma wurrakina Jesus-langwa. Wurrakine-ka na-makijeyinuma amurndakibina-langwa ni-yama-mulangwa Jesus akwa ngawa amurndakibina-langwa ayakwa ni-yengbinu-mulangwa nakina warnumamalya-manja. Umbo nakina Yerida nara kinu-mumiringka ayakwa ebina ne-yengbeyinuma, mena wurrukwala-baba ne-yamama, "Janjana Nenikumingekingambaja n-enibuduma ni-jungwu-murrada nakina-da."

⁸ Umbo aburraja ne-yamama wurrukwala, "Eliye-ka dukwa nakina ni-yar-duma yelakwa." Umbo aburraja ne-yamama wurrukwala, "Nuwilyaba NuBurabuda nibina ni-jungwu-murrada arakburakba-kiya-wiya naka-bina dukwada n-enibuduma-da."

⁹ Nara kinu-mumiringka eneja Yerida n-engkirrikenumulangwa akina ayakwa ne-yengbeyinuma na-lyelyimbukweyinuma wurrakina. Umba ni-lyangkiyama nakina, “Ne-yamarrkiname-ka amurndakakina ayakwa? Ningenu-makama nuwilyaba-manja nawinyamba nganyangwa akwa eneja nenumini-ngkarrngarnuma aringka Janjana-langwa arakba-da! Numiyambena-langwa nenungkwarba kembirra na-lyelyimbukweyinama wurrakina?” ni-yama nakina Yerida ni-lyangkumakajungwunumada. Kembirra neni-ngayindanguma angwurra nenumin-aburangkama neniki-rringki-yada Jesus ena-langwa-murra menba-da.

Jesus nenu-kwa-mulangwa aninga iya akwalya wurrwurakkwulyumida-wa warnungkwarba 5,000

¹⁰ Aburraja kembirra namurndaki-lawurradina arakba wurrumurndakibina warnikilarrkilarrka warnungkwarba Jesus-langwa enuwa-wa. Biya nenu-maka wurrakina Jesus-manja ababurna-langwa ne-yama-mulangwa amurndakakina. Eneja kembirra Jesus nenu-wilyaka wurrakina angerriba engembu-wa Bejeda. Nenu-wilyakama wurrumurndakakina wulkwa, umba nara wurrukwala kenu-wilyaka nakina Jesus.

¹¹ Aburraja wurrukwala warnumamalya nuwengkirrikama ayakwa nakina Jesus ni-likenu-mulangwa angerriba Bejedu-wa akwa nuw-arijidinuma enuwa-wa wurrakina arija-langwa. Kembirra wurrakina nenakburrranga arakba nakina wilyarra. Eneja Jesus nara kinu-minangkirreyina wurrakina umba ni-yengbina ayakwa aburruwa-manja kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara, akwa nenumurndak-eningabaka nakina wurribina wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya.

¹² Kembirra na-larruwurada arakba, numerrimerrkbalina mamawura. Aburraja wurrumurndakibina warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma Jesus-langwa na-likena enuwa-wa. Ne-yama, “Ene-ka angalya eningalikira-ma. Kembirra wurrarlarkaja arakba wurrumurndakenena warnumamalya. Abu-likaja arakba kajungwa kuw-alyubarini-yada aninga akwa ka-mungkwuli-yada marringa amurndakeyina-manja angalya yenjerra,” ne-yama.

¹³ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Nungkwurruwe-kadangwa wurra-kwuna aninga kuw-alyubarini-yada warna warnumamalya,” ni-yama.

Aburraja ne-yama, "Yarne-ka yirru-wilyakinama amangbala damba akwa ambilyuma akwalya umba nara akwala ebina-da. Nare-ka yarna a-kwama wurrumurndakeyina wurruwurrakwulyumida warnumamalya enena aninga-da. Dukwa yirrumini-ngayindenama nungkuwa yarna yikilikajama yiku-beyindenama aninga wurrumurndakeyinalangwa wurruwurrakwulyumida warnumamalya-da?" ne-yama.

¹⁴ Aburraja wurrakina warnumamalya yakwujina nuw-ambilyuma wurruwurrakwulyumide-ka na-lyimberrumur-dinumurra, 5,000 warnungkwarba akwa ngawa wurridarringka akwa wurriyukwayuwa aburralangwa aburrajukwaba.

Eneja kembirra ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Wurr-ambarrijina abangmakayena ajiringka-manja. Abuwurra-murndukwuna 50 yelakwa, 50 angakuba, umba 50 yada-langwa-langwa. Abi-yamina ngawa wurrumurndakenena warnumamalya wurruwurrakwulyumida-langwa," ni-yama Jesus.

¹⁵ Kembirra aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa narr-a-maka wurrumurndakibina-manja warnumamalya ebina-langwiya ayakwa Jesus-langwa. Akwa kembirra aburraja nuw-alambarringa arakba wurrakina wurrababurna-langwa-da.

¹⁶ Eneja kembirra Jesus ni-rndirrka ebina amangbala damba akwa ambilyuma akwalya. Akwa nuwgundikadinga, angubina-wa n-andeya, akwa neniyangmarngkwajuwa Neningikarrawara nenu-kwamulangwa nakina ebina damba iya akwalya wurrakina-manja. Biya numurndaku-kuwarranga kembirra ebina eyukwayuwa-wiya-da. Akwa nenu-kwa akina damba iya akwalya ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, kajungwa aburramba-langwa warniku-kwi-yada akina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

¹⁷ Aburraja ne-yebukeyina arakba-da akwa namurndakiladinga wurrababurna-langwa-da.

Ngalaja yakwujina adirrungwarna angarumungkwa alabura nuw-ambilyuma akina. Kembirra wurrumurndakibina warnumamalya narruwurra-murndukwama amurndakibina eyukwayuwa aninga narri-lalikamulangwa nuw-eyijinu-murrada wurrakina. Aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-akumarnuma amurndakakina ebina-manja adirrungwarna angarumungkwa alabura akina aninga. Kembirra ememberrkwa ambilyuma angarumungkwa alabura adidirrungwarna na-lyangburrukunuma-da.

Bida ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Jesus-langwa-langwa

¹⁸ Bi...ya arngkawura eneja Jesus nakina nakwukawura n-ambilyuma akwa nu-buriyaminuma Neningikarrawarawa. Aburraja wurrubukwaya na-likena arakba enuwawa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Umba Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Na-lyelyimbukweyinu-manja warnumamalya, ningumiambena ningena ne-yamama wurrakina?” ni-yama.

¹⁹ Aburraja ne-yama wurrakina Jesus-uwa, “Wurrukwala warnumamalya ne-yamama, ‘Nakine-ka Janjana, nibina Nenikumingekingambaja-da.’ Umba aburraja wurrukwala ne-yamama wurrakina, ‘Eliye-ka nakina-da.’ Aburraja wurrukwala ne-yamama, ‘Nuwilyabe-ka NuBurabuda nenungkwarba neningarakba-kiya n-enibuduma arakba nakina-da,’ ” ne-yama.

²⁰ “Umba nungkwurraja?” ni-yama eneja Jesus aburruwa-wa. “Ningumiambena ngayuwa kirri-yaminama?” ni-yama.

Eneja Bida ni-lawurrikaja ayakwa. “Nungkuwe-ka ningkubungkawa ningkibina Neningikarrawara ni-yengbinu-mulangwa nakina arakburakba-kiya-wiya,” ni-yama. “Ni-yamama nakina Neningikarrawara, ‘Ngayuwe-ka ningena ningeniki-larrka nuwilyaba nenumamalya kajungwa ken-enibikini-yada nakina nganyangwa warnumamalya,’ ni-yamama. Kembirra nungkuwabina ningkakina ningkenumamalya ningkenimikirra NingkuMejaya-da,” ni-yama Bida nakina-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ayakwa neniki-lyanda-langwa akwa neniki-jungwa-langwa

²¹ Eneja ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nare-ka a-makama warningerribirra-manja warnumamalya ebina Bida ni-yengbinu-mulangwa ayakwa ngayuwa-langwa.

²² Ngayuwe-ka ningena, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, ki-lyandiname-ka angwurra ningena-da. Aburraja wurrarumuruma ngakwurra-langwa akwa ngawa WurruMinida wurrarumuruma ka-warenname-ka wurrakina ngayuwa. Aburraja warnikakakirumaka Mawijija-langwa eningarumuruma ayakwa aburrajukwaba ka-warenname-ka ngayuwa-da. Kabu-wardenama ningena akena k-enibudinama mabiyakarbiya-manja mamawura ngayuwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

²³ Kembirra Jesus ni-yengbina ngarningka ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa wurrababurnu-wa.

“Kwurruwa-yil!” ni-yama. “W-engkirraja enenu-wa ayakwa ningi-yengbina-murruwa. Karningerribirra karnumamalya yiki-ngayindena-manja yiki-yuwarna-manja ngayuwa-manja, kembirra yiki-yakuwabijina amurndakibina amurndakijika-murriya kirri-ngayindenama umba yiki-lyangkiyamina, ‘Nare-ka! Nara a-ngayinduma amurndakakina arakba,’ yiki-lyangkiyamina kirrakina,” ni-yama Jesus. “Mababurna-langwa marringa nara awaruma kirrakina karniki-liko-langwa eningerrbirru-wa angalya ki-likaja-murruwa ngayuwa. Ngayuwa wuburra yiki-yaminama, mama yiki-lyandinama kirrakina, wuburra laka ki-lyandinama ngayuwa eka-manja ka-mambalina-murrumanja.

²⁴ Nara amin-engkirrikajajungwuma nungkwurralangwa-langwa, mena-baba yikumin-engkirrikajajungwuna-manja kirrakina, yiku-milkikajungwuna-manja akwa yik-engkingkirrikaja-manja karnik-ambilyinga-langwa karniba karningangkawura, kembirra yiki-jungwunama kirrakina-da. Umba nungkwaja nara-manja amarrukwajungwuma, mama kabu-wardena-manja wurrukwala warnumamalya nungkuwa-manja, umba yiki-yuwarna-manja ngayuwa-manja akwudangwa, kembirra k-enibudinama ningkeningangkawura ningkakina-da.

²⁵ Umba nungkwaja ku-wilyakina-manja ababurna-langwa eningerrbirra amurndakijika eminiminingka amurndakibina ningki-ngayindena-mulangwa, mama k-ambilyama ningkubungkawa ningkaruma ningkilyengma enena-manja angalya, akena nara-manja ebina amamalya akwanenibika nungkwa-langwa, amiyambena kembirra eningaba nungkwa-langwa? Nare-ka ebina eningaba nungkwa-langwa-da!

²⁶ “Umba karningerribirra karnumamalya yiki-yeliyena-manja aduwaba ngayuwa-langwa akwa ngawa nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra ngayamba-langwa kamini-yeliyenama nganjukwaba nungkwurruwa-langwa. Ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlularrinuma enena-manja angalya, kamini-yeliyenama nungkwurruwa-langwa akini-yada ngawa ki-lawurradina-manja ngayuwa yangkwurrangwa. Ki-lawurradina-manja ngayuwa yangkwurrangwa ku-kwulyadenama ningena ngayabakiya-ba. Akwa ku-kwulyadenama ngarningka Nungwarrka-langwu-ma alarradada. Akwa aburrajukwaba warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa kawkwulyadenama wurrakina.

²⁷ “W-engkirraja enena ayakwa ngarra-makinama

ningi-larrkbularrkabakinama. Karne-ka kirrukwala karnumamalya yelakwa nara a-jungwuma kirrakina yanda-langwa yikini-rringkina-manja Neningikarrawara kinu-bungkawadina-manja nakina kirrababurna-manja karnumamalya ababurna-langwa angalya," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Jesus ni-miningkadinu-mulangwa

²⁸ Bi...ya ngalaja mamangbala mambilyuma mamawura numu-likenuma makina. Biya kembirra Jesus nenu-wilyakama Bida iya Janjana akwa Jaminja, kembirra nabuki-likenuma nabuku-wurdanguma wurrubukalakina angakarjiyinga-wa angalya, kajungwa kinu-buriyamini-yada nakina Jesus Neningikarrawaru-wa yakwujina. Biya nabuku-wurdanga wurrubukalakina karrawaru-wa. Kembirra arakba nu-buriyaminuma Jesus Neningikarrawaru-wa.

²⁹⁻³² Umba aburrubukwurraja Bida iya Janjana akwa Jaminja narrubukuma-ngayindanguma marringa. Akwa nabuku-mungkwulinga maruma marringa wurrubukalakina. Eneja kembirra nu-buriyaminu-wiya nakina Jesus, ni-miningkadinume-ka nenumukwurra. Ngalaja dibina dumbala ena-langwa n-awiyebeenuma nakina yingu-kwulyarriyinume-ka arakba dakina. Yingu-kwulyadanguma dukwulyadade-ka wuburra amangwurrajija amarrirla-langwa dakina.

Aburnaja kembirra wunambilyuma-kiya wunenungkwarba-kiya nenijadinga adirrariyaba yakwujina. Biya nabuki-lyelyimbukweyinuma arakba yakwujina aburrubukwurruwa Jesus. Wunalakina wunenungkwarba-kiya wunenimikirra-kiya nuwilyaba nubungkawa Mawijija nakina umba nuwilyaba Eliya, NuBurabuda nenungkwarba nakina. Arakburakba-kiya-wiya nenijungweyinu-murrada wunalakina, akena Jesus-manja arakba yakwujina wunalakina-da. Akwa nenu-kwulyarriyinume-ka aburnajukwaba wunalakina-kiya. Biya nabuki-lyelyimbukweyinuma wurrubukalakina neniki-jungwa-langwa Jesus Jirujalema-manja. Neniki-jungwi-yada Jesus nakina mena Neningikarrawara nilyangkuwerribikajungwunuma akina arakburakba-kiya-wiya.

Kembirra aburrubukwurraja Bida iya Janjana akwa Jaminja nabuku-mirajanga arakba, akwa nenirringka Jesus nukwulyarriyinuma nakina. Akwa narralirraki-rringka ngarningka wunalakina wunenungkwarba-kiya Jesus-manja ak-wudangwa nenalkayanguma.

³³ Aburnaja wuneniki-liki-yada wunalakina wunenungkwarba-kiya Jesus-langwa arakba. Eneja ni-yama Bida Jesus-uwa, "Bungkawa," ni-yama, "eningabe-ka ena yirrubuk-ambilyama yarna yelakwa-da. Kembirra kamini-ngekburakiname-ka abiyakarbiya amiyerriya, awilyaba nungkwa-langwa, awilyaba Mawijija-langwa umba awilyaba Eliya-langwa-da," ni-yama nakina Bida. Akena erribirra ni-yengbinuma nakina Bida, mena narababa angwurra kin-engkirrikena akinu-wa ayakwa ena-langwa.

³⁴ Awilyaba-wiya ayakwa ni-yengbinu-wiya Bida, ngalaja angubina na-jadinga narrakuwurraku-wurumbija wurrakina-manja yakwujina karrawara angakarjiyingamanja angalya. Aburrubukwurraja nabuk-akbar-da wurrubukalakina Bida iya Janjana akwa Jaminja narrakuwurraku-wurumbiju-mulangwa akina angubina aburrubukwurruwa-manja akwa ngawa Jesus-manja akwa ngawa wunalakina-manja Mawijija-manja akwa Eliyamanja aburnajukwaba akina-da.

³⁵ Biya nuw-engkirrika arakba amayakwa ne-yengbinuma angaluba angubina-langwa. Ne-yama ngalaja, "Naka Nenikuwarrka nganyangwa, nibina ningu-wekbalyinuma. W-engkirraja enuwa-wa," ne-yama akina amayakwa.

³⁶ Kembirra ne-yengbinu-mulangwa akina amayakwa, aburrubukwurraja wurrubukalekbina Bida iya Janjana akwa Jaminja nenirringka Jesus nakwukawura arakba nakina-da. Nara wurribina wurrukwala umba Jesus enuwa yimbukwa nenirringkama nakwukawura arakba-da. Akena nara karra-maka wurrubukalakina wurrukwala-manja warnumamalya ebina-langwa narri-rringka-mulangwa, umba nabuki-yengminjadinuma, nara ayakwa kabuki-yengbina wurrubukalakina ngawa-da.

Nenjarrngalyilya-langwa nibina Jesus nen-eningabaka-mulangwa nakina

³⁷ Biya mingka-manja mamawura Jesus akwa wurrubukalekbina ena-langwa wurrubukabiyakarbiya warnikabuburrakiyuwa nabuki-dirrirnduma arakba ebina-langwa angakarjiyinga. Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nuw-akburranganja wurrakina yakwujina arrawa.

³⁸ Eneja nuwilyaba nenungkwarba n-ardanga nakina Jesus-uwa akwa ni-yama, "Bungkawa, yimini-rringka-langwa naka nenikuwarrka nambawura-murra.

³⁹ Aburraja wurruwilyaba wurruwurrariya wurrumukwa nenu-mumenama nakina arngkababurna-langwa.

Na-warduwardeminame-ka wurrakina wurramukwa akwa nenu-murndakuwarrijinama nemunadangkwa niyukwuiji-langwa angerriba iya angerriba, kembirra alyukwalya na-jadenama edirra-langwa ena-langwa-langwa. Wurrakine-ka wurramukwa nara a-lalikama naka niyukwuiji umba neni-lyandikiname-ka naka.

⁴⁰ Nganja ningarra-yendabenuma warnikabubur-rakiyuwa nungkwa-langwa karra-jadijuwi-yada wurrakina wurramukwa, akena nara aburraja karra-jadijuwa-da," ni-yama nibina nungwenikba Jesus-uwa-da.

⁴¹ Eneja ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, "Karakwa, mukwurrake-ka mangma kirrumawilyakinama ngawa karna karnumamalya, kembirra nara ambaka a-werrikambilyuma kirrakina ngayuwamanja. Ngayuve-ka ningena ning-erriburandiname-ka nungkwurruwa-wa. Ngambi-yade-ka ka-lalikinama ngayuwa nungkwurruwa karnumamalya?" ni-yama Jesus. Biya kembirra ni-yama nakina nibinu-wa nenungkwarba, "Kwa, nu-wilyakina nenikuwena yangkwurrangwa," ni-yama.

⁴² Aburnaja nenilikenewunalakina Jesus-uwa akena lukwakwa aburraja wurribina wurramukwa nenikbilyajanga nakina niyukwuiji ajiringka-wa, akwa nenu-murndakuwarrijuwa nemunadangkwa ena-langwa angerriba iya angerriba. Eneja ni-yengbina nakina Jesus ayakwa wurrakinu-wa wurramukwa. "Jadiya nakinalangwa niyukwuiji," ni-yama. Ni-yengbinu-wiya nakina Jesus akina ayakwa wurrakinu-wa wurramukwa, kembirra eneja n-eningabaduma arakba nakina niyukwuiji. Kembirra Jesus ni-yama nungwenikba-wa, "Naka arakba nenikuwena n-eningabaduma," ni-yama.

⁴³ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya ebina-manja angalya ne-yakikbijangeyinuma angwurra mena Neningikarrawara narrubuda amandangwa nakina-babada.

Ni-yengbinu-mulangwa Jesus ngarningka kini-jungwuna-mulangwa

Na-makijeyinu-wiya ngawa wurrumurndakibina warnumamalya ababurna-langwa eninginingaba ni-yama-mulangwa Jesus, eneja ni-yengbina nakina Jesus ayakwa ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa.

⁴⁴ "W-engkirraja ambaka-langwa enenu-wa ayakwa makina-murruwa ngayuwa nungkwurruwa-wa," ni-yama. "Yik-awiyeabajina-manja enena ayakwa muwilyabu-wa

mada, nara a-jadijuma mungarrkuwarru-wa, umba yiku-wilyakinama akina ngawa. Ngayuwe-ka ningena ningambilyama ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya, akena aburraja wurrukwala warnungkwarba kabu-menama, kabu-wilyakinama wurrububungkawu-wa," ni-yama Jesus aburruwa-wa.

⁴⁵ Akena aburraja warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nara karru-mumiringka akina ayakwa ena-langwa wurrakina. Akine-ka ayakwa nuw-abuwarrkjungwunuma kajungwa nari-yada a-mumiringkama wurrakina warnungkwarba. Kembirra nare-ka ke-yama keni-yengkilabena wurrakina, "Ne-yamarrkama ebina ayakwa ningki-yengbinuma?" nara ke-yama keni-yengkilabena, mena namurndak-akbar-danguma angwurra wurrakina-baba-da.

Nara ngakwurruwa a-ngkweningabakajungwuma

⁴⁶ Biya kembirra wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa namurndaku-merribeyinuma akwa ne-yama, "Ngarrumiyanambena ngarraruma ngarrukwala-manja angwurra? Umba ngarrumiyanambena aku-bungkawadinama ngarrukwala-manja ngarnungkwarba?" ne-yama.

⁴⁷ Eneja Jesus neningma nakina aburra-langwa mangma akwa nen-ardijuwa nuwilyaba niyukwuiyi enuwa-wa. Nen-arjiyajuwama nakina enuwa-manja nurukwuwarra-langwa,

⁴⁸ akwa ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Karningerribirra karnumamalya yikumin-engkirrikajamanja ngayuwa-wa akwa yiki-lyelyingmina-manja naka niyukwuiyi, kembirra yiki-lyelyingminama kirrakina ngarningka ngayuwa nganjukwaba. Akwa karningerribirra karnumamalya yiki-lyelyingmina-manja ngayuwa, kembirra yiki-lyelyingminama ngarningka Neningikarrawara enejukwaba, nibina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurragwa nungkwurruwa-wa. Kirruwilyaba karnumamalya nara-manja a-ngkweningabakajungwuma kirrakina umba yikaminu-war-dena-manja wurrukwala-langwa warka, kembirra eneja nakina Neningikarrawara kini-yaminama nungkwurruwa-wa, 'Ningkaruma ningkenumamalya,' kini-yaminama nakina-da," ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa.

Warnumamalya neni-yengbijuwa-mulangwa Jesus-langwa ekirra

⁴⁹ Eneja kembirra Janjana ni-yama Jesus-uwa, "Bungkawa," ni-yama, "yini-rringkama yarna nuwilyaba nenungkwarba neni-jadijuwama wurruwurrariya

wurramukwa warnumamalya-langwa. Umba eneja ni-yengbijuwama nakina ekirra nungkwa-langwa. Kembirra yinu-ngwanjajuma mena nara-baba nakina ngakwurralangwa nemumamalya," ni-yama Janjana nakina-da.

⁵⁰ Umba eneja nakina Jesus ni-yengbina ayakwa Janjanu-wa akwa ngarningka ena-langwu-wa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa. "A•a, nara a-ngwanjajuma nakina," ni-yama. "Nara a-ngwanjajuma mena nakina nemumamalya, nibina nara a-waruma nungkwurruwa-manja, kirrenumamurikajinama nungkwurruwa nakina-da," ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

Wurrukwala warnumamalya WarningiJameriya na-warangu-mulangwa Jesus

⁵¹ Bi...ya ni-lyangkuwerribikajungwunuma arakba nakina Jesus kini-likaji-yada dirrbura Jirujalemu-wa kajungwa nari-yada ambudiduma amiyerra nakina. Numambawuradinuma arakba ngalaja mamawura nenikilawurrada-langwa Jesus Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkayu-wa.

⁵² Neni-larrkenuma kembirra Jesus wurrukwala warnungkwarba awilyabu-wa angalya aminambawuramurruwa alikira. Akine-ka angalya nuw-ambilyuma Jameriya-manja mibina-manja mamrukwa numu-likenumurruanja Jirujalemu-wa makina. Neni-larrkenuma nakina Jesus kajungwa warnik-aburangki-yada wurrakina angalya adinakba nenik-ambilyingi-yada wilyarra nakina. Aburraja na-lyengmanguma wurrakina adinakba umba Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nuwarijidinuma wurrumurndakakina arija-langwa-da.

Bi...ya aburraja ne-yar•da arakba wurrakina warnungkwarba akina-manja angalya aminambawura alikira. Akwa narre-yengkilabena wurrakina warningakwujina warnumamalya alikiri-yada Jesus-langwi-yada akwa ngawa ena-langwi-yada warnikabuburrakiyuwa kajungwa warnik-ambilyingi-yada aduwaya wurrakina yakwujina.

⁵³ Akena aburraja wurruminakina angalya WarningiJameriya warnumamalya namurndaku-waranguma nara ambilyuma Jesus aburra-langwa-manja angalya. Namurndaku-waranguma wurrumurndakakina warnumamalya mena narr-a-wirrikba-mubaba angwurra warningerribirra-manja WarningiJudiya warnumamalya. Akwa ngarningka warningma wurrakina kini-likajama nakina Jesus Jirujalemu-wa kajungwa nenik-ambarringi-yada nakina Akwurungkuwarrukwa yakwujina-da.

⁵⁴ Bi...ya aburraja nuw-akburrranganja-manja ngarningka wurribina warnungkwarba akwa Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa, nenu-makama wurrakina Jesus-manja ebina ayakwa na-warangu-mulangwa Jesus wurrumurndakibina WarningiJameriya warnumamalya. Aburnaja kembirra Jaminja akwa Janjana neniyama Jesus-uwa arakba, "Bungkawa," neniyama, "dukwa ningkakina yirri-ngayindenama yarna yikini-yengkilabajama Neningikarrawaru-wa kajungwa kini-larrkaji-yada nakina angwura angubina-langwa karraki-dakini-yada wurrumurndakeyena WarningiJameriya warnumamalyada?" neniyama wunalakina-da.

⁵⁵ Eneja Jesus ni-yama wunalakina-kiya-wa wunenungkwarba-kiya, "Nare-ka e-yengbuma nungkwunuwa amukwiyadakina ayakwa kinalakina-da," ni-yama nakina.

⁵⁶ Kembirra nara ka-ngwanjina wurrakina Jesus akwa ngawa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa akina-manja angalya, umba wurrarrijinungkwa ngawa angwurra namurndaki-likenuma eminingku-wa angalya-da.

Akini-yuwarna-mulangwa Jesus-manja

⁵⁷ Biya Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa na-likenu-manja lukwakwa wurrakina nuw-akburrranganja nuwilyaba nenungkwarba. Eneja ni-yama nakina Jesus-uwa, "Nganjukwaba ki-likajama nungkuwa-manja," ni-yama. "Yiba-yibiyuwarnama ngawa ngayuwa ababurnu-wa angalya ki-likaja-murruwa nungkuwa ningkakina-da," ni-yama nakina.

⁵⁸ Eneja ni-yama Jesus enuwa-wa, "Kwuja, akineka warningenimbaluba-langwa edirra aburra-langwa akwa ngawa wurradjija-langwa miyerriya aburra-langwa aburradjukwaba makina. Akena nara ebina angalya nganyangwa-da. Ngayuwe-ka ningena ning-ambilyama ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya, akena nara ebina angalya nganyangwa kajungwa ningeniku-mungkwulingi-yada ningingkinyungwurra wurrumurndakibina wuburra warningenimbaluba akwa wurradjija wurribina na-mungkwulijeyinama wurringkinyungwurra wurrakina-da," ni-yama Jesus nibinu-wa nenungkwarba nakina-da.

⁵⁹ Bi...ya nuw-akburrranganja Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nuwilyaba ngarningka nenungkwarba ni-likenuma mamurukwa-langwiya. Biya Jesus ni-yama enuwa-wa, "Kwa, likaja yakuwa, yi-yuwarna ngayuwa-manja," ni-yama.

Eneja nenungkwarba ni-yama, “Nara ambaka, Bungkawa,” ni-yama. “Ngi-likejaja-langwa adinuba-wiya angalyu-wa, mena nungwarrka nganyangwa ni-jungwuma arakba. Kini-rungkwabinama adinuba-wiya nenumadangkwa ajiringka-manja, kembirra arija-langwa ki-likejajama yiba-yuwarnama ngayuwa nungkuwa-manja,” ni-yama.

⁶⁰ Eneja ni-yama Jesus enuwa-wa, “Aburraja warnumamalya wurribina nara a-likama Neningikarrawara-langwamanja mamurukwa aburra-rungkwabina warninikijungwa warnumadangkwa aburra-langwa, mena na-likejajamubaba aburrajukwaba warninikijungwa wuburra wurrakina. Umba nungkwaja, jeyi, likejaja arakba, umba ka-makina warnumamalya-manja, ‘Neningikarrawara kinu-bungkawadini-yada nakina kirrababurna-manja karnumamalya ababurna-langwa angalya,’ ki-yaminama nungkuwa ningkakina-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

⁶¹ Eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba ni-yama Jesus-uwa, “Bungkawa,” ni-yama, “ningena ngayuwa yiba-yuwarnama nungkuwa-manja, umba adinuba-wiya ngi-likejaja-langwa angalyu-wa ngayuwa ka-makini-yada nganyangwa-manja warnumamalya yiba-yuwarnamulangwa ngayuwa nungkuwa-manja,” ni-yama nakina.

⁶² Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Nungkwaja yiki-yuwarna-manja ngayuwa-manja, kembirra nara ningkakina errikerruma. K-errikerrina-manja nungkuwa, kembirra ki-yaminama ningkakina nuwilyaba wuburra nenungkwarba ni-ngadingkarrijinama ajiringka. Kin-errikerrina-manja akwaburrangarnu-wa nakina, nara kembirra dirrbura a-likama, umba angerriba iya angerriba kini-likejajama kini-yangkwuruwudinama nakina-da. Nakina wuburra nenungkwarba ki-yaminama nungkwaja yimini-yarrkuwarakina-mulangwa aduwaya nganyangwa ayakwa akena yi-lalikina-mulangwa ngayuwa-da. Nare-ka Neningikarrawara a-bungkawaduma kirramukwiyadakina-manja karnumamalya nakina-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

10

Jesus neni-larrkenu-mulangwa 70 warnumamalya engkuwa iya engku-wa angalya

¹ Bi...ya Nubungkawa Jesus nu-wekbalyinuma nakina wurrukwala ngarningka warnumamalya. Ni-lyangkuwerribikajungwunuma neniki-liki-yada ababurnu-wa angalya nuw-ambilyu-murruwa alikira

iya warnumamalya. Nu-wekbalyinuma nakina 70 warnumamalya kajungwa ka-lyengmeni-yada wurrakina wurrambambilyuma-wiya angerriba iya angerriba amurndakakinu-wa angalya umba kuw-arijidini-yada Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma ambaka-murra wurrakina-da.

² Ni-yengbina kembirra Jesus amurndakenena ayakwa lukwuniyawa aburruwa-wa nara-wiya ka-likena engku-wa. “W-engkirrikiya,” ni-yama Jesus. “Adinuba Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina. Aburraja warnumamalya warnik-engkirriki-yada wurrababurna Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba wurrakina. Kembirra kuw-engkirrikaja-manja nara wurrakina a-waruma ena-langwa ayakwa umba kenumin-engkirrikajama enuwa-wa. Akena nungkwurraja kirribina kinuminu-war-denama Neningikarrawara-langwa warka aduwaba kirrambawure-ka kirrakina-da. Kembirra wuni-yengkilabaja Nubungkawa Neningikarrawara kajungwa keni-larrkaji-yada nakina wurrababurna warnikuminuwar-duwar-da ena-langwa kajungwa kenu-makini-yada ena-langwa ayakwa wurrababurna-manja warnumamalya nakina-da.

³ “W-engkirrikiya,” ni-yama ngarningka Jesus. “Kuw-akburrangeanja-manja warningenimbaluba ebina eyukwujija jiba, enijiyangme-ka awinyamba akina jiba eyukwujija, wurrabarda-baba awinyamba wurrakina warningenimbaluba. Umba nganja ngarra-larrkajama nungkwurruwa aduwaba akwa akine-ka wuburra eyukwujija jiba yiki-yaminama kirrakina karnumamalya. Yik-akburrangeyinama kirrakina warnumamalya wurribina wurrabarda awinyamba wurrakina-da.”

⁴⁻⁵ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Nare-ka a-wilyakama angwarnda iya beka meninganinga akwa eningalika nungkwurruwa-manja, umba erribirra yiki-likaja. Biya yika-rringkina-manja wurrukwala warnumamalya mamurukwa-manja, nara ambudiduma a-lyelyimbukwajuma lukwakwa umba dirrbura yiki-likaja kirrakina ngawa.

“Kembirra yikini-yar-diya-manja kinalekbina kinambilyuma-kiya kinenumamalya-kiya awilyaba-manja angalya akwa yikin-awiyebeña-manja arrawu-wa alikira-wa kinalakina, adinuba-wiya yikini-yengbina enena ayakwa wurruminakinu-wa alikira. Yikini-yama kinalakina, ‘Yilyurrkwa yukwudukwuda wurr-ambilya,’ yikini-yamina aburruwa-wa.

⁶ Umba akina-manja alikira kin-ambilya-manja nuwilyaba nenumamalya nibina keni-ngayindenama nakina Neningikarrawara kenumini-lyurrkwakinama yukwudukwuda ena-langwa, kembirra eneja Neningikarrawara kenumini-lyurrkwakinama amandangwa yukwudukwuda ena-langwa. Umba ka-warena-manja wurruminakina alikira warnumamalya nara-manja amini-lyurrkwakama Neningikarrawara yukwudukwuda aburra-langwa, kembirra ngalaja ebina ayakwa nungkwurna-langwa nara akina amini-lyurrkwakama yukwudukwuda aburra-langwa. Umba akine-ka ayakwa nungkwurna-langwa kuwambilyama ngawa nungkwurnuwa-manja.

⁷ Umba yakwujina ngawa ebina-manja alikira yikinumungkwula kinalakina. Akwa yikini-alyubarina aninga aburra-langwa akwa yikini-bekina akubibeka yakwujina aburra-langwa. Yiki-yaminjaminama ngawa kirrakina karnumamalya mena yikabu-kwuna-manja wurrakina warnumamalya aninga karnikuminuwaduwarada karnumamalya eningaba akina. Nara a-rnjirrkuma engku-wa iya engku-wa alikira, umba awilyuwilyaba-wiya-manja yikambilyama ngawa-da.”

⁸ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Yikini-likaja-manja nungkwurnuwa eningerribirru-wa angalya,” ni-yama, “akena nara-manja a-waruma kinalakina wurruminakina angalya warnumamalya, kembirra yikini-alyubarina ebina aninga yikabu-kwunama wurrakina,

⁹ akwa yik-eningabakina wurrangbangbilyuwa-ma warnumamalya aburra-langwa. Yik-eningabakina warnumamalya angbilyuwa-langwa, akwa yikini-yengbina nungkwurnuwa enena ayakwa wurrumurndakina-manja wurrababurna-manja warnumamalya. ‘Aduwaba,’ yikini-yamina, ‘yik-eningmidinama kirrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara adinuba nakina-da,’ yikini-yamina kinalakina aburruwa-wa.”

¹⁰ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Yikini-likaja-manja kinalakina eningerribirru-wa angalya,” ni-yama, “akena ka-warena-manja kinalakina wurruminakina angalya warnumamalya, kembirra yikini-rijakbina akina angalya aburra-langwa akwa yikini-yengbina lukwakwa enena ayakwa aburruwa-wa.

¹¹ Yikini-yamina, ‘Enena ajiringka nungkwurra-langwa-manja angalya ebina nuw-ar-dirrenama yina-langwa-manja alika yikinu-wurrenاما arakba yinalakena,’ yikini-yamina. ‘Yinuwa yikinu-wurrenاما akina kajungwa karningmiyada yinuwa yinalakena ngarra-lekbajama nungkwurruwa-wa, mena kirru-warangu-mubaba aduwaba ayakwa

Neningikarrawara-langwa. Umba w-engkirraja angwurra enenu-wa ayakwa nungkwurraja karnumamalya enemanja angalya. Aduwabe-ka yik-eningmidinama kirrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara adinuba nakina!' yikini-yamina kinalakina-kiya aburruwa-wa-da.

¹² “Amandangwa, ngarra-makinama,” ni-yama ngarningka Jesus, “Neningikarrawara keni-lekbajame-ka wurrumurndakakinu-wa warnumamalya meningarijalangwa-manja mamawura. Akini-yada ngawa kini-lyangkuwerribikajungwunama nakina karnumamalya-langwa, karningaba-murrikba akwa kirruwurrariyamurrikba. Nakine-ka keni-lekbajama aburrajukwaba wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurruwurrariya Warningijaduma, kembirra akini-yada ngawa kalyandiname-ka wurrakina warnumamalya. Akena keni-lekbajama nakine-ka Neningikarrawara angwurra wurrumurndakibina warnumamalya wurribina kawarenama nungkwurra-langwa ayakwa aduwaba, akwa kalyandiname-ka angwurra wurrakine-ka-da!” ni-yama Jesus, nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya 70-da.

Warnumamalya-langwa wurribina na-warena-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa

¹³ Biya kembirra Jesus ni-yama nakina, “Nungkwurraja karnumamalya KarningiKarajina akwa ngawa KarninguBejeda yiki-yamarrkiname-ka kirrakina?” ni-yama. “Eneja Neningikarrawara yikenumini-ngekburakinama awerrikawarriya awurrariya nungkwurra-langwi-yada. Kirrakine-ka kirri-rringkama arakba engbingbuda amurndakibina Neningikarrawara ni-yama-mulangwa nakina nungkwurra-langwa-manja angalya aduwaba, akena nara yiki-larrngkuwurranga alarrngkilarrngkawarriya kirrakina akwa nara yikinumini-yarrkuwaraka ayakwa Neningikarrawara-langwa-da.”

Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Aburraja arakburakba-kiya-wiya warnumamalya WarningiDaya akwa Warningijayidina wurruwurrariya wurrakina nuwambilyuma. Wurruwurrariya wurrilyengme-ka. Akena nara wurrakina karri-rringka engbingbuda amurndakakibina ni-yama-mulangwa Neningikarrawara nungkwurra-langwa-manja angalya. Karri-rringka-manja wurrakina ebina eningaba engbingbuda Neningikarrawara-langwa, kembirra karru-wurranguma wurrakina awurruwurrariya umba kenumini-yarrkuwarakama arakba

Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina. Warenjabawiya kuw-awiyebeyinuma duwurruwurrariya dumbala dibina narringga-ngekburakama nenukwuda-langwu-ma amangwurradjija, akwa kuw-ambarrinuma ajiringka-manja amarnina-manja. Akine-ka ke-yamama wurrakina kajungwa neningmi-yada Neningikarrawara narrilarrngkuwurrangu-mulangwa alarrngkilarrngkawarriya umba nemunini-yarrkuwarakinuma Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba wurrakina-da," ni-yama nakina.

¹⁴ Biya Jesus ni-yama ngarningka, "Meningarija-langwamanja mamawura eneja Neningikarrawara keni-lekbajama amandangwa wurrumurndakibina warnumamalya WarningiDaya-manja akwa ngawa WarningiJayidinamanja, wurruwurrariya-baba wurrakina. Umba yikenilekbajama nakina angwurra kirrakina karnumamalya KarningiKarajina akwa KarninguBejeda kirru-warangumulangwa nungkwurrajukwaba Neningikarrawara-langwa ayakwa aduwaba.

¹⁵ "Umba nungkwurraja karnumamalya KarningiKabuniyuma," ni-yama Jesus. "Kirri-lyangkuwerribikajungwunuma Neningikarrawara yikenu-wilyakina-mulangwa kirrakina ena-langwu-wa angalya eningaba-na! Akena nare-ka-da! Nakine-ka yikenilarrkjajama kirrakina awurrariya-wa angalya kirru-warangu-mulangwa ena-langwa ayakwa aduwaba-da!" ni-yama Jesus.

¹⁶ Biya kembirra ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja 70 warnumamalya, "Amandangwa," ni-yama, "warningerribirra warnumamalya kuw-engkirrikaja-manja ayakwa nungkwurra-langwa, akine-ka wuburra laka kuw-engkirrikajama ayakwa nganyangwa. Umba ka-warena-manja nungkwurruwa wurrakina, akine-ka wuburra laka ka-warenama ngayuwa nganjukwaba. Akwa ka-warena-manja ngayuwa wurrakina warnumamalya, ka-warenama enejukwaba nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa-da," ni-yama Jesus aburruwa-wa. Aburraja kembirra namurndaki-likenuma arakba wurrakina akwa na-war-danguma ebina warka nenu-kwama Jesus aburruwa-da.

Wurrumurndakibina 70 warnumamalya na-lawurradinumulangwa Jesus-uwa

¹⁷ Bi...ya kembirra wurrumurndakibina 70 warnumamalya namurndaki-lawurradinuma arakba Jesus-uwa wurrakina. Wurriyekirrerre-ka wurrumurndakakina warnumamalya. Biya namurndaki-yama Jesus-uwa,

“Bungkawa,” ne-yama, “wurruwurrariye-ka wurramukwa na-jadanguma warnumamalya-langwa. Yirri-yengbijuwamanja ekirra nungkwa-langwa wurrumurndakibinuwa wurramukwa, yirrabumin-engkirrikenuma yirralangwa ayakwa,” namurndaki-yama wurrumurndakakina warnumamalya Jesus-uwa.

¹⁸ Eneja ni-yama Jesus, “Ngayuwa ningena ningeni-rruburringkama Namukwa, nibina nubungkawa wurruwurrariya-langwa wurramukwa. Biya ningeni-rringkama ni-ngkilarruma nakina angubina-langwa. Warenja-bawiya arrawu-wa ni-larruma nakina, wuburrlaka yibilyibilya yibina ni-ngarningmindenama ni-larrinama warenja-bawiya ajiringka-wa yakina-da.

¹⁹ “W-engkirrikiya-langwa!” ni-yama Jesus ngarningka aburruwa-wa. “Ngayuwa ngarre-ngbudirrkama kirrakina karnumamalya kajungwa karniku-bungkawadi-yada Namukwa-manja akwa ngarningka ena-langwa-manja wurruwurrariya wurramukwa wurrababurna-manja. Yiki-likaja-manja kirrakina yikini-ngalyilyakina-manja yingarna, nara ngalaja anguma nungkwurruwa-manja yakina. Akwa ngarningka yikuma-ngalyilyakina-manja merribura, nara ar-darruma makina nungkwurruwa-manja. Amandangwa eneja narrubude-ka nibina Namukwa akena nganja ngayuwa ngarre-ngbudirrkama angwurra kirrakina. Kembirra nara nakina amini-ngekburakuma awurrariya nungkwurra-langwa-da.”

²⁰ Biya kembirra Jesus ni-yama ngarningka aburruwa-wa, “Nungkwurraja aduwaba kirru-werrikilyelyingmajungwunama kirrakina kirrubungkawadina-mulangwa wurramukwa-manja. Eningaba akina. Umba angwurra yiku-werrikilyelyingmajungwunama karna mena Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrakina-da. Ngalaja ekirra nungkwurra-langwa nuwarrikarrijungwunuma arakba. Akwa eneja Neningikarrawara nu-wilyakinama ngawa amurndakakina ekirra nungkwurra-langwa ena-langwa-manja angalya abalkaya-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinuwa warnumamalya-da.

Nu-werrikilyelyingmajungwunu-mulangwa Jesus

²¹ Akini-yada ngawa ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa nenaki-yekirrerrikama angwurra nakina Jesus. Eneja ni-yama Neningikarrawarua, “Ngeniyerriya Ngangwa, ningku-bungkawadinama abalkaya angubina-manja ningkakina, akwa ngarningka

yelakwa enena-manja angalya ningku-bungkawadinama," ni-yama Jesus. "Nganja yirre-yangmarngkwajinama ningkakina mena ningkarra-wilyakajuwa-mubaba wurrumurndakenena-manja warnumamalya ningku-bungkawadina-mulangwa aduwaba. Nara nungkaja kenu-maka aringkawa-manja warnumamalya, umba wurrumurndakenena-manja wulkwa warnumamalya ningkarra-makama ningkakina-da. Amandangwa yirre-yangmarngkwajinama ngayuwa, mena ningkumarngkirra ningkakina akwa ningki-lyangkuwerribikajungwunuma akina-da," ni-yama Jesus Neningikarrawaru-wa nakina-da.

²² Biya kembirra ni-yengbina Jesus amurndakenena ayakwa wurrababurnu-wa warnumamalya. Ni-yama nakina, "Nungwarrke-ka nginu-kwama nakina ababurnalangwa ngayuwa-manja," ni-yama. "Kirrumiyambene-ka karnumamalya kirrakakiruma amandangwa ngayuwa Ningenikuwenikba? Nara-da. Eneja Nungwarrka enuwa yimbukwa nakakiruma ngayuwa-da. Umba kirrumiyambene-ka karnumamalya kirrakakiruma amandangwa Nungwarrka? Nara-da. Ngayuwe-ka ningena Ningenikuwenikba ningakakiruma nakina-da. Umba yika-ngayindena-manja ngayuwa ka-wilyakajinama kirrakina-manja, kembirra kirrukwala karnumamalya nungkwurrajukwaba yik-enigmidinama Nungwarrka," ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa-da.

²³ Biya kembirra ni-nyakuwarrukwajungwa Jesus, ni-yengbina ngarningka amurndakenena akwala ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nara-murrumanja kuw-engkirrikena wurrukwala warnumamalya. Ni-yama nakina, "Neningikarrawara nukwulyubene-ka nakina nungkwurruwa-manja," ni-yama, "mena kirri-ringkama nungkwurra-langwa-murra menba arumuruma engbingbuda ningi-yama-mulangwa ngayuwa.

²⁴ Arakburakba-kiya-wiya aburraja WurruBurabuda warnumamalya akwa ngawa wurrububungkawa warningarakba-kiya nuw-ambilyumurra wurrakina. Narri-ngayindangume-ka karri-rringkama amurndakibina kirri-rringkinama karna karnumamalya aduwaba akwa ngawa kuw-engkirrikenuma ayakwa amurndakibina kirr-engkirrikajama karna aduwaba. Amandangwa narri-ngayindanguma, akena nara karri-rringka kuw-engkirrikena wurrakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Ena alawudawarra neningaba-langwa nenungkwarba

NeningiJameriya

²⁵ Bi...ya nuw-angmungmakayangu-manja wurrakina Jesus akwa ngawa wurrukwala warnumamalya, na-lyelyimbukweyinu-manja wurrakina, eneja nuwilyaba nenikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa eningarumuruma nu-warumajungwa nakina ayakwi-yada. Neningayindanguma neniki-kadiki-yada Jesus, kembirra neniyendabenuma nakina. "Bungkawa," ni-yama nakina Jesus-uwa, "ki-yamarrkinama ngayuwa nari-yada a-jungwuma amawurrina nganyangwa umba ningeniba k-ambilyi-yada ningeningangkawura?" ni-yama

²⁶ Eneja ni-yama Jesus, "Ki-ridimindena-manja nungkuwa amurndakibina ayakwa Mawijija-langwa eningarumuruma, amiyambena kembirra ayakwa kaku-makinama akina ningkeniki-yama-langwa nungkuwa?" ni-yama Jesus enuwa-wa.

²⁷ Enamba-langwa nenungkwarba nenumini-lawurrikaja ayakwa ebina Mawijija-langwa Jesus-uwa akwa ni-yama, "Ni-yamama nakina Mawijija,

'Ki-lyelyingminama Nubungkawa nungkwa-langwa Neningikarrawara amandangwa. Ku-mirajangina-manja nungkuwa akwa ngawa ku-mungkwulamanja ki-yakuwerribikajama enuwa-wa ningkeningangkawura ningkakina,' ni-yamama nakina. Akwa ngarningka ni-yamama, 'Ki-lyelyingminama nungkwa-langwa nenumamalya wuburra laka ningki-lyelyingmajungwunama nungkuwa,'

ni-yamama Mawijija," ni-yama nakina nenungkwarba Jesus-uwa.

²⁸ Ni-yama eneja Jesus enuwa-wa, "Akina-bina-da. Nungkuwa amandangwa yu-kwama ayakwa adirrbura. Ki-yaminjaminama nungkuwa akina. Kembirra ngalaja amawurrina nungkwa-langwa nara a-jungwuma, umba eniba kuw-ambilyama eningangkawura," ni-yama Jesus.

²⁹ Umba eneja nakina nenungkwarba neningayindanguma ngawa neniki-kadiki-yada Jesus, kembirra ni-yama, "Wurrumiyambena kembirra warnumamalya nganyangwa ki-lyelyingminama?" ni-yama nakina nenungkwarba.

³⁰ Eneja Jesus nenu-maka arakba nakina enena alawudawarra.

Nuwilyaba NeningiJudiya nenungkwarba ni-likenuma nakina Jirujalema-langwa akwa ni-dirrirnduma Jerikawa. Umba ni-likenu-manja nakina mamrukwa-langwiya, aburraja wurrukwala wurrengkengmina nen-akburrranga.

Biya nenu-wardanga akwa nenu-murrikakuwa dumbala iya angwarnda akwa amurndakijika ena-langwa, akwa arngkidarrba neniki-jungwangena nenilalika arakba akwa na-likena-da. Umba yakwujina ngawa eneja numurkumurrikwuluma nakina ajiringka-manja-da.

³¹ Bi...ya eneja nuwilyaba NuMinida nenungkwarba nubukwaya ni-likena enejukwaba mibina-manja ngawa mamurukwa. Neni-rringka nakina akena nara kenu-mamurikajuwa nakina-manja umba numa-likarrkuwakika akwa narrijinungkwa ni-likena ni-dirrirnduma arakba.

³² Bi...ya eneja nuwilyaba ngarningka nenungkwarba, nibina nu-war•duwar•danguma warka Neningikarrawarlangwa-manja angalya Jirujalema-manja, nubukwaya ngawa ni-likenuma enejukwaba mibina-manja ngawa mamurukwa. Biya n-akwudangwukajungwa akwa nenirringka, akena nenilalika-da. Enejukwaba nara kenu-mamurikajuwa nakina-manja nenungkwarba-da, umba numa-likarrkuwakika akwa narrijinungkwa ni-likena ni-dirrirnduma arakba nakina-da.

³³ Bi...ya enamba-langwa nuwilyaba nenungkwarba ni-likenuma enejukwaba makina-manja ngawa mamurukwa. Akena nakine-ka nenungkwarba NeningiJameriya nenumamalya nakina. Umba aburraja WarningiJudiya warnumamalya narra-wirrikbame-ka angwurra WarningiJameriya-manja warnumamalya wurrakina. Biya nen-akburrange arakba nakina nenungkwarba nibina arngkidarrba neniki-jungwangena. Biya nenirringka akena n-errukwula nakina.

³⁴ Nara keni-lalika umba ni-likena dirrbura enuwa-wa. Biya nenumini-jirabama mamalyirra mirrijina akwa ngawa amalyirra akwurena-langwa ebina-manja amarmarra ka-warruwalyi-yada. Kembirra nenumini-lamiranguma dumbala-murra. Biya kembirra nenijawudanga arakba ena-langwa-manja dangki akwa nenilikena wunalakina arakba-da.

Nen-alilikenu...wa. Biya alikira-manja neniyar•da arakba wunalakina. Akine-ka alikira akumungkumungkwulinga wurrababurna-langwa warnumamalya. Biya nakina NeningiJameriya nenungkwarba nenembirrajuwama muwilyaba marringa nibina nenungkwarba nenikijungwangena yakwujina akina-manja alikira.

³⁵ Biya wurdarriya-wiya nenu-kwama angwarnda numinakina-manja alikira, kajungwa nenik-akwurrajiyada nibina nenikijungwangena nenungkwarba. Akwa nenu-makama enuwa-wa, "Yimin-akwurrajina naka," niyama nakina NeningiJameriya nenungkwarba. "Ningilikajama ningena, umba wiya, angwarnda. Ngarningka

ki-ngayindena-manja nungkuwa, yiba-kwunama ningena yangkwurrangwa-murruwa ki-lawurradina-manja ngayuwa," ni-yama nakina. Biya ni-likenararakba-da. Enabu ngawa alawudawarra-da.

³⁶ Akine-ka alawudawarra Jesus nenu-makama nibinu-wa nenumamalya nenikumakumaka ayakwa Mawijija-langwa eningarumuruma. Biya kembirra ni-yama Jesus enuwa-wa, "Wurrakina-murruwiya-bina-da wurrabiyakarbiya warnumamalya-da," ni-yama. "Umba wurrumiyambena kembirra warnungkwarba nenu-mamurikajuwama nakina nenungkwarba nenu-wardangu-mulangwa wurrakina wurrengkengmina, wuburra laka nungkuwa ningkarra-mamurikajinama nungkwa-langwa-manja warnumamalya?" ni-yama nakina Jesus-da.

³⁷ Eneja ni-yama, “Nakina-bina nenungkwarba nibina n-errukwulinuma nenikijungwangena nenungkwarba,” ni-yama.

Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, "Jeyi! Likaja ki-yamini-yada nakina wuburra nenungkwarba nungkwajuk-waba," ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

Meri-langwa akwa Mada-langwa

³⁸ Bi...ya Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ne-yar•da arakba awilyaba-manja angalya aminambawura-manja alikira iya warnumamalya. Emikirra angalya Bediniya. Yawkujina ngalaja ying-ambilyuma duwilyaba didarringka dadimikirra Mada, ngaluwa akwa ngawa ngala-langwa warnumamalya. Umba Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa na-likena ngala-langwu-wa alikira. Dakine-ka Mada narring-awiyebajuwa wurrakina, kajungwa kuw-alyubarini-yada aninga akwa ngawa kebekini-yada akubibeka. Aburraja nuw-awiyebeyina arrawa, nuw-ambarringa akwa na-lyelyimbukweyina wurrakina ayakwa, umba Mada narringamini-dakama aninga aburra-langwa.

³⁹ Ngalaja dadiyamarnjadikba Mada-langwa dadimikirra Meri. Ying-ambarringa dakina Jesus-manja akwudangwa, biya ying-engkirrikenuma ayakwa ena-langwa. Ying-angmungmakwulaluma ngawa dakinu...wa.

⁴⁰ Akena ngalaja Mada dakwukawura yingu-war-danguma warka aruma. Yingi-lyangmurukweyinuma, akwa nara king-erriminjina. Biya dakina Mada yingu-werrikawarriyadina warka-langwa arakba akwa yingi-likena Jesus-uwa. Yingi-yama dakina enuwa-wa, "Bungkawa, ningi-lyangmurukweyinama ngayuwa, mena dadiyamarnjarra nara a-mamurikajuma nganja daka."

yingi-yama. “Awurrariye-ka ena ningu-war-denama ningakwukawura ngayuwa-na? Kembirra nga-makina kajungwa kangu-mamurikajini-yada ngayuwa,” yingi-yama Mada Jesus-uwa.

⁴¹ Eneja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Amandangwa, ningku-werrikawarriyadiname-ka, ngeniyerriya, ababurna-langwa, amukwiyyadakina-langwa aninga-murriya-langwa.

⁴² Akena enena awilyaba eningaba ningki-ngayindenama: k-engkirrikajama ayakwa nganyangwa ningkakina. Ngalaja dakaka dadiyamarnjena ying-angmakwulalama ying-engkirrikajama ngayuwa-wa. Eningaba kembirra ngala-langwa. Ena yingi-ngayindenama akwa yingi-lyangkuwerribikajungwunuma dakina eningabi-yada. Kembirra nara nganja a-minangkirrajuma daka-da. Ang-angmakwulala ngawa, ang-engkirrikaja ayakwa nganyangwa-da,” ni-yama Jesus Mada-wa nakina-da.

11

Jesus nenu-wilyakajuwa-mulangwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ka-buriyamina-mulangwa

¹ Arngkuwilyaba Jesus nu-buriyaminuma nakina Neningikarrawaru-wa. Kembirra ni-jerrukwa-manja ebina ayakwa, eneja nuwilyaba nenikaburrakiyuwa ena-langwa ni-yama enuwa-wa, “Bungkawa,” ni-yama, “yirru-wilyakajina yirraja ayakwa kajungwa yirrajukwaba yiku-buriyamini-yada Neningikarrawaru-wa. Yirru-wilyakajina yirraja wuburra laka Janjana nenu-wilyakajuwama ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa,” ni-yama nakina Jesus-uwa.

² Eneja Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Yiku-buriyamina-manja Neningikarrawaru-wa kirrakina, kembirra amurndakenena ayakwa yiki-yengbinama:

‘Ningkungwanyungwa,’ yiki-yaminama, ‘yirru-mamurikajina yirruwa yiki-yengbini-yada eningabawiya nungkwa-langwa-langwa ningkenimikirra, mena akwurdukwurda-baba akina ekirra nungkwa-langwa.

Umba bungkawadina-langwa yirruwa-manja nungkuwa.

³ Akwa yiku-kwuna aninga yirraja mababurna-langwa mawura.

⁴ Akwa yirrumini-yakuwabijina awurruwurrariya amurn-dakibina yirri-yama-mulangwa,

mena yirrajukwaba yirramini-yakuwabijinama awurruwurrariya wurrukwala-langwa warnumamalya amurndakibina yirrabumini-ngekburakama wurrakina.

Akwa yirri-ngbudirrkina awurrariya-langwa yirruwa,' yiki-yaminama kirrakina-da," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

⁵ Biya nenu-makama nakina enena alawudawarra aburruwa-manja.

Nuwilyaba nenungkwarba ni-likenuma ena-langwu-wa nenumamalya marnkirkngkuwilyarra aningi-yada. Biya ni-yama nakina enuwa-wa, "Yu-kwa-langwa nganja aninga,

⁶ mena nuwilyaba nenumamalya nganyangwa ni-yarduma adinuba engka-langwa. Akena nara ebina aninga ningena, kemba yu-kwa-langwa," ni-yama nibina nenungkwarba numinakinu-wa alikira-da.

⁷ Kembirra eneja numinakina alikira ni-lawurrakaja enena ayakwa arrawa-langwa ena-langwa-langwa alikira, "Jeyi, likaja!" ni-yama. "Nara a-mirajangajuma ngayuwa mena na-didijungwu-mubaba akwurrraka ena alikira nganyangwa akwa warna wurriyukwayuwa nganyangwa namurndaku-mungkwulijajuma arakba. Kemba nara nganja a-mirajangajuma a-kwama aninga ngayuwa nungkuwa-wa-da," ni-yama nakina. Ni-lawurrakaja ena ayakwa arrawa-langwa,

⁸ akena mama ena-langwa nenumamalya n-arjijeyuma erreka-manja ngawa, nare-ka nakina kinu-mirajangina nakina-da.

Eneja n-ardirdanguma ngawa nakina erreka-langwa. Eneja kembirra arakba-langwa nu-mirajanga nakina nenungkwarba numinakina alikira, mena n-ardirdanguma nibina ena-langwa nenumamalya-baba-da. Nu-mirajanga nakina biya nenu-kwa ebina aninga ni-ngayindanguma. Ena-bu ngawa alawudawarra-da.

⁹ Jesus nakina nenu-makama ebina alawudawarra ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya ni-yama nakina aburruwa-wa, "W-engkirraja ebinu-wa ayakwa ngarra-maka-murruwa nibina-langwa nenungkwarba. Wuni-yendabaja kembirra Neningikarrawaru-wa yikenu-kwuni-yada nakina ebina kirri-ngayindenama. Kembirra eneja yikenu-kwunama akina. Wurr-andiya angwurra, akwa yik-akburranginama kirrakina ebina kirr-andiyama. Yiki-ringbajenama akina-manja akawiyuwiyeба. Kembirra eneja Neningikarrawara yikenuminu-ngwurrkbalijinama akina akawiyuwiyeба-da.

10 Karningerribirra karnumamalya yikini-yendabaja-manja enuwa-wa, kembirra Neningikarraware-ka nakina yikenu-kwunama ebina kirri-ngayindenama. Akwa ngarningka yik-andiya-manja karningerribirra karnumamalya ebina kirri-ngayindanguma, kembirra yik-akburranginame-ka kirrakina-da. Akwa ngarningka yiki-ringabajena-manja karningerribirra karnumamalya akawiyuviyeba-manja, kembirra Neningikarraware-ka nakina yikenuminu-ngwurrkbalijinama kirrakina akawiyuviyeba-da.

11 “Umba engkirraja enenu-wa ayakwa, nungkuwa ningkungwarringba wurriyukwayuwa-langwa,” ni-yama Jesus. “Kini-yamina-manja nenikuwena nungkuwa-wa, ‘Ngangwa, yu-kwa-langwa akwalya,’ komba kinu-kwunama enuwa-wa yuwurrariya yingarna yibina nara ngarna alyubaruma-na? Nare-ka ningkakina-da!

12 Umba kini-yamina-manja nakina nenikuwena, ‘Ngangwa, yu-kwa-langwa nganja yinumamuwa,’ kinu-kwunama kembirra enuwa-wa merribura-na? Nara-da. Nare-ka ningkakina-da!

13 “Karningme-ka karna kirrungwarringba yika-kwuna-mulangwa ababurna-langwa eninginingaba nungkwurralangwu-wa wurriyikwayuwa. Mama kirruwurrariya, umba karningme-ka kirrakina. Umba eneja Neningikarrawara Nungwenungwa nungkwurra-langwa enejukwaba neningma angwurra nakina akwa kenu-kwunama Amawurrina akwurdukwurda ena-langwa wurribinu-wa warnumamalya keni-yendabaja-murruwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Namukwa-langwa nibina nemikirra Biyeljibula

14 Bi...ya Jesus neni-rringkama nuwilyaba nenungkwarba neningayakwa-ma. Nakine-ka nara kini-yengbina ayakwa mena wurruwurrariya-baba wurramukwa nuwawiyebuma enuwa-manja. Umba neni-jadijuwama Jesus wurrakina wurramukwa enuwa-langwa. Eneja kembirra nenungkwarba ni-yengbina arakba ayakwa. Aburraja nuw-engkirrikenu-manja ayakwa ena-langwa wurrababurna warnumamalya wurribina nuw-ambilyumurrumurra yakwujina, namurndaki-yakikbijangeyinume-ka wurrakina.

15 Wurrukwala warnumamalya na-makijeyinuma wurrakina. Namurndaki-yama, “Nakine-ka Namukwa nibina nemikirra Biyeljibula, nibina wurramukwa-langwa

nubungkawa, neni-ngbudirrkiname-ka nakina-bina Jesus-na? Amandangwa Biyeljibula neni-ngbudirrkinama nakina akwa neni-jadijinama Jesus wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa-na?" namurndaki-yama wurrakina.

¹⁶ Umba wurrukwala warnumamalya narrinya-indanguma warniki-labi-yada Jesus wurrakina. Biya ne-yama enuwa-wa, "Wu-ngekburakina engbingbuda ebina nara warnumamalya a-ngekburakuma wurrakina, kajungwa yarningmi-yada yarna nungkuwa ningki-likenuma Neningikarrawara-langwa ningkakina-da," ne-yama wurrakina.

¹⁷ Akena eneja Jesus neningma nakina aburra-langwa mangma akwa ni-yama aburruwa-wa, "W-engkirriya-langwa," ni-yama. "Namukwa nara a-mamurikajuma nakina karnumamalya-manja karniki-yama-langwa eningaba. Yika-jadijiya-manja karnumamalya wurrupurrariya wurramukwa wurrukwala-langwa wurrakina, nare-ka kembirra e-ngbudirrkama Namukwa kirrakina-manja. Nungkwurraja yiku-wardiyina-manja kirruwurrakawura-ma karnumamalya, kirrukwala yadada umba kirrukwala angaluba, komba yiki-yamarrkinama kirrakina? Nara arakba kirruwurrakawura-ma ambilyuma kirrakina umba kirruwurrakeyebijeba ngawa yik-ambilyama-da.

¹⁸ Umba ka-wardiyina-manja aburraja wurruwurrakawura-ma wurruwurrariya wurramukwa, kembirra ke-yamarrkinama wurrakina? Nare-ka arakba wurruwurrakawura-ma ambilyuma wurrakina umba wurruwurrakeyebijeba ngawa kuw-ambilyama aburrajukwaba.

"Umba nungkwurraja kirri-yamama karna karnumamalya ena ayakwa nganyangwa-langwa, 'Namukwa neni-ngbudirrkinama nakina neniki-jadiji-yada wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa,' kirri-yamama kirrakina. Akena nare-ka.

¹⁹ Ka-jadijiya-manja ngayuwa wurramukwa warnumamalya-langwa ngini-ngbudirrkina-mulangwa Biyeljibula ngayuwa-manja, komba yirru-makina arakba, ke-yamarrkinama warnikabuburrakiyuwa nungkwurralangwa? Ke-yamarrkinama wurrakina warniki-jadiji-yada wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa? Warningma wurrakina nare-ka Biyeljibula e-ngbudirrkama wurrakina-manja. Kembirra warningma wurrakina ekikalya ayakwa kirri-yengbinama nganyangwa-langwa kirrakina-da.

20 "Nare-ka ningena. Eneja Neningikarraware-ka nakina ngini-ngbudurrrkinama ngayuwa kajungwa ena-langwa-murra Amawurrina wulkwa ka-jadijini-yada wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa ngayuwa-da. Kembirra ka-jadijina-manja ngayuwa wurrakina Neningikarrawara-langwa-murra Amawurrina, karningma karna Nubungkawa Neningikarrawara nu-bungkawadiname-ka enena-manja angalya arakba amandangwa nakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

21 Biya enena ngarningka ayakwa nenu-makama nakina Jesus. "W-engkirrikiya enenu-wa ayakwa nuwilyaba-langwa nenungkwarba ningbuda," ni-yama. "Kin-embirrajina-manja nakina nenungkwarba ena-langwa alikira, ngalaja akina eningawinyamba amurndakijika ena-langwa kuw-ambilyame-ka akwudangwa enuwa-manja eningangkawura. Kemba nare-ka a-murrakajuma aburraja wurrukwala warnumamalya ebina amurndakijika iya aninga akwa dumbala ena-langwa. Ngalaja engkinyungwurra ngawa kuw-ambilyama akina.

22 Umba eneja kini-likaja-manja ena-langwu-wa alikira nakina nuwilyaba nenumamalya, nibina ningbuda enuwa-manja angwurra, kemba kenu-wardiyiname-ka wunalakina. Biya nakina ningbuda-dangwa nenumamalya kini-likajama angwurra nakina-da. Kemba kenu-murrakajiname-ka amurndakijika iya aninga akwa dumbala ena-langwa numinakina-langwa alikira. Akwa kenu-murrakajiname-ka ngarningka amurndakibina amurndakijika eningawinyamba ena-langwa, ebina nenaki-kalyikama numinakina alikira-da. Biya kenilarrmburrenاما amurndakibina amurndakijika wurringku-wa iya wurringku-wa warnumamalya," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

23 Biya ni-yama ngarningka Jesus, "Karningerribirra karnumamalya nara-manja aminu-war•duma warka nganyangwa, yik-awinyambakinama kembirra ngayuwa-manja kirrakina. Umba karningerribirra karnumamalya nara-manja a-murndukwajuma kirrakina wurrukwala warnumamalya ngayuwa-wa, kirru-minangkirreyinama kembirra engku-wa wurrumurndakibina wurrukwala warnumamalya-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

*Wurruwurrariya wurramukwa na-lawurradinu-
mulangwa nenungkwarbu-wa*

²⁴ Biya ni-yama Jesus, “Ka-jadena-manja wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa nuwilyaba-langwa nenungkwarba, kembirra ka-likajama wurrakina engku-wa alarrkingburingka-wa kuw-aburangkinama angalya ka-ngwanjini-yada. Nara-manja akburranguma eningaba angalya aburra-langwi-yada, kembirra ka-makijajungwunama ka-lyangkiyaminama wurrakina, ‘Ki-lawurradinama arakba ngayuwa ebinu-wa angalya ningambilyu-murruwa adinuba-wiya,’ ke-yaminama wurrakina wurramukwa.

²⁵ “Kembirra ka-lawurradinama arakba, biya karri-rringkinama ebina angalya amungkwur-da alarrngekburna.

²⁶ Biya kembirra ka-likajama kuw-aburangkinama wurrukwalu-wa wurramukwa, akwa karra-wilyakinama wurrumangbala wurrambilyuma wurramukwa akinu-wa angalya. Akena aburraja wurrumurndakakina wurramukwa wurruwurrariye-ka, amandangwa wurruwurrariya warningadinuba-wiya-manja angwurra. Biya kembirra kuw-awiyebenama wurrakina akwa yakwujina ngawa kuw-ambilyamurra wurruwurrakawura-ma nibina-manja nenungkwarba warningangkawura wurrakina. Kembirra nakine-ka nenungkwarba kin-arriyadiname-ka angwurra, ka-lawurradina-mulangwa wurribina warningadinuba-wiya wurramukwa, wurrukwalu wurringka wurramukwa aburruwa. Adinuba-wiya n-arriyaduma nakina akena angwurra ngawa kin-arriyadina-nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya nakina.

Amamalya-langwa akwiyekirrerra

²⁷ Kembirra ni-jerrukwa-manja Jesus amurndakakina ayakwa, ngalaja duwilyaba didarringka yakwujina wurrumurndakibina-manja warnumamalya ying-ardinga dakina. Yingi-yama dakina Jesus-uwa, “Diyekirrerre-ka didarringka dibina ng-arrangbama ngu-ngwunjikama ningkakina,” yingi-yama dakina.

²⁸ Eneja ni-yama Jesus, “Mungkwe-ka dakina, akena amandangwa aburraja wurriyekirrerra angwurra wurribina nuw-engkirrikaja-murrumurra Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa nenumini-yarrkuwarakina-murrumurra akina ayakwa ena-langwa-da!” ni-yama Jesus ngaluwa-wa-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Jawuna-langwa

²⁹⁻³⁰ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnumamalya nuw-engkirrikenu-murrumurra Jesus-uwa nuw-ababurndadinuma wurrakina, biya nawurraki-lyibilyidanguma arakba. Kembirra ni-yama eneja Jesus

aburruwa-wa, "Karniniyerriya karnumamalya karna aduwaba! Kirri-ngayindenama karniki-rringki-yada eminiminingka engbingbuda amurndakibina nara e-yamama warnumamalya, akena nara a-rringkama kirrakina. Ngayuwe-ka, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, Jawuna wuburra ningi-yaminama ningena. Nakine-ka Jawuna n-ambilyuma ebina-manja akwalya mabiyakarbiya mamawura akena neniba ngawa ni-jadanguma nakina. Aminakina-langwa kembirra aburraja wurrumurndakibina warnumamalya wurruminakina angalya Niniba nuw-eningmidinuma wurrakina Neningikarrawara nenilarrkama Jawuna aburruwa-wa-da. Akine-ka wuburra yikenu-wilyakajinama eneja Neningikarrawara kirrakina-manja karnumamalya ngini-larrka-mulangwa ngayuwa nungkwurruwa-wa umba nara akwala-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

³¹ Biya kembirra ni-yama nakina aburruwa-wa ngarningka, "Ambaka-murrumurra meningarijalangwa-manja mamawura, Neningikarrawara nakina kini-lyangkuwerribikajungwunama warnumamalyalangwa, warningaba-murrikba akwa wurrururrariyamurrikba. Akini-yada ngawa ngalaja king-arjiyama dibina dubungkawa duminakina angalya Jiba. Kingarjiyama dakina akwa yikangi-lekbajama nungkwurruwa-wa karnumamalya kirribina kirr-ambilya-murrumurra ena-manja angalya aduwaba. Arakburakba-kiya-wiya yingilikenema dakina engka-langwa eminingka-langwa angalya kajungwa dadik-engkirriki-yada ayakwa Nubungkawalangwa Jalumuna-langwa. Arrubude-ka ayakwa niyengbinuma eneja Jalumuna, aringkawa-baba nakina, akwa ying-engkirrikenema dakina amurndakakinu-wa ayakwa. Kembirra yikangi-lekbajama nungkwurruwa-wa dakina-da. Yikangi-lekbajama dakina mena nuwilyababba nenumamalya nibina naruma-dangwa n-ambilyama nakina yelakwa nungkwurruwa-manja aduwaba. Akena nungkwurraja karnumamalya nare-ka engkirrikuma enalangwu-wa ayakwa aduwaba kirrakina-da.

³² "Kembirra ngarningka akini-yada meningarijalangwa-manja ngawa mamawura aburraja wurrumurndakibina WarningiNiniba warnumamalya kuw-arjiyama aburrajukwaba kajungwa warniki-lekbi-yada nungkwurruwa-wa karnumamalya. Yikabu-lekbajama wurrakina mena narrume-kuwarrukwajuwa-mubaba mangma aburra-langwa nuw-engkirrikenmulangwa ayakwa

Jawuna-langwa. Narrume-kuwarrukwajuwama mangma wurrumurndakibina warnumamalya, narru-wurranguma awurruwurrariya umba nenumini-yarrkuwarakama wurrakina ayakwa Neningikarrawara-langwa arakba. Arrubuda ayakwa ni-yengbinuma eneja Jawuna, umba amurndakenena ayakwa kirr-engkirrikajama karna aduwaba arrubuda-dangwa angwurra ena-da. Akena nara nungkwurraja engkirrikuma kirrakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

*Aki-rringkina-mulangwa eningabu-wa ngar-
ningangkawura*

³³ Biya enena ayakwa bajananga-langwa nenu-makama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya. Ni-yama nakina, "Yakuwa yalakena yak-abarrakajina-manja bajananga alikira-manja arrawa, nare-ka abuwarrkama akina. Nare-ka yalakena akumama akina bajikala-manja arrawa umba yak-akumurnama akina karrawara kajungwa karri-rringkini-yada wurrukwala warnumamalya eningaba alarradada.

³⁴ Nara-manja ebina bajananga alikira-manja arrawa alyarrngwalyilya kembirra nara yalakena a-rringkama angalya. Akwa nara-manja mibina menba yakwa-langwa kembirra nara yalakena a-rringkama angalya. Akwa muwurrariya menba yakuma-wilyakina-manja kembirra alarrumur•da-manja ngawa yak-ambilyama yalakena. Umba yakuma-wilyakina-manja meningaba menba kembirra engku-wa yaki-rringkinama yalakena.

³⁵ Kembirra yiki-rringkajungwunama karna karnumamalya kajungwa nari-yada a-rringkama awurrariya-wa umba eningabu-wa yiki-rringkini-yada kirrakina-da.

³⁶ Kembirra nara-manja a-rringkama awurrariya-wa umba yiki-rringkina-manja eningabu-wa karningangkawura, kembirra ababurna-langwa nungkwurra-langwa *ka-wuldinama *ka-ngwur•denama akina eningangkawura ngawa, wuburra laka kirr-ambilyama alikira-manja ebina na-lyangburrukwunamurrumanja alarradada akina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

*Jesus neni-lekba-mulangwa WurruBarija warnumamalya
akwa ngawa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa*

³⁷ Ni-jerrukwa-mulangwa Jesus amurndakibina ayakwa, kembirra eneja nuwilyaba nenungkwarba, nibina NuBarija, ni-yama nakina enuwa-wa, "Yi-likaja arakba nganyangwuwa angalya aningi-yada," ni-yama. Biya neni-likena arakba

wunalakina NuBarija-langwu-wa alikira, akwa wurrukwalawarnungkwarba aburruwa.

Biya n-ambarringa nakina Jesus aningi-yada arakba, ak-ena nara nakina kini-jiraba akungwa adinuba-wiya ena-langwa-manja ayarrka.

³⁸ Eneja NuBarija nenungkwarba nenu-miringkama nakina Jesus-uwa nara kin-ajirrange ena-langwa ayarrka umba n-ambarringa warenja-bawiya aningi-yada nakina. Biya ni-yakikbjanguma NuBarija nakina-da.

³⁹ Eneja kembirra ni-yama nakina Nubungkawa Jesus enuwa-wa, "KirruBarija karnumamalya kirr-ajirrename-ka nungkwurra-langwa ayarrka. Akina kirri-yaminjaminama eningarumuruma-langwiya ayakwa nungkwurra-langwa, akena nara kirrakina a-mungkwur-duma mangma iya yukwudukwuda nungkwurra-langwa. Kirrumungwur-dangma kirrakina karnumamalya kirribina kirra-murrakajinama ababurna eningerribirra warnumamalya-langwa mena muwurrariya-baba mangma iya yukwudukwuda kirruma-wilyakinama kirrakina. Amandangwa kirri-yaminama nuwilyaba wuburra nenumamalya nenubuwakida, nibina n-ajirrenama ambaka-langwa ena-langwa bajikala errekba-langwiya, akena nara ajarruma akina arrawa-langwiya," ni-yama Jesus nibina-manja NuBarija nenungkwarba.

⁴⁰ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, "Karnin-
ubuwakida karnumamalya. Eneja Neningikarrawara
ni-ngekburakama nakina ababurna-langwa ebina ngarri-
rringkinama aduwaba ngarna, eningerrekba akwa ngawa
ningarrawa ngalajukwaba ni-ngekburakama nakina.

⁴¹ Nungkwurraja kembirra ena yiki-yamina kirrakina-karnumamalya kajungwa yikuma-wilyakini-yada-mamungkwur-da mangma meningaba. Yika-kwuna-nungkwurra-langwa amurndakijika wurrukwalu-wa-warnumamalya warningalyingmalyingma-wa. Yiku-marngkirradinama aburruwa-manja kirrakina-da.

⁴² “Amandangwe-ka awurrariya ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa KirruBarija-langwa karnumamalya! Nare-ka kirrakina engkirrikuma karniki-yama-langwa eningaba wurrukwala-manja. Akwa ngarningka nare-ka engkirrikuma Neningikarrawaru-wa, akwa nara a-lyelyingmama enuwa-wa kirrakina karnumamalya. Umba amarda enikalyubara eyukwayuwa, amurndakibina ka-kwurarakinama aninga nungkwurra-langwa, kirru-murnduwarnama amurndakakina awilyuwilyaba-wiya,

kajungwa yikinu-kwuni-yada awilyaba Neningikarrawaru-wa umba yiku-wilyakini-yada kirrakina amangbala abiyarbuwa nungkwurra-langwi-yada. Eningaba akina akena nara e-yakuwabijuma karniki-yama-langwa eningaba wurrukwala-manja-da akwa ngarningka karniki-lyelyingma-langwa Neningikarrawaru-wa kirrakina-da.

⁴³“Amandangwe-ka awurrariya ka-ngekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa KirruBarija-langwa karnumamalya! Kirru-ngkweningabakajungwuname-ka. Kirri-likaja-manja kirrakina jinikakwu-wa kirru-mar-denama kirrakina angalya eningaba karnik-ambarringi-yada yakwujina. Akwa kirri-likaja-manja kirrakina wurrababurnu-wa warnumamalya kirri-lyelyingminame-ka ayakwa aburra-langwa ne-yengbina-mulangwa eninginingaba-wiya wurakina ayakwa nungkwurruwa-wa,” ni-yama Jesus nibinu-wa NuBarija nenungkwarba.

⁴⁴ “Yawe-ka,” ni-yama ngarningka Jesus. “Awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa! Kirrumiyambene-ka karnumamalya karna? Kamakinama ngayuwa. Kirrakine-ka karnumamalya awilyaba wuburra angalya ebina-manja narra-rungkwaba-murrumanja warninikijungwa warnumadangkwa. Akena akine-ka angalya nuw-abuwarrkajungwunama. Aburraja komba ka-likaja-manja warnumamalya yenjerrikina, karri-ngalyilyakinama akina-manja angalya. Warningbale-ka nuw-ambilya-mulangwa arrawa wurrumurndakibina wurrimingma warnumadangkwa. Amandangwa akine-ka wuburra angalya kirrakina-da, mena warningbala-baba wurakina wurrukwala warnumamalya nungkwurra-langwa mangma muwurrariya mibina num-abuwarrkajungwunama makina-da,” ni-yama Jesus nibinu-wa nenungkwarba NuBariju-wa-da.

⁴⁵ Eneja kembirra nuwilyaba nenikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma ni-yengbinuma nakina ayakwa Jesus-uwa. “Bungkawa,” ni-yama, “ningki-yaminama ningkakina kembirra yirruwa-wa, ‘Karniniyer-riya karnumamalya karna nungkwurrajukwaba,’ ningki-yaminama-na?” ni-yama nakina nenikakakirumaka nenungkwarba.

⁴⁶ Eneja ni-yama Jesus nakinu-wa, “Awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba akina, mena kirra-makina-mubaba wurrukwala-manja warnumamalya warniki-yama-langwa eminiminingka, akena nara karna a-mamurikajuma

wurrakina-manja kirrakina-da. Kirri-yaminama wurrububungkawa wuburra wurribina narra-kwunama warnikuminuwar-duwar-da engkubarrngwarrngwa amurndakijika warniku-wilyaki-yada akena nara amamurikajuma wurrakina-manja-da.

⁴⁷ “Yawe-ka,” ni-yama ngarningka Jesus. “Awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa! Arakburakba-kiya-wiya aburraja wurrumirumirenungwa nungkwurra-langwa narra-wardanguma wurrakina WurruBuburabuda warnungkwarba Neningikarrawara-langwa. Narra-wardanguma wurrakina mena na-warangu-mubaba Neningikarrawara-langwa ayakwa. Kembirra aduwaba ngarningka nungkwurraja karnumamalya kirri-likirakama akukwulyubena eyukwayuwa alikira karrawara narra-rungkwaba-murrumanja wurrakina warnumadangkwa wurrumurndakibina-langwa WurruBuburabuda arrawa.

⁴⁸ Kirri-likirakama amurndakakina alikira akukwulyubena kajungwa warnik-engkirriki-yada wurrakina warnumamalya kirri-lyelyingmina-mulangwa kirrakina ayakwa WurruBuburabuda-langwa. Akena nara karna a-lyelyingmama aburra-langwu-wa ayakwa, umba kirri-lyelyingminama kirrakina ne-yama-mulangwa wurrumirumirenungwa narra-wardangu-mulangwa wurrumurndakibina WurruBuburabuda Neningikarrawara-langwa. Kirri-lyelyingminama narra-wardangu-mulangwa wurrakina mena nungkwurrajukwaba kirru-warangu-mubaba Neningikarrawara-langwa ayakwa aduwaba.

⁴⁹ Akina-langwa-bina eneja ni-yengbinuma enena ayakwa nakina Neningikarrawara nibina nakakiruma ababurna-langwa. Ni-yamama nakina,

‘Ka-larrkajama ngayuwa wurrukuala warnikumakumaka warnumamalya akwa ngawa warnikiyarrkuwilyaka warnumamalya ayakwa nganyangwu-wa warnumamalya. Akena wurrumurndakakine-ka warnumamalya nganyangwa karra-jungwajinama wurrukuala umba karramini-ngekburakinama awinyamba wurrukuala-langwa,’

ni-yamama Neningikarrawara.

⁵⁰ “Kembirra yikeni-lekbajama nakina Neningikarrawara nungkwurruwa karnumamalya karningaduwaba. Yikeni-lekbajama akwa yikeni-larrkbarjenama nungkwurruwa narra-jungwajuwa-mulangwa wurrumirumirenungwa nungkwurra-langwa arakburakba-kiya-wiya wurrumurndakibina WurruBuburabuda ena-langwa wurrababurna-langwa.

⁵¹ Adinuba-wiya arakburakba-kiya eneja Keyina nenu-wardanguma nakina nenikumarnjenikba Ebula. Bi...ya na-lamulamukwarridinuma aburraja ngawa wurrakina warnumamalya wurrababurna-manja Neningikarrawara-langwa-manja WurruBuburabuda warnungkwarba. Ne-yaminjamama ngawa wurrakina yanda-langwa Jekaraya n-ambilyuma nakina. Jekaraya nu-war•danguma warka Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Umba yakwujina ngawa neni-jungwajuma nakina-da, akwudangwa ebina alda akwa ebina alikira akwurdukwurda-da. Amandangwa nganja ningi-larrkbularrkakinama ngayuwa. Eneja Neningikarrawara yikeni-lekbajama nakina karnumamalya karningaduwaba akwa yikeni-larrkbarjename-ka na-lamukwarridinumulangwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya ena-langwa-manja WurruBuburabuda wurrababurna-manja wurrakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinuwa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma.

⁵² Biya kembirra ngarningka Jesus ni-yama aburruwwa, "Karnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa karnungkwarba, awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa! Awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama, mena warnumamalya narri-ngayindena-mubaba wurrakina aduwaba kuwakakirumadini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa, akena nungkwurraja kirr-abuwarrkinama ayakwa ena-langwa aburruwa-manja kirrakina-da. Nara karna a-ngayinduma akina ayakwa akwa ngarningka nara amakama wurrukwala-manja warnumamalya kirrakina-da. Aminakina-langwa ka-ngekburakajungwunama akina awurrariya nungkwurra-langwa-da," ni-yama Jesus wurrumurndakina-manja warnikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa-da.

⁵³ Biya kembirra ni-lalika arakba nakina Jesus ebina alikira nibina-langwa NuBarija nenungkwarba. Yadikina aburraja wurrumurndakibina warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa akwa ngawa wurrumurndakibina WurruBarija warnumamalya aburrajukwaba ne-yengbeyinuma arakba ayakwa ayarrkiyarrkawarriya Jesus-langwa. Biya ne-yengbiyengbeyinumurre-ka ngawa wurrumurndakina warningangkawura ayarrkiyarrkawarriya ayakwa enuwa-wa. Akwa neni-yengkilabenuma wurrakina ababurne-ka ayakwa eminiminingka enuwa-manja. Neni-

yengkiyengkilabenuma ayakwa,

⁵⁴ mena neni-ngayindanguma wurrakina warniki-kadiki-yada nakinu-wa Jesus kajungwa neniki-yengbi-yada ayakwa awurrariya. Neni-ngayindanguma warniki-lekbi-yada enuwa-wa wurrakina akena nare-ka kini-yengbina ayakwa ayarrkawarriya nakina Jesus-da.

12

Jesus nenu-madumurrukwa-mulangwa ena-langwamanja warnikabuburrakiyuwa WurruBarija-langwa warnumamalya akwa Neningikarrawara-langwa

¹ Akini-yada ngawa aburraja wurruwurrakwulyumide-ka warnumamalya nawurra-murndukwunuma Jesus-manja wurrakina. Nawurraki-lyibilyidanguma akwudangwa akwa nawurraki-ngalyilyakijeyinuma wurrumurndakakina warnumamalya mena wurruwurrakwulyumida-baba wurrakina. Eneja kembirra arakba Jesus ni-yengbina nakina ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yama, "Wurrakine-ka WurruBarija warnungkwarba narramini-ngayindenama wurrukwala warnumamalya ke-yaminama wurrakina, 'Warningabe-ka wurrumurndakakina WurruBarija warnumamalya.' Akena wurruwurrariya wurrakina, akwa narrum-abuwarrkinama mangma aburra-langwa wurrukwala-langwa warnumamalya. Nungkwurraja kembirra nara e-yamama wurrumurndakakina wuburra warnungkwarba,

² mena eningerribirra ebina nuw-abuwarrkjungwunama aduwaba kuw-ablyerrikajungwunama ambaka-murra akinia.

³ Ababurna-langwa ayakwa amurndakibina ningki-yengbinuma nungkuwa ningkakina alarrumur•manja, kuw-engkirrikajame-ka aburraja warningerribirra warnumamalya alarradada-manja. Akwa ngarningka ababurna-langwa ayakwa amurndakibina ningki-yengbinuma ningkakina amurama alikira-manja arraywa, kuw-engkirrikajame-ka warningerribirra warnumamalya amurndakakinu-wa ayakwa nungkwa-langwu-wa-da, wuburra laka ningk-ardanguma angwurra ningkakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁴ "Amandangwa, kirribina ngakwurruwa-murrumurra," ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, "nare-ka akbar•duma warnumamalya-langwa wurribina wurrabarda awinyamba. Dukwa wurrakine-ka kabu-wardena kabi-jungwajina ningkakina-da. Akena kabu-wardena-manja ningkenumadangkwa akwa ki-jungwuna-manja ningkakina,

nara arakba ebina akwala awurrariya nungkwa-langwa warniki-yama-langwa wurrakina-da.

⁵ Umba nganja yiba-wilyakajinama ngayuwa nibina nenumamalya ken-akbar•dijinama angwurra ningkakina. Nungkaja k-akbar•denama ningkakina Neningikarrawara-langwa, mena narrubuda-baba nakina amandangwa. Eneja keni-ngayindena-manja nakina, kenu-wardenama nakina ningkenumadangkwa akwa ki-jungwunama, akwa ngarningka nakina kenu-wurrenاما ningkenumawurrina awurrariya-wa angalya angwura-murru-wa. Kembirra yakwujina ngawa k-ambilyama ningkeningangkawura-da. Yawe-ka, yirra-madumurrukwunama ngayuwa nungkuwamanja. Nakina-langwa-bina nenumamalya k-akbar•denama angwurra ningkakina, mena narrubuda-baba nakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

*Neningikarrawara
ngakwurruwa ngarnumamalya* *aken-akwurrajina-mulangwa*

⁶ Biya ni-yengbina ngarningka enena ayakwa nakina Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. "Narrubuda Neningikarrawara nakina akwa ken-embirrajinama nungkuwa-manja," ni-yama. "Dukwa kirruwilyaba karnumamalya yiku-beyindenama kirrakina wurrumangbala wurriyukwayuwa wurrajija eyu...kwuiyi murra angwarnda-da. Umba eneja Neningikarrawara nakina nen-embirrajinama warningerribirra wurrajija wurrakina wurrababurna-langwa. Nara nakina e-yakuwabijuma a-ngwarndirruma wurruwilyuwilyaba umba nen-embirrajinama wurrakina-manja ngawa.

⁷ Neningikarrawara nen-embirrajinama wurriyukwayuwa wurrajija, akwa ken-embirrajinama nungkuwa-manja nungkwajukwaba akwa nara nakina e-yakuwabijuma. Neningme-ka nakina mamungba nungkwa-langwa. Numa-murnduwarnama arakba makina mamungba muwurrukwyumida nungkwa-langwa. Neningma nakina! Nare-ka kembirra nungkaja akbar•duma, mena Neningikarrawara nen-akwurrajinama nakina wurriyukwayuwa wurrajija, akwa ngin-akwurrajinama angwurra amandangwa nungkuwa-manja nungkwajukwaba ningkenumamalya-manja. Ngin-akwurrajiname-ka nungkuwa-manja mena ena-langwababa ningkakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwurruwa e-yeliyuma Jesus-langwa

⁸ Biya ni-yama ngarningka Jesus, "Kirruwilyabe-ka karnumamalya yiki-yamina-manja nakina wurrakinu-wa wurrukwala warnumamalya, 'Ngayuwe-ka ningena Jesus Christ-langwa ningenumamalya,' yiki-yamina-manja kirrakina akina ayakwa, kembirra nganja ngayambalangwa ki-yaminama enena ayakwa. Ngayuwe-ka ningena, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, ki-yaminama nganjukwaba, 'Nungkwaja ningkakina nganyangwa ningkenumamalya-da.' Enena ayakwa ki-yengbinama ngayuwa kajungwa warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa kuw-engkirrikaji-yada wurrakina ena-langwa-manja angalya abalkaya-da.

⁹ "Umba kirruwilyaba karnumamalya yiki-yamina-manja wurrukwalu-wa warnumamalya, 'Ngayuwe-ka ningena ningeningbala Jesus Christ,' yiki-yamina-manja kirrakina akina ayakwa, yik-eningbalikajungwuna-manja kirrakina ngayuwa-langwa, kembirra nganja ngayambalangwa ki-yaminama enena ayakwa. 'Nganjukwaba ningeningbala ningkakina, nara nganyangwa ningkakina-da,' ki-yaminama. Enena ayakwa ki-yengbinama ngayuwa kajungwa warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa kuw-engkirrikaji-yada wurrakina aburrajukwaba ena-langwa-manja angalya abalkaya-da.

¹⁰ "Umba karningerribirra karnumamalya yiki-yengbinama ayakwa awurruwurrariya ningibina-langwa ningi-rukwularrinu-mulangwa enena-manja angalya, kembirra eneja Neningikarrawara yikenumini-yakuwabijinama nakina ayakwa nungkwurra-langwa. Umba yiki-yengbina-manja kirrakina ayakwa awurruwurrariya Amawurrina-langwa Akwurdukwurda Neningikarrawara-langwa-langwa, nara kembirra Neningikarrawara amini-yakuwabijuma amurndakakina ayakwa awurruwurrariya nungkwurra-langwa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da."

¹¹ Biya ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, "Kabu-mena-manja ningkakina wurruwurrariya warnungkwarba akwa kabu-wilyakina-manja ningkakina jinikaku-wa wurrakinu-wa wurrububungkawa warningijinikakwa, akwa ngawa wurrukwalu-wa wurrububungkawa wurriminingku-wa aburrajukwaba, nare-ka a-werrikawarriyaduma ayakwa-langwa. Akwa nara a-lyangkiyamama, 'Karukwa, ki-yamarrkinama ki-yengbinama ayakwa? Amiyambene-ka ayakwa kilawurrakajinama ngayuwa wurrububungkawu-wa,

kajungwa nari-yada a-warduma a-diduma ngayuwa aduwaba?" Nare-ka a-lyangkiyamama akina, a-werrikawarriyaduma akina-langwa ayakwa,

¹² mena akini-yada ngawa Amawurrina Akwurdukwurda Neningikarrawara-langwa kaku-wilyakajina-mubaba ayakwa adirrbura ningkeniki-yengba-langwa ningkakina," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwurruwa a-mungwur•dangmaduma akwa a-mar•dumar•duma amurndakijika wurrukwala-langwa

¹³ Eneja kembirra nuwilyaba nenungkwarba, nibina yakwujina ngawa n-ambilyuma wurrumurndakakina-manja warnumamalya wurruwurrakuwilyarra, ni-yengbinuma nakina ayakwa Jesus-uwa. Biya ni-yama, "Bungkawa," ni-yama, "nawarrka nara a-ngayinduma nakina ngu-kwama ngayuwa-wa akwala angwarnda. Ni-jungwuma arakba yina-langwa nungwarrka, kembirra yikini-larrmburrenاما yinalakena angwarnda iya amurndakijika akwa angalya nungwarrka-langwa, ekuwarra nawarrka-langwa umba ekuwarra nganyangwa. Umba nungkwaja ningkakina yiminu-makina-langwa nganyangwa nawarrka kajungwa kenu-kwuni-yada nganja akwala amurndakijika nganyangwa ngayuwa-wa," ni-yama nakina nenungkwarba Jesus-uwa.

¹⁴ Eneja ni-yama Jesus, "Kada. Nara wurribina warninger-ribirra warnumamalya kabu-kwa amukwiyyadakina warka ngayuwa-wa. Nara nganja a-lyangkuwerribikajungwuma ningena akina-langwa. Nara kembirra a-makama ngayuwa nawena-manja ningena-da," ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

¹⁵ Biya kembirra Jesus ni-yengbinuma nakina ayakwa wurrumurndakakina-manja ngawa warnumamalya wurrababurna-manja yakwujina. Ni-yama, "W-engkirrikiya-langwa! Nare-ka a-mungwur•dangmaduma akwa a-mar•dumar•duma eningerribirra amurndakijika wurrukwala-langwa. Nare-ka e-yamama akina. Mama kirruminababurne-ka amurndakijika-murriya kirrakina, akena nare-ka akina a-kwama amamalya akwanenibika eningaba nungkwurra-langwa-da. Kembirra wurri-ringkajungwunama aduwaba-da," ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

¹⁶ Kembirra arakba enena alawudawarra nenu-makama nakina aburruwa-wa.

Nuwilyaba nenungkwarba n-ambilyumurra numinababurne-ka angwarnda iya aninga akwa amurndakijika. Biya nu-war•danguma nakina

mababurna-langwa mamawura warka ena-langwa. Nilungkuwabijuwamurra nakina ababurna aninga amardamurra. Nu-war•duwar•dangu...wa. Ngalaja ababurne-ka amarda-murra amaninka na-lungkuwarreyinuma ena-langwa-manja angalya mena eningaba-baba ajiringka akina.

¹⁷ Bi...ya numa-war•dikama nakina mangma ena-langwa, kembirra ni-yakuwerribikinuma arakba. Biya ni-lyangkiyama nakina, "Nara ebina angalya ningenik-akumi-yada enena aninga awurrakwulyumida-da, mena ababurne-ka ena aninga nganyangwa-da. Ki-yamarrkinama komba ningena?

¹⁸ Wa! Ku-wurrenana ngayuwa amurndakenena alikira eninganinka eyukwayuwa, umba ki-likirakinama akwala alikira ningena adidirrungwarna-langwa. Komba arakba ki-larrngkwaburrenana ababurna-langwa aninga iya amurndakijika nganyangwa enikinikaduwa-manja alikira adidirrungwarna-manja-da.

¹⁹ Biya kembirra arakba ki-lyangkumakajungwunama ngayuwa, 'Enena kembirra laka ababurna eninginingabawiya nganyangwa arakba,' ki-yaminama. 'Kembirra nara arakba a-war•duma ningena warka umba ku-ngwanjinama ningena warka-langwa ningeningangkawura ngayuwa-da. Kalyubarinama aruma aninga akwa ki-bekinama aruma akubibeka ningeningangkawura-da. Ningiyekirrerre-ka kambilyama ngayuwa-da!' ni-yama nu-makajungwunuma nakina nenungkwarba.

Akina ayakwa ni-lyangkumakajungwunuma nakina nenungkwarba.

²⁰ Umba eneja Neningikarrawara ni-yengbina nakina ayakwa enuwa-wa. Ni-yama, "Ningkenubuwakideka ningkakina ningkenumamalya! Mema-manja marringa ki-jungwunama ningkeningangkawura. Ningkilarrngkwaburranguma ningkakina ababurna aningamurriya nungkwa-langwi-yada aduwaba. Umba ki-jungwa-manja ningkakina, angkaburra karrumenama amurndakenena aninga iya angwarnda akwa amurndakijika nungkwa-langwa? Nare-ka ningkakina awilyakama nungkuwa-manja amurndakakina ababurna-langwa nungkwa-langwa, umba aburraja wurrukwala warnumamalya karru-menama ababurna-langwa nungkwa-langwa-da," ni-yama nakina Neningikarrawara enuwa-wa. Ena ngawa alawudawarra-da.

²¹ Biya ni-jerrukwa-mulangwa nakina Jesus akina alawudawarra, ni-yama nakina wurrumurndakakinuwa warnumamalya, "Akina wuburra ke-yaminama

wurrababurna-langwa warnumamalya wurribina narrilarrngkwaburrenاما aduwaba alarrngkababurna amukwiyadakina aburra-langwi-yada, akena nara ebina eningaba aburra-langwa warniku-wilyakaja-langwa wurrakina Neningikarrawaru-wa-da," ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

Aku-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja

²² Kembirra ni-yengbinuma nakina Jesus akwala ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Ni-yama nakina, "Ngarra-makama arakba kirruminababurna-langwa amurndakijika-murriya ngayuwa. Ningiyamama, 'Nara amurndakakina amurndakijika a-kwama amamalya eningaba nungkwurra-langwa,' ningi-yamama. Kembirra aminakina-langwa nara nungkwurraja a-werrikawarriyaduma engkirrikuma ebinu-wa aninga kirri-ngayindena-murruwa yik-ambilyi-yada karniba enena-manja angalya. Nara ngarningka engkirrikuma dibinu-wa dumbala kirringa-ngayindena-murruwa karnik-awiyebalangwa kirrakina.

²³ Kirr-akukwurrajinama kirrakina karnumadangkwa. Umba kirr-alyelyubarinama aninga kirringbudi-yada, akwa kirr-awiyuwiyebenama duwablya dumbala yiku-wabilyadini-yada kirrakina. Umba kirrakinabina karnumawurrina nungkwurra-langwa yik-engkingkirrikajama akwa yik-akukwurrajinama kirrakinda.

²⁴ "Umba wi-yakuwerribikina kirrakina yingwu-wa," ni-yama ngarningka Jesus. "Nara yakina a-lungkuwabijuma arrangbama amadidira amaninga. Nara ebina alikira eninganinga ena-langwa akena eneja Neningikarrawara kinu-kwunama nakina aninga ena-langwa. Kembirra yikenu-kwunama amandangwa aninga nungkwurralangwa, mena nakina Neningikarrawara nen-akwurrajinamubaba wurrajija akwa nungkwurruwa nungkwurrajukwaba karnumamalya kirren-akwurrajinama nakina angwurra amandangwa-da.

²⁵ "Yirru-makina," ni-yama ngarningka Jesus. "Yiku-werrikawarriyadina-manja kirrakina karnik-ambilyingalangwa karniba amiyerra enena-manja angalya, kembirra akina-langwa yiku-werrikawarriyadina-mulangwa, dukwa yik-ambilya karna karniba mukwala mamawura amiyerra? Nare-ka.

²⁶ Kembirra nara-manja kirrakina a-merrijirrirrakuma nungkwurra-langwa mamawura enena-manja angalya, kajungwa amiyerra angwurra yik-ambilyi-yada karniba, kem-

birra nare-ka a-werrikawarriyaduma aninga-langwa akwa dumbala-langwa.

27 "Umba wi-yakuwerribikaja kembirra mebinu-wa numulungkuwarrina-murruwa eriberriba-manja," ni-yama nakina Jesus ngarningka. "Nara ngalaja mamurndakakina mebina a-war-duma warka amini-ngekburakuma dumbala ngala-langwa menik-awiyebi-yada makina. Arakburakba-kiya-wiya eneja Nubungkawa Jalumuna numinababurne-ka amurndakijika nakina akwa n-awiyuwyebeyinume-ka dumbala dukukwulyubene-ka. Dakine-ka dumbala ena-langwa dukwulyubena dumurndakakina umba ngalaja mebina meningaba mukwulyubena angwurra makina mamawalyuwa.

28 Eneje-ka Neningikarrawara numa-ngekburakama makina mukwulyubena mebina akena meningaduwaya makine-ka mamawalyuwa. Muwilyaba-manja mamawura kumu-lingbadenama mukwulyubena makina, umba mingka-manja mamawura kumi-ngburingkadinama warenja-bawiya, kumi-jungwunama makina arakba. Dukwa ekalara-manja kumu-dadinama makina. Umba nungkwurraja karnumamalya nare-ka kirrakina a-werrikambilyuma Neningikarrawaru-wa, akena eneja nakina Neningikarrawara yikenu-kwunama kirrakina dumbala karnik-awiyebi-yada amandangwa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

29 Biya ni-yama ngarningka nakina aburruwa-wa, "Nara kembirra a-lyangmilyangmurukwajuma a-werrikawarriyaduma aninga-langwa iya akubibeka-langwa.

30 Umba aburraja warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya Neningikarrawara na-lyangmurukweyiname-ka aninga-manja akwa ngawa akubibeka-manja wurrakina-da. Eneja Nungwena Neningikarrawara neningme-ka ningki-ngayindenamulangwa ningkakina aninga-murriya akwa akubibekamurriya kajungwa k-ambilyi-yada ningkeniba aduwaba ningkakina-da.

31 Nara kembirra a-lyangmilyangmurukwajuma a-werrikawarriyaduma amukwiyadakinu-wa, umba ki-lyangmurukweyinama nungkuwa kinumin-engkirrikajama Neningikarrawaru-wa, mena nungkwa-langwa ngawa Nubungkawa nakina-baba-da. Kembirra eneja Neningikarrawara kenu-kwunama amurndakibina aninga akwa akubibeka-murriya nungkuwa-wa-da.

32 "Ngeniyerriya, kirrambawura karna karnumamalya nganyangwa," ni-yama ngarningka nakina Jesus.

“Kembirra nara akbar-duma, mena Nungwenungwa kirreni-ngayindena-mubaba kinu-bungkawadinama nakina nungkwurruwa-manja. Ngarra-makama arakba nungkwurruwa-manja Neningikarrawara kirren-akwurrajina-mulangwa kirrakina aduwaba.

³³ Kembirra nungkwurraja yika-kwunama amurndakijika wurrukwalu-wa warnumamalya akwa yiku-menama angwarnda akina-murrada. Kembirra yika-kwunama ebina-murrada ngawa angwarnda warningalyingmalyingma-wa warnumamalya-da aburra-langwi-yada eningangkawura akina.

“Umba ki-yamina-manja nungkuwa akina, kumenama kembirra eninginingaba-wiya nungkwa-langwa ambaka-murra Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya. Umba ngalaja amurndakakina eninginingaba-wiya alarrngekburna-wiya Neningikarrawara-langwa-manja angalya nare-ka a-jerriduma akina. Enena-manja angalya ningki-larrngkumurndukwunama ababurna amurndakijika, akena amurndakakine-ka kuw-enungkwurkbadinama kuw-arriyadinama akina. Dukwa akwala ka-lyumadinama akina. Dukwa aburraja warnumamalya wurrengkengmina kuw-angmadama akwala amurndakibina nungkwa-langwa. Dukwa aburraja wurrilukukwulyilya kuw-alyubarinama akwala wurrakina. Akena Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya nara-da. Nara angmaduma wurrengkengmina warnumamalya, akwa nara alyubaruma wurrilukukwulyilya yakwujina wurrakina-da. Ngalaja eningangkawura alarrngekburna nungkwa-langwa kuw-ambilyama akina yakwujina ngawa-da.

³⁴ “Neningikarrawara kinu-bungkawadina-manja nungkuwa-manja, kembirra nungkwa-langwa mada kumu-likajama ngawa enuwa-wa. Umba kumu-likaja-manja nungkwa-langwa mada amurndakijika-murriya-wa kirri-ngayindena-murruwa, nara kembirra Neningikarrawara a-bungkawaduma nakina nungkuwa-manja,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

Ak-embirrarina-mulangwa ngarruwerringmurndirra kini-lawurradina-murruwa Jesus yangkwurrangwa

³⁵⁻³⁶ Biya enea engka ayakwa nenu-makama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. “Yik-embirrarinama ngawa kirrakina ngayuwa-wa, yik-andandiyama ki-lawurradina-murruwa ningena,” ni-yama nakina. Biya

nenu-makama enena alawudawarra wurrukwalalangwa warnikuminuwarr•duwar•da nuw-embirrarinumurrilangwa aburra-langwu-wa nubungkawa.

Nuwilyaba n-ambilyuma nakina nubungkawa ena-langwa-manja angalya. Biya nakina nubungkawa ni-likena neniyekirrerrikama ena-langwa nenumamalya mena nakine-ka nenumamalya nanga-mangu-murrubaba dadingiyenikba ena-langwa. Biya nakina nubungkawa akwa ngawa wurrukwalalangwa warnumamalya aburrajukwaba neniyekirrerrikama nakina-manja nenumamalya akwa neyebukeyinuma aninga wurruwurrakawura-ma wurrakina.

Aburraja warnikuminuwarr•duwar•da nakina-langwa nubungkawa nuw-embirrarinuma angalya-manja ngawa kini-lawurradina-murruwa aburra-langwa nubungkawa. Nuw-embimbirrarinuma na-mumirakwulaluma ngawa wurrakina. Nara ka-mungkwula, nara karring-aburawaka dumbala dadingikarrawara marringi-yada umba namirakwulaluma ngawa. Akwa ngarningka nara karri-jungwajuwa aburra-langwa bajananga.

Nuw-embimbirrarinu...wa. Kembirra arakba-langwa ni-yar•da eneja nibina nubungkawa. Aburraja nuwengkirrikena wurrakina ni-ringbajanguma nakina akididijungwa-manja. Biya kembirra nara kuwambudidina umba warenja-bawiya na-warumajungwa, narru-ngwurrkbalijuwa akawiyuwiyeba akwa nenawiyebaruwa arakba aburra-langwa nubungkawa wurrakina warnikuminuwarr•duwar•da-da.

37-38 Dukwa marngkirngkuwilyarra, dukwa nara-wiya ke-kbadanga ni-lawurradinuma eneja nakina nubungkawa akena aburraja nuw-embimbirrarinuma ngawa wurrakina-da. Ni-lyelyingminuma nakina nubungkawa nara-baba ka-mungkwula ena-langwa warnikuminuwarr•duwar•da umba nuw-embimbirrarinuma ngawa wurrakina-baba. Biya nang-aburawaka ena-langwa dadingikarrawara dumbala akwa nu-manga nakina aninga akwa nenangmakayijuwama wurrakina. Mama aburra-langwa nubungkawa nakina umba nenu-kwama arakba wurrakina. Umba ni-yekirrerriduma ngawa akwa neniyekirrerrikama wurrakina-manja warnikuminuwarr•duwar•da ena-langwa-manja aburrajukwaba-da. Neni-yekirrerrikama amandangwa nakina nubungkawa wurrakina-manja warnikuminuwarr•duwar•da-da nuw-embirrarinumulangwa enuwa-wa wurrakina-da. Ena ngawa alawudawarra-da.

39 Akine-ka alawudawarra nenu-makama Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya kembirra

ni-yama nakina aburruwa-wa, “Nungkwurradjukwaba yik-embirrarinama kirrakina kirruwerringmurndirra ki-lawurradina-murruwa ngayuwa yangkwurrangwa enenu-wa angalya. Yik-embirrarinama kirrakina wurrumurndakibina wuburra warnikuminuwarr·duwar·da. Akena nare-ka e-yamama wuburra nakina nabalija numinakina alikira. Nakine-ka neningbala neniki-likalangwa nengkengmina nenungkwarba ena-langwu-wa alikira. Kin-eningmidinu-manja nakina nengkengminalangwa neniki-likalangwa nakina ena-langwu-wa angalya, kembirra nara-maka ken-awiyebajuwa nakina nengkengmina-na? Nare-ka. Kin-andeya-maka ngawa nakina nabalija alikira-da.

⁴⁰ “Nungkwurraja nungkwurruwa karnikabubur-rakiyuwa nganyangwa yik-embirrarinama ngawa kirrakina ngayuwa-wa, mena ngayuwa, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, ki-lawurradinama ngayuwa karningbala-wiya kirrakina. Ki-lawurradinama ngayuwa nara-manja andiyama karna karnumamalya-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Neningikarrawara-langwa warnikuminuwarr·duwar·da ka-war·duwar·dena-mulangwa eningaba warka

⁴¹ Eneja kembirra Bida ni-yama nakina Jesus-uwa, “Bungkawa, akina alawudawarra yirru-makama yirruwamanja, yirruwa-langwa yimbukwa yinda yirrababurna-langwa?” ni-yama.

⁴² Eneja ni-yama Nubungkawa Jesus Bida-wa akwa ena-langwu-wa wurrukuala warnikabuburrakiyuwa, “Yi-makalangwa. Nibina nuwilyaba nenikuminuwarr·duwar·da nuwerrikidirrbura akwa aringkawa numiyambene-ka nakina? Eneja nubungkawa ena-langwa nenburgkawakama nakina nenikuminuwarr·duwar·da nubungkawa wurrukuala-manja warnikuminuwarr·duwar·da. Akwa nenu-war·duwar·dikinama arakba nakina wurrumurndakakina-manja warnungkwarba iya wurridarringka, akwa nenu-kukwunama aninga nubungakwa-langwa wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba iya wurridarringka mababurna-langwa marringa. Kini-yamarrkinama kembirra kinu-war·denama nakina warka nara-wiya nibina nubungkawa ena-langwa? Nakine-ka nenungkwarba kinu-war·denama eningaba warka neningangkawura kini-likaja-wiya engku-wa ena-langwa nubungkawa-da.

⁴³ “Kembirra kini-lawurradina-manja eneja nakina nubungkawa angalyu-wa akwa keni-rringkina-manja

ena-langwa nenikuminuwarr·duwar·da nu-war·danguma eningaba warka, kembirra kini-lyelyingminama nakina nubungkawa-da. Akwa niyekirrerra kin-ambilyama enejukwaba nibina nenikuminuwarr·duwar·da ena-langwa-da.

⁴⁴ Kembirra nakine-ka nubungkawa ena-langwa kenu-bungkawakinama nakina nenikuminuwarr·duwar·da ena-langwa ababurna-manja amurndakijika ena-langwa-manja-da,” ni-yama Jesus.

⁴⁵ Biya ngarningka ni-yama Jesus, “Akena nibinamurrada ngawa nenikuminuwarr·duwar·da dukwa kini-lyangkiyaminama nakina, ‘Nara a-lawurraduma umba n-ambudida nubungkawa-da,’ kini-yaminama. Biya arakba keni-larrkbarjenama nakina wurrumurndakibina-manja warnungkwarba iya wurridarringka kenu-war·dikinamurru manja nakina. Nara arakba a-war·duma eningaba warka, umba erribirra kinu-war·denama awurrariya warka-da. Ababurne-ka aninga kin-alyubarinama nara-wiya nibina ena-langwa nubungkawa-da. Akwa kini-bekinama anija nakina, kinu-bungwurridinama-da.

⁴⁶ “Bi...ya eneja ena-langwa nubungkawa kini-lawurradinama nakina arakba-da. Kini-yar·denama warenja-bawiya, nara-manja engkirrikuma nibina nenikuminuwarr·duwar·da neniki-lawurrada-langwa nakina nubungkawa ena-langwa. Kembirra nakina nubungkawa kini-yamarrkinama dukwa ena-langwa-manja nenikuminuwarr·duwar·da? Amandangwa kembirra kenu-wardenama nakina-da wuburra laka warnumamalya aburrajukwaba narrā-wardenama wurruwurrariya-manja warnumamalya,” ni-yama Jesus.

⁴⁷ “Akwa ena engka,” ni-yama ngarningka Jesus. “Nuwilyaba nenikuminuwarr·duwar·da niminingka-dangwa eneja ningma nakina ababurna-langwa neniki-yama-langwa nenumini-ngayindangu-mulangwiya ngawa nibina ena-langwa nubungkawa. Akena nara nakina aminuwarr·duma eningaba warka. Kembirra eneja ena-langwa nubungkawa keni-larrkbarjenama angwurra nakina ena-langwa-manja nenikuminuwarr·duwar·da nuwurrariya-manja.

⁴⁸ Umba eneja ningka-langwa nenikuminuwarr·duwar·da neningbala nakina neniki-yama-langwa nenumini-ngayindangu-mulangwiya ena-langwi-yada nubungkawa. Enejukwaba nara nakina aminu-war·duma eningaba warka. Kembirra eneja ena-langwa nubungkawa keni-larrkbarjenama ambaka-langwa nakina ena-langwa-manja

nenikuminuwarr•duwar•da nuwurrariya-manja, neningbalababa nakine-ka-da," ni-yama nakina Jesus.

Biya ni-yama ngarningka Jesus, "Kembirra yikenu-kwunamanja Neningikarrawara aruma warka nungkwurruwawa, nungkwurraja yikinumin-engkirrikajame-ka kirrakina enuwa-wa akwa yikinuminu-war•denama kirrumurndamurndirra alyangmandukwuna ngawa warka. Umba yikenu-kwuna-manja Neningikarrawara nungkwurruwa-manja warka, ebina aruma angwurra, kembirra yikinumin-engkirrikajame-ka akwa yikinuminu-war•denama angwurra ngawa kirrakina-da," ni-yama nakina Jesus Bida-wa akwa ngawa ena-langwu-wa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa.

Jesus ni-likenu-mulangwa enenu-wa angalya kini-lyangkuwerribikajungwuni-yada warnumamalya-langwa

49 Biya ni-yengbina nakina Jesus ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa wurrababurna-manja. Ni-yama, "Ngayuwe-ka ningena ningi-likenuma enenu-wa angalya kajungwa ki-lyangkuwerribikajungwuni-yada karningaba-murrikba akwa kirruwurrariyamurrikba karna akwa ngawa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariyamurrikba aburrajukwaba wurrababurna-langwa wurrukwala warnumamalya. Ki-yaminama ngayuwa wuburra laka ke-kilarrkajama angwura kajungwa ki-dakini-yada ngayuwa alarrngkilarrngkawarriya amurndakijika. Karukwa! Ke-kalaridinuma arakba akina angwura,

50 akena nara ambaka e-kalariduma, mena adinuba-wiya ningeniki-lyandi-yada ngayuwa-baba-da.

"Ki-lyandina-manja ngayuwa, wuburra laka ku-ngwur•dirruwajungwunama ngayuwa akarrkwujaja-manja arrawa ke-yaminama akina. Ebina-wiya nenu-mingekingambajuwa-manja Janjana nuwilyaba nenungkwarba, eneja nakina nenungkwarba nu-ngwur•dirruwajungwunuma akungwa-manja. Umba ki-lyandina-manja ngayuwa, akine-ka wuburra ke-yaminama, wuburra laka ku-ngwur•dirruwajungwunama ngayuwa akarrkwujaja-manja arrawa. Karukwa! Ninguerrikawarriyadiname-ka ngayuwa akina-langwa akarrkwujaja. Akwa ku-werrikawarriyadinama ngawa yanda-langwa ki-jerrukwuna-manja ngayuwa akina akarrkwujaja-da," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

51 Biya kembirra ngarningka Jesus ni-yama, "Kirri-yamarrkinama kirr-engkirrikajama nungkwurruwa

kembirra nganyangwa-langwa? Laka ningi-likenuma ningena enenu-wa angalya kajungwa ka-marumini-yada ngayuwa warnumamalya-langwa? Nare-ka. Ningi-likenuma ngayuwa enenu-wa angalya kajungwa warnumamalya kebeyini-yada ngawa wurrakina akwa kuw-awinyambakeyini-yada nganyangwa-langwa wurrakina.

52 “Dukwa kuw-ambilyama aburraja wurrumangbala warnumamalya awilyaba-manja ngawa alikira. Kembirra aduwaba-langwa wurrubukalakina wurrubukabiyakarbiya karra-wirrikbinama wurrakinu-wa wurrambilyuma.

53 Dukwa wunenukwa-manja kenu-wirrikbijeyinama wunalakina-da. Umba dukwa aburringajukwaba wurringaburra-manja karringu-wirrikbajeyinama wurringalakina-da. Umba dukwa wurringadijamanja ngarningka ngawa karringu-wirrikbajeyinama aburringajukwaba-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

54 Biya kembirra ni-yengbinuma ngarningka nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurna-langwu-wa. Akwa ni-yama, “Yiki-rringkina-manja kirrakina angubina ka-lumur-dina-manja akina akwa ka-lukwulyuwakena-manja akina akwaburrangarna-langwa, ka-warumajungwuna-manja akina, kembirra yikimakijeyinama akina-langwa. Biya warenja-bawiya yiki-yaminama kirrakina, ‘Yelyukwe-ka yubukwaya-da.’ Ngalaja kembirra kini-larrinama amandangwa yelyukwa adinuba.

55 Umba yik-engkirrikaja-manja ngarningka arrirra dala-da kuw-angkarrina-manja akina angwurra, kembirra yiki-yaminama kirrakina, ‘Mubukwaya arakba mukwena-da,’ yiki-yaminama kirrakina-da. Biya amandangwa-da.

56 “Karningme-ka karna yelyukwa-langwa yiki-rringkina-mulangwa angubina. Kemba miyambena-burra nara kirrakina a-miringkama ababurna-langwa Neningikarrawara ni-ngekburakina-mulangwa enemanja angalya aduwaba? Karniniyerriya karnumamalya, kirra-ngayindenama karna wurrukwala warnumamalya ke-yaminama wurrakina nungkwurra-langwa-langwa, ‘Warningabe-ka warna warnumamalya,’ akena kirruwurrariya karnumamalya kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurnuwa-da.

⁵⁷ Biya kembirra ngarningka Jesus ni-yama aburruwa-wa, "Miyambena-burra nara a-lyangkuwerribikajungwuma kirrakina nungkwurrabakiya-ba ebina eningaba karniki-yama-langwa nungkwurruwa karnumamalya?

⁵⁸ Dukwa eneja nuwilyaba nenumamalya keni-lekbajama nungkuwa-wa. Kembirra kinalakina ambaka-langwa yikini-lyelyimbukweyinama akina-langwa. Dukwa kenu-wilyakinama nakina nungkuwa nubungkawu-wa akina-langwa awurrariya ningki-yama-mulangwa. Kembirra kenu-wilyakina-manja ngawa ningkakina nibina yikini-lyelyimbukweyinama lukwakwa akina-langwa kinalakina-da, nungkuwa akwa nibina ngini-lekbuma nungkuwa-wa-da. Yikini-lyelyimbukweyinama nara-wiya e-yar-duma nubungkawa-langwa-manja alikira kinalakina-da. Nara ambudiduma ningkakina, umba kini-yekirrerrikinama nibina nenumamalya ningkakina-da, kajungwa kenumini-yakuwabijini-yada nakina ebina awurrariya ningki-yama-mulangwa ningkakina-da.

"Nara-manja nungkuwa e-yekirrerrikama nibina nenumamalya, nakine-ka kembirra kenu-wilyakinama dirrbura nungkuwa nubungkawu-wa ningkakina. Eneja nakina nubungkawa kini-lyangkuwerribikajungwunama karnumamalya-langwa, karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Nakine-ka kembirra nubungkawa kenu-kwunama nungkuwa nuwilyaba-manja nawinyamba nenungkwarba. Eneja kembirra nakina nawinyamba nenungkwarba ken-awiyeabajinama ningkakina akididijungwa-manja, keni-didenama ningkakina-da. Kemba yawkujina ngawa nungwaja k-ambilyama ningkeningamiyerra-da. K-ambambilyama ngawa.

⁵⁹ Nara-manja ningkakina a-kwama enuwa-manja ababurna-langwa angwarnda ebina ni-ngayindenama, nara komba a-jadijuma ningkakina mibina-langwa medirra nibina nubungkawa nakina-da. Kinu-kwuname-ka angwarnda ababurna-langwa ningkakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa nakina-da.

13

Aku-wurrena-mulangwa awurruwurrariya

¹ Akini-yada ngawa aburraja wurrukwala warnumamalya nenu-makama Jesus-manja enena ayakwa ni-yama-mulangwa nubungkawa Balida. Ne-yama wurrakina enuwa-wa, "Nakine-ka Balida nenu-makama ena-langwa-manja wurrawinyamba warnungkwarba, biya

narra-wardanguma wurrakina wurrukwala-manja warnungkwarba WarningiKeliliya-manja," ne-yama. "Wurrakine-ka warnungkwarba WarningiKeliliya na-likenuma Keliliya-langwa akwa angerriba Jirujalemu-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya, kajungwa kenuminu-wardeni-yada jiba-murriya Neningikarrawara-langwa yakwujina. Umbo yakwujina ngawa wurribina wurrawinyamba warnungkwarba narra-wardanguma wurrakina-manja warnumamalya, nenu-maka-mubaba nubungkawa Balida. Ngalaja mibina merra aburralangwa akwa ngawa jiba-murriya-langwa numungwunyurrkweyinuma makina-da," ne-yama nenu-maka Jesus-manja wurrakina warnumamalya-da.

² Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Wurrumiyambena warnumamalya wurrumurndakakina? Na-jungweyinuma wurrakina wurrwurrariya-baba-na? Wurruwurrariya angwurra wurrukwala-manja warnumamalya WarningiKeliliya-na?

³ Nare-ka! Umbo nungkwurraja karnumamalya, yiku-wurrenاما aduwaba awurruwurrariya akwa yikinumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa kirrakina. Nara-manja a-wurruma kirrakina awurruwurrariya akwa amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, kembirra nungkwurrajukwaba yiki-jungwunamada. Wuburra wurrumurndakibina WarningiKeliliya warnungkwarba yiki-yaminama kirrakina yiki-jerridinama karningangkawura.

⁴ "Umbo wi-yakuwerribikaja wurrumurndakibinu-wa wurrukwala warnumamalya nuw-ambilyu-murruwa Jirujalema-manja engemba angalya Jilawuma-manja. Wurrakine-ka namurndaki-jungweyinuma wurrumemberrkwa wurrumangbala wurrabiyakarbiya warnumamalya yakwujina. Ngalaja alikira na-ringkilarruma alingajirrirra akwa narraku-wardanguma wurrumurndakakina warnumamalya. Wurrumiyambena komba wurrumurndakakina warnumamalya? Wurruwurrariya angwurra wurrakina wurrababurna-manja warnumamalya Jirujalema-manja-na?

⁵ Nare-ka! Umbo nungkwurraja, yiku-wurrenاما aduwaba awurruwurrariya akwa yikinumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa. Nara-manja a-wurruma kirrakina awurruwurrariya akwa amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, kembirra nungkwurrajukwaba yiki-jungwunamada. Wurrumurndakibina wuburra warnumamalya Jirujalema-manja yiki-yaminama yiki-jerridinama karningangkawura

kirrakina," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Meninganinga-ma-langwa manyungwunya

6 Biya enena kembirra alawudawarra eka-langwa nenu-makama Jesus wurrumurndakakina-manja warnumamalya.

Nuwilyaba nenungkwarba numa-lungkuwabijuwama nakina muwilyaba manyungwunya ebina-manja ngawa angalya ni-lungkuwabijuwa-murrumanja nakina akwurena. Biya arngkawura ni-likenuma nakina n-aburangkama makinu-wa manyungwunya mamaninga akena nara mibina kinum-akburrangarna nakina.

7 Biya nenu-makama nakina ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da. "Kwuja," ni-yama, "ningi-likenuma ngayuwa ebini-yada akilarrkardidarra ning-aburangkama mamaninga. Arngkabiyakarbiya-ma akilarrkardidarra arakba ning-aburangkama mamaninga mema-manja mememeka nganyangwa-manja, akena nara mibina. Na-mar•dena-mubaba ena angalya, kembirra yimini-ridena-langwa mema," ni-yama enuwa-wa.

8 Eneja ni-yama ena-langwa nenikuminuwar•duwar•da enuwa-wa, "Ma-lalika ambaka mema awilyaba ngarningka akilarrkardidarra abukwaya. Adinuba-wiya ngumungkadina-langwa ajiringka, kembirra kum-akumurnama yimi bulukwa-langwa yelakwa eningabi-yada ajiringka. Kum-ambilyama ngawa mema yanda-langwa engka-manja akilarrkardidarra.

9 Kembirra kuw-arrangbina-manja mamaninga ngalalangwa, eningaba akina. Akena nara-manja arrangbama mamaninga makina, kembirra ambaka-murra yibamini-ridenama ngayuwa mema manyungwunya nungkwa-langwa," ni-yama nakina nenikuminuwar•duwar•da, nenu-makama ena-langwa-manja nubungkawa. Ena ngawa.

Enena alawudawarra nenu-makama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

Jesus nang-eningabaka-mulangwa didarringka dirrengmurnirna Jebuda-manja

10-11 Ngalaja dakina duwilyaba didarringka ying-ambilyumurra, akena narringga-wilyakama wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa ngaluwa-manja. Wurrakine-ka wurramukwa narring-angbilyuwakama dakina. Dadinungkwurakbe-ka angbilyuwa dakina yingaku-wardanguma, akwa nara dirrbura kingi-likena umba ying-abuluwenduma dadingangkawura ngawa. Yingiyaminjamama ngawa dakinu...wa. Ying-abuluwenduma

mememberrkwa mamangbala mabiyakarbiya mamarika iya yinungkwura.

Kembirra muwilyaba-manja mukwurdukwurda mamawura Jebuda dakina yingi-likenuma akinu-wa alikira jinikakwa. Umba akini-yada ngawa eneja Jesus nenu-wilyakajuwama yakwujina nakina warnumamalya-manja jinikakwa-manja.

¹² Biya nanga-rringka-manja nakina Jesus, kembirra nang-ardijuwa dadiki-liki-yada enuwa-wa. “Ngeniyerriya, ngarr-enjungwurrenama arakba ngayuwa angbilyuwa-langwa,” ni-yama nakina ngaluwa-wa.

¹³ Biya nanga-mingekilyinga Jesus ayarrka-murra dakina-manja didarringka, umba arngkawura-wiya ngawa ngalaja yingi-dirrburada arakba dakina-da. Biya kembirra arakba yingini-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa dakina didarringka-da.

¹⁴ Akena eneja nubungkawa neningijinikakwa n-awinyambada nakina, mena Jebuda-manja nang-eningabaka-mubaba Jesus dakina didarringka. Biya kembirra ni-yengbina nakina nubungkawa enena ayakwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya yakwujina. “Yaku-war-denama warka mamangbala muwilyaba-manja mamawura yalakena,” ni-yama, “akena aduwaba nare-ka a-war-duma yalakena mena Jebuda-baba ena-da,” ni-yama nakina aburruwa-wa. “Yika-ngayindena-manja karna yikabenningabakina-manja warnumamalya angbilyuwa-langwa, nara kembirra Jebuda-manja aburangkama eningabakama warnumamalya angbilyuwa-langwa, umba yiki-likajama yangkwurrangwa mamurndakibina-manja mamawura mamangbala muwilyaba-manja kirrakina,” ni-yama nubungkawa neningijinikakwa aburruwa-wa-da.

¹⁵ Eneja Nubungkawa Jesus ni-yama enuwa-wa akwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, “Karniniyerriye-ka karna kirrububungkawa,” ni-yama, “kirra-ngayindenama karna wurukwala warnungkwarba ke-yaminama, ‘Warningabe-ka warna wurrububungkawa,’ ke-yaminama, akena kirri-kadikajungwunama kirrakina-da,” ni-yama. “Ningkeningerribirra ningkenumamalya k-aburawakinama bulukwa akwa dangki nungkwa-langwa Jebuda-manja akwa ku-wilyakinama akina akungwa-wa.

¹⁶ Ngalaja daka didarringka dadikaduwa Aburiyamlangwa dumirenikba daka-da, akena eneja Namukwa nanga-lamiranguma daka dadinungkwurakba-da. Mememberrkwa mamangbala mabiyakarbiya mamarika iya yinungkwura nara king-arjeya dirrbura daka umba

aduwaba-manji-kba-da. Eningaba akina ngayuwa ningingenjungwurrangu-mulangwa daka didarringka Jebudamanja-na?" ni-yama nakina Jesus nibinu-wa nubungkawa neningjinikakwu-wa.

¹⁷ Umba ni-yengbinu-manja Jesus akina ayakwa, aburraja warnungkwarba yakwujina wurribina nenu-wirrikbamurrumurra Jesus-uwa wurrakina namurndakumini-yelijungwunuma, mena nen-arndirrangu-mubaba nakina Jesus wurrakina. Akena aburraja wurrababurna warnumamalya na-werrikilyelyingmajungwunuma wurrakina ni-yama-mulangwa Jesus enininginingaba-da.

Neningikarrawara kinu-bungkawadina-mulangwa

¹⁸ Eneja kembirra Jesus ni-yengbinuma ngarningka ayakwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya nuwambilyu-murruwa yakwujina jinikakwa-manja. "Kinyamarrkinama Neningikarrawara kinu-bungkawadina-manja nakina?" ni-yama. "Umba amiyambena ayakwa ka-makinama ngayuwa nungkwurruwamanja kajungwa yik-eningmidini-yada kirrakina kinubungkawadina-mulangwa Neningikarrawara?" ni-yama. "Kwuja, kinu-bungkawadinama nakina adinuba-wiya wurrumbawura-manja warnumamalya. Bi...ya ngarningka wurrwurrakwulyumida-manja warnumamalya kinubungkawadinama Neningikarrawara kembirra arakba nakina-da.

¹⁹⁻²¹ "Kwuja, ngayuwa ka-makinama ambilyumakiya alawudawarra, awilyaba eka-langwa umba awilyaba damba-langwa," ni-yama ngarningka Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

Nuwilyabe-ka nenungkwarba nu-manguma nakina awilyaba amadidira embirrkaluwa eyukwuiye-ka akwa ni-lungkuwabijuwa akina. Ngalaja kembirra nalungkuwarrinuma akina amadidira yanda-langwa aruma eka nuw-arjeyuma akina. Kembirra aburraja wurrabajia nuw-ambarrinuma ememeka-manja akwa narrumanganekburakama miyerriya aburra-langwa yakwujina.

Umba ngarningka ngalaja duwilyaba didarringka yingu-manguma dakina akubudika iya bulawa akwa akungwa dambi-yada. E...yukwuiye-ka akubudika yingu-manguma dakina. Akena ngalaja akina akubudika eyukwuiya na-war-danguma damba-manja, yanda-langwa akina namilyingkuwarumajungwunuma akwa na-budinuma aruma. Akina ngawa alakina-kiya alawudawarra-da.

Biya ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, “Kamakinama kembirra ngarningka ngayuwa kinubungkawadina-mulangwa nakina Neningikarrawara. Ke-yaminama akina wuburra laka ebina eyukwuijiya amadidira na-lungkuwarrinama ajiringka-manja yandalangwa adirrungwarna eka kembirra nuw-arjiyama akina. Akwa ke-yaminama ngarningka akina wuburra laka ebina eyukwuijiya akubudika na-milyingkuwarumajinama akina damba kembirra adirrungwarna. Adinuba-wiya eneja Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina wurrambawura-manja warnumamalya. Umba ambakamurrumurra kinu-bungkawadinama Neningikarrawara wurruwurrakwulyumida-manje-ka warnumamalya arakba nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya nakina-da.

*Akawiyebe-na-mulangwa Neningikarrawara-langwa
manja angalya eyukwuijiya-langwiya akawiyuwiyeba*

²² Nakine-ka Jesus akwa ena-langwa warnikabubur-rakiyuwa narruma-yuwarnuma wurrakina mibina mamurukwa numu-likenuma Jirujalemu-wa. Nawurruk-alilikenu...wa. Biya lukwakwa wurrakina na-ngwanjinuma ababurna-manja angalya, waka aminababurna-manja alikira, umba waka aminambawura-manja alikira. Biya Jesus nen-akakirumakama ayakwa yakwujina wurruminakina-manja angalya warnumamalya akwa ngawa ena-langwa-manja warnikabubur-rakiyuwa aburrajukwaba.

²³ Umba eneja nuwilyaba nenumamalya ni-yama Jesus-uwa, “Bungkawa, Neningikarrawara aken-enibikinama wulkwa ngarrambawura-manja ngarnumamalya?”

Eneja Jesus ni-lawurrakaja enena ayakwa enuwa-wa akwa ngarningka wurrukwalu-wa warnumamalya aburrajukwaba. Ni-yama,

²⁴ “Yik-aburangkeyinama angwurra kirrakina karnumamalya karnik-awiyebi-yada Neningikarrawara-langwu-wa angalya. Yiki-yaminama wuburra laka kirr-awiyebenama alikira-manja e...yukwuijiya-langwiya edirra. Kembirra yik-aburangkeyinama angwurra aduwaba mena aburrajukwaba wurrababurna warnumamalya kuw-aburangkeyinama wurrakina akinu-wa edirra warnik-awiyebi-yada, akena ka-lyangmuridinama wurrakina-da. Kembirra nungkwurraja yik-aburangkinama aduwaba angwurra kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

²⁵ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Eneja numinakina angalya nabalija kinu-warumajungwunama nakina akwa kini-didenama akina akididijungwa, akwurraka ngawa kin-akumurnama. Umba nungkwurraja erreka-manja-wiya yik-arjiyama akwa yik-ardenama enuwa-wa. ‘Bungkawa,’ yiki-yaminama, ‘yirr-awiyebajiya-langwa yirraja!’ yiki-yaminama. Akena eneja numinakina angalya kini-yaminama nungkwurruwa-wa, ‘Ningeningbala ningena nungkwurruwa. Karningamba-langwa kirrakina?’ kini-yaminama nakina-da.

²⁶ “Umba nungkwurraja yiki-yaminama nungkwurramba-langwa enuwa-wa, ‘Kada, ngarribina ngakwurruwa ngarri-yebukeyinu-murrada aninga akwa ngarri-bekeyinu-murrada ngarruwurakkawura-ma akubibeka ngarribinda. Umba nungkaja yirru-wilyakajuwa-murrada ayakwa yirra-langwa-manja angalya ningkibina-da,’ yiki-yaminama kirrakina-da.

²⁷ “Eneja kini-yaminama ngawa, ‘Ningeningbale-ka kirrakina, kirriminiminingke-ka karnumamalya. Jeyi! Karniniyerriya karnumamalya, engku-wa wurri-likaja yadada ngayuwa-langwa!’ kini-yaminama nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

²⁸ “Errekba-manja-wiya ngawa yiku-ngwadeyinama kirrakina,” ni-yama Jesus. “Yiku-ngwadungwadeyinama yiki-ringirriyadiname-ka yika-rringkina-mulangwa kirrakina wurrubukalakina Aburiyama iya Ajika iya Jekaba akwa ngawa aburrajukwaba wurrababurna-langwa WurruBuburabuda warnumamalya Neningikarrawara-langwa ena-langwa-manja angalya. Akena nara kirrakina awiyebuma umba erreka-manja-wiya ngawa yik-ambilyama. Yiku-ngwadeyinama angwurra kirrakina mena wurrumurndakibina warnumamalya kuw-ambilyama arrawa warningadinakba nara awiyebajuma kirrakina-da.

²⁹ Umba aburaja wurrukwala warnumamalya ka-likajama yenjerrikina alyengmilyengma-langwa akwa akwaburrangarna-langwa. Engka-langwa iya engka-langwa angalya ka-likajama wurrakina kuw-awiyebeyinama Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Biya kamurndak-ambarrinama kamurndaki-yebukeyinama wurruwurakkawura-ma wurrumurndakibina warnumamalya, akena nungkwurraja nara-da!” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

³⁰ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Wurrukiale-ka warnumamalya kuw-arijidinamurra aduwaba akena ka-lyengmename-ka akini-yada ngawa wurrakina-da. Aburaja wurrukwala ka-lyengmenama aduwaba biya kembirra

ka-likajama kuw-arijidiname-ka arija-langwa akini-yada ngawa wurrakina-da," ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya nakina-da.

Jesus ni-lyelyingminu-mulangwa Jirujalema

³¹ Akini-yada ngawa aburraja wurrubukwaya wurruk-wala WurruBarija warnumamalya na-likenuma wurrakina Jesus-uwa. Biya ne-yama, "Nara yelakwa ambilyuma amiyerra ena-manja angalya, umba jeyi, likaja yadada," ne-yama, "mena Nubungkawa Yerida ngini-ngayindenama kenu-wardenama ningakina," ne-yama wurrakina-da.

³² Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Jeyi! Wurri-likaja Yeridu-wa. Yikinu-makine-ka nganyangwa ayakwa nakina-manja nuwarnkarnyerra nenumamalya. Nganje-ka ningena ningi-lyangmurukweyinama aduwaba, akwa ngarningka arnungkwaya ki-lyangmurukweyinama ningena ngawa. Ku-war-denama ningena ka-jadijinama wurrumukwa warnumamalya-langwa akwa ka-ngekburakinama warnumamalya angbilyuwa-langwa aduwaba akwa ngawa arnungkwaya. Umba mabiyakarbiya-manja mamawura ki-jerrukwunama warka nganyangwa," ni-yama Jesus.

³³ "Akena Jirujalemu-wa ki-likajama ngayuwa," ni-yama. "Kuma-yuwarnama mamurukwa mibina numu-likajamurra Jirujalemu-wa aduwaba, akwa arnungkwaya, akwa mingka-manja. Jirujalemu-wa ki-likajama ningena mena yirruwa YirruBurabuda yarnumamalya Neningikarrawaralangwa nara aminukwala-manja angalya a-jungwuma yirrakina umba yiki-jungweyinama ngawa yarna yakwujina Jirujalema-manja-da," ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnumamalya.

³⁴ "Karukwa! Karnumamalya KarningiJirujalema!" ni-yama Jesus. "Neni-larrkenu-manja nakina Neningikarrawara ena-langwa warnumamalya WurruBurabuda nungkwurruwa-wa, kembirra kirr-ar-dirranguma wurrakina malarra-murra. Kirr-errikbeyinuma malarra aburra-langwu-wa warnumadangkwa yanda-langwa kirrajungwajuwama warningangkawura wurrakina-da. Biya aduwaba kirri-yaminjaminama kirrakina ngawa-da.

"Karukwa!" ni-yama Jesus. "Ngarra-ngayindanguma nganja ngayuwa kawurra-murndukwama nungkwurruwa ngayuwa-manja wuburra laka dibina dirndarringba jukwujukwa narringawurra-murndukwunama dakina wurriyukwayuwa ngala-langwa ngaluwa-manja kajungwa wurringkinyungwurri-yada ngala-langwa-manja mememiyeja wurrakina-da. Akena nungkwurraja kirru-warangume-ka kirrakina karnumamalya-da.

35 “Kembirra eneja nakina Neningikarrawara kini-lalikinama ena-langwa angalya (Jirujalema-manja), akena nara arakba akwurrajuma akina. Nganjukwaba ka-lalikinama kirrakina karnumamalya-da. Nara amandangwa a-rringkama karna ngayuwa yanda-langwa yiki-yaminama kirrakina enena ayakwa, ‘Akini yangmarngkwajina nibina nenungkwarba nenilarrkama Neningikarrawara yangkwurrangwa kajungwa aken-enibikini-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya,’ yiki-yaminama kirrakina,” ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya WurruBarijada.

14

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nenungkwarba nibina nangbilyuwa-ma

¹ Bi...ya arngkawura Jesus ni-likenuma nakina alikira-wa nuwilyaba-langwu-wa nenungkwarba NuBarija. Narume-ka nubungkawa nakina WurruBarija-langwa warnumamalya. Biya Jesus ni-likenuma nakina ena-langwu-wa alikira Jebuda-manja nenik-alyubari-yada nakina aninga yakwjina enuwa-manja. Akena nakine-ka NuBarija nenungkwarba akwa ngawa wurrukuala warnumamalya aburrajukwaba neni-rruburringkama ngawa Jesus-uwa wurrakina.

² Neni-rringka-manja wurrakina Jesus-uwa, eneja nuwilyaba nenungkwarba ni-likena nakina enuwa-wa. Akena namurndaki-rrangkuwanginume-ka alakba iya ayarrmurra ena-langwa.

³ Umbo eneja Jesus ni-yengbina ayakwa wurrukwaluwa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa wurrukwalu-wa WurruBarija warnumamalya. Ni-yama nakina, “Karningma karna Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma. Kembirra ne-yamarrkinama ngarraku-makinama ena? Akeningabakina-manja ngarna warnumamalya Jebuda-manja angbilyuwa-langwa, eningaba akina yinda awurrariya?” ni-yama Jesus.

⁴ Aburraja nawurraki-yengminjada wurrakina. Umbo Jesus nenu-minjirrkilyinga nibina-manja nenungkwarba akwa nen-eningabakama nakina akwa neni-larrka arakba angalyu-wa-da.

⁵ Biya Jesus ni-yama nakina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, “Kini-ngkilarrina-manja nenikuwena Jebuda-manja edirra-wa, komba ki-yamarrkinama nungkuwa ningkakina? Akwa ke-ngkilarrina-manja

bulukwa nungkwa-langwa edirra-wa Jebuda-manja, ki-yamarrkinama nungkuwa ningkakina? Mama Jebuda akina, umba warenja-bawiya kin-arrkirnama nenikuwena akwa k-arrkirnama ebina bulukwa nungkwa-langwa ngalajukwaba edirra-langwa-na?" ni-yama Jesus aburruwa-wa.

⁶ Nara aburraja kenumi-ni-lawurrakajuwa awilyuwilyaba ayakwa enuwa-wa umba na-rrakiyinduma ngawa wurrakinna. Nawurraki-yengminjaduma ngawa wurrumurndakakina warnumamalya.

Nara ngakwurruwa a-ngkweningabakajungwuma

⁷ Eneja Jesus nenu-miringka wurrumurndakakina warnumamalya narru-mar•dumar•du-mulangwa ebina eningaba angalya warnik-ambarringi-yada, mena na-lyangkiyamama wurrakina, "Ngarrarumuruma ngarnumamalya ngawa ngarna-da." Kembirra nakina Jesus nenuwurra-ri-ringka-manja wurrakina, nenu-makama arakba enena ayakwa aburruwa-wa.

⁸ Ni-yama, "Ken-ardijina-manja nungkuwa ningkakina nuwilyaba nenungkwarba ena-langwu-wa alikira aningi-yada, nara kembirra nungkaja a-mar•duma angalya eningaba-dangwa ningkenik-amberringi-yada nungkuwa. Dukwa eneja nabalija alikira nen-ardijuwama nakina nuwilyaba naruma nenungkwarba enejukwaba aningawa. Akena ningkiyukwujije-ka ningkakina umba eneja nakina naruma.

⁹ Nara kembirra a-mar•duma eningaba-dangwa angalya, nari-yada e-yamama nibina nabalija alikira nungkuwawa, 'Jeyi! En-ambarriya-langwa naka nenungkwarba yelakwa umba erribaja-wiya ningkakina.' Kini-yamina-manja nakina akina ayakwa nungkuwa-wa, kembirra ku-werrikyeliyenama ningkakina akwa ki-lalikinama ebina angalya ningku-mar•dangu-mulangwa.

¹⁰ "Nara kembirra a-mar•duma eningaba angalya umba ki-likajama k-ambarrinama awurrariya-manja angalya. Mama nara a-rungekburakajungwuma ningkakina, umba k-ambarrinama yakwujina. Kembirra eneja kin-akwudangwukajungwuna-manja nibina nabalija alikira nungkuwa-wa, kini-yamina-nakina nungkuwawa, 'Ngeniyerriya, awurrariya ena angalya nungkwalangwa. Angerriba likaja eningabu-wa angalya, rungekburakajungwuna ningkakina,' kini-yamina-nakina nungkuwa-wa. Kini-yamina-manja akina ayakwa, kembirra ka-lyangkiyaminama aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina, 'Wa! Kuja, narume-ka nakina nenumamalya-na!' ka-lyangkiyaminama wurrakina.

¹¹ Amandangwa nara-manja a-ngkweningabakajungwuma ningkakina, kembirra Neningikarrawara kini-yaminama nakina nungkuwa-wa, ‘Ningkeningabe-ka ningkakina ningkenumamalya,’ kini-yaminama nakina. Akena ku-ngkweningabakajungwuna-manja ningkakina, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara arrkala keni-lyangkiyelijinama nungkuwa-manja nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa-da.

¹² Biya kembirra ni-yengbina Jesus akwala ayakwa nabaliju-wa alikira nenungkwarba. “Ka-murndukwajina-manja ningkakina warnumamalya kajungwa karniki-yebukaji-yada aninga nungkwa-langwa-manja alikira, kembirra nara a-murndukwama warnumamalya nungkwa-langwa, wurribina nungwena-murriya, nawena-murriya, akwa wurribina wurrukwala wurruminababurna angwarnda warnumamalya. Aburramba-langwa dukwa kab-ardijinama wurrakina ambaka-murra aburra-langwu-wa alikira aningi-yada. Umba warningerribirra-langwa warnumamalya ka-murndukwunama nungkuwa-wa,” ni-yama Jesus.

¹³ “Umba wurramukwiyadakena warnumamalya warningerribirra k-ardijinama nungkuwa-wa, wurrumurndakibina warningalyingmalyingma warnumamalya, wurrirrirrengmurrengmurnirna warnumamalya akwa ngawa wurrimimbimimba warnumamalya.

¹⁴ Mama nara wurrakina ardijuma nungkuwa aningi-yada aburramba-langwa umba eningaba kangekburakajungwunama nungkwa-langwa. Eneja Neningikarrawara kini-yaminama eningaba nungkuwa-manja meningarija-langwa-manja mamawura kuwenibudina-manja ngarningka warninginingaba warnumamalya wurribina ka-jungwuna-murrada,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

Kuw-alyubarina-mulangwa warnumamalya aninga akini-yada kinu-bungkawadina-manja Neningikarrawara

¹⁵ Eneja nuwilyaba nenungkwarba n-engkirrika-manja amurndakibina ayakwa yakwujina ni-yengbinu-mulangwa Jesus, ni-yama nakina, “Ke-yekirrerridiname-ka wurrakina warnumamalya kuw-alyubarina-murrumurra aninga akini-yada ngawa kinu-bungkawadina-manja Neningikarrawara nakina-da,” ni-yama nakina.

¹⁶ Eneja kembirra Jesus nenu-makama enena alawudawarra enuwa-wa.

Nuwilyaba nenungkwarba n-ambilyumurra nakina. Neni-ngayindanguma nakina ena-langwa warnumamalya

wurrababurna warniki-liki-yada ena-langwu-wa alikira wurrakina kajungwa warniki-yebukaji-yada aninga yakwujina enuwa-manja. Kembirra ni-larrka ayakwa aburruwa-wa adinuba-wiya warniki-liki-yada wurrumurndakakina warnumamalya. Aburraja kembirra ena-langwa warnikuminuwар•duwar•da arakba narri-dakama aninga eminiminingka. Aruma aninga eningaba akwa ngawa akwalya narri-dakama wurrakina eningabada.

¹⁷ Kembirra na-walyuwa-manja arakba akwalya iya aninga, eneja nakina nubungkawa nenilarrka nuwilyaba nenikuminuwар•duwar•da ena-langwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, kajungwa kawurraki-likaji-yada ena-langwu-wa alikira. Eneja kembirra ni-likena arakba nakina nenikuminuwар•duwar•da. Biya ni-yama nakina wurrumurndakibina-manja warnumamalya, “Awalyuwa arakba aninga, umba kwal” ni-yama.

¹⁸ Akena aburraja narri-lyangkilyuwakajuwama wurrurakkidirrbura aringka aburra-langwa wurrakinda.

Ni-yama neningadinuba-wiya nenungkwarba enuwa-wa, “Kinu-makina nungkwa-langwa nubungkawa ena ayakwa nganyangwa. Ngayuve-ka ningena ningu-beyindanguma angalya kajungwa ki-lungkuwabijini-yada amarda eninganinge nganyangwa. Akwa ningi-ngayindenama ki-likajama ngayuwa enena-wiya ki-rringkinama akina. Nara kembirra a-likama ngayuwa aduwaba-da,” ni-yama nakina.

¹⁹ Eneja ni-likena ngarningka arakba nenikuminuwар•duwar•da ningku-wa nenungkwarba. “Awalyuwa arakba aninga, umba kwal!” ni-yama.

Eneja ni-yama enuwa-wa, “Kinu-makina nubungkawa nungkwa-langwa ena ayakwa nganyangwa. Ngayuve-ka ningena ningu-beyindanguma ememberrkwa bulukwa kakuminu-war•deni-yada warka nganyangwa. Kemba ningi-ngayindenama ki-likajama ngayuwa enena-wiya ki-rringkinama amurndakakina bulukwa nganyangwa eningaba-murrikba akina. Nara kemba a-likama ngayuwa nungkwa-langwu-wa nubungkawa aduwaba,” ni-yama nakina.

²⁰ Eneja ni-likena ngarningka nenikuminuwар•duwar•da ningku-wa nenungkwarba. “Awalyuwa arakba aninga, umba kwal!” ni-yama nakina.

Eneja ni-yama enuwa-wa, “Adinube-ka ningena yirringi-yakajuma dadingiyarrka. Kembirra aminakina-langwa

nara a-likama ngayuwa nungkwa-langwu-wa nubungkawa aduwaba-da," ni-yama nakina.

Eneja ni-yaminjamama ngawa nenumurndaki-yendabenuma nakina nenikuminuwar•duwar•da wurrababurnu-wa warnumamalya warniki-liki-yada wurrakina ena-langwu-wa nubungkawa aningi-yada. Akena aburraja nawurraki-waranguma nara ka-likena wurrakina.

²¹ Eneja kembirra ni-lawurradina arakba angalyu-wa akwa nenu-maka amurndakibina ayakwa ena-langwa-manja nubungkawa.

Eneja kembirra n-awinyambade-ka nakina nubungkawa arakba amurndakibina-langwa ayakwa. Biya ni-yama nibinu-wa nenikuminuwar•duwar•da, "Jeyi! Likaja erreku•wa mamurukwu-wa," ni-yama. "Nara ambudiduma umba warenja likaja wurrukwalu-wa warnumamalya nuw-ambilya-murruwa enena-manja angalya. Ki-likaja maruma-langwiya mamurukwa akwa ngawa miyukwayuwa-langwiya mamurukwa. Biya k-aburangkina ningkakina warningerribirra warnumamalya, wurrribina warningalyingmalyingma akwa ngawa wurrirrengmurrengmurnirna akwa ngawa wurrribina wуримимба warnumamalya. Kembirra ka-wilyakina wurrumukwiyadakina warnumamalya yangkwurrangwa nganyangwu-wa angalya kajungwa kuw-alyubarini-yada enena aninga," ni-yama nakina nubungkawa nenu-makama ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da-da.

²² Eneja ni-likena arakba-da.

Biya wurrumukwiyadakina warnumamalya n-aburangkama nakina. Biya wurrukuala nen-akburrangarnuma nakina akwa nenu-wilyakama arakba ena-langwu-wa nubungkawa-da. Biya ni-yama ena-langwu-wa nubungkawa, "Ningarra-wilyakama wurrumurndakenena warnumamalya yangkwurrangwa akena aruma ngawa enena angalya-da," ni-yama nakina.

²³ Eneja kembirra nubungkawa ni-yama enuwa-wa, "Jeyi! Likaja mamurndakangaba-wa mamurukwa nara-murruwa alikira," ni-yama. "K-aburangkina ningkakina yakwujina warningerribirra warnumamalya. Biya k-akburrangina-manja wurrakina ka-wilyakina yangkwurrangwa, kajungwa ena alikira nganyangwa ka-lyangburrukwuni-yada warnumamalya. Ka-warena-manja wurrakina, kembirra ki-yamina nungkuwa aburruwa-wa, 'Yiki-likajama enena-wiya,' ki-yamina, 'mena nubungkawa nganyangwa nginu-maka-mubaba nakina ngayuwa-manja yiki-likaji-yada

karningerribirra karnumamalya aningi-yada,’ ki-yamina nungkuwa aburruwa-wa.

²⁴ “Amandangwa ningi-yaminama, wurrumurndakibina warnumamalya ka-likeni-yada warningadinuba-wiya nganyangwu-wa angalya nara arakba wurrakina alyubaruma ena aninga nganyangwa,” ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da-da. Ena-bu ngawa-da.

Enena alawudawarra nenu-makama Jesus nibinu-wa nenumamalya-da.

Akin-aburrakiyuwarna-mulangwa angwurra Jesus-manja

²⁵ Bi...ya narruma-yuwarnuma ngawa mibina mamrukwa numu-dirrirnduma makina Jirujalemu-wa nakina Jesus akwa wurribina ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Aburaja wurrilyimberrkwulyumide-ka warnumamalya namurndaki-likenuma makina-manja ngawa mamurukwa aburrajukwaba wurrakina.

Kembirra na-likenu-manja wurrakina lukwakwa nakine-ka Jesus nu-ngwanja akwa ni-nyakuwarrukwajungwa akwa ni-yengbina amurndakenena ayakwa wurrumurndakakinu-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya.

²⁶ Ni-yama nakina, “Kirruwilyaba karnumamalya yiki-likaja-manja ngayuwa-wa akwa yiki-lyelyingmina-manja angwurra nungwenungwa iya dirndenungwa iya dadingiyenungwa iya wurriyukwayuwa nungkwurralangwa, akwa ngawa narrkuwena-murriya iya darrkuwena-murriya umba yiku-warrngkilyelyingmina-manja ngayuwa, nara kembirra aburrakiyuwama ngayuwa-manja kirrakina. Yiki-lyelyingminama angwurra ngayuwa-manja umba yiku-warrngkilyelyingmajungwunama kirrakina-da.

²⁷ Akwa ki-lyelyingmajungwuna-manja ningkakina akwa ku-warena-manja ningkeniki-jungwa ngayuwa-langwa, nara kembirra aburrakiyuwama ngayuwa-manja ningkakina-da,” ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

²⁸ Biya ngarningka ni-yama nakina aburruwa-wa, “Yiki-ngayindena-manja kirrakina karniki-yuwi-yada ngayuwa-manja, kembirra yikuma-war•dikinama ambaka-langwa mangma nungkwurra-langwa,” ni-yama Jesus. “Wengkirrikiya-langwa. Ka-makinama ngayuwa ambilyuma eyukwujiya-kiya alawudawarra, awilyaba alikira-langwa umba awilyaba awinyamba-langwa,” ni-yama Jesus.

Nuwilyaba nenungkwarba kini-ngayindena-manja kini-likirakina-manja nakina alikira alingajirrirra, kembirra adinuba-wiya nara-wiya aburradaduma nakina warka

kinuma-war•dikinama ambaka-langwa mangma ena-langwa. Kinu-murnduwarnama angwarnda ena-langwa, aruma-murrikba akina, kajungwa arngkawura-murri-yada ngawa kini-ngekburakini-yada akina alikira.

²⁹ Nara-manja a-murnduwama nakina angwarnda ena-langwa adinuba-wiya, kinum-akumurnama jimenda yimbukwa dukwa-da umba nara akwala-da. Kemba nara a-likirakuma akina alikira ambaka nakina-da.

Kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya keni-rinjarrkinama enuwa-wa.

³⁰ “Wayi!” ke-yaminama wurrakina. “Naka nenungkwarba n-aburradadanguma warka ena-langwa, akena nara nakina kini-jerrukwa-na! Ekuwarra yimbukwa wulkwa nilikirakama, akena nara ambaka kini-jerrukwa akina-da,” ke-yaminama wurrakina-da. Ena ngawa.

³¹ Umba nuwilyaba eneja nubungkawa keni-ngayindena-manja nakina neniku-wardi-yada ningku-wa nubungkawa, enejukwaba kinuma-war•dikinama ambaka-langwa mangma ena-langwa. Akwa kenu-murnduwarnama nakina ena-langwa wurrawinyamba warnungkwarba nara-wiya a-likama awinyambu-wa. Dukwa wurrilyimberrkwulyumide-ka 10,000 warnungkwarba wurrawinyamba ena-langwa, umba eneja nuwilyaba-langwa nubungkawa wurrilyimberrkwulyumide-ka angwurra dukwa nakina wurrawinyamba 20,000 warnungkwarba-da.

³² Kembirra nara eneja nakina ambudiduma umba keni-larrkajama warenja-bawiya wurrukwala warnungkwarba ningku-wa nubungkawa kin-ambilya-murruwa awilyikerra nakina ambaka. Aburraja ka-likajama akwa ke-yaminama, “Amiyambena ningki-ngayindenama nungkuwa?” ke-yaminama enuwa-wa. “Umba yirraja yiki-yamarrkinama yirruwa yarnumamalya nari-yada awinyamba?” ke-yaminama wurrakina kenuminu-wilyakinama ayakwa aburra-langwa-langwa nubungkawa ningku-wa nubungkawa wurrakina-da. Ena ngawa-da.

³³ Biya kembirra nenu-makama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya, “Kembirra wunalakina-kiya wuburra wunenungkwarba-kiya yiki-yaminama kirrakina nungkurrifikwaba. Ningkakina ningkuwilyaba yiki-ngayindenama-manja ningkeniki-yuwi-yada ngayuwa-manja, kembirra nara ningkakina a-waruma ningkeniki-lalika-langwa eningerribirra amurndakijika nungkwa-langwa umba kuma-war•dikinama mangma nungkwa-langwa,” ni-yama Jesus nakina-da.

Ngarri-yamina-mulangwa ngakwurruwa wuburra dilingenha dibina dungwurrkwarda

³⁴ Biya kembirra ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, "Karningme-ka karna dilingena. Dadingabe-ka dakina. Akena kingu-milyingkambumadina-manja dakina dilingenha, aki-yamarrkinama ngarna kembirra kajungwa aking-enigabakini-yada dakina? Nare-ka-da. Nara ngarna eningabakama dakina dilingena dadingungwurrkwarda-ma-baba dakina,

³⁵ umba akinga-wurrenema dakina ngarna-da. Nara ngarna akumama dakina ajiringka-manja, mena nara-baba eningabakama dakina akina ajiringka. Akwa nara ngarningka a-ngwunyirrkwajuma bulukwa-langwa-manja yimi, mena nara-baba eningabakama dakina dilingena amardamurriya. Nare-ka-da, duwurrariya-baba ngawa dakina dilingena-da.

"Kembirra w-engkirraja angwurra amurndakakinu-wa ayakwa ngarra-maka-murruwa. Yik-awiyebajina-manja akina nungkwurra-langwu-wa mada, nara kembirra a-jadijuma mungarrkuwarru-wa mada akwa a-lyikbijuma akina ayakwa, umba yiki-yakuwerribikaja ngawa ambaka-langwa amurndakakinu-wa," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrilyimberrkwulyumida-da.

15

Na-lyumadu-mulangwa jiba

¹ Bi...ya aburraja wurrababurne-ka warnumamalya narrumurndaki-ngayindanguma warnik-engkirriki-yada ayakwa wurrakina Jesus-langwa. Umba wurrilyimberrkuwarra warnumamalya narraminu-war-danguma warka WarningiRawuma-langwa wurrububungkawa wurrumurndakakina. Akwa narraminu-manguma angwarnda wurrukwala-langwa WarningiJudiya warnumamalya kajungwa warniku-kwi-yada akina aburra-langwu-wa wurrububungkawa. Biya nuw-akwudangwukajungwunuma Jesus-uwa wurrakina aburruwa wurrukwala ngarningka warnumamalya wurruwurrariya aburrajukwaba.

² Akena aburraja WurruBarija warnumamalya akwa wurribina warnikakakirumaka Mawijja-langwa ayakwa eningarumuruma na-ngwurrkiyengbeyinuma wurrakina. Biya ne-yama, "Jesus-eka nakina nara a-larrkama

wurruwurrariya warnumamalya engku-wa, umba nen-ardijinama wurrakina enuwa-wa akwa n-alyubarinama aninga aburruwa-manja-da," ne-yama wurrakina.

³ Kembirra aminakina-langwa eneja Jesus nenu-makama abiyakarbiya alawudawarra wurrumurndakina-manja warnumamalya.

⁴ Nuwilyaba nenungkwarba n-akwurrajuwama nakina ababurna jiba arngkumemberrkwa-ma arngkumemberrkwa ena-langwa. Umba awilyaba na-lyumaduma akina. Kembirra kini-yamarrkinama nakina? Ngayuweka kembirra arakba ngarra-makinama nungkwurruwwawa. Kini-lalikinama amurndakibina akwala jiba ena-langwa amarda-manja umba kini-likajama nakina kin-aburangkinama ebinu-wa awilyaba jiba na-lyumadumuruwa ena-langwa-da.

Nakina ngawu...wa kin-aburangkinamu...wa, yanda-langwa kin-akburrangina-manja ebina na-lyumadumurrada.

⁵ Biya kin-akburrange-manja akina, kinu-menama akwa kin-akumurnama ena-langwa-manja amurn-da. Niyekirrerre-ka arakba kembirra kinu-werrikilyelyingmajungwunama-da.

⁶ Kembirra kini-lawurradinama nakina angalyu-wa kini-ngabukwunama akina ena-langwa-manja amurn-da. Biya kenu-murndukwajinama warnumamalya ena-langwa akwa kini-yaminama aburruwa-wa, "Kwa, ngarri-yekirrerrikajungwuna-langwa arakba ngakwurruwa, mena ning-akburrange-mubaba arakba nganyangwa ebina na-lyumadu-murrada jiba," kini-yaminama nakina-da, kenu-makinama ena-langwa-manja warnumamalya-da. Ena ngawa.

⁷ Biya kembirra ni-yengbina ngarningka akwala ayakwa nakina Jesus. Ni-yama, "Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ke-yekirrerridinama wurrakina ena-langwa-manja angalya abalkaya, kinu-wurrena-mulangwa nuwilyaba nenumamalya awurruwurrariya amurndakibina n-arriyakajungwunu-mulangwa nakina. Umba kwuja! Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ke-yekirrerridinama wurrakina wurrumurndakibina-langwa 99 warnumamalya ke-yamina-mulangwa eninginingaba wurrakina. Umba ke-yekirrerridinama angwurra wurrakina wurruwilyaba-langwa warnumamalya karru-wurrena-mulangwa awurruwurrariya amurndakibina nuw-arriyakajungwunu-mulangwa umba kenumini-yarrkuwarakina-mulangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrakina-da," ni-yama Jesus nakina-da.

Na-lyumadu-mulangwa embirrkaluwa angwarnda

⁸ Biya kembirra ni-yama nakina Jesus, “W-engkirraja enenu-wa ngarningka alawudawarra,” ni-yama.

Duwilyaba dakina didarringka ying-akwurrajuwama ememberrkwa angwarnda eningilyamarmba ngala-langwa. Umba nuw-embirrkilyumaduma awilyaba akina. Kingiyamarrkinama kembirra dakina didarringka? Kingaburangkinama dakina angwurra ebina ngala-langwuwa eyukwuiyiya angwarnda nuw-embirrkilyumadumurruwa. Akwa king-abarrakajinama bajananga akwa kingi-yangbarrkinama ngala-langwa-manja alikira ambaka-langwa.

King-abuburangkinama ngawu...wa, yanda-langwa kingembirrkakburrangina-manja ebina nuw-embirrkilyumadumurrada.

⁹ Kembirra king-akburrranga-manja akina karringawurramurndukwajinama dakina ngala-langwa warnumamalya. Kingi-yaminama aburruwa-wa, “Kwa, ngarriyekirrerrikajungwuna-langwa aduwaba,” kingi-yaminama, “mena ngayuwa ning-akburrranga-mubaba ebina angwarnda nganyangwa nuw-embirrkilyumadu-murrada,” kingi-yaminama dakina didarringka, karringa-makinama ngala-langwu-wa warnumamalya-da. Ena ngawa.

¹⁰ Biya kembirra ni-yengbina ngarningka akwala ayakwa nakina Jesus. Ni-yama, “Wuburra laka dibina didarringka kingi-yekirrerridinama, kembirra aburrajukwaba Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ke-yekirrerridinama wurrakina-da. Ke-yekirrerridinama wurrakina wurruwilyaba-langwa warnumamalya karru-wurrena-mulangwa awurruwurrariya amurdakibina nuw-arriyakajungwunu-mulangwa wurrakina akwa kenumini-yarrkuwarakina-mulangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrakina-da,” ni-yama nakina Jesus.

Ni-lyumadu-mulangwa nenungkwarba

¹¹ Biya enena ngarningka alawudawarra nenu-makama Jesus aburruwa-wa.

Nuwilyaba nakina nenungkwarba akwa wunambilyuma warnikuwabulena-kiya nabuk-ambilyuma yakwujina awilyaba-manja angalya wurrubukalakina.

¹² Biya neningarija-langwa-dangwa nenikuwenikba ni-yama nungwenikba-wa, “Ngangwa,” ni-yama, “wumurnduwarna arakba akwa wi-yebijebakina amurndakijika iya ajiringka nungkwa-langwa aduwaba kajungwa

ku-meni-yada ekuwarra ngaya nganyangwa," ni-yama. Eneja kembirra nungwenikba nu-murnduwarna nakina amurndakibina amurndakijika iya ajiringka. Nenuminilirrak-eye bijebakama arakba wunalakina-langwa wunenungkwarba-kiya, ekuwarra nawenikba-langwa umba ekuwarra nenikumarnjenikba-langwa.

¹³ Eneja kembirra arngkidarrba-langwiya nakina nijiradangwa nenu-kwa ebina ajiringka ena-langwa wurrukwaluwa warnumamalya umba nu-manga angwarnda aburruwlangwa akina-murrada. Akwa kembirra ni-likena eminingku-wa angalya nakina-da. Biya ni-likena arakba, nu-wilyakama ena-langwa amurndakijika iya angwarnda-da. Juju...j engku-we-ka ni-likenuma nakina.

N-alilikenu...wa, yanda-langwa ni-yar•da eminingkamanja angalya arakba aminababurna-manja alikira iya warnumamalya. Yakwujina n-ambilyuma nakina akena nara amurndamurndirra ambaka kinu-wilyaka ebina angwarnda, nara kin-engkirrikena nakina ambaka-murriyada umba nu-wurrawaja ngawa warenja-bawiya akina-da. Ni-jerrukwama angkwulyumida-langwa ngawa nakina-da.

¹⁴ Nara ebina aijира-mulangwa kinu-wilyaka ena-langwamanja ayarrka, nu-mangbijerriduma nakina ngawa arakba-da. N-eningalyingmalyingmadume-ka nakina-da.

Umba akina-manja ngawa angalya na-warrngkijerridinuma ngalaja aninga akina. Kembirra nakine-ka nenungkwarba nu-mureyanguma akwa ni-ngayindanguma kin-alyubarinuma aninga.

¹⁵ Biya arakba ni-likena nakina nuwilyaba-langwu-wa nenungkwarba angalya, neni-yendabenuma warki-yada, akwa kembirra arakba nenuminu-war•danga nakina warka. Eneja nakina neni-larrka ena-langwu-wa bikibiki nenik-akwurrajiyada amurndakakina.

¹⁶ Umba ni-ngayindanguma nenik-alyubari-yada aninga bikibiki-langwa kajungwa neniki-ladikajungwi-yada nakina nenungkwarba, mena nara kenu-kwa warnumamalya aninga. Akine-ka bikibiki-langwa aninga na-jijanguma narru-wurrangu-mulangwa ebina amakwulya narralkuwayijuwa-mulangwa warnumamalya amamuwlangwa aninga warnik-alyubara-langwa.

¹⁷ Biya kembirra arakba ni-yakuwerribika nakina akwa ni-lyangkiyama, "Wurrumurndakibina warnungkwarba nenuminu-war•duwar•denama warka nungwarrka-langwa, nuw-alyubarinama arume-ka aninga aburra," ni-yama. "Umba nganja ningena yelakwa murumureya ning-ambilyama.

18-19 Ngi-likajama arakba ngi-lawurradina nungwarrkuwa. Ki-yaminama ngayuwa enuwa-wa, 'Ngangwa, ningene-ka ning-arriyakajungwuma. Nara kembirra arakba wurrukwala e-yengbijuma ningena nungkwa-langwa ningenikuwena, mena nara k-engkirrikena ngayuwa ayakwa Neningikarrawaru-wa akwa nungkuwa-wa. Umba yirra-ngayindenama ningkakina ki-yaminama ngayuwa-manja wuburra laka wurrukwala-manja ningki-yaminama aduwaba warnumamalya buminu-war•duwar•denamurrumanja nungkwa-langwa warka. Nganjukwaba ku-war•denama wuburra wurrumurndakenena warnikuminuwär•duwar•da buminu-war•denama, akena nara arakba ningenikuwena e-yamama ningena,' ki-yaminame-ka ningena nungwarrku-wa-da," ni-lyangkiyama nakina ni-lyangkumakajungwunuma nenungkwarba.

20 Biya kembirra nu-mirajanga nakina akwa ni-likena arakba ni-lawurradina nungwenikba-langwu-wa angalyada.

N-alilikenu...wa. Akena awilyikerra-langwiya ngawa ni-likenu-wiya nakina ambaka nenungkwarba, eneja nungwenikba nenি-rringka nubukwaya ni-lawurradinuma. Neni-rringka-manja nakina ni-lawurradinu-manja nenikuwenikba, n-errukwule-ka. Biya n-angkarra nakina nenu-kwurukwa, akwa nen-engkarrnga akwa nenilawurangka nenikuwenikba-manja-da.

21 Kembirra ni-yama eneja nenikuwenikba nungwenikba-wa, "Ngangwa, ningene-ka ning-arriyakajungwuma. Nara k-engkirrikena Neningikarrawaru-wa akwa nungkuwa-wa. Nara kembirra arakba nungkwa-langwa ningenikuwena ningena mena ninguwurrariya-baba," ni-yama.

22 Akena eneja nungwenikba nen-ardijuwa wurrumurdakibina warnumamalya nenuminu-war•duwar•danguma, biya ni-yama aburruwa-wa, "Kwa warenja, wurringalilyiya dumbala dadingaba-langwa aken-awiyeabajiyada naka," ni-yama. "Akwa wun-awiyeabajiyaya eyukwuijiya errumungkwa amamamuwa ena-langwa-manja amamamuwa ayarrka akwa wun-awiyeabajina ngarningka ebina eningalika ena-langwa-manja alika.

23 Akwa yiki-likaja yiku-mena ebina eyukwuijiya bulukwa engmurra. Yiku-wardena akwa yik-aburdena akina. Kembirra ak-alyubarinama ababurna amadangkwa iya aninga ngakwurruwa aki-yekirrerrikajungwunama,

24 mena naka nenikuwarrka nganyangwa ni-jungwumurrada, akena aduwaba n-enibuduma arakba naka-da. Ningen-akburrangama arakba nibina ni-lyumadu-murrada-

da," ni-yama neniyuwangkwa nakina. Biya nuw-alyubarina arakba aninga wurrakina-da.

²⁵ Akini-yada ngawa eneja nuwilyaba nenikuwenikba naruma-dangwa nu-war•danguma warka erreka-manja. Biya ni-lawurradinu-manja nakina angalyu-wa akwa n-akwudangwukajungwunu-manja alikira-wa, n-engkirika nakina arakba akumalyumalyangka eningalukwanja namalyangkeyinuma.

²⁶ Biya kembirra nen-ardija nuwilyaba nenikumin-uwar•duwar•da nungwenikba-langwa akwa ni-yama, "Ne-yamarrkinama wurrakina?" ni-yama nakina.

²⁷ Eneja nibina nenikuminuwar•duwar•da ni-yama enuwa-wa, "Nungkwa-langwa nenikumarnjena ni-yar•duma naka. Kembirra eneja nungwena yirrenu-makama yarniku-warda ebina eyukwujiya bulukwa engmurra, mena ni-lawurradinu-mubaba karninikuwena ngawa neningaba nakina-da," ni-yama.

²⁸ Eneja kembirra naruma-dangwa nenikuwenikba nenakar•darra awinyamba. Nara kini-ngayindanga kin-awiyebe na alikira-wa. Kembirra eneja nungwenikba ni-jadinga nakina alikira-langwa akwa ni-yama, "Nara erreka-manja ambi-lyuma umba kwa, awiyebe-langwa marrakba arrawu-wa," ni-yama.

²⁹ Akena eneja ni-yama nungwenikba-wa, "Kwuja, ngayuwa yirraminu-war•danguma warka nungkwa-langwa," ni-yama. "Mababurne-ka mamarika iya yinungkwura ningu-war•danguma, ningu-war•duwar•denama aduwaba ngawa ningena-da, wurrumurndakenena wuburra warnumamalya buminu-war•denama aburra-jukwaba nungkwa-langwa. Nara yibamini-yarrkuwurranga ebina yi-maka-mulangwa ayakwa nungkuwa, akena nara kembirra yiku-kwa awilyuwilyaba nenukwuda ngayuwa-wa-da kajungwa yarnik-alyubari-yada nganyangwa warnumamalya-da.

³⁰ Akena naka eneja nenikuwena nungkwa-langwa ni-jerrukwama ebina angwarnda nungkwa-langwa wurrurwurrariya-manja wurridarringka. Umba ni-lawurradinu-manja naka nungkwa-langwa nenikuwena angalyu-wa, kembirra nungkwa-langwa ningkarra-makama ningkakina nungkwa-langwa-manja warnikumin-uwar•duwar•da, kembirra narru-wardanguma engmurra eyukwujiya bulukwa ena-langwi-yada wurrakina-da," ni-yama nakina nenikuwenikba nungwenikba-wa.

³¹ Eneja kembirra nungwenikba ni-yama enuwa-wa, "Nenukwa, ngeniyerriya," ni-yama, "ningkene-ka

ningk-ambambilyuma yelakwa ngayuwa-manja, akwa amurndakenena amurndakijika-murriya nganyangwa nungkwa-langwe-ka ababurna-langwa ena.

³² Umba ena yirr-alyubarinama yarna aninga yirri-yekirrerrikajungwunama yarna. Eningabe-ka ena mena naka nenikuwarrka nganyangwa ni-jungwu-murrada, akena aduwaba n-enibuduma arakba naka-da. Ni-lyumadu-murrada, akena ningen-akburrangama ngayuwa," ni-yama neniyuwangkwa, nenu-makama nenikuwenikba-wa-da. Akwa ena ngawa-da.

Enena abiyakarbiya alawudawarra nenu-makama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

16

Numinilyenjirra-langwa mangma nenikumin-uwar-duwar-da

¹ Biya kembirra nenu-makama Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa enena alawudawarra nuwilyablangwa nenikuminuwar•duwar•da.

Nuwilyaba n-ambilyumurra nenikuminuwar•duwar•da nakina. Umba eneja ena-langwa nubungkawa numinababurne-ka alikira iya amurndakijika akwa angwarnda nakina. Nakine-ka kembirra nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa numurndak-akukwurrajuwama ababurna-langwa eningerribirra ena-langwa-langwa nubungkawa.

Bi...ya aburraja wurrukwala warnumamalya na-likenuma nakinu-wa nubungkawa akwa ne-yamama, "Nakine-ka nenikuminuwar•duwar•da nungkwa-langwa nibina n-akwurrajinama ababurna-langwa amurndakijika nungkwa-langwa nuwurrariye-ka nenumamalya nakina," ne-yama. "Ni-jerrukwuname-ka eningerribirra nungkwa-langwa nakina. Ku-mangbijerridinama kembirra adinuba ningkakina," ne-yama wurrakina nenu-maka nakina-manja nubungkawa-da.

² Eneja kembirra nubungkawa nen-ardijuwa nibinu-wa arakba nenikuminuwar•duwar•da. Nakine-ka ni-likena kembirra enuwa-wa. Umba ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da, "Amiyambena ena ayakwa bu-makama warnumamalya nungkuwlangwa?" ni-yama. "Yirra-ngayindenama nungkuwa kumurnduwarnama aduwaba ababurna-langwa angwarnda nganyangwa. Akwa yikumin-arrikarrenama jurra-manja akina ababurna-langwa akwa yiku-kwunama akina jurra ngayuwa-wa, mena nara-baba arakba aminu-war•duma

ningkena warka nganyangwa yelakwa," ni-yama nakina nubungkawa enuwa-wa.

³ Umba eneja nakina nenikuminuwär·duwar·da ni-lyangkumakajungwunuma arakba. "Karuksa!" ni-yama. "Ki-yamarrkiname-ka ningena aduwaba? Nubungkawa nganyangwa nu-warenama ngayuwa. Nara kembirra arakba aminu-war·duma ningena warka ena-langwa-da. Ningeningarrubuda-me-ka ningena ningeniku-mungkada-langwa edirra-da. Akwa nara e-yukwamajuma erribirra angwarnda iya aninga warningerribirru-wa warnumamalya, ki-yeliyena-mubaba kembirra ningena ngayuwa akina-langwa-da.

⁴ Wa! Ningeningma kembirra arakba ningeniki-yama-langwa ngayuwa kajungwa nari-yada a-waruma wurrukwala warnumamalya ngayuwa-da. Kembirra ki-jadena-manja ngayuwa nubungkawa-langwa-langwa alikira, aburraja kab-awiyebajinama ambaka-murra ngayuwa wurrakina warnumamalya aburra-langwu-wa alikira-da," ni-yama ni-lyangkumakajungwunuma nakina nenikuminuwär·duwar·da-da.

⁵ Biya nen-ardijuwama nakina kembirra wurrumurn-dakibina warnumamalya warniku-kwi-yada angwarnda iya aninga ena-langwu-wa nubungkawa. Wurruwilyuwilyabawiya nen-ardijuwama nakina enuwa-wa wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa. Biya ni-yama nakina nuwilyabu-wa, "Ambarrngarna aninga ningkeniku-kwi-yada ningkena nubungkawa nganyangwa?" ni-yama.

⁶ Eneja ni-yama, "Kinu-kwuname-ka ningena arngkumemberrkwa-ma arngkumemberrkwa budila enuwa-wa aliba-langwa amalyirra," ni-yama.

Kembirra eneja ni-yama nakina nenikuminuwär·duwar·da enuwa-wa, "A·a! Wu-miya ena jurra nungkwa-langwa. Ambarriya akwa wu-warrukwajiya ena ekirra. Nara arngkumemberrkwa-ma arngkumemberrkwa umba arngkumangbala-ma arngkumemberrkwa k-arrikarrenama ningkakina yelakwa-da. Biya arngkumangbala-ma arngkumemberrkwa kinu-kwunama budila enuwa-wa kembirra-da," ni-yama nakina.

⁷ Umba ningka-langwa nenungkwarba ni-likenuma enamba-langwa enuwa-wa. Kembirra ni-yama eneja nakina nenikuminuwär·duwar·da, "Umba nungkwaja, ambarrngarna ningkena aninga ningkeniku-kwi-yada nubungkawa nganyangwa?" ni-yama.

Eneja ni-yama, "Kinu-kwuname-ka ningena 1,000 beka amadidira-murra amaninga nungkwa-langwu-wa nubungkawa," ni-yama.

Kembirra eneja nakina nenikuminuwarr-duwar-da ni-yama, "A•a! Wu-miya ena jurra nungkwa-langwa. Nara 1,000 umba 800 k-arrikarrenama ningkakina," ni-yama nakina-da.

⁸ Bi...ya n-engkirrika arakba eneja nubungkawa ayakwa nakina-langwa nikalya nenikuminuwarr-duwar-da ni-yama-mulangwa nakina. Biya ni-yama, "Nakakirume-ka nakina nenikuminuwarr-duwar-da nganyangwa. Milyenjirre-ka mangma ena-langwa," ni-yama nakina nubungkawa. Enabu ngawa-da.

Biya kembirra Jesus nenu-makama ngarningka ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yama nakina, "Akine-ka ni-yengbinuma nakina nubungkawa ayakwa, mena warnumamalya wurribina na-lyelyingmina-murrumurra wulkwa amurndakijika-murriya-manja nalikaja-mubaba milyenjirra-murra mangma wurrakina. Warningme-ka wurrakina *warniku-wulda-langwa *warniku-ngwur•da-langwa enena-manja angalya. Warningme-ka warniki-yama-langwa warnumamalya-manja wurribina na-lyangmurukweyina-murru manja aburrajukwaba amurndakijika-manja umba nara akwala. Umba aburraja warnumamalya wurribina na-lyelyingmina-murrumurra Neningikarrawara-langwa-manja alarradada na-lyangmurukweyinama aburrajukwaba wurrakina enena-manja angalya akwa ngawa ngarningka amurndakibina-manja Neningikarrawara-langwa-manja ngalajukwaba-da. Kembirra enena-manja angalya narruma-wilyakinama wurrakina mangma meningilyenjirra-ma amurndakijika-langwa. Warningbala warniki-yama-langwa warnumamalya-manja wurribina na-lyangmurukweyina-murru manja amurndakijika-murriya-manja wurrakina umba nara akwala-manja," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁹ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, "Kembirra ngarra-makinama ena ayakwa nungkwurruwa-manja," ni-yama. "Nungkwurraja yika-mamurikajinama kirrakina wurrukwala-manja warnumamalya. Yika-kwunama aninga iya amurndakijika akwa angwarnda. Ambaka-murra kembirra yiki-jungwuna-manja kirrakina, nara arakba a-ngayinduma amukwi yadakina kirrakina amurndakijika-murriya. Akini-yada ngawa eneja Neningikarrawara nakina yikenu-wilyakinama kirrakina ena-langwu-wa angalya abalkaya," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹⁰ Biya ni-yama nakina Jesus ngarningka aburruwa-wa, "Kirruwilyaba karnumamalya yikinumin-akwurrajina-

manja amurndamurndirra kirrakina eyukwijiya angwarnda ningka-langwa nenumamalya akena naramanja amini-jerrukwama akina, kembirra ambaka-murra eneja yikenu-werrungwur-denama nungkwurruwamanja akwa nungkwurraja yikinumin-akwurrajinama kirrakina ena-langwa adirrungwarna angwarnda-da. Akena kirrikalya-manja kirruwilyaba karnumamalya, nara-manja akwurrajuma eyukwijiya angwarnda ebina ambaka-langwa umba yikinumini-jerrukwuna-manja akina, kembirra nara nakina a-werrungwur-duma nungkwurruwa-manja akwa nara kirrakina amin-akwurrajuma aruma angwarnda ena-langwa-da.

¹¹ Nara-manja nungkuwa akwurrajuma ningkakina angwarnda iya amurndakijika ningkumurndamurndirra enena-manja angalya, amiyambena kembirra Neningikarrawara-langwa kinumin-akwurrajinama ningkakina? Nara-da. Nare-ka a-kwama Neningikarrawara eningerribirra ena-langwa nungkuwa-manja ningkenik-akwurraji-yada ena-langwa akina-da.

¹² Amurndakenene-ka amurndakijika iya angwarnda nara nungkwa-langwa akina. Umba eneja Neningikarrawara nginu-kwunama ena-langwa angwarnda iya amurndakijika-murriya eningaduwaya nungkuwa-manja. Kembirra nara-manja akwurrajuma ningkakina amurndakakina eningaduwaya enena-manja angalya, ki-yamarrkinama ningkakina ambaka-murra? Eneja kenu-kwunama ningkakina Neningikarrawara eningaba ebina ena-langwa eningangkawura ena-langwa-manja angalya abalkayana? Nare-ka nakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

¹³ Biya ni-yama ngarningka nakina aburruwa-wa, "Neningerribirra nenikuminuwar-duwar-da nare-ka nakina aminu-war-duma warka wunalekbina-kiya-langwa wunubungkawa-kiya-langwa wunambilyuma. Dukwa kini-lyelyingminama nuwilyaba-manja nubungkawa, kinu-werrikambilyama enuwa-manja, umba dukwa kenu-wirrikbinama nakina ningka-manja akwa nara kembirra akwurrajuma angwurra nakina-manja-da. Akine-ka ngarra-makama mena-baba ka-bungkawadina-manja akina angwarnda nungkwurruwa-manja, kembirra Neningikarrawara nara a-bungkawaduma nakina nungkwurruwa-manja-da," ni-yama Jesus nenu-maka ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

¹⁴ Aburraja wurrukwala WurruBarija warnumamalya aburrajukwaba nuw-engkirrikenuma amurndakibina ayakwa Jesus-langwa. Kembirra nenu-marngkajuwama enuwa-wa mena na-lyelyingminu-mubaba angwurra angwarnda.

¹⁵ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, "Kirrakina-bina kirra-ngayindenama warnumamalya ke-yamina-mulangwada, 'Karningabe-ka KirruBarija kirrakina karnumamalya, kirruwerrikidirrbure-ka kirrakina-da.' Akina kirri-ngayindenama akena eneja Neningikarrawara neningma nakina mangma iya yukwudukwuda nungkwurralangwa. Neningma angwurra nungkwurruwa-manja karnumamalya. Nara a-lyangkuwerribikajungwuma nakina wuburra kirrukwala karnumamalya kirri-lyangkuwerribikajungwunama kirrakina-da. Yiki-yamina-manja karnumamalya, 'Eningaba akina,' dukwa Neningikarrawara kini-yaminama arrkala, 'Awurrariya akina,' kini-yaminama dukwa nakina-da," ni-yama Jesus nenu-maka WurruBarija-manja-da.

¹⁶ Biya ngarningka ni-yama kembirra Jesus aburruwa-wa, "Arakburakba-kiya-wiya wurribina warnikakakirumaka warnumamalya narr-akakirumakama Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma narra-makama wurrukwala-manja warnumamalya. Akwa narr-akakirumakama ngarningka Neningikarrawara-langwalandwa ayakwa amurndakibina WurruBuburabuda narra-maka-mulangwa wurrakina ena-langwa-manja warnumamalya. Amurndakakina-langwiya-bina ayakwa narr-akakirumakama wurrakina warnikakakirumaka wurrukwala-manja warnumamalya wurriyirrbiyirrba ngawa-da.

"Bi...ya aburraja warningaduwaba warnumamalya kembirra nuw-engkingkirrikenuma aburrajukwaba aduwaba amurndakakinu-wa-bina ngawa ayakwa wurrakina. Eneja kembirra Janjana Nenikumingekingambaja ni-yar•duma arakba enena-manja angalya. Kembirra ni-yar•dangu-mulangwa nakina Janjana, ngayamba-langwa ningarrawilyakajuwama warnumamalya-manja eningaba ayakwa kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara nakina. Kembirra aduwaba aburraja wurrababurna-langwe-ka warnumamalya neni-ngayindenama angwurra wurrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara nakina aburruwa-manja.

¹⁷ Nungkwurraja kirri-yaminama karna karnumamalya, 'Nare-ka a-jerriduma amurndakakina angalya abalkaya akwa amurndakenena angalya arrawa ngalajukwaba,'

kirri-yaminama. Umbo amurndakibina ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa ngalajukwaba nare-ka a-jerriduma akina. Akena ngarra-makinama nganja ngayuwa, amurndakibina angalya abalkaya iya amurndakenena angalya arrawa dukwa ka-jerridinama akina umba amurndakibina ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa nare-ka a-jerriduma akina. Nara ngawa awilyuwilyaba a-jerriduma akina-da.

¹⁸ “Arakburakba-kiya-wiya nenu-kwa-manja eneja Neningikarrawara enena ena-langwa ayakwa eningarumuruma nakina-manja Mawijija, ni-yamama nakina Neningikarrawara,

‘Nuwilyaba nenungkwarba kinenga-lalikina-manja dadingiyenikba ena-langwa, umba kinenga-mena-manja dingka-manja didarringka, kembirra wunalakina-kiya ngawa keni-rndirndirrkeyinama arakba. Akwa ngarningka nuwilyaba nenungkwarba kinenga-lalikina-manja dadingiyenikba ena-langwa, akwa kembirra eneja ningka-dangwa nenungkwarba kinenga-mena-manja dakina, kembirra nakine-ka nenungkwarba akwa ngawa dakina didarringka aburnajukwaba keni-rndirndirrkeyinama arakba wunalakina-da,’

ni-yamama Neningikarrawara,” ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja WurruBarija warnungkwarbada.

Numinababurna-langwa amurndakijika nenumamalya akwa Lajirida-langwa

¹⁹ Biya kembirra arakba nenu-makama enena alawudawarra nakina Jesus wurrumurndakina-manja WurruBarija warnumamalya.

Nuwilyaba naruma nenumamalya n-ambilyuma nakina awilyaba-manja angalya. *Numinababurne-ka* nakina amurndakijika iya angwarnda akwa aninga-murriya. Akwa n-awiyuviyebenuma dumbala dukukwulyubena dibina nu-beyindanguma duminaruma angwarnda. Akwa n-alyelyubarinuma aninga eninginingaba-wiya mababurna-langwa mamawura iya marringa nakina-da.

²⁰ Eneja nuwilyaba nenungkwarba n-ambilyuma nakina yakwujina enejukwaba ebina-manja ngawa angalya. Nenimikirra nakina Lajirida. Nakine-ka nenungkwarba neningalyingmalyingme-ka. Awurrrakwulyumide-ka amarmarra n-arirreyinuma ena-langwa-manja nenumadangkwa. Aburraja wurrukwala warnumamalya ena-langwa neni-lyilyanguma nakina nibina-langwu-wa

naruma nenumamalya alikira. Neni-lyilyanguma wurrakina akwa nenilalikama nen-angmakwulalijuwama nakina akawiyuwiyeba-manja akwudangwa.

²¹ N-alyubarinu-manja nibina naruma nenumamalya ebina aninga, kembirra ngalaja eyukwayuwa aninga nalyubarinu-mulangwa nakina ne-ngkilarreyinuma akina ajiringka-wa. Eneja nakina Lajirida ni-ngayindanguma ebina aninga ne-ngkilarreyinu-mulangwa nenik-alyubariyada akina. Aburraja wurruwarda na-likenuma enuwa-wa akwa narri-ngbijuwama amarmarra amurndakibina ena-langwa-da.

²² Bi...ya kembirra nakine-ka neningalyingmalyingma nenungkwarba ni-jungwa arakba. Umba aburraja Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja nenengkajika wurrakina nibina ni-jungwuma, akwa nenuwilyakama karrawaru-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya n-ambilyu-murruwa Aburiyama, kajungwa kinambilyi-yada ngawa enuwa-manja yakwujina akwudangwa.

Bi...ya kembirra eneja nibina nenumamalya numinababurna amurndakijika iya aninga ni-jungwa enejukwaba nakina. Aburraja nenirungkwaba nenumadangwa ajiringka-manja arakba-da.

²³ Umba ni-likena arakba kembirra awurrariya-wa angalya warninikijungwa-langwu-wa nakina. Akena akina-manja ngawa angalya warninikijungwa-langwa-manja, n-arrkwujeyinuma nakina nenumamalya, ni-lyandinume-ka angwurra nakina-da. Biya nu-ngwundikadinga akwa nenilirraki-rringka wunalakina Aburiyama akwa Lajirida. Umba awilyikerra ngawa angalya aburnaja wunalakina nen-ambilyumurra-da.

²⁴ Eneja kembirra n-ardanga nakina nenumamalya Aburiyamu-wa. "Namira...wu!" ni-yama. "Errukwuliylangwa nganja akwa ni-larrkiya-langwa Lajirida ngayuwawa yangkwurrangwa, kajungwa kin-akumi-yada ayarrka amamuwa ena-langwa akungwa-manja akwa kinumurndadiki-yada alyelyikba nganyangwa. Marrakba! Karukwa! Ningi-lyandiname-ka ningena enena-manja angalya angwura-wiya," ni-yama nakina nenumamalya Aburiyamu-wa-da.

²⁵ Akena eneja ni-yama Aburiyama, "Engkirrikiya, namira," ni-yama. "Ningk-ambilyu-wiya ningkeniba nungkuwa ningkakina, ningku-wilyakama ababurna amurndakijika iya aninga. Eneja naka Lajirida nara ebina amurndakijika iya aninga kinu-wilyaka enuwa-manja, neningalyingmalyingma neningangkawura n-ambilyuma

nakina. Umba aduwaba kembirra niyekirrerra arakba naka yelakwa, umba nungkwa ningkakina yakwujina ningk-arrkwujeyinama ngawa, ningki-lyandinama ningkeningangkawura.

²⁶ Umba ngarningka ngalaja akina laka edirra angwujirira angwurn-dikirra nuw-ambilyama wilyarra, kajungwa wurribina karri-ngayindena-manja warniki-lika-langwa yadada nungkuwa-wa nari-yada wurrakina a-likama-da. Akwa nara warningerribirra yadikina ningk-ambilya-mulangwa ningkakina a-kuwabijanguma yangkwurrangwa yirruwa-wa-da," ni-yama Aburiyama enuwa-wa-da.

²⁷ Eneja kembirra ni-yama nibina nenumamalya, "Aburiyama, marrakba, namira, ni-larrkiya-langwa kembirra Lajirida nungwarrka-langwu-wa angalya," ni-yama.

²⁸ "Aburraja wurrakina yakwujina wurrumangbala nganyangwa narrkuwarrka-murriya nuw-ambilyama. Enilikaja nakina abunu-makina abunu-madumurrukwna, kajungwa nari-yada a-likama wurrakina enenu-wa awurrariya angalya akwulyandilyandu-wa, wuburra laka ngayuwa ningi-likenuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya," ni-yama nakina nenumamalya Aburiyamu-wa-da.

²⁹ Eneja Aburiyama ni-yama enuwa-wa, "Nungkwa-langwa narrkuwena-murriya narru-wilyakinama wurrumurndakakina akina ayakwa Mawijiya-langwa akwa ngawa WurruBuburabuda-langwa," ni-yama. "Abengkirrikaja kembirra wurrakina amurndakakinu-wa ayakwa aburra-langwu-wa. Narra-madumurrukwa-mulangwa arakba, kembirra abarramin-engkirrikaja wurrakinu-wa akina ayakwa," ni-yama Aburiyama enuwa-wa-da.

³⁰ Eneja kembirra nenumamalya ni-yama, "Nareka, namira," ni-yama nakina. "Ka-jungwuna-manja wurruwilyaba warnumamalya biya kembirra kuwenibudina-manja wurrakina akwa ka-likaja-manja aburruwa-wa, kembirra kuw-engkirrikajame-ka amandangwa wurrakina akina ayakwa-da. Kembirra arakba wurrakina karru-wurrenاما awurruwurrariya umba kuw-engkirrikajama arakba eninginingaba-wiya-da," ni-yama nakina nenumamalya Aburiyamu-wa.

³¹ Eneja ni-yama Aburiyama, "Nara-manja wurrakina engkirrikuma Mawijiya-langwu-wa ayakwa akwa WurruBuburabuda-langwu-wa, nara kembirra wurrakina engkirrikuma aduwaba wurrukwalu-wa warnumamalya. Kwuja! Kini-jungwuna-manja nuwilyaba nenumamalya

biya kin-enibudina-manja nakina akwa kini-likaja-manja nakina yadada aburruwa-wa, kenu-madumurrukwan-manja nakina wurrakina-manja, nare-ka wurrakina engkirrikuma ena-langwu-wa ayakwa," ni-yama Aburiyama nibinu-wa nenumamalya-da. Ena ngawa-da.

Enena alawudawarra nakina Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja WurruBarija warnumamalya-da.

17

Aka-kwudirrkina-mulangwa warnumamalya awurruwurrariya-wa akwa akamini-yakuwabijeyina-mulangwa wurrukwala warnumamalya

¹ Biya kembirra Jesus ni-yengbinuma nakina ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. "Wurrukwala warnumamalya yikabu-kwudirrkiname-ka amandangwa nungkwurruwa-manja awurrariya-wa wurrakina," ni-yama Jesus aburruwa-wa. "Akena nara nungkwurraja karna angwanjajuma wurrakina. Kembirra yiki-yamina-manja akina awurrariya, ka-ngekburakajungwunama ngalaja awurrariya nungkwurra-langwa ambaka-murra.

² Umbo yika-kwudirrkina-manja wurrukwala warnumamalya awurrariya-wa akwa ke-yamina-manja akina awurrariya, kembirra aminakina-langwa ka-ngekburakajungwunama awurrariya angwurra nungkwurra-langwa ambaka-murra.

³ Nungkwurraja kembirra yiki-rringkajungwunama angwurra kirrakina kajungwa nari-yada a-kwudirrkama wurrukwala warnumamalya awurrariya-wa," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, "Kini-yamina-manja nenikumarnjena awurrariya nungkuwa-manja, kembirra nungkwamba-langwa kinumakinama enuwa-wa ebina-langwa awurrariya ni-yama-mulangwa nakina nungkuwa-manja. Umbo kinengkirrikaja-manja nakina nenikumarnjena ayakwa nungkwa-langwa akwa kinuma-warrukwajina-manja mangma ena-langwa, kembirra arrkala kinumini-yakuwabijinama ningkakina-da.

⁴ Umbo kini-yamina-manja ngawa nakina, kini-ngekbungekburakina-manja nakina awurruwurrariya nungkuwa-manja neningangkawura, kembirra nungkwaja arrkala kinumini-yakuwabijinama ngawa ningkakina ningkeningangkawura-da. Dukwa arngkababurna kini-yaminjaminama nakina nungkuwa-wa, 'Marrakba, yimini-yakuwabijiya-langwa nganja akina.' Dukwa

arngkumangbala arngkambilyuma kini-yaminama nakina akina ayakwa nungkuwa-wa muwilyaba-murra-manja ngawa mamawura. Kembirra nungkwamba-langwa kinumini-yakuwabijinama ningkakina amurndakibina ena-langwa awurruwurrariya, mama amangbala ambilyuma akina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Aku-werrikambilya-mulangwa ngarna Jesus-manja akwa akinuminu-war•dena-mulangwa warka ena-langwa

⁵ Aburraja kembirra Jesus-langwa warnikilarrkilarrka warnungkwarba ne-yama wurrakina enuwa-wa, "Bungkawa, yirri-ngayindenama yarna yiku-werrikambilyama angwurra nungkuwa-manja," ne-yama wurrakina. "Yirru-mamurikajina yirraja kajungwa nari-yada a-minikalyikama nungkuwa, umba yiku-werrikambilyi-yada ngawa nungkuwa-manja yarningangkawura," ne-yama wurrakina.

⁶ Eneja ni-yama Nubungkawa Jesus aburruwa-wa, "Nara ambaka karna a-werrikambilyuma ngayuwa-manja-na!" ni-yama. "Ku-werrikambilya-manja ngawa ningkakina ngayuwa-manja, mame-ka ku-warrngkuwerrikambilyamanja ningkakina ngayuwa-manja, ki-yengbinamurra kembirra enena ayakwa ningkakina. Ki-yaminama enenuwa eka, 'Warumajungwa, umba jeyi, likaja angerriba makardu-wa. Biya kembirra yakwujina k-akumurna amukayerra nungkwa-langwa kuw-arjiyi-yada makarda-manja,' ki-yamina ningkakina-da. Umba ngalaja enena eka kakumin-engkirrikajame-ka ayakwa nungkwa-langwa akina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnungkwarba warnikilarrkilarrka nakina-da.

⁷ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, "Awurmurra kirruwilyaba karnumamalya yikinilarrkajama nungkwurra-langwa nenikuminuwar•duwar•da errekbu-wa warki-yada. Dukwa kinu-mungkadinama nakina ajiringka-da, dukwa jiba-manja kin-akwurrajinama-da. Biya kembirra larruwura kini-lawurradinama awurmurra nakina alikira-wa. Nara kembirra e-yamama kirrakina enuwa-wa, 'Kwa, warenja, ambarriyalangwa yelakwa ng-angkirna-wiya ngayuwa aninga nungkwa-langwa k-alyubarini-yada.' Nare-ka e-yamama nungkwurruwa enena ayakwa nungkwurra-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da kirrakina-da.

⁸ Nare-ka! Kirrubungkawa ena-langwa kirrakina. Kembirra yiki-yaminama kirrakina enuwa-wa, 'Yimindakina aninga nganyangwa. Kembirra k-awiyebebenama

ningkakina dadingaba-langwa dumbala akwa ku-wilyakinama ebina aninga ningki-daka-mulangwa yangkwurrangwa ngayuwa-wa, kajungwa k-alyubarini-yada ngayuwa akina aninga, akwa ki-bekini-yada akubibeka. Kembirra arija-langwa nungkwamba-langwa ki-jenama aninga nungkwa-langwa-da,' yiki-yaminama nungkwurralangwu-wa nenikuminuwār-duwar·da kirrakina-da.

⁹ "Nara ningkakina e-yangmarngkjwajuma nungkwa-langwu-wa nenikuminuwār-duwar·da nginuminuwār·dangu-mulangwa nungkwa-langwa warka, nginuminengkirrikenu-mulangwa ayakwa nungkwa-langwa ningkibina ningkubungkawa ena-langwa. Nare-ka-da!

¹⁰ Kembirra nungkwurrajukwaba kirrakina yiki-lyangkumakajungwunama enena ayakwa. 'Ngarningerribirre-ka yanda ngarna. Ngarnikuminuwār-duwar·da wulkwa ngarri-yaminama, akwa ngarningaruma-ma,' yiki-lyangkiyaminama kirrakina. Umba yiki-jerrukwuna-manja kirrakina ababurna-langwa ebina Neningikarrawara kirrenu-maka-mulangwa karnikiyama-langwa, kembirra yiki-lyangkumakajungwunama enena ayakwa. 'Mama akina, ngarru-war·danguma ngakwurra-langwa warka, umba nara akwala,' yiki-lyangkiyaminama kirrakina-da," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikilarrkilarrka warnungkwarba nakina-da.

Nen-eningabaka-mulangwa Jesus wurrumemberrkwa warnungkwarba

¹¹ Bi...ya na-likenuma ngawa wurrakina Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa mibina-langwiya ngawa mamurukwa numu-likenu-mulangwiya Jirujalemu-wa makina. Na-likenu-manja wurrakina, ngalaja akina angalya Keliliya ekalyarra-langwa nuw-ambilyuma, umba ngalaja Jameriya ekbuda-langwa nuw-ambilyuma akina. Nuw-alilikenu...wa.

¹² Biya ne-yar·danga arakba wurrakina angalya-manja aminambawura-manja alikira iya warnumamalya. Yakwujina ngawa nara-wiya kuw-awiyebena akinu-wa angalya, aburraja wurrumemberrkwa warnungkwarba nenu-kwurukwa wurrakina Jesus-uwa arakba-da. Wurrakine-ka warnungkwarba nuw-alkilkayanguma ambaka awilyikerra, mena nuw-arrirreyinuma awurrakwulyumida amarmarra wurrakina-baba.

¹³ Biya nuw-ardanga Jesus-uwa. "Jesus...ayi!" ne-yama wurrakina. "Bungkawa...yi, errukwuliya-langwa yirraja...wu!" ne-yama wurrakina warnungkwarba, nuw-ardanguma engka-langwa Jesus-uwa.

¹⁴Eneja Jesus neni-rringka wurrakina, akwa n-ardanguma nakina engka-langwa aburruwa-wa akwa ni-yama, "Jeyi! Wurri-likaja kembirra arakba Neningikarrawara-langwu-wa alikira...wu, kajungwa yikabu-rringkini-yada yakwujina WurruMinida warnungkwarba...wu! Akwa yikabumini-rringkini-yada nungkwurra-langwa karnumakwulya...wu!" ni-yama nakina Jesus. Kembirra na-likena arakba aburraja wurrakina wurrumemberrkwa warnungkwarba angerriba Neningikarrawara-langwu-wa alikira. Biya na-likenu-manja ngawa mamrukwa-langwiya, na-mungkwur•dadinuma lukwakwa warnumakwulya wurrakina-da.

¹⁵⁻¹⁶ Umba kembirra nuwilyaba nenungkwarba ni-rringkajungwa nakina n-eningabaduma arakba, akwa ni-lawurrada dirrbura Jesus-uwa. Niminingke-ka nenungkwarba, NeningiJameriya nakina. Biya ni-yangkarjiyajungwunuma nakina neni-yangmargkwajuwama Neningikarrawaru-wa. "Neningabe-ka Nubungkawa Neningikarrawara!" ni-yama. Biya n-abuluwendinga n-engmudirruwajungwa nemumukwurra nakina ajiringka-wa akwudangwa Jesus-langwa-manja alika, akwa ni-yama nakina Jesus-uwa, "Ngeniyerriya, yiminu-mungkwur•dangu-murrada nganyangwa ningenumakwulya!" ni-yama nakina-da.

¹⁷ Eneja ni-yama Jesus, "Wurrumemberrkwa warnungkwarba ningarra-mungkwur•danguma warnumakwulya ngayuwa, akena wurrangamba wurrukwala wurrumangbala wurrabiyarbuwa?

¹⁸ Miyambena-burra naka nenungkwarba niminingka ni-lawurradinuma nuwilyaba-ma nakwukawura ngayuwa-wa akwa neni-yangmargkwajuwama nakina yimbukwa Neningikarrawara?" ni-yama Jesus.

¹⁹ Biya ni-yama nakina Jesus nakinu-wa nenungkwarba, "Mirajanga!" ni-yama. "Jeyi! Likaja arakba. Nara yiku-minikalyika ayakwa nganyangwa, umba ningkeningmidinuma ngayuwa ka-mungkwur•dena-mulangwa warningerribirra-langwa warnumamalya. Kembirra akina-langwa ningk-eningabaduma arakba ningkakinda," ni-yama Jesus nakinu-wa niminingka nemumamalya NeningiJameriya-wa-da.

Kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara

²⁰ Bi...ya aburraja wurrukwala WurruBarija warnungkwarba neni-yendabena wurrakina Jesus-uwa. "Ngambiyada-burra Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina ngarrababurna-manja ngarnumamalya?" ne-yama.

Eneja ni-yama Jesus, “Kinu-bungkawadina-manja Neningikarrawara, nara kirrakina a-rringkama menbamurra kinu-bungakwadina-mulangwa nakina.

²¹ Akwa nara e-yamama amukwiyadakena ayakwa, ‘Kwuja! Naka-bina!’ akwa ngawa, ‘Nangaba!’ nare-ka e-yamama kirrakina. Ngarra-makinama ngayuwa ningena, Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina akini-yada ngawa yikinumini-yarrkuwarakina-manja kirrakina ayakwa karnumamalya ena-langwa nungkwurra-langwamanja mangma iya yukwudukwuda,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarbada.

²² Biya kembirra ni-yama nakina Jesus ena-langwuwa warnikabuburrakiyuwa, “Arngkingka-manja yiki-ngayindenama kirrakina karniki-rringki-yada ngayuwa ki-lawurradina-mulangwa yangkwurrangwa ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlularrinuma enena-manja angalya. Yiki-ngayindenama karniki-rringki-yada ngayuwa aduwaya, wulkwa muwilyaba-ma ngawa mamawura, akena nara a-rringkama kirrakina ngayuwa-da.

²³ “Aburraja kirrabu-makinama wurrukwala warnumamalya, ‘Kwuja! Nangaba!’ umba aburraja wurrukwala, ‘Naka-da!’ Akena nungkwurraja nara engkirrikuma aburruwa-wa, e-yuwama aburruwa-manja.

²⁴ Nare-ka engkirrikuma aburruwa-wa, mena kilawurradina-manja ngayuwa, kembirra wurrababurnalangwe-ka warnumamalya kabu-rringkinama ngayuwa-wa. Wuburra laka yibina yibilyibilya kini-ngarningmindenamanja yakina, kembirra yikini-rringkina-manja kirrakina kini-larrkabarrakajinama angalya yakina angerriba iya angerriba, yakine-ka wuburra ki-lawurradinama nganja ningena. Aburraja kembirra kabu-rringkinama wurrababurna-langwa warnumamalya ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlularrinuma enena-manja angalya. Kabu-rringkiname-ka aburra-langwa-murra menba wurrakina.

²⁵ Akena adinuba-wiya nganja ki-lyandinama ningena ngayuwa angwurra, ka-warena-mulangwa ngayuwa warna warnumamalya warningaduwaba,” ni-yama Jesus nakinada.

²⁶⁻²⁷ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Arakburakbakiya-wiya, n-ambilyu-wiya nakina Nawa, aburraja wurrakina warnumamalya namin-engkingkirrikajajungwunuma ngawa warningangkawura. Ne-yaminjamama na-jijanguma aninga, ne-bibekinuma wurrakina akubibeka. Akwa ne-yakiyakeyinuma warnungkwarba iya wurridarringka,

nuw-ambambiluma ngawa. Ne-yaminjamama
wurriyirrbiyirrba ngawa-da.

"Bi...ya eneja ni-jerrukwama ebina arakba warka nu-war-dangu-mulangwa nakina Nawa, numa-ngekburaka-mulangwa num-ar-dirrangu-mulangwa mibina mijiyanga memikirra arka. Kembirra n-awiyebenuma nakina akwa ena-langwa wurrukwala warnumamalya aburruwa. Kembirra ni-larrinuma ngalaja yibina yelyukwa. Umbo nawurraki-jungweyinuma wurrumurndakibina warnumamalya wurruwurakkwulyumida. Wurrababurna-langwa na-jungweyinuma. Wulkwa eneja Nawa neniba n-ambilyuma nakina akwa ngawa ena-langwa warnumamalya. Kembirra akine-ka wuburra, ke-yaminama warnumamalya aburrajukwaba ki-lawurradina-manja ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya. Kamin-engkingkirrikajajungwunama aburrajukwaba wurrakina ngawa-da.

²⁸ "Akwa ngarningka arakburakba-kiya-wiya, n-ambilyu-wiya nakina Lada, aburraja WarningiJaduma warnumamalya namin-engkingkirrikajajungwunuma warningangkawura wurrakina aburrajukwaba. Ne-yaminjamama na-jijanguma aninga akwa ngawa ne-bibekinuma akubibeka. Namurndaku-beyindanguma akwa ngawa narri-lungkuwabijuwama amamarda aninga, akwa narri-ngekburakama alikira. Ne-yaminjamama wurriyirrbiyirrba ngawa wurrakinu...wa.

²⁹ Akena ni-lalika-manja nakina Lada ebina angalya Jaduma, mibina-manja ngawa mamawura, eneja Neningikarrawara ni-larrkama angwura angubinalangwa ajiringka-wa. Ngalaja nawurraki-kalaridinuma akwa nawurraki-jungweyinuma wurrumurndakibine-ka WarningiJaduma warnumamalya. Wurrababurna-langwa na-jungweyinuma wurrakina, umbo yimbukwa Lada neniba n-ambilyuma nakina.

³⁰ Kembirra akine-ka wuburra, aburrajukwaba ke-yaminama warnumamalya, akini-yada ngawa k-abilyerrikajungwuna-manja ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya. Aburrajukwaba kamin-engkirrikajajungwunama wurrakina ngawa-da.

³¹ "Akini-yade-ka ngawa, eneja kin-ambilya-manja nuwilyaba nenungkwarba ena-langwa-manja alikira karrawara ekbilyuwalya-manja, nara nakina a-dirrirnduma akwa awiyebuma arrawu-wa angkama amurndakijika ena-langwa. Umbo enejukwaba ningka-langwa nenungkwarba

kinu-war•dena-manja warka erreka•manja, nara nakina errikerruma akwa a-lawurraduma angalyu-wa.

32 Nungkwurraja yik-enigmidinama karna yingi-yama-mulangwa ying-errikerrinu-mulangwa dibina dadingiyenibka Lada-langwa. Kembirra yiki-yakuwerribikinama ambaka-langwa ngaluwa-wa kirrakinda.

33 “Umba eneja nuwilyaba nenungkwarba nibina kini-lyelyingmajungwunama kini-ngayindena-manja ababurna-langwa amurndakijika enena-manja angalya umba kinu-warena-manja Neningikarrawara, kembirra kini-jungwunama neningangkawura nakina-da. Umba nibine-ka eneja nenungkwarba nara-manja a-waruma neniki-jungwangena-langwa umba ken-aburrakiyuwarna-manja ngayuwa-manja nakina, neniba kin-ambilyama neningangkawura nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

34 Biya kembirra ngarningka ni-yama nakina Jesus, “Ngarra-makinama ningena ngayuwa,” ni-yama nakina, “akini-yada ngawa aburraja wurrambilyuma warnumamalya-kiya ka-mungkwula-manja marringa wurrakina muwilyaba-murra-manja ngawa mamuku-mungkwulinga alyarrngwalyilya, kembirra aburraja Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ka-wekbalyinama wurrakina wurruwilyaba-ma ngawa, umba karra-lalikinama wurrakina wurruwilyaba-ma-da.

35-36 Umba aburringaja wurringambilyuma wurringidarringka-kiya karringu-war•dena-manja warka wurringalakina akwa karringu-mamurikajeyina-manja karrangi-rungkwulena-manja ebina amadidira, kembirra aburraja Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ka-wekbalyinama wurrakina wurruwilyaba ngawa wurridarringka, umba karra-lalikinama wurrakina wurruwilyaba-ma-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

37 Aburraja ne-yama wurrakina, “Bungkawa,” ne-yama, “nga-manja ke-yaminama akina?”

Eneja Jesus nenumini-lawurrukajuwa nakina enena ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Akwa ni-yama nakina, “Ka-murrkwulijeyina-manja warnumadangkwa warninikijungwa ajiringka-manja, kembirra yakwujina akina-manja ngawa angalya yikini-rringkinama yukwurrijija-murriya kinuwurramurndukwunama yakina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

18

Dingaya-langwa akwa ngawa nubungkawa-langwa

¹ Biya kembirra nenu-makama Jesus enena alawudawarra ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa, kajungwa warningmi-yada ngawa wurrakina ka-buriyamina-mulangwa ngawa mababurna-langwa marringa akwa kembirra nari-yada a-werrikilyangmuriduma a-werrikungwanjuma wurrakina.

² Nuwilyaba nubungkawa n-ambilyuma nakina. Biya ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba, mena ena-langwa warka akina. Akena nara nakina kenumin-engkirrikena Neningikarrawaru-wa iya warnumamalyu-wa.

³⁻⁴ Ngalaja duwilyaba didarringka duminakina angalya yingi-likenuma enuwa-wa. Dingaya dakina. "Marrakba," yingi-yama, "yi-mamurikajiya-langwa nganja, mena nuwilyaba nenungkwarba nginumini-ngekburaka-mubaba awurrariya nganyangwa. Kemba ki-lyangkuwerribikajungwunama nungkaja ningkakina yinalakena-langwa yinenumamalya-kiya, akwa yikumini-yengbinama ayakwa nungkuwa nganyangwa enuwa-wa nuwarnkarnyerra-baba nakina-da," yingi-yama dakina.

Akena eneja nubungkawa nu-waranguma akwa n-ambudidina neningamiyerra nakina, akwa nara kinigamamurikajuwa kembirra dakina dingaya. Umbo ngalaja ying-alilikenuma ngawa diyirrbiyirrba enuwa-wa. Yingiyaminjamama dakina ngawa-da. Eneja nubungkawa nu-waranguma kembirra dakina ngawa.

Bi...ya arakba-langwa ni-lyangkiyama nakina kembirra, "Nara engkirrikuma ningena ngayuwa Neningikarrawaru-wa iya warnumamalyu-wa akena,

⁵ daka-langwa dingaya ningu-warenama ning-erriburandiname-ka. Aminakina-langwa kemba kingamamurikajinama ningena ngayuwa. Nara-manja a-lyangkuwerribikajungwuma ningena ngala-langwa-langwa eningaba, ngalaja kembirra king-alilikajama ngawa dakina ngayuwa-wa diyirrbiyirrba ngawa-da. Kembirra nganja kerriburandinama ngayuwa angwurra-da," ni-yama arakba nakina nubungkawa, ni-lyangkumakajungwunuma-da. Enena ngawa-da.

⁶ Enene-ka alawudawarra Nubungkawa Jesus nenu-makama ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya kembirra ni-yama nakina aburruwa-wa, "Yiki-yakuwerribikinama karna nakina-langwa nubungkawa

ngarra-maka-mulangwa," ni-yama. "Arakba-langwa kembirra eneja nanga-mamurikajuwama dakina-manja dingaya, mama nakina nuwurrariya.

⁷ Umba eneja nakina Neningikarrawara n-engkingkirrikajama ayakwa ena-langwa-langwa karnumamalya akwa kirren-akukwurrajinama nungkwurruwamanja. Kembirra yik-ardirdena-manja kirrakina enuwawa meningilida iya alyarrngwalyilya, kin-engkirrikajama nakina akwa kini-lyangkuwerribikajungwunama nungkwurra-langwa-langwa eningaba. Yikenumin-akwurrajinama karnumamalya kirribina nu-wekbalyinuma nakina ena-langwi-yada karnumamalya kirrakina. Nara nakina ambudirrkajungwuma,

⁸ umba yikenu-mamurikajinama kirrumurndakakina warenja-bawiya-da. Amandangwa nganja kilawurradinama yangkwurrangwa ngayuwa, ningibinamurrada ningi-rukwlularrinuma enena-manja angalya. Dukwe-ka aburraja kuw-embirrarina warnumamalya ngayuwa-wa, akwa ka-werrikambilya ngawa ngayuwa-wa, dukwa nara-da," ni-yama Nubungkawa Jesus ena-langwamanja warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

NuBarija-langwa akwa nenikumurndumurndukwlangwa angwarnda nenungkwarba

⁹ Enena ngarningka awilyaba alawudawarra Jesuslangwa. Nenu-makama nakina enena alawudawarra wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina na-nangkweningabakajungwunu-murruwa. Wurrakine-ka ne-yaminjamama wurrukwalu-wa warnumamalya, "Yirre-ka yarningaba-wiya yarna yarignumamalya umba nungkwurraja kirruwurrariya kirrakina-da," ne-yama wurrakina warnumamalya-da. Kembirra aminakinalangwa nenu-makama Jesus enena alawudawarra.

¹⁰ Wunambilyuma wunenungkwarba-kiya nenambilyumurra Jirujalema-manja wunalakina. Nuwilyaba NuBarija nenumamalya nakina, umba nuwilyaba nenuminu-war-danguma warka WarningiRawumalangwa wurrububungkawa akwa nuwurra-murndukwama nakina angwarnda warnumamalya-langwa. Biya nenilikenuma wunalakina-kiya Neningikarrawara-langwu-wa angalya kajungwa yakwujina wuneniku-buriyami-yada Neningikarrawaru-wa wunalakina.

¹¹ Nakine-ka NuBarija nenumamalya n-awiyeba akinu-wa angalya biya nu-kuwarjeyuma nakwukawura ngawa, nu-buriyaminuma Neningikarrawaru-wa

yakwujina. Biya “Ningkeningikarrawara,” ni-yama, “yirre-yangmarngkwajinama nungkuwa-wa, mena nara-baba e-yamama ngayuwa wuburra wurrukwala warnumamalya ne-yaminjaminama wurrakina aduwaba. Nuw-angmadame-ka wurrakina angwarnda iya amurndakijika-murriya wurrukwala-langwa warnumamalya, akwa wurrumungwur-dangma wurrakina. Warniniyerriye-ka warnumamalya akwa na-rndirndirrkeyinama erribirra warningerribirra-manja wurridarringka. Nara nganja wurrumurndakakina wuburra warnumamalya e-yamama ningena. Akwa ngarningka nangaba wuburra nenungkwarba nuwurrariya nibina nenuminu-war-denama WarningiRawuma-langwa, nara ningena e-yamama enuwa wuburra ningena ningenumamalya ngayuwa.

¹² Ngayuwe-ka ningena k-ambilyama murumureya muwilyaba-manja mamawura akwa mingka-manja ababurna-langwa wika, kajungwa yiba-yangmarngkwajini-yada ngayuwa nungkuwa-wa. Akwa ena ngarningka. Ku-mena-manja ngayuwa angwarnda nganyangwa, ku-murnduwarnama akina akwa yiba-kwunama awilyaba akina nungkuwa-wa umba amangbala abiyarbuwa ku-minambilyama ningeningangkawura-da,” ni-yama nakina NuBarija nenumamalya Neningikarrawaru-wa nakina-da.

¹³ Eneja ningka-langwa nenungkwarba nara kin-akwudangwukajungwuna nakina warnumamalyu-wa umba nu-kuwarjeyuma nakwukawura engka-langwa-langwa. Nu-buriyaminu-manja nakina, nara kinu-ngwundikadina angubina-wa umba nu-wardijungwunuma yukwudukwudamanja, mena ni-lyangkiyeliyangu-mubaba nakina. Ni-yama, “Ningkeningikarrawara, ninguwurrariye-ka ngayuwa, umba errukwuliya-langwa nganja ningena,” ni-yama nakina. Ena ngawa.

¹⁴ Biya nenu-maka-mulangwa nakina Jesus enena alawudawarra wurrumurndakibina-manja warnumamalya, kembirra ni-yama aburruwa-wa, “Amandangwa eneja Neningikarrawara nara kenu-werrungwur-danga nakina nibina-manja NuBarija nenumamalya umba nenu-werrungwur-dangume-ka nakina-manja nenikumurdumurndukwa angwarnda nenungkwarba. Kembirra nara-manja a-ngkweningabakajungwuma kirrakina, kembirra Neningikarrawara enamba-langwa kini-yaminama nakina nungkwurruwa-wa, ‘Ningkarume-ka ningkakina ningkenumamalya,’ kini-yaminama nakina-da. Umba karningerribirra karnumamalya yiku-ngkweningabakajungwuna-manja kirrakina,

kembirra Neningikarrawara enamba-langwa keni-yengkiyelijinama nungkwurruwa-wa nakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Warnumamalya narra-lyilyangu-mulangwa wurriyuk-wayuwaJesus-uwa

¹⁵ Aburraja kembirra wurrukwala warnumamalya narral-yilyanguma wurriyukwayuwa aburra-langwa Jesus-uwa kajungwa neniku-minjirrkilyingi-yada Jesus wurrakina-manja wurriyukwayuwa. Umba aburraja warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa narrar-ringkama wurrakina warnumamalya namurndaki-likenuma enuwa-wa. Biya na-ngwurrkiyengbeyinuma ayakwa aburruwa-wa mena na-warangu-mubaba warniki-likila-langwa wurrumurndakakina wurriyukwayuwa Jesus-uwa-da.

¹⁶ Akena eneja Jesus nen-ardijuwa nakina wurrumurndakakinu-wa wurriyukwayuwa warniki-likiyada enuwa-wa. Ni-yama kembirra nakina ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Nara kirrakina a-murndurrkwama wurrakina umba wurma-lalikina, abu-likaja wurriyukwayuwa ngayuwa-wa," ni-yama. "W-engkirrikiya! Yiki-likaja-manja karningerribirra karnumamalya Neningikarrawaru-wa wuburra laka wurrumurndakenena wurriyukwayuwa na-likenuma aduwaba ngayuwa-wa, kembirra yik-eningmidinama kirrakina Neningikarraware-ka nakina nu-bungkawadina-mulangwa arakba nungkwurruwa-manja.

¹⁷ Akena karningerribirra karnumamalya nara-manja a-werrikambilyuma kirrakina Neningikarrawaru-wa, karningbala kembirra kirrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara nungkwurruwa-manja. Umba yiku-werrikambilyame-ka kirrakina Neningikarrawaru-wa nungkwurrajukwaba, wuburra laka wurrumurndakenena wurriyukwayuwa na-werrikambilyama Neningikarrawaru-wa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

*Numinababurna-langwa amurndakijika-murriya
nenungkwarba nibina ni-likenumaJesus-uwa*

¹⁸ Bi...ya eneja nuwilyaba nubungkawa NeningiJudiya nubukwaya ni-likena nakina Jesus-uwa. Akwa ni-yama, "Ningkeningaba ningkenikakakirumaka, yi-makina, ki-yamarrkinama ngayuwa kajungwa k-ambilyi-yada ngayuwa ningeniba ningeningangkawura?" ni-yama nakina Jesus-uwa.

¹⁹ Eneja ni-yama Jesus, "Miyambena-burra ningki-yaminama ngayuwa-wa, 'Ningkeningaba?' Nara

wurribina warnumamalya warningaba-da. Wulkwa Neningikarrawara nuwilyaba-ma neningabe-ka nakina-da.

20 Ningkeningma Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma. Ngarraku-makinama akina ayakwa ngakwurruwa-wa nari-yada a-rndirndirrkajuma ngarna, akwa nari-yada a-lamukwarriduma ngarna, akwa nari-yada angmaduma, akwa nari-yada amini-kikaduma ayakwa wurrukwala-langwa warnumamalya, umba aka-werrikiyangmarngkwajini-yada ngarna wurrungungwanyungwa iya wurrirndirndanyungwa ngakwurra-langwa-da," ni-yama Jesus enuwa-wa.

21 Eneja ni-yama nakina nenungkwarba kembirra Jesus-uwa, "Yawe-ka," ni-yama. "Ningeningma ngayuwa. Ningu-wilyakama amurndakakina ayakwa ningiyukwujiyawiya ngayuwa, biya ningi-yarrkiyarrkuwarakama akina ningeningangkawura yanda-langwa aduwaba-da," ni-yama.

22 N-engkirrika-manja eneja Jesus amurndakakina ayakwa, kembirra ni-yama nakina enuwa-wa, "Ena engka awilyaba ki-yaminama ningkena," ni-yama nakina. "Ka-kwunama angwarnda nungkwa-langwa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya. Adinuba-wiya ki-lyilyenama nungkwa-langwa amurndakijika wurrukwalu-wa warnumamalya, biya ku-warrukwajinama amurndakakina amurndakijika angwarndu-wa. Biya kembirra akine-ka angwarnda ningku-manguma nungkuwa warnumamalya-langwa ka-kwunama ningkakina angkwulyumida-langwa akina wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina warningalyingmalyingma-wa. Ki-yamina-manja akina nungkuwa ningkakina, kembirra ambaka-murrumurra eneja Neningikarrawara kenu-kwunama nungkuwa-manja ababurna eninginingaba ena-langwa-manja angalya abalkaya. Ki-yaminame-ka adinuba-wiya akina yirra-maka-mulangwa, kembirra arijalangwa ki-lawurradinama nungkuwa ngayuwa-wa akwa yiki-yuwarnama ngayuwa-manja ningkakina-da," ni-yama Jesus nakinu-wa nenungkwarba.

23 Eneja n-engkirrika-manja nakina nenungkwarba amurndakakina ayakwa Jesus-langwa, nu-werrikawarriyada arakba. Numinababurne-ka angwarnda iya amurndakijika-murriya nakina-baba, kembirra n-arirriyade-ka nenumukwurra arakba-da.

24 Umba eneja neni-rringka nakinu-wa nenungkwarba nakina Jesus nu-werrikawarriyadu-mulangwa akwa ni-yama, "Ke-yamarrkiname-ka warnumamalya wurruminababurna angwarnda iya amurndakijika?

Ke-yamarrkinama warnik-awiyeba-langwa wurrakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya?

²⁵ Eneja nuwilyaba nenumamalya, nibina numinababurne-ka angwarnda iya amurndakijika, nara warenja-bawiya a-werrikambilyuma Neningikarrawara-manja nakina. Akwa nara ngarningka warenja-bawiya awiyebuma nakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya. Yi-makina enena. Ngalaja duwilyaba kamila dibina daruma-dangwa kingi-rukawiyebena dakina e...yukwuijya-langwa edirra-na? Nare-ka-da! Nare-ka a-rukawiyebuma dakina. Umbo eneja nenumamalya numinababurna angwarnda iya amurndakijika kin-awiyebenama nakina warenja-bawiya Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya-na? Nare-ka-da! Nara nakina awiyebuma-da," ni-yama Jesus nakinu-wa nenungkwarba.

²⁶ Aburraja wurrukwala warnumamalya nuwengkirriken-mulangwa amurndakakina ayakwa Jesus-langwa ne-yakikbijangeyinuma wurrakina. Biya ne-yama, "Wurrumiyambene-ka kembirra warnumamalya ken-enibikinama eneja nakina Neningikarrawara wurrakina?" ne-yama.

²⁷ Ni-yama kembirra eneja nakina Jesus, "Kini-yaminame-ka Neningikarrawara ababurna-langwa nakina. Aburraja na-lyangmuridinama warnumamalya akena nakina Neningikarrawara nara-da," ni-yama nakina.

²⁸ Eneja kembirra ni-yama Bida, "Umbo yirraja yirruwa yarna yirri-lalikama ababurna-langwa yirra-langwa, akwa nungkuwa-wa ngarre-yuwarnuma," ni-yama nakina Bida Jesus-uwa.

²⁹ Eneja ni-yama Jesus Bida-wa akwa ngawa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa aburrajukwaba, "Mungkwa-da!" ni-yama. "Umbo nungkurraya kirruwilyaba karnumamalya dukwa yiki-lalikinama kirrakina alikira nungkurrangwa iya nungwenungwa iya dirndenungwa iya nawenungwa iya dadingiyenungwa akwa wurriyukwayuwa nungkurrangwa aburrajukwaba. Yiki-lalikinama kirrakina ababurna-langwa nungkurrangwa kajungwa Neningikarrawara kinu-bungkawadini-yada nungkurrangwa-manja nakina.

³⁰ Yiki-lalikina-manja kirrakina ababurna nungkurrangwa, kembirra eneja Neningikarrawara yikenuminilawurrakajinama nakina ababurna nungkurrangwa. Kembirra nungkurraya yiku-menam-ka kirrakina eningaba ababurna angwurra enena-manja angalya. Akwa ngarningka yiki-jungwuna-manja kirrakina, yiki-likajama

Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkayu-wa akwa yik-ambilyama yakwujina karningangkawura-da," ni-yama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ngarningka neniki-jungwangena-langwa

³¹ Bi...ya Jesus nenu-wilyakama arakba nakina ena-langwa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma nara-murruwa wurrukuala warnumamalya. Biya ni-yengbinuma amurndakenena ayakwa aburruwamanja. Ni-yama nakina, "W-engkirraja ena ayakwa nganyangwa," ni-yama. "Ngarri-likajama arakba ngarna angerriba Jirujalemu-wa. Arakburakba-kiya-wiya aburraja wurrumurndakibina WurruBuburabuda warnumamalya ne-yengbinuma ayakwa ngayuwa-langwa, ningibina ningirukwularru-mulangwa enena-manja angalya. Kembirra ngalaja ayakwa aburra-langwa nuw-arrikarrijungwunuma jurra-manja akina. Kembirra amurndakakina ababurna-langwa ne-yengbinu-mulangwa wurrakina adinuba-wiya ka-ngekburakajungwunama akina yakwujina Jirujalema-manja-da.

³² "Umba aburraja wurrukuala warnungkwarba yakwujina Jirujalema-manja kabu-wilyakinama ngayuwa WarningiJudiya-murru-wa warnumamalya. Aburraja kembirra wurrumurndakakina warnumamalya kabu-wurrumalyakinama, kabu-rinjarrkinama akwa kabukwurarrkinama ngayuwa-manja wurrakina-da.

³³ Biya kembirra kabu-larrkbarjenama ngayuwa akwa ngawa kabi-jungwajinama-da. Akena mabiyakarbiya-manja mamawura ku-mirajanginama ngayuwa ki-jungwuna-mulangwa-da," ni-yama Jesus.

³⁴ Akena aburraja wurrumurndakibina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nara karru-mumiringka ena-langwa ayakwa. Nuw-engkirrikenuma mada-murra wurrakina akena nawurraki-lyumadinuma amurndakakina ayakwa mena warningbala-wiya-baba ambaka wurrakina-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nuwilyaba nimimba

³⁵ Biya kembirra narruma-yuwarnuma ngawa wurrakina Jesus-murriya mibina mamurukwa numu-likenuma makina Jirujalemu-wa. Namurndak-alilikenu...wa. Biya nuw-akwudangwukajungwa wurrakina Jerika-manja arakba. Umba eneja nuwilyaba nenungkwarba nimimba n-angmungmakwulaluma nakina yakwujina mulikarrkbidjina-manja mamurukwa. Kembirra

wurrukwala warnumamalya na-likenu-manja neniyarruwarnu-manja wurrakina nakina-manja nimimba, neniyukwamajuwama nakina angwarnda aburruwa-wa.

³⁶ N-engkirrika-manja nakina nimimba wurrumurndakibina wurrababurna warnumamalya wurrarrijinungkwa nawurraki-likenuma, neniyendabena kembirra wurrukwalu-wa warnumamalya. “Ne-yamarrkinama wurrakina angakuba?” ni-yama nakina.

³⁷ Aburraja ne-yama, “Jesus NeningiNejirida naka-da akwa ni-likajama memema-langwiya mamurukwa-da.”

³⁸ Eneja kembirra nakina n-ardanga nimimba Jesus-uwa. “Jesus...ayi!” ni-yama. “Ningkumirenikba Deyibida-langwa, errukwuliya-langwa nganja ningena...wu!” ni-yama.

³⁹ Aburraja na-lyengmanguma wurribina warnumamalya na-ngwurkiyengbeyinuma enuwa-wa. “Yengminjada!” neyamama wurrakina.

Akena ngarningka ngawa n-ardanga eneja nakina angwurra Jesus-uwa. “Ningkumirenikba Deyibida-langwa...wu!” ni-yama. “Errukwuliya-langwa nganja...wu!” ni-yama.

⁴⁰ Eneja kembirra n-arjiyinga Jesus, akwa nenu-maka wurrukwala-manja warnungkwarba. “Wunu-wilyakina nangaba yangkwurrangwa ngayuwa-wa,” ni-yama. Aburraja wurrukwala nenu-wilyaka kembirra nakina Jesus-uwa arakba-da. Umbo ni-yama nakina Jesus enuwa-wa,

⁴¹ “Ki-yamarrkinamurra ngayuwa nungkuwa-manja ningena yi-ngayinduma?” ni-yama.

Eneja ni-yama, “Bungkawa, ningi-ngayindenama ningena k-andiyama ngarningka,” ni-yama.

⁴² Kembirra ni-yama arakba eneja nakina Jesus nimimbuwa, “Andiya kembirra arakba! Nara yiku-minikalyika nungkuwa umba ningk-eningmidinuma ngayuwa yibenningabakina-mulangwa ningkakina. Kembirra aminakinalangwa ningk-eningabaduma arakba-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

⁴³ Arngkawura-wiya ngawa eneja nenungkwarba n-andiyinga arakba nimimba-murrada nakina. Biya neniyuwarna Jesus-manja, akwa neniyangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa nakina. Umbo aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina nuwambilyuma nenirringkama nakina n-andeyuma arakba menba, akwa neniyangmarngkwajuwama aburrajukwaba Neningikarrawaru-wa wurrakina-da.

19

Jesus-langwa akwa Jekiyija-langwa

¹ Biya Jerika-manja arakba wurrakina namurndaki-yar-duma Jesus-murriya. Akena nara ka-ngwanjina wurrakina yakwujina umba dirrbura namurndaki-likenuma narruwurraku-warrukwama alikira.

² Umba eneja n-ambilyuma nakina yakwujina nuwilyaba nenungkwarba nemimikirra Jekiyija. Numinababurne-ka angwarnda iya amurndakijika nakina. Niyukwuijya nubungkawa nakina umba nenuminu-war-danguma warka WarningiRawuma-langwa wurrububungkawa. Nuwurra-murndukwama angwarnda warnumamalya-langwa kajungwa neniku-kwi-yada akina ena-langwu-wa wurrububungkawa.

³ Nakina Jekiyija neningma arakba Jesus-murriya wurrubukwaya namurndaki-likenuma wurrakina. Akwa neni-ngayindanguma neniki-rringki-yada nenumukwurra Jesus-langwa, mena neningbala-baba nakina. Akena nirukwudarrbe-ka nakina nenungkwarba, akwa aburrajukwaba wurrababurne-ka warnumamalya mamrukwa-manja na-murndukwunuma akwa nawurraki-lyibilyidanguma wurrakina.

⁴ Nakine-ka kembirra ni-lyengmanga arakba, n-angkarra eningabu-wa eka akuwurduwurdu-wa. Biya nu-wurdanga arakba nakina karrawaru-wa eku-wa kajungwa nenik-andiyingi-yada Jesus-uwa kinu-warrukwuna-murruwa akina eka-da.

⁵ Eneja kembirra n-akwudangwukajungwunumurra arakba Jesus ebinu-wa eka n-ambilyu-murruwa Jekiyija. Biya n-andiyinga nakina Jesus karrawaru-wa enuwa-wa. Ni-yama nakina Jekiyiju-wa, “Dirrirndiya warenja enenawiya mena-baba ki-likajama ningena nungkwa-langwu-wa alikira aduwaba,” ni-yama.

⁶ Kembirra warenja-bawiya ni-dirrirndinga eneja Jekiyija ajiringka-wa biya nenu-wilyaka Jesus ena-langwu-wa alikira. Niyekirrerre-ka arakba nakina nenungkwarba nenawiyebajuwa Jesus ena-langwa-manja alikira.

⁷ Umba aburraya wurrukwala warnumamalya neni-rringka Jesus ni-likenuma nakina Jekiyija-langwu-wa alikira akwa na-ngwurrkiyengbeyinuma wurrakina. “Nuwurrariye-ka nakina Jekiyija akena Jesus ni-likenuma ena-langwu-wa alikira-da!” ne-yama wurrakina.

⁸ Eneja Jekiyija n-arjiyinga akwa ni-yama nakina Nubungkawu-wa Jesus, “Ningkubungkawa,” ni-yama, “ka-kwunama ngayuwa ababurna amurndakijika

nganyangwa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya. Ekuwarra ku-minambilyama nganyangwa umba ekuwarra ka-kwunama aburruwa-wa. Umba ebina angwarnda ningu-manguma ngayuwa wurrukwalalangwa warnumamalya ningarra-kadika-mulangwa, kembirra kamini-lawurrakajinama arakba ababurna, arngkabiyarbuwa-ma ebina ningu-manguma kamini-lawurrakajinama akina ngayuwa-da," ni-yama nakina Jekiyija-da.

⁹ Eneja ni-yama Jesus, "Aduwaba memema-manja mamawura eneja Neningikarrawara nen-enibikama nakina warna warnumamalya enena-manja alikira. Nake-ka nenungkwarba n-ambilyama nenikaduwa numirenikba Aburiyama-langwa.

¹⁰ Umba ngayuwa, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, ningi-likenuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya kajungwa k-aburangkini-yada wurribina na-lyumadinu-murrada warnumamalya akwa k-enibikini-yada ngayuwa wurrakinda," ni-yama Jesus Jekiyiju-wa-da.

*Akinuminu-war•dena-mulangwa warka eningaba
Neningikarrawara-langwa*

¹¹ Aburaja wurrumurndakibina warnumamalya Jekiyija-langwa-manja alikira nuw-engkirrikenu-manja ayakwa Jesus-langwa, na-lyangkiyama wurrakina, "Adinube-ka Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina enena-manja angalya." Akine-ka na-lyangkiyamama mena nakina Jesus Jirujalema-manja akwudangwa n-ambilyu-mubaba arakba.

¹² Kembirra nenu-makama arakba nakina Jesus enena alawudawarra aburruwa-wa.

Nuwilyaba naruma nenungkwarba n-ambilyumurra nakina. Neniki-liki-yada engku-wa eminingku-wa angalya kajungwa nakina nubungkawa naruma-dangwa neningakwujina kenu-bungkawakini-yada nakina nenungkwarba nubungkawa wurrababurna-manja warnumamalya ena-langwa-manja angalya. Kembirra yadikina neniki-lawurrada nakina ena-langwu-wa angalya naruma arakba nubungkawa.

¹³ Akena nara-wiya kini-likena nakina engku-wa, nenardijuwama lukwuniyawa ena-langwa wurrumemberrkwa warnikuminuwar•duwar•da enuwa-wa. Biya nenukwama angwarnda aburruwa-wa wurruwilyuwilyabawiya-manja nakina. "Ki-likajama ningena," ni-yama

nakina aburruwa-wa. “Nara-wiya ningibina, yikuminuwarn•denama enena warka nganyangwa. Yikuminarumurkinama ngawa enena angwarnda nganyangwa. Kembirra akine-ka angwarnda nganyangwa kuwarumidinama ngawa ki-lawurradina-manja ngayuwa yangkwurrangwa,” ni-yama nakina nenungkwarba enalangwu-wa warnikuminuw•duwar•da. Biya ni-likena nakina arakba-da.

¹⁴ Akena aburraja wurruminibina angalya warnumamalya nenu-wirrikbama angwurra nakina-manja nenungkwarba. Kembirra narra-larrkenuma wurrukuala warnungkwarba arakba nibinu-wa nubungkawa naruma. Aburraja na-likena wurrakina biya ne-yama enuwa-wa, “Yarne-ka yirrababurna-langwa yarnumamalya yirruwarenama nakina nenungkwarba, nara a-bungkawaduma nakina yirruwa-manja yirrababurna-manja,” ne-yama.

¹⁵ Akena eneja nubungkawa naruma-dangwa nara kenumin-engkirrikena akina ayakwa aburra-langwa. Aburraja kembirra na-lawurradina arakba yadikina angalyu-wa wurrakina-da.

Bi...ya arakba-langwa enejukwaba ni-lawurradina nakina angalyu-wa nenungkwarba, nibina-murrada nenu-kwamurrada angwarnda ena-langwa-manja warnikuminuw•duwar•da. Narume-ka nubungkawa arakba nakina wurrababurna-manja wurruminibina-langwa-manja angalya warnumamalya. Biya kembirra nen-ardijuwa nakina wurrumurndakibina warnikuminuw•duwar•da ena-langwa wurruwilyuwilyaba-wiya enuwa-wa, ni-ngayindangu-mubaba ayakwa ebina-langwa angwarnda.

¹⁶ Eneja kembirra neningadinuba-wiya ni-likena nenikuminuw•duwar•da enuwa-wa. “Bungkawa,” ni-yama, “yu-kwama awilyaba-ma ngawa angwarnda nara-wiya ki-likena nungkuwa engku-wa, umba ememberrkwa arakba amurdakakenena aduwaba-da,” ni-yama nakina.

¹⁷ Eneja kembirra ni-yama nakina nubungkawa enuwa-wa, “Wa! Eningabe-ka! Eningaba warka yiminuw•danguma, kirrinjeya! Kembirra yiba-kwunama aruma warka mena yirra-werrungwur•dangu-mubaba ngayuwa eyukwujiya-langwa warka yiminu-war•dangu-mulangwa nganyangwa. Ku-bungkawadinama arakba ningkakina ememberrkwa-manja angalya aminababurna-manja alikira iya warnumamalya,” ni-yama nakina nubungkawa enalangwu-wa nenikuminuw•duwar•da.

¹⁸ Kembirra ngarningka ningka-langwa enejukwaba ni-likena nenikuminuw•duwar•da enuwa-wa. “Bungkawa,” ni-yama, “ebina-wiya yu-kwama ngayuwa-manja awilyaba

angwarnda, umba amangbala arakba amurndakenena nungkwa-langwa aduwaba-da,” ni-yama.

¹⁹ Kembirra ni-yama eneja nakina nubungkawa enuwa-wa, “Kembirra ku-bungkawadinama arakba ningkakina amangbala-manja angalya aminababurna-manja alikira iya warnumamalya,” ni-yama.

²⁰ Kembirra ngarningka ngawa ningka-langwa nenikuminuwar•duwar•da ni-likenaenejukwaba enuwa-wa. “Bungkawa,” ni-yama, “wiya, ena arakba angwarnda nungkwa-langwa yu-kwa-murrada ebina. Ebina-wiya ning-abuwarrkama ngayuwa dumbala-ma.

²¹ Ning-akbar•duma nungkuwa-langwa, ningeningmababa ngayuwa ningkilyangkarnyerra-baba ningkakina ningkenumamalya. Ningku-mumenama ebina aburralangwa akwa ningk-arrangbinama ebina amaninga narri-lungkuwabijuwamurra wurrukwala-langwa warnumamalya. Akina-langwa kembirra yirraminu-wilyakama ena angwarnda nungkwa-langwa engkinyungwurra ngawa-da,” ni-yama nakina nenikuminuwar•duwar•da ena-langwu-wa nubungkawa-da.

²² Kembirra eneja ni-yama arakba nakina nubungkawa enuwa-wa, “Ningkuwurrariye-ka ningkakina. Yirr-arndirrename-ka ningkakina warka-langwa. Ngayuwa yiba-lekbajama ningkakina amurndakakina-murra ayakwa ningki-yengbinu-mulangwa ningkabakiya-ba. Ningki-yamama dangba nungkuwa ngayuwa-wa, ‘Ningkeningma nungkuwa ningkilyangkarnyerra ningubungkawa ningena, ningibina ningu-mumenama ebina aburra-langwa akwa ning-arrangbinama amaninga aburra-langwa,’ ningki-yamama ningkakina ngayuwa-wa.

²³ Kembirra miyambena-burra nara ka-kwa ena angwarnda nganyangwa wurrukwalu-wa warnungkwarba na-war•duwar•dena-murruwa warka angwarnda-manja? Ka-kwa-manja nungkuwa ebina-wiya nganyangwa angwarnda aburruwa-wa, komba ku-manguma ngayuwa aduwaba ebina-murrada angwarnda akwa ngawa akwala ngarningka ngayuwa-da,” ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da-da.

²⁴ Biya kembirra nenu-maka nakina wurrukwala-manja warnikuminuwar•duwar•da, “Wunu-murrakajya arakba akina angwarnda, umba yikinu-kwuna akina nibinu-wa nu-wilyakina-murruwa ememberrkwa angwarnda nakina,” ni-yama nakina nubungkawa-da.

²⁵ Aburraja ne-yama, “A•a! Ememberrkwa arakba akina ena-langwa-da!” ne-yama wurrakina.

26 Eneja kembirra ni-yama nakina nubungkawa aburruwa-wa, "Mama akina-da. Umbo kinu-kwuna-manja ngayuwa nuwilyaba nenumamalya eyukwijiya warka nganyangwa, akwa kenuminu-war•dena-manja nakina eningaba warka akwa kin-aburrakijerrukwuna-manja akina, kembirra ngayuwa kinu-kwunama aruma warka ngarningka enuwa-wa. Umbo kinu-kwuna-manja ngayuwa nuwilyaba nenumamalya eyukwijiya warka nganyangwa akena nara-manja a-jerrukwama akina, kembirra kinu-makinama ngayuwa nakina-manja kini-lalikina-mulangwa nakina arakba akina warka. Kembirra ngayuwa kinu-kwunama ebina-murrada warka ningku-wa nenungkwarba kajungwa nenikuminu-war•di-yada nganyangwa akina warka enambara-langwa-da.

27 "Wurribina-murrada warnumamalya bumurndaku-wirrikba-murrada ngayuwa-wa, akwa namurndaku-warangu-murrada ngayuwa aburra-langwi-yada ningubungkawa, yika-wilyakinama wurrakina yangkwurrangwa ngayuwa-wa. Akwa yika-wardenama kirrakina yelakwa kajungwa ka-rringkini-yada ngayuwa kajungwuna-manja wurrakina," ni-yama nakina nubungkawa-da. Ena ngawa-da.

Ni-jerrukwa-mulangwa akina Jesus alawudawarra, kembirra ni-jadinga nakina Jekiyija-langwa-langwa alikira akwa ni-lalika arakba ebina angalya Jerika-da.

Jesus ni-likenu-mulangwa Jirujalemu-wa dangki-murra

28 Biya ni-likena arakba Jesus num-aburrakiyuwarna ngawa mibina mamurukwa numu-wurdanguma Jirujalemu-wa, aburruwa warnikabuburrakiyuwa ena-langwa.

29 Bi...ya nuw-akwudangwudina ngalaja ambilyuma arakba angalya eyukwijiya-kiya emikirra Bebaja akwa Bediniya. Alakina-kiya nuw-ambilyuma angakarjiyinga-manja narri-lungkuwabijuwa-murrumanja eninganinga eka emikirra aliba. Aminakina-langwa emikirra angalya Alibumanja akina.

30 Biya ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa ena-langwa wunenikaburrakiyuwa, "Jey!" ni-yama. "Wuni-likaja amurndakangaba-wa alikira. Yakwujina kinalakina yikining-akburranginama diyukwijiya dangki dadinungkwarba. Nara ambaka warnumamalya ka-wurdanga-langwa ngala-langwa-manja mirirrb. Ying-ararikajungwunama dakina akena yikining-aburawakina dakina akwa yikininga-wilyakina yangkwurrangwa ngayuwa-wa.

³¹ Umba wurruminakina angalya warnumamalya yikabi-yengkilabaja-manja wurrakina, ‘Miyambena-burra kinalakena kinin-aburawakinama dakina?’ kembirra yikini-yamina aburruwa-wa, ‘Nubungkawe-ka nanga-ngayinduma daka dangki,’ yikini-yamina kinalakena, ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa.

³² Kembirra aburnaja nenii-likena arakba wunalakina akwa nening-akburranga dibina dangki ebina-langwiya ayakwa ni-yengbinu-mulangwiya Jesus.

³³ Nening-aburawaka-manja dakina dangki wunalakina wunenungkwarba-kiya, aburraja ne-yama wurruminakina dangki wunalakina-kiya-wa, “Miyambena-burra kinalakena kinin-enjungwurrenema dakina dangki yirra-langwa?” ne-yama.

³⁴ Neni-yama aburnaja aburruwa-wa, “Nubungkawa nanga-ngayinduma daka-baba,” nenii-yama.

³⁵ Kembirra neninga-wilyaka arakba wunalakina dakina dangki Jesus-uwa-da. Biya nening-akumarna aburna-langwa dumbala dangki-langwa-manja mirirrba, akwa nenu-wurdijuwa arakba nakina Jesus dakina-manja dangki-da.

³⁶ Eneja kembirra ni-likenuma arakba nakina Jesus dangki-murra. Aburraja ena-langwa warnumamalya narring-akumarna aburra-langwa dumbala ajiringka-manja lukwakwa, kajungwa dadiki-liki-yada dumbala-manja dakina dangki. Ne-yamamurra akina kajungwa warningmi-yada warnumamalya Jesus nakina naruma nubungkawa nilyengma.

³⁷ Biya na-wurdanguma ngawa karrawaru-wa angakarjiyinga-wa wurrakina yanda-langwa karrawara ne-yar-duma arakba. Umba wurrumurrakwulyumida warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa namurndaki-likenuma aburrajukwaba Jesus-manja. Biya nawurraki-dirrirndingu-wiya amurndurrkwangaluba angakbilyuwalyu-wa wurrumurndakina, nawurraku-werrikilyelyingmajungwunume-ka arakba kembirra wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa. Neni-yangmarngkwajuwa wurrakina Neningikarrawara narri-ringka-mulangwa amurndakibina engbingbuda ni-yama-mulangwa nakina.

Biya ne-yangkarjiyajungwunuma nuw-ardanguma wurrakina angwurra.

³⁸ Biya ne-yama wurrakina, “Ngeni-yangmarngkwajina nubungkawa nibina Neningikarrawara nenii-larrkama yangkwurrangwa

kajungwa kinu-bungkawadini-yada ngakwurruwa-manja ena-langwa-manja ngarnumamalya!

Neningikarrawara ngarrenumini-lyurrkwakinama yukwudukwuda ngakwurra-langwa!

Ngeni-yangmarngkwajina Neningikarrawaru-wa
neningaba-baba!"

namurndaki-yama wurrumurndakakina warnumamalya-da.

³⁹ Yawkujina wurrumurndakakina-manja ngawa warnumamalya wurribina na-likenu-murrumanja Jirujalemu-wa, aburaja warnungkwarba wurrukwala WurruBarija aburrajukwaba na-likenuma wurrakina. Biya ne-yama wurrakina WurruBarija Jesus-uwa, "Bungkawa, wurra-makina warnikabuburrakiyuwa nungkwa-langwa ke-yengminjadini-yada warna!" ne-yama wurrakina-da.

⁴⁰ Ni-yama eneja Jesus, "Ngarra-makinama ngayuwa nungkwruruwa-wa, ke-yengminjadina-manja warna, kembirra ngalaja angwarnda amurndakenena namurkwulijeyinama ajiringka-manja kuw-ardenama amandangwa akina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija nakina-da.

*Jesus nenuminu-ngwadinu-mulangwa angwada
WarningiJirujalema-langwa warnumamalya*

⁴¹ Bi...ya n-akwudangwukajungwunuma arakba nakina Jesus Jirujalemu-wa, akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa aburruwa. Umba ni-rringka-manja akina angalya engka-langwa nakina Jesus, nu-werrikubarrnguma akinalangwa angalya, biya nu-ngwadina arakba angwada.

⁴² "Karukwa, karnumamalya KarningiJirujalema," ni-yama, "yik-eningmidinuma ngayuwa memema-manja mamawura! Eneja nakina Neningikarrawara nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa kajungwa yiki-likaji-yada nungkwruruwa karnumamalya yilyurrkwa-murra yukwudukwuda, akena karningbala ambaka ngayuwa kirrakina-da," ni-yama Jesus.

⁴³ Biya ni-yama ngarningka, "Ambaka-murrumurra kangekburakajungwunamurra awurrariya nungkwrurallangwa. Aburaja kembirra wurrawinyamba wurribina yikabu-wirrikbina-murrumurra nungkwruruwa-manja kuw-alkayenama yikabu-ngwurrikwarrnginama wurrakina yalina iya yalina. Karri-didename-ka ababurnallangwa akawiyuwiyeba nari-yada a-jaduma kirrakina a-lyumaduma. Biya karruwurrak-akumurnama engkubarrngwarrngwa eka iya ajiringka yadada akwa ngawa yadikina biya kembirra karruwurra-dirralijinama,

nari-yada a-jaduma nungkwurruwa karnumamalya a-lyumaduma.

⁴⁴ Kembirra karrumurndaku-burrijiname-ka alikira nungkwurra-langwa, yikabumini-jerrukwunama eningangkawura amurndakakina. Biya yikabu-wardenama nungkwurruwa kirrababurna-langwa, nungkwurruwa akwa ngarningka wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa aburrajukwaba. Kuw-errikbeyiname-ka ababurna-langwa angwarnda nungkwurra-langwa-langwa alikira arrawu-wa ajiringka-wa. Amandangwa ke-yaminama yikabi-jerrukwunama kirrakina-da, kirru-warangu-mulangwa Neningikarrawara kirrakina-da. Eneja ni-likenuma nakina yangkwurrangwa yiken-enibikini-yada nungkwurruwa akena kin-angkungkuwabijuwama nakina-da," ni-yama Jesus ni-rringka-mulangwa Jirujalema nakina-da.

*Jesus ni-yar-dangu-mulangwa Jirujalema-manja
Neningikarrawara-langwa-manja angalya*

⁴⁵ Bi...ya Jesus ni-yar-da Jirujalema-manja arakba nakina, akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa aburruwa. Biya ni-likena nakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya. N-awiyebena nakina arrawu-wa akena nenirringka yakwujina warnungkwarba narra-kukwama wurradjija-murriya wurrukwalu-wa warnumamalya wurrribina na-beyindangu-murruwa angwarnda-murra wurrumurndakakina wurradjija-murriya. Biya kembirra neni-jadijuwa arakba nakina Jesus wurrumurndakakina warnungkwarba wurrribina narra-kukwama wurradjija-murriya ebina-ma angwarnda.

⁴⁶ Biya ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa, "Arakburakba-kiya-wiya ena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ni-yamama nakina Neningikarrawara,

'Nganyangwa angalya karniku-buriyami-yada awilyaba ngayuwa-wa akina,' ni-yamama Neningikarrawara nakina arakburakba-kiya-wiya. Akena korr-arriyakama karna ena angalya-da. Kirrengkingkengmina-langwa ena angalya karnumamalya aduwaba arakba-da!" ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya-da.

⁴⁷ Biya yadikina-langwa nenu-wilyakajuwama Jesus wurrababurna warnumamalya Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Mababurna-langwa mamawura nenu-wilyakajuwama. Akena aburraja WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma iya warnikakakirumaka wurrribina Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa

wurribina wurrububungkawa warnumamalya-langwa
neni-ngayindangume-ka wurrakina angwurra warniku-
wardi-yada Jesus. Neni-ngayindanguma wurrakina
warniku-wardi-yada nakina,

⁴⁸ akena na-lyangmuridinuma, mena wurrababurna-
langwa warnumamalya nara karri-ngayindanga ka-
kwiyerrbena awilyuwilyaba ayakwa Jesus-langwa umba
nuw-engkingkirrikenuma ngawa ena-langwu-wa ayakwa
wurrakina-da.

20

*Numiyambena nenumamalya nenu-makama Jesus-manja
neniki-yama-langwa nakina?*

¹ Muwilyaba-manja mamawura nenumurndaku-
wilyakajuwama ngawa eneja Jesus wurrumurndakakina
warnumamalya Neningikarrawara-langwa-manja angalya
Jirujalema-manja. Nenu-wilyakajuwama ayakwa
Neningikarrawara-langwa eningaba kajungwa kenumini-
yarrkuwarakini-yada ayakwa ena-langwa wurrakina.
Aburraja kembirra nawurraqi-likena wurrakina Jesus-
uwa WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma
iya warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa
eningarumuruma akwa ngawa wurribina wurrarumuruma
aburrajukwaba warnungkwarba.

² Namurndaki-yama, “Ningki-yamarrkinamurra ena-
manja angalya? Yirru-makina arakba. Numiyambena
nenumamalya nginu-makama nungkuwa-manja
ningkeniki-yama-langwa amurndakibina ningki-
yaminjamamurra yelakwa ena-manja angalya?” ne-yama.

³ Eneja ni-yama Jesus, “Nganjukwaba ngarre-
yengkilabajama karna ayakwa nungkwurruwa-wa. Yirru-
makina-langwa ngayuwa-wa.

⁴ Ebina-wiya nenu-mingekingambajuwama eneja Janjana
warnumamalya ebina-manja adalyuma. Numiyambena
kembirra nenumamalya nenu-makama Janjana-manja
neniku-mingekingambaja-langwa warnumamalya nakina?
Neningikarrawara yinda warnumamalya?” ni-yama Jesus
aburruwa-wa.

⁵ Aburraja kembirra nawurraqi-lyelyimbukweyinuma.
Biya na-makijeyinuma wurrakina akwa ne-yama,
“Amiyambena ayakwa akinumini-lawurraqajinama
ngarna akinu-kwunama? Aki-yamina-manja ngarna,
‘Neningikarraware-ka nenu-makama Janjana-manja,’
kembirra enamba-langwa nakina kini-yaminama
ngakwurruwa-wa, ‘Miyambena-burra kinu-minikalyikama
nakina kembirra Janjana kirrakina?’ kini-yaminama nakina.

6 Umba aki-yamina-manja ngarna, ‘Wurrukwala warnumamalya nenu-makama Janjana-manja wurrakina,’ kembirra wurrumurndakenena wurrababurna warnumamalya akabu-ngajinama ngakwurruwa-manja malarra-murra-da. Wurrababurna-langwe-ka warnumamalya akabu-ngajinama ngarna, mena namurndaki-yamamubaba wurrakina, ‘Janjane-ka nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa nakina,’ namurndaki-yamama wurrakina-baba,” namurndaku-makijeyinuma wurrumurndakakina warnungkwarba-da.

7 Biya kembirra ne-yama Jesus-uwa, “Kada! Yarningbala. Dukwa angkaburra nenu-makama nakina-manja Janjana?”

8 Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Nara kembirra a-makama arakba ngayamba-langwa nungkwurruwamanja nganjukwaba nibina-langwa nenumamalya nemimikirra nginu-maka-mulangwa ningeniki-yami-yada amurndakenena,” ni-yama Jesus nakina-da.

Warnikakukwurrajungwa-langwa warnungkwarba akwurena

9-10 Biya kembirra Jesus nenu-makama arakba enena alawudawarra yakwujina wurrumurndakakina-manja wuruwurakkwulyumida warnumamalya.

Nuwilyaba nenungkwarba ni-lungkuwabijuwama nakina akwurena ena-langwa-manja angalya. Ababurne-ka akina akwurena awurakkawura-ma ni-lungkuwabijuwama. Biya nenu-kwama warka wurrukwala-manja warnungkwarba kajungwa warnik-embirraji-yada akina-manja akwurena ena-langwa. Kembirra ngalaja ekuwarra ebina amaniga ena-langwi-yada umba ekuwarra aburra-langwi-yada akina. Biya ni-lalikama ebina angalya arakba ena-langwa, umba nilikenuma engku-we-ka nakina eminingku-wa angalya. Biya yakwujina ngawa n-ambilyumurra nakina-da.

N-ambambilbyumurra ngawa nakina, bi...ya akilarrkakwurena arakba. Kembirra ni-ngayindanguma nakina arakba ena-langwa akwurena. Biya nenilarrka nuwilyaba nenikuminuwarduwar.da ena-langwa yadikina angerriba ena-langwu-wa angalya, kajungwa kenumin-angkarniyada nakina amurndakibina akwala akwurena awalyuwadangwa ena-langwa. Eneja kembirra ni-likena arakba nakina nenikuminuwarduwar.da.

Biya yakwujina ni-yar.da. Biya neniyukwamajuwa wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba akwala akwurena kajungwa kenumin-wilyakini-yada akina ena-langwu-wa nubungkawa. Akena aburraja wurrumurndakakina warnungkwarba narru-marrukwama nara kenu-kwa umba nenilarrkbarjanga nakina-manja

nenikuminuwär·duwar·da biya na-minangkirreyinuma engku-wa wurrakina-da. Kembirra eneja ni-lawurradina nakina arakba ena-langwu-wa nubungkawa, akena nara kinu-wilyaka akina akwurena, numamungkwur·da ni-likenuma nakina-da.

¹¹ Bi...ya kembirra ngarningka eneja nibina nabalija angalya nenilarrka arakba nakina ningka-langwa nenikuminuwär·duwar·da ena-langwa nenik-angki-yada akina akwurena. Akena aburraja warnungkwarba wurruwurrariye-ka ngawa wurruwarnkarnyerra wurrakina. Akwa ayarrkawarriya ne-yengbinuma ayakwa wurrakina enuwa-wa, nenilarrkbarjanguma ngawa biya na-minangkirreyinuma enejukwaba-da. Kembirra ni-lawurradinuma enejukwaba nakina numamungkwur·da ena-langwu-wa nubungkawa nakina-da.

¹² Bi...ya ngarningka eneja nibina-murrada nabalija angalya nenilarrka nuwilyaba ningka-langwa nenikuminuwär·duwar·da ena-langwa angerriba wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba. Nenilarrkbarjanguma ngawa enejukwaba akwa naminangkirreyinuma wurrakina-da. Kembirra eneja ni-lawurradinuma nakina amarmarra-wiya nenilarrkbarjangu-mulangwa wurrakina-da.

¹³ Eneja ni-yama nabalija angalya nakina, "Kiyamarrkinama ngayuwa?" ni-yama. "Karukwa! Kini-larrkajama ngayuwa nenikuwarrka. Ningi-lyelyingminama nakina akena ke-yamarrkina dukwa wurrumurndakibina warnumamalya wurruwurrariya? Nenikuwarrka nakababa akwa nara dukwa warna a-larrkbarjuma-da," ni-yama. Biya kembirra nenilarrka arakba ena-langwa nenikuwenikba ebinu-wa angalya ena-langwu-wa. Eneja kembirra ni-likena arakba-da.

¹⁴ Akena aburraja wurrumurndakibina warnungkwarba nenirringka-manja nubukwaya ni-likenuma nakina nenikuwenikba, na-lyelyimbukweyinuma arakba. Biya namakijeyinuma ayakwa. "Naka-bina nenikuwenikba arakba nubungkawa-langwa," ne-yama. "Kini-jungwuna-manja nakina nungwenikba, kembirra naka-bina nenikuwenikba kini-lyinginama enena angalya enamba-langwa nakina-da. Ngenu-wardena arakba enena-wiya, kembirra enena angalya akwa ngawa amurndakenena akwurena ngakwurra-langwi-yada!" ne-yama na-makijeyinuma wurrakina.

¹⁵ Biya kembirra nenirndirrka, akwa nenijadijuwa wurrakina ebina-langwa angalya akwa na-lamukwarridinuma

nakina-manja arakba-da. Ena-bu ngawa-da.

Jesus nenu-makama enena alawudawarra wurrumurndakibina-manja warnumamalya biya ni-yama aburruwa-wa, "Kini-yamarrkiname-ka kembirra nibina nabalija angalya? Ka-makinama ngayuwa.

¹⁶ Kini-likajama nakina ena-langwu-wa angalya akwa kenu-wardenama wurrumurndakibina warnungkwarba wurruwurrariya. Biya kenu-kwunama akina angalya ena-langwa arakba wurringku-wa warnungkwarba kajungwa kini-likaja-manja nakina engku-wa, kembirra kenumin-akwurrajini-yada ena-langwa akwurena yakwujina," ni-yama Jesus aburruwa-wa.

Aburraja kembirra nuw-engkirrika-mulangwa wurrakina akina ayakwa Jesus-langwa, namurndaki-yama, "Kardi! Nare-ka akina e-yamama nakina-da!" ne-yama wurrakina-da.

¹⁷ Eneja kembirra nenumurndaki-rringka Jesus wurrakina-murru-wa arakba-da. Biya ni-yama, "Amurndakenena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ne-yaminama akina,

'Wurrukwala warnungkwarba nuw-ambilyumurra wurribina warniki-likiraki-yada alikira angwarnda-murra. Kembirra narruwurra-murndukwama ebina ababurne-ka angwarnda adinakba wurrakina. Biya awilyaba angwarnda eyebijeba narr-akumarnuma engka-langwa-langwa mena na-warangu-mubaba akina. Umba ambaka-murra ngarningka narrumanguma ebina-murrada angwarnda na-warangu-murrada adinuba-wiya. Akena eningaba-dangwa amurndangekburna-dangwa alyengma akina eningadinuba-wiya angwarnda-da,' ne-yaminama akina ayakwa."

Biya kembirra ngarningka ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Yiki-yakuwerribikajama karna ambaka-langwa amurndakakinu-wa ayakwa," ni-yama,

¹⁸ "mena yikaku-mungkwurrarjiya-manja kirruwilyaba karnumamalya ebina angwarnda, kembirra adidira nungkwurra-langwa ke-ngkarrnginama eyukwayuwa-wiya. Umba ke-ngkilarrina-manja akina angwarnda nungkwurruwa-manja kembirra yikakuminu-wurrakadababenama adidira nungkwurra-langwa amangwarra-wiya," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

WarningiJudiya warnumamalya narra-kwa-mulangwa angwarnda WarningiRawumu-wa wurrububungkawa

19 Aburraja kembirra wurrumurndakakina warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma aburrajukwaba nenii-ngayindangume-ka wurrakina warniki-rndarrki-yada Jesus akina-wiya ngawa. Na-lyandarrkenume-ka wurrakina ni-yengbinu-mulangwa Jesus ayakwa aburruwa-langwa nenu-maka-mulangwa nakina ebina alawudawarra wurruwurrariya-langwa warnumamalya. Akena nuw-akbar-danguma wurrakina wurrumurndakibina-langwa warnumamalya nenuwurraki-ngayindangu-murrlangwa Jesus wurrakina-da.

20 Biya nenii-rruburringkama ngawa wurrakina Jesus-uwa mamawura iya marringa-da.

Biya narra-makama arakba wurrukwalu-wa warnungkwarba wurruwurrariya-wa, "Jeyi! Wurri-likaja Jesus-uwa," ne-yama. "Kwureya, yikini-yendabaja ayakwa enuwa-wa wuburra laka wurrilyangmilyangmandukwuna warnumamalya ne-yaminama wurrakina. Akena yikini-kadikinama kirrakina. Yikini-yendabaja ayakwa kini-lawurrakajiya-murrikba nakina awurrariya ayakwa nungkwurruwa-wa, kajungwa yikini-lekbaji-yada yirruwa nakina-manja. Yiki-likaja-manja karna, k Kwunama angwarnda yarna-da," ne-yama. Neni-ngayindanguma wurrakina neniki-yengbi-yada nakina Jesus awurrariya ayakwa, kajungwa kenu-kwuni-yada kembirra nubungkawu-wa nakina Jesus NeningiRawumu-wa wurrakina-da.

21 Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnungkwarba wurruwurrariya na-likena wurrakina arakba Jesus-uwa. "Bungkawa," ne-yama, "yarningma yarna ayakwa nungkwa-langwa ayarrkidirrbura-wiya. Ka-rringkinama ningkakina warnumamalya wurrarumuruma akwa ngawa warningaruma-ma wurruwurrakidirrbura wurrakina. Kembirra ka-dirrburakina-manja nungkuwa ningkakina warnumamalya-manja, kembirra ki-yengbinama ningkakina alyangmilyangmandukwuna-wiya ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa.

22 Kembirra yirru-makina-langwa. Karru-murndukwuna-manja warnungkwarba angwarnda ngakwurra-langwa, NgarningiJudiya-langwa-langwa angwarnda, kajungwa karri-larrkaji-yada akina angerriba engku-wa Rawumu-wa Nubungkawu-wa Kajara, kembirra eningaba akina? Akinukwunama ngarna yinda nara a-kwama nakina?" ne-yama.

²³ Eneja Jesus neningma mangma aburra-langwa. Neningma narruma-yangkwuruwurrkama aburra-langwa mangma wurrakina.

²⁴ Biya ni-yama, “Yu-kwa-langwa angwarnda awilyaba. Yi-mukangbijiya-langwa. Yindukwureya, numiyambena naka nenumukwurra enena-manja angwarnda yikinirringkinama? Akwa amiyambena ekirra kirri-rringkinama?” ni-yama.

Aburraja ne-yama, “Nubungkawa Kajara-da akwa ena-langwa ekirra-da.”

²⁵ Ni-yama kembirra Jesus aburruwa-wa, “Nakina-bina-da. Kembirra yikinu-kwunama enuwa-wa ababurna-langwa ebina ena-langwa umba yikinu-kwunama enejukwaba Neningikarrawaru-wa ababurna-langwa ebina ena-langwa kirrakina-da,” ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

²⁶ Aburraja kembirra warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma kembirra nawurraki-yengminjada arakba. Ne-yakibbjangeyinuma amurndakibina-langwa ayakwa Jesus-langwa. Kembirra na-lyangmuridinuma arakba wurrakina, akena nara kenarndirranga Jesus wurrakina, mena wurrababurna-baba warnumamalya nuw-ambilyumurra wurrakina yakwujinda.

*Ak-enibudina-mulangwa
ngakwurruwa*

aki-jungwuna-murrada

²⁷ Aburraja kembirra wurrukwala warnungkwarba na-likenuma Jesus-uwa. WarningJudiya wurrakina warnumamalya warnimikirra Wurrijedija. Wurrumurndakakineka Wurrijedija warnumamalya ne-yaminjamama, “Aki-jungwuna-manja ngarna ngarnumadangkwa, kembirra nare-ka ngarna enibuduma ngarningka,” ne-yaminjamama wurrakina. Biya wurrukwala na-likenuma Jesus-uwa.

²⁸ “Bungkawa,” ne-yama, “arakburakba-kiya-wiya Mawijija n-arrikarranguma nakina enena ayakwa eningarumuruma ngakwurra-langwa-manja jurra. Ni-yamama, ‘Kini-jungwuna-manja neningiyadikba duwilyaba-langwa didarringka akwa wuneningarijira-murra-manja wunalakina-kiya, kembirra nenikumarnjenikba enamba-langwa kiningga-menama dakina dingaya ena-langwi-yada didarringka-da. Kiningga-menama dakina dingaya kajungwa aburna-langwa warijira wuburra nawenikba-langwa, nenikjungwa-langwa, kuw-ambilyi-yada wurrakina,’ ni-yamama nakina Mawijija.

²⁹ "Umba aburraja arngkawura wurrumangbala wurrambilyuma warnungkwarba wurrumangadiyerra-manja nuw-ambilyumurra wurrakina. Biya neningadinuba-wiya nadarringka-ma nakina, akena wuneningarijira-ma wunalakina. Biya kembirra ni-jungwuma arakba nakina.

³⁰ "Bi...ya nenikumarnjenikba nuwilyaba nanga-manguma enamba-langwa dibina-murrada didarringka.

³¹ Akena neningarijira-ma ngawa ni-jungwuma enejukwaba nakina.

"Bi...ya enamba-langwa nuwilyaba ningka nenikumarnjenikba nanga-manguma dibina-murrada. Akena neningarijira-ma ngawa ni-jungwuma enejukwaba nakina.

"Bi...ya ne-yaminjamama wurrakina ngawa, wurrababurna-langwe-ka wurruwilyuwilyaba-wiya narringga-manguma dibina didarringka duwilyaba-murrada ngawa-da. Akena warningarijira-ma ngawa wurrakina na-jungweyinuma-da.

³² Biya arakba-langwa yingi-jungwuma ngalamba-langwa dakina-da arakba-da.

³³ "Yirru-makina kembirra, Bungkawa. Makinamanja mamawura ak-enibudina-manja ngarrakina aki-jungwuna-murrada, kingi-yamarrkiname-ka kembirra dibina didarringka? Wurrumurndakibina warnungkwarba wurrumangbala wurrambilyuma narringga-manguma ne-yakiyakeyinuma ngaluwa-manja. Wurruwilyuwilyaba-wiya ne-yuweyinuma wurrakina. Numiyambena kembirra neningiyadikba?" ne-yama wurrumurndakakina Wurrijedija warnumamalya.

³⁴ Eneja kembirra arakba ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Enena-manja angalya warnungkwarba akwa wurridarringka ne-yar•dijeyinama wurrakina.

³⁵⁻³⁶ Akena Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya nara arakba e-yakajuma ena-langwa warnumamalya. Ka-jungwuna-manja wurrumurndakakinabina warnumamalya ena-langwa, kembirra eneja Neningikarrawara ken-enibikinama wurrakina, akwa kini-yaminama, 'Warningabe-ka warna warnumamalya.' Akwa kenu-wilyakinama wurrakina ena-langwu-wa angalya kajungwa enuwa-manja kuw-ambilyi-yada warningangkawura wurrakina. Nara a-jungwuma ngarningka akwa nara e-yakajuma wurrakina. Akena aburraja warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nara wurrakina a-jungwuma-da. Kembirra wurrumurndakakina wuburra warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ke-yaminama kuw-ambilyama wurrakina aburrajukwaba warnumamalya-da. Kembirra

Neningikarrawara-langwa wurriyukwayuwa kuwambilyama wurrakina, mena-baba ka-jungwuna-manja wurrakina kuw-enibudina-mubaba ngarningka-da.

³⁷ “Umba nungkurraya KirriJedija karnumamalya kirriyaminame-ka, ‘Nara ngarna enibuduma aki-jungwuna-murrada,’ kirri-yaminama kirrakina. Akena nare-ka. Eneja Mawijije-ka nakina ngarrenumin-abilyerrikama ayakwa akina amandangwa ak-enibudina-mulangwa aki-jungwuna-murrada. Karningme-ka karna Mawijija-langwa ayakwa n-arrikarranguma nakina arakburakba-kiya-wiya. Narrikarranguma nakina ayakwa ebina-langwa eka. Nara ambaka akina ka-jerridina na-dadinu-murrada akina. Akwa akini-yada ngawa n-arrikarranguma ngarningka amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwa. Ni-yamama Neningikarrawara Mawijiju-wa,

‘Ngayuwe-ka ningena Ningeningikarrawara Aburiyama-langwa akwa ngawa Ajika-langwa akwa ngarningka Jekaba-langwa,’

ni-yamama nakina.

³⁸ Nakine-ka Neningikarrawara nara warninikijungwamanja warnumamalya a-bungkawaduma nakina umba Nubungkawa nakina n-ambilyama warniba-langwa warnumamalya, mena wurrababurna-langwa warnumamalya wurribina namurndaku-werrikambilyama Neningikarrawara-manja enena-manja ngawa angalya warniba-babe-ka arakba wurrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba WurriJedija-da.

³⁹ Aburraja wurrukwala warnikakakirumaka warnungkwarba Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma ne-yama wurrakina Jesus-uwa, “Akina-bina-da. Eningaba ayakwa ayarrkidirrbura nungkwa-langwa ningkarra-makama ningkakina WurriJedija-wa warnumamalya-da,” ne-yama wurrakina.

⁴⁰ Kembirra nara arakba keni-ngayindanga wurrakina keni-yendabena ayakwa Jesus-uwa, ne-yeliyangu-mubaba-da akwa nuw-akbar•dangu-mubaba wurrakina-da.

Ayakwa NuMejaya-langwa-langwa

⁴¹ Eneja kembirra Jesus ni-yengbinuma ayakwa wurrumurndakakinu-wa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ni-yama, “Na-lyelyimbukweyinama NuMejaya-langwa-langwa warnumamalya wurrakina. Na-makijeyinama akwa ne-yaminama wurrakina, ‘Nakine-ka NuMejaya nenikaduwa numirenikba Deyibida-langwa nakina,’ ne-yaminama wurrakina. Amandangwa akina ayakwa aburra-langwa?

⁴² Ngarningma ngarna amurndakenena ayakwa Deyibida-langwa ebina n-arrikarranguma nakina jurra-manja. Ni-yamama nakina,

'Nubungkawa Neningikarrawara ni-yamame-ka nakina nganyangwu-wa Nubungkawa:

Ambarriya-langwa yelakwa ningekbuda-langwa.

K-ambilya ngayuwa-manja akwudangwa

⁴³ yanda-langwa yiba-bungkawakinama ngayuwa ningkakina wurrumurndakibina-manja warnumamalya b-angmar-dena-murrumanja nungkuwa-da,' ni-yamama arakburakba-kiya-wiya Deyibida-da.

⁴⁴ "Ni-yengbinu-manja nakina Deyibida amurndakenena ayakwa NuMejaya-langwa-langwa neniyengbijuwama nakina ena-langwa Nubungkawa nakina-da. Kembirra aminakina-langwa ngarningma ngarna nakina NuMejaya nenikaduwa numirenikba Deyibida-langwa nakina akwa ngawa Deyibida-langwa nubungkawa ngarningka-na?" ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnikakakirumaka Mawijija-langwu-wa ayakwa eningarumuruma-da.

Jesus nenu-madumurrukwa-mulangwa warnumamalya-manja warnikakakirumaka-langwa warnumamalya

⁴⁵ Biya kembirra nakina Jesus ni-yengbinuma arakba akwala ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya nuwengkirrikenuma ayakwa ena-langwa aburrajukwaba.

⁴⁶ Ni-yama Jesus, "Wurri-rringkajungwuna kembirra wurrumurndakakina-langwa warnungkwarba warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma. Wurri-rringkajungwuna kajungwa nariyada wurrakina e-kadikama nungkwurruwa-manja. Aburraja wurrumurndakenena warnikakakirumaka ka-lyelyingminame-ka kuw-awiyuwiyebeiyinama dumbala dilingajirrirra, kajungwa wurrukuala warnumamalya karra-rringkini-yada wurrakina. Aburraja karra-rringkinama akwa ke-yaminama, 'Wurrarumurume-ka warnungkwarba wurrakina,' ke-yaminama wurrakina. Akwa ngarningka, aburraja ka-likaja-manja wurrumurndakakina warnikakakirumaka warnungkwarba wurruwurrakuwilyarryu-wa warnumamalya, ka-lyelyingminame-ka ke-yengbina-mulangwa warnumamalya eninginingaba-wiya ayakwa aburruwa-wa. Akwa ngarningka ka-lyelyingminame-ka wurrakina angalya eninginingaba warnik-ambarringi-yada wurrakina, waka Neningikarrawara-langwa-manja alikira, waka

wurrukwala-langwa-manja alikira akini-yada ngawa ke-yebukeyina-manja aninga wurrakina.

⁴⁷ Akwa ngarningka nuw-angmungmadama wurrakina alikira wurringaya-langwa wurridarringka. Biya kembirra ka-buriyaminama Neningikarrawaru-wa ababurnamurra ayakwa. Ke-yengbiyengbinama ngawa ayakwa wurrakina karra-rringkina-murrumanja warnumamalya. Amukwiyadakina ne-yaminjaminama wurrakina-da. Kembirra nungkwurraja wi-yakuwerribikina karna meningarija-langwu-wa mamawura, mena akini-yada ngawa Neningikarrawara keni-lekbajama wurrwurrariyawawa warnumamalya. Umba warnikakakirumaka ayakwa Mawijja-langwa angwurra keni-lekbajama Neningikarrawara nakina-da!" ni-yama Jesus ena-langwuwa warnikabuburrakiyuwa-da.

21

*Dingaya yinginu-kwa-mulangwa angwarnda
Neningikarrawaru-wa*

¹ Biya n-ambilyu-manja nakina Jesus Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja, n-andeya nakina akena nenি-rringkama wurrakina warnumamalya wurruminaburna angwarnda na-likenuma yenjerrikina. Aburraya narr-akumarnuma angwarnda wurrakina bada-manja, kajungwa warniku-kwi-yada akina Neningikarrawaru-wa.

² Umba Jesus nanga-rringka ngarningka nakina duwilyaba dingaya dadingalyingmalyingma dubukwaya yingi-likenuma ngalajukwaba ebinu-wa bada. Umba ying-embirrkawiyebajuwama ngalamba-langwa akina angwarnda, akena embirrkambilyuma eyukwuiyiakiya akina-da.

³ Kembirra eneja Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Arume-ka angwarnda narr-akumarnuma wurrukwala warnumamalya bada-manja, umba ngalaja daka dingaya eyukwuiyiya angwarnda ying-akumarnuma. Akena ngaluwa eningaba angwurra yingiyamama amandangwa dakina-da.

⁴ Aburraya wurrumurndakangaba warnumamalya narr-akumarnuma aruma angwarnda, akena aruma ngawa na-minambilyama aburra-langwa. Umba daka dadingalyingmalyingma dingaya ying-akumarnuma arngkuwilyaba ababurna-langwa angwarnda ngala-langwa. Arngkawura yingi-jerrukwama-da, kembirra nara ebina ambilyuma arakba ngaluwa-manja-da," ni-yama Jesus nakina-da.

*Warnumamalya karru-burrijina-mulangwa
Neningikarrawara-langwa angalya Jirujalema-manja*

⁵ Aburraja kembirra wurrukwala warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa na-lyelyimbukweyinuma wurrakina yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. "Eningabe-ka akwulyubena ena alikira," ne-yama. "Eninginingaba-wiya amurndakeyena angwarnda. Ngalajukwaba eninginingaba-wiya amurndak-ijika narru-wilyakama warnumamalya yangkwurrangwa akwulyubeni-yada angalya Neningikarrawara-langwa," ne-yama na-makijeyinuma wurrakina.

Eneja ni-yama Jesus,

⁶ "Amurndakenena amurndakijika-murriya kirri-rringkinama karna aduwaba, nara eningangkawura ambilyuma akina yelakwa. Umba aburraja wurruwurrariya warnumamalya karru-burrijinama ambaka-murrumurra ena-da. Karru-burrijiname-ka ababurna-langwa angwarnda, kembirra kawurra-murrkwulijeyinama akina ajiringka-manja-da," ni-yama Jesus nakina-da.

Jesus nenu-madumurkwa-mulangwa warnumamalya-manja meningarija-langwa-langwa mamawura

⁷ Aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa ne-yama wurrakina enuwa-wa, "Bungkawa, yirru-makina angwurra. Ngambi-yade-ka akina? Umba ke-yamarrkinama akina ka-jungwa yik-eningmidini-yada yirruwa nara-wiya a-larruma enena alikira?" ne-yama.

⁸ "Wurri-rringkajungwuna kirrumurndamurndirra," eneja ni-yama Jesus. "Wurri-rringkajungwuna nariyada e-kadikama kirrakina wurribina wurrikikalya warnumamalya. Wurrababurne-ka warnungkwarba kamurndaki-yaminama wurrakina, 'Ngarra-makinama yarna Neningikarrawara-langwa ayakwa nungkwurruwa-wa,' ke-yaminama wurrakina. Biya yikabi-kadikinama wurrakina akwa ke-yaminama wurruwilyuwilyaba-wiya, 'W-engkirraja ena ayakwa nganyangwa. Ngayuwe-ka ningena Ningumejaya!' ke-yaminama wurrakina, akwa ngarningka, 'Aduwaba memema-manja marringa ababurna-langwa ka-jerridinama akina angkawura!' ke-yeminama. Kembirra nare-ka engkirrikuma amurndakakinu-wa ayakwa aburra-langwu-wa ekikalyu-wa akwa e-yuwama aburruwa-manja.

⁹ Umبا yik-engkirrikaja-manja kirrakina ayakwa awinyamba-langwa, dukwa nungkwurra-langwa-manja angalya, dukwa engka-manja iya engka-manja angalya,

mama ka-wardiyinama aburruwa-kiya, mama ka-wardiyinama wurriminingka warnumamalya, nareka akbar-duma. Amukwiyadakina awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama adinuba-wiya, akena nara warenja-bawiya a-jerriduma ababurna-langwa," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹⁰ Biya kembirra ngarningka ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa, "Wurruwurrakuwilyaba warnumamalya ka-likajama wurrakina karri-ngekburakinama awinyamba wurruwurrakuwilyaba-manja warnumamalya. Kangajeyiname-ka.

¹¹ Engka-manja iya engka-manja angalya ngalaja ajiringka ka-makburridenama angwurra akwa ka-makbarrinama akina-da. Akwa ngawa aburraja warnumamalya ka-jungweyinama ka-likaja-mulangwa murumureya wurrakina-da. Akwa ngawa ngalaja angbilyuwa adirrungwana karraku-wardenama warnumamalyamanja, biya ke-ngbijangeyinama warnumamalyu-wa angerriba iya angerriba akina-da. Ngalaja eminiminingka awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama angubina-manja. Kembirra aburraja warnumamalya kuwakbar-denama angwurra amurndakakina-langwa, kamurndaburridename-ka wurrakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹² Biya ni-yama ngarningka Jesus, "Akena nara-wiya a-ngekburakajungwuma ababurna-langwa amukwiyadakina awurruwurrariya, adinuba-wiya kembirra aburraja wurrububungkawa warnumamalya yikabu-menama kirrakina, akwa yikabumini-ngekburakinama awinyamba nungkwurra-langwa. Yikabu-wilyakinama wurrakina jinikakwu-wa amurndakibinu-wa alikira Neningikarrawara-langwu-wa. Umba aburraja wurrububungkawa yikabu-lekbajama kirrakina yakwujina akwa yikabu-didenama wurrakina medirra-manja arrawa kirrakina. Yikabu-wilyakinama ngarningka wurrarumuruma-wa wurrububungkawa, akwa ngawa wurrukwalu-wa wurriyukwayuwa wurrububungkawa. Ke-yaminjaminama ngawa amukwiyadakina wurrakina buwirrikbina-mulangwa ngayuwa akwa yikabu-wirrikbina-mulangwa nungkwurrajukwaba kirrakina-da.

¹³ "Akini-yada-bina ngawa kirrakina yikumini-yengbinama ayakwa.

¹⁴ Kembirra adinakba-kiya-wiya yikinlyangkuwerribikajungwunama kirrakina nari-yada a-werrikawarriyaduma ayakwa-langwa. Nara a-

lyangkiyamama, 'Kabu-lekbaja-manja wurrakina ngayuwamanja, amiyambene-ka ayakwa ki-lawurrrakajinama ningena aburruwa-wa?' Nara a-lyangkiyamama aduwaba akina,

¹⁵ mena ngayuwe-ka-bina ka-kwunama akini-yada ngawa amurndakingekburna ayakwa nungkwurruwa-manja, kajungwa yikumini-yengbini-yada ayakwa kirrakina. Ka-kwuname-ka milyenjirra mangma akwa ngawa engbingbuda ayakwa. Aburraja warnumamalya wurribina yikabu-wirrikbinama nungkwurruwa-wa kuw-engkirrikajamulangwa amurndakakina ayakwa nungkwurra-langwa, kembirra ka-lyangmuridiname-ka wurrakina akwa nara a-lawurrrakajuma nungkwurruwa-wa awilyuwilyaba ayakwa wurrakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹⁶ Biya ngarningka ni-yama nakina, "Nungkwurralangwe-ka warnumamalya akwa ngarningka wurrungungwenungwa iya wurrirndirndenungwa akwa wurrarrkwurrkuwenungwa yikabu-wilyakinama kirrakina wurrububungkawu-wa. Kembirra aburraja wurrububungkawa yikabi-jungwajinama kirrakina kirrukwala.

¹⁷ Wurrababurna-langwa warnumamalya yikabu-wirrikbinama wurrakina mena nganyangwa kirrakina-baba karnumamalya.

¹⁸ Akena nare-ka akbar•duma,

¹⁹ mena yiki-likaja-manja kirrumungkwurridirrbura Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa, kembirra Neningikarrawara yikenumin-enibikinama karnumawurrina nungkwurra-langwa karningangkawura nakina-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Warnumamalya karru-burrijina-mulangwa Jirujalema

²⁰ Biya kembirra ni-yengbinuma ngarningka Jesus amurndakenena ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Ni-yama, "Yikawurrrakirringkina-manja wurrurwurrrakwulyumida wurrawinyamba warnungkwarba kawurrak-alkayena-manja karrungwurrkwarrngina-manja enena angalya Jirujalema errekkba-langwiya, kembirra yik-eningmidinama kirrakina kumu-darrbudinama arakba mamawura makina warniku-burrija-langwa wurrakina nungkwurra-langwa alikira.

²¹ "Kembirra akini-yada ngawa kirrababurna-langwa karnumamalya kirribina Judiya-manja kirr-ambilyamurrumurra yikumurndak-angkirreyinama kirrakina akwa yiku-wurdenama angakarjiyinga-wa, kajungwa

yik-abuwarrkajungwuni-yada kirrakina yakwujina. Nungkwurrajukwaba kirribina kirr-ambilya-murrumurra yelakwa Jirujalema-manja arrawa yiki-lalikinama kirrakina alikira nungkwurra-langwa umba yik-angkirreyinama engku-wa. Umba kirribina erreka-manja-wiya kirr-ambilya-murrumurra karnumamalya nara kirrakina awiyebuma Jirujalemu-wa arrawu-wa-da.

²² “Akini-yade-ka ngawa eneja Neningikarrawara yikenu-banijumindenama ena-langwa karnumamalya. Akini-yada ngawa ngalaja ababurna-langwa awurruwurrariya amurndakibina nuw-arrikarrijungwunuma arakburakba-kiya-wiya amandangwa ka-ngekburakajungwunamurra akina-da. Ka-ngekburakajungwunama akina kajungwa alyangmandukwuni-yada amurndakakina ayakwa-da,” ni-yama nakina Jesus.

²³ Biya ni-yama ngarningka nakina, “Ngeniyerriya nungkwurraja kirridarringka kirribina yiku-mambakina-murrumurra wurrangariya nungkwurra-langwa akini-yada, akwa ngarningka kirribina yika-ngwunjikina-murrumurra wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa yiku-werrikawarriyadiname-ka. Yikenu-banijumindenama Neningikarrawara ena-langwa karnumamalya awurruwurrariya-langwa, kembirra kirrababurna-langwa karnumamalya yiki-lyandiname-ka angwurra.

²⁴ “Kirrukwale-ka yikuwurrali-jungweyinama karnumamalya yelakwa Jirujalema-manja yikab-ar-dirrena-mulangwa wurrukwala kaliwanga-murra. Umba kirruk-wala yiki-likajama engku-wa kirrakina eminiminingku-wa angalya, mena wurrakina wurriminiminingke-ka warnumamalya yikabu-wilyakina-mubaba aburra-langwu-wa angalya akwa yikabu-didenama yakwujina akididijungwa-manja wurrakina-da. Aburraja kembirra wurruminjirrkingka warnumamalya ka-bungkawadinama Jirujalema-manja wurrakina-da. Ke-yaminjaminama wurrakina yanda-langwa Neningikarrawara yiken-enjungwurrenاما nakina karnumamalya ena-langwa. Nakine-ka Neningikarrawara yiken-enjungwurrenاما kirrakina mibina-manja ngawa mamawura ni-lyangkuwerribikajungwunu-murrumanja enabakiya-ba adinakba-kiya nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Jesus kini-lawurradina-mulangwa ngarningka yangkwur-rangwa

²⁵ Biya kembirra ngarningka ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Yiku-ngwundikadina-manja kirrakina angubina-wa

yikuma-rringkinama mamawura kuma-miningkadinama makina. Ngalajukwaba yimawura kinu-miningkadinama yakina. Ngalajukwaba dakilyingajanga kingu-miningkadinama dakina. Umba yik-andiya-manja kirrakina angerriba makardu-wa yikuma-rringkinama kum-arumidinama. Kembirra yik-akbar-denama-ka angwurra kum-akakadena-mulangwa makarda akwa kum-arumidina-mulangwa makina. Kirrangkwulyumida-langwe-ka karnumamalya ababurna-manja angalya yikumurndaku-werrikarriyadinama kirrakina.

²⁶ Kembirra yikumurndaki-yendabijeyinama kirrakina. 'Amiyambene-ka akwala awurruwurrariya kangekburakajungwunama aduwaba?' yiki-yaminama kirrakina-da. Yik-akbar-denama-ka kirrakina angwurra-da. Kembirra yiku-murndaburridenama iya yiki-yikarrnginama, yiki-kbilyarrnginama ajiringka-wa kirrakina, mena nakina Neningikarrawara kini-yerrerrikinama eningerribirra angubina-manja amurndakibina engbingbuda ababurna-langwa akina-da.

²⁷ "Biya kembirra yiki-rringkinama arakba ngayuwa ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Yiki-rringkinama akini-yada ngawa kilawurradina-manja ngayuwa enenu-wa angalya. Ngayuwa ki-dirrirndama angubina-langwa yangkwurrangwa ningibina ningibuda ningilyengma akwa ku-kuwlyarriyiname-ka.

²⁸ "Umba ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakakina eminiminingka, kuw-aburradadijungwuna-manja akina, kembirra nara akbar-duma kirrakina karnumamalya nganyangwa wuburra kuw-akbar-denama wurrukwala warnumamalya. Umba kirrumungkwurrikidirrbura yiki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa kirrumarngba-da, mena-baba adinube-ka arngkidarrba-langwiya Neningikarrawara nakina yiken-enjungwurrenاما kirrakina-da," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

²⁹ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, "Wi-yakuwerribikaja mibinu-wa manyungwunya akwa ngarningka akwalu-wa eka.

³⁰ Kumu-lingbijangina-manja mamangwurrajija ngala-langwa, kembirra ngarningma ngarrakina akaburaruwa arakba, umba akilarrkardidarra abukwaya adinuba akina.

³¹ Kembirra yiki-rringkina-manja ababurna-langwa amurndakibina awurruwurrariya ngarra-maka-mulangwa nungkwurruwa-wa ngayuwa aduwaba, kembirra yik-

eningmidinama nungkwurrabakiya-ba akini-yada ngawa kinu-bungkawadinama nakina Neningikarrawara adinuba-da.

³² “Ababurna-langwe-ka amurndakibina ngarra-makama ngayuwa nungkwurruwa-manja aduwaba ka-ngekburakajungwunama akina nara-wiya a-larruma kirrababurna-langwa karnumamalya karningaduwaba.

³³ Ngalaja angubina iya enena angalya ka-jerridinama alakena, akena ngalaja ababurna-langwa ayakwa nganyangwa nara akina a-jerriduma. Eningangkawura ngawa kuw-ambilyama akina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

Aki-rringkajungwuna-mulangwa ngarrumurn-damurndirra

³⁴ Akwa ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Wurri-rringkajungwuna kirrumurndamurndirra,” ni-yama. “Nara engkirrikuma aninga-wa yimbukwa iya anija-wa yimbukwa. Yiki-lyangmurukweyina-manja kirrakina amukwiyadakina-manja, akwa yiku-werrikawarriyadina-manja yik-engkingkirrikaja-manja amurndakakinu-wa amurndakijika yiki-ngayindena-murruwa karna yik-ambilyi-yada enena-manja angalya, kembirra warenjabawiya yikam-akburranginama mibina meningarija-langwa mamawura nara-wiya engkirrikuma kirrakina makinu-wa.

³⁵ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya amurndakenena-manja angalya awurrakwulyumida-manja karruma-rringkinama makina mamawura nara-wiya engkirrikuma wurrakina makinu-wa. Wuburra laka yibina yinungwakarda ni-dirrirndama nu-menama warenjabawiya akwalya, ngalajukwaba kumi-ngbijanginame-ka warenja-bawiya mamawura meningarija-langwa makina-da.

³⁶ “Aminakina-langwa kirrinjeya kembirra, ngarra-makinama, yiki-rringkajungwunama karningangkawura. Nara a-ngwanjuma umba yiku-buburiyaminama ngawa Neningikarrawaru-wa, kajungwa ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakibina awurruwurrariya, kembirra yiken-ingbudirrkini-yada nakina kirrakina karnumamalya. Kembirra nara e-ngkilarruma kirrakina umba kirringbuda ngawa yik-arjiyama, yanda-langwa aku-kwurukweyinama ngarrakina, ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, akwa nungkwurruwa-da. Akina-bina ngawa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

37 Biya mababurna-langwa mamawura nen-
akakirumakama warnumamalya-manja, nen-
dirrburakama nakina Jesus yawkujina Neningikarrawara-
langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Umba
mababurna-langwa meningalyarrngwalyilya nu-
wurdanguma nakina ebinu-wa angakarjiyinga angalya
emikirra Alibumanja. Biya yawkujina ngawa n-ambilyuma
nakina marringa-ma.

³⁸ Biya mababurna-langwa meninguwurdarriya-wiya mamawura ngarningka ni-lawurradinuma nakina Jesus Jirujalemu-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya ayakwi-yada. Aburrajukwaba wurrababurna-langwa warnumamalya namurndaki-likenuma yenjerrikina kajungwa warnik-engkirriki-yada wurrakina ayakwa ena-langwa yakwujina-da.

22

*Neni-ngayindangu-murrilangwa wurrububungkawa
warniku-wardi-yada Jesus*

¹ Akwudangwe-ka arakba kuw-ambarrinama ebina Akwurungkuwarrukwa WarningiJudiya warnumamalya akwa kuw-alyubarinama wurrakina ebina damba eningakubudika-murra. Wurruwurrakwulyumide-ka warnumamalya nawurra-murndukwunuma arakba Jirujalema-manja Akwurungkuwarrukwi-yada wurrakina. Namurndaki-likenuma yenjerrikina engka-langwa iya engka-langwa angalya.

² Aburaja wurrumurndakibina wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba akwa ngarningka wurrumurndakibina warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma aburrajukwaba nen-ningayindangume-ka warniku-wardi-yada Jesus. Akenana-lyangkirerrminuma mena nuw-akbar-dangu-mubaba wurrakina wurribina-murra-langwa warnumamalya narri-ningayindangu-murrlangwa ayakwa warnik-engkirriki-yada wurrakina Jesus-langwa. Kembirra nuw-embirrarinuma wurrakina kenu-mena-murruwa nakina Jesus kin-ambilya-murruwa nakwukawura nakina-da.

*Ni-lyangkuwama-mulangwa Judija neniku-kwi-yada Jesus
wurrububungkawu-wa*

3-4 Kembirra arakba eneja Namukwa n-awiyebuma nakina nuwilyaba-manja nenikaburrakiyuwa. Nenimikirra nakina Judija Yijikariyada. Kembirra Judija nenilalika nakina Jesus akwa wurrumurndakibina wurrukwala warnikabuburrakiyuwa umba ni-likena nakina

wurrumurndakibinu-wa wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba. Biya Judija na-lyelyimbukweyinuma wurrarumuruma-manja WurruMinida warnungkwarba akwa ngawa wurrukwala-manja wurrububungkawa wurribina na-bungkawadinuma warnungkwarba-manja warnikakukwurrajungwa Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Na-lyelyimbukweyinuma biya nenu-makama wurrakina warnungkwarba Judija-manja kenu-kwunama nakina Jesus aburruwa-wa,

⁵⁻⁶ umba kenu-kwunama arrkala angwarnda Judija-manja. Biya ni-lyangkuwama-manja Judija, kembirra na-lyelyingmeyinuma arakba wurrumurndakakina wurrububungkawa. Eneja ni-likena Judija arakba nakinada. Biya n-embirrarinuma nakina ambaka neniku-kwi-yada Jesus aburruwa-wa, warningbala-wiya wurrababurna warnumamalya-da.

Nenu-maka-mulangwa Jesus wunenikaburrakiyuwa ena-langwa wunenik-akumi-yada adinakba aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa

⁷ Kembirra nuw-arakbada akina arakba warnik-alyubari-yada wurrakina WarningJudiya warnumamalya akina damba eningakubudika-murra. Kembirra nuw-arakbada ngalajukwaba warniku-wardi-yada wurrakina eyukwayuwa jiba Akwurungkuwarrukwa-langwa.

⁸ Kembirra eneja nenilirraki-larrka arakba Jesus wunalekbina Bida akwa Janjana wuneniki-lyengmi-yada Jirujalemu-wa wunalakina. “Wuni-likaja arakba Jirujalemu-wa,” ni-yama Jesus aburnuwa-wa. “Yikini-lyengmena kinalakina, biya yikinu-mena amadangkwa iya aninga akwurdukwurda Akwurungkuwarrukwa-langwa biya yikin-akumurna adinakba kajungwa ak-alyubarini-yada akina,” ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa.

⁹ Aburnaja neniyama, “Nga-manja akina?”

¹⁰ Eneja ni-yama Jesus, “Yikini-yar-diya-manja Jirujalema-manja kinalakina yikin-akburrangama yakwujina nuwilyaba nenungkwarba. Nakine-ka kinuma-wilyakinama maruma menarlamba meningamilyumilyinja. Ngala ja akungwa akina ka-lyangburrukwunama. Komba nungkwurnaja yikini-yuwarna nakina-manja. Biya kinawiyebe-na-manja nakina alikira-manja, yikin-awiyebena nungkwurnajukwaba akinu-wa alikira.

¹¹ Biya yikini-yamina nabaliwu-wa numinakinu-wa alikira, ‘Nenikakakirumaka yirra-langwa kin-alyubarinama amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa yelakwa enena-manja alikira nungkwa-langwa, enuwa

akwa yarnikabuburrakiyuwa ena-langwa. Angamba kembangalya yarnik-alyubari-yada aninga?" yikini-yamina enuwa-wa.

¹² Kembirra nakina eneja nenungkwarba yikenu-wilyakajinama aruma angalya karrawara. Eningaba akina angalya, mena eningerribirra aki-ngayindenama amurndakakina yakwujina. Kemba yakwujina ngawa yikin-akumurna adinakba amadangkwa iya aninga-murriya kinalakina-da," ni-yama nakina Jesus Bida-wa akwa Janjanuwa.

¹³ Aburnaja neni-likena arakba wunalakina wunenungkwarba-kiya. Biya nen-akburranga ababurna-langwa nenu-maka-mulangwiya ebina Jesus. Biya yakwujina ngawa nen-akumarna adinakba eyukwuiyi jiba awalyuwa iya aninga iya akubibeka, kajungwa Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa kuw-alyubarini-yada Akwurungkuwarrukwa-langwa amadangkwa iya aninga-da.

Nubungkawa Jesus akwa ena-langwa warnikilarrkilarrka ne-yebukeyinu-mulangwa amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa

¹⁴ Kembirra nuw-arakbada warniki-yebukaji-yada amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa. Kembirra ni-likena arakba eneja Jesus Jirujalemu-wa nakina akwa ena-langwa warnikilarrkilarrka warnungkwarba aburruwa. Biya nuw-awiyebeyina arakba aburrajukwaba ebina-manja alikira nen-awiyebeyinu-murruamanja adinakba Bida akwa Janjana. Biya yakwujina akina-manja ngawa alikira namurndak-ambarringa karrawara wurrakina Jesus akwa ena-langwa warnikilarrkilarrka wurrumemberrkwa wurrambilyuma.

¹⁵ Ni-yama kembirra nakina Jesus aburruwa-wa, "Ngayuwe-ka ningena ngarra-ngayindanguma angwurra ak-alyubarinama ngarna enena amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa nara-wiya a-lyanduma ngayuwa.

¹⁶ W-engkirrikiya! K-alyubarinama aduwaba enena ngayuwa, akena nara arakba alyubaruma ningena ngayuwa Akwurungkuwarrukwa-langwa amadangkwa iya aninga kinu-bungkawadina-murruwa Neningikarrawara nakina ena-langwa-manja warnumamalya. Kembirra akini-yada ngawa kuw-eningmidinama aburraja warnumamalya, karru-mumiringkinama enena-langwa Akwurungkuwarrukwa," ni-yama Jesus nakina-da.

¹⁷ Kembirra nu-manga arakba amalyirra akwurena-langwa menarlamba-murra akwa neni-yangmarngkwajuwa

nakina Neningikarrawaru-wa akina-langwa. Biya ni-yama nakina ena-langwu-wa warnungkwarba warnikilarrkilarrka, "Kirruwilyuwilyaba-wiya yikumamena memema menarlamba, biya yiki-bekina yiku-kweyina kirrababurna-langwa.

¹⁸ Ngarra-makinama ngayuwa, nganja ki-bekinama enena aduwaba, kembirra nara arakba e-bekuma ningena akwurena-langwa amalyirra aduwaba-langwa kinubungkawadina-murruwa Neningikarrawara nakinada," ni-yama Jesus. Biya kembirra namurndaki-bekina wurruwilyuwilyaba-wiya arakba wurrakina-da.

¹⁹ Kembirra nu-manga Jesus damba akwa neniyangmarngkwajuwa nakina Neningikarrawaru-wa akina-langwa. Biya ni-ngkarrngarna akina akwa nenu-kwa aburruwa-wa. Ni-yama nakina, "Enena amadangkwa wuburra nganyangwa ngarra-kwunama nungkwurralangwi-yada. Yik-alyubarinama enena kajungwa yiki-yakuwerribikaji-yada ngayuwa-langwa," ni-yama Jesus.

²⁰ Biya ne-yebukeyinuma wurrakina arakba akina amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwlangwa. Kembirra narri-jerrukwama arakba. Umba ne-yebukeyinu-mulangwa wurrakina, numa-manga Jesus muwilyaba mingka menarlamba, ebina-wiya wuburra, nara-wiya ke-yebukeyina wurrakina. Nenu-kwa makina menarlamba aburruwa-wa akwa ni-yama nakina, "Enena amalyirra akwurena-langwa merra wuburra mema nganyangwa. Enene-ka kirraku-wilyakajinama Neningikarrawara kini-yarrkakumurna-mulangwa nakina ayakwa eningarumuruma enikaduwa-dangwa nungkwurralangwi-yada. Kini-yaminama nakina akina nganyangwamurra merra mibina kaminu-kwularrijinamurra ningena," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnungkwarba warnikilarrkilarrka nakina.

²¹ Kembirra ni-yama ngarningka Jesus, "Kirruwilyaba karna karnungkwarba yelakwa yika-kwunama ngayuwa wurrububungkawu-wa kajungwa kabu-wardeni-yada. Ngayuwa-manja kirr-alyubarinuma arakba kirrakina aduwaba amadangkwa iya aninga yelakwa enena-manja angalya, akena yika-kwunama ngayuwa wurrububungkawu-wa kajungwa kabu-wardeni-yada ngayuwa wurrakina-da.

²² Ngayuwa ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya ki-jungwunama amandangwa ngayuwa, ni-lyangkuwerribikajungwunu-mulangwiya nakina adinuba-wiya Neningikarrawara ningeniki-jungwlangwa. Akena ka-ngekburakajungwunama awurrariye-ka

kirrakina-langwa karnumamalya kirribina yika-kwuna-mulangwa ngayuwa wurrububungkawu-wa-da kajungwa kabu-wardeni-yada ngayuwa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikilarrkilarrkarda.

²³ Aburraja kembirra namurndaki-lyelyimbukweyinuma arakba wurrumurndakakina warnungkwarba. Namurndaki-yendabijeyinuma akwa ne-yama wurrakina, "Ngarrumiyambene-ka kembirra ngarnungkwarba ngarna ngarruwilyaba aki-yaminama enena aduwaba?" namurndaki-yama wurrakina-da.

Aki-yamina-mulangwa wuburra ngarnikumin-uwar•duwar•da

²⁴ Biya kembirra wurrumurndakakina warnikabubur-rakiyuwa namurndaku-merribeyinuma wurrakina. Biya ne-yama, "Ngarrumiyambena angwurra ngarraruma ngarrumurndakeyina-manja? Umba ngarrumiyambena aku-bungkawadinama ngarrukwala-manja ngarnungk-warba?" nawurraki-yama wurrakina.

²⁵ Umba eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa arakba, "Wurrumurndakakina warnumamalya wurribina warningbala-murrumurra Neningikarrawara, aburraja aburra-langwa wurrububungkawa wurringbingbudawiya wurrakina. Narra-war•dikinama angwurra aburra-langwa-manja warnumamalya akena karra-makinama wurrakina enena ayakwa wurrumurndakakina-manja warnumamalya. Ke-yaminama, 'Kirrakine-ka karnumamalya yiki-yengbinama enena ayakwa yirruwa-wa. Yiki-yaminama, Kirrumarngkirra iya kirrumekba karna kirrububungkawa-da, yiki-yaminama kirrakina-da,' ke-yaminama wurrakina wurrububungkawa-da.

²⁶ "Akena nara akina e-yamama yelakwa nungkwurruwa-manja nganyangwa-manja karnikabuburrakiyuwa. Umba kirruwilyaba karnumamalya kirraruma-dangwa yiki-yaminama kirrakina wuburra laka niyukwuiyiya nenungkwarba kini-yaminama nakina-da. Akwa kirruwilyaba kirrubungkawa yiku-war•denama kirrakina warka wuburra laka nenikuminuwar•duwar•da nenumamalya nenuminu-war•denama warka wurrukwala-langwa nakina-da.

²⁷ "Eneja nuwilyabe-ka nenumamalya kin-alyubarinama aninga ebina nenumini-daka-mulangwa wurringka warnumamalya. Kembirra nungkwurraja yirru-makina, numiyambene-ka nenumamalya yikini-yengbijinama kirrakina naruma angwurra? Ka-makinama ngayuwa nungkwurruwa-wa. Wurrukwala warnumamalya

kenumini-dakina-manja aninga ena-langwa, kembirra nakina-bina nenumamalya nibina nara a-dakuma iya a-war•duma nakina-bina kembirra naruma-da. Akena nganja ngayuwa ning-ambilyama ningena yelakwa enena-manja angalya nungkwurruwa-manja wuburra ningenikuminuwär•duwar•da karnumamalya-langwa ngayuwa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

²⁸ Akwa ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, "Ebina-wiya bu-wirrikba-wiya ngayuwa-wa warnumamalya akwa ngawa bumini-ngekburaka-manja wurrakina awurrariya nganyangwa, nungkwurraje-ka kirru-manjikbudangumurra ngayuwa-manja angwurra kirrakina karningangkawura.

²⁹ Eneja nakina Nungwarrka nginu-bungkawakama arakba ngayuwa. Kembirra ngayamba-langwa kabungkawakinama ngayuwa nungkwurruwa karnumamalya nungkwurrajukwaba.

³⁰ Ngayuwe-ka ka-bungkawakinama karna ambaka-murrumurra kenu-bungkawakina-manja ngayuwa Nungwarrka wurrababurna-manja warnumamalya. Kembirra yiku-bungkawadinama kirrakina wurrilyimberrkumemberrkwa-manja wurrilyimberrkambilyuma WarningiYijireyila warnumamalya. Akini-yada ngawa yik-alyubarinama aninga iya yiki-bekinama akubibeka ngayuwa-manja nganyangwa-manja angalyada," ni-yama Jesus aburruwa-wa.

Jesus nenu-maka-mulangwa Bida-manja kin-enningbalikajungwuna-mulangwa nakina

³¹ Biya ni-yama Jesus Jayumuna Bida-wa, "Nungkuwa Jayumuna, engkirrikiya-langwa. Nakina Namukwa eneja kirreni-ngayindanguma yikeni-labajama kirrakina karningaba-murrikba. Kembirra neniyendabenuma nakina Neningikarrawaru-wa akena nara nakina Neningikarrawara a-ngwanjajuma nakina Namukwa-da. Kembirra yikeni-labajama-manja Namukwa nungkwurruwa-manja, yiken-eyebijebakinama kembirra karnumamalya karningaba-langwa iya kirruwurrariya-langwa nakina-da.

³² "Akena yirraminu-buriyaminuma arakba ngayuwa Neningikarrawaru-wa, Jayumuna, kajungwa ku-werrikambilyi-yada ningkiyirrbiyirrb Ningkakina ngayuwa-manja. Adinube-ka yiki-lalikinama ngayuwa ningkakina. Kembirra k-enningbalikajungwunama ngayuwa-langwa. Akena ambaka kembirra ki-lawurradinama ngarningka ngayuwa-wa. Akwa ki-lawurradina-manja

nungkuwa ngayuwa-wa kembirra ke-ngbudirrkinama ningkakina nungkwa-langwa warnumamalya-da," ni-yama Jesus Jayumuna Bida-wa.

³³ Eneja ni-yama Jayumuna Bida Jesus-uwa, "Bungkawa, ngayuwa ningeniki-liko-langwa eningerribirru-wa angalya nungkuwa ki-likaja-murruwa. Aburaja kabu-didena-manja nungkuwa medirra-manja, kembirra nganjukwaba kabudidenama ngayuwa. Kabi-jungwajina-manja nungkuwa wurrakina, kembirra nganjukwaba kabi-jungwajinama ngayuwa. Nare-ka a-waruma ningena a-rukuwurruma ningkakina!" ni-yama Bida Jesus-uwa.

³⁴ "A•a!" ni-yama Jesus. "Mema-manja ngawa meningal-yarrngwalyilya, nara-wiya ng-arduma dadinungkwarba juk-wujukwa, ki-yaminama nungkuwa arngkabiyakarbiya-ma enena ayakwa, 'Ningeningbala ngayuwa naka nenungkwarba,' ki-yaminama ningkakina-da," ni-yama nakina Jesus Jayumuna Bida-wa-da.

Angwarnda-langwa iya amurndakijika-langwa akwa kaliwanga-langwa

³⁵ Biya ni-yama kembirra Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Ebina-wiye-ka ngarra-larrkenamanja ngayuwa kirrakina engku-wa iya engku-wa angalya, nara yiku-wilyaka angwarnda iya amurndakijika akwa eningalika nungkwurruwa-manja, umba erribirra kirrumamungkwur•da ngarra-larrkenuma ngayuwa kirrakina karnumamalya. Akena kirri-likenuma karningaba, kirr-ambilyuma wurrukwala-langwa-manja alikira akwa kirr-alyubarinuma aninga aburra-langwa-na?"

Aburaja, "Yawe-ka," namurndaki-yama.

³⁶ "Umba aduwaba-langwa," ni-yama Jesus, "yiki-likajamanja yiku-wilyakina angwarnda iya amurndakijika akwa kaliwanga nungkwurruwa-manja. Nara-manja ebina kaliwanga nungkwurruwa-manja, kembirra yiku-warrukweyinama dumbala akwa wurrukwala-langwa kaliwanga. Nungkwurra-langwa kembirra akina kaliwangada.

³⁷ "Arakburakba-kiya-wiya enena ayakwa nuwarrikarrijungwunuma. Ne-yaminama akina, 'Ni-jungwuma nakina wuburra laka warniniyerriya warnungkwarba na-jungweyinamurra wurrakina,' ne-yaminama akina ayakwa. Ngarra-makinama ngayuwa aduwaba, ene-ka ayakwa na-makijajungwunuma ngayuwa-langwa ena-da. Ki-jungwuname-ka amandangwa ngayuwa wuburra laka warniniyerriya warnungkwarba na-jungweyinamurra wurrakina-da. Kembirra amandangwa

akina-langwiya ayakwa ka-ngekburakajungwunama akina-da," ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

³⁸ Aburraja ne-yama, "Kwuja, Bungkawa! Alakena-kiya kaliwanga-kiya nungkwa-langwi-yada!" ne-yama.

Akena ni-yama eneja Jesus aburruwa-wa, "Ngawa arakba!"

Nu-buriyaminu-mulangwa Jesus angakarjiyinga-manja angalya Alibumanja

³⁹ Biya ni-dirrirndingu-manja Jesus arrawu-wa ni-jadinga nakina alikira-langwa erreku-wa. Biya ni-likena arakba angerriba angakarjiyinga-wa angalya Alibumanju-wa ebinu-wa adaka angalya n-alilikenu-murruwa nakina. Aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa namurndaki-likenuma enuwa-manja wurrakina.

⁴⁰ Biya kembirra yakwujina ne-yar•da arakba. Ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Yelakwa-wiya wurr-ambilya akwa yiku-buriyamina Neningikarrawaru-wa arakba, kajungwa yikeni-labaja-manja nakina Namukwa nungkwurruwa-manja, kembirra kirringbuda ngawa yik-arjiyi-yada," ni-yama nakina aburruwa-wa.

⁴¹ Biya yakwujina ngawa nenilalikama Jesus wurrumurn-dakakina warnungkwarba umba ni-likena nakina arngkiddarrba akwa ni-nginakilarrina ajiringka-manja akwa nuburiyamina nakina Neningikarrawaru-wa.

⁴² "Ngangwa," ni-yama nakina, "ningeniki-jungwi-yada arakba ngayuwa, akena nare-ka! Yimini-larrkaja, marrakba, nari-yada a-lyanduma ngayuwa aduwaba. Akena ningkilangkuwerribikajungwunu-mubaba arakba nungkuwa, kembirra mama ngawa ki-yaminama ngayuwa nungkwalangwa-langwiya mangma aduwaba. Mama ku-warenama ngayuwa umba ki-lyandinama amandangwa ningena," ni-yama nakina Jesus Nungwenikba-wa.

⁴³ Kembirra nu-buriyaminu-wiya ngawa nakina Jesus Nungwenikba-wa, aburraja wurrwilyaba warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nuw-abilyerrikajungwa enuwa-manja. Neningikarrawara-langwa-langwa angalya abalkaya-langwa na-likenuma nalarrinuma wurrakina akwa neni-ngbudirrkama kembirra arakba Jesus-manja.

⁴⁴ Akena angwurra ngawa nu-werrikawarriyadinuma-ka nakine-ka Jesus. Akwa ngarningka nu-buriyaminuma nakina Nungwenikba-wa. Nu-buburiyaminu...wa. Mukwene-ka numi-jadanguma arakba makina wuburra merre-ka ena-langwa-langwa nenumadangkwa akwa numukwularrinuma ajiringka-wa-da.

⁴⁵ Biya ni-jerrukwa arakba nakina Jesus ayakwa nuburiyaminu-mulangwa. Biya nu-mirajanga akwa nilawurrada arakba nakina ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa. Umba aburraja na-mungkwulijeyina ngawa marringa mena na-werrikawarriyadinu-mubaba wurrakina.

⁴⁶ Ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Wa! Merringa-manja karna-na? Wurru-mirajangina arakba, kajungwa yikuburiyamini-yada, kajungwa yikeni-labaja-manja nakina Namukwa nungkwurruwa-wa, kembirra kirringbuda ngawa yik-arjiyi-yada-da,” ni-yama nakina Jesus-da.

Wurrukwala warnungkwarba nenu-mangu-mulangwa Jesus

⁴⁷ Akena ni-yengbinu-wiya ngawa ayakwa nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, aburraja wurrubukwaye-ka wurrababurna warnumamalya namurndaki-likenuma nawurraki-lyibilyidanguma wurrakina. Wurrumurndakibina warnungkwarba WurruMinida wurrarumuruma wurrukwala akwa wurrumurndakibina wurrububungkawa warnikakukwurrajungwa-langwa Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema wurrukwala akwa wurrumurndakibina wurrarumuruma warnungkwarba wurrukwala nawurraki-likenuma kajungwa warniki-rndarriki-yada Jesus. Umba eneja nibina nuwilyaba nenikaburrakiyuwa nenungkwarba Jesus-langwa nemimikirra Judija ni-lyengmanguma nakina akwa nenu-wilyakama wurrumurndakakina Jesus-uwa. Biya ni-likena dirrbura Jesus-uwa akwa neni-lawurangka nakina-da.

⁴⁸ Eneja ni-yama Jesus Judiju-wa, “Ningkena yi-lawurangkama ngayuwa-manja kajungwa kabu-meniyada ngayuwa warna warnumamalya wurrawinyambana! Yi-lawurangkama ngayuwa ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya-dal!” ni-yama nakina Jesus Judiju-wa.

⁴⁹ Umba aburraja wurrumurndakibina wurrukwala warnikabubur-rakiyuwa Jesus-langwa neni-rringka-mulangwa nakinu-wa Judija, warningma arakba wurrakina ke-yamina-mulangwa akina. Biya, “Bungkawa,” ne-yama, “yirrumini-ngayindenama yiku-wardiyinama kaliwanga-ma-na?”

⁵⁰ Biya nuwilyaba ni-ngkarbaja kaliwanga ena-langwa biya neni-ngaja nuwilyaba-manja nenungkwarba akwa nenumini-ngarrkarrngarna ena-langwa mada mekbudala-langwa nakina. Nakine-ka nenungkwarba nenuminuwar-duwar-danguma warka naruma nubungkawa

NuMinida Neningikarrawara-langwa-manja angalya
Jirujalema-manja.

⁵¹ Umba eneja ni-yama Jesus, “Ngawa arakba! Ni-lalika!” Biya numa-lyinga arakba mibina mada akwa num-ningabaka makina-da.

⁵² Biya kembirra ni-yengbina Jesus ayakwa wurrumurndakibinu-wa WurruMinida wur-rarumuruma iya wurrumurndakibinu-wa wur-rububungkawa warnikakukwurrajungwa-langwa akwa wurrumurndakibinu-wa wurrarumuruma warnungkwarba. Akwa ni-yama, “Kirri-likenuma karna ngayuwa-wa kaliwanga-murra akwa eka-ma, akena ningeningengkengmina-ma nganja ningena.

⁵³ Ning-ambambilbyuma ngawa ngayuwa nungkwurruwa-manja Neningikarrawara-langwa-manja angalya arngkababurna-langwa. Akena nara nungkwurraja yiku-manga umba aduwaba-manji-kba. Akena yiku-menama ngayuwa ningena aduwaba mena nakina Neningikarrawara nara a-ngwanjajuma kirrakina, akwa ngawa kirringbubabba karna karniniyerriya karnungkwarba aduwaba-da,” ni-yama Jesus aburruwa-wa nakina-da.

Bida n-eningbalikajungwunu-mulangwa Jesus-langwa

⁵⁴ Kembirra aburraja wurrukwala warnungkwarba nenirndarrka nakina Jesus, akwa nenu-wilyakama angerriba nubungkawa-langwu-wa angalya nibinu-wa naruma nubungkawa NuMinida. Umba eneja engka-langwiya neniyuwarna nakina Bida.

⁵⁵ Wurrakine-ka ne-yar•da arakba nubungkawa-langwa-manja angalya. Biya wurrakina warnungkwarba nenawiyebaruwa Jesus angerriba alikira-wa umba errekbamanja-wiya ngawa nuw-ambilyuma wurrakina. Biya nawurrak-ambarringa angwura-manja yakwujina.

Eneja arija-langwa ni-yar•da Bida akwa n-ambarringa enejukwaba yakwujina angwura-manja.

⁵⁶ Umba ngalaja duwilyaba dadikuminuwar•duwar•da yinginu-miringka Bida n-angmakwulaluma angwura-manja nakina, akwa yingini-rringka dirrbura enuwa-wa. Yingiyama, “Naka nenungkwarba enejukwaba n-ambilyumurra Jesus-manja.”

⁵⁷ Eneja Bida n-eningbalikajungwuna nakina. “Ningenibale-ka nakina nenungkwarba-da!” ni-yama nakina-da.

⁵⁸ Kembirra arngkidarrba-langwiya nuwilyaba enejukwaba nenungkwarba nenu-miringka nakina Bida.

“Nungkwajukwabe-ka nangaba-langwa ningkenumamalya ningkena-da!” ni-yama.

Eneja Bida ni-yama, “Nara ngayuwa!”

⁵⁹ Bi...ya eneja ningka-langwa arakba ngarningka ne-nungkwarba ni-yama, “Amandangwa, ningkena-bina ningk-ambambilumurra nangaba-manja nenungkwarba-da. KineningiKeliliya kinalakina-da!” ni-yama.

⁶⁰ Eneja ni-yama Bida, “Ningenibala akina-langwa!” ni-yama. Umbo awilyaba-wiya ayakwa Bida-langwa ngalaja jukwujukwa dadinungkwarba ying-ardanga arakba dakina-da.

⁶¹ Eneja Nubungkawa ni-nyakuwarrukwajungwa nakina akwa neni-rringka dirrbura Bida-wa. Akini-yada ngawa eneja n-engkirrikenuma nakina Bida Jesus-langwu-wa ayakwa ni-yengbinu-murruwa. Ebina-wiya ni-yamama Jesus enuwa-wa, “Nara-wiya arduma jukwujukwa mema-manja ngawa meningalyarrngwalyilya nungkuwa ningkakina k-eningbalikajungwunama ngayuwa arngkabiyyakarbiya-ma,” ni-yamama nakina Jesus Bida-wa-da.

⁶² Biya kembirra ni-jadinga arakba nakina Bida ebina-langwa angalya-da. Nu-werrikawarriyadinume-ka, biya nu-ngwadina arakba aruma angwada-da.

Nenu-marngkajuwa-mulangwa warnungkwarba Jesus-uwa akwa neni-ngaja-mulangwa

⁶³ Aburraja wurrukuala warnungkwarba nen-embirrajuwama Jesus-manja wurrakina. Nenu-marngkajuwama akwa neni-ngajama wurriyirrbiyirrba ngawa wurrakina.

⁶⁴ Kembirra nenuminu-mungkwurrkararikama menba ena-langwa dumbala-murra. Biya ne-yama, “NingkuBurabude-ka ningkenumamalya ningkakina, kembirra kwurukwa! Numiyambena nenungkwarba ngingajama nakina?”

⁶⁵ Akwa ababurne-ka amukwiyadakina ayakwa awuruwurrariya ne-yengbinuma enuwa-wa. Neni-rinjarrkame-ka enuwa-manja wurrakina warnungkwarba.

Nenu-wilyaka-mulangwa Jesus wurrububungkawu-wa

⁶⁶ Ne-yaminjamama ngawa wurrakina warnungkwarba makina-manja ngawa meningalyarrngwalyilya. Bi...ya marngkirngkuwilyarra. Ne-yaminjamama ngawa wurrakina yanda-langwa ne-kbadanguma arakba akina-da. Kembirra aburraja nawurra-murndukweyinuma arakba wurrarumuruma WarningiJudiya warnumamalya, akwa ngawa wurrarumuruma WurruMinida akwa

ngawa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma. Nawurra-murndukweyinuma akwa namurndak-alambarringa ayakwi-yada. Biya nen-ardijuwa arakba Jesus-uwa kajungwa kini-likaji-yada nakina aburruwa-wa. Aburraja kembirra wurrawinyamba nenu-wilyaka arakba Jesus angerriba aburruwa-wa ayakwi-yada.

⁶⁷ Aburraja ne-yama enuwa-wa wurrakina wurrububungkawa, “NingkuMejaya-manja ningkakina ningkenumamalya, kembirra yirru-makina arakba,” ne-yama.

Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Ka-makina-manja ayakwa ngayuwa nungkwurruwa-manja kembirra yiku-minikalyikinama ngayuwa-da.

⁶⁸ Umba ngayuwa ke-yendabaja-manja ayakwa arrkala ngayamba-langwa nungkwurruwa-wa, nara kembirra kirrakina a-lawurrakajuma ayakwa ngayuwa-wa-da.

⁶⁹ Akena aduwaba-langwa ngayuwa ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya k-ambarrinama k-angmungmakwulalinama nekbuda-langwa Neningikarrawara nibina narrubuda-dangwa,” ni-yama Jesus.

⁷⁰ Aburraja namurndaki-yama, “Kembirra Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba ningkakina-na?”

Enamba-langwa ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Amandangwa akina akena nara nganyangwa ayakwa umba nungkwurra-langwa akina,” ni-yama.

⁷¹ Aburraja kembirra na-makijeyina arakba ayakwa wurrakina wurrububungkawa. “Ngawa arakba,” ne-yama, “mena enabakiya ni-yamama nakina-baba, ‘Ningenikuwenikba ngayuwa Neningikarrawara-langwa,’ ni-yamama. Nara kembirra ardijuma ngarna wurrukwala warnumamalya yangkwurrangwa a-lekbuma enuwa-wa, mena ngarr-engkirrikenu-mubaba ngakwurrabakiya ena-langwa ayakwa ngarna-da,” namurndaki-yama wurrakina-da.

23

Neni-lyilyangu-mulangwa Jesus Balidu-wa

¹ Biya kembirra nawurraku-warumajungwa arakba wurrumurndakakina wurrububungkawa wurrababurna-langwa akwa nenu-wilyaka wurrakina Jesus Balidu-wa. Balide-ka nakina nubungkawa NeningiRawuma akwa nubungkawadinuma wurrababurna-manja warnumamalya WarningiJudiya-manja.

² Kembirra yawkujina Balida-langwa-manja ngawa angalya nenumurndaki-lekbenuma arakba Jesus-uwa wurrakina.

Ne-yama wurrakina Balidu-wa, “Naka nenungkwarba yin-akburrangama yarna ni-yengbiyengbinuma ayakwa awurruwurrariya. Nenu-wilyuwilyakajuwama warnumamalya-manja awurruwurrariya ayakwa. Akwa ni-yama aburruwa-wa, ‘Nare-ka a-kwama angwarnda angerriba Nubungkawu-wa Kajara,’ ni-yamame-ka naka nenungkwarba. Akwa ngarningka ni-yamama, ‘NinguMejaya ngayuwa, Ningubungkawa ningena,’ ni-yamame-ka naka nenungkwarba-da,” namurndaki-yama wurrakina Balidu-wa-da.

³ Ni-yama eneja Balida Jesus-uwa, “Nungkuwa ningkakina WarningiJudiya-langwa Ningkubungkawa-na?”

Eneja ni-yama Jesus, “Nungkwa-langwa-bina ayakwa akina-da.”

⁴ Kembirra ni-yengbina arakba eneja Balida ayakwa wurrarumuruma-manja WurruMinida warnungkwarba akwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya wurruwurrakwulyumida-manja aburrajukwaba. Ni-yama nakina, “Nara ngayuwa k-akburrangarna awurrariya naka-manja nenungkwarba-da,” ni-yama nakina Balida.

⁵ Akena wurriyirrbiyirrba ngawa aburraja namurndaki-yama Balidu-wa, “Amandangwa, awurruwurrariya ayakwa nenu-wilyuwilyakajuwama warnumamalya-manja nakina. Akwa n-aburradadanguma awinyamba aburruwa-manja. N-aburradadanguma adinuba-wiya angaba-manja angalya Keliliya-manja nakina, kembirra yadikina ababurna-manja ngawa angalya Judiya-manja yanda-langwa enea-manja angalya arakba ni-yarduma naka. Kembirra yelakwa ngawa ni-ngekbungekburakinama awinyamba niyirrbiyirrba ngawa naka-da,” namurndaki-yama wurrakina warnungkwarba-da.

Neni-larrka-mulangwa Jesus Yeridu-wa

⁶ N-engkirrika-manja eneja nakina Balida akina ayakwa, ni-yama nakina, “NeningiKeliliya naka nenungkwarba-na?” Aburraja na-lyangkuwamina.

⁷ Kembirra warenja-bawiya nakina Balida nenilarrka arakba Jesus angerriba Nubungkawu-wa Yerida, mena Yerida nu-bungkawadinu-mubaba nakina WarningiKeliliya-manja warnumamalya. Yeride-ka nakina Jirujalema-manja n-ambilyuma enejukwaba akini-yada.

⁸ Aburraja arakba nenu-wilyaka wurrukwala wurrawinyamba nakina Jesus Yeridu-wa. Eneja Yerida ni-yekirrerride-ka nenilerringka-mulangwa nakina

Jesus. Nenungkwurakbe-ka nenii-ngayindanguma nakina keni-rringkama Jesus, n-engkirrikenu-mulangwa ababurna alawudawarra ena-langwa-langwa. Biya nenii-ngayindanguma nakina keni-rringkama neniki-yama Jesus eningerribirra engbuda eminingka nakina.

⁹ Aminakina-langwa kembirra nenii-yendiyendabenuma arakba nakina Yerida ababurna ayakwa Jesus-manja. Ak-ena ni-yengminjada eneja Jesus. Nara kini-lawurrakajuwa ayakwa Yeridu-wa-da.

¹⁰ Aburraja wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba iya warnikakakirumaka Mawijja-langwa ayakwa eningarumuruma warnungkwarba nuw-alkilkayanguma yakwujina akwa namurndaki-yama, “Nuwurrariye-ka naka. Amandangwa naka nuwurrariya nenumamalya!” Ne-yaminjamama ngawa ne-yengbiyengbinuma nenilekbulekbenuma ayarrkingbuda-murra ayakwa wurrakinda.

¹¹ Kembirra eneja Yerida akwa ngawa ena-langwa wurrawinyamba neni-rinjarrkama Jesus-uwa akwa nenu-marngkajuwama nakina. Biya nakina Yerida nenu-makama ena-langwa-manja wurrawinyamba biya nen-awiyebajuwa kembirra wurrakina dumbala dukwulyubena Jesus-manja, akwa nenu-wilyakama arakba neni-lawurrakajuwama nakina Balidu-wa.

¹² Yadikina-langwa aburnaja wunalakina wunubungkawa-kiya Yerida akwa ngawa Balida wunenubiyakaja arakba, nen-awinyambakeyinu-murrada wunalakina-da.

Balida nenu-kwa-mulangwa Jesus wurrarumuruma-wa WurruMinidi-wa warnungkwarba warniku-wardi-yada Jesus wurrakina

¹³ Biya kembirra Balida nenuwurra-murndukwama wurrumurndakibina wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba iya wurrumurndakibina wurrubungkawa wurrarumuruma WarningiJudiya akwa wurrumurndakibina wurrwurrakwulyumida warnumamalya aburrajukwaba.

¹⁴ Biya ni-yama Balida aburruwa-wa, “Kinu-wilyakama karna naka nenungkwarba yangkwurrangwa ngayuwa-wa mena kirri-yama-mubaba kirrakina, ‘Nuwurrariya nilyengma naka akwa awurruwurrariya-wiya ayakwa nenu-wilyakajuwama warnumamalya-manja,’ kirri-yamama kirrakina. Umba nganja ningeni-yendabenuma ebina-wiya ngayuwa enuwa-wa, kirr-engkirrikenu-wiya ayakwa nganyangwa. Akena nare-ka k-akburrangarna ngayuwa awurrariya kini-lekbenu-mulangwa kirrakina.

¹⁵ Enejukwaba nakina Yerida nara kin-akburrangarna awurrariya enuwa-manja. Kembirra erribirra nenilawurrikajuwama naka yangkwurrangwa ngarningka ngakwurruwa-wa. Eneja naka nenungkwarba amandangwa nara kini-yama awurrariya akwa nara kembirra nganja awarduma nakina-da.

¹⁶ Kembirra ngayuwa ka-makinama arakba nganyangwamanja wurrawinyamba akwa keni-larrkbarjenama wurrakina nakina-manja. Kembirra ngayuwa kin-enjungwurrenاما naka nenungkwarba-da," ni-yama nakina Balida wurrumurndakakinu-wa wurrababurnu-wa warnumamalya nakina-da.

¹⁷ (Akini-yada ngawa Akwurungkuwarrukwamanja neniki-jadija nakina nubungkawa Balida nuwilyaba nenungkwarba ni-didikajungwunu-murrada. Kenumini-jadijinama warnumamalya-langwa nuwilyaba nenungkwarba nakina Balida mena ni-yaminjamamubaba nubungkawa Judiya-langwa ababurna-manja Akwurungkuwarrukwa.)

¹⁸ Akena aburraja wurrumurndakibina warnumamalya wurrururrakwulyumida namurndak-ardanguma wurrakina. "Yikuminu-wardena nakina nenungkwarba umba yikumini-jadijiya Baraba," namurndaki-yama.

¹⁹ Ebina-wiya eneja nakina Baraba akwa wurrakina wurrababurna WarningiJudiya warnumamalya na-wardiyinuma WarningiRawuma-manja warnumamalya yakwujina Jirujalema-manja. Umba Baraba nenu-wardanguma nuwilyaba-manja nenungkwarba. Akinalangwa ni-didijungwunuma nakina. Akwa nakina-bina neni-ngayindanguma arakba aburraja wurrumurndakibina warnumamalya umba na-waranguma Jesus wurrakina-da.

²⁰ Nakine-ka Balida neni-ngayindanguma ken-enjungwurranguma ngawa nakina Jesus, kembirra n-ardanga ngarningka wurrumurndakakinu-wa warnumamalya nakina.

²¹ Akena nuw-ardanguma angwurra aburraja wurrakina. "Wun-ar-dirrena eka-manja na-mambalinumurrumanja...wu! Wun-ar-dirrena...wu!" namurndaki-yama.

²² Eneja kembirra ngarningka ni-yama arakba Balida aburruwa-wa, "Miyambena-burra karna yirru-makina, mena amiyambena awurrariya ni-yamama naka nenungkwarba-burra? Nare-ka k-akburrangarna ngayuwa awurrariya enuwa-manja, akwa nara kembirra

a-jungwajuma ningena. Kembirra aburraja keni-larrkbarjenama nganyangwa wurrawinyamba akwa ken-enjungwurrenاما naka-da," ni-yama nakina Balida-da.

23-24 Akena aburraja ne-yengbiyengbeyinuma wurrakina wurriyirrbiyirrba amurndakibina ayakwa Jesus-langwlangwa. Nuw-ardanguma, ne-yangkarjiyajungwunuma wurrumurndakakina. Bi...ya eneja ni-lyangkuwaminuma arakba nakina Balida nen-nyayindangu-mulangwa wurrakina akwa nen-nyengkiyengkilabenu-mulangwa enuwa-wa akwa nuw-ardirdangu-mulangwa enuwa-wa wurriyirrbiyirrba ngawa wurrakina-da. Biya ni-yama nakina Balida aburruwa-wa, "Nake-ka nenungkwarba kin-jungwunama-da!" ni-yama nakina-da.

25 Biya kembirra nen-enjungwurranguma arakba nakina Balida nibina nen-nyayingayindanguma wurrumurndakakina, nibina ni-didijungwunu-murrada awinyamba-langwa akwa nilamukwarra-baba nakina. Umbo nenu-kwama Balida nakina Jesus ena-langwu-wa wurrawinyamba kajungwa ke-yamini-yada ken-ar-dirreni-yada nakina ebina-langwiya narri-nyayindangu-mulangwiya wurrumurndakakina WarningiJudiya warnumamalya-da.

Wurrawinyamba nen-ar-dirrangu-mulangwa Jesus na-mambalinu-murrumanja eka

26 Aburraja kembirra wurrumurndakakina wurrawinyamba nenu-wilyaka arakba Jesus Balida-langwlangwa angalya akwa angerriba warnik-ar-darri-yada nakina eka-manja. Akena eneja Jesus enabakiya-ba ni-ngabukweyina ebina eka. Biya lukwakwa nuwakburranja wurrakina nuwilyaba nenungkwarba nemimikirra Jayumuna. NeningiJarena nakina, akena engka-langwa ni-likenuma nakina Jirujalemu-wa. Aburraja wurrumurndakibina wurrawinyamba nen-nyandarrka Jayumuna-manja, nenu-mambambijuwa ebina eka ena-langwa-manja mirirrba akwa nenu-maka kenumini-ngabukweyini-yada akina eka Jesus-langwa. Kembirra ni-lyengmanguma eneja Jesus umba n-arijidinuma Jayumuna arija-langwa nakina.

27 Aburraja wurrwurruwurakwulyumide-ka warnumamalya narre-yuwarnuma wunalakina-kiya-manja arija-langwa. Aburrajukwaba wurrukwala wurridarringka narre-yuwarnuma akwa na-ngwadeyinuma lukwakwa nar-ringirriyadinuma wurrakina.

28 N-errikerra eneja Jesus akwa ni-yengbina ayakwa wurrumurndakakinu-wa wurridarringka. “Karningi-Jirujalema kirridarringka,” ni-yama, “nara a-ngwaduma ngayuwa-langwa, umba wurruminu-ngwadijungwuna nungkwurra-langwa-langwa akwa wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa-langwa.

29 Adinube-ka aburraja ke-yaminama warnumamalya, ‘Wurriyekirrerre-ka wurridarringka wurribina warningarijira-ma wurruburubura!’ ke-yaminama wurrakina-da.

30 “Akini-yada ngawa ke-yaminama ngarningka wurrakina, ‘Karukwa, enu-murndurrkwularrina yinijirra yamakumakwulyumida ngakwurruwa-wa, akwa ngarningka akenumurndak-abuwarrka yinijirra, nari-yada ambilyuma ngarniba ngarna amiyerra enena-manja angalya aduwaba,’ ke-yaminama wurrakina.

31 Kuwa, mama ningeningaba ningenumamalya ngayuwa umba nungkwurraja kirri-rringkinama amurndakenena awurruwurrariya warne-ka wurrububungkawa bumini-ngekburakinama wurrakina aduwaba. Karri-ngekburakinamanja amurndakenena awurruwurrariya ngayuwananja ningeningaba-manja aduwaba, kembirra ambaka-murrumurra amandangwa karramini-ngekburakinama arija-langwa awurruwurrariya angwurra warniniyerriyalangwa warnumamalya wurrilyengma wurrakinada,” ni-yama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa wurridarringka-da.

32 Aburraja wurrumurndakibina wurrawinyamba narrawilyakama ngarningka wunambilyuma wunenungkwarbakiya wunuwurrariya-kiya, kajungwa warnik-ar•darri-yada wunalakina aburnajukwaba Jesus aburrubukwurruwa.

33 Nuw-alilikenu...wa. Biya narr-akburrangarna arakba angalya emikirra “Aringka-langwa-manja amadidira.” Biya yakwujina ngawa nen-ar•dirranguma Jesus eka-manja namabalinu-murruumanja. Akwa narralirrak-ar•dirranguma aburnajukwaba wunalekbina wunuwurrariya-kiya wunenungkwarba eka-manja, nuwilyaba nekbuda-langwa, nuwilyaba nekalyarra-langwa umba Jesus wilyarra.

34 Eneja kembirra nu-buriyamina nakina Jesus Neningikarrawaru-wa. “Ngangwa,” ni-yama, “wurramini-yakuwabijina warna b-ar•dirrangu-mulangwa, mena wurrikikamarra-baba ne-yamina-mulangwa,” ni-yama.

Aburraja wurrumurndakibina wurrawinyamba namalyangkeyinuma akumalyangka kajungwa karringamangi-yada dibina dumbala Jesus-langwa. Biya kembirra arija-langwa na-murnduweyinuma dakina.

35 Aburraja wurruwurrakwulyumida warnumamalya nuw-alkilkayanguma yawkujina nenirruberringkamurra Jesus-uwa. Umba aburraja wurribina wurrububungkawa nenu-marngkajuwama nakinu-wa wurrakina akwa ne-yama, "Naka nenungkwarba nen-enibikama wurrukwalamanja warnumamalya, kembirra eni-dirrirndiya enabakiya-ba ajiringka-wa. Ni-likenuma yangkwurrangwa nakina Neningikarrawara-langwa-na? Akwa nakine-ka Neningikarrawara nu-wekbalyinuma amandangwa ena-langwi-yada NuMejaya-na? Kembirra eni-dirrirndiya akwa nara kembirra a-jungwuma nakina-da!" ne-yama wurrakina-da.

36 Aburrajukwaba wurrawinyamba nenu-marngkajuwama wurrakina nakinu-wa Jesus-da. Narruwilyakama ajirrkarnyerra amalyirra akwurena-langwa enuwa-wa kajungwa kini-bekini-yada nakina.

37 Akwa ne-yama wurrakina Jesus-uwa, "Ningkubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya ningkakina-na! Kembirra dirrirndiya arakba yadikina enena-wiya nari-yada a-jungwuma ningkakina!" ne-yama wurrakina-da.

38 Umba ebina-wiya aburraja wurrakina wurrawinyamba narr-akumarnuma ekirra karrawara eka-manja. Ngalaja ne-yamama amurndakakina ayakwa nuwarrrikarrijungwunuma, "Naka nenungkwarba Nubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya," ne-yamama akina ayakwa.

39 Kembirra eneja nuwilyaba nenungkwarba nalyilyaduma eka-manja akwudangwa Jesus-manja nenirnjarrkama arakba Jesus-uwa nakina. "Neningikarrawara-langwa ningkakina NingkuMejaya-na!" ni-yama. "Kemba dirrirndiya angerriba ajiringka-wa akwa yik-enibikina yinalakena yinenumamalya-kiya yinajukwaba!" ni-yama nakina-da.

40 Eneja ni-yama ningka-langwa nenungkwarba enuwa-wa, "Yengminjada arakba! Miyambena-burra ningkakina nara e-yeliyuma n-engkirrikaja-mulangwa Neningikarrawara amurndakakina ayakwa nungkwalangwa?" ni-yama. "Ngarrubukwurruwa akubuki-jungweyinama ngarrubukalakena, ngarrabu-lekbenu-mubaba wurrububungkawa ngarrubukididirrbura.

41 Yarrabu-wardenama awurrariya-langwa yi-yama-mulangwa yalakena yakuwa, akena naka eneja nenumamalya nara kini-yama awurrariya," ni-yama nuwilyaba nuwurrariya nenungkwarba ningku-wa.

⁴² Kembirra ni-yama arakba Jesus-uwa nakina, “Jesus, ki-yakuwerribikina ngayuwa-wa akini-yada ngawa kubungkawadina-manja ningkakina,” ni-yama.

⁴³ Eneja ni-yama Jesus enuwa-wa, “Amandangwa yirra-makinama, mema-manja mamawura yakakburrangeyinama yalakena akwulyubena-manja angalya aduwaba Neningikarrawara-langwa-manja,” ni-yama nakina.

Jesus ni-jungwunu-mulangwa

⁴⁴ Bi...ya ngalaja mamawura numu-wurduwurdanguma makina karrawaru-wa. Memerrkuwilyarra arakba makina, akena ngalaja alarrumur•da nuw-abuwarrka makina mamawura. Nara arakba kumu-larrkabarrakina makina. Alyarrngwalyilya wuburra ne-yamama ngalaja akina arakba angalya. Bi...ya numi-yaminjamama makine-ka mamawura yanda-langwa numu-larruwurada makina.

⁴⁵ Ngalaja kembirra Jirujalema-manja Neningikarrawara-langwa-manja alikira arrawa yingi-ngkarrnguma dibina dumbala ying-anjalkalyiyaduma yingu-ngwurrkwarrngarnuma akawiyuwiyeба akwurdukwurda-manja angalya yakwujina. Wilyarra-langwa yingu-kuwarruma kembirra dakina-da.

⁴⁶ Kembirra n-ardanga eneja Jesus. “Ngangwa,” ni-yama, “yirra-kwunama arakba nganyangwa ningenumawurrina nungkuwa-wa,” ni-yama. Biya nu-werrikarrnga arakba-da.

⁴⁷ Umba eneja nubungkawa wurrawinyamba-langwa ni-rringka-manja amurndakibina ne-yamama, neniyangmarngkwajuwa kembirra nakina Neningikarrawaru-wa akwa ni-yama, “Nake-ka nenungkwarba amandangwa nilyangmandukwuna-da!” ni-yama.

⁴⁸ Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya wurribina nawurra-murndukwunuma yakwujina warniki-rringkiyada Jesus nawurraki-lawurradina angalyu-wa narrirringka-mulangwa ebina ne-yama-mulangwa. Biya namurndaki-ngajajungwunuma yukwudukwuda-manja lukwakwa na-werrikawarriyadinu-mubaba wurrakina.

⁴⁹ Umba aburraja Jesus-langwa warnumamalya nuw-alkilkayanguma ngawa nenirringkama engka-langwa wurrakina Jesus-uwa. Wurrukwala wurrakina wurridarringka nawurraki-likenu-murrumurra Jesus-manja Keliliya-langwa akwa Jirujalemu-wa. Wurrababurna-langwa nuw-alkayanguma engka-langwa akwa nenirringkama wurrakina enuwa-wa.

*Nen-akumarnu-mulangwa Jesus nenumadangkwa
medirra-manja*

50-51 Eneja nuwilyaba nenungkwarba nemimikirra Jawijiba neningaba nakina nilyangmandukwuna. NeningiJudiya nubungkawa nakina, umba Arumudiya ena-langwa angalya. Nara keni-ngayindanga neniki-jungwangena Jesus nakina nenungkwarba, umba n-embimbirrarinuma kinbungkawadina-murruwa Neningikarrawara nakina. Mama wurrukuala wurrububungkawa nenikyayindanguma neniku-wardi-yada Jesus, umba nakina Jawijiba nenuminuwbaranguma.

52 Biya ni-likena nubungkawu-wa arakba Balidu-wa. Neniyendabena nakina-manja kajungwa neniki-rndirrki-yada nakina nenumadangkwa Jesus. Eneja ni-lyangkuwama kembirra Balida. Nakine-ka kembirra ni-lawurradina arakba Jawijiba n-ambilyu-murruwa Jesus.

53 Biya neni-larrijuwa nenumadangkwa Jesus, akwa nen-eyukumurndanga dumbala-murra akwa nenuwilyaka engku-wa menikaduwa-wa medirra. Ebina-wiya makina aburraja wurrukuala warnungkwarba namungkadinumurra malarra-langwa, akena nara ambaka karr-akumarna warninikijungwa makina-manja.

54 Makine-ka mamawura Buradi akina. Kembirra ak-wudangwa mibina mamawura Jebuda, mena mamawura mamuk-awiyebi-yada arakba makina.

55 Umba aburraja wurrumurndakibina wurriddarringka na-likenu-murrumurra Jesus-manja Keliliya-langwa akwa Jirujalemu-wa na-likenuma wurrakina Jawijiba-manja medirra-wa aburrajukwaba. Narruma-rringkama kembirra makina medirra akwa ngarningka narri-rringkama angalya nen-akumarnu-murruumanja Jesus nenumadangkwa medirra-manja arrawa.

56 Biya na-lawurradina arakba angalyu-wa, akwa narru-manguma adinakba bungabungwa amalyirra akwa engburungka amangwarra karr-akumurni-yada Jesus-langwa-manja nenumadangkwa ambaki-yada wurrakina. Biya na-ngwanjinuma arakba wurrakina Jebuda-manja, ebina-langwiya ayakwa eningarumuruma Neningikarrawara-langwa-da.

24

Murn-debirra-langwa medirra

¹ Bi...ya Jandi arakba akina buwa-wiya. Biya wurrumurndakibina wurriddarringka na-likenuma medirra-wa narruma-wilyakama mibina mirrijina. Wurrubukalakina wurrubukidarringka nabuki-likenuma makinu-wa medirra warnimikirra Meri DadinguMakidala iya Jawena akwa duwilyaba dingka Meri Jaminja-langwa

dirndenikba. Wurrubukalakina-bina akwa ngawa wurrukwala wurriddarringka aburrajukwaba namurndaki-likenuma wurrakina aburruwa.

² Biya narrum-akburrranga-manja makina medirra wurrakina, nuw-andeya akena aburraja wurrukwala warnumamalya narri-rnjirrkwajuwama akina arakba adirrungwarna angwarnda ebina narruma-ngwurrkididanguma.

³ Kembirra nuw-awiyebeina medirra-wa, akena nara ken-akburrangarna nenumadangkwa Nubungkawa Jesus arrawa-da.

⁴ Biya nuw-alkayanguma ambaka medirra-manja. Na-minandabumeyinuma angwurra wurrakina. Nuw-alkayangu-manja yakwujina ngawa wurrakina wurriddarringka, aburnaja wunambilyuma wunenungkwarbakiya nenijadingama adirrariyaba nen-alkayanguma yakwujina aburruwa-manja akwudangwa. Nenawiyebeinuma wunalakina dukwulyadada dumbala yingukwulyarriyinuma.

⁵ Wurrakine-ka wurriddarringka nuw-arndirndadinuma nuw-akbar-danguma angwurra akwa nuw-abuluwendijaja wurrakina ajiringka-wa-da.

Aburnaja neniyama wunalakina aburruwa-wa, "Miyambena-burra kirr-aburangkinama yelakwa kirrakina nenibu-wa nenungkwarba warninikijungwa-langwa-manja angalya?

⁶ Nara arakba nibina yelakwa. Umba eneja Neningikarraware-ka nen-enibikama nakina arakba-da. Wi-yakuwerribikaja ebina Jesus-langwa ayakwa ni-yengbinuma nungkwurruwa-wa ebina-wiya n-ambilyu-wiya nakina Keliliya-manja.

⁷ Eneja ni-yamama nakina, 'Wurrukwala warnungkwarba kabu-menama ngayuwa ningibina-murrada ningurukwularrinuma enena-manja angalya. Kabu-menama karra-kwunama warniniyerriya-wa warnumamalya. Kembirra aburraja kab-ar-dirrenama ngayuwa eka-manja ka-mambalina-murrumanja. Umba mabiyakarbiya-manja mamawura k-enibudinama ki-jungwuna-murrada ngayuwa,' ni-yamama," neniyama wunalakina wunenungkwarbakiya wurrumurndakakinu-wa wurriddarringka-da.

⁸ Aburraja nuw-engkirrikenuma akwa narrumangkirringkama wurrakina ebinu-wa ayakwa ni-yengbinu-murruwuwa Jesus adinuba-wiya.

⁹⁻¹⁰ Biya narruma-lalika mibina medirra akwa nalawurradina arakba angalyu-wa. Biya narra-makama

amurndakibina ne-yama-mulangwa akina Jesus-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurruwilyaba-manja, akwa ngawa wurrukwala-manja warnumamalya Jesus-langwa aburrajukwaba.

¹¹ Akena nuw-engkirrika-manja aburraja wurrakina warnikilarrkilarrka amurndakakina ayakwa aburralangwa, narra-minikalyikama ebina. Wuburre-ka enubuwakida ayakwa ne-yamama akina aburra-langwa.

¹² Umba nu-mirajanga arakbaeneja Bida akwa n-angkarra mibinu-wa medirra nakina. Biya num-akburrranga arakba. N-abuluwendinga n-andirrarina. Nanga-rringka dumbala yimbukwa, nara akwala. Kembirra arakba ni-lawurrada angalyu-wa enejukwaba nu-minandabumeyinuma ni-yakikbijanginuma angwurra nakina Bida-da.

Wunenungkwarba-kiya nenilikenumulangwa Emeyijuwā

¹³ Mibina-manja ngawa mamawura Jesus n-enibudumanja, aburnaja wunambilyuma-kiya wunenikabuburrakiyuwa ena-langwa nenilikenuma wunalakina Jirujalema-langwa angerriba awilyabu-wa angalya emikirra Emeyija. Akine-ka angalya Emeyija awarrngkuwilyikerra akina. Biya nenilikenumana mamurukwa-langwiya wunalakina,

¹⁴ nenilyleyimbukweyinuma ababurna-langwa ne-yama-mulangwa akina.

¹⁵ Neni-lyelyimbukweyinumana lukwakwa, kembirraeneja Jesus n-akwudangwukajungwa aburnuwanja akwudangwa. Biya nabuki-likena arakba aburrubukwurruwa mamurukwa-langwiya.

¹⁶ Neni-rringkame-ka wunalakina Jesus akena nenangkungkuwabijuwame-ka nakina, nara kenu-mumiringka wunalakina Jesus nakina-da.

¹⁷ Eneja Jesus ni-yama, “Amiyambena ayakwa kini-lyelyimbukweyinama kinalakina kini-yengbiyengbinama lukwakwa?” ni-yama.

Aburnaja nenu-ngwanja arakba wunalakina, akena wunuwerrikawarriya-kiye-ka akwa nen-arirriyadinuma wunenumukwurra-kiya ngawa.

¹⁸ Biya nuwilyaba nemikirra Kiliyubeja ni-yama nakina Jesus-uwa, “Mena Jirujalema-manja ningkakina ningkambilyuma nungkuwa akwa kembirra ningkeningbala ayakwa ningkakina? Umba aburraja wurrababurne-ka warnumamalya warningma umba nungkuwa yimbukwa ningkuwilyaba-ma ningkeningbala akina-na!” ni-yama nakina.

¹⁹ “Amiyambena ayakwa?” ni-yama eneja Jesus.

“Kada. Jesus NeningiNejirida nen-ar•dirrangumulangwa nakina akwa ni-jungwunu-mulangwa mingki-yada nakina-da,” nen-i-yama wunalakina. “Nakine-ka nenungkwarba Neningikarrawara-langwa nenikumakumaka ayakwa nakina. Ngalaja engbingbuda warka amurndakibina nu-war•dangu-mulangwa akwa engbingbuda ayakwa ni-yengbinu-mulangwa ngarraku-wilyakajuwama amurndakakina Neningikarrawara-langwa nenu-werrungwur•dangu-mulangwa nakina. Aburrajukwaba wurrababurna-langwa warnumamalya nenu-werrungwur•danguma nakina.

²⁰ Akena aburraja ngakwurra-langwa wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba akwa ngawa ngakwurralangwa wurrububungkawa nenu-kwama nakina Jesus Balidu-wa kajungwa ena-langwa wurrawinyamba warniku-wardi-yada nakina-da. Wurrakine-ka kembirra nen-ar•dirranguma arakba eka-manja na-mambalinumurrumanja-da.

²¹ Yirraja yirri-lyangkiyamama, ‘Dukwa nakina-bina nibina keni-larrkajama Neningikarrawara nenik-enjungwurri-yada NgarningiYijireyila ngarnumamalya,’ yirri-yamama. Akena nara-da. Akwa ngarningka ena engka. Mabiyakarbiya arakba mamawura nakina ni-jungwunuma yanda-langwa aduwaba.

²²⁻²³ “Aburraja wurrukwale-ka wurridarringka yirralangwa na-likenuma wurrakina buwa-wiya medirrawa, akena nara ken-akburrangarna nenumadangkwa. Biya na-lawurradinuma wurrakina yirruwa-wa akwa ne-yama, ‘Yirralirraki-rringkama yarna wunambilyuma-kiya wunenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nenabilyerrikajungwunuma yirruwa-manja. Umba yirrabumakama wunalakina n-enibudu-mulangwa arakba nakina Jesus,’ ne-yama wurrakina wurridarringka. Yirraja kembirra yirri-yakikbijangeyinume-ka akina-langwa ayakwa n-enibudu-mulangwa Jesus yirrakina.

²⁴ Umba aburrajukwaba wurrukwala warnungkwarba yirra-langwa na-likenuma medirra-wa. Biya amandangwa narruma-rringkama wurrakina mibina medirra meyebirra, amurndakakina-langwiya-bina ayakwa wurridarringka-langwa ne-yengbinuma-da. Akena nara keni-rringka nakina Jesus-da,” nen-i-yama wunalakina Jesus-uwa-da.

²⁵ Kembirra ni-yama eneja Jesus wunalakina-kiya-wa, “Kineningbala-kiya-burra kinalakena Neningikarrawara-langwa ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma jurra-manja? Nara ambaka yikin-eningmidina alyangmandukwuna akina-na? Muwurrariye-ka mangma nungkwurna-langwa.

26 Nungkwurnuwa yikin-eningmidinuma nakina NuMejaya neniki-larrka-langwa Neningikarrawara yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa, neniki-lyandi-yada nakina nara-wiya Neningikarrawara a-bungkawakama nakina-da," ni-yama Jesus aburnuwa-wa-da.

27 Biya nenu-wilyakajuwama Jesus wunalakina-kiyamanja ababurna-langwa ayakwa ena-langwa-langwa nuw-arrikarrijungwunu-mulangwa arakburakba-kiyawiya Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Nenu-makama Mawijija-langwa ayakwa akwa ngarningka akwala warnikumakumaka-langwa ayakwa Neningikarrawara-langwa.

28 Biya kembirra akwudangwa arakba nabuki-likena nabuk-akwudangwukajungwuna Emeyiju-wa. Umba Jesus kinu-warrukajungwuni-yada ngawa narrijinungkwa kini-likeni-yada nakina,

29 akena nenu-murndurrkwa wunalakina-kiya. Neni-yama wunalakina, "Ambilya yelakwa yinuwa-manja," neniyama. "Arngkidarrba arakba ena ka-larrumur•duma," neniyama.

Eneja kembirra n-awiyebeña nakina Jesus aburna-langwuwa alikira arrawu-wa akwa n-ambilya aburnuwa-manja yak-wujina.

30 Biya n-ambarringa nakina aningi-yada arakba akwa ni-rndarrka damba akwa neni-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa akina-langwa. Biya kembirra ningkarrngarna akina damba akwa nenu-kwa.

31 Ngalaja kembirra numu-rngbala menba aburna-langwa, akwa kembirra nenu-mumiringka arakba-da, akena eneja nu-marngkilyumada arakba Jesus nakina-da.

32 Aburnaja nenu-makijeyina wunalakina akwa neniyama, "Yu-werringekburadinume-ka yalakena ni-yengbinu-mulangwa nakina Jesus yakuwa-wa lukwakwa, akini-yada ngarrubuki-likenu-manja yangkwurrangwa mamurukwa-langwiya. Yu-werringekburadinuma yarrenu-wilyakajuwa-mulangwa amurndakibina Neningikarrawara-langwa ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma," neni-yama.

33 Biya arngkawura-wiya nenilirraku-warumajungwa wunalakina akwa neni-lawurradina arakba Jirujalemuwa. Biya narr-akburranga wurrumurndakibina Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurruwilyaba. Aburaja nawurra-murndukwunuma wurrakina akwa ngarningka wurrukawala Jesus-langwa warnumamalya aburruwa.

³⁴ Biya namurndaki-yama, “N-enibuduma amandangwa Nubungkawa! Ni-jadingame-ka Jayumuna-manja nakinda!” ne-yama wurrumurndakakina warnumamalya-da.

³⁵ Kembirra aburnamba-langwa Kiliyubeja-kiya narramakama ayakwa nabuk-akburranjanju-mulangwa Jesus mulikilikarrkuwilyarra mamrukwa, akwa ebina ayakwa ni-yengbinu-mulangwa Jesus Neningikarrawara-langwlangwa akwa ngarningka nenu-mumiringka-mulangwa wunalakina ni-ngkarrngarnu-manja ebina damba nakina Jesus-da.

N-abilyerrikajungwunu-mulangwa Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa

³⁶ Kembirra neni-yengbinu-wiya wunalakina wunenikabuburrakiyuwa-kiya, adirrariiyaba ni-jadinga eneja Nubungkawa Jesus wurruwurrakuwilyarra. Ni-yama aburruwa-wa, “Yilyurkwa yukwudukwuda wurr-ambilya,” ni-yama.

³⁷ Akena aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa nuw-arndirndadinume-ka wurrakina akwa nuw-akbar•duma angwurra. Wurramukwa-bu namurndaki-yama wurrakina.

³⁸ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Miyambena-burra kirr-akbar•denama karna? Umba ngarningka mena-burra yirru-minikalyikinama?

³⁹ Yirrumini-rringka alakena ayarrka-kiya akwa alika-kiya nganyangwa. Ngayuve-ka ningena ningenumamalya! Yirru-minjirrkilyingina ningenumadangkwa nganyangwa kajungwa yik-eningmidini-yada amandangwa ningena ngayuwa. Yirri-rringkinama karna ningenumadangkwa iya ningenumadidira. Nara wurramukwa a-wilyakuma wurrakina adidira iya amadangkwa, kembirra ningeningamukwama umba ningenumamalya amandangwa ningena,” ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

⁴⁰ Biya kembirra nenu-mukangbijuwa arakba Jesus ayarrka akwa alika ena-langwa.

⁴¹ Aburraja kembirra ne-yekirrerriduma arakba. Akena na-minandabumeyinuma ngawa wurrumarngkeningbalawiya-baba ambaka wurrakina. Ni-yama kembirra eneja Jesus aburruwa-wa, “Akina aninga k-alyubarini-yada ngayuwa?”

⁴² Aburraja nenu-kwa akwalya awalyuwa.

⁴³ Biya neni-rringka kembirra wurrakina n-alyubarinuma nakina-da.

⁴⁴ Eneja ni-yama nakina Jesus, "Yirri-rringkama arakba ngayuwa ning-enibuduma amandangwa ningi-jungwu-murrada. Akina-bina ngarra-makama ebina-wiya ngarri-yakeyinu-wiya ngarna ngarruwurrikawura-ma. Arakburakba-kiya-wiya aburraja Mawijija akwa ngawa wurrumurndakibina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yengbinuma ayakwa ngayuwa-langwa wurrakina. Akwa ngawa wurrumurndakibina warnumamalya wurribina narr-arrikarranguma emeba Neningikarrawara-langwa-langwa warniki-yangmarngkwaji-yada Neningikarrawara aburrajukwaba ne-yengbinuma ayakwa ngayuwa-langwa. Ababurna-langwe-ka ayakwa amurndakibina ne-yengbinuma wurrakina na-lyangmandukwunadinume-ka kembirra akina, mena Neningikarrawara ni-lyangkuwerribikajungwunu-mubaba nakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakakina-murru-wa-da.

⁴⁵ Biya neni-dirrburakama nakina Jesus wurrakinu-wa warnikabuburrakiyuwa ena-langwa kajungwa karrumumiringkini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa.

⁴⁶ Biya ni-yama, "Enene-ka ayakwa nuwarrikarrijungwunuma akina. Ne-yamama akina, 'Neniki-lyandi-yada nakina NuMejaya, akwa neniki-jungwi-yada nakina akwa ngarningka mabiyakarbiya-manja mamawura nenik-enibuda-langwa nakina,' ne-yamama akina ayakwa.

⁴⁷ Aburraja Neningikarrawara-langwa warnumamalya karra-makinama wurrukwala-manja warnumamalya akina ayakwa NuMejaya-langwa-langwa engka-manja iya engka-manja angalya. Adinuba-wiya Jirujalema-manja bi...ya kembirra ababurna-manja angalya karra-makinama wurrababurna-manja warnumamalya akina ayakwa. Karra-makinama warnumamalya-manja kajungwa warniki-larrngkuwurri-yada ebina awurruwurrariya aburra-langwa ne-yama-mulangwa akwa ngawa warnikumini-yarrkuwaraki-yada ayakwa Neningikarrawara-langwa, kajungwa Neningikarrawara arrkala kenumini-yakuwabijini-yada ebina nakina awurruwurrariya ne-yama-mulangwa wurrakina-da.

⁴⁸ Umba nungkwurraja kirrakina karnikabuburrakiyuwa nganyangwa karningma karna ababurna-langwa ne-yama-mulangwa akina enena-manja angalya, mena kirri-rringka-mubaba nungkwurra-langwa-murra menba akina. Kembirra aminakina-langwa nungkwurruwa-bine-ka yika-makinama wurrukwala-manja warnumamalya

ababurna-langwa kirri-rringka-mulangwa akwa ngawa kirr-engkirrikenu-mulangwa kirrakina.

⁴⁹ “Nungwarrke-ka nakina kirreni-yarrkakumarnuma ena-langwa ayakwa yiku-mena-mulangwa kirrakina Amawurrina ena-langwa. Kembirra ngayuwe-ka-bina kilarrkajama akina Amawurrina nungkwurruwa-wa. Umba nungkwurraja karna yik-ambilyama yelakwa Jirujalema-manja, yik-embirrarinama Amawurrina Neningikarrawaralangwa ka-dirrirnda-murruwa engbuda akina, akwa yikakilyingina-murruwa nungkwurruwa-manja akina-da,” niyama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

*Jesus ni-lawurradinu-mulangwa angubina-wa
Nungwenikba-wa*

⁵⁰ Biya ni-jerrukwa-manja nakina Jesus amurndakakina ayakwa, nenu-wilyakama wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa ena-langwa Jirujalema-langwa akwa angerriba akwudangwa Bediniyu-wa. Kembirra yakwujina ngawa n-alkayijuwa ayarrka ena-langwa karrawaru-wa akwa ni-yengbinuma eningaba ayakwa kajungwa eningaba ka-ngekburakajungwuni-yada aburralangwa.

⁵¹ Biya ni-yengbinu-wiya ambaka nakina ayakwa, nuwerrbalina arakba nakina Jesus aburruwa-langwa, biya nirukwilyumada arakba angubina-wa nakina-da.

⁵² Aburraja kembirra warnikabuburrakiyuwa ena-langwa neni-yangmarngkwajuwa nakina Jesus biya na-lawurradina arakba wurrakina Jirujalemu-wa. Nu-ngwurrkbalinuma angwurra yukwudukwuda aburra-langwa.

⁵³ Biya yadikina Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja nuw-ambilyuma ngawa wurrakina. Neniyangmiyangmarngkwajuwame-ka Neningikarrawaru-wa yakwujina wurrakina-da.

Ena-bu ngawa-da.

Janjana

*Nibina-murrada ngarrenuminabilyerrika-mulangwa
Neningikarrawara ngakwurra-langwi-yada*

¹ Adinu...ba-wiya arakburakba-kiya-wiya nambilyumurra eneja nakina Jesus Christ nibina ngarrenuminabilyerrikama nabuwarukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara ngakwurruwa-langwa. Nara-wiya ambaka nakina Neningikarrawara kiningekburaka amurndakenena angubina iya angalya, akini-yada ngawa nakina-murrada nambilyumurra arakba Neningikarrawara-manja. Biya nakina-murrada akwa Neningikarrawara wunalakina wunididirrbura-kiya ngawa-da.

² A...rakba-wiye-ka adinu...ba-wiya nambilyuma nakina-murrada Neningikarrawara-manja.

³ Eneja nakina Neningikarrawara ningekburakama angubina-murriya iya angalya-murriya iya warnumamalya akwa enejukwaba nakina-murrada ningekburakama amurndakenena nenungwunyirrkwajuwama wunalakina wunididirrbura. Angkwulyumida-langwa aduwaba ngakwurraja ngarirringkinama ngarna ngarnumamalya, wunalakina neningekburakama nakina-murrada ngawa akwa Neningikarrawara.

⁴ Nakine-ka kenuminabilyerrikinama nabuwarukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara warnumamalya-langwa akwa kenenibikinama warningangkawura wurrakina. Wuburra-kiya wurrakina nenuminabarrakajinama bajananga alarrumur.da-manja warnumamalya-langwa warnikirringki-yada dirrbura, ngalaja ena-langwa ayakwa nuwabilyerridinuma warnikumiringki-yada ngawa dirrbura enuwa-langwa.

⁵ Wuburra-kiya bajananga ebina nuwabarrakajinama ngawa akina-manja alarrumur.da, nakina-murrada-bina ngawa niyaminjamama nenuminabilyerrikama Neningikarrawara warnumamalya-langwa. Aburraja wurrukwala narrumadidanguma aburra-langwa mada akena wurrakina-murrada ngawa nara kenungwanjajuwa nakina kenuminabilyerrika nabuwarukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara wurrukwala-langwa.

⁶ Umba eneja nakina Neningikarrawara nenilarrkama nuwilyaba nenungkwarba enenu-wa angalya. Nenimikirra nakina Janjana.

⁷ Biya nilikenuma nakina ngarnumamalyu-wa nenikumaki-yada amamalya alyangmandukwuna ayakwa Jesus-langwa nibina-langwa nenimkirra Nenikilarrkabarraka. Biya ngarrenumakama ayakwa kajungwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akuwerrikambilyi-yada nakinu-wa Nenikilarrkabarraka.

⁸ Nare-ka nakina Janjana Nenikilarrkabarraka umba nibina nenilarrkama Neningikarrawara yangkwurrangwa nenikuminiyengbi-yada ayakwa nakina-langwa Nenikilarrkabarraka.

⁹ Nakina Nenikilarrkabarraka niyirrbiyirrba ngawa niyengbiyengbinama alyangmandukwuna ayakwa akwa nilikenuma ngarnumamalyu-wa kajungwa kuwabilyerridini-yada ena-langwa ayakwa ngarnikumuringki-yada ngawa dirrbura Neningikarrawara-langwa ngarrumurndakeyina.

¹⁰ Aburnaja wunalakina nakina-murrada akwa Neningikarrawara neningekburakama ababurna-langwa. Biya nakina-murrada ngawa nilikenuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya, biya ngarnumamalya-manja arakba nambilyuma nakina. Akena nara ngakwurraja akinumumiringka.

¹¹ Nilikenuma nakina ena-langwu-wa ngarnumamalya NgarningiJudiya, akena ngarruwaranguma ngarrakina, nara akiningayindanga.

¹² Umba aburraja wurrukwala warnumamalya neningayindanguma nakina, nara kawaranga umba nawerrikambilyuma enuwa-manja. Kembirra niyamama wurrumurndakibina-manja warnumamalya nawerrikambilyu-murrumanja enuwa-wa, "Amandangwe-ka Neningikarrawara-langwa kirriyukwayuwa yikiyamini-yada kirrakina," niyamama nakina-murrada.

¹³ Akena aburraja wurrakina wurriyukwayuwa, nara keyama karukwularrina wuburra wurrakina narrarrangbinama wurrangariya, akwa nara wurrirndarringba akwa wurrungwarringba karrarukwularrijuwa wurrakina, umba eneja nakine-ka Neningikarrawara, nakina-bina nenirukwularrijuwama ena-langwi-yada wurriyukwayuwa.

¹⁴ Umba eneja nibina-murrada ngarrenuminablyerrikama nabuwarukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara ngakwurruwa-langwa, nemumamalyidinuma nakina wuburra ngakwurruwa. Nirukwularruma nuwilyakama amadangkwa iya adidira akwa kembirra nambilyuma yelakwa yirriyakeyinuma yarignumamalya-manja. Numinababurna akwulyelyingma numarngkirre-ka nakina akwa niyirrbiyirrba ngawa niyengbiyengbinuma

alyangmandukwuna ayakwa. Yirraja yirruwa yinirringkama nakina narrubuda nukwulyubena nilyengma, nibina nuwilyaba-ma Nenikuwenikba nilikenuma angaluba ena-langwa-langwa Nungwenikba akwa yangkwurrangwa.

¹⁵ Umba eneja nakina Janjana nenumakama alyangmandukwuna ayakwa ena-langwa-langwa warnumamalyu-wa akwa niyama, "Naka-langwa-bina nibina ngarramakama ngayuwa. Ningiyamama, 'Nakina kinarijidinama kinilikajama ngayuwa-manja arija-langwa nubukwaya. Narume-ka nilyengma nakina nenumamalya umba nganja ningabakiya ningena mena nakina neningadinakba arakba nambilyuma nara-wiya ngayuwa kirukwularrina,' ningiyamama," niyama nakina Janjana.

¹⁶ Numinababurna akwulyelyingma ena-langwa akwa numarngkirra, kembirra arakba niyamama eningaba ngakwurruwa-manja ngarrababurna-manja akwa niyaminjaminama ngawa aduwaba-da.

¹⁷ Eneja nakina Neningikarrawara nenukwama eningarumuruma ayakwa ena-langwa nakinu-wa Mawijija. Akena nenilarrkamanja Jesus Christ nenikenumamalyidiyada, eneja kembirra ngarrenuwilyakajuwama nilyelyingminu-mulangwa numarngkirradinu-mulangwa ngakwurruwa-manja akwa niyengbiyengbinu-mulangwa alyangmandukwuna ayakwa.

¹⁸ Nare-ka aburraja warningerribirra warnumamalya kenirringka-langwa nakina Neningikarrawara. Umba eneja yimbukwa Nenikuwenikba ena-langwa nenirringkama nakina, mena wunididirrbura-kiya wunalakina akwa nenarndakilyangbadama Nungwenikba-manja. Kembirra Nenikuwenikba ngarrenuminabilyerrikama nabuwarrukajungwunu-mulangwa Nungwenikba ngakwurruwa-langwa ngarnikeningmidi-yada.

Janjana nibina Nenikumingekingambaja nenumakamulangwa ayakwa warnumamalya-manja Jesus-langwa

¹⁹ Aburraja WarningJudiya wurrububungkawa narralarrkawurrumurndakakina WurruMinida warnungkwarba iya WurruBarija warnungkwarba akwa wurribina warnungkwarba nawar.duwar.danguma warka Neningikarrawara-langwa-manja angalya angaluba Jirujalema-langwa akwa angerriba nambilyu-murruwa Janjana kajungwa warnikiyengkilabi-yada enuwa-wa ayakwa. Biya nenirringka-manja wurrakina Janjana, neyama enuwa-wa, "Ningkumiyambena ningkena ningkenumamalya?"

²⁰ Eneja Janjana nara kinuwarganya umba nenuminilawur-rakaja ayakwa dirrbura aburruwa-wa akwa niyama nakina, “Nara ngayuwa ningena ningibina kenuminijiraba kenijirrkumarna amalyirra Neningikarrawara ningkeningadinuba-wiya ningkeningadinakba,” niyama Janjana.

²¹ Biya, “Ningkumiambena kembirra ningkena? Elaya-na?” neyama wurrakina. Eneja niyama Janjana, “Nara ngayuwa ningena Elaya.” “Umba ningkumiambena-na? Jerriya ningkakina ningkibina ningkingka-dangwa Neningikarrawara-langwa ningkenikumakumaka ayakwa nibina nenikilarrrka ambaka-murra?” neyama wurrakina. Eneja niyama ngawa, “Nara!”

²² Kembirra aburraja neyama enuwa-wa, “Yirrumaka arakba! Ningkumiambena ningkakina? Aba yikilawurrakaji-yada ayakwa angerriba wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba wurribina yirrabularrkenu-murruwa yirruwa. Kembirra yengbijajungwuna ningkumiambena ningkenimikirra!” neyama wurrakina Janjanu-wa.

²³ Eneja niyama Janjana, “Arakburakba-kiya-wiya niyamama nakina Ajaya, ‘Nuwilyaba nenumamalya nardirdenama nakina alarrkingburingka-langwa angalya nara-murrlangwa alikira. Enena kembirra ayakwa ena-langwada: Wurrumadirrburakina mamurukwa kirrakina kajungwa nenikiliki-yada nakina Nubungkawa makina-manja,’ niyamama nakina Ajaya. Ningakina-bina ngayuwa ningibina ningardirdanguma ningenumamalya-da! Kembirra ningena arakba-da!” niyama Janjana aburruwa-wa.²⁴

²⁴⁻²⁵ Aburraja WurruBarija warnungkwarba neyama enuwa-wa, “Nara ningkakina ningkibina kenijirrkumarna Neningikarrawara ningkeningadinuba-wiya akwa nara ningkakina Elaya akwa nara ningkakina ningkibina Neningikarrawara-langwa ningkenikumakumaka ayakwa, umba miyambena-burra ningkena kembirra ningkarramingekingambajinama warnumamalya?” neyama wurrakina.

²⁶ Eneja niyama Janjana wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba, “Akungwa-murra ngayuwa ningena ningarramingekingambajinama warnumamalya umba wurrwilyaba warna ngarningka yelakwa warnumamalya nuwambilyama karningbala ambaka nungkwurruwa.

²⁷ Nakina-bina nibina nenikiliwa ambaka-murrumurra arija-langwa ngayuwa-manja-da. Akena ngayuwa ningena

²⁴ 1:23 Ajaya 40:3

ningeningeningaba-ma ningenikuwar.da-langwa ena-langwa warka akwa ningenikaburawaka-langwa ena-langwa eningalika," niyama nakina Janjana aburruwa-wa.

²⁸ Akina-bina angalya Bediniya neyengbeyinumurrumanja amurndakakina ayakwa Janjana akwa wurrumurndakakina warnungkwarba, ebina alyengmilyengma-langwa adalyuma emikirra Jardina, nambilyu-murrumanja Janjana nenumingekingambajuwamurrumanja warnumamalya. Janjana niyengbinumulangwa ayakwa Jesus-langwa-langwa.

²⁹ Mingka-wiya mamawura Janjana nenirringka nakina Jesus nilikenuma enuwa-wa akwa niyama ena-langwu-wa warnumamalya, "Kwurruwa! Kwu! Wunirringka nangaba nenungkwarba! Neningikarrawara-langwa nakina. Nakabina wuburra ebina jiba narruwarduwardangumurra niyaminama. Naka-bina ngarnikuminuwurri-yada awurruwurriariya ngakwurra-langwa-da!

³⁰ "Akiyadibina-wiya ningiyamama ngayuwa ngarramakama, 'Nuwilyaba nenungkwarba nubukwaya yangkwurrrangwa kinilikajama kinarijidinama arija-langwa. Akena narume-ka nilyengma nakina umba ningaba-kiya ningena mena neningadinakba arakba nambilyumurra nara-wiya ngayuwa kirukwularrina nganjukwaba,' ningiyamama ningibina adinakba-kiya. Kembirra nakabina-da ngarramaka-murrada-da!"

³¹ "Akini-yada ngawa ningiyengbinu-manja amurndakakina ayakwa ngayuwa, ningeningbale-ka nganjukwaba nakina-langwa nenungkwarba. Mama ningeningbala nakina umba ningilikenuma ngayuwa yangkwurrrangwa ningenikumingekingambaji-yada akungwa-murra nungkwurruwa-wa KarniYijireyilu-wa karnumamalya, karnikeningmidi-yada nakina-langwa aduwaba," niyama nakina Janjana ena-langwu-wa warnumamalya.

³²⁻³³ Kembirra niyama nakina nenumakamurra, "Ningeningbale-ka nganjukwaba nakina umba ebina-wiya Neningikarrawara nginilarrkama ningenikumingekingambaji-yada karnumamalya karna, akwa niyamama nakina Neningikarrawara ngayuwa-wa, 'Kinirringkinama nungkuwa Nenumawurrina kinijadenama kinidirrirndama akwa kinambarrinama nuwilyaba-manja nenungkwarba. Nakina-bina nenungkwarba nenikuminilyangburrukwaji-yada Nungwurriyaka Nenumawurrina nungkwurra-langwa yukwudukwuda,' niyamama Neningikarrawara ngayuwa-manja. Kembirra amandangwa ningenirringke-ka

Nenumawurrina nijadinga abalkaya-langwa, biya nidirrirnda numurndamurndirra namburringa arakba nibina-manja nenungkwarba, ningeningbala-wiya nganjukwaba nakina. Wuburra laka dimirra ambaka-langwa yingambarrinama, niyamama enejukwaba Nenumawurrina nakina, nambarrinuma nibina-manja nenungkwarba. Ningeningbale-ka amandangwa nakina,

³⁴ umba nganyangwa-murra menba ningenirringkameka nakina Nenumawurrina. Kembirra ngarramakinama ningena nakina nenungkwarba Neningikarrawara-langwa Nenikuwenikba nakina-da!" niyama Janjana ena-langwuwa warnumamalya.

Wuneningadinuba-wiya nenaburrakiyuwarnu-mulangwa Jesus-manja

³⁵ Mingka-wiya mamawura Janjana nenumingekingambajuwa-mulangwa Jesus, enuwa Janjana akwa wunambilyuma wunenikabuburrakiyuwa ena-langwa nabukalkilkayanguma akwiyakbidjina adalyuma emikirra Jardina.

³⁶ Biya nenirringka Jesus nakina nalilikena yakwujina. Biya niyama Janjana wunalakina-kiya-wa, "Kwurnuwa! Kwuja! Wunirringka nangaba nenungkwarba! Neningikarrawara-langwa nakina! Wuburra jiba niyaminama," niyama.

³⁷ Kembirra aburnaja wunalakina wunenikabuburrakiyuwa Janjana-langwa nenengkirrikena nakina niyengbinuma ayakwa. Kembirra nenilalika nakina Janjana umba nenilikena wunalakina neniyuwarna Jesusuwa.

³⁸ Eneja nerrikerra nakina Jesus akwa nenirringka wunalakina neniyuwarnuma enuwa-manja akwa niyama, "Miyambena kinandiyama kinalakina?" Aburnaja neniyama, "Rebaya, nga-manja ningkena ningkumungkumungkwulama?" neniyama. Akine-ka ekirra Rebaya neyaminama "Nenikakakirumaka."

³⁹ Eneja niyama, "Kwa, ngarrubukwurruwa ngarrubukilikaja kajungwa yikinirringkini-yada ebina angalya ngayuwa ningumungkumungkwula-murruumanja," niyama Jesus. Kembirra nabukilikena-da. Akena nalarruwurada arakba. Kembirra nenambilya wunalakina enuwa-manja makini-yada meningilarruwura.

⁴⁰ Nuwilyaba nakina nenungkwarba Endiruwa nemimikirra, wunumangadiyerra-manja Jayumuna Bida-langwa.

⁴¹ Biya warenja-bawiya ngawa nilikena nenakburranga ena-langwa nerrkuwenikba Jayumuna akwa niyama enuwa-wa, "Yirruwe-ka yarna yinakburrangama nibina

Neningikarrawara nenikilarrka yangkwurrangwa nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra neningadinuba-wiya neningadinakba," niyama Endiruwa. Akine-ka ekirra "Christ" neyaminama "Nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba."

⁴² Kembirra nenuwilyaka nerrkuwenikba Jayumuna Jesusuwa. Eneja Jesus nenirringka enuwa-wa, akwa niyama, "Nungkuwa ningkena Jayumuna-na? Ningkibina ningkenikuwenikba Janjana-langwa-na? Kembirra aduwaba-langwa ningkena kabiyengbijinama nungkuwa ningkena ningkenimikirra Bida," niyama Jesus enuwa-wa. Akine-ka ekirra neyaminama "Angwarnda yinijirra." Jesus nuwekbalyinu-mulangwa Biliba akwa Nedeniyela

⁴³⁻⁴⁴ Biya arakba ngarningka mingka-manja mamawura nakina Jesus nilyangkuwerribikajungwunuma nenikilikeyada akinu-wa aruma angalya emikirra Keliliya. Kembirra yakwujina ngawa nakina nenakburrangama Biliba nibina nambilyuma akina-manja angalya eyukwujija Bejeda, ebina-manja ngawa nenambilyu-murruumanja Endiruwa akwa ngawa Bida. Biya Jesus niyama Bilibu-wa, "Kwa! Likaja ngayuwa-manja!"

⁴⁵ Eneja kembirra nakina Biliba nilikena akwa nenuminandeya Nedeniyelu-wa akwa nenakburrranga akwa niyama enuwa-wa, "Ningkeningma nibina nenungkwarba ebina narrarrikarrangu-mulangwa Mawijija akwa Neningikarrawara-langwa warnikumakumaka ayakwa? Naka arakba amandangwa yinakburrangame-ka. Jesus-eka nakina NeningiNejirida nenungkwarba, Jawijiba-langwa nenikuwenikba," niyama Biliba.

⁴⁶ Niyama eneja Nedeniyela, "A.a! Nara ebina eningaba angekburakajungwuma alikama akina-langwa angalya Nejirida!" niyama nakina. Eneja Biliba niyama enuwa-wa, "Kwa! Likaja nungkwabakiyaba andiya!" niyama Biliba.

⁴⁷ Eneja Jesus nenirringka nakina Nedeniyela nilikenuma enuwa-wa akwa niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warningakwujina warnumamalya Nedeniyela-langwa, "Nakaka-bina nenungkwarba nubukwaya nilikajamurra, nilyangmandukwuna nenikaduwa numirarrngba ngakwurra-langwa-langwa wurrumirumiranyungwa WarningiYijireyla-langwa! Naka nenumamalya nara ekadikama ngarnumamalya-manja," niyama Jesus aburrawa-wa.

⁴⁸ Eneja Nedeniyela niyama enuwa-wa, "Nga-manja ningkena-bina ningkeningmidinuma ngayuwa-langwa?"

Eneja Jesus niyama enuwa-wa, “Ebina-wiya Bilibia nardanga-wiya nungkuwa-wa, ngayuwa yirrarringkama nungkuwa manyungwunya-manja,” niyama nakina.

⁴⁹ Umba niyama Nedeniyela, “Mungkwa-ba, nungkuwa ningkakina Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba akwa Ningkumikbiyiya-dangwa YarningiYijireyila-langwa,” niyama nakina.

⁵⁰ Kembirra eneja Jesus niyama, “Wa! Jerriya ningkuwerrikambilya kembirra ngayuwa-manja arakba yirramaka-mulangwa ningena yirrarringka-mulangwa nungkuwa mibina-manja manyungwunya? Ambaka-murra kembirra nungkuwa kirringkinama engbingbuda,” niyama nakina enuwa-wa.

⁵¹ Kembirra niyama ngarningka Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, “Wengkirrikiya! Yikirringkinama akina angalya Neningikarrawara-langwa kangwur.dangminama karrawara akwa Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja kawurrakuwurdenama karrawaru-wa akwa kawurrakidirrirndama ngayuwa-manja ningibina-murrada ningirukwularrinu-murrumanja enena-manja angalya. Amandangwa engbungka ayakwa akina!” niyama Jesus aburruwa-wa.

2

Jesus nikuwarrukwajuwa-mulangwa akungwa akwurena-langwu-wa amalyirra

¹ Biya mambilyuma marringa numularrina arakba makina. Kembirra makini-yada ngawa aburraja wurrababurna warnumamalya nawurrakilikenuma akinu-wa angalya emikwulyumida Keliliya biya neyar.duma eyukwuijiya-manja angalya emikirra Keyina. Nalikenuma wurrakina yenjerrikina mena nuwilyaba nakina nawurrumukuma kenyakeyini-yada dakina duwilyaba dadiyara. Ngalajukwaba Jesus-langwa dirndenikba dakina yakwujina.

² Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa aburrajukwaba nawurrakilikenuma wurrakina yenjerrikina. Biya nawurrakamberringa warnikalyubari-yada aninga akwa warnikibeki-yada amalyirra akwurena-langwa.

³ Nebibekeyinu...wa, biya najerrida arakba akina amalyirra akwurena-langwa. Kembirra ngalaja Jesus-langwa dirndenikba yinginuwakwalya enuwa-wa akwa yingiyama, “Wayi! Nara arakba ebina amalyirra akwurena-langwa najerriduma,” yingiyama dakina.

⁴ Eneja Jesus niyama, "Nara ena nungkwa-langwa ningkenikiyama-langwa, umba waka nganyangwa ena kiyamina-mulangwa," niyama nakina Jesus ngaluwa-wa. "Nara ambaka ningena nalikaja-wiya ningenicabilyerrika-langwa nibina narrubuda-dangwa nilyengma Neningikarrawara," niyama.

⁵ Kembirra ngalaja dakina dirndenikba yingiliken a wurrakinu-wa warnikuminuwar.duwar.da akwa yingiyama, "Kwurruwa! Wurriyamina arakba kirrenumakina-mulangwiya nakina nungkwurruwa-wa," yingiyama dakina-da.

⁶ Umba akina-manja alikira nuwambilyuma amangbala awilyaba adidirrungwarna budila angwarnda-murra-da. Aburraja WarningJudiya warnumamalya narrilyangburrukwajuwama akungwa akina-manja budila warnikilarrngkwajarri-yada amurndakijika akwa warnikumangbajarri-yada ayarrka aburra-langwa. Biya neyaminjamama ngawa wurrakina arngkababurna-langwa narriuwarnuma eningarumuruma-manja ayakwa aburra-langwa-manja.

⁷ Niyama eneja Jesus wurrakinu-wa warnikuminuwar.duwar.da, "Wurrilyangburrukwajina akungwa awurrakingaba-manja budila," niyama nakina. Kembirra narrilyangburrukwajuwa yanda-langwa namurndakilyangburrukwuna amurndakibina budila.

⁸ Kembirra niyama ngarningka aburruwa-wa, "Wurrijirabina eyukwuijiya akungwa akwa wuniyikaja nibinu-wa nenungkwarba nemimbirrajina-murruwa aninga-murriya," niyama Jesus. Kembirra neniyikena akungwa enuwa-wa.

⁹ Akina-wiya ngalaja akina akungwa nekuwarrukawajung-wunuma wuburra amalyirra akwurena-langwa. Kembirra nilabenu-manja nakina, niyama, "Wa! Eningabe-ka ena!" Neningbale-ka nakina ebina-langwa nalikenu-mulangwa akina amalyirra. Akena aburraja warnikuminuwar.duwar.da wurribina narrijirabama akungwa warningma wurrakina-da. Kembirra eneja nenardijuwa nibinu-wa nawurrumukuma

¹⁰ akwa niyama nakina enuwa-wa, "Ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akaminijirabinama eningababangwa amalyirra akwurena-langwa adinuba-wiya ngakwurra-langwi-yada warnumamalya. Kembirra kebekina-manja wurrakina adirrungwarna amalyirra, karrumilyakungwarndirrenama akwa kembirra akaminijirabinama awarrngkeningaba arija-langwa. Akena nungkwaja ningkakumarnuma eningaba-dangwa amalyirra

akwurena-langwa arija-langwa akina-da," niyama nakina nenungkwarba nabinu-wa nawurrumukuma.

¹¹ Akine-ka arrubuda niyamama Jesus akina-manja angalya Keliliya akina-manja Keyina, eningadinuba-wiya akina ebina ngarrakuwilyakajuwama ngarna nilikenu-mulangwa Neningikarrawara-langwa. Yakwujina ngawa nakina nabilyerrikama arrubuda ena-langwa nuwabuwarrukwajungwunu-mulangwa. Yadikinalangwiya kembirra aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa nawerrikambilyuma enuwa-manja arakba-da.

¹² Bi...ya kembirra Jesus akwa dirndenikba akwa wurrarkwurrkuwena akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nawurrakilikenema nawurrakidirrirnduma Keyina-langwa angerriba Kabuniyumu-wa. Akwa nuwambilyuma yakwujina wurrakina mambawura marringa.

Jesus nilikenu-mulangwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya ebina Jirujalema-manja

¹³ Biya nuwakwudangwudina arakba warnikambarringi-yada WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwi-yada kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijibalingwa. Eneja nakina Jesus nilikena arakba Jirujalemu-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya.

¹⁴ Biya nawiyeba nakina arrawu-wa akena nenirringka warnungkwarba yakwujina narrakukwama bulukwa iya jiba akwa darrawurukukwa-murriya wurrukwalu-wa warnumamalya nabeyindangu-murruwa angwarnda-murra amurndakakina bulukwa-murriya warnikuminidaki-yada Neningikarrawara-langwa. Akwa ngarningka nenirringka nakina warnungkwarba nuwangmakayanguma yakwujina aburra-langwa-manja debila akwa narrumanguma angwarnda wurrukwalalangwa warnumamalya umba narrakwama eminingka angwarnda Neningikarrawara-langwa-langwa angalya warnikubeyindi-yada amurndakakina bulukwa-murriya.

¹⁵ Neyama-mulangwa amurndakibina arrawa, kembirra nuwerrikawarriyada akwa numakburrange makina merra yakwujina arrawa akwa nuwurrakijiranga makina-ma merra amurndakakina jiba iya bulukwa yadikina Neningikarrawara-langwa-langwa angalya angerriba errekbu-wa. Akwa nuwurrakabuluwendijuwa amurndakibina debila-murriya akwa nuwurrakijiraba angwarnda ebina narrumangu-mulangwa warnungkwarba yakwujina arrawa.

16 Biya niyangkarjiyajungwuna Jesus wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba narrakwamurruwa dumurndakakina darrawurukukwa warnumamalyu-wa akwa niyama, "Wurringawurrakumena daka umba jeyi errekbu-wa! Nara amanguma angwarnda wurradjija-murriya-langwa yelakwa Nungwarrka-langwamanja angalya! Umba jeyi wurrilikaja arakba yadada!" niyama Jesus.

17 Kembirra aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa neyakuwerribika ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa nuwarrikarrijungwunuma. Neyaminama, "Ninguwerrikubarrnginama nganja nungkwa-langwala-langwa angalya ningena," neyaminama akina ayakwa.◊

18 Aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa neniyengkilabena Jesus-uwa akwa neyama, "Yirruwilyakajiya kembirra arrubuda nungkuwa kajungwa yikeningmidini-yada yirraja wurribina bumaka-mulangwa ningkarndakbudadika-mulangwa ningkakina," neyama wurrumurndakakina wurrububungkawa-da.

19 Enamba-langwa Jesus nenuminilawurrakajuwa ayakwa wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba akwa niyama, "Yikiburrija-manja ena alikira Neningikarrawara-langwa, kembirra mabiyakarbiya-manja mamawura kilikirakinama ngayuwa ngarningka akina-da," niyama Jesus aburruwa-wa.

20 Kembirra neyama, "Nare-ka! Nara ningkakina alikirakama akina alikira mabiyakarbiya-manja mamawura!" neyama wurrakina. "Aburraja yirra-langwa warnumamalya narrilikirakama enena alikira warnungkwurakba arakba 46 mamarika iya yinungkwura!" neyama wurrakina-da.

21 Umba eneja nakina Jesus numiniyengbijajungwunuma ayakwa nenikijungwa-langwa nenumadangkwa. Ena-langwa nenumadangkwa wuburra Neningikarrawara-langwa alikira akina neyamama.

22 Kembirra nakina nuwarumajungwunu-manja njungwunu-mulangwa mabiyakarbiya mamawura, aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa neyakuwerribikinuma ebina niyengbinu-mulangwa Jesus ayakwa. Kembirra narrumiringkama ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa nuwarrikarrijungwunu-mulangwa akwa ngawa ebina niyengbinu-mulangwa nakina Jesus.

23 Nambilyu-wiya Jesus Jirujalema-manja Akwurungkuwarrukwi-yada, aburraja wurrababurna

◊ 2:17 Emeba 69:9

warnumamalya narrirringkama arrubuda niyama-mulangwa akwa kembirra nawerrikambilyuma enuwamanja.

²⁴ Akena nara Jesus kenuwerrungwur.danga wurrumurn-dakakina warnumamalya nenuwerrikirringka-mulangwa wurrababurna-langwa.

²⁵ Nara keningayindanga warnikuminumakajaja-langwa ayakwa aburruwa-langwa mena neningma-baba aburra-langwa-manja mangma arrawa narruwilyakama ayakwada.

3

Nikidima nilikenu-mulangwa Jesus-uwa

¹ Eneja nakina nuwilyaba NuBarija nenungkwarba nubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya nambilyuma nakina nemimikirra Nikidima.

² Nilikenuma nakina alyarrngwalyilya Jesus-uwa akwa niyama, "Wayi, nungkuwa! Nara wurribina warningerribirra warnumamalya warnikiyama-langwa amurndakibina arruburrubuda ningkiyamina-mulangwa nungkuwa umba kinambilya-manja yimbukwa Neningikarrawara aburruwa-manja, kembirra keyaminama wurrakina arruburrubuda aburramba-langwa-da. Umba nungkaja arakba ningkiyamama arruburrubuda ningkakina. Kembirra yarningma yirraja arakba nungkuwa ningkena ningkenikakakirumaka ningkibina ningkilikenuma abalkaya-langwa yangkwurrangwa Neningikarrawara-langwa," niyama Nikidima Jesus-uwa.

³ Eneja niyama Jesus Nikidimu-wa, "Engkiraja! Nara karningerribirra-manja karnumamalya abungkawaduma nakina Neningikarrawara umba kirribina yikirukwularrinamanja yimbukwa ngarningka, kembirra kinubungkawad-inama nakina-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina!" niyama Jesus-da.

⁴ Kembirra niyama eneja Nikidima, "Akiyamarrkinama ngarna ngarningka akirukwularrinama ngarraruma-manja? Nare-ka ngarrakina alawurraduma angerriba arrawu-wa ngarningka wurrirndirrka-langwu-wa mulkwa-da ngarnikirukwularri-yada-da!" niyama Nikidima-da.

⁵ Eneja Jesus niyama ngarningka nakina, "Engkiraja! Nara karningerribirra-manja karnumamalya abungkawaduma nakina Neningikarrawara kirribina kirrirukwularrinu-murrumanja wurrirndenungwa-langwa umba yikirukwularrina-manja yimbukwa ngarningka Neningikarrawara-langwa-murra Nenumawurrina,

kirrakina-bina kembirra kinubungkawadinama nakina nungkwurruwa-manja-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

⁶ Adinuba-wiya kirrumurrbalya-wiya, kirriruk-wularrinuma wurrirndenungwa-langwa kirrakina-da. Umba yikirukwularrina-manja ngarningka Neningikarrawara-langwa-murra Nenumawurrina, kembirra yikenirukwularrijinama nakina ena-langwa-murra Nenumawurrina ena-langwi-yada kirriyukwayuwa.

⁷ Nara eyakibbijanguma akina-langwa ayakwa yirramaka-mulangwa nungkuwa-wa ningkenikirukwularra-langwa ngarningka.

⁸ Nara arringkama nakina Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa kenirukwularrijina-mulangwa nungkuwa ningkakina. Nare-ka! Akena nungkwaja ningkeningma alyangmandukwuna akina ayakwa. Nakina Nenumawurrina wuburra laka ebina arrirra nuwangkarri-nama eminibina-langwa angalya nangayindena-murruwa. Kengkirrajama ningkakina akinu-wa arrirra kabukwuna-murruwa, akena ningkikamarra akina angalya eminibina-langwa kuwangkarrina-mulangwa akwa angerriba kalikaja-murruwa. Wuburra laka arrirra neyaminama, nara ningkakina arringkama enuwa Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa kenirukwularrijina-manja ningkakina nungkuwa," niyama Jesus Nikidimu-wa.

⁹ Niyama eneja Nikidima, "Akiyamarrkinama kembirra ngarna akirukwularrinama ngarningka?" niyama.

¹⁰ Kembirra niyama nakina Jesus, "Jerriya ningkakina ningkenikakakirumaka WarningJudiya-langwa warnumamalya, umba ningkikamarra akina-langwa ayakwa?

¹¹ Engkirraja! Yarna yirriyengbinama ayakwa ebina-langwa yirreningmidina-mulangwa akwa yirrirringkina-mulangwa yirra-langwa-murra menba. Akena nara kirribina kirruwilyuwilyaba KarningJudiya karnikakakirumaka awerrungwur.duma enenu-wa ayakwa yirra-langwu-wa. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

¹² Yirramaka-manja akina ayakwa nangeburakajungwuna-mulangwa enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja, yiminikalyikama ngayuwa. Kembirra yikamakina-manja nangeburakajungwuna-mulangwa Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya, nara ngawa aminuwerrungwur.duma nganyangwu-wa ayakwa.

¹³ Akena nara kirribina kirruwilyuwilyaba karnumamalya yikilikena-langwa ambaka karrawaru-wa, umba ngayuwa yimbukwa ningibina-murrada ningidirrirnduma yangkwur-

rangwa angaluba abalkaya-langwa akwa ningirukwularrinuma enena-manja angalya.

¹⁴ "Arakburakba-kiya-wiya eneja nakina Mawijija ningkajikama yingarna yididija-murra karrawara eka-manja alarrkburingka-manja angalya. Nenirringka-manja wurrumurndakibina warnumamalya yakinuwa yingarna, kembirra eneja nakina Neningikarrawara neneningabakama wurrakina angbilyuwa-langwa. Amandangwe-ka akina wuburra keyaminamurra wurrakina warnungkwarba kabingkajikinama ngayuwa ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya,

¹⁵ kajungwa karningerribirra karnumamalya kirribina yikuwerrikambilyama ngayuwa-manja, kembirra nakina Neningikarrawara yikenenibikini-yada karningangkawura kirrakina-da," niyama Jesus Nikidimu-wa.

¹⁶ Eneja nakina Neningikarrawara nilyelyingminuma angwurra ngarna ngarnumamalya ababurna-langwa angalya. Kembirra ngarrenuminilarrkenuma ena-langwa Nenikuwenikba nuwilyaba-ma yangkwurrangwa kajungwa ngarrababurna-langwa ngarribina akuwerrikambilyama enuwa-manja, nari-yada ngarnumawurrina arukwulyuwakama alikama ngarreyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa umba nakina Neningikarrawara akenenibikini-yada ngakwurruwa akambilyi-yada enuwa-manja ngarningangkawura.

¹⁷ Nare-ka kenilarrkena ena-langwa Nenikuwenikba enenu-wa angalya nenikilekbi-yada ngakwurruwa-wa umba nenikenibiki-yada ngakwurruwa-manja ngarningangkawura nakina Nenikuwenikba-da.

¹⁸ Biya kembirra ngarningerribirra ngarnumamalya akuwerrikambilya-manja Nenikuwenikba-manja, kembirra nara nakina Neningikarrawara alekbuma ngakwurruwa-wa. Akena ngarningerribirra ngarribina nara awerrikambilyuma enuwa-wa, ngarrenilekbenuma arakba ngakwurruwa-wa ngarnumamalya mena narababa akuwerrikambilya ena-langwa-manja Nenikuwenikba nuwilyaba-murra-manja.

¹⁹ Miyambena-burra Neningikarrawara ngarrenilek-bajama ngakwurruwa-wa? Kamakinama kembirra nungkwurruwa-wa. Eneja nakina Neningikarrawara nenilarrkenuma Nenikilarrkabarraka enenu-wa angalya. Akena nara ngarnumamalya alyelyingmama alarradada umba ngarrilyelyingminama alarrumurda-manja. Nara eyamama eninginingaba umba ngarriyaminama awurruwurrariya.

²⁰ Ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngarribina ngarriyaminama awurruwurrariya, ngarruwurrikbinama alarradada. Nara kembirra alikama nakinu-wa Neningikarrawara ngakwurruwa mena ngarriyeliyena-mubaba akenirringkina-mulangwa nakina ngarriyama-mulangwa awurruwurrariya.

²¹ Umba ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina ngarriyuwarnama alyangmandukwuna ayakwa, ngarrilikajama nakinu-wa Nenikilarrkabarraka kajungwa akenirringkini-yada nakina ngarriyamina-mulangwa ngenuminiyarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa ngarrakina-da.

Janjana nenuminiyengbinu-mulangwa Jesus-langwa

²² Bi...ya kembirra Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narrilalika akina Jirujalema umba nawurrakilikenya angerriba eminingku-wa angalya nara-murruwa alikira Judiyu-wa. Akwa nuwambilyuma yakwujina aduwaya-wiya wurrakina. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya nawurrakilikenuma wurrakina Jesus-uwa. Kembirra nakina eneja Jesus arakba nenumingekingambajuwa wurrakina warnumamalya akina-manja angalya.

²³ Enejukwaba nakina Janjana nenumingekingambajuwama warnumamalya akina-manja angalya Ayinena. Akine-ka angalya akwudangwa engemba-manja Jalima-manja nuwambilyuma. Nakina Janjana nenumingekingambajuwama wurrakina yakwujina mena aruma-baba akungwa akina. Aburrajukwaba wurrababurna warnumamalya nawurrakilikenuma enuwa-wa akwa kembirra nenumingekingambajuwama wurrakina.

²⁴ Nilikenu-manja nakina Jesus yenjerrikina, nara ambaka nakina Janjana kinididijungwuna-langwiya-da.

²⁵ Aburraja wurrukwala Janjana-langwa warnikabuburrakiyuwa narriyarrkingirrajuwama WarningiJudiylangwa-langwa eningarumuruma ayakwa aburruwa nuwilyaba NeningiJudiya nenumamalya. Nalyelyimbukweyinuma wurrakina ayakwa narriyuwarnumulangwa aburra-langwa-manja eningarumuruma ayakwa warnikajarra-langwa ayarrka iya amurndakijika.

²⁶ Biya nalikena wurrakina Janjanu-wa akwa neyama enuwa-wa, "Wayi, nungkuwa! Ningkeningma nibina nenungkwarba nambilyuma nungkuwa-manja ayakingaluba adalyuma emikirra Jardina, nibina ningkenuminiyengbinu-mulangwa nungkuwa?

Kwuja! Nakina arakba nenumingekingambajinama warnumamalya aduwaba akwa wurrababurna-langwa nawurrakilikajamurra enuwa-wa-da!" neyama wurrakina Janjana-langwa warnikabuburrakiyuwa.

²⁷ Eneja niyama Janjana, "Yikarringkina-manja wurrakina warnumamalya eningaba warka keyaminama wurrukwalamanja, karningma kirrakina Neningikarrawara wurrakina kenumakinama warnikiyama-langwa.

²⁸ Kwurruwa, ebina-wiya ngarramakama akwa ningiyamama, 'Nara ningena ningibina kenumini-jiraba kenijirrkumarna amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya ningeningadinakba umba nginilarrkama ngayuwa ningilyengmanguma adinuba-wiya,' ningiyamama ningibina. Akwa kirrengkirrikenuma kirrakina nganyangwa ayakwa.

²⁹ Mama wurrakina warnumamalya neniyuwarnama Jesus-uwa umba nganja ningena wuburra Jesus-langwa yinenubiyakaja. Enena kembirra alawudawarra ngaramakinama. Akini-yada ngawa wunalakina wunenikiyakaji-yada nawurrumukuma nenungkwarba akwa didarringka, eneja nibina nenumamalya nawurrumukuma-langwa wunenubiyakaja kinengalyilyena dibina didarringka nibinu-wa nawurrumukuma. Kembirra kinirungwudarra nakina nenumamalya akwa kenuminengkirrikaja nibinalangwu-wa nawurrumukuma ayakwa. Kembirra arakba kiniyekirrerridina nakina kinengkirrikaja-mulangwa ena-langwu-wa ayakwa. Akina-bu ngawa alawudawarra. Nganja ningena wuburra nakina nenumamalya. Kiniyekirrerridina nakina kinengkirrikaja-mulangwa nawurrumukuma-langwu-wa ayakwa umba ningene-ka ningiyekirrerra wurrakina-langwa warnumamalya nalikaja-mulangwa Jesus-uwa.

³⁰ Amandangwe-ka naruma-dangwa numikbiyiya nilyengma nakina umba nganja ningena ningiyukwujija," niyama nakina Janjana ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa nijerrukwa ena-langwa ayakwa arakba-da.

³¹ Nakina nibina nilikenuma angaluba karrawara-langwa, naruma-dangwa nakina numikbiyiya nilyengma umba ngakwurraja ngarriyukwayuwa ngarnumamalya ngarna ngarrababurna-langwa enena-manja angalya. Ngarna ngarribina ngarriyengbinama ayakwa amurndakibina-langwa nangekburakajungwuna-mulangwa yelakwa enena-manja angalya umba eneja naruma-dangwa nibina nilikenuma angaluba abalkaya-langwa yangkwurrangwa, niyirrbiyirrba ngawa niyengbinama ayakwa amurndakibina-langwa

nangekburakajungwuna-mulangwa karrawara,

³² akwa ngarrenumakinama nakina amurndakibina nirringka-mulangwa akwa nengkirrikena-mulangwa ngakwurruwa-wa. Akena nara ngarribina ngaruwilyuwilyaba akawiyebajuwa ena-langwa ayakwa.

³³ Umba ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina akawiyebajina-manja ena-langwa ayakwa, kembirra akabuwerrirringkinama wurrukuala warnumamalya nakina Neningikarrawara nilyangmandukwuna-da.

³⁴ Nakina nibina Neningikarrawara nenilarrkama yangkwurrangwa, nenilyangburrukwajinama ena-langwa Nenumawurrina niyirrbiyirrba ngawa enuwa-manja. Kembirra alibina-wiya ngawa niyengbinama nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa.

³⁵ Umba Nungwenikba nilyelyingminama ena-langwa Nenikuwenikba akwa nenumaburngakawakama ababurna-manja.

³⁶ Ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina akenuminiyarrkuwurrenاما Nenikuwenikba-langwa ayakwa, nara enibikama Neningikarrawara akena akenilekbajama nakina ngarningangkawura ngawa umba ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina akuwerrikambilyama Nenikuwenikba-manja, akenenibikinama ngarningangkawura nakina.

4

¹ Eneja Jesus ningma WurruBarija warnungkwarba nuwengkirika-mulangwa nawurrakilikenu-mulangwa wurrababurna warnumamalya Jesus-uwa umba wurrambahura Janjanu-wa wunenikumingekingambaji-yada wurrakina.

² Akena eneja Jesus nara enabakiyaba kenumingekingambajuwa wurribina warnumamalya, umba ena-langwa warnikabuburrakiyuwa yimbukwa narramingekingambajuwama wurrakina.

Jesus niyengbinu-mulangwa diminingku-wa didarringka DadingiJameriya-langwu-wa

³ Kembirra arakba Jesus nilalika akina angalya Judiya umba nilawurradina angerriba akinu-wa angalya Keliliyu-wa.

⁴ Biya lukwakwa nilyangkuwerribikajungwunuma nenikilika-langwa akina-langwiya angalya Jameriya aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa.

⁵ Biya nawurrakiyar.da wurrakina yawkujina Jameriya-manja akwa narrakburrranga angalya aminababurna alikira

emikirra Jakarta. Akina angalya akwudangwa nuwambilyuma errikbilya angalya ebina Jekaba nenukwama ena-langwu-wa nenikuwenikba Jawijibu-wa.

⁶⁻⁸ Yakwujina ngawa ngalaja Jekaba-langwa emedirra akungwa nuwambilyuma akina. Eneja nakina Jesus nuwanbijungwuma nilikenu-mulangwa yeya engka-langwa akwa nambarringa akwudangwa akina-manja emedirra akungwa nakwukawura. Umbo aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nalikenuma wurrakina ngawa warnikubeyindi-yada aninga. Memerrkuwilyarra mamawura makina arakba-da. Ngalaja DadingiJameriya didarringka yingilenuma yenjerrikina dadikakarrngiyada akungwa dakina. Eneja kembirra Jesus niyama ngaluwa-wa, "Yukwa-langwa nganja akungwa marrakba."

⁹ Ngalaja yingiyama dakina didarringka Jesus-uwa, "Wa! Nungkuwa ningkena NingkeningiJudiya umba nganja ninigena NingeningiJameriya ningidarringka-da! Miyambena-burra nungkuwa yiengkilabajama ngayuwa-wa akungwi-yada? Mungkwa yeningbala-yaminjaja-kiya yalakena!" yingiyama dakina-da. Aburraja WarningiJudiya warnumamalya nara kuwawurikeyina WarningiJameriya-langwa amurndakijika eningerribirra wurrakina-da.

¹⁰ Eneja Jesus niyama ngaluwa-wa, "Karakwamaka ningkena keningmidinuma ebina nenikukwa-langwa Neningikarrawara nungkuwa-wa akena nungkaja ningkeningbala ningkakina ngayuwa-da. Nungkuwa keningmidinu-maka ningkakina, kembirra yikiyengkilabenu-maka ngayuwa-wa akwa yibakwi-yada akwenenibika akungwa," niyama Jesus.

¹¹ "A, nungkuwa," yingiyama dakina didarringka, "angamba bajikala nungkwa-langwa? Angwujire-ka ena emedirra akungwa! Ngamba-langwa kembirra ningkakina kakarrnginama akina akwenenibika akungwa?

¹² Eneja yakwa-langwa numiranyungwa neningarakburakba-kiya nakina Jekaba yerrenukwama yakuwa-wa enena emedirra. Nakina nibekinuma enena-langwa emedirra akungwa aburruwa ena-langwa warninikuwena akwa ngawa ena-langwa jiba-murriya iya bulukwa-murriya aburrajukwaba. Wa! Aba jerriya nungkuwa ningkena ningkaruma umba Jekaba nakina naba-kiya-na?" yingiyama dakina didarringka Jesus-uwa-da.

¹³ Eneja Jesus niyama, "Yirramakinama ningena nungkuwa-wa kirribina kirraburna-langwa karnumamalya yikibekinama enena-langwa emedirra akungwa, kembirra yikiyakwurrinama kirrakina ngarningka-da.

¹⁴ Umba nungkwurraja karningerribirra karnumamalya yikibekina-manja akina akungwa ebina kakwunama ngayuwa nungkwurruwa-wa, nara kembirra kirrakina eyakwurruma arakba-da. Ngalaja ebina akungwa ngayuwa kakwunamurra, akwenenibika akungwa, akina keyaminama wuburra laka ebina amukwa akungwa nabulbeyinama ajiringka-langwa. Akina akwenenibika akungwa yikakenibikinama karnumamalya karningangkawura-da,” niyama nakina.

¹⁵ Ngalaja yingiyama, “A, nungkuwa, kembirra nganja yibekajiya-langwa akina akungwa kajungwa nari-yada eyakwurruma ngarningka akwa nari-yada arakba alikama akarrnguma yangkwurrangwa akungwa,” yingiyama yinginuminlawurrakaja Jesus-uwa dakina.

¹⁶ Eneja niyama Jesus ngaluwa-wa, “Jeyi! Likaja nangkirna nungkwa-langwa neningiyena akwa yikinilawurradina yangkwurrangwa nungkwurnuwa,” niyama nakina.

¹⁷ Ngalaja yingiyama, “Ningenengnungkwarba-ma ningena!” Eneja Jesus niyama, “Amandangwa alyangmandukwuna ebina ayakwa ningkiyengbinuma ningkiyamama, ‘Ningenengnungkwarba-ma ningena.’

¹⁸ Nungkuwe-ka ningkarrawarrukwajuwama ningkiyar.danguma wurrumangbala warnungkwarba umba eneja nakina nuwilyaba nibina kiniyakeyinama aduwaba, nara nakina nungkwa-langwa nenumamalya neningiyena. Akena nungkuwa ningkilarrkbularrkbakama yimakama ngayuwa-manja,” niyama nakina.

¹⁹ “Wa!” ngalaja yingiyama dakina didarringka. “Nungkuwa, jerriya kembirra ningkakina ningkenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa?

²⁰ Aburraja yirra-langwa wurrumirumiranyungwa warningarakburakba-kiya WarningiJameriya neniyangmiyangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa enemaanja angakarjiyinga angalya. Akena nungkwurraja KarningiJudiya kirriyaminama, ‘Jirujalema-manja yimbukwa akiniyangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa ngakwurruwa-da,’ kirriyaminama kirrakina,” yingiyama dakina-da.

²¹ Eneja Jesus niyama ngaluwa-wa, “Yirramakinama enena ayakwa alyangmandukwuna nungkuwa-wa. Adinuba arakba nara karna eyangmarngkwajuma ngakwurralangwu-wa Nungwenyungwa yelakwa enena-manja angakarjiyinga angalya akwa yakwujina angaba-manja angalya Jirujalema-manja umba yikiniyangmarngkwajinama enuwa-wa eningerribirra-manja angalya.

22-23 Mama ebina angalya ngeniyangmiyangmarngkwajina-murrumanja, umba eneja Nungwanyungwa ngar-ningayindenama aduwaba akiniyangmarngkwajinama enuwa-wa ngarruwerrikilyangmandukwuna muwilyabama ngawa mangma. Nungkwurraja KarningiJameriya karnumamalya karningbala kirrakina nibina-langwa kiniyangmarngkwajina-murrilangwa nungkwurruwa umba yirraja yarna YarningiJudiya yarnumamalya yarningma yarna nibina-langwa yiniyangmarngkwajina-murrilangwa. Eneja Neningikarrawara yirrenuwilyakajuwama yirruwa-wa akenenibikina-mulangwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya nakina. Niyama-mulangwa akina, kembirra yarningma yarna nibina-langwa yiniyangmarngkwajina-murrilangwa.

24 Numiyambena kembirra naka Neningikarrawara-na? Nenumawurrina nakina-da! Ngakwurraja kembirra ngarribina ngeniyangmarngkwajina-murrumurra enuwa-wa, akiniyangmarngkwajinama ngarruwerrikilyangmandukwuna muwilyabama ngawa mangma," niyama nakina Jesus ngaluwa-wa.

25 Ngalaja yingiyama dakina didarringka enuwa-wa, "Ngayuwa ningeningma arakba nakina nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba nemimikirra Christ kinilikajama yangkwurrangwa. Kembirra nakina kinilikaja-manja, yikenumakinamurra ababurna-langwa yirruwa-wa," yingiyama dakina-da.

26 Eneja Jesus niyama, "Ngayuwa-bina ningena-da, ningibina ningiyengbiyengbinama ayakwa aduwaba nungkuwa-manja-da," niyama nakina Jesus-da.

27 Akini-yada ngawa aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa nalawurradinuma yenjerikina akwa kembirra wurrakina nawurarakarndirndadinuma nenirringka-mulangwa nakina Jesus niyengbinu-mulangwa ayakwa dakina-manja didarringka. Akena nara wurrakina wurrrewilyuwilyaba keyengbina aburnuwa-wa umba narrakilirrakungwurranga wurrakina aburnuwa-wa. Nara keyama ngaluwa-wa, "Miyambena ningkumangayinduma?" Akwa nara keyama Jesus-uwa, "Miyambena-burra nungkuwa ningkiyengbinama ayakwa dakaka-manja didarringka?" Nara keyama wurrakina.

28 Kembirra ngalaja dakina didarringka yingilalika yakwujina ngala-langwa budila adingira-murra umba yingilawurradina erribaja angalyu-wa. Akwa yingiyama warningakwujina-manja warnumamalya,

29 "Kwurruway! Kwa wurrilikaja! Wunirringka nangaba nenungkwarba nginumakamurra ngayuwa-manja ababurna-langwa amurndakibina ningiyama-mulangwa! Dukwa-bina nibina nenijirrkumarnuma neningadinuba-wiya nakina-na?"

30 Aburraja wurrababurna warnumamalya narrilalika akina angalya umba nalikena angerriba Jesus-uwa.

31 Yingilikenu-wiya dakina didarringka erribaja angalyu-wa, aburraja wurrakina warnikabuburrakiyuwa nenumarrakbakama Jesus-uwa akwa neyama, "Marrakba, alyubarina-langwa aninga nungkwaja!" neyama wurrakina.

32 Akena eneja niyama aburruwa-wa, "Ene-ka aninga arakba nganyangwe-ka ningenikalyubari-yada akena karningbala nungkwurruwa aduwaba ebina-langwa," niyama nakina Jesus.

33 Kembirra aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa neyengkilabajeyina akwa neyama, "Dukwa arakba wurruk-wala neniyikenuma naka aninga-da?" neyama wurrakina.

34 Eneja nakina Jesus niyama, "Kinuminiyarrkuwarakinama ningena ayakwa nibina-langwa nginilarrka-mulangwa yangkwurrangwa enenu-wa angalya akwa ngarningka kijerrukwunama akina warka ebina nginukwama ngayuwa-wa ningenikiyama-langwa. Kiyamina-manja amurndakakina-langwiya ningena, kembirra kiladenama akwa kiyekirrerridinama ningena wuburra laka kiladikinama amurndakakina aninga.

35-37 Umbo aburraja warnumamalya keyaminjaminama, 'Yabiyanbuwa-manja yimawura kembirra arakba amaninka kawalyuwenama akwa ngakwurraja kembirra akarrangbinama,' keyaminama wurrakina. Ngayuwa ngarramakinama nungkwurr-uwawa: Kwuja! Wurrandiya wurrarringka wurrangabu-wa warnumamalya! Wurrumurndakakineka warnikuwerrikambilyi-yada Neningikarrawara-manja. Wurrakina wuburra neyaminama amaninka ebina nawalyuwadinama warnikarrangbi-yada warnumamalya. Aburraja kembirra wurrakina warnikuwar.duwar.da karrarrangbinama amurndakakina amaninka. Umbo eneja nakina Neningikarrawara nenenibikinama arakba wurribina nawerrikambilyama enuwa-wa warningangkawura," niyama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Akwa ngarningka niyama, "Ena engka ayakwa neyaminama, 'Nuwilyaba nenungkwarba kinilungkwaburijinama amamamuwa amadidira umbo nuwilyaba ningka nenungkwarba kinarrangbinama amaninka nakina,' neyaminama akina.

Alyangmandukwuna akina ayakwa. Wunalakine-ka wunambilyuma-langwa ngawa kenyekirrerridinama kembirra-da.

³⁸ Kirrakina wuburra nibina narrangbinama amaninga. Kembirra nganja ngayuwa ngarralarrkajama nungkwurruwa ebinu-wa angalya nara-murruwa nungkwurruwa yikuwar.danga warka kajungwa yikamakini-yada warnumamalya Neningikarrawara-langwa kawerrikambilyi-yada wurrakina enuwa-manja. Nara yikuwar.danga yakwujina nungkwurruwa yikamaka umba aburraja wurrukuala narramakama adinakba Neningikarrawara-langwa akina-manja angalya akwa warnikuwerrikambilyi-yada arakba enuwa-manja," niyama nakina Jesus.

³⁹ Ngalaja dakina didarringka yinginuminiyengbinuma ayakwa Jesus-langwa-langwa wurrumurndakakina-manja WarningJameriya warnumamalya akwa yingiyama, "Nginumakamurra nakina ababurna-langwa amurndakibina ningiyama-mulangwa ngayuwa," yingiyama. Kembirra amurndakakina-langwa ayakwa ngala-langwa-langwa, aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nawerrikambilyumurra Jesus-manja.

⁴⁰ Biya kembirra wurrakina nawurrikilikena Jesus-uwa akwa nenumarrakbaka enuwa-wa nenikambilyingi-yada aburruwa-manja. Akwa kembirra Jesus nambilya yakwujina mambilyuma marringa-da.

⁴¹ Aburraja arakba kembirra wurrababurne-ka warnumamalya nawerrikambilyuma enuwa-manja mena nuwengkirrikenu-mubaba ena-langwa ayakwa aburrabakiyaba.

⁴² Biya narringamaka wurrakina dakinu-wa didarringka akwa neyama, "Nungkuwa yirrumakama ayakwa akwa kembirra yirruwerrikambilyuma arakba Jesus-manja yarna. Ak-ena yirruwa yirrabakiyaba yirrengkirrikenuma ena-langwa ayakwa akwa yarningme-ka angwurra yarna nakina Jesus nibina akenenibikinama ngarrababurna-langwa ngarnumamalya enena-manja angalya ababurna-manja," neyama wurrakina.

Jesus neneningabaka-mulangwa nubungkawa-langwa nenikuwenikba

⁴³⁻⁴⁴ Eneja Jesus niyamama adinakba-kiya ena-langwuwa warnikabuburrakiyuwa, "Warnumamalya nara awerrungwur.duma wurrakina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa wurribina nalikaja-mulangwa aburra-langwa-langwa angalya umba wurribina nalikaja-mulangwa eminingka-langwa angalya yimbukwa

narrawerrungwur.denama," niyamama nakina. Kembirra mambilyuma marringa numijerrida akwa nilalika akina angalya Jameriya umba nilikena nakina yadikina Keliliyu-wa.

⁴⁵ Aburaja WarningiKeliliya warnumamalya nawurrakilikenuma adinakba Jirujalemu-wa warnikambarringi-yada Akwurungkuwarrukwi-yada kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijiba-langwa. Narrirringkama arruburrubuda ebina niyamamurra Jesus yakwujina Jirujalema-manja. Kembirra niyar.du-manja nakina Jesus Keliliya-manja, wurrumurndakakina warnumamalya neniyekirrerrikama nakina nilikenu-mulangwa yenjerrikina aburra-langwu-wa angalya.

⁴⁶ Nambilyu-wiya nakina Jesus yakwujina Keliliya-manja, kembirra nilawurradinuma akinu-wa angalya eyukwuiyi Keyina ebina nikuwarrukwajuwa-murruwa akungwa akwurenu-wa. Umbo aburnaja nubungkawa akwa ena-langwa nenikuwenikba nenambilyuma yakwujina engka-manja angalya eyukwuiyi-manja engembamanja Kabuniyuma. Akena nakina nenikuwenikba nangbilyuwadinuma.

⁴⁷ Nakina nenungkwarba nengkirrika-wiya niyar.du-mulangwa nakina Jesus Judiya-langwa, nilikena Jesus-uwa akwa neniyengkilabena enuwa-manja nenikiliki-yada Kabuniyumu-wa kajungwa nakina keneningabakini-yada ena-langwa nenikuwenikba nibina nenikijungwangena arngkidarrba.

⁴⁸ Eneja Jesus niyama nubungkawu-wa, "Nara-manja nungkwurruwa karnumamalya arringkama ngayuwa awar.duma engbingbuda warka, kembirra nara kirrakina awerrikambilyuma ngayuwa-manja," niyama nakina.

⁴⁹ Kembirra niyama nakina nenungkwarba Jesus-uwa, "Kwa! Likaja ngayuwa-manja! Nara-manja ningkena alikama, kembirra nganyangwa niyukwuiyi kinijungwunama!" niyama nakina.

⁵⁰ Eneja Jesus niyama enuwa-wa, "Nungkwa-langwa nenikuwena kineningabadinama ngarningka. Jeyi! Likaja lawurradina angalyu-wa enuwa-wa!" niyama nakina. Eneja nenungkwarba nenuminuwerrungwur.danguma niyengbinu-mulangwa Jesus akwa nilikenuma angalyu-wa arakba.

⁵¹ Aburaja nuwakburrangaja nungwenikba akwa wurrukwala warnikuminuwar.duwar.da nubungkawalangwa mulikarrkuwilyarra mamurukwa akwa neyama

enuwa-wa, "Ningkeningma? Nungkwa-langwa nenikuwena neningabaduma arakba!" neyama wurrakina.

⁵² Eneja niyama nubungkawa aburruwa-wa, "Ngambiyada neningabaduma nakina?" Neyama aburraja enuwa-wa, "Yarrungkwa memerrkuwilyarра-manja mamawura, nakina numurndakuwarruwalyuma," neyama wurrakina.

⁵³ Eneja nakina nungwenikba nilyandarrkena ebinuwa ayakwa nenumaka-murruwa Jesus neneningabada-langwa ena-langwa nenikuwenikba, niyengbinuma mibimanja ngawa meningiyarrungkwa memerrkuwilyarра-manja mamawura. Kembirra nakina nenungkwarba akwa wurrababurna ena-langwa warnumamalya nawerrikambilyuma arakba Jesus-manja.

⁵⁴ Akina kembirra arakba arngkambilyuma-ma arrubuda Jesus niyamama akini-yada ngawa nilalika-mulangwa Judiya umba nilikenu-mulangwa angerriba Keliliyu-wa. Ebina arrubuda ngarrakuwilyakajuwama ngarningka ngarna nilikenu-mulangwa Neningikarrawara-langwa.

5

Jesus neneningabaka-mulangwa nuwilyaba nenungkwarba

¹ Bi...ya aburraja wurrakina warnumamalya Warningi-Judiya nawurramurndukweyinuma nuwambarrinuma ayakwi-yada yakwujina Jirujalema-manja kajungwa keyakuwerribikaji-yada ebina niyama-mulangwa Neningikarrawara arakburakba-wiya aburruwa-manja. Enejukwaba nakina Jesus nilikenuma yenjerrikina Jirujalemu-wa.

² Umba akina-manja ngawa angalya ngalaja adirrungwarna akungwa nakuwabalinuma angwarnda-manja nuwambilyuma. Akwa amangbala akwulyubena amiyerriya angwarnda-murra nuwalkayanguma yakwujina nakwurdakama akwiyakbidjina akina-manja akungwa. Akina akungwa emikirra Bedijeda Yiburuwa-murra ekirra akina. Yakwujina ngawa nuwambilyuma akwudangwa ebina-manja dawa nangwurrkwarrngajungwunu-murrumanja Jirujalema-manja. Akine-ka dawa emikirra Jiba-langwa Dawa.

³ Aburraja wurruwurrakwulyumide-ka warnumamalya wurrangbangbilyuwa-murra nakwunumurrkwliejeyinuma amiyerriya-manja wurrakina yakwujina. Wurrukwala warnumamalya wurrimimba umba wurrukwala

wurrilandarrkawarriya akwa ngawa wurrukwala wurrir-rengmurnirna wurrumurndakakina. Nuwembirrarinuma ngawa karukwulyuwakenu-murruwa akina akungwa.

⁴ Adadinuba eneja nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nilikenuma nidirrirnduma yenjerrikina akinu-wa akungwa akwa nirukwulyuwaka-juwama akina. Kembirra nuwembirrarinuma ngawa wurrakina kinirukwulyuwakajina-murruwa nakina. Kembirra warningadinuba-wiya warnumamalya wurruwilyaba-ma wurrangbilyuwa-ma wurribina narrakburrangarnuma akungwa narukwulyuwakenumanja, kembirra nuweningabardinuma eningerribirralangwa angbilyuwa.

⁵ Umba enejukwaba nakina nuwilyaba nenungkwarba nambilyuma yakwujina ngawa nuwilyakama angbilyuwa numurndakayuwanguma 38 mamarika iya yinungkwura.

⁶ Eneja Jesus niyar.duma arakba akina-manja akungwa akwa nenirringka nakina nenungkwarba nukukwunumurrkwulumu yakwujina. Akwa neningma arakba nakina nenungkwarba nangbilyuwadinuma neningarakba-kiye-ka. Kembirra niyama Jesus enuwa-wa, "Ningkingayindena keningabadinama nungkuwa-na?" niyama.

⁷ Eneja nakina nenungkwarba niyama, "Mungkwa akena, akini-yada ngawa karukwulyuwakena-manja akina akungwa, nara wurribina warnumamalya yelakwa warnikakumi-yada ngayuwa akungwamanja. Ningiyaminama ningilikajama ningena, akena wurrukwala warnumamalya arakba nalyengmenama narrakburrranginama akina akungwa adinuba-wiya," niyama nakina.

⁸ Eneja Jesus niyama enuwa-wa, "Mirajanga, mamiya makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa akwa likaja," niyama Jesus nakinu-wa nenungkwarba.

⁹ Kembirra arngkawura-wiya eneja nakina nenungkwarba neningabada arakba akwa numarndirrka ena-langwa maki-rakirakajungwa akwa nilikena arakba nakina-da. Makinanjanja ngawa mamawura memikirra Jebuda.

¹⁰ Kembirra aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya neyengbinuma ayakwa nakinu-wa nenungkwarba neningabadinu-murruwa akwa neyama, "A! Nungkuwa! Jebuda aduwaba-da. Ningkeningbalidinamurra-bina ngakwurra-langwa eningarumuruma ayakwa? Nara ningkakina awilyakama

makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa Jebuda-manja," neyama wurrakina.

¹¹ Eneja niyama nakina nenungkwarba, "Nibina nenungkwarba ngineningabakama ngayuwa-manja, nginumakama ningenikirndirrki-yada mema nganyangwa makirakirakajungwa akwa ningenikiliki-yada yeya," niyama nakina.

¹² Kembirra aburraja neniyengkilaba enuwa-wa akwa neyama, "Numiyambena nakina nenungkwarba nibina nginumakama nungkuwa-wa ningkenikirndirrki-yada makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa akwa ningkenikiliki-yada yeya?" neyama wurrakina wurrububungkawa enuwa-wa-da.

¹³ Akena eneja nakina nenungkwarba nibina neningabadinu-murradungwa neningbalu nakina nenumamalya neneningabaka-mulangwa enuwa-manja, mena wurrababurne-ka wurrakina warnumamalya yakwujina akina-manja-baba angalya akwa kembirra Jesus numarngkilyumada yadikina nakina-da.

¹⁴ Bi...ya nakina Jesus nenakburrangaja nakina arrawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya yakwujina Jirujalema-manja akwa niyama, "Kwuja, nungkuwa ningkeningabaduma arakba ningkena. Mama ningkenungkwurakba nungkuwa ningkangbilyuwadinuma umba eyukwijiya angbilyuwa akina. Ngwanja arakba kembirra awurruwurrariya-langwa ningkiyamina-mulangwa! Akena nara-manja nungkuwa angwanjuma akina-langwa awurrariya, kembirra kuminingeckburakajungwunama arume-ka awurruwurrariya nungkwa-langwa-langwa," niyama nakina Jesus.

¹⁵ Kembirra eneja nakina nenungkwarba nenumumiringkama nakina Jesus akwa nilalika arakba akina angalya Neningikarrawara-langwa umba nilikena wurrumurndakibinu-wa wurrububungkawa WarningiJudiya akwa niyama aburruwa-wa, "Nakina-bina Jesus ngineningabakama ngayuwa-da," niyama nakina-da.

¹⁶ Aminakina-langwa aburraja kembirra nenuminiyirbinuma awinyamba Jesus-langwa, mena nakina ngawa niyaminjamama neneningabakama warnumamalya Jebuda-manja. Nalyangkiyama nuwar.danga-bu warka nakina umba ngalaja Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma neyamamurra, "Nara awar.duma warka makina-manja mamawura Jebuda-manja," neyamamurra akina.

¹⁷ Eneja niyama Jesus aburruwa-wa, "Nganyangwa Nungwarrka nuwar.duwar.denamurra ngawa ena-langwa warka aduwaba umba nganjukwaba ningena

ninguwar.duwar.denamurra ebina-murradungwa ngawa warka," niyama nakina.

¹⁸ Kembirra aburraja wurrumurndakina wurrubungkawa WarningJudiya nalyangkuwerribikajung-wunuma angwurra warnikuwardi-yada nakina Jesus. Miyambena-burra? Nalyangkiyama-mubaba wurrakina nemuminarriyaka-mulangwa Jesus Mawijija-langwa ayakwa ebina neyamamurra, "Nara awar.duma warka Jebudamanja." Akwa engka neniyengbijuwa-mubaba Jesus nakina Neningikarrawara ena-langwa Nungwenikba akwa kembirra wunididirrbura-kiya wunalakina-da.

¹⁹ Eneja kembirra nakina Jesus niyama aburruwa-wa, "Wengkirraja! Nara ngayuwa eyamama ebina ngayabakiyaba Ningenikuwenikba umba ebina yimbukwa niyaminama nganyangwa Nungwarrka, akina-bina ngayuwa ningiyaminamurra. Nganja ningenirringkinama niyamina-mulangwiya nakina, kembirra ningenuminiyuwarnama ngayamba-langwa. Amandangwa engburingka ayakwa akina.

²⁰ Umba nakina eneja Nungwarrka nilyelyingminama ningena Ningenikuwenikba akwa nginuwilyakajinama ngayuwa ababurna-langwa ebina niyamina-mulangwa enabakiyaba. Kenuwilyakajinama nakina ngayuwanja arumuruma-dangwa warka ningenikiyama-langwa ambaka-murra akwa kembirra nungkwurraja yikiyakibijangeyinama kirrakina.

²¹ Wuburra laka nganyangwa Nungwarrka niyaminama nenuwarumajinama nenenibikinama wurrumurndakibina warnumamalya najungweyina-murrumurra, kembirra nganjukwaba Ningenikuwenikba ningiyaminama ningarrenibikinama wurrumurndakibina warnumamalya ningarrangayindena-murruwiya.

²² Eneja nganyangwa Nungwarrka nara alyangkuwerribikajungwuma karnumamalya-langwa karningabamurrikba akwa kirruwurrariya-murrikba akena nginukwama ngayuwa-wa Ningenikuwenikba-wa akina warka kajungwa ngayuwa kilyangkuwerribikajungwuni-yada kirrababurna-langwa karnumamalya.

²³ Nginukwama akina warka ngayuwa-wa kajungwa nari-yada kirrababurna-langwa karnumamalya amarrungwayinduma umba yikiyangmarngkwajini-yada akwa yikingkubarrngajini-yada Ningenikuwenikba-wa wuburra laka kinengkubarrngajinama Nungwarrkuwa. Akena nungkwurraja karningerribirra kirribina karnumamalya nara engkubarrngajuma ngayuwa-

wa Ningenuwenikba-wa, kembirra nara kirrakina engkubarrngajuma nganyangwu-wa Nungwarrka nginilarrka-murruwa yangkwurrangwa ngayuwa-da," niyama Jesus.

²⁴ Biya niyama ngarningka Jesus, "Wengkirrikaja! Karningerribirra karnumamalya yikengkirrikaja-manja nganyangwu-wa ayakwa akwa yikuwerrikambilya-manja nibinu-wa nginilarrka-murruwa ngayuwa, kembirra nara alekbuma Neningikarrawara nungkwurruwa-wa, nara kirrakina alikama akinu-wa angalya warninikijungwlangwu-wa umba yikilikajama angerriba akinu-wa angalya yikambilya-murruwa karniba karningangkawura. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

²⁵ Adinuba arakba aburraja warnumamalya wurribina najungweyinu-murrumurra, kabuminengkirrikajama nganyangwu-wa ningenumayakwa Neningikarrawaralangwu-wa Ningenuwenikba akwa kuwambilyama kembirra warniba wurrakina. Amandangwe-ka makina mamawura kumakwudangwudinama.

²⁶ Keyamarrkinama akina-na? Adinuba-wiya eneja nakina Nungwarrka nakina-bina kenenibikinama wurrakina warnumamalya enabakiyaba akwa nganjukwaba Ningenuwenikba kenibikinama warnumamalya akwa nungkwurrajukwaba mena nginukwa-mubaba nakina Nungwarrka akina warka adidirrbura ngayuwa-wa.

²⁷ Akwa ngarningka nginubungkawakama akina-manja warka ningenikilyangkuwerribikajungwi-yada karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Ngayuwa ningena ningibinamurrada kirrengkirrikena-murrada ningemikirra ningirukwularrinuma enena-manja angalya. Aminenenalangwa ekirra, kembirra nginubungkawakama nakina.◊

²⁸ "Nare-ka eyakibijanguma enena-langwa. Adinuba aburraja wurrakina ngawa najungweyinuma warninikijungwa warnumamalya wurribina errikbilya-manja angalya, kuwengkirrikajama nganyangwa ningenumayakwada.

²⁹ Biya kembirra wurrakina kawurrakijadenama yadikina aburra-langwa-langwa angalya errikbilya-langwa. Wurribina warnumamalya neyama-murruwiya eningaba, kawarumajungwunama akwa kuwenibudinama akwa eneja nakina Neningikarrawara kenuwerrung-wurdenama wurrumurndakakina umba wurribina warnumamalya neyama-murruwiya awurruwurrariya, kawarumajungwunama akwa kuwenibudinama akena

eneja nakina Neningikarrawara kenilekbajama wurrakinu-wa-da. Amandangwe-ka makina mamawura kumakwudangwudinama. Nare-ka kembirra eyakikbijanguma," niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa WarningiJudiya-wa-da.

Jesus nara kiniyengbina enabakiyaba

³⁰ Biya niyama ngarningka Jesus wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa WarningiJudiya-wa, "Nare-ka ngayuwa ningena eyamama awarduma warka ngayabakiyaba. Kilyangkuwerribikajungwuna-manja ngayuwa karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba, kiyaminama ngawa ebina-langwiya kenumakina-mulangwiya Neningikarrawara ngayuwa-manja. Eningerribirra warka ngayuwa kuwar.denama, nara eyamama ebina ningingayindenama umba ebina yimbukwa kiyaminama kiningayindenama nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurragwa. Kuwar.dena-mulangwa ena-langwa yimbukwa warka, kembirra kilyangkuwerribikajungwuna-manja ngayuwa, eningaba yimbukwa kiyaminama ningena," niyama nakina.

³¹ Biya niyama nakina, "Kuminiyengbijajungwuna-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra nara kirrakina awerrungwur.duma nungkwurruwa ngayuwa-manja.

³² Umba eneja ngarningka ningka-langwa nenumamalya nakina nginuminiyengbinama ayakwa nganyangwa-langwa akwa nganja ngayuwa ningeningma amurndakibina ayakwa alyangmandukwuna-wiya niyengbinama ngayuwa-langwa.

³³ "Nungkwurraja kirralarrkama nungkwurra-langwa wurrayakwa-murra nakinu-wa Janjana akwa eneja nginuminiyengbinuma ayakwa alyangmandukwuna nganyangwa-langwa.

³⁴ Mama nara karningerribirra karnumamalya aminiyengbuma ayakwa ngayuwa-langwa umba ngarramakinama enena ayakwa nakina-langwa Janjana kajungwa Neningikarrawara yikenenibikini-yada nungkwurruwa.

³⁵ Eneja nakina Janjana bajananga wuburra niyamama ebina kirrakuminabarrikajinama mamrukwa karnikilikiyada. Kirrenuwilyakajuwama karnikilikila-langwa akwa kirriyekirrerriduma kirrakina. Kembirra kinuminilyelyingmama akinu-wa ayakwa ena-langwu-wa.

³⁶ "Eneja nakina Janjana nginuminiyengbinuma alyangmandukwuna ayakwa ngayuwa-langwa. Umba ngalaja ngarningka engka yikakuwilyakajinama nungkwurruwa-manja nganyangwa-langwa. Amiyambena

akina? Eneja nakina Nungwarrka nginuwar.dikinama ngayuwa-manja ena-langwa warka ningenikiyama-langwa. Kembirra akine-ka warka yikakuwilyakajinama ngayuwa-langwa akwa yikakeningmikinama kirrakina nginilarrka-mulangwa Nungwarrka ngayuwa yangkwurragwa.

³⁷ “Umba ngarningka Nungwarrka nibina nginilarrkama ngayuwa, enejukwaba nginuminiyengbinuma ayakwa nganyangwa-langwa akena nara kirrakina yikinumi-nengkirrikena ena-langwa ayakwa akwa nara yikinirringka nemumukwurra,

³⁸ akwa nara kirrakina yikingayindanga yikuwerrikambilya ngayuwa-manja ningibina nginilarrka-murrumanja Nungwarrka. Kirriyama-mulangwa amurndakakina, kembirra kirrakina kirriyarrkuwurragwa ena-langwa ayakwa.

³⁹⁻⁴⁰ “Nungkwurraja KarningJudiya kirrububungkawa kirringayindenama yikambilyama karniba karningangkawura. Kirrilyangkiyaminama numadadinama numaburangkinama mangma nungkwurra-langwa Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa. Akena nara ngawada! Kirruwarenاما nara awerrikambilyuma ngayuwa-manja. Amandangwe-ka akina ayakwa Neningikarrawara-langwa kirrakumakinama ngayuwa-langwa. Umba ngayuwa-manja yimbukwa yikuwerrikambilya-manja, kembirra yikambilyama karniba karningangkawura kirrakina.

⁴¹ “Mama yikiyangmarngkwajinama ngayuwa-manja akwa mama nara eyangmarngkwajuma ngayuwa-wa umba nara kembirra kirrakina awerrikawarriyakama ningena.

⁴² Ningeningma nganja ngayuwa nara kirrakina alyelying-mama Neningikarrawara umba kirrikadikajungwunama.

⁴³ Nara ngayabakiyaba kilikena yangkwurragwa umba Nungwarrka ningena nginilarrkama yangkwurragwa. Akena nungkwurruwa karningiyekirrerruma ningilikenu-mulangwa ngayuwa enenu-wa angalya. Umba kalikaja-manja wurukwala aburrabakiyaba kaminiyengbijajungwuna-manja yikabumakina-manja kirrakina, kembirra yikiyekirrerridinama warnikilika-langwa yangkwurragwa nungkwurruwa-wa.

⁴⁴ Umba kirruwarenاما kirrakina nara angayinduma nakina Neningikarrawara eyangmarngkwajuma nungkwurruwa-wa. Umba kirriyekirrerridinama kirrabiyangmarngkwajina-mulangwa warnumamalya yimbukwa. Kirriyamarrkinamurra-bina yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-wa?

45 "Dukwa kirrilyangkiyama-bu kirrakina ngayuwa kilikajama Nungwarrku-wa akwa kalekbajama ningena. Akena nara-da! Nakine-ka Nungwarrka yikenilekbajama nungkwurruwa mena-baba kirrilyangmuridinama karniku-minaburrakiyuwa ababurna-langwa ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa.

46-47 Akwa ngarningka kirrilyangkiyaminama-bu kirruwerringwur.denama ena-langwa-manja eningarumuruma ayakwa. Amandangwe-ka Mawijija nginuminarrikarranguma nganyangwa-langwa! Akena nara kirrakina yikuwerrungwur.danga ena-langwa-manja ayakwa ebina narrikarrangu-murrumanja arakburakbakiya-wiya. Nara kirrakina yikuwerrungwur.danga ena-langwa-manja ayakwa-baba, kembirra kirrakina nara awerrungwur.duma nganyangwa ayakwa nganjukwabada akwa nara awerrikambilyuma ngayuwa-manja-da," niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa WarningiJudiya-wa.

6

Jesus nenukwa-mulangwa aninga wurrilyimberrkwulyumida-manja 5,000 warnungkwarba

1⁴ Bi..ya nakina Jesus nilawurradinuma erribaja akinu-wa angalya Keliliyu-wa aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Biya nuwakwudangwudina arakba warnikambarringi-yada warnikilarrimi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwlangwa kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijiba-langwa. Wurrakina arakba kembirra narraburrungkuwarrukwa akina aruma akungwa mijiyangu-ma. Aminambilyuma ekirra nawilyakama akina akungwa Keliliya akwa Daburiyeja. Nuwangkidikarrinu...wa, biya neyar.da ayakuwarra. Kembirra nawurrakilikena angakarjiyinguwa angalya akwa nawurrakambarringa wurrakina yakwujina. Aburaje-ka wurrwurrakwulyumida warnumamalya narrirringkama arrubuda warka Jesus langwa neneningabaka-mulangwa wurrangbangbilyuwamurra warnumamalya. Kembirra neniyuwarnuma arakba enuwa-wa.

5 Eneja Jesus nandiyinga akena nenirringka wurrakina wurrwurrakwulyumida warnumamalya nalikenumurra enuwa-wa. Biya niyama Jesus Bilibu-wa, "Ngamaja ngarna akubeyindenama aninga akakwuni-yada wurrumurndakeyina warnumamalya?" niyama.

⁶ Jesus nenilabenuma niyengbinuma akina ayakwa Bilibamanja neningma-baba arakba nenikiyama-langwa.

⁷ Eneja niyama Biliba enuwa-wa, "Mama akuwilyakama arume-ka angwarnda, umba akilyangmuriduma ngarna ngarnikubeyinda eyukwayuwa aninga warnikalyubari-yada wurrumurndakeyina warnumamalya wurruwilyuwilyabawiya," niyama nakina Biliba.

⁸ Eneja nuwilyaba ningka-dangwa nenikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nambilyuma nakina yakwujina. Nenimikirra Endiruwa nibina Jayumina Bida-langwa nenikumarnjenikba. Niyama nakina Endiruwa Jesus-uwa,

⁹ "Naka nenjarrngalyilya nuwilyakinama amangbala damba eyukwayuwa akwa ambilyuma-kiya akwalya eyukwuijiya-kiya. Akena nara ngarna arijakbama aladikama wurrababurna-baba warnumamalya ena-murra aninga eyukwayuwa," niyama nakina Endiruwa.

¹⁰ Eneja Jesus niyama, "Wurrambarrijina wurrumurdakakina warnumamalya amarda-manja," niyama nakina. Ababurne-ka amarda akina yakwujina akina-manja angalya. Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nawurrakambarringa. Akena wurrilyimberrkwulyumideka 5,000 warnungkwarbe-ka wurruwurrakakina.

¹¹ Kembirra arakba eneja Jesus nirndirrka amurndakibina damba akwa neniyangmarngkwajuwa Neningikarrawarawa. Nukuwarranga niyukwayuwaka akwa nenukwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Aburraja kembirra narreyikena wurruwilyuwilyaba-wiya-wa warnumamalya wurribina nuwangmakayangu-murruwa yakwujina. Niymama ngawa ngarningka akwalya-manja. Kembirra aburraja neyebukeyinuma ngawa wurrakinu...wa yanda-langwa namurndakilada.

¹² Namurndakilada-manja arakba kembirra wurrakina eneja Jesus niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Wurrarrumurndukwuna ebina eyukwayuwa narrilalikamurrumurra umba nara arndakbudadikama," niyama nakina Jesus.

¹³ Kembirra aburraja narrarrumurndukwama ebina aninga narrilalika-mulangwa wurrakina warnumamalya akwa narrilyangburrukwajuwama ememberrkwa ambilyuma-manja aruma ajamurnda ebina aninga eyukwayuwa amangbala-langwa damba amurndakibinalangwa nuwalyubarinu-mulangwa warnumamalya.

¹⁴ Aburraja wurrakina warnumamalya narrirringkama arrubuda ebina niyama-mulangwa Jesus akwa namakijeyinuma wurrakina akwa neyama, "Amandangweka naka Neningikarrawara-langwa nenikumakumaka

ayakwa nibina nenikilarrka nakina yangkwurrangwa enenu-wa angalya-da!" neyama wurrumurndakakina-da.

¹⁵ Akenaeneja arakba nakina Jesus neningma warnikilika-langwa akwa warnikirndirrki-yada wurrakina enuwa warnikangkijiri-yada kajungwa kenubungkawakini-yada nakina Jesus. Kembirra yadikina nilikena arakba ngarningka angerriba angakarjiyingu-wa angalya nakwukawura-da.

Jesus nijirrkingsalyaka-mulangwa karrawara akungwa-langwiya

¹⁶ Biya numamerrkbalina arakba mamawura. Kembirra aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nadirrirnda angerriba ebinu-wa adirrungwarna akungwa Keliliya

¹⁷ akwa namurndakirijawudija mijiyanga-manja arakba akwa narraburrindada erribaja akinu-wa angalya emikirra Kabuniyuma. Biya nalyarrngwalyilyada arakba akina. Eneja Jesus nara kinilikena aburruwa-wa-da.

¹⁸ Kembirra ngalaja arakba arrubuda arrirra nuwadirrbulanga akwa nawarumajungwunuma akina akungwa.

¹⁹ Kembirra aburraja arakba wurrakina warnikabuburrakiyuwa namideyinumurra ngawa amiyerra. Biya kembirra nenirringka nakina Jesus nijirrkingsalyakama karrawara akungwa-langwiya nilikenuma nakwudangwukajungwunuma makinu-wa mijiyanga. Akena aburraja wurrakina nawurrikakbar.de-ka arakba.

²⁰ Umba niyama eneja nakina Jesus aburruwa-wa, "Ngayuwa ningenu...wa!" niyama. "Nare-ka akbar.duma!" niyama nakina-da.

²¹ Aburraja kembirra neningayindanguma wurrakina nakina Jesus warnikirijawudiyi-yada makina-manja mijiyanga akena arngkawura-wiya arakba ngalaja numamindirruwajungwa ariba-manja akwudangwa akina-manja angalya nalikenu-murruwa wurrakina-da.

Warnumamalyanenuminaburangka-mulangwa Jesus-uwa

²² Kembirra mingka-manja mamawura aburraja wurribina warnumamalya nuwambilyu-murrumurra angakuba aburrungkwungaluba, nalyelyimbukweyinuma aburruwa-kiya akwa neyama, "Ngambu-wa nibina kembirra nenungkwarba nilikenuma? Yelakwa nibina ngenirringkama akena nara nibina-da. Ngarrumar-ringkama yimbukwa muwilyaba-ma mijiyanga yarrungkwa akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nalikenuma narijawudiyinuma akena nara nibina Jesus kinilikena aburruwa-manja-da," neyama wurrakina warnumamalyada.

23 Umba ngalaja mamurndakakina mukwala mijiyanga menigiDaburiyeja numamurndakumindirruwajung-wunuma mijiyelya-manja akwudangwa ebina-manja angalya neniyangmarngkwajuwa-murrumanja Jesus ebina-langwa damba Neningikarrawaru-wa nenukwa-murrumanja yakwujina wurrakina-manja warnumamalya.

24 Aburraja narrarringka-manja wurrakina warnumamalya narrilalikama Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa akina angalya, kembirra narijawudija wurrukwala mamurndakakina-manja mijiyanga akwa nalikena angerriba akinu-wa angalya Kabuniyumu-wa nenuminandeyuma wurrakina Jesus-uwa.

Jesus nakina nidamba Nakwenenibika ngakwurra-langwa

25 Bi...ya nuwakburrangaja arakba nakina Jesus jinikakwa-manja akina-manja angalya Kabuniyuma wurrumurndakakina warnumamalya yakwujina ayakuwarra akwa neyama enuwa-wa, "A nungkuwa! Ngambi-yada ningkena ningkiyar.duma yelakwa?" neyama wurrakina.

26 Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, "Wurrengkirraja! Mena-burra karna yirruminaburangkama ngayuwa-wa? Kirrumumiringka-mubaba arrubuda ningiyama-mulangwa ningena-na? Nare-ka! Yirruminaburangkama ngayuwa-wa mena kirralyubarinu-mubaba damba akwa kirriladangu-mubaba nungkwurruwa.

27 Nare-ka aburangkama kengmandina-murruwa aninga umba wurraburangkina ebinu-wa aninga yikakukwuna-murruwa akwenenibika nungkwurruwa-manja yikambilyi-yada karniba kembirra karningangkawura. Amandangwa engburingka ayakwa akina! Eneja Neningikarrawara Nungwarrka kirrenuwilyakajuwama nungkwurruwa-wa nginuwerrungwur.dena-mulangwa ngayuwa-manja. Nginuwerrungwur.denama ngayuwa-manja ningibina-murrada ningurukwularrinu-murrumanja enena-manja angalya. Kembirra nganja ngayuwa kakwunama amukwiyadakina aninga nungkwurruwa-wa," niyama nakina Jesus aburruwa-wa-da.

28 Aburraja kembirra neyama wurrakina enuwa-wa, "Miyambena yirreningayindenama Neningikarrawara yarnikiyama-langwa yarna yarkiladikajungwa-langwa akina aninga?" neyama wurrakina-da.

29 Eneja niyama nakina Jesus aburruwa-wa, "Enenabina awilyaba-ma kirrenumingayindenama nakina Neningikarrawara karnikiyama-langwa nungkwurruwa karnikuwerrikambilyingi-yada ngayuwa-manja ningibina

nginilarrka-murru mana yangkwurrangwa enenu-wa angalya," niyama nakina Jesus.

³⁰ Neyama aburraja enuwa-wa, "Amiyambena kembirra arrubuda nungkaja kiyaminama kajungwa yikuminabilyerrikini-yada nungkuwa Neningikarrawaralangwa arrubuda yirra-langwa akwa yikuwerrungwurdeni-yada nungkwa-langwa-manja ayakwa? Kiyamarrkinama kembirra nungkuwa?

³¹ Aburraja ngakwurra-langwa warningarakburakba-kiya wurrumirumiranyungwa nuwalyubarinuma ebina aninga alarrkingburingka-manja angalya. Ngalaja enena nuwarrikarrijajungwunuma ayakwa akwa neyaminamurra, 'Nenukwamurra nakina wurrumurndakakinu-wa warnumamalya akina damba angaluba karrawara-langwa warnikalyubari-yada,' neyaminamurra akina ayakwa," neyama wurrakina-da.[◊]

³² Eneja niyama nakina Jesus, "Wurrengkirra! Nare-ka nakina Mawijija yikenukwa akina damba karrawara-langwa angubina-langwa nungkwurruwa-wa, umba eneja nganyangwa Nungwarrka nakinabina nenukwama aburruwa-wa akwa ngarningka yikenukwunama amamalya-dangwa damba karrawara-langwa nungkwurrajukwaba nungkwurruwa-wa. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

³³ Umba nganja ningena ningibina ningidirrirnduma yangkwurrangwa abalkaya-langwa, ningiyaminamurra akina wuburra damba yikenukwunama Neningikarrawara nungkwurruwa-wa. Akwa ngarningka kakwunama kirrababurnu-wa karnumamalya akwenenibika ngayuwa yikambilyi-yada karniba karningangkawura-da," niyama nakina Jesus.

³⁴ Kembirra aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, "A nungkuwa, yikukukwuna ngawa akina damba," neyama.

³⁵ Eneja niyama ngarningka Jesus, "Ngayuwe-ka ningena ningibina ningidamba kakwuna-mulangwa akwenenibika nungkwurruwa-wa yikambilyi-yada karniba karningangkawura," niyama Jesus. "Umba nungkwurraja kirribina karningerribirra yikilikaja-manja yikiyuwarna-manja ngayuwa-wa akwa yikuwerrikambilyamanja ngayuwa-manja, nare-ka kembirra kirrakina amureyuma akwa ngarningka nare-ka eyakwurruma umba yikiladenama ngawa kirrakina," niyama.

³⁶ "Umba ngarramakamurra arakba ebina-wiya yirringkama ngayuwa nungkwurruwa akena nungkwurraja nara yikuwerrikambilya ngayuwa-manja.

[◊] 6:31 Exodus 16:4

³⁷⁻³⁸ Nara kidirrirnda abalkaya-langwa ningenikiyami-yada ngayuwa nganyangwa-langwiya mangma umba ningilikena yangkwurrangwa ningenikiyami-yada ngayuwa ena-langwa-langwiya mangma nibina nginilarrka-mulangwa. Ningiyamina-mulangwa amurndakakinalangwiya, kembirra nare-ka aminangkirrajuma ngayuwa karningerribirra karnumamalya yadada kirribina yikilikaja-murrumurra ngayuwa-wa. Kirrababurna-langwa karnumamalya kirribina nginukwamurra Nungwarrka ngayuwa-wa arakba, yikilikajama ngayuwa-wa-da.

³⁹ Umba enena-bina ngawa nginuminingayindenama nibina-murrada nginilarrkama ngayuwa ningenikiyami-yada. Nakina aduwaba nginingayindenama kakwurrajini-yada ngayuwa nungkwurruwa-manja. Nakina nginukwama nungkwurruwa ngayuwa-wa akwa nara kembirra ningena alarrkama karningerribirra ngayuwa-langwa umba kirrababurna-langwa kumandakwuliyinama ngayuwa akwa kawarumajinama kenibikinama nungkwurruwa makina-manja meningarija-langwa mamawura kawarumajungwuna-murrumanja wurribina warningma-murrumurra nakina Neningikarrawara.

⁴⁰ Akwa ngarningka enena-bina aduwaba ningayindenama nganyangwa Nungwarrka. Kirrumurndakibina yikirringkina-murrumurra ngayuwa Ningenikuwenikba akwa yikuwerrikambilya-murrumurra ngayuwa-manja, yikambilyama karniba karningangkawura ngawa kirrakinda. Akwa nganja ngayuwa kembirra kawarumajinama kenibikinama nungkwurruwa meningarija-langwa-manja mamawura," niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya-da.

⁴¹ Kembirra arakba aburraja wurrakina warnumamalya nangwurrkiyengbeyinuma enuwa-langwa niyengbijajungwunu-mulangwa nakina nidamba nibina nidirrirnduma yangkwurrangwa karrawara-langwa angubina-langwa.

⁴² Biya neyama wurrakina, "Jawijiba-langwa nenungkwarba nenikuwenikba Jesus nakina-na? Ngarningma ngarna ena-langwa nungwenikba akwa dirndenikba. Nare-ka nakina amakama ngarna nidirrirndu-mulangwa abalkaya-langwa yangkwurrangwa!" neyama wurrakina.

⁴³ Eneja Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Wurrungwurrkiyengminjadina arakba nara angwurrkiyengbajuma!

⁴⁴ Nara karna karningerribirra alikama eyuwama ngayuwa-wa nungkwurrabakiyaba. Nare-ka-da!

Yikeniyangkijirena-manja Nungwarrka yimbukwa
 nungkwurruwa nibina nginilarrkama ngayuwa,
 kembirra yikilikajama kirrakina ngayuwa-wa. Akwa
 kawarumajinama kirrakina kenibikinama mibina-manja
 ngawa meningarija-langwa-manja mamawura.

⁴⁵ Eneja nakina nuwilyaba nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa narrikarranguma enena ayakwa neyaminamurra, ‘Eneja Neningikarrawara nakina yikenakakirumakinama kirrababurna-langwa karnumamalya,’ neyaminamurra akina ayakwa. Nungkwurraja kirrababurna-langwa kirribina kirrengkirrikajamurrumurra Nungwarrku-wa akwa kirreningmidinamurrumurra enuwa-langwa, yikilikajama ngayuwa-wa kirrakina.*

⁴⁶ Akena nara eyamama akina ayakwa, ‘Kirrakina kirruk-wala karnumamalya arakba kinirringkama Nungwarrka,’ nara eyamama akina. Ngayuwa yimbukwa ninguwilyabam ningenirringkama nganyangwa Nungwarrka, ningibina ningilikenema Neningikarrawara-langwa,” niyama nakina Jesus.

⁴⁷ Biya niyama ngarningka Jesus, “Wurrengkirraja! Kirribina karningerribirra yikuwerrikambilyama ngayuwa-manja, kembirra yikambilyamurra karniba nungkwurruwa karningangkawura.

⁴⁸ Ngayuve-ka ningena ningidamba kenibikina-mulangwa karningangkawura kirrakina. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

⁴⁹ Aburraja nungkwurra-langwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya nuwalyubarinuma akina aninga alarrkingburingka-manja angalya. Biya najungweyinumurra wurrakina wuburra neyaminamurra wurrababurna-langwa warnumamalya najungweyinama.

⁵⁰ Umba enena ngalaja waka damba ebina nadirrirnduma yangkwurrangwa karrawara-langwa, karningerribirra yikalyubarina-manja, nara nungkwurraja kirrakina ajungwuma akwa arukwulyuwakama alikama karnumawurrina kirriyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa,

⁵¹ umba yikambilyama karniba karningangkawura enuwa-manja. Ngayuwa-bina ningena ningidamba kenibikina-mulangwa kirrakina ningibina ningidirrirnduma yangkwurrangwa abalkaya-langwa. Ebina damba kakwunama nungkwurruwa-wa ningenumadangkwa akina. Kakwunama akina kirrababurna-langwa karnumamalya kajungwa yikambilyi-yada karniba karningangkawura

kirrakina-da," niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

52 Kembirra arakba aburraja wurrumurndakakina warnumamalya WarningiJudiya nuwawinyambakeyinuma nebeyinuma aburruwa-kiya akwa neyama, "Kiniyamar-kama kembirra naka nenungkwarba akenukwunama ena-langwa nenumadangkwa ngarnikalyubari-yada ngakwurruwa? Nare-ka-da!" neyama wurrakina-da.

53 Kembirra eneja Jesus niyama aburruwa-wa, "Wurrengkirraja! Nara-manja kirrakina nungkwurruwa alyubaruma nganyangwa ningenumadangkwa ningibina-langwa ningirukwularrinu-mulangwa enena-manja angalya akwa nara-manja ebekuma nganyangwa merra, kembirra nara ambilyuma karniba karningangkawura kirrakina-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

54 Umba yikalyubarina-manja ningenumadangkwa akwa ngawa yikibekina-manja nganyangwa merra, kembirra yikambilyama karniba karningangkawura akwa nganja ngayuwa kawarumajinama kenibikinama nungkwurruwa mibina-murrada ngawa meningarija-langwa mamawura.

55 Umba nganyangwa ningenumadangkwa ningena wuburra amamalya akwalya akwa ngalajukwaba nganyangwa merra makina wuburra amamalya akubibeka.

56 Nungkwurraja kirribina karningerribirra yikalyubarina-murrumurra nganyangwa amadangkwa akwa yikibekina-murrumurra nganyangwa merra, akiyakeyinama ngarruwurrakawura-ma enena-manja angalya.

57 Eneja Nungwarrka nginilarrkama ngayuwa. Akwa nganja ningena ningambilyama ningeniba mena nginukwamubaba akwenenibika ngayuwa-manja. Kembirra nungkwurrajukwaba yikalyubarina-manja nganyangwa amadangkwa, karniba yikambilyama mena kenibikinamubaba ngayuwa kirrakina.

58 Umba ngayuwa ningena ningidamba ningibina ningidirrirnduma yangkwurrangwa karrawara-langwa. Akena enena damba nara wuburra akina aninga ebina nuwalyubarinuma nungkwurra-langwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya akwa najungweyinuma. Nungkwurraja kirribina karningerribirra yikalyubarina-manja enena damba, yikambilyama karniba karningangkawura kirrakina-da,"

59 niyama nakina Jesus nenuwilyakajuwama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya yakwujina akina-manja jinikakwa akina-manja angalya Kabuniyuma.

Jesus niyengbinu-mulangwa ayakwa akambilya-mulangwa ngarniba ngarningangkawura

⁶⁰ Kembirra aburraja wurrakina wurrababurna warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nawurrakengkirrikenuma amurndakakinu-wa ena-langwu-wa ayakwa akwa neyama, “Nare-ka, akina ayakwa ngarrilyangmuridinama ngarnikenningmidi-yada ngakwurruwa. Angkaburra kembirra kuwengkirrikiyi-yada akinu-wa ayakwa?” neyama wurrakina.

⁶¹ Umba eneja nakina Jesus nenumilyakwenuma arakba ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nangwurrkiyengbeyinuma aminakina-langwa ayakwa. Biya niyama kembirra Jesus aburruwa-wa, “Jerriya kembirra kirruwarenamena ena ayakwa nganyangwa kajungwa kirrakina nari-yada eyuwama ngayuwa-manja?

⁶² Nungkwurruwa yikirringkina-manja ngayuwa ningibina-murrada ningirkwularrinuma enena-manja angalya kuwarumajungwuna-manja ningena kilikajamanja karrawaru-wa akinu-wa angalya ebina ningambilyumurruwa adinuba-wiya, kembirra yikiyamarrkinama yikeningmidinama kirrumurndakeyina?

⁶³ Nakina-bina eneja Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa yikenenibikinama karningangkawura kirrakina. Umba nungkwurraja kirrilyangmuridinama nungkwurrabakiyaba karnikiyama-langwa. Umba enena ayakwa ebina ningiyengbinuma nungkwurruawa, yikuwerrungwur.dena-manja akina, kembirra eneja Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa yikenenibikinama karningangkawura kirrakina.

⁶⁴ Akena nara karna kirrukuala awerrungwur.duma akina-manja ayakwa,” niyama Jesus. Arakba-wiya Jesus naburradadangu-wiya ena-langwa warka, nakina neningma arakba wurrakina warnumamalya kawerrikambilyamurrumurra enuwa-manja akwa ngarningka wurribina wurruwilyaba nara-murrumurra awerrikambilyuma enuwa-manja, wurrakina-bina karrakwunama nakina Jesus wurrukwalu-wa warnumamalya kenuwurrikbinamurruwa.

⁶⁵ Biya niyama ngarningka nakina Jesus, “Nara karna karningerribirra alikama ngayuwa-wa. Yikenangkijirenamanja yimbukwa nganyangwa Nungwarrka kirrakina, kembirra yikilikajama ngayuwa-wa. Nara karna awerrungwur.duma akina-manja ayakwa-baba, kembirra ngarramakama amurndakakinu ayakwa nungkwurruawa,” niyama nakina Jesus.

⁶⁶ Yadikina-langwiya ngawa aburraja wurrababurna warnikabuburrakiyuwa ena-langwa namurndakilyangkar-rngajungwa akwa nara arakba keniyuwarna enuwa-manja wurrumurndakakina-da.

⁶⁷ Eneja Jesus nenirringka-manja wurrumurndakibina ne-nilalikama nakina arakba, kembirra niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwu-wa wurrambilyuma, “Nungkwurrajukwaba kirringayindena yiki-likaja arakba yikilalikina ngayuwa?” niyama nakina Jesus-da.

⁶⁸ Eneja niyama nakina Jayumina Bida enuwa-wa, “Naramuruwa wurribina warningaba yarnikiliki-yada yarna! Ningkakina-bina yirramakama yarna ebina ayakwa yikakenibikinama yarningangkawura.

⁶⁹ Kembirra arakba yarne-ka yirruwerrikambilyama nungkuwa-manja akwa yarningma ningkakina ningkibina ningkungwurriyaka ningkuwilyaba-ma nginilarrkama angaluba Neningikarrawara,” niyama nakina Bida.

⁷⁰ Kembirraeneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Ngayuwa ninguekbalyinuma kirrumemberrkwa kirrambilyuma-na? Akena kirruwilyaba karna yelakwa Namukwa-langwada!” niyama nakina Jesus aburruwa-wa-da.

⁷¹ Nakine-ka Jesus niyengbinuma Judija-langwa nibina nenikuwenikba nakina-langwa Jayumina NeningiKariyada. Nakina-bina nuwilyaba nibina wurrumemberrkwa wurrambilyuma-langwa warnikabuburrakiyuwa akena nakina-bina nenikukwi-yada nakina Jesus wurrakinu-wa wurrukwala warnumamalya nenuwurrikbina-murruwa nakina-da.

7

Nara wurrakina kawerrikambilya Jesus-manja

¹ Bi...ya eneja Jesus nilikenuma yenjerrikina engku-wa iya engku-wa angalya yakwujina Keliliya-manja. Aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa neningayindanguma warnikuwardi-yada nakina Jesus. Kembirra aminakina-langwa nara kinengayindanga arakba Jesus kinilikena angerriba Judiyu-wa.

² Ngalaja arakba nuwakwudangwukajungwunuma warnikambarringi-yada warnikilarrimi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya wurrababurna-langwa amurndakibina-manja amiyerriya nalungkwayangu-murrumanja warnikalyubari-yada aninga-murriya akwa

warnikilyelyimbukwaji-yada ayakwa aburra-langwa-langwa wurrarumuruma. Akina emikirra kembirra Akwulungkwayija.[◊]

³ Aburraja kembirra Jesus-langwa warnikumarnjena nenirinjarrkama akwa neyama enuwa-wa, "Wulalika ena angalya umba jeyi! Likaja angerriba akinu-wa angalya Judiya kajungwa wurrakina warnikabuburrakiyuwa nungkwa-langwa karrirringkini-yada amukwiyadakina arruburrubuda warka wuburra ningkuwar.danguma.

⁴ Kangayindena-manja warnumamalya kuweningmidina-manja nungkwa-langwa-langwa warka, kembirra nara abuwarrkama awarduma nungkwa-langwa warka amurama ningkakina. Umba kuwar.denama warka ningkablyerra kaburringkina-murrumanja wurrakina wurrababurna-langwa warnumamalya," neyama wurrakina warnikumarnjena enuwa-wa.

⁵ Nara aburrajukwaba ena-langwa warnikumarnjena kawerrikambilya enuwa-manja wurrakina.

⁶ Eneja kembirra Jesus niyama aburruwa-wa, "Nara ambaka ningena nalikaja-wiya ningenikablyerrika-langwa nibina narrubuda-dangwa nilyengma Neningikarrawara. Umba nungkwurraja nungkwurra-langwa mamawura meningerribirra makina karnikiyama-langwa.

⁷ Aburraja warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja, nara awurrikbama nungkwurruwa-wa umba ngayuwa-wa buwurrikbinama wurrakina ningarralekbenu-mulangwa ngawa neyamina-mulangwa awurruwurrariya.

⁸ Nungkwurraja jeyi! Wurrilikaja wurrilyengmena arakba akinu-wa Akwulungkwayija nara-baba ningena alikama akinu-wa Akwulungkwayija, nara-baba ambaka ningena nalikaja-wiya ningenikablyerrika-langwa nibina narrubuda-dangwa nilyengma Neningikarrawara," niyama Jesus.

⁹ Kembirra nambilyuma ngawa yakwujina nakina akina-manja angalya Keliliya-da.

Jesus nilikenu-mulangwa Akwulungkwayiju-wa

¹⁰ Aburraja kembirra Jesus-langwa warnikumarnjena nalyengmanguma wurrakina Jirujalemu-wa adinakba akinu-wa Akwulungkwayija warnikambarringi-yada amurndakibina-manja amiyerriya. Akwa ngarningka aburrajukwaba wurrababurne-ka warnumamalya nalikenuma yenjerikina akinu-wa Akwulungkwayija. Eneja

[◊] 7:2 Leviticus 23:33-44

Jesus nakina narijidinuma arija-langwa. Nara kinabilyer-rikajungwuna umba numurama nenuwurrakiyuwarnuma.

¹¹ Akini-yada ngawa aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya nenuminembirrarinuma nuwaburangkeyinuma nakinu-wa Jesus akwa narreyengkilabenuma wurrumurndakakina-manja warnumamalya warningakwujina-manja akwa neyama, "Nangamba nibina nenungkwarba?" neyama wurrakina.

¹² Aburraja wurrababurna warnumamalya wurribina nuwambilyuma yakwujina, nalyelyimbukweyinuma naminijirakajeyinuma ayakwa wurrakina enuwa-langwa akwa neyama wurrakina wurrukwala, "Neningabe-ka nakina nenungkwarba." Umba wurrukwala aburraja neyama, "Nare-ka! Ngarrenikadikinama ngarna ngarnumamalya nakina," neyama wurrumurndakakina.

¹³ Akena nuwakbar.danguma wurrumurndakakina-langwa wurrububungkawa WarningiJudiya-langwa karrangajina-mulangwa wurrakina. Kembirra nara karrabilyerrika ayakwa enuwa-langwa umba narriyukwujiyakama nalyelyimbukweyinuma.

¹⁴ Bi...ya akina Akwulungkwayija nara kajerridina ambaka umba nuwakwuleyinuma makina-manja ambaka mamawura. Kembirra eneja nakina Jesus nilikena Neningikarrawara-langwu-wa angalya akwa arakba nenakakirumakama wurrumurndakakina-manja warnumamalya yakwujina.

¹⁵ Aburraja kembirra wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya neyakibbijangeyinuma angwurra akwa neyama, "Nakaka nenungkwarba nare-ka kinambarrina nakina adinakba-kiya wurrarumuruma-manja warnikakakirumaka ngakwurra-langwa-manja. Umba niyamarrkama kembirra naka neningmidinuma ababurna-langwa?" neyama wurrakina namakijeyinuma.

¹⁶ Kembirra eneja Jesus niyama wurrumurndakakinuwa warnumamalya, "Enena ayakwa ngarrakakirumakina-nama ebina, nginukwama Neningikarrawara nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa. Nara nganyangwa ayakwa ena umba nibina-langwa.

¹⁷ Nungkwurraja yikilyangkuwerribikajungwuna-manja karnikiyama-langwa ebina kirrenumingayindenamulangwiya Neningikarrawara, kembirra yikenengmidinama akina ayakwa nganyangwa ebina nginukwa-murrikba Neningikarrawara akwa ningiyengbina-murrikba ayakwa ngayabakiyaba nganyangwa-langwiya mangma.

¹⁸ Kangayindangu-manja ningena kabiyangmarngkwajini-yada akwa kabingkubarrngajini-yada wurrukwala ngayuwa-manja, kembirra kuminiyengbijajungwunuma ngayabakiyaba. Akena nganja ningeningayindenama kiningkubarrngajini-yada nakinu-wa Neningikarrawara nibina nginilarrka-murruwa ngayuwa yangkwurrangwa. Ningeningayindena-mulangwa kiningkubarrngajini-yada enuwa-wa, kembirra ningiyengbinama ena-langwa ayakwa, nara ningena ekadikama umba ningilarrkularrkabinama ningena.

¹⁹ Eneja Mawijija kirrenumakama eningarumuruma ayakwa Neningikarrawara-langwa-na? Akena nara kirruwilyuwilyaba kirrakina yikuminiyarrkuwaraka akina ayakwa akwa kirriyaminama ngawa kirrakina aduwabada. Miyambeni-yada kirrilyangkuwerribikajungwunama yikuwardena-mulangwa ngayuwa kirrakina-na?" niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa WarningiJudiya warnumamalya.

²⁰ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnumamalya neyama wurrakina, "Ningkarrawilyakinama wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa ningkenabina-na! Nare-ka yarna angayinduma awarduma nungkuwa-manja!" neyama wurrumurndakakina.

²¹ Eneja niyama Jesus aburruwa-wa, "Kirriyakikbjangey-inuma kirrarndadinuma nungkwurruwa ninguar.dangu-mulangwa ngayuwa ebina awilyaba warka arrubuda Jebuda-manja.

²² Eneja arakburakba-wiya Mawijija nenumakama nungkwurra-langwa-manja warnumamalya ebina ayakwa yikaringandena-mulangwa yikamukaduwamurrikina-mulangwa nungkwurra-langwa wurrangaringariya warninikuwenungwa mamangbala mabiyakarbiya-manja mamawura. Akena nara nakina Mawijija kiniyengbina akina ayakwa kinablyerrika umba aburraja nungkwurra-langwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya neyengbinuma akina. Mama Jebuda makina mamawura umba yikamukaduwamurrikina ngawa warnungkwarba wurrangariya makina-manja ngawa mamawura-da,

²³ kajungwa yikinuminiyarrkuwarakini-yada Mawijija-langwa-manja eningarumuruma ayakwa. Kembirra miyambena-burra kirrawinyambadina ngayuwa-manja ningeneningabaka-mulangwa nibina nenungkwarba Jebuda-manja?

²⁴ Kirrilyangkuwerribikajungwunama ngarnumamalya-langwa ngarningaba-murrikba akwa ngarruwurrariya-

murrikba ngarrakina. Kirrilyangkuwerribikajungwunuma arakba ninguwurrariya-murrikba ngayuwa kirrakina. Nara alyangkuwerribikajungwuma karna warningikarrawaralangwa warnumadangkwa umba warningarrawalangwa wurraminilyangkuwerribikajungwuna ebinalangwiya alyangmandukwuna," niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

Warnumamalya nenuminilyelyimbukweyinu-mulangwa nibina-langwa nenijirrkumarnu-mulangwa Neningikarrawara neningadinakba

²⁵ Aburraja wurrakina warnumamalya Warningijiru-jalema nenirringkama nakina Jesus nenakakirumakama wurrumurndakina-manja warnumamalya niyengbinuma abilyerra ayakwa. Akena nara aburraja wurrakina wurrububungkawa kuwawinyambadina akwa nara keniba enuwa-wa. Kembirra wurrukwala warnumamalya naminandabumeyinuma akwa neyama, "Nakinabina nenungkwarba nibina neningayindanguma kenuwardanguma wurrububungkawa wurrakina-na?

²⁶ Akena kwuja! Nara aminilawurrakajuma ayakwa enuwa-wa umba niyengbinama abilyerra ayakwa. Dukwa warningma ngakwurra-langwa wurrububungkawa-baba nakina-bina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba.

²⁷ Dukwa nara-da! Ngarningma ngarna akina angalya nilikenu-mulangwa nakina nenungkwarba narumidinumulangwa. Akena kinilikaja-manja nakina-murrada yangkwurrangwa, ngarningbala akina angalya kinilikajamulangwa nakina," neyama wurrakina warnumamalya.

²⁸⁻²⁹ Eneja Jesus nenakakirumakama ngawa yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Akwa niyangkuwarumajungwunuma nakina ayakwa akwa niyama, "Dukwa karningma ngayuwa, dukwa karningbalada! Akwa dukwa karningma akina angalya ningilikenu-mulangwa ngayuwa, dukwa nara ngawa-da! Akena nara kilikena ngayabakiyaba yangkwurrangwa nganyangwlangwiya mangma umba ningilikenuma nibinalangwa nginilarrka-mulangwa ngayuwa enenu-wa angalya akwa nilyangmandukwuna-dangwa nakina. Nungkwurruwa karningbala nakina umba ngayuwa yimbukwa ningeningmidinama-da!" niyama Jesus nakinada.

³⁰ Kembirra aburraja wurrumurndakakina warninungk-warba wurrukwala neningayindanguma warnikirndirrkilya yada nakina Jesus akena nara ngawa kenuminjirrkilyinga wurrakina enuwa-manja mena nara ambaka numinilikenu-wiya nenikuminablyerrika-langwa nibina-langwa nenilarrka-mulangwa Neningikarrawara nakina-bina narrubuda-dangwa nilyengma.

³¹ Akena aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna nawerrikambilyuma enuwa-manja umba naminandabumeyinuma akwa neyama wurrakina, “Nakaka nenungkwarba ngarrenuminablyerrikama arrubuda Neningikarrawara-langwa ebina nuwabuwarrukwajungwunu-mulangwa. Kinilikajamanja yangkwurrangwa nibina nenuminijirrkumar numa Neningikarrawara neningadinakba, kembirra eningumiyyambena warka kinuwar.denama nakina yelakwa? Arrubuda-dangwa yinda aba-kiya? Nara nakina awar.duma amurndakayuwaya-na?” neyama wurrakina warnumamalya-da.

³² Aburraja wurrumurndakakina WurruBarija warnungkwarba nuwengkirrikenuma wurrumurndakakina warnumamalya nangwurrkiyengbeyinu-mulangwa Jesus-langwa. Kembirra wurrumurndakakina WurruBarija akwa ngawa wurrububungkawa WurruMinida warnungkwarba narralarrka wurrukwala wurrakina warnikakukwurraja Neningikarrawara-langwa angalya yenjerrikina warnikirndirrkilyada akwa warnikididi-yada enuwa.

³³ Akena eneja Jesus niyama, “Ngayuwa ningena ningambilyama yelakwa aduwaya-wiya. Kembirra arakba kilikajama nibinu-wa nginilarrka-murruwa ngayuwa yangkwur rangwa.

³⁴ Yikabuburangkeyinama kirrakina ngawa ngayuwa-wa akena nara akburrangama. Nara karna alikama ngayuwa kilikaja-murruwa. Aminakina-langwa kembirra nara karna akburrangama ngayuwa,” niyama nakina.

³⁵ Kembirra aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa neyama, “Ngambu-wa-bina naka kinilikajama kembirra nara ngakwurruwa akburrangama? Yinda kinilikajama angerriba eminingku-wa angalya nuwambilya-murruwa wurribina ngakwurra-langwa warnumamalya kajungwa kenuwilyakajini-yada ayakwa wurribina WarningiJudiya-ma warnumamalya-na?

³⁶ Ngarrenumakama nenikilika-langwa yenjerrikina akwa ngakwurruwa akinuminaburangkina-mulangwa enuwa-wa akena nara akburrangama nakina ngakwurruwa mena nara-baba ngarna alikama kinilikaja-murruwa. Kembirra

dukwa neyamarrkama amurndakibina ayakwa ngarrenu-makama niyengbinuma?" neyama wurrakina.

Akwenenibika akungwa kakwularrina-mulangwa

37 Kembirra numarakbada makina meningarijalangwa mamawura meningilarrngekburna akinalangwa Akwulungkwayija nuwambarrinu-mulangwa warnumamalya amurndakibina-manja amiyerriya warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwa-langwa wurrarumuruma.³⁷ Eneja Jesus narjiyinga akwa niyengbina niyangkuwarumajungwuna akwa niyama, "Kirribina karningerribirra yikiyawurrina-manja akungwa, kwa! Yikilikaja ngayuwa-wa kajungwa kebekajini-yada.

38 Ngalaja arakburakba-kiya-wiya enena ayakwa nuwarrikarrijungwunuma akwa neyamama, 'Karningerribirralangwa karnumamalya kirribina yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra arrawa-langwa nungkwurralangwa-langwa yukwudukwuda kakwularrinama akwenenibika akungwa wuburra amukwa akungwa neyaminama,' neyamama akina ayakwa," niyama nakina Jesus.

39 Biya nenumaka-manja amurndakibina ayakwa akungwa-langwa, niyengbinuma Neningikarrawara-langwa-langwa Nenumawurrina. Akena akini-yada ngawa nara ambaka nakina Jesus kinijungwuna akwa kinuwarumajungwuna mabiyakarbiya-manja mamawura. Kembirra nara eneja Neningikarrawara ambaka kenilarrkena nakina Nenumawurrina warnumamalyu-wa. Umbo ambaka-murra wurrumurndakibina warnumamalya kawerrikambilya-murrumurra Jesus-uwa, kembirra kenumenama nakina Nenumawurrina wurrakina. Akwa enamba-langwa kenumamurikajinama warnikiyamalangwa eninginingaba-wiya arngkababurna-langwa wuburra laka amukwa akungwa eningaba nabulbeyinama arngkababurna-langwa.

Warnumamalya neningirrajuwa-mulangwa Jesus-langwa

40 Aburraja wurrumurndakibina warnumamalya nuwengkirrikena amurndakakina ayakwa Jesus niyengbinu-mulangwa akena naminandabumeyinuma akwa nenangkuwabijuwama wurrakina. Biya wurrukala neyamamura, "Amandangwe-ka nakina nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa nibina nenikilarra nakina yangkwurrangwa," neyama wurrakina.

41 Wurrukala neyamama, "Nakina-bina nenumini-jirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara

³⁷ 7:37 Janjana 7:2

neningadinuba-wiya neningadinakba!" Aburraja
wurrukwala neyamama, "A.a! Nara arukwularruma nakina-
murrada neningadinuba-wiya akina-manja angalya Keliliya!
Nare-ka!

⁴² Ebina ayakwa nuwarrikarrijajungwunuma
Neningikarrawara-langwa-manja jurra, ngarrakumak-
inama numinakina-langwa enejukwaba kinilikaja-
mulangwa nenikaduwa numirenikba Deyibida-langwa-
langwa akwa nenikirukwularra-langwa nakina Deyibida-
langwa-manja angalya Bediliyema-manja," neyama
wurrukina. Akena warningbala wurrukina nirukwularru-
mulangwa Jesus Bediliyema-manja.

⁴³ Kembirra arakba nawurrabarriyinuma Jesus-langwa.

⁴⁴ Wurrukina neningayindanguma warnikirndirrki-
yada nakina Jesus akena nara kenuminjirrkilyinga
wurrukina.

⁴⁵ Aburraja wurrumurndakibina warnungkwarba
narrakukwurrujuwa-murrumurra Neningikarrawara-
langwa angalya, wurrumurndakibina-murrada
warnikirndirrki-yada Jesus, nalawurradinuma angaluba
Jesus-langwa akwa wurrakinu-wa wurrububungkawa
WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba akwa
aburraja neyama aburruwa-wa, "Miyambena-burra nara
yikinuwilyaka nibina nenungkwarba yangkwurrangwa?"
neyama wurrukina.

⁴⁶ Aburraja namurndakiyama wurrukina, "Nara ambaka
wurribina warningerribirra warnumamalya keyengbin-
langwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wuburra naka
nenungkwarba niyengbinuma," neyama wurrukina.

⁴⁷ Neyama aburraja WurruBarija, "Wayi! Kir-
renikadikama nakina nungkwurrajukwaba!

⁴⁸ Nara wurruwilyuwilyaba wurrububungkawa kawer-
rikambilya wurrukina Jesus-manja akwa yirrajukwaba Yir-
ruBarija.

⁴⁹ Wurrumurndakibina wurrumurndakangaba
warnumamalya nuwengkirrenu-murrumurra Jesus-uwa,
warningbala eningarumuruma ayakwa Mawijija-langwa.
Kembirra nakine-ka Neningikarrawara kenikbajinama
wurrukina biya alibina-wiya keyaminama ngalaja
awurrariya aburruwa-manja," neyama wurrukina
WurruBarija nalyangkiyama akena nara-da.

⁵⁰ Nuwilyaba NuBarija nenungkwarba Nikidima,
nibina nilikenu-murrada Jesus-uwa ebina-wiya, nara
kinilyangkuwamina warnikuwardi-yada Jesus umba
niyarrkabuwarrkama ngawa akwa niyama nakina
wurrukwalu-wa WurruBarija warnungkwarba,

⁵¹ “Ngakwurra-langwa eningarumuruma ayakwa ngarrakumakinama nara alekbama ngarna warnumamalya nara-wiya engkirrikama aburra-langwa ayakwa umba adinuba-wiya akeningmikajungwunama wurrumurndakakina-langwa warnumamalya neyamamulangwa biya kembirra ngarna akalekbajama wurrakina. Nara kembirra ngarna awarduma eningiyanda-langwa nakina,” niyama nakina Nikidima.

⁵² Aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, “Nungkwasukwaba ningkena kinuminawilyaba-ma angalya Keliliybina-na? Jerriya neningaba nakina nibina nenungkwarba NeningiKeliliya? Wurringkina kemba Neningikarrawaralangwa jurra kekingmidini-yada ngawa nara wurribina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa kalikena-langwa Keliliya-langwa akwa nara alikama ngawada,” neyama wurrakina.

*Narringakburruangu-mulangwa dibina didarringka
nuwilyaba-manja nenungkwarba*

⁵³ Aburraja kembirra wurrababurna-langwa warnumamalya namurndakilikena arakba aburra-langwu-wa angalya

8

¹ umba eneja Jesus nilikena angakarjiyingu-wa angalya Alibumanju-wa.

² Biya kembirra nekbadu-manja wurdarriya-wiya angalya, nilawurradina Jesus angerriba Neningikarrawaralangwu-wa angalya Jirujalemu-wa. Kembirra aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nawurrakilikena enuwa-wa. Eneja nambarringa yakwujina akwa nenuwilyakajuwa wurrumurndakakina.

³ Aburraja WurruBarija warnungkwarba akwa warnikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa nerringawilyaka duwilyaba didarringka nakinu-wa Jesus. Aburraja wurrukwala warnumamalya nerringakburruangama nuwilyaba-manja nenungkwarba dakina. Wurrakine-ka WurruBarija akwa warnikakakirumaka nerringarjiyaja wurrilyimbilyimberrkuwilyarра-manja warnumamalya.

⁴ Kembirra neyama wurrakina Jesus-uwa, “Bungkawa, daka wurrangaba nerringakburruangama nuwilyaba-manja nenungkwarba yingumungkwuluma!

⁵ Neyamama akina ayakwa Mawijija-langwa ngarrakumakinama akingawardena akingajungwajinama malarra-murra dadikarriyakajungwa-manja dadikiyaminjama didarringka. Kembirra nungkwaja ningkiyamarrkina?” neyama wurrakina.

⁶ Neyengbinuma akina ayakwa wurrakina kajungwa warnikukwudirrki-yada nakina Jesus nenikiyami-yada awurrariya akina warnikilekbi-yada, akena eneja Jesus nabuluwendinga ajiringka-wa akwa narrikarranga enalangwa-murra ayarrka ajiringka-manja.

⁷ Neyaminjama ngawa neniyengkiyengkilabenu...wa. Eneja kembirra Jesus nuwarumajungwa akwa niyama aburruwa-wa, "Kirribina nara yikiyama awurruwurrariya kirruwilyuwilyaba, kembirra wurrumamena meningadinuba-wiya malarra akwa yikerrikbina yikingar.dirrena," niyama Jesus.

⁸ Biya nabuluwendinga ngarningka akwa narrikarranga ajiringka-manja.

⁹ Aburraja wurrumurndakrina WurruBarija warnungkwarba akwa warnikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa nuwengkirriken-manja akina ayakwa niyengbinuma Jesus, nawurrakijadanga arakba wurrarumuruma wurruwilyuwilyaba-wiya adinuba-wiya, kembirra angerriba wurriyukwayuwa-wa. Neyaminjamama ngawa bi...ya Jesus yimbukwa nuwilyaba nambilya nakwukawura akwa dibina didarringka.

¹⁰ Kembirra Jesus nuwarumajungwa akwa niyama dakinuwa didarringka, "Wa! Ngambu-wa wurrumurndakibina yelakwa warnumamalya? Kada nara wurribina yelakwa kabulekbenuma nungkuwa?" niyama nakina.

¹¹ Ngalaja yingiyama enuwa-wa, "Nare-ka wurribina kirrinjeya!" Kembirra Jesus niyama ngaluwa-wa, "Ningenan ganjukwaba nara alekbuma nungkuwa-wa, umba jeyi! Likaja akwa nara arakba arriyakajungwuma awurrariyawala!" niyama Jesus nangamaka.

*Jesus nambilya-mulangwa Nenikilarrkabarraka
ngarnumamalya-langwa*

¹² Eneja nakina Jesus nambilyuma yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Biya niyengbinuma arakba ayakwa ngarningka nakina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya akwa niyama, "Ngayuwe-ka ningena Ningenicikarrkabarraka kirrababurna-langwa karnumamalya enena-manja angalya. Karningerribirra-langwa kirribina yikiyuwarna-manja ngayuwa-manja, nara kembirra kirrakina alikama alarrumurda-langwiya akwa nara angkungkuwabijuma alyangmandukwuna ayakwa umba yikilikajama nganyangwa-langwiya akilarrkabarraka akwa kaminablyerrikinama Neningikarrawara nungkwurra-langwa nibina

yikenenibikinama kirrakina karningangkawura," niyama nakina Jesus.

¹³ Aburrajukwaba WurruBarija warnungkwarba nuwambilyuma wurrakina yakwujina akwa nangwurkiyengbinuma akwa neyama Jesus-uwa, "Nungkuwa ningkena ninguminiyengbijajungwunama ayakwa akena nungkwa-langwa ayakwa eningilyangmandukwuna-ma akina!" neyama wurrakina WurruBarija Jesus-uwa-da.

¹⁴ "A.a! Nare-ka!" niyama nakina Jesus. "Ningeningma ngayuwa akina-langwa angalya ningilikenu-mulangwa yangkwurrangwa akwa akinu-wa angalya ngarningka kilikaja-murruwa ningena. Akena nungkwurraja karningbala ambaka yadikina ningilikenu-mulangwa akwa yenjerrikina kilikaja-murruwa ngayuwa. Ningeningma arakba akina angalya nganyangwa, kembirra mama ningena ninguminiyengbijajungwunama ayakwa nganyangwa-langwa, umba alyangmandukwune-ka nganyangwa ayakwa ena.

¹⁵ Nungkwurraja kirrakina kirlilyangkuwerribikajungwunama warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba wurrakina nungkwurra-langwa-langwiya mangma kirriyakuwerribikaja-mulangwiya. Umba nganja ngayuwa nara alyangkuwerribikajungwuma warnumamalya-langwa aduwaba

¹⁶ umba ambaka-murra kilyangkuwerribikajungwunama ngayuwa warnumamalya-langwa, akwa kembirra kilyangkuwerribikajungwunama dirrbura ngawa mena nara-baba ngayabakiyaba eyamama umba yinaja yinuwa yinilyangkuwerribikajungwunama warnumamalya-langwa yinalakena ngayuwa akwa nibina nginilarrkama yangkwurrangwa. Nara ningena ngayabakiyaba, kembirra alyangmandukwuna nganyangwa ayakwa akina.

¹⁷ Ngalaja nungkwurra-langwa arumuruma ayakwa awilyaba neyaminama, 'Kirrambilyuma-kiya karnumamalya yikaminiyengbina-manja ayakwa adidirrbura wurrukwalalangwa warnumamalya kinalakina, kembirra alyangmandukwuna akina ayakwa nungkwurna-langwa,' neyaminama ayakwa akina.

¹⁸ Ngayuwa ninguminiyengbijajungwunama ayakwa nganyangwa-langwa akwa enejukwaba nganyangwa Nungwarrka nginuminiyengbinama nganyangwa-langwa nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa nakinda," niyama nakina Jesus-da.

¹⁹ Aburraja neyama wurrakina WurruBarija warnungkwarba enuwa-wa, "Nangamba kembirra Nungwena nungkwa-langwa?" neyama wurruwurrakakina.

Eneja nikeyeliwuama nakina Jesus aburruwa-wa akwa niyama, "KIRRILYANGKIYAMINAMA karningma ngayuwlangwa kirrakina akena nara-da! Umba karningma-manja karna ngayuwa, kembirra yikeningmidinama enejukwaba nganyangwa Nungwarrka," niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba.

²⁰ Niyengbinuma akina ayakwa nakina akini-yada ngawa nenakakirumaka-manja warnumamalya yakwujina arrawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya narrakakumarnu-murrumanja eyukwayuwa bada eningangwarnda-langwa. Akena nare-ka wurrakina kenumanga kenuwilyaka nakina mena nara-baba ambaka numinilikenu-wiya nenikuminabilyerrika-langwa nibinalangwa nenilarrka-mulangwa Neningikarrawara nakinabina narrubuda-dangwa nilyengma.

Nara kirrakina alikama akinu-wa angalya kilikaja-murruwa ngayuwa

²¹ Biya niyama ngarningka nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Ngayuwa kilikajama ningena engku-wa. Nungkwurraja yikuminandiyama ngayuwa-wa akena nara kirrakina akburrangama-da. Nara kirrakina alikama akinu-wa angalya kilikaja-murruwa ngayuwa umba yikambilyama yelakwa yikijungwunama mena kirriyaminjamina-mubaba awurruwurrariya kirrakina," niyama nakina Jesus.

²² Kembirra aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya naminandabumeyinuma akwa neyama namakijeyina, "Niyamama nakina, 'Nara kirrakina alikama akinu-wa angalya kilikaja-murruwa ngayuwa,' niyamama. Dukwa amiyambena akina ayakwa? Dukwa nakina kinuwardijungwuni-yada," neyama wurrakina.

²³ Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, "Nungkwurra karna karningiyelakwa enena-langwa angalya umba nganja ningena ningeningangaluba karrawara-langwa. Nara ningena ningeningiyelakwa enena-langwa angalya.

²⁴ Aminakina-langwa-bina ningiyamama ngarramakama nungkwurruwa-wa, 'Yikambilyama yelakwa nungkwurruwa yikijungweyinama mena kirriyaminjamina-mubaba awurruwurrariya kirrakina,' ningiyamama. Yikijungwunama nungkwurruwa nara-manja kirrakina awerrikambilyuma ngayuwa-manja ningibina ningenimikirra 'Ningambilyama ningena ningibina-murrada ningambilyama arngkababurna-langwa,' ningenimikirra," niyama nakina Jesus.

25 Aburraja neyama wurrakina wurrububungkawa enuwa-wa, "Ningkumiambena ningkakina nungkuwaburra?" neyama wurrakina. Eneja Jesus niyama, "Ngayubina ningibina-murrada ngarramaka-murrada kirrakina ebina-wiya nuwaburradadjungwunu-wiya.

26 Dukwa kiyengbiyengbinama ngayuwa ningiyirrbiyirrba ababurna ayakwa nungkwurra-langwa-langwa akwa kalekbajama nungkwurruwa-wa ababurna-langwa akena nara-da! Eneja nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa nilyangmandukwune-ka nakina akwa kamakinama ngayuwa warnumamalya ayakwa ebina yimbukwa ningengkirrikenu-mulangwa enuwa-langwa," niyama nakina Jesus.

27 Akena nara aburraja wurrumurndakakina karrumu-miringka akina ayakwa nakina niyengbinuma aburruwa-wa Nungwenikba-langwa.

28 Kembirra eneja Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa, "Yikiyamina-manja yikuwurdijina-manja kirrakina eka-manja ngayuwa ningibina ningirukwularruma enena-manja angalya, kembirra karningma kirrakina ningenimikirra 'Ningambilyama ningena ningibina-murrada ningambilyama arngkababurna-langwa,' ningenimikirra. Akwa ngawa karningma kirrakina nara ngayuwa ningena eyamama awarduma warka ngayabakiyaba umba ebina nginuwilyakajuwa-mulangwiya Nungwarrka akina-langwa yimbukwa ningiyaminama ngayuwa-da.

29 "Umba eneja nibina nginilarrkama ngayuwa nara nakina alalikama umba nambilyama ngawa ngayuwa-manja. Nganje-ka ningiyaminjaminama ngawa ningenuminuerrikilyelyingmajinama, kembirra nara alalikama ngayuwa-manja nakina," niyama Jesus.

30 Aburraja wurrababurna warnumamalya nawerrikambilyuma Jesus-manja nuwengkirrikenu-mulangwa amurdakibina ayakwa niyengbinu-mulangwa nakina.

Neningikarrawara *akenenjungwurrena-mulangwa*
ngakwurruwa-manja

31 Eneja Jesus niyama wurrumurndakibinu-wa WarningiJudiya warnumamalya nawerrikambilyumurruwa, "Nungkwurraja kirrakina kirrilyangkiyaminama kirruwerrikambilyama ngayuwa-manja akena kirrikadikajungwunama! Yikiyarakuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, amandangwa kirrakina kembirra nganyangwa karnikabuburrakiyuwa.

32 Akwa karningma arakba ebina alyangmandukwuna Neningikarrawara-langwa akwa yikenenjungwurrenamulangwa kirrakina," niyama Jesus.

33 "A.a!" neyama aburraja wurrakina. "Yarneka waka yirra Aburiyama-langwa yirrumirumirena yarnikinikaduwa akwa nara wurribina warningerribirra yikabuwar.dika-langwa warka. Kembirra ningkiyamar-kinama ningkiyengbinama nenikenjungwurra-langwa Neningikarrawara yarna?" neyama wurrakina.

34 Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, "Wurrengkirraja! Kirrumurndakibina karningerribirra karnumamalya kirriyaminjaminama awurruwurrariya, akina-bina kirrakarkirnama kirrakuwar.dikinama kirrakina. Amandangwa engbungingka ayakwa akina!

35 Yikiyaminjamina-manja ngawa awurruwurrariya, kembirra kirrakina karnikuminuwar.duwar.da arakba wuburra wurrububungkawa-langwa yikablyingina-mulangwa. Aburraja wurrakina warnikuminuwar.duwar.da warka-langwa yimbukwa umba eneja nakina nenikuwenikba kinumameni-yada nungwenikba-langwa mamrukwa arijangwi-yada. Kembirra numiyambena nungkwurra-langwa nungwenungwa?

36 Ngayuwa ningibina Neningikarrawara-langwa Ningenikuwenikba kenjungwurrena-manja kirrakina, amandangwe-ka kembirra nara arakba akina awurrariya arrkama alyingama nungkwurruwa.

37 Ningeningma ngaya ningena kirrakina Aburiyama-langwa kirrumirumirena karnikinikaduwa. Akena kirrakina kirlilyangkuwerribikajungwunuma yikuwardeni-yada ningena mena nara-baba akukukweyina kirruwerringmungkwur.da ngawa, nara-baba eningmiduma nganyangwu-wa ayakwa.

38 Ngaya ningiyengbiyengbinama arngkababurna-langwa ebina nginuwilyakajuwa-mulangwiya Nungwarrka nganyangwa umba nungkwaja ningkiyaminama ebina nungkwa-langwa numirena nginumaka-mulangwiya," niyama nakina Jesus.

39 Umba aburraja neyama wurrakina, "Aburiyama nakina yirra-langwa numirarrka," neyama. Eneja niyama Jesus, "Amandangwa-manja kirrakina kirriyuk-wayuwa Aburiyama-langwa, kembirra yikiyaminama yikuwar.denama warka ebina-murradungwa nuwar.dangu-murrada Aburiyama, akena nara-da.

40 Umba ngayuwe-ka ningena ningenungkwarba ningibina ngarramakama nungkwurruwa-wa alyangmandukwuna ayakwa ebina ningengkirrenuma ngayuwa

Neningikarrawara-langwa. Akena nungkwurraja yirringayindenama karnikuwardi-yada ngayuwa enenlangwa ayakwa. Akena nara eneja nakina Aburiyama kiniyama amukwiyadakina.

⁴¹ Nungkwurraja kirriyaminjaminama kirruwar.duwar.denama amurndakibina warka nungkwurralangwa-langwa wurrungwungwenungwa kirrakina-da," niyama nakina Jesus-da. Aburaja neyama wurrakina enuwa-wa, "Nare-ka yarna warningerribirra-langwa nungwarrka-murriya yirra-langwa, umba nuwilyabamba yimbukwa nungwanyungwa nibina-murradungwa Neningikarrawara," neyama wurrakina.

⁴² Eneja niyama nakina Jesus aburruwa-wa, "Amandangwa nungkwurra-langwa Nungwenungwa Neningikarrawara-na! Kembirra yikumumiringkinama yikilyelyingminama ngayuwa. Akena nara-da! Ningilikenuma ngayuwa Neningikarrawara-langwa akwa ningenenararakba yelakwa. Nara kilikena yangkwurrangwa ngayabakiyaba umba nginilarrkama enuwa. Nginilarrkamulangwa nakina, kembirra yikilyelyingminama ngayuwa-da.

⁴³ Miyambena-burra nungkwurruwa nara eningmiduma ayakwa ningiyengbina-manja ngayuwa? Mena kirruwarena nganyangwa ayakwa nara engkirrikama karna.

⁴⁴ Kirrakina nungkwurra Namukwa-langwa karnikabuburrakiyuwa. Nakina-bina kiniyuwarnama kirrakina. Ebina ningayindenama nakina, kirringayindenama ngawa yikiyaminjaminama. Eneja nakina nilamukwarra ebina-wiya nuwaburradadjungwunu-mulangwiya. Nare-ka nakina kinengkingkirrikena akinu-wa ayakwa alyangmandukwunu-wa mena neningilyangmandukwunama-baba nakina. Kiniyaminjaminama ngawa kinikikadeyinama kiniyengbiengbinama ayakwa mena nikalya-dangwa nilyengma nakina-baba akwa warnumamalya-langwa nubungkawa nakina-baba wurribina-langwa wurrikikalya.

⁴⁵ "Umba nganje-ka alyangmandukwuna ayakwa ngayuwa ningiyengbinama ningilarrkbularrbakinama umba nungkwurraja kembirra nara kirrakina eningmiduma nganyangwa ayakwa.

⁴⁶ Kirrumiyambena-murruwiya yikilekbajama ngayuwa-wa ningiyama-mulangwa awurruwurrariya ngayuwa? Nara karna eyamama eyengbuma. Kembirra ningiyengbinumanja alyangmandukwuna ayakwa, miyambena-burra nara eningmiduma nganyangwa ayakwa nungkwurruwa?

⁴⁷ Aburraja wurribina Neningikarrawara-langwa warnumamalya kuwengkirrikajama ena-langwu-wa ayakwa. Akena nungkwurraja nare-ka Neningikarrawara-langwa kirrakina, kembirra nare-ka engkirrikama," niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

Nara-wiya Aburiyama, Jesus nambilyuma neningadinakba

⁴⁸ Aburraja kembirra neniyelijuwama wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya Jesus-uwa akwa neyama, "Nungkuwa ningkena NingkeningiJameriya ningkenumamalya akwa ningkarrawilyakinama wurrumukwa wurrupurrariya nungkuwa-manja! Alyangmandukwuna akina ayakwa yirra-langwa-na?" neyama wurrakina.

⁴⁹ Eneja niyama nakina Jesus, "Nara ningena ngaya awilyakama wurrumukwa. Ningeniyangmarngkwajinama nganyangwu-wa Nungwarrka akena nungkwurraja kirriyengbinama awurrariya ayakwa ngayuwa-langwa.

⁵⁰ Nara ningena angayinduma aminengkirrikajungwuma ngayabakiyaba. Umba aburraja wurrakina wurrupurrariya nuwambilyama wurribina narrangayindenama kabiyangmarngkwajini-yada akwa kabingkubarrngajini-yada wurrukwala warnumamalya ngayuwa-wa. Akwa wurrakina kalyangkuwerribikajungwunama ngayuwa-langwa ningeningaba-murrikba.

⁵¹ Wurrengkirraja! Nungkwurraja yikuminiyarrkuwarakina-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra nare-ka karnumawurrina arukwulyuwakama alikama kirreyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa umba nakina Neningikarrawara yikenenibikinama kirrakina yikambilyi-yada enuwa-manja karningangkawura. Amandangwa engburingka ayakwa akina!" niyama nakina Jesus-da.

⁵² Kembirra aburraja namurndakiyama wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya enuwa-wa, "Yarningma arakba amandangwa nungkuwa ningkarrawilyakinama wurrupurrariya wurrumukwa! Eneja nakina nenumawurrina Aburiyama-langwa nilikenuma warninikijungwlangwu-wa angalya. Amandangwe-ka nijungwunuma akwa ngawa warnikumakumaka ayakwa warnumamalya Neningikarrawara-langwa najijungweyinuma aburrajukwaba wurrakina. Akena ningkiyamama nungkwaja ningkakina, 'Karningerribirra karnumamalya yikuminiyarrkuwarakina-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra yikambilyama kirrakina karniba Neningikarrawara-manja karningangkawura,' ningkiyamama.

⁵³ Jerriya nara ningkakina ajungwuma? Jerriya nungkuwa ningkaruma-dangwa umba yirra-langwa numiranyungwa Aburiyama naba-kiya-na? Nare-ka! Nakine-ka nijungwuma akwa ngawa aburrajukwaba wurribina warnikumakumaka ayakwa warnumamalya Neningikarrawara-langwa najungweyinuma. Umba ningkumiayambena kembirra ningkiyaminamurra-bina?" neyama wurrakina.

⁵⁴ Eneja niyama nakina Jesus, "Ngayuwa kumingkubarrngajungwunu-manja akwa kuminiyangmarngkwajungwunu-manja nganyangwa-langwa, kembirra yikiyaminama kirrakina, 'Nungkuwa ningkeningeningaba-ma ningkakina,' yikiyaminama nungkwurruwa. Eneja nganyangwa Nungwarrka, nakinabina nginingkubarrngajinama ngayuwa-manja nibinamurrada kirriyamama, 'Nakina-bina Neningikarrawara yirra-langwa,' kirriyamama.

⁵⁵ Akena karningbale-ka kirrakina nakina umba ngayuwa yimbukwa ningeningma nakina. Kiyama-manja ngayuwa, 'Ningeningbala nakina,' kembirra ningikalya ningakina-da wuburra nungkwurruwa kirrikikalya-da. Akena ningeningma ngayuwa nakina akwa ningenuminiyarrkuwarakinama ena-langwa ayakwa.

⁵⁶ Eneja nakina nungkwurra-langwa numirenungwa Aburiyama nuwerrikilyelyingminuma nakina numamarngkirringka-mulangwa mibina mamawura nganyangwa. Numarringkama makina mamawura kiyardena-manja yelakwa ngayuwa akwa niyekirrerridinuma nakina-da," niyama nakina Jesus-da.

⁵⁷ Aburraja neyama wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya enuwa-wa, "Nara ambaka ningkakina ningkeniyerringka akena ningkiyamama ningkenirringkama nakina Aburiyama!" neyama wurrumurndakakina.

⁵⁸ Eneja niyama nakina Jesus aburruwa-wa, "Wurrengkirraja! Nara-wiya nakina Aburiyama ambaka kinirukwularrina, ngayuwa ningena ningambilyuma adinakba. Amandangwa engburingka ayakwa akina!" niyama nakina Jesus.

⁵⁹ Aburraja wurrumurndakibina warnumamalya narrumamanga malarra warnikuwardi-yada enuwa-wa. Akena eneja nakina Jesus numarngkilyumada akwa nilalika akina angalya Neningikarrawara-langwa nakina-da.

9

Jesus nenuminungwur.dangmajuwa-mulangwa menba nibina nirukwularrinumurra nimimba

¹ Biya muwilyaba-manja mamawura Jebuda-manja nakina Jesus nilikenuma aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa akina-manja ngawa Jirujalema. Biya nenakburrranga nuwilyaba nenungkwarba nibina nirukwularrinumurra nimimba.

² Kembirra aburraja wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa neyama enuwa-wa, “A! Nungkuwa! Wurrumiyambena neyamama awurrariya, naka nimimba nenungkwarba yinda dirndenikba yinda nungwenikba? Jerriya wurrukuala neyamama awurrariya biya kembirra naka nenungkwarba nirukwularrinumurra nimimba?” neyama wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-uwa-da.

³ Eneja Jesus niyama, “A.a! Nara nakaka nenungkwarba kiningekburaka awurrariya akwa ngawa aburnajukwaba wunalakina dirndenikba iya nungwenikba keningekburaka awurrariya. Nare-ka! Nakine-ka nimimbadinuma kajungwa yikinuminirringkini-yada kirrakina arrubuda warka Neningikarrawara-langwa nakina-manja nenungkwarba.

⁴ Numambilya-wiya meningilida, kembirra ngakwurruwa akuwar.duwar.denama amurndakibina warka arrubuda nibina-langwa nginilarrka-mulangwa ngayuwa yangkwur-rangwa. Umba ngalaja makina meningalyarrngwalyilya kumulikajama arakba biya kembirra nara karningerribirra karnumamalya awar.duma warka kirrakina.

⁵ Ningambilya-wiya ningena enena-manja angalya, ngayuwe-ka ningena Ningekilarrkabarraka kirrababurna-langwa karnumamalya,” niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁶ Biya kembirra nakina Jesus nukwurarrma ningkalyika ajiringka ena-langwa-murra alyukwalya biya numanga akina akwa nenuminilyungkwena nakina-langwa-manja nenungkwarba menba.

⁷ Kembirra niyama enuwa-wa, “Jeyi! Likaja angerriba ajarrijungwuna ningkenumukwurra angabu-wa akungwa emikirra Jayilawuma,” niyama nakina Jesus. Akine-ka ekirra neyamamurra “Akungwa ebina narradikarrijung-wunuma.” Kembirra nilikena eneja arakba nakina nenungkwarba akungwa-wa najarrijungwunuma nenumukwurra akena nandiyinga arakba. Biya nilikena angalyu-wa ena-langwu-wa warnumamalya.

⁸ Kembirra aburraja wurrakina akwa ngarningka wurrukuala warnumamalya wurribina nenirringkama neniyukwamajuwama angwarnda akwa aninga adinuba-wiya, namakijeyinuma ayakwa wurrakina akwa wurrukuala neyama, “Jerriya nakina nibina-murrada

niyukwiywaminuma angwarndu-wa?" neyama
wurrakina.

⁹ Umbo wurrukwala neyama, "Nakina-bina nibina-murrada-da!" Umbo wurrukwala neyama, "A.a! Wuburreka enuwa nakina!" neyama wurrakina. Akena niyama eneja nakina nenungkwarba, "Ngayuwa-bina ningena ningibina-murrada ningenungkwarba-da!" niyama nakina.

¹⁰ Aburraja neyama enuwa-wa, "Numiyamarrkama nungkwa-langwa menba numungwur.dangma?" neyama wurrakina.

¹¹ Eneja kembirra niyama nakina nenungkwarba nenumaka wurrakinu-wa, "Nibina nenungkwarba nemimikirra Jesus ningkalyikama akina ajiringka ena-langwa-murra alyukwalya biya numanguma akina akwa nginuminilyungkwna nganyangwa-manja menba. Kembirra niyama ngayuwa-wa, 'Jeyi! Likaja angerriba ajarrijungwuna ningkenumukwurra angabu-wa akungwa emikirra Jayilawuma,' niyamama nakina. Kembirra nganja ningilikenuma ningakina akinu-wa akungwa akwa ningajarrijungwuna ningkenumukwurra akena arakba ningandiyinga," niyama nakina nenungkwarba.

¹² Aburraja neyama wurrakina warnumamalya nakina-manja neniyengkilabena, "Nangamba kembirra nakina nenungkwarba?" Eneja niyama nakina nenungkwarba, "Ningeningbale-ka ngaya nakina!" niyama nakina-da.

*Neniyengkilabenu-mulangwa WurruBarija nakina-manja
nenungkwarba nandiyingu-mulangwa*

¹³ Kembirra aburraja wurrumurndakakina warnumamalya nenuwilyaka nakina nenungkwarba nibina nimimbadinu-murrada wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba.

¹⁴ Ngalaja mibina mamawura ningkalyika-manja Jesus akina ajiringka ena-langwa-murra alyukwalya akwa nenuminungwur.dangmajuwa-manja nenungkwarba-langwa menba, Jebuda makina.

¹⁵ Kembirra aburrajukwaba wurrakina WurruBarija warnungkwarba neniyengkilabenuma nakina-manja nenungkwarba akwa neyama, "Numiyamarrkama nungkwa-langwa menba numungwur.dangma?" neyama wurrakina. Eneja niyama nakina, "Nginuminilyungkwna nakina akina ajiringka nganyangwa-manja menba akwa ningajarrijungwunuma ningkenumukwurra akena ningandiyinga arakba-da," niyama nakina nenungkwarba.

¹⁶ Aburraja wurrukwala WurruBarija warnungkwarba namakijeyinuma ayakwa wurrakina akwa neyama,

"Nare-ka nakina nenungkwarba Neningikarrawara-langwa! Nenungwur.dangmajuwama nimimba-langwa menba Jebuda-manja! Warke-ka akina! Nare-ka nakina aminiyarrkuwarakama akina ayakwa eningarumuruma Jebuda-langwa," neyama wurrakina. Umbo wurrukwala neyama, "Kiniyamarrkinama nuwurrariya nenungkwarba kinuwar.denama amukwiyyadakina warka arruburrubuda? Nara-da!" neyama wurrakina. Biya nawurrabarrinuma wurrakina, wurrumurndakuwarra neyengbeyinuma eminingka ayakwa umbo aburrajukwaba wurrumurndakuwala eminingka neyengbeyinuma ayakwa.

¹⁷ Biya kembirra wurrakina WurruBarija warnungkwarba neniyengkilabena ngarningka nakinu-wa nenungkwarba akwa neyama, "Nungkaja, amiyambena ayakwa kiyengbinama nakina-langwa numambijangajuwanlangwa nungkwa-langwa menba?" neyama wurrakina. Eneja niyama nakina nenungkwarba, "Nenikumakumake-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa nakina nenungkwarba," niyama nakina.

¹⁸ Akena aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya nara keningayindanga wurrakina kenuminikalyika nakina nimimbadinuma adinuba-wiya yanda-langwa nandeyumurra arakba. Nara wurrakina kenuminikalyika nakina yanda-langwa nenardijuwama ena-langwa dirndenikba akwa nungwenikba aburruwa-wa.

¹⁹ Biya neyama wurrakina aburnuwa-wa, "Jerriya naka nungkwurna-langwa nangariya? Jerriya kiniyamama kinalakena, 'Naka nirukwularrinuma nimimba,' kiniyamama? Kembirra niyamarrkama naka nandiyingga arakba?" neyama wurrumurndakakina.

²⁰ Aburnaja neniyama wunalakina, "Yineningma-kiya yinalakena nakina yina-langwa nangariya nakina nirukwularrinuma nimimba.

²¹ Akena yineningbala-kiya yinalakena nandeyumulangwa naka akwa ngarningka yineningbala nibina nenumamalya nenuminungwur.dangmajuwama ena-langwa menba. Kembirra wuniyengkilabaja! Naruma arakba nakina. Akwa kinuminiyengbijajungwunama ayakwa enabakiyaba!" neniyama wunalakina.

²² Neniyengbina amurndakakina ayakwa mena nenakbar.dangu-mubaba wurrumurndakakina-langwa wurrububungkawa WarningiJudiya-langwa wunalakina dirndenikba iya nungwenikba. Aburraja ebina-wiya arakba nalyangkuwerribikajungwunuma wurrumurndakakina wurrububungkawa WarningiJudiya nari-yada awiyeabajuma akinu-wa alikira jinikakwu-wa wurribina warningerribirra

keyaminama keniyengbijinama, "Nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba, nakina-bina Jesus."

²³ Aminakina-langwa kembirra aburnaja wunalakina dirndenikba akwa nungwenikba neniyamama, "Naruma arakba nakina. Kembirra wuniyengkilabaja!" neniyamama wunalakina.

²⁴ Umba arngkambilyuma ngawa aburraja wurrumurdakakina WurruBarija warnungkwarba nenardijuwama nimimba-murrada akwa neyama wurrakina enuwa-wa, "Nara ekadikama umba yengbina alyangmandukwuna ayakwa yirruwa-wa kajungwa kinengkirrikaji-yada Neningikarrawara. Yarningma yarna nuwurrariya nakina nenungkwarba," neyama wurrakina.

²⁵ Eneja niyama nakina nimimba-murrada, "Dukwa nuwurrariya nakina, dukwa nara-da! Ningeningbala. Umba awilyaba yimbukwa ningeningma ningakina, ningimimbadinu-murrada akena ningandiyama arakba," niyama nakina.

²⁶ Kembirra aburraja neyama, "Niyamarrkama nakina nginuminambijangajuwama nungkwa-langwa menba?" neyama wurrumurndakakina.

²⁷ Eneja nakina niyama nimimba-murrada, "Ngayuwa ngarammakama arakba nungkwurruwa-wa akena nara kirrakina yikuminengkirrikena. Miyambena-burra yirruminingayindenama ngayuwa kiyengbina ayakwa ngarningka? Dukwa nungkwurrajukwaba kirrakina kirringayindenama ena-langwi-yada karnikabuburrakiyuwa-na!" niyama nakina.

²⁸ Kembirra aburraja wurrumurndakakina nenirinjarrkama enuwa-wa akwa neyama, "Nungkuwa ningakina nakina-langwa nenungkwarba ningkenikabuburrakiyuwa umba yirraja yarna Mawijija-langwa yarnikabuburrakiyuwa.

²⁹ Kuwa! Ngakwurraja ngarna ngarningma niyengbinuma ayakwa nakina Neningikarrawara Mawijiju-wa. Umba nakina nenungkwarba dukwa neningamba-langwa? Ngarningbala ngarna ngakwurruwa!" neyama wurrakina.

³⁰ Eneja niyama nakina nimimba-murrada, "Wa! Marakba! Karningbala kirrakina nakina nilikenu-mulangwa akena nginuminambijangajuwama nganyangwa menba!

³¹ Ngarningma ngarna nakina Neningikarrawara nara engkirrikuma wurruwurrariya-wa warnumamalya umba nengkirrikajama wurribinu-wa warnumamalya neniyangmarngkwajina-murruwa enuwa-wa akwa

neyamina-murruwa wurrakina ebina nenuminingayin-denama nakina.

³² Yadikina-langwa ningekburaka-manja Neningikarrawara angalya iya angubina, nara akengkirrikena ngarningerribirra ngarnumamalya ayakwa wurruwilyablangwa warnumamalya kenuminambijangajuwamulangwa menba nibina-langwa nenumamalya nirukwularrinu-mulangwa nimimba.

³³ Nara-manja kinilikena nakina nenungkwarba
Neningikarrawara-langwa, nara-maka kembirra
nakina kiniyama," niyama nakina nimimba-murrada
wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba.

³⁴ Kembirra aburraja neyama enuwa-wa, "Nungkuwa ningkakina ningkirukwularrinuma ningkuwurrariya akwa ningkuwurrariya ngawa aduwaba. Nare-ka amakumakama amukwiyyadakina ayakwa yirruwa-wa!" neyama wurrakina. Biya arakba wurrakina naminangkirraja yadikina jinikakwa-langwa nakina akwa neyama enuwa-wa, "Jeyi! Likaja akwa nara alawurraduma ningkakina yangkwur-rangwa!" neyama wurrakina.

*Ngarrikkadikajungwuna-mulangwa ngarnumamalya
wuburra ngarrimimba*

³⁵ Eneja nakina Jesus nengkirika ayakwa wurrakina naminangkiraju-mulangwa nakina nimimba-murrada angerriba. Biya Jesus nenuminandeya nibinu-wa nenungkwarba biya nenakburrranga akwa niyama, "Ningkuwerrikambilya ambaka ningkena nibina-manja nirukwularru-murrumanja enena-manja angalya?" niyama nakina Jesus.

³⁶ Eneja niyama nakina nenungkwarba, "A! Numiyambena nakina nenungkwarba? Yimakinama ngayuwa-manjaka jungwa kuwerrikambilyi-yada kembirra enuwa-manja," niyama nakina.

³⁷ Eneja niyama nakina Jesus enuwa-wa, "Kwuja! Ningkenirringkama arakba nungkuwa nakina. Ngayuwabina ningena ningenungkwarba ningiyengbinama nungkuwa-manja aduwaba-da." niyama nakina Jesus.

³⁸ Kembirra eneja niyama nakina nenungkwarba enuwa-wa, "Ninguwerrikambilyama arakba nungkuwamanja, Ningkumikbiyiya-dangwa," niyama akwa neniyangmarngkwaiuwa arakba nakina Jesus-mania-da.

³⁹ Eneja niyama nakina Jesus, "Ningilikenuma yangkwur-rangwa enenu-wa angalya kilyangkuwerribikajungwuni-yada karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba nungkwurruwa. Wuburra laka wurribina

warnumamalya wurrimimba-murrumurra neyaminama, kirruwurrakuwarra kirrakina kirriyaminama mena karningbala-baba Neningikarrawara. Umba nganja ningena ningilikenuma yangkwurrangwa kajungwa yikenengmidini-yada nakina. Umba kirruwurrakukwala kirrilyangkiyama kirrakina karningma nakina-da! Akena nara-da! Nungkwurrajukwaba kirrumimbadinama wuburra wurrimimba neyaminama," niyama nakina Jesus.

⁴⁰ Umba aburraja wurrukwala WurruBarija warnungkwarba wurribina nuwambilyuma yakwujina Jesus-manja, nuwengkirrikenuma ena-langwa ayakwa akwa neyama enuwa-wa, "Wa! Dukwa yirrimimba yarna yirrajukwabana?" neyama wurrakina.

⁴¹ Kembirra eneja niyama nakina Jesus, "Yawa! Akena nara kirrakina wuburra wurrimimba warningbala-murrumurra Neningikarrawara. Nare-ka-da! Kirriyaminama nungkwurraja, 'Yarningma yarna Neningikarrawara,' kirriyaminama akena kirrikadikajungwunama! Aminakinlangwa kembirra eneja Neningikarrawara yikenilekbajama nungkwurruwa-wa kirruwurrariya ngawa," niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba.

10

Jesus nakina nenikumungkakwurra jiba

¹ Biya Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Wurrengkirrikaja! Nuwilyaba nenungkwarba nara-manja nakina awiyebuma jiba-langwuwa angalya ebina-langwa dawa nuwawiyebeña-mulangwa jiba, umba kinuwurdiya-manja engka-langwa-langwa akwa kinidirrirndiya-manja biya kinawiyeba-manja arrawu-wa, nakina nenungkwarba nuwurrariye-ka nengkengmina.

² Umba nibina nenungkwarba kinawiyebenama dawa-langwa jiba-langwu-wa angalya ebina-langwa nuwawiyebeña-mulangwa jiba, nakina-bina nibina nenungkwarba nenikumungkakwurra jiba-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

³ "Eneja ningka-dangwa nenungkwarba kinambilyama akwudangwa ngawa dawa-manja nakina kenuminambijangajinama dawa kinawiyebeni-yada nakina nenikumungkakwurra jiba. Kembirra eneja

nenikumungkakwurraja jiba kinardijinama nakina ena-langwa jiba, kinumurndakiyengbijinama ekirra ngala-langwa. Kembirra ngalaja jiba kenakuminumiringkinameka ena-langwa ayakwa. Biya kinumurndakijadijinama amurndakibina jiba errekbawa-da.

⁴ Kinilyengmenama nakina umba ngalaja jiba kenakiyuwarnama arija-langwa enuwa-manja, mena-baba akakirume-ka ena-langwa ayakwa-da.

⁵ Akena kinardijina-manja niminingka nenungkwarba, nare-ka kembirra eyuwama akina jiba enuwa-manja umba kuwangkirreyinama akina, kuwakbar.denama nakinalangwa nenungkwarba-da, mena ekikamarra-baba ayakwa ena-langwa-da," niyama Jesus.

⁶ Jesus nenumakama ena alawudawarra jiba-langwa, ak-ena nara karrumumiringka ayakwa wurrakina warnumamalya.

⁷ Biya ngarningka niyama Jesus aburruwa-wa, "Wur-rengkirrikaja! Ngayuwe-ka ningena wuburra akina dawa jiba-langwa. Amandangwa engburungka ayakwa akina!

⁸ Wurrababurna-langwa warnungkwarba wurribina nalyengmanguma adinuba-wiya ngayuwa-manja, wurrakina wurrengkengmina wurruwurrariya. Ngalaja akina jiba nara karrakuminengkirrikena ayakwa aburra-langwa kembirra.

⁹ Ngayuwe-ka ningena wuburra akina dawa. Kirribina karningerribirra yikilikaja-manja arrawu-wa akina-langwa dawa nganyangwa-langwiya, yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja kirrakina, kembirra arakba nganyangwa kirrijiba akwa kenibikinama ngayuwa karningangkawura. Kembirra kirrakina yikawiyebenama akwa yikijadenama akwa yikakburrranginama aninga akwa akiyakeyinama ngarruwurrakawura-ma.

¹⁰ "Wurribina wurrengkengmina, kalikajama warnikangmadingi-yada akwa warnikuburriji-yada akwa warnikuwardi-yada. Wurrikalya wurrakina! Umba nganja ningena ningilikenema yangkwurrrangwa kajungwa kirrababurna-langwa karniba yikambilyi-yada kirruwurrangeburna kirrakina-da.

¹¹ "Ngayuwe-ka ningena ningeningaba ningenikumungkakwurraja jiba. Ningena-bina nara awaruma ningenikuminijungwa-langwa ningenikuminididirraka-langwa nganyangwa-langwa jiba.

¹² Umba aburraja wurribina warnikuminuwar.duwar.da karrakwurrajinama jiba, warningeningaba-ma wurrakina warnikumungkakwurraja. Nare-ka aburra-langwa amurndakakina jiba umba nibina-langwa nenungkwarba

nabalija-langwa kenukwuna-mulangwa angwarnda kenumbeyindena-mulangwa wurrakinu-wa warnikumin-uwar.duwar.da kenuminakwurrajina-mulangwa amurn-dakakina. Kembirra amandangwa karrarringkina-manja wurrakina warnikuminuwar.duwar.da wurrubukwaya warnungwenimbaluba kalikaja-manja, karrilalikinama amurndakibina jiba umba kuwangkarrinama. Kembirra wurrakine-ka warnungwenimbaluba karrilarrmenama kawardeni-yada awilyaba jiba umba ngalaja ebina akwala kuwangkirreyinama kawurrakerrbalinama.

¹³ Wurrakine-ka aburraja kembirra warnikumin-uwar.duwar.da kamarrungwayindenama karrilalikinama amurndakakina jiba mena nara-baba aburra-langwa akina.

¹⁴ “Ngayuwe-ka ningena ningeningaba ningeniku-mungkakwurraja jiba. Ningakakirume-ka nganyangwa jiba akwa ngalajukwaba akina jiba nganyangwa akakiruma ngayuwa-da,

¹⁵ wuburre-ka Nungwarrka enejukwaba nakakiruma ngayuwa, akwa ngayuwa nganjukwaba ningakakiruma Nungwarrka-da. Kembirra nare-ka ngayuwa awaruma ningenikuminijungwi-yada jiba-langwa.

¹⁶ “Ngalaja nganyangwa akwale-ka jiba nuwambilyama eminingka-manja angalya. Ekikamarra nganyangwa ayakwa akwa nara ambaka eyuwama ngayuwa-manja. Nganja ningena kuwurramurndukwajinama amurndakakina jiba ngalajukwaba. Kembirra akine-ka jiba kuwengkirrikajama nganyangwu-wa ayakwa akwa awurrakawura-ma amurndakakina kuwambilyama-da. Kembirra ngayuwa ngawa ningena ninguwilyabama ningenikumungkakwurraja jiba ababurna-langwa kambilyama-da,” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

¹⁷ Biya Jesus niyama ngarningka, “Ngayuwa kijungwu-nama ningena ngayabakiyaba kajungwa kenibudini-yada ngarningka. Kembirra eneja nganyangwa Nungwarrka numinilyelyingminamurra angwurra ngayuwa-langwa.

¹⁸ Nara warna warningerribirra awarduma ngayuwa umba ngayabakiyaba kilyangkuwerribikajungwunama kijungwuna-mulangwa akwa kenibudina-mulangwa ngarningka. Enena-bina ebina Nungwarrka nginumakama ningenikiyama-langwa-da,” niyama Jesus.

¹⁹ Kembirra aburraja wurrumurndakakina WarningiJudiya warnumamalya nawurrabarriyinuma nangwurrkiyengbeyinuma Jesus-langwa neniyengbijuwa-

mulangwa Jesus nakina Neningikarrawara ena-langwa Nungwenikba.

²⁰ Wurrukwala neyama wurrakina, “Wurramukwadangwa naka nenuwilyakinama enuwa-manja! Nenubuwakida nakina! Miyambena-burra kinuminengkirraja enuwa-wa?” neyama wurrakina.

²¹ Umba wurrukwala neyama, “A.a! Kenuwilyakina-manja wurramukwa nakina nenungkwarba, nara nakina eyengbuma amukwiyadakina ayakwa! Namukwiyadakina nenungkwarba nara eningabakama nenikandiyinga menba nibina nimimba!” neyama wurrakina.

WarningJudiya warnumamalya nawarangu-mulangwa Jesus-manja

²² Akillarrkumurndada arakba akina. Aburraja nawurramurndukwunuma WarningJudiya warnumamalya Jirujalema-manja warnikiyakuwerribikiyada aburra-langwu-wa wurrumirumirarrngwa warningarakburakba-kiyu-wa narrukwurdukwurdakamurruwa Neningikarrawara-langwa angalya.

²³ Eneja Jesus nilikenuma akina-langwiya alingajirra amiyerriya angwarnda-murra niyarluwarnuma Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Akine-ka amiyerriya emikirra Jalumuna-langwa Amiyerriya.

²⁴ Aburraja wurrakina warnumamalya nawurramurndukwunuma enuwa-manja. Biya neyama, “Ningkena ngawa yikikukwurukwunama ayakwa ningkeningamiyerrana? Nginuminijiraba-manja nginijirrkumarnu-manja amalyirra Neningikarrawara ningkeningadinubawiya ningkeningadinakba ningkakina, kembirra yirridirrburakina yirraja!” neyama wurrakina.

²⁵ Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Ngarramakama arakba kirrakina akena nara yikuminuwerrungwur.danga nganyangwa ayakwa. Nganja ninguwarr.duwar.denama warka ebina Nungwarrka nginukwama ngayuwa ningenikiyami-yada. Akine-ka warka yikakidirrburakinama ngayuwa-langwa.

²⁶ Akena nungkwurruwa nara awerrungwur.duma ngayuwa-manja mena nara-baba kirrakina nganyangwa jiba.

²⁷ Nganyangwa jiba akakiruma nganyangwa ayakwa akwa nganja ningakakiruma ngala-langwa, akwa kakaburrakiyuwarnama ngayuwa-manja.

²⁸ Akwa nganja ngayuwa kenibikinama kuwambilyi-yada eningangkawura eniba akwa nari-yada kembirra eyibiyuwa-

juma akijungwa akwa nari-yada warningerribirra amur-rakajuma akina ngayuwa-langwa.

²⁹ Nganyangwa Nungwarrka nginukwama amurndakak-inha jiba ngayuwa-wa. Nara wurribina wurrukwala wuburra enuwa. Nara kembirra warningerribirra amurrikajuma akina nganyangwa-langwa Nungwarrka.

³⁰ Ngayuwa akwa nganyangwa Nungwarrka yinuwilyaba-ma yinalakena," niyama Jesus.

³¹ Kembirra ngarningka aburraja WarningiJudiya warnumamalya narrumurndakumanga malarra kenjungwajuwi-yada Jesus-manja.

³² Akena eneja Jesus niyama, "Ningene-ka arakba ngarrawilyakajuwama ababurna warka eninginingaba amurndakib-inha Nungwarrka nginukwama ningkiyama-langwa. Kembirra amiambena-langwa warka karna yikijungwajinama makina-murra malarra?" niyama Jesus.

³³ Aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, "Nara yarna ajungwajuma nungkuwa ningkiyama-mubaba eningaba warka ningkakina umba kijungwunama ningkiyengbinumolangwa awurrariya ayakwa Neningikarrawara-langwa. Ningkilyangkiyama-bu nungkuwa akwa Neningikarrawara kinalakina kinuwilyaba-ma. Akena yande-ka ningkakina ningkenumamalya!" neyama wurrakina.

³⁴ Eneja Jesus niyama, "Neningikarrawara-langwa-manja jurra nuwarrikarrijajungwunama akwa neyaminama, 'Neningikarrawara niyamama, Nungkwurruwa kirrakina wuburra ngayuwa Ningeningikarrawara, niyamama.'*

³⁵ Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa alyangmandukwuna akwa kuwambilyama ngawa eningangkawura. Nakina-bina Neningikarrawara neniyengbijuwama wurrumurndakakina warnumamalya wuburra enuwa Neningikarrawara, wurrumurndakibinuwa niyengbinu-murruwa ena-langwa ayakwa arakburakbakiya-wiya.

³⁶ Miyambena-burra kembirra yirrilekbajama ngayuwa nungkwurruwa ngarramaka-mulangwa ngayuwa ningena Ningenuwenikba Neningikarrawara-langwa? Eningawurrariya-ma akina ayakwa nganyangwa! Nakine-ka Neningikarrawara, nakina-bina Nungwarrka nuwekbalinuma ngayuwa akwa nginilarrkama enenu-wa angalya ningenikuminuwar.di-yada enena warka.

³⁷ Nara-manja ningena awarduma adidirrbura warka wuburra nganyangwa Nungwarrka nuwar.denama, kem-

birra nara kirrakina awerrungwur.duma akwa awerrikambilyuma ngayuwa-manja.

³⁸ Umbo kuwar.dena-manja ngayuwa adidirrbura warka wuburra Nungwarrka nuwar.denama, kembirra mama kirrakina nara awerrungwur.duma nganyangwa-manja ayakwa umbo nganyangwa-manja warka yikuwerrungwur.denama kirrakina. Yikuwerrungwur.denama ngayuwa-manja kajungwa yikeningmidini-yada akwa yikumumiringkini-yada ngayuwa ningambilya-mulangwa Nungwarrka-manja akwa nganyangwa Nungwarrka nambilya-mulangwa ngayuwa-manja. Nungwarrka akwa ngayuwa yinalakena-kiya yinuwilyaba-ma ngawa," niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa WarningiJudiya warnumamalya.

³⁹ Ngarningka arngkawura-langwa warnikirndirrki-yada wurrakina Jesus akena eneja numarngkilyumada aburruwa-langwa.

⁴⁰ Biya yadikina nilawurradina arakba niyakuwar-rukwa adalyuma EningiJardina ebina Janjana nenumingekingambajuwa-murruamanja warnumamalya ebina-wiya akwa nambilya yakwujina.

⁴¹ Aburraja wurrababurna warnumamalya nawurra-likena yenjerrikina Jesus-uwa akwa namakijeyinuma namurndakiyama, "Nara Janjana kiniyaminjama arrubuda umbo ababurna-langwa ayakwa alyangmandukwuna-wiya yirrenumakama naka-langwa nenungkwarba," neyama wurrakina.

⁴² Kembirra arakba wurrilyimberrkuwarra warnumamalya wurrababurna nawerrikambilyumurra enuwa-manja.

11

Lajirida njungwu-mulangwa

¹ Eneja nuwilyaba nenungkwarba nemikirra Lajirida nangbilyuwadinuma. Nambilyuma nakina engemba-manja angalya Bedini-manja, aburrubukwurruwa derrkuwenikba-kiya Mada akwa Meri.

² Dakine-ka Meri dibina-murrada yingijiraba-murrada Jesus-langwa-manja alika ebina bungabungwa eningaba akwa yinginuminingburingkaka-murrada ena-langwa alika ngala-langwa-murra mamungba. Nakina-bina nerrkuwadikba ngala-langwa Lajirida nangbilyuwadinuma nakina.

³ Aburraja Jesus akwa ena-langwa warnikabubur-rakiyuwa nuwambilyuma engka-manja angalya wurrakina. Kembirra Lajirida-langwa derrkuwenikba-kiya

narringilarrkama ayakwa Jesus-uwa akwa narringiyama, "Ningkumikbiyiya-dangwa, nungkwa-langwa nenumamalya nibina ningkilyelyingminama, nijungwuname-ka angbilyuwa," narringiyama wurringalakina.

⁴ Eneja Jesus nengkirika-manja akina ayakwa, niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Angbilyuwe-ka nenakuwardanguma nakina Lajirida, akena nare-ka ajungwuma alarruma nakina. Akine-ka angbilyuwa nenakakburrangama kajungwa kirrababurna-langwa karnumamalya yikiniyangmarngkwajini-yada Neningikarrawaru-wa, akwa ngarningka yikeningmidini-yada kirrakina ningena ngayuwa Ningenikuwenikba Neningikarrawara-langwa ningarrubuda-dangwa nilyengma," niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁵ Jesus nilyelyingminuma angwurra Mada-kiya-manja akwa nerrkuwarringba-manja.

⁶ Akena nengkirika-manja ebina ayakwa nangbilyuwadinu-mulangwa Lajirida, nambilyuma ngawa yakwujina mambilyuma marringa ebina-manja angalya nambilyu-murrumanja nakina.

⁷ Biya niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Kwa, ngarrilikaja ngarrilawurradina Judiya-wa," niyama Jesus.

⁸ Aburraja warnikabuburrakiyuwa wurribina ena-langwa neyama, "Nara! Wurrakina warnumamalya warningak-wujina bungayindenama kabuwardenama malarra-murra. Jerriya ngawa ngarningka ningkena ningkingayindenama kilawurradinama akinu-wa angalya?" neyama Jesus-uwa.

⁹ Kembirra eneja Jesus niyama, "Kumambijangina-mulangwa mamawura akwa kumawiyebena-murruwa, akirringkinama angalya akilikaja-murrumanja akwa ngarrumilyukwa. Kilikaja-manja ningena meningilida, nara wurrakina angajuma.

¹⁰ Umba kumawiyebena-manja mamawura yimbukwa, kinilyangkuwerribikajungwuna-manja Neningikarrawara yimbukwa warnikiyami-yada wurrakina, kembirra aburramba-langwa kabingajinama.

¹¹ Eneja ngakwurra-langwa nenumamalya nakina numungkwulingama marringa, akena ningena kilikajama enuwa-wa kajungwa kinumirajangajini-yada marringa-langwa nakina-da," niyama Jesus.

¹² Kembirra aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa neyama, "Kinumungkwula-manja nakina, kinenibudinama kineningabadiname-ka," niyama.

¹³ Nalyangkiyamama Jesus niyengbinuma nakina numungkwulingama-bu meningiyanda marringa nakina Lajirida. Akena eneja Jesus neningma arakba nakina Lajirida nijungwuma.

¹⁴ Kembirra Jesus nenumungkidirrburaka arakba wurru-murndakakina warnungkwarba akwa niyama aburruwa-wa, "Lajirida nijungwuma arakba,

¹⁵ akena mama nara ningibina ngayuwa kambilya yak-wujina akini-yada ngawa nijungwu-manja nakina nenungk-warba umba eningaba akina, kajungwa nungkwurruwa yikuwerrikambilyi-yada ngayuwa-wa. Kwa, ngarrilikaja arakba enuwa-wa," niyama nakina.

¹⁶ Eneja kembirra nuwilyaba nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa nemimikirra Damija, nenumaka ayakwa wurrumurndakibinu-wa wurrukwalu-wa warnungkwarba. Nakine-ka nuwilyakama ambilyuma-kiya ekirra, Damija akwa Didimija. Akine-ka ekirra Didimija neyaminama "Nenirukwularreyinuma duwilyabamala-langwa dirndarringba muwilyabama-manja ngawa mamawura," neyaminama akina. Nakine-ka Damija niyama, "Kwa, ngarruwurranklikaja naka-manja Numikbiyiyya-dangwa ngakwurruwa, kajungwa akijungweyini-yada ngarruwurrankidirrbura enuwa-manja," niyama nakina.

Jesus nenilirrakuwerringekburaka-mulangwa Mada-kiyamanja

¹⁷ Biya nalikena arakba Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa Bedini-wa, biya neyar.da wurrakina yakwujina. Aburraja wurrukwala warnumamalya wurruminakina angalya nenumaka Jesus-manja nenakumarnu-mulangwa nenumadangkwa medirra-manja arrawa. Mabiyarbuwa arakba marringa nambilyuma nakina yakwujina.

¹⁸⁻¹⁹ Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya namurndakilikenema Jirujalema-langwa Bedini-wa. Akina angalya Jirujalema nara awilyikerra Bedini-langwa, umba awarrngkakwudangwa akina. Kembirra namurndakilikenema yadikina Bedini-wa narrawerringekburakama wurringalakina-kiya-wa wurringidarringka-kiya, nijungwu-mulangwa nerrkuwarringba.

²⁰ Ngalaja Mada yingengkirika-manja dakina nakina Jesus nubukwaya nilikenema aburrunguwa-wa, yingilikena arakba yinginukwurukwa. Umba ngalaja Meri yingangmak-wulala dakina alikira-manja arrawa.

²¹ Kembirra yingiyama Mada Jesus-uwa, “Karuksa! Yelakwa kambilyu-manja ningkena, nara-maka ningena kijungwuna,” yingiyama.

²² “Akena nganja ningeningma aduwaba kiniyengkilabaja-manja nungkuwa ningkakina eningerribirra ebina kingayindena-manja nungkuwa, kembirra nakina Neningikarrawara kenukwunama nungkuwa ningkakina aduwaba,” yingiyama.

²³ Eneja niyama Jesus Mada-wa, “Nerrkuwena nungkwa-langwa kinumirajanginama kinenibudinama nakina,” niyama Jesus nangamaka.

²⁴ Ngalaja yingiyama, “Ningeningma ningena kinenibudinama nakina, akena nara aduwaba umba ambakamurrumurra mibina-manja meningarija-langwa-manja mamawura kawarumajungwuna-murruumanja wurribina warningma-murrumurra nakina Neningikarrawara,” yingiyama dakina Mada.

²⁵ Eneja Jesus niyama kembirra ngaluwa-wa, “Ngayuweka ningena ningibina kenibikinama kirrakina yikambilyiyada karniba karningangkawura. Mama karningerribirra karnumamalya yikjungwunama umba yikuwerrikambilyamanja ngayuwa-manja, kembirra kirrakine-ka karniba yikambilyama karningangkawura.

²⁶ Nara karnumawurrina arukwulyuwakama alikama kirreyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa kirrakina umba karniba karningangkawura yikambilyama yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja. Nungkaja ningkeningma ena ayakwa?” niyama Jesus ngaluwa-wa.

²⁷ “Yawe-ka, Ningumikbiyya-dangwa,” yingiyama ngalamba-langwa. “Amandangwa ningeningma nungkuwa ningkakina ningkibina yiminijirabama yijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara ningkeningadinuba-wiya ningkeningadinakba, ningkibina nenikilarrkka enenu-wa angalya, Ningkenikuwenikba ningkakina-da,” yingiyama Mada Jesus-uwa-da.

²⁸ Biya kembirra yingilawurradina dakina arakba angalyuwa akwa nangardija derrkuwadikba-wa yingijiraka ayakwa nangamaka ngaluwa-wa akwa yingiyama, “Naka arakba Numikbiyya-dangwa niyar.duma. Nginingayinduma nakina kiniyengbinama ayakwa nungkuwa-wa,” yingiyama.

²⁹ Ngalaja Meri yingengkirika-manja dakina akina ayakwa, yingumirajanga dakina biya yingenjirrikaja yingilikena Jesus-uwa yinginukwurukwa.

³⁰ Eneja nakina Jesus ambaka nambilyuma ngawa ebina-manja angalya yinginakburrranga-murruumanja Mada luk-wakwa mamurukwa-manja.

³¹ Aburraja warnumamalya wurribina narringawerringekburaka-murruumurra Meri-manja ebina-manja alikira, narringarringka dakina yingilikenuma yingenjirrikenuma erreku-wa. Nalyangkiyama yingiliken-a-bu medirra-wa dakina dadikungwadi-yada yakwujina angwada. Kembirra narringayuwarna dakinu-wa.

³² Ngalaja Meri yinginirringka-manja dakina Jesus, yingab-uluwendinga enuwa-manja akwa yingiyama, "Ngeniyerriya! Yelakwa kambilyu-manja ningkena, nara-maka nganyangwa nerrkuwarrka kinijungwuna," yingiyama.

³³ Eneja Jesus nangarringka Meri yingungwadina dakina, akwa wurrukwala warnumamalya aburrajukwaba biya nakine-ka nenikbarrngajuwama nakinu-wa nuwerrikawariyadina.

³⁴ Niyama nakina, "Nga-manja kinakumarnuma nenumadangkwa?" niyama. Aburraja neyama, "A! Angakuba! Kwa likaja kumarryingkini-yada medirra nungkwabakiyaba," neyama.

³⁵ Kembirra enejukwaba Jesus nungwadina-da.

³⁶ Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya nenirringka-manja Jesus nungwadina-manja enejukwaba, namakijeyinuma wurrakina. "Kwuja!" neyama wurrukwala. "Amandangwa nilyelyingminu-mubaba nakina nenumamalya," namurndakiyama.

³⁷ Umba wurrukwala neyama, "Nenuminingabakama Jesus nimimba-langwa menba-na? Kembirra keneningabaka-maka naka Lajirida-da nari-yada kinijungwuna-da," neyama.

Jesus nenumirajangajuwa-mulangwa Lajirida-manja

³⁸ Kembirra eneja Jesus nuwerrikubarrngwarrngwadinume-ka nakina ngawa. Niyarda arakba mibina-manja medirra numudidikajungwunu-murruumanja adirrungwarna-murra angwarnda.

³⁹ Kembirra nenumaka Jesus wurrukwalu-wa warnungkwarba akwa niyama, "Wurrijirena akina angwarnda medirra-langwa," niyama. Ngalaja Mada yingiyama enuwa-wa, "Kardi! Numingbajame-ka makina medirra. Nakine-ka nenumadangkwa nambilyuma yakwujina arrawa medirra-manja mabiyarbuwa arakba marringa," yingiyama dakina.

⁴⁰ Kembirra eneja niyama Jesus ngaluwa-wa, “Yirramakama arakba ngayuwa nungkuwa-wa, kuwerrikambilyamanja nungkuwa ngayuwa-wa aduwaba, kembirra kirringkinama akina arrubuda-dangwa Neningikarrawaralangwa,” niyama Jesus Mada-wa.

⁴¹ Kembirra aburraja wurrukwala warnungkwarba narrirnjirrkwajuwa ebina angwarnda medirra-langwa. Umbo nungwundikadinga arakba Jesus karrawaru-wa akwa niyama, “Ngeniyerriya Ngangwa, ngarreyangmarngkjajinama mena-baba ningkengkirrikenuma ayakwa nganyangwa aduwaba.

⁴² Ningeningme-ka ningena ningkakina ningkengkingkirrikajama ngayuwa-wa, akena ebina ayakwa ningarraminiyengbinuma warna warnumamalya yelakwa nuwengkirrikajama. Ningiyengbinuma akina kajungwa kuweningmidini-yada warna yilarrka-mulangwa nungkuwa yangkwurrangwa ningena,” niyama Jesus Nungwenikba-wa Neningikarrawaru-wa.

⁴³ Biya nijerrukwa-manja arakba, nardanguma nakina. “Lajirida...wu! Kwa jadiya...wu!” niyama.

⁴⁴ Eneja nijungwu-murrada nibina nijadinga kembirra medirra-langwa-da. Ena-langwa ayarrka akwa alika namurndakeyukumurndijajungwunuma ngawa dumbalamurra, akwa nenumadangkwa akwa ngawa aringka. Umbo niyama Jesus nenumaka wurrukwalu-wa warnungkwarba, “Wunuminumurndakaburawakina dakina dumbala akwa wunilarrkiya enilikaja arakba,” niyama Jesus aburruwa-wa.

Nenuminilyimbukweyinu-mulangwa warnikuwardiyada Jesus

⁴⁵ Aburraja warnumamalya wurribina narringangarranguma Meri-wa nenirringkama niyama-mulangwa Jesus. Kembirra arakba wurrababurna nawerrikambilyuma enuwa-manja wurrakina,

⁴⁶ umba wurrukwala nalawurradinuma angerriba WurruBariju-wa warnungkwarba akwa nenuminumakinuma niyama-mulangwa Jesus wurrumurndakakina-manja warnungkwarba.

⁴⁷ Kembirra arakba aburraja wurrarumuruma WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba narrawurramurndukwama WarningiJudiya wurrububungkawa akwa namurndakambarringa ayakwi-yada akwa neyama, “Kwuja! Niyaminjamarrkinama nakina amukwiyadakina arrubuda? Akiyamarrkinama kembirra ngarna-na?

48 Umba akiyaminjamina-manja ngawa ngarna naramanja angwanjajuma nakina, kembirra wurrababurna-langwa warnumamalya kawerrikambilyama arakba enuwa-manja. Kembirra aburraja WarningiRawuma wurrububungkawa kalikajama wurrakina karruburrijinama Neningikarrawara-langwa angalya akwa ngakwurruwamulangwa," neyama wurrakina.

49 Wurrumurndakakina-langwa WurruMinida, eneja nuwilyaba naruma nubungkawa NuMinida nemimikirra Kayubaja. Akwa niyama nakina wurrumurndakakinu-wa, "Kirrumurndakeyina karnumamalya karningaringkamawiya!

50 Umba enena-bina eningaba-da! Wurruwilybamba warnumamalya akabuminijungwunama ngarruwurrakwulyumida-langwa ngarnumamalya, kajungwa nari-yada WarningiRawuma wurrububungkawa aburrijuma ngarrilyimberrkwulyumida-langwa ngarnumamalya. Kirreningbalidinamurra-bina?" niyama nakina Kayubaja.

51 Nara nakina kiniyengbina enabakiyaba umba Neningikarrawara nenungwurrkumambambijuwama amurndakakina ayakwa nenikiyengbi-yada mena-baba akini-yada ngawa nakina naruma nubungkawa NuMinida nilyingama. Umba Neningikarrawara nenumakama enuwa-manja Jesus nenikuminijungwi-yada wurrababurna-langwa WarningiJudiya

52 akena nara yimbukwa WarningiJudiya-langwa aminijungwuma umba wurruwurrakwulyumida-langwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya engka-langwa iya engka-langwa angalya wurruwurrakawura-ma kuwambilyi-yada.

53 Kembirra yadikina arakba aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa nenuminilyelyimbukweyina warnikuwardi-yada Jesus.

54 Aminakina-langwa kembirra eneja Jesus nara nabilyerra kinilikena yenjerrikina Judiya-wa umba nilikena erribaja eyukwujiyu-wa angalya engembu-wa Yibureyima. Akine-ka angalya nuwambilyuma akwudangwa alarrking-buringka. Nakina ngawa nambilyuma yakwujina aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa.

55 Biya nuwakwudangwudina arakba warnikambarringi-yada warnikilarrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwa-langwa kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurraru-muruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa

Yijiba-langwa. Aburraja kembirra wurrababurna-langwa WarningiJudiya warnumamalya nawurrikilikenuma eminingka-langwa iya eminingka-langwa angalya nawurramurndukweyinuma yenjerrikina Jirujalemuwa kajungwa kararrkajungwuni-yada arakba adinakba warnikambarringi-yada akina.

⁵⁶ Wurrikine-ka arakba nenuminaburangkeyinume-ka Jesus-uwa. Nawurramurndukweyinuma arakba Neningikarrawara-langwa-manja angalya akwa namaki-jeyinuma wurrakina, "Kwureya! Dukwa kinilikaja nakina yangkwurrangwa enenu-wa Akwurungkuwarrukwa, dukwa nara-da!" namurndakiyama wurrumurndakakina.

⁵⁷ Aburraja wurrumurndakakina wurrarumuruma WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba narramakama warnumamalyu-wa akwa neyama, "Karningerribirra karnumamalya yikinirringkina-manja Jesus, kwa yikeningmikina yikilikaja yikumakina kajungwa yikinumiyi-yada kembirra nakina," neyama wurrakina.

12

Meri yingi-jirabama-langwa bungabungwa Jesus-langwa-manja alika

¹ Bi...ya mamangbala muwilyaba marringa num-akwudangwudinuma arakba warnik-ambarringi-yada warniki-larrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwa-langwa kajungwa warniki-yakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma. Eneja arakba nakina Jesus ni-lawurradinuma erribaja Bedini-wa ebinu-wa angalya nenu-warumajuwamurru-wa nen-enibikamurru-wa Lajirida.

² Aburraja wurrakina nenumin-akumarna arakba adinakba aninga Jesus-langwa. Enejukwaba nakina Lajirida n-ambilyumurra yakwujina aburruwa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa. Biya ne-yebukeyinuma wurrakina wurruwurrakawura-ma umba ngalaja dakina Mada yingi-lyilyanguma amurndakibina aninga aburruwa-wa.

³ Kembirra ngalaja Meri yingu-manga ebina akwulyubena bungabungwa yingu-beyindanguma aminaruma angwarnda eyukwuiyi-a-ma budila akwa yingi-jiraba akina Jesus-langwa-manja alika. Kembirra yinginumini-ngburingkakama ngala-langwa-murra mamungba akwa nuw-angkarrkwulyuwakenuma ne-ngbajuma eningaba arrawa alikira-manja.

⁴ Eneja nakina Judija NeningiKariyada, nibina nuwilyaba nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa, nibina neniku-kwi-yada Jesus wurrumurndakibinu-wa wurrububungkawa warniku-wardi-yada, ni-yama nakina aburruwa-wa,

⁵ “Miyambena-burra nara yika-kwa wurrumurndakangabu-wa akina bungabungwa kajungwa yiku-meni-yada adirrung-warna angwarnda akwa yika-kwuni-yada wurribinu-wa warningmalyingmalyingma warnumamalya?” ni-yama nakina.

⁶ Akena nakina Judija nu-marrungwayindangumurra wurrakina warningmalyingmalyingma warnumamalya umba numa-wilyuwilyakama mibina meningangwarnda beka enuwa-manja. Akwali-yada n-angkangmaduma angwarnda ena-langwi-yada. Ni-yamama-langwa amurndakibina, kembirra nakina ni-yengbinuma amurnadakakina ayakwa-da.

⁷ Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Nga-lalika daka! Ena yingu-minambambilbyuma eningadinakba bungabungwa kangumini-lyungkweni-yada nganyangwa-manja ningenumadangkwa ki-jungwa-manja ngayuwa.

⁸ Nganja ningena nara ambilyinguma arngkababurna-langwa nungkwurruwa-manja umba wurrakina warningmalyingmalyingma warnumamalya kuw-ambilyamurra arngakbaburna-langwa nungkwurruwa-manja,” ni-yama Jesus-da.

Nenumini-lyelyimbukweyinuma-langwa warniku-warda-langwa Lajirida

⁹ Aburraja wurrababurna warnumamalya Warningi-Judiya nuw-engkirrikenuma Jesus ni-yarduma-langwa Bedini-manja arakba biya kembirra aburrajukwaba nawurraki-likenuma yenjerrikina Bedini-wa. Nara warniki-rringki-yada yimbukwa nakina Jesus umba enejukwaba nakina Lajirida warniki-rringki-yada nibina-murrada nenu-warumajuwa-murrada nen-enibika-murrada Jesus.

¹⁰⁻¹¹ N-enibudinuma-langwa ngarningka nakina Lajirida, kembirra wurrumurndakakina warnumamalya na-werrikuwaranguma wurrarumuruma-langwa WurruMinida umba na-werrikambilyuma Jesus-manja. Kembirra aburraja wurrumurndakakina WurruMinida ne-yawijamama akwa nenumini-lyelyimbukweyinuma warniku-warda-langwa nakina Lajirida.

Jesus ni-likenuma-langwa Jirujalemu-wa dangki-murra

¹² Mingki-yada arakba makina mamawura, aburraja wurribina wurrababurna warnumamalya nawurraki-likenu-murrumurra Jirujalemu-wa warnik-ambarringi-yada akina-manja Akwurungkuwarrukwa, nuw-engkirrika ni-likenuma-langwa Jesus enejukwaba akinu-wa angalya.

¹³ Kembirra nenumurndaku-manga yilyarra yinumawarruwalya warniku-warriji-yada ayarrka-murra akwa nawurraki-likena nenu-kwurukwa enuwa-wa. Ne-yangkuwarumajungwunuma wurrakina enuwa-wa akwa ne-yama, "Yirre-yangmarngkwajina yirra-langwa Ningkumikbiyya-dangwa! Yirre-yangmarngkwajina ningkibina ngini-larrkama yangkwurrangwa Neningikarrawara! Ngeni-yangmarngkwajina Nubungkawa NgarningiYijireyila-langwa!" ne-yama wurrakina.^{*}

¹⁴ Eneja Jesus nang-akburrranga duwilyaba dangki akwa ni-rijawudija dakina-manja. Ni-yamama nakina Jesus ebinalangwiya ayakwa nuw-arrikarrijajungwunuma-langwiya arakburakba-kiya Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ngarraku-makinama akina ngakwurruwa-wa akwa ne-yaminama,

¹⁵ "Karningijirujalema karnumamalya, nara akbar.duma! Umba kwuja! Wuni-rringka nubukwaya ni-likajama nungkwurra-langwa nubungkawa dangki-murra," ne-yaminama akina ayakwa.^{*}

¹⁶ Adinuba-wiya aburraja Jesus-langwa warnikabubur-rakiyuwa narr-angkungkuwabijuwa amurndakakina ayakwa kinu-bungkawadinama-langwa Jesus akwa ni-likenuma-langwa dangki-murra. Akena ambaka-murra nu-warumajungwunu-manja Jesus ni-jungwunuma-langwa mabiyakarbiya mamawurakembirra nuw-enningmidinuma arakba amurndakakina ayakwa ebina nuw-arrikarrijajungwunuma-langwa enuwa-langwa akwa ngarningka amurndakakina ne-yamama-langwa akina-langwiya ayakwa.

¹⁷⁻¹⁸ Miyambena-burra wurrakina wurrababurna warnumamalya nawurraki-likena nenu-kwurukwa Jesus-uwa? Wurrakina nawurraki-likenuma yenjerrikina mena nuw-engkirrikenuma-baba Jesus n-ardanguma Lajirida medirralangwa akwa nen-enibikama. Kembirra narra-makama narri-yarrkbalijuwama wurrukwala-manja warnumamalya akina-langwa arrubuda ni-yamama-langwa Jesus.

¹⁹ Kembirra aburraja WurruBarija warnungkwarba na-werrikawarriyadinuma na-makijeyinuma akwa ne-yama, "Kardi! Ne-yamarrkinama-bina warna? Kwuja!

^{*} **12:13** Emeba 118:25,26 ^{*} **12:15** Jekaraya 9:9

Wurrangkwulyumida-langwa warna arakba neniyuwarnama enuwa-wa! Ngarne-ka ngakwurruwa ngarri-lyangmuridinama nara e-yamama!" namurndaki-yama wurrakina.

*Nenumin-andeyuma-langwa Jesus-uwa wurrukwala
WarningiJudiya-ma warnumamalya*

20 Aburraja wurruwurrakwulyumida-langwa warnumamalya eminingka-langwa iya eminingka-langwa angalya nawurraki-likenuma Jirujalemu-wa warnik-ambarringi-yada warniki-larrmi-yada emeba akina-langwa Akwurungkuwarrukwa warniki-yakuwerribiki-yada WarningiJudiya-langwu-wa wurrarumuruma. Wurrukwala wurrakina WarningiJudiya-ma warnumamalya.

21 Umba eneja nibina-murrada Biliba n-ambilyuma yakwujina ebina-manja angalya eyukwuiyiya-manja Bejedamanja Keliliya-manja, nakina yakwujina enejukwaba. Aburraja wurrumurndakibina WarningiJudiya-ma warnumamalya na-likenuma Bilibu-wa akwa ne-yama enuwa-wa, "Wayi! Nungkuwa! Yarne-ka yini-ngayindenama yikini-rringkinama Jesus!" ne-yama wurrakina.

22 Kembirra Biliba ni-likena nenu-maka Endiruwa-manja akwa wunalakina ngawa nenilikenaa akwa nenu-maka Jesusmanja.

23 Eneja Jesus ni-yama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Na-darrbudinama arakba ena adinuba ebina yikenumin-abilyerrikinamurra Neningikarrawara nungkwurraja ngayuwa-bina ningena ningarrubudangwa ningukwulyubena ningilyengma, ningibina ningirukwularrinuma enena-manja angalya.

24 Wurr-engkirraja! Ebina wuburra-kiya awilyaba amaninga amadidira na-lungkuwabijajungwuna-manja ajiringka-manja, kembirra nuw-eyebirredinama ebina eningarrawa umba na-lingbijanginama akwa na-lungkuwarringinama akwa ababurne-ka amadidira nuw-arrangbijeyinama. Ebina eningadinuba-wiya amadidira nuw-eyebirredinama akwa arakba na-jungwunama. Akena nara-manja a-lungkuwabijajungwuma akina ajiringka-manja, akwa kuw-ambilya-manja engburingka, kembirra nara a-lungkuwarruma akwa arrangbijajuma ababurna amadidira umba awilyaba-ma yimbukwa amadidira aminakwukawura kuw-ambilyama. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

25 Kirribina karningerribirra nara-manja amin-engkirrikama wurrukwalu-wa umba yikilyelyingmajungwuna-manja nungkwurrabakiyaba-langwa,

kembirra nara karniba ambilyuma karningangkawura. Umبا yikumini-yakuwabijajungwuna-manja akwa yikamini-yakuwerribikaja-manja wurrukwala-langwa, kembirra karniba yik-ambilyama karningangkawura.

²⁶ Kirribina karningerribirra yiki-ngayindena-manja ngayuwa ningubungkawa nungkwurra-langwa, kembirra kirrakina nganyangwa karnikuminuwar.duwar.da akwa yiki-yuwarnama ngayuwa-manja kajungwa ngayuwa-manja yik-ambilyi-yada ababurna-manja angalya ki-likajamurra-manja ngayuwa. Akwa eneja Nungwarrka yikenikbarrngajinama karningerribirra kirribina yikuminuwar.denama warka nganyangwa," ni-yama Jesus.

Jesus numini-yengbijajungwunuma-langwa neniki-jungwi-yada

²⁷ Biya Jesus ni-yama ngarningka wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Ki-yamarrkinama ningena? Ninguerrikubarrnge-ka ningena arakba. Kinu-makina ningena Nungwarrka nari-yada a-lyanduma. Akena mama akina! Aminakina-langwa-baba ningena ningi-likenuma yangkwurrangwa ningeniki-yami-yada.

²⁸ Ngangwa, wurra-dirrburakina wurrumurndakeyina-manja warnumamalya ningkarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningkilyengma," ni-yama nakina Jesus. Kembirra ngalaja akina amayakwa Nungwenikba-langwa ne-yengbina angaluba karrawara-langwa akwa ne-yama, "Ngayuwa arakba ningarra-dirrburakama akwa ngarningka ngawa ka-dirrburakinama nganja ningibina ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma," ne-yama akina amayakwa.

²⁹ Umба aburraja wurrumurndakakina warnumamalya nuw-engkirrikenuma akina amayakwa angaluba karrawara-langwa. Yibilyibilya-bu na-lyangkiyama aburra wurrukwala umba aburraja wurrukwala nenikumamurikaja-bu Neningikarrawara-langwa ni-yengbinumurra Jesus-uwa na-lyangkiyama wurrakina.

³⁰ Eneja kembirra Jesus ni-yama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Akina ebina amayakwa nara kakumini-yengbina ngayuwa-langwa umba nungkwurruwa-langwa kirrakumini-yengbinuma," ni-yama nakina.

³¹ "Ngalaja arakba na-darrbudinama ena yikenilekbajama-langwa nakina Neningikarrawara nungkwurruwa-wa kirrababurnu-wa akwa ngawa kin-ambilyama-langwa neningarrubuda-ma nibina nubungkawa enena-langwa angalya akwa angkwulyumida-langwa.

³² Kabu-wurdijina-manja wurrakina ngayuwa enenlangwa angalya, kembirra nganja ningena k-angkijirenama wurrababurna-langwa warnumamalya eminingka-langwa iya eminingka-langwa angalya nganyangwi-yada," ni-yama Jesus.

³³ Jesus ni-yengbinuma akina ayakwa kajungwa warnumamalya kuw-eningmidini-yada adinakba enuwa-langwa nenikumini-jungwa-langwa wurrababurna-langwa warnumamalya ka-mambalinamurra-manja eka.

³⁴ Aburraja kembirra wurrumurndakakina warnumamalya namin-andabumeyinuma akwa ne-yama Jesus-uwa, "Neningikarrawara-langwa-manja ayakwa nuwarrikarrijajungwunama ngarraku-makinama nakina kinambilyama neniba neningangkawura nibina nenumini-jirabama neni-jirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba. Kembirra kiyamarrkinama nungkuwa kabu-wurdijinama ningkakina yadada, ningkibina-murrada ningki-rukwularrinu-murrada enena-manja angalya? Ningki-yamarrkinama ningkakina ningki-yengbijajungwunama ningkenimikirra ningki-rukwularrinuma enena-manja angalya?" ne-yama wurrakina.

³⁵ Kembirra eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, "Ngayuwa ningena Ningekilarrkabarraka ningibina-murrada ngarramin-ablyerrikinama Neningikarrawara-langwa nungkwurruwa-manja akena ning-ambilyama nungkwurruwa-manja arngkidarrba yimbukwa. Yiki-likaja-manja karningerribirra alarrumur.da-langwiya, kembirra yik-angkuwabijinama karniki-likila-langwa dirrbura kirrakina. Yik-angkuwabijinama alyangmandukwuna ayakwa Neningikarrawara-langwa umba yiki-yaminama ngawa awurruwurrariya. Kembirra ning-ambilya-wiya ningena Ningekilarrkabarraka nungkwurruwa-manja, yiki-likajama nganyangwa-manja akilarrkabarraka kajungwa yiku-miringkini-yada dirrbura Neningikarrawara-langwa akwa nari-yada akina alarrumur.da akburranguma nungkwurruwa-manja kirri-yaminjamina-wiya awurruwurrariya.

^{36a} Ning-ambilya-wiya ngayuwa nungkwurruwa-manja, yiku-werrikambilyama ngayuwa-manja ningibina Ningekilarrkabarraka kajungwa nungkwurrambalangwa yiki-yamini-yada wuburra karnikilarrkabarraka wurrukwalu-wa warnumamalya warniku-miringki-yada dirrbura Neningikarrawara-langwa," ni-yama Jesus.

WarningiJudiya warnumamalya wurrubina nara ka-werrikambilya Jesus-manja

^{36b} Ni-jerrukwama-langwa ayakwa Jesus, kembirra ni-lalika akina angalya Jirujalema umba n-abuwarrkjungwa wurrumurndakakina-langwa warnumamalya warningak-wujina.

³⁷ Mame-ka nakina Jesus ni-yamama ababurna arrubur-rubuda nenirringkamurra-manja wurrumurndakakina warnumamalya, akena nara ngawa ambaka wurrakina ka-werrikambilya enuwa-manja,

³⁸ kajungwa akina ayakwa ka-lyangmandukwunadini-yada ebina n-arrikarranguma arakburakba-kiya nakina nenikumakumaka Neningikarrawara-langwa ayakwa nemimikirra Ajaya. Akine-ka ayakwa ne-yaminama, "Karukwa! Yikabuminu-werrungwur.danguma yirralangwa ayakwa! Akena nara wurribina-da! Akwa nungkaja nungkuwa ningkarramin-ablyerrikama nungkwa-langwa arrubuda! Akena nara ngawa wurribina-da!" ne-yaminama akina ayakwa.[◊]

³⁹ Wurrakina ngawa nara ka-werrikambilya mena ni-yengbinuma-baba Ajaya ngarningka engka awilyaba ayakwa. Akine-ka ne-yaminama,

⁴⁰ "Neningikarrawara nenuminu-mimbakama aburralangwa menba, akwa nenumini-lyangbudirrkama aburralangwa aringka, kajungwa karr-angkuwabijuwi-yada aburra-langwa-murra menba akwa nari-yada karrumumiringka aburra-langwa-murra mangma. Umba Neningikarrawara ni-yamama, 'Ngayuwa arakba ningiyengbinuma akina ayakwa, kajungwa nari-yada a-lyangbulawurraduma wurrakina ngayuwa-wa, akwa nari-yada eningabakama aburruwa-manja,' ni-yamama Neningikarrawara," ne-yaminama akina ayakwa Ajaya-langwa. Aminakina-langwa ayakwa kembirra wurrakine-ka warnumamalya nara ka-werrikambilya Jesus-manja.[◊]

⁴¹ Miyambena-burra ena Ajaya ni-yengbinuma? Dukwa nenu-marngkirringkama-baba Jesus narrubudangwa nukwulyubena nilyengma. Kembirra nenumini-yengbinuma enuwa-langwa.

⁴² Kada wurrumurndakakina WarningiJudiya wurrububungkawa wurrababurna-langwa nenumini-yarrkuwaranga Jesus. Nara-da! Umba aburraja wurrukwala na-werrikambilyuma enuwa-manja akena nara ke-yengbina abilyerra enuwa-langwa, mena nuw-akbar.danguma-baba wurrakina WurruBarija-langwa warnungkwarba.

[◊] 12:38 Ajaya 53:1 [◊] 12:40 Ajaya 6:10

Wurrumurndakakine-ka WurruBarija warnungkwarba narra-makama adinakba warnumamalya-manja nari-yada a-werrikambilyuma enuwa-manja. Akena ka-werrikambilya-manja warningerribirra enuwa-manja, kembirra wurrumurndakakina WurruBarija warnungkwarba ka-minangkirreyinama amurndakakina-langwa jinikakwa kajungwa nari-yada e-yangmargkwajuma Neningikarrawaru-wa yakwujina.

⁴³ Akwa ngarningka wurrakina WarningiJudiya wurrububungkawa narra-ngayindanguma wurrumurndakakina warnumamalya nari-yada kuw-engkirrikena Neningikarrawaru-wa neniku-werrungwur.di-yada aburruwa-wa umba karra-werrungwur.deni-yada angwurra aburruwa-manja.

Jesus-langwa ayakwa ka-lyangkarrngajungwunama-langwa ngakwurruwa-wa

⁴⁴Eneja Jesus ni-yengbina ni-yangkuwarumajungwunuma akwa ni-yama, “Kirribina karningerribirra yiku-werrikambilya-murrumurra ngayuwa-manja, nara yimbukwa ngayuwa-manja a-werrikambilyuma kirrakina umba ngarningka Nungwarrka-manja yiku-werrikambilyama, nibina ngini-larrkamurra-manja ngayuwa yangkwurrangwa.

⁴⁵ Yiki-rringkina-manja kirrakina ngayuwa-wa, kembirra yikini-rringkinama enejukwaba nibina ngini-larrkama ngayuwa.

⁴⁶ Nganja ningena Ningenicilarrkabarraka ningibina ningi-likenuma enenu-wa angalya kajungwa karningerribirra-langwa kirribina yiku-werrikambilya-murruwiya ngayuwa-wa nari-yada alarrumur.damanja ambilyuma kirrakina yiken-angkuwabijini-yada Neningikarrawara umba alarradada-langwiya yiki-likaji-yada yikinu-miringkini-yada enuwa-manja.

⁴⁷ “Umba kirrumurndakibina yik-engkirraja-murruwiya nganyangwa ayakwa yikumini-yarrkuwurrena-manja akina, nara nganja kembirra a-lekbuma nungkwurruwa-manja. Nara ngayuwa ningena ki-likena ningenicilekbi-yada kirrakina umba ningi-likenuma ningena ningenik-enibiki-yada kirrilyimberkwulyumida-langwa karnumamalya engka-langwa iya engka-langwa angalya.

⁴⁸ Umba arrkala ngalaja ngarningka ambaka awilyaba yikaki-lekbajama kirribina yiku-warenama akwa yikumini-yarrkuwurrenاما nganyangwa ayakwa. Amurndakibina ayakwa ningi-yengbinuma-langwa ngayuwa, akina-bina ka-lyangkarrngajungwunama

ka-lawurradinama nungkwurruwa-wa akwa yikaki-lekbajama meningarija-langwa-manja mamawura kini-lyangkuwerribikajungwuna-manja Neningikarrawara karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba.

⁴⁹ Akina-bina amandangwa alyangmandukwuna mena nara-baba ki-yengbina ngayabakiyaba umba ebina yimbukwa Nungwarrka nginu-makama-langwiya ningeniki-yengba-langwa, akina-langwa-bina kembirra ningi-yengbinuma, nakina nibina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa.

⁵⁰ Ningeningma ningena amurndakibina ayakwa nginu-makama-langwa Nungwarrka ngayuwa-manja, yiku-werrungwurdena-manja amurndakibina-manja, kembirra yiken-enibikinama nakina karningangkawura yik-ambilyiyada kirrakina. Aminakina-langwa-bina ebina ababurna-langwa ningi-yengbinama-langwa, akina-bina Nungwarrka nginu-makinama ngayuwa-wa ningeniki-yengbi-yada," ni-yama nakina Jesus.

13

Jesus nenumin-ajirranguma-langwa alika ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa

¹ Muwilyaba-ma arakba num-akwudangwudinuma makina mamawura warnik-ambarringi-yada warniki-larrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwa-langwa kajungwa warniki-yakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma. Eneja arakba Jesus neningma nakina na-darrbudinuma neniki-lalika-langwa enena angalya umba neniki-liki-yada Nungwenikba-langwu-wa angalya. Ni-lyelyelyingminuma nakina wurrababurna-langwa wurrumurndakibina neniyuwarnu-murrumurra enuwa-manja enena-manja angalya akwa ni-lyelyingminuma nakina neningangkwura yanda-langwa ni-jungwunuma.

² Kembirra num-awiyeba-manja mamawura, Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ne-yebukeyina aninga wurruwurrakawura-ma. Akena nara-wiya ambaka kuwalyubarina aninga wurrakina, eneja arakba nakina Namukwa nenu-kwudirrkja Judija nibina nenikuwenikba Jayumuna NeningiKariyada-langwa, kajungwa kenu-kwi-yada Jesus wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa kenu-wardangi-yada nakina.

³ Eneja Jesus neningma arakba nakina nenu-bungkawakama-langwa Nungwenikba angkwulyumida-manja. Akwa ngarningka neningma ni-likenuma-langwa

nakina angaluba Neningikarrawara-langwa akwa neniki-lawurrada-langwa yenjerrikina ngarningka enuwa-wa.

⁴ Nuw-alyubarinu-wiya ngawa wurrakina akina aninga, Jesus nu-mirajanga akwa nang-abuwarakada dadingikarrawara dumbala umba ngarnumadangkwa dumbala n-abaldamura dawula-murra.

⁵ Kembirra ni-jiraba akungwa marumu-wa dambalangwu-wa mamurndakijika akwa nenumin-ajirranga alika ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa wurruwilyuwilyaba-wiya-langwa akwa nanga-rndirrka dibina-murra da dumbala n-abaldamurinuma akwa nenumini-ngburingkaka aburra-langwa alika.

⁶ N-abuluwendingu-manja arakba Jayumuna Bida-manja, eneja kembirra ni-yama nakina, “Wa, nungkuwa! Jerriya ningkena yikumin-ajirrenama alika nganyangwa-na?” ni-yama nakina.

⁷ Eneja Jesus ni-yama, “Ningk-angkuwabijinama enena ningi-yaminama-langwa aduwaba umba ambaka-murra kembirra ningkakina ku-mumiringkinama,” ni-yama nakina.

⁸ Eneja Bida ni-yama, “A.a! Nare-ka amin-ajarruma nganyangwa alika!” ni-yama nakina. Eneja Jesus ni-yama, “Nara-manja ajarruma ngayuwa nungkuwa-manja, nara kembirra arakba ningkakina nganyangwa yenubiyakajada,” ni-yama nakina.

⁹ Eneja Jayumuna Bida ni-yama, “Kembirra nara alika yimbukwa amin-ajarruma umba ayarrka akwa aringka yimin-ajirrena ngarningka,” ni-yama nakina.

¹⁰ Jesus ni-yama nakina, “Warningerribirra-langwa wurrribina warnumamalya nuw-ajarrijungwunamurrumurra akwa wurrumungkwur.da-murrumurra, nara ngarningka ajarrijungwuma umba alika yimbukwa karr-ajirrenama aburra-langwa. Umba nungkwurraja nganyangwa-wiya karnikabuburrakiyuwa karna kirruminjirrmungkwur.da akena ningkuwilyaba ningkena yelakwa ningkeningumunjirrmungkwur.da-ma,” ni-yama nakina.

¹¹ Jesus neningma nibina kenu-kwunama-langwa nakina wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa warniku-wardi-yada. Neningma arakba nakina-baba adinakba-kiya, kembirra nakina ni-yamama, “Ningkuwilyaba ningkena yelakwa ningkeningumungkwur.da-ma,” ni-yamama nakina.

¹² Biya nenumin-ajirranguma-langwa Jesus aburra-langwa alika, kembirra nanga-rndirrka dadingikarrawara

dumbala akwa n-awiyebena akwa n-ambarringa ebina-manja angalya ena-langwa-manja ne-yebukeyinumurra-manja aninga akwa ni-yengbina ayakwa aburruwa-wa akwa ni-yama, "Kirru-mumiringka karna ambaka ebina ningi-yamama-langwa ngayuwa aduwaba?

¹³ Yirri-yengbijinama Ningumikbiyiya-dangwa akwa Ningenikakakirumaka nungkwurra-langwa. Akine-ka eningaba mena amandangwa ningena ngayuwa nungkwurra-langwa Ningumikbiyiya-dangwa akwa Ningenikakakirumaka.

¹⁴ Ngayuwa nganja nungkwurra-langwa Ningumikbiyiya-dangwa akwa Ningenikakakirumaka ngarramin-ajirranguma nungkwurra-langwa alika wuburra ngayuwa ningenikuminuwar.duwar.da nungkwurra-langwa. Kembirra nungkwurramba-langwa yiki-yamini-yada arrkala yikumin-ajarrijeyini-yada nungkwurra-langwa alika akwa yikuminu-war.dijeyini-yada warka.

¹⁵ Enena wuburra ngarra-wilyakajuwama ngayuwa nungkwurruwa-manja, yiki-yamini-yada ngarningka wurrukwala-manja.

¹⁶ "Wurr-engkiraja! Jerriya warnikuminuwar.duwar.da wurraruma umba naba-kiya eneja aburra-langwa nubungkawa? Nara-da! Jerriya wurrayakwu-ma wurraruma umba naba-kiya eneja nibina nenilarrkama? Nare-ka-da! Nara ngarna angkuwurrijajuma umba ngarruwurrakidirrbura ngawa ngarna. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

¹⁷ Karningma karna arakba nganyangwa ayakwa alyangmandukwuna. Yikumin-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra Neningikarrawara kinyaminama eninginingaba-wiya nungkwurruwa-manja.

¹⁸ "Ningeningma arakba ningeningadinakba ninguwetkalyinu-murrumurra kirribina ngayuwa. Akena nara ningena e-yengbuma kirrababurnu-wa umba kirruwilyabu-wa. Umba ngalaja akina ayakwa nuwarrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra, ka-lyangmandukwunadinama akina ebina-murrada ne-yaminama, 'Nibina nuwilyaba n-alyubarinuma ngayuwa-manja, nginu-marngkilyerrikama akwa nginu-wurrikbama nakina,' ne-yaminama akina ayakwa.[◊]

¹⁹ Amandangwa ningena ngarra-makinama amurndakena ka-ngekburakajungwunamurru-wa, kajungwa kangekburakajungwuna-manja amurndakakina ambaka-murra, karningmi-yada kirrakina arakba ngayuwa-bina

ningibina-murrada neniki-larrki-yada Neningikarrawara yangkwurrangwa.

²⁰ “Wurr-engkiraja! Kamini-larrkajama nganyangwa wurrayakwu-ma. Karningerribirra-langwa yika-werringekburakina-manja wurrayakwa-murrumurra, kembirra wuburra laka yiki-yaminama yiku-werringekburakinama ngayuwa-manja. Akwa ngarningka karningerribirra-langwa yiku-werringekburakina-manja ngayuwa-manja, kembirra wuburra laka nibina-manja ngini-larrkamurra-manja ngayuwa, yiki-yaminama yikinuwerringekburakinama enejukwaba. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.

Nenu-makamurra-langwa Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa ebina warniki-yama-langwa wurrukwala enuwa-manja

²¹ Biya ni-jerrukwama-langwa Jesus amurndakakina ayakwa, nuwerrikubarrnge-ka arakba nakina. Akwa ni-yengbina ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Wurr-engkiraja! Kirruwilyaba kirrumurndakeyinalangwa yika-kwunama ngayuwa wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa warniku-wardi-yada. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.

²² Aburraja wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa na-rringkajeyinuma wurruwilyuwilyaba-wiya namin-andabumeyinuma wurrakina.

²³ Nibina nuwilyaba ni-lyelyelyingminu-murrada Jesus, ni-rrakarjiyinga akwudangwa enuwa-manja.

²⁴ Kembirra eneja nakina Jayumuna Bida nenu-kweyinuma menba-murra nakinu-wa akwa ni-yama, “Ni-yendabiya nakina numiyambena-langwa nakina ni-yengbinama,” ni-yama nakina Bida.

²⁵ Eneja nibina nenikabuburrakiyuwa n-arndadadilyuma akwudangwa Jesus-manja akwa ni-yama, “Yirrumiyambena?”

²⁶ Eneja Jesus nu-manga damba akwa ni-ngkarrnga eyuk-wujiya akwa ni-yama, “Ngayuwa ki-ngambajiyama ena akwa kinu-kwunama enuwa-wa. Kembirra nakina-langwabina ningena ningi-yengbinuma,” ni-yama Jesus. Kembirra arakba ni-ngambaja akina damba akwa nenu-kwa nibinu-wa Judija, Jayumuna NeningiKariyada-langwu-wa nenikuwenikba.

²⁷ Eneja Judija ni-rndirrka ebina damba umba akina-wiya ngawa eneja nakina Namukwa nu-werrikawiyeba Judija-manja. Eneja Jesus ni-yama Judiju-wa, “Jeyi! Warenja

likaja akwa ki-yamina nungkwaja ningkeniki-yami-yada!" ni-yama nakina.

²⁸ Aburraja wurrumurndakakina wurribina nuwalyubarinu-murruwiya yakwujina aninga, narrangkuwabijuwa ebina ayakwa ni-yengbinuma Jesus.

²⁹ Wurrukwala na-lyangkiyama wurrakina Jesus nenilarrkama neniku-beyindi-yada ebina narrangayindanguma Akwurungkuwarrukwi-yada, umba aburraja wurrukwala na-lyangkiyama-bu wurrakina ni-lyilyanguma akina angwarnda warningmalyingmalyingmawa warnumamalya, mena nubungkawa-baba nakina ebina ni-lyingama aburra-langwa angwarnda.

³⁰ Eneja Judija ni-rndirrkama-langwa ebina damba, arngkawura-wiya nu-warumajungwa akwa ni-jadinga errekbu-wa. Ngalaja arakba akina na-larrumurda angalya.

Enikaduwa-langwa eningarumuruma ayakwa ngakwurralangwa ngarniki-yarrkuwaraki-yada

³¹ Judija ni-likenuma-langwa ebina-langwa angalya, eneja kembirra nakina Jesus ni-yengbina ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yama, "Kirrababurna-langwa arakba karna karnik-eningmidi-yada ngayuwa ningena ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma, ningibina ningi-rukwularrinuma enenamanja angalya. Akwa ngarningka k-abilyerrikini-yada ngayuwa-ma nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwa nibina narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma enejukwaba.

³² Akwa k-abilyerrikina-manja ngayuwa-ma nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwa nibina narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma, kembirra enamba-langwa nakina yikenumin-abilyerrikinama ngayuwa-langwa ningibina ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma, ningibina ningi-rukwularrinuma enenamanja angalya.

³³ "Ngeniyerriya aku-ngwarndirrija arakba! Nara ningena ambilyuma ningeningamiyerra nungkwurruwa-manja yelakwa umba ningeningaduwaya ningena ning-ambilyama. Nungkwurraja kum-aburangkinama menba ngayuwa-wa akena nara arakba akburranguma ngayuwa. Ebina-murrada ayakwa ningarra-maka-murrada WarningiJudiya-manja wurrububungkawa, ningarra-makinama arakba karna. Ningi-yamama aburruwa-wa, 'Nara karna a-likama ngayuwa ki-likajamurru-wa,' ningiyamama.

³⁴Kembirra arakba ngarra-makinama enikaduwa-dangwa eningarumuruma ayakwa kajungwa yiki-lyelyingmajeyini-yada warningerribirra-langwa warnumamalya. Wuburra laka ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkwurruwa, yiki-yamini-yada yiki-lyelyingmajeyini-yada kirrakina.

³⁵ Kirribina yiki-lyelyingmajeyina-manja, kembirra wurrababurna-langwa kuw-eningmidinama wurrakina nganyangwa karnikabuburrakiyuwa kirrakina,” ni-yama Jesus.

Jesus nenu-makama-langwa Bida-manja kin-eningbalikajungwunama-langwa enuwa

³⁶ Eneja ni-yama nakina Jayumuna Bida, “A nungkuwa! Ngambu-wa-bina ningkena ki-likajama?” Eneja Jesus ni-yama, “Nara arakba ningkakina aburraiyuwama ngayuwa-manja ki-likajamurru-wa, umba ambaka-murra kembirra ningkakina yiki-yuwarnama,” ni-yama Jesus.

³⁷ Eneja nakina Bida ni-yama, “Miyambena-burra nungkuwa ningki-yaminama nara aburraiyuwama ngayuwa nungkuwa-manja? Ngayuwa ningena ningenikumini-jungwi-yada arakba nungkwa-langwa,” ni-yama nakina Bida.

³⁸ Eneja Jesus ni-yama, “Jerriya amandangwa arakba ningkena yikumini-jungwuni-yada nganyangwa? Engkiraja! Nara-wiya dakina ardingama dadinungkwarba juk-wujukwa, ningkena k-eningbalikajungwunama ngayuwa-langwa arngkabiyakarbiya-ma. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama nakina Jesus Bida-wa.

14

Jesus nakina numamurukwa ngarniki-liki-yada Nungwarrku-wa

¹ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nare-ka karna a-werrikawarriyaduma umba wunu-werrungwur.dena Neningikarrawara-manja akwa ngawa nganjukwaba ngayuwa-manja.

² Ngalaja akina angalya Nungwarrka-langwa karrawara, aminababurna angalya na-wilyakinama yik-ambilyama-langwa nungkwurruwa yakwujina karningangkawura. Ningena nganja arakba ningeniki-liki-yada akinu-wa angalya kamini-ngekburakini-yada adinakba nungkwurra-langwi-yada. Nara ngayuwa ningena ekikalya ayakwa amakama-na?

³ Umba ki-likaja-manja ngayuwa kamini-ngekburakina-manja angalya nungkwurra-langwa, kembirra ngarningka

ngayuwa ningena ki-lawurradinama yangkwurrangwa k-angkirnama nungkwurruwa-wa akinu-wa angalya aki-yakeyini-yada ngarruwurrakawuru-ma karningangkawura ebina-manja angalya k-ambilyamurra-manja ngayuwa.

⁴ Karningme-ka arakba kirrakina makina mamurukwa ebinu-wa angalya ki-likajamurru-wa ngayuwa," ni-yama Jesus.

⁵ Eneja Damija ni-yama, "A.a! Yarningbala ambaka yarna ki-likajamurru-wa nungkuwa! Yiki-yamarrkama kembirra yarna yik-eningmiduma makina mamurukwa yarniki-likalangwa yirruwa yenjerrikina?" ni-yama nakina Damija.

⁶ Eneja Jesus ni-yama enuwa-wa, "Ngayuwa-bina ningena ningumamrukwa Nungwarrka-langwu-wa angalya akwa ngarramin-ablyerrikinama ngawa alyangmandukwuna ayakwa enuwa-langwa akwa k-enibikinama kirrakina yik-ambilyi-yada enuwa-manja karniba karningangkawura. Nara ningkakina nungkwabakiyaba a-likama nganyangwuwa Nungwarrka, umba ki-likaja-manja yimbukwa nganyangwa-langwiya ningumamrukwa, kembirra ki-likajama enuwa-wa ningkakina," ni-yama Jesus.

⁷ Biya ngarningka ni-yama ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, "Karningma arakba karna ngayuwa, kembirra nungkwurruwa yik-eningmidinama Nungwarrka enejukwaba. Aduwaba-langwa karningma kirrakina enuwa akwa kini-rringkama arakba," ni-yama Jesus.

⁸ Eneja Bilibi ni-yama enuwa-wa, "Wa! Yirru-wilyakajiya kembirra yirraja nungkwa-langwa Nungwena akwa ngawi-yada arakba!" ni-yama Bilibi nakina.

⁹ Eneja Jesus ni-yama Bilibu-wa, "Ngarri-yakiyakeyinuma arakba ngarnungkwurakba enena-manja angalya ngarnada. Umba ningkumiyanbena ningkenumamalya ningkena ningkeniku-murnandaba-manja? Karningma arakba ngayuwa ningena, kembirra karningma arakba nganyangwa Nungwarrka enejukwaba. Miyambena-burra ningkakina yi-yengkilabaja Nungwarrka-langwa ngayuwa-wa ningeniku-wilyakaji-yada-na?

¹⁰ Aba nara-bina ningkena a-werrungwur.duma nganyangwa ayakwa? Ngayuwa ning-ambilyama Nungwarrka-manja ningena umba eneja Nungwarrka n-ambilyama nganjukwaba ngayuwa-manja akwa yinuwilyaba-ma yinalakena. Amurndakenena ebina ayakwa ningi-yengbinama nungkwurruwa-wa, nara ngayabakiyaba e-yengbuma umba Nungwarrka nginuminu-war.dikinama amurndakakina ningeniki-yengba-langwa nibina n-ambilyama ngayuwa-manja.

¹¹ Yirru-werrungwur.dena ngayuwa-manja ebina-langwa ayakwa ngarra-makinama-langwa yinuwilyaba-ma yinalakena ngayuwa akwa Nungwarrka. Akena nara-manja aminu-werrungwur.duma nganyangwa-manja ayakwa, kembirra yiku-werrungwur.dena amurndakibina-langwa ningu-war.danguma-langwa ngayuwa.

¹² “Wurr-engkirraja! Karningerribirra yiku-werrikambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra yiku-war.denama warka ngayuwa wuburra ningi-yamama. Adinuba arakba nganja ki-likajama Nungkwarrka-langwuwa angalya akwa k-ambilyama enuwa-manja. Ki-likajama-langwa arakba ningena Nungwarrku-wa, kembirra nungkwurraja yiku-war.denama arrubuda-dangwa warka umba yanda amurndakibina warka ngarra-wilyakajuwama kirrakina. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

¹³ Ngarnubiyakaja ngarna-baba, kembirra eningerribirra-langwa ebina yiki-yengkilabajama ngayuwa-wa, akina-bina kembirra ki-yaminama ningena kajungwa ngayuwa kaminalbilyerrikini-yada nungkwurruwa-wa Nungwarrka-langwa nibina narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma.

¹⁴ Ngarnubiyakaja-baba akwa yiki-yengkilabaja-manja ngayuwa-wa eningerribirra-langwa, kembirra ngayuwa ki-yaminama akina,” ni-yama Jesus.

*Jesus nenu-makama-langwa neniki-larrka-langwa
Neningikarrawara ena-langwa Nenumawurrina aburruwa-wa*

¹⁵ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Yiki-lyelyingmina-manja ngayuwa, kembirra yikumini-yarrkuwarakinama nganyangwa ayakwa.

¹⁶ Nganja ngayuwa kamini-yengkilabajama Nungwarrka yikenumini-larrkaji-yada wurruwilyaba wurringka warnumamalya yikabu-mamurikajini-yada wurribina kuwambilyama nungkwurruwa-manja warningangkawura.

¹⁷ Umba wurrakina wurribina wurruwilyaba nakinabina enuwa Nenumawurrina, nibina yikenumini-dirrburakinama nungkwurruwa-langwi-yada ebina amamalya Neningikarrawara-langwa. Aburraja warnumamalya warningbala-murruwiya ngayuwa, nara wurrakina eningmiduma nakina Nenumawurrina akwa kembirra nara a-werrungwur.duma nakina-da. Umba arrkala nungkwurraja yikenu-werrungwur.denama nakina, mena kin-ambilyama-baba nungkwurruwa-manja arrawa akwa akwudangwa nirungekburna.

18 "Nara ningena a-lalikama nungkwurruwa-kiya akwurrajuma umba ki-lawurradinama ngarningka yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa.

19 Arngkidarrba warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, nara a-rringkama wurrakina ngayuwa-wa, umba nungkwurraja kirribina karningma-murrumurra ngayuwa yiki-rringkinama ngarningka. Nganja k-enibudinama ngarningka ningena. Kembirra nungkwurrajukwaba karniba kirrakina.

20 Akini-yada ngawa kembirra yik-eningmidinama kirrakina ning-ambilyama-langwa ngayuwa Nungwarrka-manja akwa nungkwurruwa-manja nungkwurrajukwaba umba nungkwurramba-langwa arrkala yik-ambilyama-langwa ngayuwa-manja.

21 Kirribina yikumini-yarrkuwarakinama nganyangwa ayakwa, kirrakina-bina kirri-lyelyingminamurra ngayuwa-manja. Akwa yiki-lyelyingmina-manja ngayuwa, kembirra enamba-langwa Nungwarrka kini-lyelyingminama kirrakina akwa ngayamba-langwa ki-lyelyingminama kirrakina akwa k-abilyerrikajungwunama nungkwurruwa-manja," ni-yama nakina Jesus.

22 Eneja nakina Judija (nara Judija NeningiKariyada umba ningka-dangwa Judija) ni-yama, "A nungkuwa ngarnubiyakaja! Ki-yamarrkinama nari-yada abilyerrikajungwuma ningkakina wurribina-manja warnumamalya warningbala-murrumana nungkuwa umba yirruwa-manja k-abilyerrikajungwuni-yada?" ni-yama nakina Judija.

23-24 Eneja Jesus ni-yama, "Karningerribirra-langwa nara-manja a-lyelyingmama ngayuwa-manja, kembirra yikumini-yarrkuwurrenاما nganyangwa ayakwa. Umba yiki-lyelyingmina-manja ngawa ngayuwa-manja, kembirra kirrakina yikumini-yarrkuwarakinama nganyangwa ayakwa akwa enamba-langwa Nungwarrka kini-lyelyingminama nungkwurruwa. Yinalakena kembirra yikin-akwudangwukajungwunama ngarningka nungkwurruwa-wa akwa yikin-ambilyama nungkwurruwa-manja. Amurndakeyina ayakwa nganyangwa ebina kirk-engkirrikenuma, nara ngayuwa ki-yengbina akina ngayabakiyaba umba Nungwarrka nginungwurrikumambambijuwama ningeniki-yengbi-yada, nibina ngini-larrkama yangkwurrangwa.

25 Ning-ambilya-wiya ngawa ningena nungkwurruwa-manja, ngarra-makama amurndakenena ayakwa.

26 Umba nibina nenikumamurikaja, nibina Neningikarrawara-langwa Nungwurriyaka Nenu-

mawurrina, nakina yikeni-dirrburakinama akwa yiken-enningmikinama ababurna-langwa amurndakibina ngarra-makama nungkwurruwa-wa, nibina keni-larrkajama Nungwarrka nenikumini-rndirrki-yada nganyangwa mamurukwa.

²⁷ “Ki-likaja-manja ngayuwa yenjerrikina, kembirra ningena kamini-lyurrkwakinama nungkwurra-langwa yukwudukwuda. Aburraja wurribina warnumamalya warningbala-murruwiya ngayuwa, na-lyangkiyaminama nenu-wilyakinama yilyurrkwa yukwudukwuda. Akena nara-da! Umba yaka wuburra yilyurrkwa yukwudukwuda nganyangwa ni-yaminama, kamini-lyurrkwakinama kembirra nungkwurramba-langwa nungkwurra-langwa. Kembirra nara a-werrikawarriyaduma akwa akbar.duma kirrakina umba wurri-yakuwerribikaja amurndakibinu-wa ayakwa.

²⁸ “Dukwa nara a-lyelyingmama angwurra ngayuwa-manja umba kirri-kadikajungwunama. Arakba kirr-engkirrikenuma karna nganyangwa ayakwa ningeniki-rika-langwa akwa ningeniki-lawurrada-langwa yangkwurrangwa. Eneja Nungwarrka naruma numikbiyiya-dangwa nakina umba nganja ningaba-kiya ningena. Naruma ngawa numikbiyiya-dangwa nakina-baba, kembirra yiki-lyelyingmina-manja amandangwa ngayuwa, yiki-yeckirrerridinama ki-lawurradinama-langwa nganyangwu-wa Nungwarrka. Akena nara-da!

²⁹ Amandangwa ningena ngarra-makama amurndakena ka-ngekburakajungwunamurru-wa, kajungwa ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakakina ambakamurra, yik-enningmidini-yada nganyangwa ayakwa.

³⁰ Eneja naka arakba niminingka nubungkawa nubukwaya ni-likajama yangkwurrangwa nibina nu-bungkawadinama enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja. Ni-likajama-baba nakina, kembirra arngkidarrba ki-jerrukwunama nganyangwa ayakwa. Akena nara nakina angkuwurruma ngayuwa-manja arndirrkuma nganyangwa mamurukwa.

³¹ Nganja ningena ningi-yarrkuwarakinama Nungwarrka-langwa ayakwa kajungwa wurrababurna-langwa enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja kuw-enningmidini-yada ngayuwa ningi-lyelyingminama-langwa nakina Nungwarrka. “Kwa! Ngarri-likaja arakba yadada enena-langwa angalya,” ni-yama Jesus.

Jesus nakina wuburra amamalya akwurena ememeka

¹ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Ngayuve-ka ningena ningibina wuburra amamalya akwurena ememeka umba eneja nganyangwa Nungwarrka n-akwurrajinama akina akwurena.

² Amurndakibina nganyangwa ememeka eningikarrawara amakirnda nara-manja arrangbama amaninga, akina kembirra nakina kini-ngkarrnginama. Umba arrkala kuw-arrangbina-manja amaninga ngala-langwa, kembirra ka-jerrida-manja akina amaninga, kini-ngkarrnginama numurndamurndirra ambaka-langwa ebina amukayerra eningikarrawara amakirnda ememeka-langwa kin-arndirrdebirrakinama kajungwa kembirra ambaka-murra ka-lungkuwarrini-yada kuw-arrangbini-yada ababurna amaninga ngarningka.

³ Umba nungkwurraja wuburra karnumemeka kirrakina nganyangwa akwa ngalaja ebina ayakwa nganyangwa kirraku-ngwurriyakikama awurruwurrariyalangwa arakba, ebina ngarra-makama-langwa ngayuwa nungkwurruwa-wa.

⁴ “Ke-yemberrkiyerrerikeyina-manja eningikarrawara amakirnda akwukawura eyebijeba ememeka-langwa, kembirra nara arrangbama ngala-langwa amaninga. Wuburra laka akina, kirrakwukawura-manja ngareyebijeba ngayuwa-langwa, kembirra nara kirrakina arrangbama amaninga, kirruwerridebirra. Akina wuburra nalirra-dakwuliyinama amakirnda ememeka-manja, kembirra yiku-mandakwuliyinama ngawa ngayuwa-manja. Nganjukwaba ngawa arrkala ki-yamini-yada nungkwurruwa-manja.

⁵ Ngayuwa ningena ningi-yemberrkarjiyama umba nungkwurraja kirrakina nganyangwa karningikarrawara karnumemeka. Karningerribirra kirri-lyangmuridinama karniki-yama-langwa nungkwurrabakiyaba. Yiku-mandakwuliyina-manja yimbukwa kirrakina ngayuwa-manja akwa nganjukwaba ngawa ki-yamini-yada nungkwurruwa-manja, nara kembirra kirrakina kirruwerridebirra umba yik-arrangbinama ababurna amaninga akwa yika-werrikiladikinama wurrukwalu-wa warnumamalya.

⁶ Akena nara-manja a-mandakwulijuma akina ememeka eningikarrawara amakirnda ebina-manja ne-yemberrkarjiyamurra-manja, kembirra ke-ngeburingkadinama akwa aburraja karru-murndukwunama

akwa karri-dakinama angwura-manja. Nungkwurrambalangwa kembirra nara-manja a-mandakwulijuma ngayuwa-manja, akina wuburra engburingka eka, kini-yaminama Neningkarrawara kenu-wurrenاما kirrakina.

7 "Umba ngayuwa-manja ngawa yiku-mandakwuliyinamanja kirrakina akwa yikumini-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra ngarnubiyakaja arakba ngarna akwa yikini-yengkilabajama nganyangwa Nungwarrka eningerribirra yiki-ngayindenama-langwa. Kembirra eneja kini-yaminama nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa nakina.

8 Umba yik-arrangbina-manja ababurna amamamuwa amaninga akwa yika-werrikiladikina-manja wurrukwaluwa warnumamalya, kembirra aburraja warningerribirra kuw-eningmidinama nungkwurruwa kirrakina nganyangwa karnikabuburrakiyuwa akwa kirrakina-murrada ngawa yikamin-abilyerrikinama wurrakina nakina Nungwarrka narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma.

9 Nganyangwa wuburra Nungwarrka ni-lyelyingminama ngayuwa, nganjukwaba ngawa ningi-lyelyingminama nungkwurruwa. Wurru-mandakwuliyina ngawa ngayuwa-manja kajungwa ki-lyelyingmini-yada ngawa nungkwurruwa-manja.

10 Yiki-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra ngayuwa ki-lyelyingminama k-abulirrangkwunama ngawa kirrakina, wuburra laka nginumini-yarrkuwarakama Nungwarrka-langwa ayakwa nganjukwaba akwa kembirra ni-lyelyingminama ngin-abulirrangkwunama ngawa ngayuwa nakina.

11 "Ngayuwa arakba ngarra-makama amurdakakina kajungwa nungkwurruwa yiku-werrikilyelyingmajungwuni-yada wuburra nganjukwaba ningu-werrikilyelyingmajungwunama.

12 Kembirra arakba ngarra-makinama nungkwurruwwa, yiki-yamini-yada ngawa yiki-lyelyingmajeyini-yada kirrakina, wuburra laka nganjukwaba ningi-lyelyingminama nungkwurruwa.

13 Ka-lyelyingmina-manja angwurra warnumamalya aburra-langwa-manja warnubiyakaja, kembirra dukwa karramini-jungwunama wurrakina aburruwa-langwa. Amukwiyadakine-ka akwulyelyingma eningaba-dangwa.

14 Yikumini-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra nganyangwa ngarnubiyakaja kirrakina.

15 Aburraja warnikuminuwar.duwar.da warningma

warniku-war.di-yada warka umba warningbala ambaka wurrakina aburra-langwa-langwa nubungkawa kini-ngayindenama-langwiya neniki-yama-langwa nakina umba wurruminakina-langwa nubungkawa warnubiyakaja, warningma arakba neniki-yama-langwa. Nara kembirra arakba kirrakina nganyangwa karnikuminuwar.duwar.da umba ngarnubiyakaja arakba ngarna-da, mena ngayuwa arakba ngarra-makama-baba ababurna-langwa ebina nginu-makama-langwiya Nungwarrka.

¹⁶ “Nara nungkwurruwa yiku-wekbalyina ngayuwa umba nganja ngayuwa ningu-wekbalyinuma kirrakina nungkwurruwa yikuminu-war.deni-yada warka nganyangwa akwa alibina-wiya yika-werrikiladikini-yada wurrukwalu-wa. Amukwiyadakina warka eyirrbiyirrba ngawa ka-war.dikajungwunama. Yiki-yamina-manja kembirra kirrakina, nganyangwa Nungwarrka yikenu-kwunama ebina yikini-yengkilababajama-langwiya mena ngarnubiyakaja ngarna-baba.

¹⁷ Ngayuwa ngarra-makinama ningi-yaminama, ‘Wurri-lyelyingmajeyina karningerribirra-langwa!’ ” ni-yama Jesus.

Wurribina warnumamalya warningbala-murruwiya Jesus akabu-wurrikbinama ngakwurruwa-wa

¹⁸ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Yikabu-wurrikbina-manja warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa nungkwurruwa-wa, kembirra yiki-yakuwerribikajama ne-yamamurra bu-wurrikbama ngayuwa-wa nganjukwaba adinuba-wiya.

¹⁹ Kirrakina yiki-yakeyina-manja wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, nara kembirra wurrakina awurrikbama nungkwurruwa-manja umba yikab-abulirrangkwunama wuburra ne-yaminama narr-abulirrangkwunama aburra-langwa warnumamalya. Akena nganja ngayuwa ningu-wekbalyinuma kirrakina ngarr-abulirrangkwama akwa ngarr-eyebijabakama wurrakina-langwa warnumamalya. Nara kembirra e-yakajuma aburruwa-manja umba kirreyebijaba waka kirrakina yik-ambilyama. Kirreyebijabababa kirrakina, kembirra warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, kirrabu-wurrikbinama nungkwurruwa.

²⁰ “Wurri-yakuwerribikaja ebina ayakwa ngarra-makamurra nungkwurruwa-wa akwa ningi-yamama, ‘Jerriya warnikuminuwar.duwar.da wurraruma umba naba-kiya eneja aburra-langwa nubungkawa? Nara-da!’

ningi-yamama. Aburraja wurrukwala warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, buminingeckburakama awinyamba nganyangwa akwa kembirra ningi-lyandinuma. Akina wuburra ke-yaminama wurrakina nungkwurrajukwaba nungkwurruwa-manja akwa kembirra yiki-lyandinama. Umba aburraja wurrukwala waka bumini-yarrkuwarakama nganyangwa ayakwa akwa ngarningka akina wuburra ke-yaminama yikabumini-yarrkuwarakinama nungkwurra-langwa ayakwa nungkwurrajukwaba.

²¹ Ne-yamama wuburra ngayuwa-manja, kembirra ke-yaminama ngawa nungkwurrajukwaba nungkwurruwa-manja. Miyambena-burra wurrakina ke-yaminama? Nganyangwa-baba arakba kirrakina ngarnubiyakaja akwa warningbala ambaka wurrakina nibina ngini-larrkama yangkwurrangwa ngayuwa.

²² "Nara-manja ningena ki-likena akwa ki-yengbina wurribinu-wa warningbala-murruwa ngayuwa, kembirra nara amini-yelijajungwuma wurrakina awurruwurrariyalangwa. Akena ningi-likenuma nganja yangkwurrangwa aburruwa-wa akwa ningi-yengbinuma-da. Nara kembirra aburraja edirremama awurrariya-langwa ne-yamama-langwa umba wurrakakiruma arakba wurrakina.

²³ Aduwaba warningerribirra wurribina bu-wurrikbinama ngayuwa, kembirra ne-yaminama ngawa nenu-wurrikbinama enejukwaba Nungwarrka nganyangwa.

²⁴ Nara ambaka aburraja wurrukwala ke-yamalangwa ebina amukwiyadakina ningi-yamama ngayuwa. Nara-manja wurrakina kabu-rringka amurndakibina ningi-yamama ngayuwa, nara kembirra a-lekbuma Neningikarrawara aburruwa-wa. Akena arakba bu-rringkama amurndakakina ningi-yamama akwa aduwaba bu-wurrikbinama ngawa ngayuwa akwa nganyangwa Nungwarrka enejukwaba.

²⁵ Akena ena na-ngeckburakajungwunuma ne-yamama kajungwa ebina ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma aburra-langwa-manja eningarumuruma ayakwa, kalyangmandukwunadini-yada. Akine-ka ayakwa ne-yaminama, 'Bu-wurrikbama ngayuwa eningiyanda-langwa,' ne-yaminama akina ayakwa.[◊]

²⁶ "Nganja ngayuwa kamini-larrkajama nungkwurruwa-wa nibina Nenikumamurikaja Nenumawurrina nakina-bina yikenumin-ablyerrikinama ebina alyangmandukwuna

ngayuwa-langwa. Nakina-bina kini-likajama yangkwur-rangwa Nungwarrka-langwa akwa kenumini-yengbinama ngayuwa-langwa.

²⁷ Yadikina-langwiya ngawa ebina ning-aburradadanguma-langwiya ngarra-wilyakajuwama-langwiya nungkwurruwa-wa, nungkwurruwa arakba kembirra ngarri-yakeyinuma ngayuwa. Ngarri-yakeyinuma-langwa ngarna, nungkwurrajukwaba yikumini-yengbinama ngayuwa-langwa.

16

¹ “Nganja arakba ngarra-makama amurndakenena ayakwa nungkwurruwa-wa kajungwa nari-yada kirrakina amini-yarrkuwurruma nganyangwa ayakwa umba yiku-werrungwurdeni-yada ngawa ngayuwa-manja.

² Aburraja ka-minangkirreyinama kirrakina amurndakakina-langwa jinakakwa kajungwa nari-yada kirrakina e-yangmarngkwajuma Neningikarrawara yakwujina. Arngkidarrba warna arakba yikabu-wardenama kirrukwala-manja. Yikabu-wardena-manja wurrakina, kembirra ka-lyangkiyaminamurra kenuminu-war.denama eningaba warka Neningikarrawara-langwa.

³ Miyambena-burra ke-yamina amukwiyadakina wurrakina? Yindi! Nuw-eningbalidinama-baba ngayuwa akwa nganyangwa Nungwarrka-na?

^{4a} Nganja ngarra-makama arakba karna kajungwa mibina-manja mamawura ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakakina, kembirra kirrakina yiki-yakuwerribikaji-yada ebinu-wa ngarra-makamurru-wa ngayuwa,” ni-yama Jesus.

Nenumawurrina Nungwurriyaka akenuminu-war.denama-langwa ngakwurruwa-langwa

^{4b} Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Akini-yada ngawa yirraburrakiyuwarnu-manja adinuba-wiya ngayuwa, nara ka-maka karna ke-yaminama-langwa wurrukwala nungkwurruwa-manja mena ngayuwa ngarri-yakeyinuma-baba karna.

⁵ Nganja arakba ningeniki-liki-yada nibinu-wa nginilarrkamurru-wa ngayuwa yangkwurrangwa akwa kembirra ngarra-makama arakba amurndakibina. Akena nara kirruwilyuwilyaba yiki-yama ngayuwa-wa, ‘Ngambu-wa nungkuwa?’ yiki-yama.

⁶ Akena nungkwurraja kirru-werrikubarrnginuma arakba kirr-engkirrikenuma-langwa amurndakibina.

⁷ Umba nganje-ka ngayuwa ningi-yengbinama alyangmandukwuna ayakwa ningi-larrkbularrkakinama. Ki-likaja-manja arakba ngayuwa, nara awurrariya akina umba eningaba akina-da. Nara-manja ngayuwa a-lalikama nungkwurruwa umba k-ambilya-manja ngawa, eneja kembirra nara-maka nakina Nenikumamurikaja a-likama nungkwurruwa-wa. Umba ki-likaja-manja ningena, nganja kembirra arrkala kini-larrkajama nakina nungkwurruwa-wa-da.

⁸ "Kini-likaja-manja eneja Nenumawurrina nungkwurruwa-wa, nakina keni-dirrburakinama wurrababurna-langwa warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja kuw-eningmidini-yada ne-yaminama-langwa awurrariya akwa ngayuwa-langwa ningibina ningeninguwurrariya-ma ninguerrikidirrbura akwa ngawa keni-lekbajama-langwa Neningikarrawara aburruwa-wa ambaka-murra. Wurrakine-ka namakijajungwunama wurrakakiruma akena nara ngawa-da.

⁹ Wurrakina narr-angkuwabijinama ebina awurrariya mena nara-baba wurrakina a-werrikambilyuma ngayuwa-manja.

¹⁰ Akwa ngarningka b-angkuwabijinama ngayuwa ningibina ninguerrikidirrbura mena ngayuwa-baba ningena kilikajama Nungwarrku-wa akwa kembirra nara karna arakba a-rringkama ngayuwa.

¹¹ Akwa ngarningka nen-angkuwabijinama wurrakina keni-lekbajama-langwa Neningikarrawara warnumamalyuwa ne-yamamurru-wa awurrariya mena arakba nenilekbenuma-baba Neningikarrawara nibinu-wa nubungkawadinamurru-wa enena-manja angalya akwa ngarningka angkwulyumida-manja.

¹² "Ababurna ayakwa ngarningka ka-makinama nungkwurruwa-wa akena yikuminu-marngkuwarenamababa kirrakina-da.

¹³ Umba kini-likaja-manja eneja nibina Nenumawurrina nungkwurruwa-wa, nakina-bina yikenuminidirrburakinama nungkwurraja ebina alyangmandukwuna Neningikarrawara-langwa, yiken-akakirumakinama ababurna-langwa alyangmandukwuna. Nara nakina enabakiyaba e-yengbuma nungkwurruwa-wa umba amurndakibina yimbukwa ayakwa kin-engkirrikajama-langwiya ebina ki-yengbinama-langwiya ngayuwa nenikiyengba-langwa nakina akwa enamba-langwa yikenumakinama ebina-langwa ka-ngekburakajungwunama-langwa ambaka-murra.

¹⁴ Nakina kenumin-engkirrikajama amurndakakina ayakwa nganyangwa akwa enamba-langwa yikenu-makinama nungkwurruwa-wa. Yikenu-makinama-langwa karna, kembirra nungkwurraja kirrakina yikenengmidinama ngayuwa ningena ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma.

¹⁵ Ababurna-langwa ebina Nungwarrka-langwa, amurndakakina nganjukwaba nganyangwa. Ababurna-langwa ayakwa amurndakibina ningi-yengbinama, nailikajama-baba Nungwarrka-langwa, kembirra ngayamba-langwa ngarra-makinama nakina-langwa Nenumawurrina kin-engkirrikajama-langwa nganyangwu-wa ayakwa akwa kembirra enamba-langwa yikenu-makinama ngarningka nungkwurruwa-wa," ni-yama Jesus.

Awerrikawarriya ke-kuwarrukwajungwunama-langwa eyekirreru-wa

¹⁶ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Arngkidarrba kirrakina nara arakba a-rringkama ningena umba awarrngkambaka-murra yiki-rringkinama karna ngarningka," ni-yama nakina aburruwa-wa.

¹⁷ Aburraja kembirra namin-andabumeyinuma akwa na-lyelyimbukweyina aburruwa-kiya wurrakina akwa ne-yama, "Amiyambena-kiya ebina ambilyuma ayakwa ngarrenu-makinama ngarna? Eningadinuba-wiya ngarrenu-makinama nara ngarna a-rringkama nakina arngkidarrba umba awarrngkambaka-murra akini-rringkinama ngarningka. Kembirra eningarija-langwa-dangwa ngarrenu-makinama kini-likajama-langwa Nungwenikbu-wa.

¹⁸ Dukwa amiyambena kembirra ayakwa akina 'arngkidarrba'? Ngarningbala ngawa ngarna nara a-mumiringkama ebina ni-yengbinuma-da!" ne-yama wurrakina.

¹⁹ Eneja neningma arakba Jesus keni-yengkilabajama-langwa enuwa-wa amurndakibina-langwa ayakwa ena-langwa-langwa. Kembirra ni-yama aburruwa-wa, "Ningi-yamama ningibina, 'Arngkidarrba kirrakina nara arakba a-rringkama ningena umba awarrngkambaka-murra yiki-rringkinama karna ngarningka,' ningiyamama. Aminenena-langwa-bina ebina kirri-yengkiyengkilabajeyinuma-na?

²⁰ Wurr-engkirraja! Nungkwurraja kirrakina yiku-ngwadeyinama yiki-ringirriyadinama umba aburraja warnumamalya warningbala-murruwiya ngayuwa, wurriyekirrerra kuw-ambilyama wurrakina.

Akena nungkwurra-langwa awerrikawarriya kekuwarrukwajungwunama ngarningka eyekirrerru-wa. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

²¹ “Ngalaja yingu-werribikajungwuna-manja arakba dibina didarringka dadik-arrangbi-yada wurrangariya, narringu-wardiyinama akina akarrkwujaja. Kembirra na-rukwularrina-manja wurrangariya, nara arakba e-yakuwerribikama akarrkwujaju-wa umba arakba diyekirrerra yingumini-rukwularrama-langwa wurrangariya.

²² Nungkwurraja kirrakina dakina wuburra didarringka kirri-yaminama. Kirru-werrikubarrnginama ningeniki-likila-langwa arakba umba ngayuwa ambaka-murra aki-rringkeyinama ngarningka. Kembirra yiki-yeckirrerdinama ngarningka akwa nara warningerribirra wurrakina a-werrikungwanjajuma kirrakina.

²³ Akini-yada ngawa nara kembirra nungkwurraja kirrakina e-yengkilabama ngayuwa-wa nganyangwala-langwa ayakwa umba nakina nibina Nenumawurrina yikeni-dirrburakinama kirrumurndakakina. “Wurrengkirraja! Ngarna ngarnubiyakaja-baba arakba, kembirra ababurna-langwa ebina yikeni-yengkilabajama nganyangwu-wa Nungwarrka, eneja kini-yaminama amurndakakina-langwiya nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

²⁴ Nara ambaka karna yikini-yengkilabena-langwa awilyuwilyaba ngarri-yaminama-langwa ngarnubiyakaja. Kemba wuni-yengkilabaja, nakine-ka kembirra kini-yaminama nungkwurra-langwa kajungwa yiku-werrikilyelyingmajungwuni-yada kirrakina.

²⁵ “Ningeningamiyerra nara ki-yengbiyengbina adirrbura umba alawudawarra nganyangwa-langwiya ngarra-makumakama nungkwurruwa-wa ningenic-akakirumaki-yada. Akena arngkidarrba nara arakba a-makama alawudawarru-ma umba dirrbura arakba ki-yengbinama Nungwarrka-langwa nungkwurruwa-wa.

²⁶ Makina-manja mamawura nara ningena amini-yengkilabama nganyangwu-wa Nungwarrka nungkwurra-langwa awilyuwilyaba umba nungkwurruwa nungkwurrabakiyaba yikini-yengkilabaja mena ngarnubiyakajababa,

²⁷ akwa ngarningka ni-lyelyingminama-baba Nungwarrka nungkwurruwa. Nungkwurraja kirri-lyelyingminama ngayuwa akwa kirr-eningmidinuma arakba ningi-likenuma-langwa Neningikarrawara-langwa. Kembirra enamba-langwa ni-lyelyingminama angwurra nungkwurruwa.

²⁸ Nganja ngayuwa angaluba ningi-likenuma Nungwarrka-langwa enenu-wa angalya akena adinuba arakba kilalikinama enena angalya umba ki-lawurradinama nganyangwu-wa Nungwarrka," ni-yama Jesus.

²⁹ Aburraja wurrakina warnikabuburrakiyuwa ena-langwa ne-yama enuwa-wa, "Nara arakba ningkena a-makama alawudawarra umba adirrbura ningkiyengbinama.

³⁰ Yirraja yarna arakba yarningma ningkakina yirrumini-rringkinama yirra-langwa mangma. Kembirra nara arakba e-yengkilabama ayakwa ngarningka. Yirrumini-rringkinama-langwa yirra-langwa mangma, kembirra yirr-eningmidinuma ningkakina ningki-likenuma-langwa angaluba Neningikarrawara-langwa," ne-yama wurrakina.

³¹ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, "Kada arakba yirru-werrungwur.denama ngayuwa-manja?

³² Adinuba arakba kirrababurna-langwa yikuurarak-errbalinama yiki-lalikinama ngayuwa umba yiki-lawurradinama nungkwurra-langwu-wa angalya. Umba eneja Nungwarrka kin-ambilyama ngayuwa-manja akwa kembirra nara ningakwukawura ambilyingama ningena. Amandangwa memema mamawura akwudangwa arakba.

³³ Nganja arakba ngarra-makama amurndakakina nungkwurruwa-wa kajungwa kini-lyurrkwadini-yada nungkwurra-langwa yukwudukwuda ngarri-yakeyinuma-langwa ngarruwurrikawuru-ma. Aburraja warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja yikabumini-ngekburakinama nungkwurra-langwa awinyamba akena nganja ngayuwa arakba ningi-jerrukwama akina arrubuda Namukwa-langwa akwa ena-langwa-langwa warnikuminuwar.duwar.da wurrikikalya enena-manja angalya. Wurru-werrikiyangmarngkwajungwuna kembirra!" ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

17

Nu-buriyaminuma-langwa Jesus Nungwenikba-wa

¹ Biya ni-jerrukwama-langwa ni-yengbinuma-langwa Jesus ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa, kembirra nu-ngwundikadinga karrawaru-wa akwa ni-yama, "Ngangwa, enena-bina arakba kamin-abilyerrikini-yada k-eningmikini-yada nungkuwa warnumamalya-manja ngayuwa-langwa, ningibina-langwa nungkwa-langwa-langwa Ningenukuwena, ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma. K-eningmikinama wurrakina

kajungwa ngayamba-langwa k-eningmikini-yada arrkala nungkuwa-langwa, ningkibina ningkarrubuda-dangwa ningkukwulyubena ningkilyengma nungkwajukwaba.

² Nungkuwa yi-bungkawakama ngayuwa wurrababurnamanja warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja, kajungwa ngayuwa k-enibikini-yada wurrababurna-langwa warniba warningangkawura wurrumurndakibina yu-kwama ngayuwa-wa.

³ Kuw-eningmidina-manja wurrakina nungkuwa ningkibina ningkuwilyaba-ma ningkilyangmandukwuna Ningkeningikarrawara akwa kuw-eningmidina-manja ngayuwa ningibina yi-larrkama nungkuwa yangkwurrangwa, kembirra kuw-ambilyama warniba warningangkawura wurrakina.

⁴ Ningi-jerrukwa arakba amurndakibina warka yu-kwama nungkuwa ngayuwa-wa ningeniki-yami-yada. Ningi-yamama-langwa amurndakakina, kembirra arakba ngayuwa ningarramin-abilyerrikama warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja warnik-eningmidi-yada nungkuwa ningkarrubuda-dangwa ningkukwulyubena ningkilyengma.

⁵ Kembirra nungkuwa Ngangwa, yiki-lawurrakajina ngayuwa ebinu-wa ning-ambilyumurru-wa ningeningad-inakba wuburra laka nungkuwa y-akumarnuma ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma nara-wiya ambaka ki-ngekburaka ababurna-langwa ningkakina," ni-yama Jesus.

Jesus nenuminu-buriyaminuma-langwa ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa

⁶ Biya ngarningka ni-yama Jesus, "Nungwaja yu-kwama ngayuwa-wa warnikabuburrakiyuwa enena-langwa angalya umba ngayuwa ningarramin-abilyerrikama ningarr-eningmikama wurrakina nungkuwa-langwa. Adinuba-wiya nungkwa-langwa wurrakina akena nungkuwa yu-kwama wurrakina ngayuwa-wa. Aburraja bumini-yarrkuwarakama nungkwa-langwa ayakwa.

⁷ Warningma arakba ababurna-langwa amurndakibina nganyangwa-murruwiya, yiminu-wilyakama nganyangwa-wi-yada.

⁸ Nganja ngayuwa arakba ningarra-makama nganyangwa warnikabuburrakiyuwa ababurna-langwa ayakwa amurndakibina nungkuwa yi-makama ngayuwa-manja umba aburraja narru-werringwur.danguma akina-manja. Warningme-ka amandangwa warna ngingi-likenuma-langwa

ngayuwa yadikina nungkuwa-langwa akwa ningkakina-bina yi-larrkama-langwa ngayuwa.

⁹ "Nganja ningena ningarraminu-buriyaminama wurrumurndakenena-langwa. Nara ningena aminu-buriyamama wurrumurndakibina-langwa warningbala-murrlangwa ngayuwa umba wurribina-langwa yimbukwa yu-kwama-langwa ngayuwa-wa ningarraminu-buriyaminama, mena nungkwa-langwa-baba wurrumurndakenena.

¹⁰ Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurribina nganyangwa, nungkwajukwaba wurrakina nungkwa-langwa. Umba wurrumurndakakina warnumamalya wurribina nungkwa-langwa, nganjukwaba nganyangwa wurrakina y-awurakeyinama. Wurrakineka karramin-ablyerrikinama karr-eningmikinama wurrukwala warnumamalya ngayuwa-langwa ningibina ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma.

¹¹ "Ngangwa Ningkungwurriyaka ningkakina umba ningubukwaya arakba ningi-likajama nungkuwa-wa. Arngkidarrba arakba nara ngayuwa ningena ambilyama enena-manja angalya, umba nganyangwa warnikabuburrakiyuwa kuw-ambilyama yelakwa arija-langwa. Nungkwaja ningkakina ningkarrubuda akwa yingbudirrkama ngayuwa. Kembirra ka-didirrakinama warna kajungwa wurruwilyaba-mi-yada wurrakina wuburra yakuwa yuwilyaba-ma yalakena.

¹² Ning-ambilyu-wiya nganja ngayuwa aburruwamanja, ningarra-didirrakama wurrakina yi-ngbudirrkama-langwa ngayuwa. Ningarr-akwurrajuwama akwa nara wurruwilyuwilyaba ka-rukuvurriyina warna. Akena nuwilyaba-ma yimbukwa nenungkwarba kini-jungwunama akwa kinu-rukwyuwakenama nenumawurrina ena-langwa. Kini-yamina-manja nakina, kembirra ngalaja akina ayakwa nungkwa-langwa ka-lyangmandukwunadinama ebina nuw-arrikarrijajungwunuma arakburakba-kiya-wiya.

¹³ "Ningubukwaya nganja arakba ningi-likajama nungkuwa-wa, umba ningi-yengbinama amurndakenena ayakwa nganyangwu-wa warnikabuburrakiyuwa ning-ambilya-wiya ngayuwa ambaka enena-manja angalya, kajungwa ka-werrikilyelyingmajungwuni-yada wuburra ngayuwa.

¹⁴ Nganja ningarra-makama arakba warna amurdakibina ayakwa yu-kwama nungkuwa ngayuwa-wa. Wurrumurndakibina warnumamalya warningbala-murruwiya nungkuwa, nara wurrakina abulirrangkwama nganyangwa warnikabuburrakiyuwa, wuburra nara

wurrakina abulirrangkwama nganjukwaba ngayuwa. Nara-baba wurrakina abulirrangkwama aburruwa-manja, kembirra narra-wurrikbinama aburruwa-wa wuburra laka bu-wurrikbinama ngayuwa-wa.

¹⁵ Ngangwa, nara ningena e-yengkilabama nungkuwa-wa ningkeniku-wilyaka-langwa ningkakina nganyangwa warnikabuburrakiyuwa enena-langwa angalya nuwambilyamurra-langwa wurrumurndakibina warningbala-murruwiya nungkuwa umba yirra-yengkilabajama nungkuwa kajungwa ka-didirrakini-yada nibina-langwa nuwurrariya nikalya.

¹⁶ Wurrumurndakibina warnumamalya warningbala-murruwiya nungkuwa, nara wurrakina abulirrangkwama nganyangwa warnikabuburrakiyuwa, wuburra nara wurrakina abulirrangkwama nganjukwaba ngayuwa.

¹⁷ “Ngangwa, nungkwa-langwa ayakwa alyangmandukwune-ka eningangkawura. Akina-murra ayakwa, k-abulirrangkwunama ningkakina warna wurribina-langwa warningbala-murruwiya nungkuwa.

¹⁸ Nganja arakba ningarra-larrkajama warna enenu-wa angalya akwa ababurnu-wa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya warningbala-murruwiya nungkuwa, wuburra laka nungkuwa yi-larrkama nganjukwaba ngayuwa yangk-wurrangwa aburruwa-wa.

¹⁹ Ngayuwa ngarra-ngayindenama nungkuwa yik-abulirrangkwuni-yada ngayuwa kajungwa kembirra aburramba-langwa ka-ngayindeni-yada nungkuwa k-abulirrangkwuni-yada wurrumurndakakina,” ni-yama Jesus.

Jesus nenuminu-buriyaminuma-langwa wurrababurna-langwa wurribina ka-werrikambilya-murruwiya ambaka-murra

²⁰ Biya ngarningka ni-yama Jesus Nungwenikba-wa, “Nara ningena e-yengkilabama wurrumurndakenena-langwa warnikabuburrakiyuwa yelakwa yimbukwa, umba ngarningka aburrajukwaba wurrukwala-langwa ningarramini-yengkilabajama wurrumurndakibina-langwa ka-werrikambilyama-langwa ambaka ngayuwa-manja kuw-engkirrikajama-langwa ebinu-wa ngawa ayakwa keyngbinamurru-wa nganyangwa warnikabuburrakiyuwa.

²¹ Ngangwa, ngayuwa ningarra-ngayindenama kuwambilyi-yada wurrababurna-langwa wurruwilyabama ngawa wurruwurrakawuru-ma akwa kuw-ambilyiyada yakuwa-manja wuburra laka nungkuwa ningkambilyama ngayuwa-manja akwa nganjukwaba ngayuwa ning-ambilyama nungkuwa-manja akwa yuwilyaba-ma

yalakena. Aburraja kembirra aki-yakeyini-yada wurrakina yakuwa-manja kajungwa wurrukwala warnumamalya enena-langwa angalya akwa angkwulyumida-langwa kuw-eningmidini-yada yi-larrkama-langwa ningkakina ngayuwa yangkwurrangwa.

²² “Nganja ngayuwa ningarra-ngbudirrkama akwa ningarra-kwulyubenikama ngayuwa-murra nganyangwu-wa warnikabuburrakiyuwa, wuburra laka nungkuwa y-akumarnuma ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma kajungwa kembirra wurrwurrakawura-murri-yada wuburra laka yakuwa yuwilyaba-ma yalakena.

²³ Ngayuwa ningena arakba ning-ambilyama aburruwa-manja umba nungkuwa arakba nungkwajukwaba ningk-ambilyama ngayuwa-manja, kajungwa wurrakina ke-yakeyini-yada ngawa karruma-wilyakinama muwilyabam mangma. Karruma-wilyakinama-langwa muwilyabam mangma, kembirra aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya wurrabina warningbala-murruwiya nungkuwa, kuw-eningmidinama wurrakina yi-larrkama-langwa ningkakina ngayuwa yangkwurrangwa akwa ngarningka ningki-lyelyingminama nungkuwa nganyangwa warnikabuburrakiyuwa wuburra laka nungkuwa ningki-lyelyingminama nganjukwaba.

²⁴ “Ngangwa, nungkuwa arakba yu-kwama warna nganyangwa warnikabuburrakiyuwa ngayuwa-wa akwa kembirra ngayuwa ningarra-ngayindenama kuw-ambilyi-yada ngayuwa-manja ebina-manja angalya k-ambilyamurra-manja ningena. Aburraja kembirra wurrakina kabu-rringkinama ningena ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma. Nungwaja nungkuwa ningki-lyelyingminuma ngayuwa adinuba-wiya nara-wiya ambaka ki-ngekburaka ababurna-langwa. Ningki-lyelyingminuma-langwa nungkuwa ngayuwa-manja, kembirra y-akumarnuma ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma.

²⁵ Ngangwa, ningkibina Ningkuwerrikidirrbura, aburraja wurrumurndakakina warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja warningbala-wiya nungkuwa akena ngayuwa ningeningma nungkuwa akwa aburrajuk-waba nganyangwa warnikabuburrakiyuwa warningma nungkuwa yi-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa.

²⁶ Ngayuwe-ka arakba ningarramin-abilyerrikama ningarr-eningmikama wurrakina nungkuwa-langwa akwa ningiyirribiyirrba ngawa ki-yaminjaminama

ningena kajungwa kembirra ka-lyelyingmajeyini-yada wurrakina wuburra nungkuwa nungkwajukwaba ningki-lyelyingminama ngayuwa akwa ngarningka nganja k-ambilyi-yada aburruwa-manja yirruwilyaba-ma. Amandangwa," ni-yama nakina Jesus Nungwenikba-wa.

18

Wurrukwala warnungkwarba nenu-manguma-langwa Jesus

¹ Eneja Jesus ni-jerrukwama-langwa nu-buriyaminuma-langwa, nu-warrukwa angakbilyuwalya angalya emikirra Kidirena aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa, akwa na-likena aminababurnamurru-wa eka-murriya na-lungkuwarrinumurru-wa,

² ebinu-wa angalya nawurra-murndukweyinumurru-wa arngkirngkawura-wiya. Eneja nibina Judija neningma arakba akina angalya, nibina neniku-kwi-yada Jesus wurrumurndakibinu-wa wurrububungkawa kajungwa warniku-wardi-yada nakina.

³ Kembirra aburraja wurrarumuruma WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba narra-larrkama wurrukwala warnungkwarba Judija-manja. Wurrukwala Warningi-Rawuma wurrawinyamba umba wurrukwala wurribina warnikumungkakwurraja angalya Neningikarrawara-langwa Jirujalema-manja. Biya nawurraki-likena narruwilyakama kaliwanga akwa bajananga akwa narrikekuwarakama amukwa angwura. Biya na-likena arakba ebinu-wa angalya nuw-ambilyumurru-wa Jesus-murriya wurrakina.

⁴ Eneja arakba Jesus neningma nakina warniki-yama-langwa wurrakina nara-wiya ke-yardanga. Kembirra Jesus nenu-kwurukwa Judija-murriya-wa akwa ni-yama aburruwa-wa, "Wayi! Angkaburra-wa kirramin-aburangkinama karna?" ni-yama nakina.

⁵ "Jesus NeningiNejiridu-wa!" ne-yama aburraja. Biya enamba-langwa ni-yama Jesus, "Ningena ngaya-da!" Eneja Judija nu-kuwarjeya yakwujina ngawa aburruwa-manja, nibina neniku-kwi-yada Jesus aburruwa-wa.

⁶ Umba aburraja nuw-engkirrika-manja wurrakina warnungkwarba akina ayakwa Jesus-langwa, arngkawura-wiya nawurraku-ngwudarra erribaja arngkidarrba wurrakina, akwa namurndaki-ngkilarrwa ajiringka-wa.

⁷ Kembirra eneja ngarningka ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Angkaburra-wa kirramin-aburangkinama karna?" ni-yama. "Jesus NeningiNejiridu-wa," ne-yama aburraja.

⁸ Enamba-langwa kembirra ni-yama nakina Jesus, "Ngarra-makama arakba ningena ngaya. Yikumin-aburangkina-manja ngayuwa-wa yimbukwa, kembirra wurra-larrkiya warna abu-likaja arakba," ni-yama nakina.

⁹ Ena ayakwa ni-yengbinuma Jesus kajungwa kalyangmandukwunadini-yada ebina ayakwa ni-yengbinuma adinuba-wiya Nungwenikba-wa. Ni-yamama, "Ngangwa, wurrumurndakibina warnumamalya yu-kwama ngayuwa-wa, nara wurruwilyuwilyaba ka-rukurusriyina warna umba ngarr-akwurrajuwama ningena," ni-yamama. Kembirra amandangwa enena ayakwa.[☆]

¹⁰ Eneja Jayumuna Bida nu-wilyakama kaliwanga enuwanmanja. Kembirra ni-ngkarbaja nakina akwa nenirida nuwilyaba-manja nenungkwarba, nemunini-ngkarrnga mada mekbuda-langwa-langwa. Nakine-ka nenungkwarba nemimikirra Melkija nibina nemuninu-war.danguma warka naruma-langwa nubungkawa NuMinida.

¹¹ Eneja kembirra ni-yama Jesus nakina Bida-wa, "Wularrakajiya akina kaliwanga nungkwa-langwa," ni-yama. "Ki-lyandiname-ka ngayuwa amandangwa ebinalangwiya nginu-makama-langwiya Nungwarrka arakba-wiya ngayuwa ningeniki-lyanda-langwa," ni-yama nakina Jesus.

Wurrukwala warnungkwarba nenu-wilyakama-langwa Jesus nakinu-wa Enija

¹² Aburraja wurrumurndakakina wurrawinyamba WarningiRawuma, nubungkawa aburra-langwa akwa ngawa wurrumurndakibina WarningiJudiya warnikumungkakwurraja angalya Neningikarrawaralangwa Jirujalema-manja, nenu-manga arakba nakina Jesus. Biya nemumin-ararika ayarrka ena-langwa

¹³ akwa nenu-wilyaka arakba Enija-langwu-wa angalya. Eneja nakina Enija NeningiJudiya narngkiyenikba Kayubaja-langwa nibina naruma nubungkawa NuMinida akini-yada ngawa. Umba neningadinakba nakina Enija nara-wiya Kayubaja.

¹⁴ Nakina-murrada Kayubaja nenu-makama ebinalangwiya wurrububungkawa-manja WarningiJudiya ni-yamama, "Wurruwilyaba-ma warnamamalya akabumini-jungwunama ngarrumurndakwulyumida-langwa ngarnumamalya," ni-yamama nakina nubungkawa.

Bida n-eningbaliyaminjajungwunuma-langwa Jesus-langwa

¹⁵ Aburnajukwaba kembirra Jayumuna Bida akwa ngawa nuwilyaba ningka nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa nenilkena nen-aburraqiyuwarna nakina-manja Enija-langwuwa angalya. Eneja n-awiyeba Jesus arrawu-wa akwa enejukwaba nakina ningka nenungkwarba n-awiyeba, mena neningma-baba nubungkawa Enija nakina.

¹⁶ Akena nara eneja Bida kin-awiyebena umba erreksba-manja ngawa n-arjeyuma dawa-manja. Eneja kembirra ni-jadinga ngarningka nibina ningkadangwa nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa akwa ni-yengbina ayakwa duwilyabu-wa dadiyara dibina yingakwurrajuwamurru-wa angalya. Ngalaja kembirra yinginuminu-ngwur.dangmajuwa dawa. Kembirra ningkadangwa nenungkwarba nenu-wilyaka Bida enejukwaba arrawu-wa arakba.

¹⁷ Ngalaja yingi-yama dadiyara Bida-wa, "Ningkena-bina nungkajukwaba ningkenikaburrakiyuwa nangaba-langwa nenungkwarba-na?" yingi-yama dakina. "A.a! Nara ngaya-da!" ni-yama eneja Bida nakina-da.

¹⁸ Aburraja wurrukewala warnumamalya wurruminakina angalya wurribina nenuminu-war.danguma warka Enija-langwa akwa wurrukewala wurribina warniku-mungakwurraja angalya Neningikarrawara-langwa, narrilirakama angwura mamukumurndada-baba, akwa nuwalkayanguma angwura-manja na-wabilyakajungwunuma wurrakina. Eneja kembirra Bida ni-likena nawurraalkayangumurru-wa warnungkwarba akwa n-arjiyinga aburruwa-manja nu-wabilyakajungwunuma enejukwaba nakina-da.

Enija neni-yengkilabenuma-langwa Jesus-uwa ayakwa

¹⁹ Eneja kembirra nubungkawa Enija neni-yengkilabena Jesus-uwa ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa. Biya ni-yama, "Amiyambena ayakwa ningkarr-akakirumakama wurrumurndakakina-manja?" ni-yama.

²⁰ Eneja Jesus ni-yama, "Ningena ngawa ningiyengbiyengbinuma ababurna ayakwa nganyangwa nuwengkingkirrikenumurra-manja wurrurakkulyumida-langwa warnumamalya. Ningarr-akakirumakama arngkababurna-langwa engka-manja iya engka-manja angalya Neningikarrawara-langwa-manja alikira jinikakwamanja akwa ngawa ena-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Nara ki-yengbina ngayuwa ayakwa amurama, umba ningabilyerra ningi-yengbinuma.

²¹ Miyambena-burra kembirra yi-yengkilabajama ngayuwa-wa? Wurre-yengkilabaja kembirra wurrukewala

warnumamalya wurribina nuw-engkirrikenuma ayakwa nganyangwa. Warningme-ka wurrakina, komba wurre-yengkilabajama ebina-langwiya ningarra-makama-langwiya," ni-yama Jesus Eniju-wa.

²² Umba eneja nuwilyaba nenikumungkakwurraja angalya Neningikarrawara-langwa n-engkirrika akina ayakwa ni-yengbinuma Jesus, biya nenilaburrbaja nenumukwurra-manja ayarrka-murra akwa ni-yama, "Ningkiyukwuijiye-ka ningkeningaruma-ma akena ayarrkawarriya ayakwa ningki-yengbinama nubungkawa-wa!" ni-yama nakina Jesus-uwa.

²³ Eneja Jesus ni-yama, "Ebina ayakwa ningi-yengbinuma, awurrariya-manja amurndakakina, wurra-maka komba wurrangkwulyumida-manja warnumamalya aminakinalangwa, umba eningaba-manja, kembirra miyambena-burra yi-laburrbaja ningenumukwurra-manja?" ni-yama nakina.

²⁴ Eneja kembirra nubungkawa Enija neni-larrka Jesus narumu-wa nubungkawa NuMinidu-wa Kayubaja. Nenilarrkama n-ararikajungwunuma ngawa nakina-da.

Bida n-eningbaliyaminjajungwunuma-langwa Jesus-langwa ngarningka

²⁵ Eneja Bida ngawa n-arrijeyuma yakwujina nuwablyakajungwunuma. Aburraja kembirra wurrukwala warnumamalya ne-yama enuwa-wa, "Ningkenabina amandangwa ningkenikaburraiyuwa nangablangwa nenungkwarba-na?" ne-yama. Eneja Bida ni-lyangkilyuwakajuwa aringka. "Ngarra!" ni-yama. "Nara ngaya-da."

²⁶ Eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba yakwujina nibina nenuminu-war.danguma warka Enija-langwa, ni-yengbina arakba ayakwa Bida-wa. Nakine-ka nenungkwarba wunakali-yaminjaja nibina nenuminkarrngarnuma mada Bida. Biya ni-yama nakina Bida-wa, "Jerriya ningkena-bina ningkibina ngayuwa yirarringkama ebina-manja angalya nenu-mangumurra-manja?" ni-yama nakina Bida-wa.

²⁷ Eneja Bida ni-lyangkilyuwakaja ngarningka aringka n-eningbaliyaminjajungwa. Ngalaja akina-wiya ngawa dadinungkwarba jukwujukwa ying-ardinga arakba dakina.

Neni-lyilyanguma-langwa Jesus Balidu-wa

²⁸ Kembirra aburraja buwa-wiya ngawa wurrukwala WarningiJudiya warnungkwarba nenu-wilyaka arakba Jesus erreku-wa akwa angerriba eminingku-wa alikira. Namurndaki-likenuma Kayubaja-langwa-langwa angalya

akwa ningku-wa nubungkawa nemimikirra Balida. Nakineka nubungkawa NeningiRawuma ni-lyingama akina-manja angalya Judiya. Akena nara wurrakina WarningiJudiya kuwawiyebeba arrawu-wa akinu-wa alikira NeningiRawumalangwu-wa umba nuw-ambilyuma ngawa errekbamanja. Nara wurrakina kuwawiyebeba arrawu-wa, kajungwa nari-yada ka-ngkwabukwabakajungwuna ka-kwurdukwurdakajungwuna. Neni-ngayindanguma wurriyada kajungwa kuw-alyubarini-yada Akwurungkuwarrukwa-langwa aninga wurrakina.

²⁹ Kembirra eneja Balida ni-jadinga nenu-kwurukwa akwa ni-yama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, "Kwuruwa, miyambena-burra kini-lekba naka nenungkwarba? Ni-yamarrkama naka-bina?" ni-yama.

³⁰ Aburraja ne-yama, "Neningaba-manja naka, naramaka yikinu-wilyaka, akena nuwurrariya naka akwa akina-langwa yinu-wilyakama yangkwurrangwa," ne-yama wurrakina Balidu-wa.

³¹ Eneja Balida ni-yama, "Nungkwurrabakiya kemba wunu-wilyakina arakba nakina akwa yikilyangkuwerribikajungwuna nuwurrariya-murrikba nungkwurra-langwa-langwiya eningarumuruma ayakwa," ni-yama Balida aburruwa-wa. Akena aburraja WarningiJudiya warnumamalya ne-yama, "Nara yarna a-jungwajuma warnumamalya. Umba nungkwurralangwa eningarumuruma ayakwa eningiRawuma yirrakumakinama nara yarna a-jungwajuma warnumamalya," ne-yama.

³² Ebina-wiya eneja ni-yengbinu-manja Jesus ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, nenu-makama nakina kenu-wurdijinama-langwa warnungkwarba eka-manja akwa keni-jungwajinama-langwa nakina. Kembirra na-lyangmandukwunadinuma amurndakakina ayakwa amandangwa-da.

³³ Eneja Balida n-awiyeba ngarningka arrawu-wa alikiruwa akwa nen-ardija Jesus-uwa akwa ni-yama, "Nungkuwa ningkena Ningkubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya-na?" ni-yama.

³⁴ Eneja Jesus ni-yama, "Jerriya nungkwabakiyaba ningkena yi-yendabajama? Dukwa wurrukwala bu-makama ngayuwa-langwa-na?" ni-yama.

³⁵ Eneja Balida ni-yama, "Wa! Ngayuwa ningena NingeningiJudiya-na! A.a! Nungkwa-langwa warnumamalya akwa wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba bi-lyilyanguma nungkuwa ngayuwa-wada. Ningki-yamarrkama ningkena-burra?" ni-yama nakina.

³⁶ Eneja Jesus ni-yama, “Nara ningena a-bungkawaduma enena-manja angalya wuburra wurrukwala na-bungkawadinama. Wurrakine-ka wurrukwala karra-kirriyakama WarningiJudiya-manja wurrububungkawa nari-yada ngayuwa kabu-manga. Ngarra! Nara kuw-awinyambada nganyangwa umba wurrumilyukwa wurrakina nuw-ambilyuma. Ngarrumineyebijeba ngarna ngarru-bungkawadinama, waka ngaya umba waka nungkwurraja!” ni-yama nakina Jesus Balidu-wa.

³⁷ Kembirra eneja Balida ni-yama enuwa-wa, “Aba jerriyabina ningkena ningkubungkawa?” ni-yama. Eneja Jesus ni-yama, “Nungkwabakiyaba arakba yi-makama ngayuwa ningubungkawa ningena. Nganja ningi-rukwlarrinuma akwa ningi-likenuma enenu-wa angalya kajungwa ki-yengbini-yada warnumamalya-manja Neningikarrawaralangwa-langwa ayakwa alyangmandukwuna umba nara akwala-langwa. Aburraja warningerribirra warnumamalya kabumin-engkirrikaja-manja ayakwa alyangmandukwundangwa, kuw-engkirrikajama wurrakina ngayuwa-wa,” ni-yama.

^{38a} Eneja Balida ni-yama, “Aki-yamarrkinama dukwa ak-eningmidini-yada ngarna ayakwa alyangmandukwundangwa?” ni-yama.

Balida nenu-kwama-langwa Jesus wurrarumuruma-wa WurruMinida warnungkwarba warniku-wardi-yada Jesus wurrakina

^{38b} Biya kembirra Balida ni-lawurrada errekbawa WarningiJudiya-wa warnumamalya akwa ni-yama aburruwa-wa, “Nara naka a-lekbuma ningena, neninguwurrariya-ma-baba. Umba neningaba ngawa naka.

³⁹ Akena nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa eningarakba-kiya-langwa nganja ngayuwa keni-jadijinama wurruwilyaba warnungkwarba wurribina na-didikajungwunuma. Ningi-yaminjaminamurra nganja ababurna-langwa Akwurungkuwarrukwa. Yiku-makina kembirra! Nungkwurraja kini-ngayindena ngayuwa kin-enjungwurrenاما naka Nubungkawa KarningiJudiya-langwa karnumamalya?” ni-yama.

⁴⁰ Biya ne-yangkarjiyajungwunuma enuwa-wa, “Nara nakina! Yirru-warenama nakina umba yini-ngayindenama Baraba. Yirrumini-jadijiya nakina ni-didikajungwunumalangwa!” ne-yama. Umba eneja Baraba nibina ningeckungekburakama awinyamba nakina-da.

19

¹ Eneja kembirra Balida nenu-maka wurrukwala-manja wurrawinyamba. “Wunu-wilyakina arakba naka nenungk-warba angerriba akwa yikini-larrkbarjena merra-murra,” ni-yama.

² Aburraja kembirra wurrumurndakakina wurrawinyamba narr-ararikama amakirnda akwurrirra eningaringki-yada. Kembirra nenumin-akumarna Jesus-langwa-manja aringka akwa nen-awiyebajuwa ngarningka dumbala wuburra nibina naruma nubungkawa n-awiyebenuma.

³ Biya ne-yama wurrumurndakakina wurrawinyamba Jesus-uwa, “Wayi! Jerriya nungkuwa Ningkubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya?” ne-yama, akwa nenu-marnkajuwama nen-abadakalyakama akwa neni-laburrbajanguma wurrakina nenumukwurra-manja ayarrka-murra-da.

⁴ Eneja kembirra Balida ni-jadinga nakina errekbu-wa nuw-ambilyumurru-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya. Biya ni-yama Balida aburruwa-wa, “Wurr-engkirrikiya! Ning-aburrangkama ena-langwa awurruwurrariya nenaka-langwa, akena nara k-akburrangarna-da. Kembirra kinu-wilyakinama nakina yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa yik-eningmidini-yada nungkwurramba-langwa neningawurrariya-ma,” ni-yama nakina-da.

⁵ Kembirra Jesus enejukwaba ni-jadinga errekbu-wa, nu-wilyakama ngawa ebina amakirnda akwurrirra aringka-manja akwa dibina dumbala n-awiyebenuma. Eneja ni-yama Balida wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurruwurrakwulyumida-wa, “Kwuja! Wuni-rringka! Nakabina arakba-da!” ni-yama nakina-da.

⁶ Aburraja wurrarumuruma WurruMinida warnungk-warba akwa wurrukwala warnikumungkakwurraja Neningikarrawara-langwa angalya neni-rringka Jesus-uwa wurrakina akwa ne-yangkarjiyajungwunuma ne-yama, “Wun-ar.dirrena nakina eka-manja...wu! Yikin-ar.dirrena eka-manja ka-mambalinamurra-manja...wu!” ne-yama wurrakina. Eneja Balida ni-yama aburruwa-wa, “Wunu-wilyakina nungkwurrabakiyaba akwa yikin-ar.dirrena eka-manja ka-mambalinamurra-manja! Mena nara-baba ningena k-akburrangarna awurrariya enuwa-manja-da!” ni-yama nakina wurrakinu-wa.

⁷ Aburraja WarningiJudiya warnumamalya namurndaki-yama, “Yirra-langwa ayakwa eningarumuruma

ngarraku-makinama neniki-jungwa-langwa nakina, ni-yamama-langwa nakina, ‘Neningikarrawara-langwa Ningenukuwenikba ningena,’ ni-yamama nakina,” ne-yama wurrakina.

⁸ Eneja n-engkirrika-manja Balida akina ayakwa, kembirra n-akbar.de-ka angwurra,

⁹ akwa ni-lawurrada, nenu-wilyaka Jesus ngarningka arrawu-wa alikiru-wa akwa ni-yama Balida Jesus-uwa, “Amiyambena angalya nungkwa-langwa k-arrangbama?” Akena eneja nara kini-yengbina ayakwa Jesus, ni-yengminjade-ka.

¹⁰ Eneja ni-yama kembirra Balida enuwa-wa, “Miyambena-burra nara e-yengbuma ngayuwa-wa? Jerriya ningkeningbala ngayuwa ningena ningubungkawa ningangkarrijinama angalya akwa nungkwurruwa? Kembirra ki-lyangkuwerribikajungwunama yib-enjungwurrenamurrikba akwa kab-ar.dirrena-murrikba ningkakina eka-manja-da,” ni-yama Balida Jesus-uwa-da.

¹¹ Eneja ni-yama Jesus Balidu-wa, “Y-angkarrijinama ningku-bungkawadinama ngayuwa-manja ningkakina mena-baba Neningikarrawara ngin-akumarnuma ningkubungkawa. Umba eneja nakina nenungkwarba nibina nginu-kwama ngayuwa nungkuwa-wa ni-yamama awurrariya-dangwa alyengma nakina,” ni-yama Jesus Balidu-wa.

¹² Yadikina-langwa kembirra eneja Balida neningayindanguma nakina angwurra ken-enjungwurranguma Jesus. Akena aburraja WarningJudiya warnumamalya namurndaki-yangkarjiyajungwunuma wurrakina Balidu-wa akwa ne-yama, “Kin-enjungwurrena-manja ningkakina naka nenungkwarba, kembirra yikin-awinyambakeyinama nungkuwa akwa ngawa nungkwa-langwa nubungkawa Kajara kinalakina-da. Kini-yengbijajungwuna-manja neningerribirra nenumamalya nubungkawa naruma nakina, kembirra nara nakina amin-engkirrikama nakinu-wa nubungkawa Kajara-da,” ne-yama wurrakina-da. Nakine-ka Kajara naruma-dangwa nubungkawa NeningiRawuma.

¹³ Eneja n-engkirrika-manja Balida amurndakakina ayakwa, nenu-wilyaka arakba Jesus ngarningka errekbu-wa wurruwurrakwulyumida-wa warnumamalya. Biya n-ambarringa Balida eningayakwa-langwa-manja angalya. Aburraja narri-ngekburakama akina angalya malarra-murra. Narrum-akumarnuma ajiringka-manja marumuruma malarra miremburemberrbirra.

Akine-ka angalya nibina-langwa nubungkawa ni-lyangkuwerribikajungwunuma-langwa warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba. Yiburuwa-murra ayakwa akina emikirra "Kabada".

¹⁴ Ngalaja arngkidarrba arakba memerrkuwilyarra. Kembirra mingka-manja mamawura Akwurungkuwarrukwa akina warniki-yakuwerribiki-yada WarningiJudiya warnumamalya aburra-langwa-langwa wurrarumuruma. Eneja kembirra ni-yama Balida wurruwurrakwulyumida-wa warnumamalya, "Kwurruwa...yi! Nenaka nubungkawa nungkwurra-langwa naruma-dangwa-da!" ni-yama nakina.

¹⁵ Akena aburraja ne-yangkarjiyajungwunuma Balidu-wa akwa ne-yama, "Wunu-wardena nakina...wu! Yikinar.dirrena ka-mambalinamurra-manja eka arakba...wu!" namurndaki-yama wurrakina. Eneja Balida ni-yama, "Yirrin-gayindena amandangwa ngayuwa kamin-ar.dirrenama nubungkawa nungkwurra-langwa naruma-dangwa eka-manja-na?" ni-yama nakina wurrumurndakakinu-wa warnumamalya. Aburraja wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba ne-yangkarjiyajungwunuma Balidu-wa akwa ne-yama, "Nuwilyaba-ma ngawa ngakwurra-langwa nubungkawa naruma-dangwa Kajara nakina, umba nara wurribina wurrukwala!" ne-yama wurrakina.

^{16a} Eneja Balida nenu-kwa Jesus aburruwa-wa arakba-da, warnik-ar.darri-yada Jesus wurrakina ka-mambalinamurra-manja eka-da.

Wurrawinyamba nen-ar.dirranguma-langwa Jesus namambalinumurra-manja eka

^{16b} Aburraja kembirra wurrumurndakibina wurrawinyamba neni-rndarrka Jesus arakba-da.

¹⁷ Biya nenu-wilyaka arakba angerriba engembu-wa angalya emikirra "Aringka-langwa-manja amadidira", emikirra Yiburuwa-murra "Kalikada". Umba eneja Jesus enabakiyaba ni-ngabukweyina ebina eka warnik-ar.darri-yada wurrawinyamba akina-manja nakina.

¹⁸ Biya yakwujina ngawa nen-ar.dirranga Jesus ebina-manja eka ni-ngabukweyinumurra-manja nakina. Aburnajukwaba narralirrak-ar.dirranguma wunambilyuma wunenungkwarba-kiya ambilyuma-kiya-manja eka, nuwilyaba nekbuda-langwa-langwa, nuwilyaba nekalyarra-langwa-langwa umba Jesus wilyarra.

¹⁹ Biya kembirra narr-akumarna akarrikarra karrawara akina-manja eka nen-ar.dirrangumurra-manja Jesus. Akina akarrikarra Balida n-arrikarranguma. Ne-yama akina,

“Naka nenungkwarba Jesus NeningiNejirida Nubungkawa naruma-dangwa WarningiJudiya-langwa warnumamalya.”

²⁰ Aburraja wurrababurna WarningiJudiya warnumamalya narri-ridimindanguma amurndakakina ayakwa, akwudangwa ngawa-baba nuw-alkayanguma ababurna alikira. Akine-ka akarrikarra nuw-arrikarrijajungwunuma eminiminingka-murra ayakwa Yiburuwa-murra iya Ledinamurra iya Kirika-murra.

²¹ Akena aburraja wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba ne-yama Balidu-wa wurrakina, “Nara arrikarruma, ‘Naka nubungkawa naruma-dangwa WarningiJudiya-langwa warnumamalya,’ umba wurr-arrikarrena, ‘Naka nenungkwarba ni-yamama, Ngayuwa ningena ningubungkawa ningaruma-dangwa WarningiJudiya-langwa warnumamalya,’” ne-yama wurrakina Balidu-wa.

²² Eneja Balida ni-yama, “Akina ngawa-da. Akina ayakwa ning-arrikarranguma, kuw-ambilyamurra ngawa eningarnkuwilyaba,” ni-yama nakina.

²³ Aburraja nen-ar.dirranguma-langwa Jesus wurrakina wurrawinyamba wurrabiyarbuwa, nenumini-rndirrka kembirra dumbala ena-langwa akwa na-murnduweyina duwilyuwilyaba-wiya. Akwa ngarningka nenumini-rndirrka dingka dadingikarrawara dumbala dingbulirra.

²⁴ Biya na-lyelyimbukweyina wurrakina wurrawinyamba akwa ne-yama, “Nara daka dumbala ngu-kuwarruma, umba ngarru-malyangkeyina ngarr-akwuleyina ngarr-embirrkuwurrena akina biya aki-rringkina ngarrumiayambena aku-wurdiya ak-aburijaja,” ne-yama. Arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara-langwa ayakwa ngalaja nuw-arrikarrijajungwunuma akwa ne-yamama, “Na-murnduweyinumurra dumbala nganyangwa akwa na-malyangkeyinumurra nuw-akwuleyinuma narr-embirrkuwurranguma akina biya narri-rringka wurrumiyambena na-wurdingama nuw-aburijajuma warniki-rndirrka-langwa dadingikarrawara dumbala nganyangwa,” ne-yamama akina ayakwa. Kembirra na-malyangkeyinu-manja wurrakina wurrawinyamba, akina ayakwa na-lyangmandukwunadinuma amandangwa arakba-da.[◊]

²⁵ Aburraja wurrukwala wurridarringka nuw-alkilkayanga ngawa eka-manja akwudangwa. Jesus langwa dirndenikba dakina iya dirndenikba-langwa dadiyamarnjadikba iya duwilyaba didarringka dadimikirra Meri, DadinguMakidala dakina, akwa ngawa duwilyaba

dingka didarringka dadimikirra ngalajukwaba Meri, dibina dadingiyenikba Kiliyubeja-langwa.

²⁶ Eneja kembirra n-andeya Jesus karrawara-langwa biya nenirringka nibina nenungkwarba ni-lyelyingminuma nakina-manja, akwa ngawa dirndenikba nenalkilkayanguma wunalakina yakwujina. Kembirra ni-yama Jesus dirndenikba-wa, "Ngeniyerriya, kirradiyuwangkwa! Nungkwa-langwa arakba nakina naburrena arija-langwi-yada," ni-yama ngaluwa-wa.

²⁷ Kembirra ni-yengbina ayakwa nakinu-wa nenungkwarba enamba-langwa akwa ni-yama, "Dirndena dakina arakba." Kembirra yadikina ngawa eneja nanga-wilyaka dakina dirndenikba Jesus-langwa ena-langwu-wa angalya akwa ying-ambilyuma enuwa-manja dadingangkawura. Dirndenikba arakba kembirra dakina nanga-yengbijuwama.

Jesus nu-werrikarrnguma-langwa

²⁸ Eneja kembirra neningma arakba Jesus ni-jerrukwama-langwa warka ena-langwa akwa ni-yama, "Ningi-yakwurra ningena arakba akungwa," ni-yama. Ni-yengbinu-manja akina ayakwa, kembirra nalyangmandukwunadinuma Neningikarrawara-langwa ayakwa ebina nuw-arrikarrijajungwunuma arakburakba-kiya-wiya.

²⁹ Ngalaja muwilyaba menarlamba num-ambilyuma yakwujina, numi-lyangburrukwunuma makina alyikarrbuda ajirrkarnyerra akubibeka. Aburaja narru-manga alingajirra eka wuburra enungkwa akwa narri-lamuranguma wuburra alyukwurra-murra akwa narri-ngambajuwa ajirrkarnyerra akungwa akwa narri-ngkajika Jesus-langwu-wa alyelyikba.

³⁰ Nenu-ngwurrkalyikama nakina. Biya ni-yama, "Ningi-jerrukwama arakba warka nganyangwa," ni-yama. Kembirra nu-mikarrngaja aringka ena-langwa akwa nu-werrikarrnga arakba-da.

Nuwilyaba nawinyamba nen-ar.dirranguma-langwa Jesus memirrkwura-manja

³¹ Aburaja kembirra wurrukwala warnungkwarba Warningijudiya na-likena nubungkawu-wa Balida. Biya neni-yengkilabena wurrakina warniki-ngkarrngiyada alakba wurribina-langwa warnungkwarba narrawardanguma-langwa, akwa warniki-larriji-yada warnumadangkwa ebina-langwa eka, mena Buradi akina. Na-waranguma warnumadangkwa warnik-ambilyinga akina-manja eka maminakina-manja marringa mibina

Jebuda, mena-baba makina mukwurdukwurda-baba mamawura makina MeningAkwurungkuwarrukwa.

³² Aburraja kembirra wurrukuala wurrawinyamba na-likena akwa narri-ngkarrngarnuma alakba nuwilyablangwa akwa ngarningka ningka-langwa wunalekbina narrwardanguma-langwa aburrubukwurruwa Jesus.

³³ Kembirra neni-ngarranga wurrakina Jesus-uwa, biya nuw-andeya akena neni-rringka nakina ni-jungwuma arakba. Kembirra nara karri-ngkarrngarna alakba ena-langwa. Engkinyungwurra ngawa numin-ambilyuma.

³⁴ Akena eneja nuwilyaba nawinyamba nen-ar.darra arakba nakina Jesus memirrkwura-manja. Kembirra akina-wiya ngawa ngalaja numu-kwularrinya merra numi-jirrkungwurrkwaja akungwa.

³⁵ Eneja nibina-murrada nenungkwarba yakwujina narrijeyuma akwa neni-rruburringkama ena-langwa-murra menba biya n-arrikarranguma nakina amurndakenena ayakwa kajungwa nungkwurruwa karnumamalya yikenningmidini-yada nungkwurrajukwaba. Eningikalyu-ma enena umba amandangwe-ka alyangmandukwuna ena. Neningme-ka ni-larrkbularrkbakinama nakina enena ayakwa.

³⁶⁻³⁷ Arakburakba-kiya-wiya nuw-arrikarrijajungwunuma ena ayakwa Neningikarrawara-langwa. Ne-yamama akina, "Nara awilyuwilyaba amini-ngkarrnguma adidira ena-langwa," ne-yamama akina. Akwa ena awilyaba engka ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yamama, "Wurrakina warnumamalya wurribina nen-ar.dirranguma nakina, keni-rringkinama enuwa-wa," ne-yamama. Kembirra arakba alakina-kiya ayakwa na-lyangmandukwunadinuma amandangwa.◊

Nen-akumarnuma-langwa Jesus nenumadangkwa medirra-manja

³⁸ Eneja nuwilyaba nenungkwarba nemikirra Jawijiba. NeningiJudiya nakina engemba-langwa angalya Arumudiya-langwa. Biya ni-likenuma nakina Balidu-wa akwa neni-yingkilabenuma kenu-meni-yada nenumadangkwa Jesus. Nakina Jawijiba nenikaburraikiyuwa Jesus-langwa enejukwaba akena nara kenu-maka wurrukwalamanja, mena n-akbar.danguma nakina WarningiJudiya-langwa wurrububungkawa. Eneja kembirra Balida ni-lyangkuwama. Biya eneja ni-likena Jawijiba akwa nenumanga nenumadangkwa Jesus.

◊ **19:36-37** Exodus 12:46; Numbers 9:12; Emeba 34:20; Jekaraya 12:10

³⁹ Umba eneja nuwilyaba ngarningka nenungkwarba nemimikirra Nikidima neni-likenuma aburnuwa nibina-murrada ni-likenu-murrada Jesus-uwa alyarrngwalyilya. Umba numa-wilyaka makina mababurna mirrijina, 30 kilogrammes. Amangwarra akina ebina na-kirruwanjuma eningaba, emikirra mura, akwa ngawa alibina-wiya na-ngwunyurrkwajeyinuma emikirra akina alawa.

⁴⁰ Kembirra wunalakina nenu-manga nenumadangkwa Jesus, akwa nen-errikbina mirrijina akwa nenu-wurumbijuwa neni-lamuranga dumbala-murra. Amukwiyatadakina ne-yaminjamamurra aburraja WarningiJudiya warnumamalya akini-yada narr-akumarnu-manja warnumadangkwa wur-rakina medirra-manja.

⁴¹⁻⁴² Ebina-manja angalya nenu-wardangumurra-manja Jesus, nuw-alkayanguma ngalaja eninganinga eka. Akwa medirra ngarningka makina num-ambilyuma yakwujina akwudangwa Kalikada-manja. Menikaduwe-ka makina medirra, murn.debirra ngawa num-ambambilbyuma. Warnik-akumi-yada warnumadangkwa makina-manja akena nara ambaka. Biya nuw-akwudangwudina arakba akina Jebuda. Aburnaja kembirra wunalakina nen-akumarnuma Jesus nenumadangkwa yakwujina arrawa-manja akwa nenuma-didanga medirra aruma-murra angwarnda.

20

Murn.debirra-langwa medirra

¹ Ngalaja kembirra mambilyuma marringa numi-jerrida. Biya Jandi arakba akina. Na-larrumur.dinu-wiya ambaka buwa-wiya, yinguma-ngarranga Meri DadinguMakidala makinu-wa medirra. Ying-andeya akena yinguma-rringka arakba makina medirra numu-ngwur.dangminuma. Akine-ka angwarnda na-rnjirrkwajungwunuma akwukawura mulirrekbidjinu-wa medirra.

² Biya yingi-lawurrada arakba ying-angkarrinuma dakina ebinu-wa angalya nen-ambilyumurru-wa wunalakina Jayumuna Bida akwa ningka nenikaburrakiyuwa nibina Jesus ni-lyelyingminumurra. Nangalirraku-maka makinalangwa medirra akwa yingi-yama, "Nenu-manguma wurukwala warnumamalya nenumadangkwa Numikbiyiydangwa mangaba-langwa medirra. Dukwa nga-manja nen-akumarnuma nakina-da? Yarningbala yarna yirra-da," yingi-yama dakina aburnuwa-wa.

³ Aburnaja kembirra wunalakina Bida akwa ngarningka nakina ningka nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa nenu-mirajanga arakba akwa nen-i-likena aburnajukwaba makinu-wa medirra.

⁴ Nen-angkirreyinuma ngawa wunalakinu...wa. Akena nuwilyaba ngawa ningka-dangwa n-angkarrina angwurra ni-lyengmanguma, biya num-akburranga adinuba-wiya enuwa medirra.

⁵ N-abuluwendinga n-andirrarina akwa nanga-rringka dumbala yakwujina ying-anjalmurrikwulum akena nara kin-awiyebena nakina. Errekba-manja ngawa n-ambilyuma.

⁶ Kembirra enamba-langwa Jayumuna Bida ni-yar.da arakba yakwujina medirra-manja. Nara kin-ambudidina amiyerra nakina errekbamanja umba nu-warrukwajungwa n-awiyeba makinu-wa medirra. Biya enejukwaba nanga-rringka dibina dumbala ying-anjalmurrikwulum deyebijeba yakwujina

⁷ akwa ngarningka dingka dadingaringka dumbala ying-anjalmurrikwulum deyebijeba yingi-lamurijungwunuma.

⁸ Kembirra enejukwaba ningka-dangwa nenungkwarba nibina num-akburrangu-murrada mibina medirra adinuba-wiya, n-awiyeba arrawu-wa-da. Nanga-rringka-manja nakina dibina dumbala, kembirra neningma arakba amandangwa Jesus n-enibuduma nakina.

⁹ Akena nara ambaka wurrakina karru-mumiringka-langwa ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa nuw-arrikarrijajungwunuma arakburakba-kiya-wiya, ebina ne-yamamurra kin-enibudinama-langwa Jesus.

¹⁰ Kembirra neni-lawurradinuma angalyu-wa wunalakina.

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus Meri-manja DadinguMakidala-manja

¹¹ Ngalaja Meri ngarningka yingi-lawurradinuma mibinu-wa medirra narringga-makama-langwa wunalakina-kiya, biya yakwujina-wiya ngawa ying-ambilyuma dakina. Biya yingu-ngwadina arakba dakina. Ying-arjjijeyuma ngawa yingu-ngwadungwadinuma medirra-manja errekbamanja dakina. Ying-abuluwendinga, ying-andirrarina arrawu-wa medirru-wa

¹² akena narringga-rringka wunambilyuma wunenikumamurikaja-kiya Neningikarrawara-langwa. Nen-awiyebeyinumurra wunalakina dumbala duk-wulyadada, akwa yakwujina nen-angmakayanguma n-ambilyumurra-manja Jesus nenumadangkwa adinuba-wiya, nuwilyaba aringka-langwa umba ningka alika-langwa.

¹³ Kembirra neni-yama wunalakina ngaluwa-wa, "Nungkuwa! Miyambena-burra ningku-ngwadungwadinamurra ningkena?" neni-yama. Ngalaja yingi-yama Meri aburnuwa-wa, "Nenumanguma-baba nganyangwa Numikbiyya-dangwa nenumadangkwa. Dukwa ngambu-wa nenu-wilyakama nakina? Ningeningbala ningena-da," yingi-yama dakina-da.

¹⁴ Kembirra yingi-nyakuwarrukwajungwa akwa yinginirringka Jesus n-arjeyuma yakwujina akena yingin-angkuwabijuwa nibina Jesus.

¹⁵ Eneja Jesus ni-yama, "Nungkuwa! Miyambena-burra ningku-ngwadungwadinamurra ningkena?" ni-yama. "Angkaburra-wa ningkarramin-aburangkinama?" ni-yama. Ngalaja yingi-lyangkiyama dakina numinakina-bu angalya nenungkwarba n-akukwurrajuwama ebina eninganinga eka. Kembirra yingi-yama enuwa-wa, "A nungkuwa! Yi-manguma ngayuwa ningenumadangkwa? Yi-maka kembirra angalya ebina y-akumarnumurra-manja, kajungwa ki-likaji-yada akwa kumini-majungwuni-yada kumini-lawurrakajungwuni-yada," yingi-yama Meri enuwa-wa-da.

¹⁶ Umba eneja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, "Adiyuwangkwa!" Ngalaja yingi-nyakuwarrukwajungwa enuwa-wa akwa yingi-yengba aburra-langwa-murra ayakwa Yiburuwa-murra, "Wa! Rabawuni!" yingi-yama. Akina ayakwa ne-yaminamurra "Ningkenikakakirumaka."

¹⁷ Eneja ni-yama Jesus, "Nara a-lyingama ningena mena nara ambaka-baba ki-likena-langwa karrawaruu-wa Nungwarrku-wa. Umba likaja dirrbura wurrukwalu-wa warnikabuburrakiyuwa nganyangwu-wa akwa ka-makina ayakwa ena nganyangwa, 'Ki-likajama ningena karrawaru-wa nganyangwu-wa Nungwarrka akwa nungkwurra-langwu-wa Nungwenungwa, nibinu-wa ngawa Neningikarrawara nganyangwu-wa akwa Neningikarrawara nungkwurra-langwu-wa,' ki-yamina nungkuwa wurrumurndakina-manja warnumamalya," ni-yama Jesus Meri-wa.

¹⁸ Ngalaja kembirra yingi-likena ebinu-wa angalya nuwambilyumurru-wa wurrumurndakibina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa akwa narringga-maka aburruwa-manja yingini-rringkama-langwa Numikbiyya-dangwa akwa ebina ayakwa ni-yengbinuma-langwa ngaluwa-manja-da.

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa

¹⁹ Bi...ya akini-yada Jandi alyarrngwalyilya nuwambilyuma warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa wurruwurrakawura-ma alikira-manja arrawa. Narruwurraki-didikajungwunuma nuw-akbar.dangumbaba wurrububungkawa-langwa. Eneja Jesus ni-jadinga adirrariyaba akwa n-arjiyinga wurruwurrakuwilyarra akwa ni-yama, "Yilyurkwa-murra yukwudukwuda wurr-ambilya," ni-yama.

²⁰ Kembirra nenu-wilyakajuwa ayarrka ena-langwa akwa memirrkwura. Aburraja na-werringekburadinume-ka angwurra nenি-rringkama-langwa Numikbiyiya-dangwa.

²¹ Eneja Jesus nenu-maka ngarningka akwa ni-yama, "Yilyurkwa-murra yukwudukwuda wurr-ambilya. Wuburra Nungwarrka ngini-larrkama enenu-wa angalya, ki-yaminama ngayuwa nganjukwaba ka-larrkajama yikuminu-war.deni-yada warka nganyangwa," ni-yama.

²² Kembirra nenu-bukwa nakina Jesus aburruwa-wa akwa na-murndabala arrirra ena-langwa akwa ni-yama, "Wunu-mena Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa.

²³ Yikamini-yakuwabijina-manja awurruwurrariya wurrukwala-langwa, eneja kembirra Neningikarrawara kenumini-yakuwabijinama. Akena nara-manja amini-yakuwabijuma nungkwurruwa awurruwurrariya wurrukwala-langwa, kembirra wurruwurrariya ngawa wurrakina-da," ni-yama nakina.

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus Damija-manja

²⁴ Eneja nakina nenikaburraqiyuwa nemimikirra Damija, nibina wurrumemberrkwa wurrambilyuma-langwa, nara aburruwa-manja kin-ambilya akini-yada ngawa ni-jadinga-manja Jesus yakwujina.

²⁵ Aburraja wurrukawala nenu-makama Damiju-wa akwa ne-yama, "Yarna yirra yini-rringkama Numikbiyiya-dangwa." Eneja ni-yama Damija aburruwa-wa, "Nara-manja a-rringkama yinungwurnda ena-langwa-manja ayarrka ebina baja nenak-ar.dirrangumurra-manja akwa nara-manja yakina-murrada a-lyingama akwa ngarningka nara-manja awiyeabajuma ayarrka nganyangwa ena-langwa-manja memirrkwura, kembirra kamini-kalyikinama kirrakina ayakwa nungkwurra-langwa," ni-yama nakina Damija.

²⁶ Bi...ya kembirra mamangbala mambilyuma marringa aburraja wurruwurrakawura-murra nuwambilyuma wurrakina warnikabuburrakiyuwa alikira-manja arrawa, ebini-yada wuburra, Damija aburruwa. Mama nawurraki-didikajungwunuma umba ngarningka

addirriyaba ni-jadinga eneja Jesus akwa n-arjiyinga wurrwurrakuwilyarra akwa ni-yama, "Yilyurkwa-murra yukwudukwuda wurr-ambilya," ni-yama aburruwa-wa.

²⁷ Biya kembirra Jesus ni-yengbina ayakwa Damiju-wa akwa ni-yama, "W-akuma ayarrka nungkwa-langwa yelakwa akwa yimini-rringka ayarrka nganyangwa akwa wu-lawulawajiya ayarrka nungkwa-langwa akwa wawiyeabajiya edirra-manja memirrkwura-manja. Nara amini-kalyikuma umba eningmidina ngayuwa ningena," ni-yama Jesus Damiju-wa.

²⁸ Eneja Damija ni-yama Jesus-uwa, "Wa! Ngeniy-erriya Ningkumikbiyiya-dangwa nganyangwa akwa Ningkeningikarrawara nganyangwa ningkakina-da!" ni-yama Damija Jesus-uwa.

²⁹ Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, "Ningkeningmidina arakba nungkuwa yi-rringkama-langwa ngayuwa. Nara aburraja wurrababurna warnumamalya a-rringkama ngayuwa umba amandangwa kuweningmidinama ngayuwa-manja aburrajukwaba. Eneja kembirra Neningikarrawara kini-yaminama eninginingabawiya aburruwa-manja," ni-yama Jesus nakina-da.

Miyambena-burra Janjana n-arrikarranguma amurndakena ayakwa?

³⁰ Eneja Jesus nenuminu-war.danguma ababurna akwala warka arruburrubuda ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa akena nara ababurna-langwa kuwarrirkrijungwuna enena-manja jurra.

³¹ Akena amurndakenena nuw-arrikarrijungwuna enena-manja jurra kajungwa nungkwurruwa yik-eningmidiniyada Jesus-langwa, nibina nenumini-jirabama-langwa neni-jirrkumarnuma-langwa amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba, nibina-langwa Nenikuwenikba Neningikarrawara-langwa. Kembirra yiku-werrikambilya-manja enuwa-manja, karniba yikambilyama karningangkawura kirrakina-da.

21

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus wurrumangbala wurrambiluma-manja warnikabuburrakiyuwa

¹ Ambaka-murra eneja Jesus ni-jadingama ngarningka ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa wurrumangbala wurrambiluma akina-manja angalya emikirra EningiDaburiyeja Akungwa. Aruma akungwa akina angalya. Akine-ka angalya aminambilyuma ekirra, EningiDaburiyeja akwa ngawa EningiKeliliya Akungwa.

² Aburraja wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa warnimikirra Jayumuna Bida iya Damija iya Nedeniyela, nibina nenungkwarba numinakina angalya Keyina Keliliyamanja, iya wunambilyuma nenikuwenikba-kiya Jebediyalangwa, akwa ngawa wunambilyuma wunenungkwarbakiya.

³ Numa-merrkawiyebu-manja mamawura, eneja kembirra Jayumuna Bida ni-lyangkuwarumanguma akwalyu-wa akwa ni-yama nakina aburruwa-wa, “Ngilikajama ningena akwalyu-wa. Yiki-yamarrkinama karna? Ngakwurruwa?” ni-yama nakina. Aburraja ne-yama, “Yawa! Ngakwurruwa ngarri-likajama,” ne-yama. Kembirra nuwambilyuwar.da akungwa-manja akwa narruma-larrijuwa arakba madirrungwarna meningakwalya makirndirndirrka makina. Akena nara ambaka karru-manga ngawa wurrakina. Ngarningka makina meningakwalya narruma-larrijuwama akena nara ngawa-da. Ne-yaminjamama ngawa wurrakinu...wa bi...ya ne-kbada.

⁴ Kembirra num-ambijangu-manja mamawura, eneja Jesus n-abalkayukwuna akwudangwa akungwa-manja akena warningbala ngawa nakina Jesus. Ngalaja makina mijiyanga awarrngkakwudangwa 100 metres num-ambilyuma aribalangwa.

⁵ Eneja Jesus n-ardanga aburruwa-wa. “Kwurruwa...yi! Laka akwalya kirru-manga?” ni-yama nakina. “Nara ambaka!” ne-yama aburraja.

⁶ Eneja Jesus ni-yama, “Wurr-errikba makina meningakwalya mekbuda-langwa-langwa mijiyanga, kembirra kirrakinia yiku-menama akwalya,” ni-yama Jesus. Aburraja akinalangwiya ngawa ayakwa ne-yamama wurrakina. Dam! Adirrariyaba numi-ngkubarrnga makina meningakwalya. Ngalaja ababurne-ka akwalya num-awiyebeinuma arakba. Nara kembirra karrum-arrkarna wurrakina.

⁷ Eneja kembirra nakina nenikaburrakiyuwa nibina Jesus ni-lyelyingminuma ni-yama Bida-wa, “Nakake-ka Numikbiyiya-dangwa!” Eneja n-engkirrika-manja Jayumuna Bida akina ayakwa, “Nakake-ka Numikbiyiadangwa,” kembirra n-awiyeba dadingikarrawara dumbala dibina nang-aburawaka-murrada adinuba-wiya, akwa nukuwabijanga akungwa-wa.

⁸ Umba aburraja wurrukwala wurrakina mijiyanga-murra na-likenuma, narrum-arrkarnuma ngawa makina meningakwalya abulalu-wa akungwa mena numi-lyangburukwuma-baba makina akwalya.

⁹ Kembirra na-kuwabijangeyinu-manja makina-langwa mijiyanga, narri-rringka angwura mijiyelya-manja. Ngalaja

akina yakwujina eningadinakba akwalya akwa damba nuwambilyuma amarnina-manja.

¹⁰ Eneja Jesus ni-yama, “Wayi! Wurru-wilyakina akwala akwalya yangkwurrangwa ebina aduwaba kirru-manguma,” ni-yama.

¹¹ Eneja kembirra Jayumuna Bida ngarningka ni-njawudija mijiyanga-manja akwa num-arrkarna makina meningakwalya ariba-wa. Mama makina numi-lyangburrukwuma umba nara kumi-ngkarrngina. Ngalaja adidirrungwarnawiye-ka akwalya 153 awurrakakina nuw-awiyebeyinuma.

¹² Eneja Jesus ni-yama kembirra aburruwa-wa, “Kwa, wurr-alyubarina-langwa!” Aburraja wurrababurna-langwa warnungkwarba nara karri-ngayindanga keni-yengkilabena ke-yama, “Ningkumiyambena ningkena?” Nara ke-yama mena warningma wurrakina Numikbiyya-dangwa nakinababa-da.

¹³ Eneja kembirra ni-liko nakina Jesus n-akumarnumurruwa ebina damba akwa nenu-kwa. Akwa ngarningka ni-yamama ngawa akwalya-manja.

¹⁴ Akine-ka arngkabiyyakarbiya-ma ni-jadanguma Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa n-enibuduma-langwa nakina-da.

Jesus ni-yengbinuma-langwa ayakwa Bida-manja

¹⁵ Aburraja kembirra narri-jerrukwama-langwa Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ebina damba akwa akwalya, Jesus ni-yama Jayumuna Bida-wa, “Jayumuna, ningkenikuwenikba Janjana-langwa, yi-maka! Jerriya wurrangaba aburra na-lyelyingminama yandiyanda ngayuwa-manja umba nungkaja nungkuwa ningki-lyelyingminama angwurra ngayuwa-manja-na?” ni-yama nakina. Eneja Jayumuna ni-yama, “Yawa marrakba! Nungkaja ningkeningma ningkena ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkuwa,” ni-yama nakina. Kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Yimin-akwurrajina kembirra nganyangwa angaringariya jiba!” ni-yama nakina.

¹⁶ Ngarningka Jesus ni-yama Jayumunu-wa, “Jayumuna, ningkenikuwenikba Janjana-langwa, yi-maka! Jerriya ningki-lyelyingminama ngayuwa?” ni-yama nakina. Eneja Jayumuna ni-yama enuwa-wa, “Yawa marrakba! Nungkaja ningkeningma ningkena ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkuwa,” ni-yama nakina. Kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Yimin-akwurrajina kembirra nganyangwa jiba!” ni-yama nakina.

¹⁷ Ngarningka arngkabiyakarbiya-ma Jesus ni-yama enuwa-wa, "Jayumuna, ningkenikuwenikba Janjana-langwa, yi-maka! Jerriya ningki-lyelyingminama ngayuwa?" Eneja kembirra Bida nu-werrikawarriyada neniyengkilabenuma-langwa enuwa-manja Jesus arngkabiyakarbiya-ma ebina ayakwa ni-yamama, "Jerriya ningki-lyelyingminama ngayuwa?" Eneja Bida ni-yama Jesus-uwa, "Ningkumikbiyya-dangwa, nungkwaja nungkuwa ningkeningma ababurna-langwa. Kembirra nungkuwa ningkeningma ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkuwa-manja," ni-yama nakina. Kembirra ni-yama Jesus, "Yimin-akwurrajina kembirra nganyangwa jiba!"

¹⁸ Engkiraja! Ebina-wiya ningk-ambilyu-wiya ningkawurrumukuma, ningki-yaminjamama ningkawiwyebenuma dumbala ningkabakiyaba akwa ningki-likenuma erribirra amurndakibinu-wa ningki-ngayindangumurru-wa ningkakina. Akena ambaka k-eniyuwangkidinamurru-wa nungkuwa, aburraja warningerribirra warnumamalya kab-awiyebajinama dumbala akwa kabu-wilyakinama ebinu-wa angalya naramurruwa a-ngayinduma nungkuwa a-likama umba akiniyada ngawa kabuminiliraku-mambalijinama nungkawlangwa ayarrka-kiya. Amandangwa engburingka ayakwa akina!" ni-yama Jesus.

¹⁹ (Ni-yengbinuma akina ayakwa kajungwa ngarna ak-eningmidini-yada adinakba neniki-jungwa-langwa Bida amurndakakina-langwiya ayakwa akwa kembirra ambaka-murra ngakwurraja ngarniki-yangmarngkwajiyada ngarniki-ngkubarrngaji-yada Neningikarrawarawa.) Kembirra Jesus ni-yama Bidu-wa, "Kwa! Yi-yuwarna ngayuwa-manja!" ni-yama nakina.

*Jesus ni-yengbinuma-langwa ena-langwa-langwa
nenikaburrakiyuwa nibina ni-lyelyingmama-langwa*

²⁰ Aburnaja Jesus akwa Bida neniyengbinuma wunalakina lukwakwa. Akena Bida n-errikerra akwa nenirringka nuwilyaba nenikaburrakiyuwa nibina ni-lyelyingminuma Jesus nen-aburrakiyuwarnuma enejukwaba aburnuwananja. (Nakina nibina nibina-murrada nenungkwarba nibina n-arndadadilyuma akwudangwa Jesusmanja ebina-manja nuw-alyubarinumurra-manja Akwurungkuwarrukwa-langwa aninga akwa ni-yama Jesus-uwa, "Yirrumiyambena yirruwilyaba yika-kwunama nungkuwa wurrububungkawu-wa warnungkwarba warniku-wardi-yada?" ni-yamama nakina Jesus-uwa.)

²¹ Eneja Bida nenি-rringka-manja nakina nenungkwarba, ni-yama Jesus-uwa, “A nungkuwa! Kini-yamarrkinama naka?” ni-yama nakina.

²² Eneja Jesus ni-yama Bidu-wa, “Kini-ngayindena-manja ngayuwa naka kin-ambilya-manja neniba yanda-langwa ngawuya ki-lawurradina-manja yangkwurrangwa, nara nungkwa-langwa enena umba waka nganyangwa ningakwukawura-murra-langwa ningen-akwurrajinama-langwa nakina ningena. Nungkaja kembirra, yi-yuwarna ngayuwa-manja,” ni-yama Jesus.

²³ Aburraja wurrukwala warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nuw-engkirrika enena ayakwa. Na-lyangkiyama nakina nenungkwarba nara a-jungwuma. Akena Jesus nara akina kini-yama, “Nara a-jungwuma nakina,” umba ni-yamama, “Kini-ngayindena-manja ngayuwa naka kin-ambilya-manja neniba yanda-langwa ngawuya ki-lawurradina-manja yangkwurrangwa, nara nungkwa-langwa enena umba waka nganyangwa ningakwukawura-murra-langwa ningen-akwurrajinama-langwa nakina ningena,” ni-yamama nakina Jesus.

²⁴ Nakina-bina nenungkwarba nibina-murrada nibina kirrenu-makinama nungkwurruwa amurndakenena-langwa-da. Kirrenumin-arrikarranguma ababurna-langwa ayakwa enena-manja jurra. Aduwaba-langwa ngarningma ngarna alyangmandukwuna-wiya amurndakibina ni-yamama nakina.

²⁵ N-ambilyu-wiya neniba Jesus, ni-yamama ngarningka ababurna arruburrubuda warka. Dukwa ningena ngawa-maka k-arrikarrikarranguma ababurna-langwa awilyuwilyaba-wiya jurra-manja amurndakibina ni-yamama-langwa. Akena nara-maka ebina angalya ningeniki-lyangburrukwaja-langwa enena-manja angalya angkwulyumidi-yada jurra k-arrikarranguma-langwa ngayuwa. Ena ngawa.

Bawula-langwa jurra ni-larrkamurra WarningEbijiju-wa Warnumamalya

Nakina Bawula n-arrikarranguma ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murruwa Ebijija-manja. Akwa nenu-makama kuw-ambilya-mulangwa wurrakina wurruwurrakawura-ma Jesus Christ aburruwa. Wurrakine-ka kuw-engkingkirrikajama ngawa Jesus Christ ni-lyelyingminu-mulangwa aburruwa. Akwa ngarningka kuw-engkingkirrikajama nu-marngkirradinu-mulangwa nakina Jesus aburruwa-manja akwa nenumini-yakuwabijuwa-mulangwa awurruwurrariya ebina ne-yama-mulangwa.

¹ Ngayuwa ningena Bawula ning-arrikarrenama enena-manja jurra kajungwa ki-larrkaji-yada enena nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwu-wa karnumamalya, kirribina kirr-ambilya-murruwa Ebijija-manja. Eneja Neningikarrawara nu-wekbalyinuma ngayuwa ningenikilarrkilarrka kajungwa kinuminu-war•deni-yada warka Jesus Christ-langwa. Kembirra enena ayakwa nganja ning-arrikarrenama aduwaba nungkwurruwa-wa kirribina kirru-werrikambilya-murruwa Jesus Christ-manja.

² Ngarra-ngayindenama Nungwanyungwa Neningikarrawara akwa ngawa Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa kenu-marngkirradinama wunalakina nungkwurruwa-manja karnumamalya kirribina kirr-ambilya-murrumanja Ebijija-manja. Akwa ngarra-ngayindenama wunalakina yikabumini-lyurrkwakinama nungkwurra-langwa yukwudukwuda.

*Eninginingaba-langwa ngarrenu-wekbilyangu-mulangwa
Neningikarrawara*

³ Ngeni-yangmarngkwajina Neningikarrawara, nibina-murrada Neningikarrawara akwa Nungwenikba Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa. Numarngkirre-ka nakina, akwa ngarrenu-wekbilyangumurra eninginingaba ena-langwa-langwa angalya abalkaya. Amurndakakina eninginingaba ngarrenu-wekbilyangumurra ngakwurra-langwa-langwa ngarnumawurrina, mena ngakwurruwa ngarri-yakeyinama ngarna ngarruwurrakawura-ma Christ arakba-da.

⁴ Arakburakba-kiya-wiya nara-wiya kini-ngekburaka eneja Neningikarrawara amurndakenena angalya,

nu-wekbalyinuma nakina ngakwurruwa ngarna ena-langwi-yada ngarnumamalya. Nu-wekbalyinuma ngakwurruwa ngarri-yakeyina-mulangwa ngarna ngarruwurrakawura-ma Christ. Akwa Neningikarrawara ngarreni-ngayindenama kinumin-eyebijebakajungwuni-yada ngarna ngarnumamalya akwa ngarruwerringekburni-yada. Ni-lyelyingminama nakina angwurra ngakwurruwa ngarnumamalya.

⁵ Biya kembirra arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara ni-lyangkuwerribikajungwunuma neniki-rukwanalyi-yada ngakwurruwa aken-enibikina-mulangwa Jesus Christ. Enena-bina Neningikarrawara ni-ngayindanguma adinuba-wiya, akwa aminakina-langwa ni-yekirrerridinuma nakina.

⁶ Ngakwurraja ngeni-yangmarngkwajina arakba Neningikarrawaru-wa, mena numarngkirre-ka nilyengma nakina akwa ngarrenu-wekbilyangu-mubaba Nenikuwenikba Jesus Christ, nibina ni-lyelyingminama angwurra nakina.

⁷ Eneja Christ ngarrenumini-jungwunuma nakina. Ngarrenuminu-kwularrijuwama merra ena-langwa akwa ngarren-enjungwurranguma ngakwurruwa. Eneja kembirra Neningikarrawara ngarrenumini-yakuwabijuwama awurruwurrariya ngakwurra-langwa. Nu-marngkirradiname-ka ngakwurruwa-manja.

⁸ Yawe-ka, nu-marngkirradiname-ka ngakwurruwa-manja ngarnumamalya.

Nakine-ka Neningikarrawara aringkawa nilyengma nakina.

⁹⁻¹⁰ Aminakina-langwa kembirra arakburakba-kiya-wiya ni-lyangkuwerribikajungwunuma adinuba-wiya kenu-bungkawakina-mulangwa Christ nubungkawa. Akwa ni-lyangkiyamama nakina, "Ngayuwa kinu-bungkawakinama Christ, akwa narume-ka nubungkawa numikbiyya-dangwa kin-ambilyama nakina. Kinu-bungkawadiname-ka nakina ababurna-manja, amurndakenena-manja nganyangwa-manja angalya abalkaya akwa ngawa amurndakangaba-manja awurrakwulyumida-manja angalya arrawa-manja," ni-yamama Neningikarrawara nakina. Akena ngakwurraja ngarna ngarnumamalya ngarningbala-wiya ambaka akina ayakwa ena-langwa. Bi...ya kembirra arija-langwa eneja Neningikarrawara n-abilyerrikajungwunuma arakba nakina akwa nenilarrkama Christ ngakwurruwa-wa enenu-wa angalya. Enena-bina ni-ngayindanguma nakina akwa nenaki-yekirrerrikama. Akwa kembirra ngarren-

eningmikama arakba akina ayakwa kenu-bungkawakinamulangwa nakina Christ nubungkawa.

Dukwa ngambi-yada Neningikarrawara kenu-bungkawakinama Jesus Christ nubungkawa? Ngarningbalawiya ambaka ngarna, umba eneja Neningikarrawara neningma nakina. Umba ngarningma ngarna amandangwa Neningikarrawara kenu-bungkawakinama Christ nubungkawa ababurna-manja.

¹¹⁻¹² Ebina-wiya yirraja YarningiJudiya yarnumamalya, yirribina yirru-werrikambilyuma Neningikarrawaramanja, yirri-yakeyinuma Christ yirruwurakkawurama. Umba akini-yada eneja Neningikarrawara nu-wekbalyinuma yirruwa ena-langwi-yada yarnumamalya, mena arakburakba-kiya-wiya ni-lyangkuwerribikajungwunuma arakba akina. Nakina-bina enuwa nu-war•dikinama ababurna-langwa ena-langwa-langwiya mangma. Kembirra nu-wekbalyinuma yirruwa, yirribina yarningadinuba-wiya yirru-werrikambilyuma Christ-manja, kajungwa yikini-yangmarngkwajini-yada yarna enuwa-wa. Yirrakine-ka kembirra yikini-yangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa mena nukwulyubene-ka numurndangekburna nilyengma nakina.

¹³ Umba nungkwurrajukwaba Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrakina. Nungkwurrajukwaba kirr-engkirrikenuma ayakwa alyangmandukwuna, ebina eningaba ayakwa Christ yiken-enibikina-mulangwa. Nungkwurrajukwaba kirru-werrikambilyama arakba Christ-manja aduwaba kirrakina. Adinuba-wiya eneja Neningikarrawara ni-yarrkakumarna ena-langwa ayakwa akwa ni-yamama nungkwurruwa-wa, “Ka-kwunama ngayuwa akwurdukwurda Amawurrina nganyangwa nungkwurruwa-manja kajungwa ka-jirrkumakajungwuni-yada nganyangwa-manja karnumamalya,” ni-yamama nakina. Kembirra kirrenu-kwama amandangwa-da.

¹⁴ Ngakwurraja ngarningma ngarna Neningikarrawara ngarrenu-wekbilyanguma arakba ngakwurruwa-wa ena-langwu-wa ngarnumamalya Amawurrina ena-langwa. Aminakina-langwa kembirra ngarningma ngarna akenu-wekbilyenama nakina ngarningka eninginingaba-wiya ngakwurra-langwa-langwa ngarnumawurrina, akwa aken-enjungwurrenاما ngarrakina ngarninggangkawura. Kembirra ngeni-yangmarngkwajina arakba Neningikarrawara mena nukwulyubene-ka numurndangekburna nilyengma nakina.

Nu-buriyaminu-mulangwa Bawula Neningikarrawaru-wa

15-16 Aminakina-langwa, amurndakibina-langwa ayakwa ningi-yengbinu-mulangwa ngayuwa nungkwurruawa, ningene-ka ningeni-yangmiyangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa aduwaba, kirru-werrikambilyamulangwa Nubungkawa Jesus-manja kirrakina karnumamalya. Ebina-wiya, kirru-werrikambilyu-manja adinuba-wiya Nubungkawa Jesus-manja kirrakina, aburaja bu-makama warnumamalya ayakwa nungkwurruwa-langwa. Ne-yamama, "Warna WarningEbijja warnumamalya na-lyelyingminame-ka wurrababurna-langwa warnumamalya Neningikarrawara-langwa," ne-yamama bu-makama. Akini-yada ngawa nganja ningeni-yangmarngkwajuwama ngayuwa Neningikarrawaru-wa, akwa ningi-yaminjamama ngawa ningeni-yangmarngkwajuwama enuwa-wa akinalangwa yanda-langwa aduwaba. Akwa ngarningka ningu-buriyaminama ngayuwa Neningikarrawaru-wa nungkwurruwa-langwa.

17 Nakina-bina Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa Neningikarrawara. Nungwanyungwa nakina akwa narume-ka numikbiyiya nilyengma. Kembirra ningeni-yengkilabajama ngayuwa kajungwa yikenu-kwuni-yada milyenjirra mangma, akwa kin-abilyerrikajungwuni-yada kajungwa yik-eningmidini-yada angwurra Neningikarrawara kirrakina.

18 Akwa ngarningka ningeni-yengkilabajama Neningikarrawara kajungwa yikenuminu-ngwurrkbalijini-yada nakina nungkwurra-langwa mangma iya yukwudukwuda, kajungwa yiku-marnkirringkini-yada ena-langwa alarradada kirrakina. Akwa ngarra-ngayindenama ngayuwa nungkwurruwa yiku-werrikembirrarini-yada Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka yik-eningmidini-yada nungkwurruwa akenu-wekbilyena-mulangwa Neningikarrawara ababurna-langwa eninginingaba ngakwurra-langwi-yada ngarnumawurrina. Akenu-wekbilyenama nakina aduwaba akwa eningangkawura.

19 Ngarra-ngayindenama-ka nungkwurruwa yik-eningmidini-yada Neningikarraware-ka nakina narrubuda nilyengma. Nara wurribina wurrukwala wurrarrubuda wuburra enuwa. Nakine-ka narrubuda akwa akeningbuditirkinama ngakwurruwa ngarribina ena-langwa ngarnumamalya.

20 Neningikarrawara narrubude-ka nakina nen-enibika-mulangwa Christ. Akwa ngarningka narrubuda nakina nenu-wurdijuwa-mulangwa Christ karrawara ena-langwa-manja angalya abalkaya. Neningikarrawara nakina nen-ambarrijuwama Christ nekbuda-langwa-langwa, mena

Christ narume-ka numikbiyiya nilyengma nakina.

²¹ Aburaja warningerribirra wurrububungkawa wurrarumuruma wurrumikbiyiya wurrakina. Mama wurrumikbiyiya wurrakina, eneja Christ naruma nakina numikbiyiya angwurra. Nu-bungkawadinama neningangkawura nakina wurrangkwulyumida-manja wurramukwiyadakina-manja wurrububungkawa wurribina nuw-ambilya-murrumanja karrawara akwa ngawa amurndakeyina-manja angalya arrawa. Akwa ekirra ena-langwa amikbiyiya angwurra, mena enuwa nakina numikbiyiya-baba angwurra. Numikbiyiye-ka nakina aduwaba akwa neningangkawura.

²² Eneja Neningikarrawara nakina nen-akumarnuma Christ Nubungkawa ababurna-manja. Ngarrenu-kwama nakina ngakwurruwa-manja kajungwa kinu-bungkawadinaya ngakwurruwa-manja ngarribina ngarr-ambilya-murrumanja Neningikarrawara-langwa.

²³ Akena eneja Jesus Christ nara ambilyuma nakwukawura, umba ngakwurraja ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya wuburra laka ena-langwa nenumadangkwa ngarr-ambilyama ngarruwurrrakawura-ma. Umba nakine-ka Christ n-ambilyama ababurna-manja angalya akwa nu-war-denama ena-langwa warka ababurna-manja angalya.

2

Neningikarrawara ngarren-enibika-mulangwa

¹ Nara-wiya nungkwurraja yik-eningmidina Neningikarrawara, kirreyebijeba kirr-ambilyuma kirrakina enuwallangwa. Wuburra wurribina na-jungwunu-murrumurra warnumamalya kirri-yamama kirrakina, mena nungkwurruwa kinumini-yarrkuwurranguma ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa kirr-arriyakajungwunumubaba awurruwurrariya-langwa kirrakina.

² Akini-yada kirri-yaminjamama ngawa wuburra warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya Neningikarrawara. Nungkwurruwe-ka karniniyerriya karnumamalya akwa kirr-arriyakajungwunuma ngawa awurruwurrariya-langwa karningangkawura. Namukwallangwa kinumin-engkirrikenuma ayakwa. Nakina-bina Namukwa nu-bungkawadinama wurrupurrariya-manja wurrububungkawa warningikarrawara nakina. Akwa nu-war-denama ena-langwa warka aduwaba ngawa warningerribirra-manja warnumamalya wurribina

nenumini-yarrkuwurrena-murru manja Neningikarrawara-langwa ayakwa.

³ Umba ngakwurrajukwaba ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngenumini-yarrkuwurranguma Neningikarrawara-langwa ayakwa. Ngarri-yamama ngarribina ngakwurra bakiya-ba ebina ngarri-ngayindanguma. Eningerribirra ebina ngakwurra-langwa mangma na-ngayindanguma ngarri-yamama akina ngarrakina. Umba eningerribirra ebina ngarnumadangkwa ngarri-ngayindanguma ngarri-yamama ngarningka ngarrakina. Akwa amurndakibina warningerribirra warnumamalya ne-yamamurra wurrakina ngarri-yamama akina ngakwurruwa ngarnumamalya ngakwurrajukwaba.

Akina-langwa eneja Neningikarrawara kin-awinyambadinuma nakina ngakwurruwa-wa ngarrababurna-langwu-wa ngarnumamalya,

⁴⁻⁵ akena n-errukwulinume-ka ngakwurruwa. Umba ngakwurraja ngarr-arriyakajungwunu-manja ngawa awurruwurrariya-langwa, wuburra na-jungwunu-murrumurra warnumamalya ngarri-yamama ngarrakina. Umba ngalaja akwerrukwula Neningikarrawara-langwa eningangkawura ngawa akina akwa nara a-jerriduma. Neningikarraware-ka nakina ni-lyelyingminame-ka angwurra ngakwurruwa ngarnumamalya. Numinababurna akwerrukwula iya akwulyelyingma nakina. Kembirra ngarren-enibikama ngakwurruwa kajungwa aki-yakeyini-yada ngarruwurrakawura-ma Christ. Ngarren-enibikama mena numarngkirra nakina-baba.

⁶ Akwa nen-enibikama Jesus Christ akwa nenu-wilyakama karrawaru-wa ena-langwu-wa angalya, akwa nen-ambarrijuwama nakina yawkujina kajungwa kinbungkawadini-yada nakina. Akwa Neningikarrawara ngarrenu-wilyakama ngakwurrajukwaba karrawaru-wa ena-langwu-wa angalya akwa kembirra ngakwurrajukwaba ngarru-bungkawadinama ngakwurruwa Jesus Christ, mena ngarri-yakeyina-mubaba ngarna ngarruwurrakawura-ma Jesus Christ-manja aduwaba.

⁷ Neningikarraware-ka nakina ngarrenu-bungkawakama ngarna kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya warningmi-yada wurrakina numarngkirra nilyengma nakina neningangkawura. Aminakina-langwa kembirra neni-larrkama Jesus Christ ngakwurruwa-wa kajungwa nenik-abilityerriki-yada ni-lyelyingminu-mulangwa angwurra ngakwurruwa.

⁸⁻⁹ Mama ningkeningaba nungwaja, mama ningki-

yamama eningaba ningkeningangkawura, akena nare-ka k-enibikajungwuna ningkakina. Ngalaja amukwiyadakina eninginingaba ningki-yama-mulangwa ningkibina, nara akina kak-enibika nungkuwa ningkakina. Umba eneja nakina Neningikarrawara nu-marngkirradinuma nungkuwa-manja akwa ngin-enibikama nungkuwa ningku-werrikambilyumulangwa Jesus Christ-manja. Neningikarrawara nginenibikama nungkuwa enabakiya kajungwa nari-yada nungkuwa a-ngkweningabakajungwuma ningk-enibudu-mulangwa ningkakina.

¹⁰ Neningikarraware-ka nakina ngarren-enibikama ngakwurruwa. Ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina, akwa ni-yamama, "Ka-ngekburakinama nganyangwa warnumamalya kajungwa eningaba ke-yamini-yada wurrakina," ni-yamama. "Eningaba ke-yaminama wurrakina mena ke-yakeyina-mubaba Jesus Christ wurruwurrakawura-ma," ni-yamama nakina Neningikarrawara.

Ngarri-yakeyina-mulangwa Christ-manja

¹¹ Wi-yakuwerribikina ena, nungkwurruwa kirribina KarningiJudiya-ma karnumamalya. Karningma kirrakina amukwiyadebina ayakwa yirruwa yirri-yengbiyengbeyinuma yirribina YarningiJudiya yarnumamalya nungkwurruwa-wa. Yirri-yamama yirrakina, "Nara kirrakina Neningikarrawara-langwa karnumamalya, mena nara yiki-ringandijungwuna yiku-mukaduwamurrikajungwuna karna. Ngareyebijeba kirrakina YarningiJudiya-langwa yarnumamalya. Yirraja yirruwa yimbukwa yarna Neningikarrawara-langwa yarnumamalya, mena yirru-mukaduwamurrikajungwunuma yarna-baba," yirri-yamama yarna, yirru-ngkweningabakajungwunuma.

¹² Akini-yada ngawa nungkwurraja kirreyebijeba Christlangwa kirr-ambilyuma. Akwa kirriminingka kirrakina nungkwurra YarningiJudiya-langwa yarnumamalya, yirribina Neningikarrawara nu-wekbalyinu-mulangwa. Karningbale-ka ayakwa amurndakibina Neningikarrawara ni-yarrkakumarnuma ena-langwa-langwa yarnumamalya. Nara nakina kini-yarrkakumarna ayakwa nungkwurralangwa-langwa umba yirra-langwa-langwa YarningiJudiya yarnumamalya ni-yarrkakumarnuma. Akini-yada ngawa karningbala kirrakina Neningikarrawara. Kembirra nara yiku-werrikambilya enuwa-manja nungkwurruwa, akwa nara kembirra yik-engkirrikena arnungkwaya-langwa akwa yingka-langwa yimawura yik-ambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja kirrakina.

¹³ Akena nungkwurruwa kirrakina kirri-yakeyinama arakba kirruwurrikawura-ma Jesus Christ-manja aduwaba. Engka-manja kirrakina kirr-ambilyuma adinuba-wiya Neningikarrawara-langwa awilyikerra. Umba aduwaba eneja Neningikarrawara kirren-akwudangwukama enuwanja, mena Christ kirrenuminu-kwularrijuwama merra ena-langwa akwa kirrenuminu-jungwunu-mubaba nakina.

¹⁴ Nakina-bina Christ ngarrenuminu-ngwanjajuwama awinyamba, yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya akwa ngarningka kirrakina kirribina KarningiJudiya-ma karnumamalya. Ni-jungwu-manja nakina ngarrenuminu-ngwanjajuwama awinyamba ngarnikuwarduwardija kajungwa aki-yakeyini-yada ngarruwurrikawura-ma ngarna. Nakina-bina enuwa nuwilyaba ni-yamama akina, umba nara wurribina wurrukwala. Aminakina-langwa kembirra ngarri-yakeyinama arakba ngarna ngarruwurrikawura-ma aduwaba.

¹⁵⁻¹⁶ Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara nenu-makama Mawijija-manja eningarumuruma ayakwa ena-langwa. Enamba-langwa Mawijija nenu-makama amurndakakina ayakwa eningarumuruma ena-langwa-manja warnumamalya. Ngalaja kembirra amurndakakina eningarumuruma ayakwa ngarrak-eyebijebakama yirruwa akwa nungkwurruwa. Umba eneja Christ ngarrenuminu-jungwunuma nakina eka-manja, akwa ngarrenu-marumama ngakwurruwa ngarnumamalya akwa ngarren-akumarnuma ngakwurruwa ngarruwurrikawura-ma arakba. Ngarrenu-murndukwajuwama ngakwurruwa, yirruwa akwa ngarningka nungkwurruwa nungkwurrajukwaba, kajungwa akeni-lawurrakajini-yada ngakwurruwa Neningikarrawaru-wa. Ngalaja kembirra aduwaba najerriduma amurndakibina ayakwa eningarumuruma nara arakba eyebijebakama ngarna, umba ngakwurraja ngarruwurrikididirrbura ngarr-ambilyama ngarna arakba. Mame-ka YarningiJudiya yarnumamalya yarna, umba nungkwurraja karnumamalya KarningiJudiya-ma kirrakina, ngarruwurrikawura-ma aduwaba ngarna.

¹⁷ Eneja ni-likenu-manja Christ enenu-wa angalya, ni-yengbinuma ayakwa nungkwurruwa-wa kirribina kirr-ambilyu-murruwa awilyikerra Neningikarrawara-langwa akwa ngarningka yirruwa-wa yirribina yirr-ambilyu-murruwa akwudangwa Neningikarrawara-manja. Ni-yamama Christ, "Nara awinyuwinyambakajajuma," ni-yamama nakina, "umba yiki-likaja ngayuwa-wa kajungwa ka-marumini-yada ngayuwa kirrakina," ni-yamama nakina ngarrababurna-murruwa.

¹⁸ Ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa ngarraku-mamurikajinama ngakwurruwa aduwaba kajungwa aki-likaji-yada ngarna ngarrababurna-langwa Nungwarrku-wa, mena Christ ngarrenumini-jungwunu-mubaba nakina.

¹⁹ Aminakina-langwa nara arakba nungkwurraja kirriminingka karna KarningiJudiya-ma karnumamalya yirruwa-langwa, akena ngakwurraja ngarruwur-rakididirrbura ngawa ngarr-ambilyama aduwaba. Ngarruwurrikawura-ma arakba ngarna Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, wuburra ngarradiyerra-manja ngawa aduwaba.

²⁰⁻²¹ Ngarna ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, yirruwa akwa nungkwurruwa, ngarr-ambilyama ngarna awilyaba-me-ka wuburra aruma alikira. Neningikarrawara-langwa wuburra alikira ngarri-yaminama ngarna. Umba akine-ka amamalya alikira ena-langwa akwurdukwurde-ka, akwa ngakwurruwa ngarna ngeni-yangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa yakwujina. Ngalaja alikira nuw-arjiyama akina akwurrikamanya angwarnda. Umba yirraja yarnikilarrkilarra yarnungkwarba, yirribina Neningikarrawara nu-wekbalyinuma yarningadinuba-wiya, akwa ngarningka wurribina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa ena-langwu-wa wurrukwalu-wa warnumamalya aburrajukwaba, ebina wuburra angwarnda yirri-yaminama yarna. Umba eneja nakina Jesus Christ akina wuburra aruma-dangwa angwarnda, ebina eningilyamarmba alarrngekburna Neningikarrawara-langwa-manja alikira. Nakina-bina Jesus Christ ngarrenu-murndukwama ngakwurruwa ngarriminiminingka ngarnumamalya, kajungwa ngarruwurrikawura-ma ak-ambilyi-yada aduwaba. Akine-ka wuburra laka ngarruwurrikilakwulijeyinama ngarna ngarnumamalya awilyaba-murramanya ngawa alikira akwurdukwurda-manja.

²² Umba eneja nakina Neningikarrawara ngarrenu-murndukwunama aduwaba kajungwa aki-yakeyini-yada ngarna ngarruwurrikawura-ma Jesus Christ. Kembirra yirruwa YarningiJudiya yarningamalya akwa nungkwurruwa karnumamalya kirribina KarningiJudiya-ma kirrakina ngarr-akwudangwukajeyinama arakba ambaka-langwa ngarna. Ngarri-yaminama amandangwa ebina wuburra alikira amamalya Neningikarrawara-langwa. Yakwujina ngawa nuw-ambilyama ena-langwa Amawurrina eningangkawura akina.

3

*Bawula nenuminu-war-dangu-mulangwa warka
WarningJudiya-ma warnumamalya*

¹ Nganja ngayuwa ningi-didijungwunama ningena, mena ngarra-makumaka-mubaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa nungkwurruwa-wa. Mama ningi-didijungwunama ngayuwa, ningu-buriyaminama ngawa Neningikarrawaru-wa nungkwurruwa-langwa, mena ningeningma ngayuwa nungkwurruwa kirribina KarningiJudiya-murra karnumamalya Neningikarrawara-langwa nungkwurrajukwaba kirrakina.

² Dukwe-ka kirr-engkirrikenume-ka kirrakina ayakwa nūmarngkirradinu-mulangwa Neningikarrawara ngayuwa-manja? Dukwa nara? Eneja nu-wekbalyinuma ngayuwa ningeniku-maki-yada nungkwurruwa-manja enuwa-langwa, mena eningaba-baba ena karnik-eningmida-langwa nungkwurruwa.

³ Neningikarrawara nginumin-abilyerrikama arakba enena ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma adinuba-wiya. Nganja ningena arakba ning-arrikarranguma akwala ayakwa akina-langwa.

⁴ Nungkwurraja yiki-ridimindena-manja kirrakina amurndakakina akwala ayakwa, yiku-mumiringkinama ning-eningmidinu-mulangwa ngayuwa amurn-dakakina ayakwa Christ-langwa-langwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma adinuba-wiya.

⁵ Arakba-wiya eneja Neningikarrawara nara kenu-maka wurruwilyuwilyaba-manja warnumamalya akina ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma. Umbo aduwaba Neningikarrawara yirrenu-makama akina ena-langwa-murra Amawurrina. Yirrenumin-abilyerrikama amurndakakina ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma yirruwa-wa ena-langwu-wa yarnikilarrkilarrka yarnungkwarba akwa ngarningka ena-langwu-wa warnikumakumaka ayakwa aburrajukwaba.

⁶ Neningikarraware-ka nakina yirrenumin-abilyerrikama kini-yamina-mulangwa eningaba yirruwa-manja Yarningi-Judiya yarnumamalya akwa ngawa nungkwurruwa-manja KarningiJudiya-ma karnumamalya ngarrididirrbura, mena Jesus Christ ngarrenumini-jungwunuma ngakwurruwa-langwa. Ngakwurraja ngarri-yakeyinama nungkwurruwa akwa yirruwa ngarruwurrakawura-ma. Ngalaja kembirra amurndakibina ayakwa Neningikarrawara ni-yarrkakumarnuma yirruwa-langwa, kembirra nungkwurrajukwaba ngarningka nungkwurra-langwa

akina, mena Jesus Christ ngarrenumini-jungwunuma ngarrababurna-langwa.

⁷ Neningikarraware-ka nakina nu-wekbalyinuma ngayuwa kajungwa ningeniku-war-di-yada warka ena-langwa, ningeniku-maki-yada ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa wurrukwala-manja. Nakine-ka numarngkirra ngayuwa-manja, akwa nginu-mamurikajuwama ngayuwa, nginu-kwa-mulangwa amawurrina ena-langwa ningenikuminu-war-di-yada ena-langwa warka.

⁸ Ambaka aburraja warnumamalya Neningikarrawara-langwa nuw-ambilya warningubungkawa-ma? Nganja ngayuwe-ka angwurra ningena ningeningubungkawa-ma. Akena eneja Neningikarrawara nginu-kwama enena eningaba warka nganyangwa ka-makina-mulangwa nungkwurruwa-wa nungkwurrajukwaba eningaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa. Ngalaja enene-ka eningaba ayakwa ngarraku-makinama nakina Christ numinababurna eninginingaba. Ngakwurraja nara a-jerrukwama ngarna eningmiduma eninginingaba ena-langwa.

⁹ Aduwaba eneja Neningikarrawara nginu-kwama warka ngayuwa-manja nganjukwaba ningenik-abilyerriki-yada enena ayakwa nungkwurruwa-wa akwa wurrababurna-langwu-wa warnumamalya neniki-yama-langwa ebina ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina. Arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara ni-ngekburakama ababurna-langwa, akena n-abubuwarrkama akina ayakwa yanda-langwa aduwaba.

¹⁰ N-abuwarrkama akina kajungwa aduwaba warningerribirra wurrububungkawa warningikarrawara kuw-eningmidini-yada wurrakina Neningikarrawara aringkawa nakina akwa neningma ababurna-langwa. Aburraja kuw-eningmidinama wurrakina karra-rringkina-mulangwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya kenumini-yarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina.

¹¹ Arakburakba-kiya-wiya nakine-ka Neningikarrawara ni-lyangkuwerribikajungwunuma ena, ngakwurruwa ngarrababurna-langwa ngarnik-ambilyinga-langwa ena-langwa ngarnumamalya, yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya akwa ngarningka nungkwurrajukwaba KarningiJudiya-ma karnumamalya. Akwa nakina ni-lyangkuwerribikajungwunuma ena. Eneja Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa nakina-bina aken-akumurnama ngarna Neningikarrawara-langwi-yada ngarnumamalya.

¹² Aduwaba kembirra ngakwurraja ngarna nareka akbar•duma umba ak-akwudangwukajungwunama ngarrumarngba Neningikarrawaru-wa. Aki-likajama ngarrumarngba Neningikarrawaru-wa mena ngarriyakeyina-mubaba ngarruwurrakawura-ma Christ akwa ngarningka ngarru-werrikambilya-mubaba Christ-manja.

¹³ Ngakwurruwa-murra karnumamalya, nara awerrikungwanjuma ningi-didijungwuna-mulangwa alikiramanja arrawa. Mama arrawa ningena ning-ambilyama ngarra-maka-mulangwa ayakwa Jesus Christ-langwa langwa nungkwurruwa-wa, umba eningaba nungkwurralangwa ka-ngekburakajungwunama arija-langwa akina, ning-ambilya-mulangwa yelakwa ngayuwa aduwaba.

Akwulyelyingma Christ-langwa-langwa

¹⁴ Nganja ngayuwa ningeni-yangmarngkwajinama Nungwanyungwu-wa mena ningeningma aduwaba ayakwa ena-langwa, ebina nuw-abuwarrkajungwunuma adinubawiya. Ningeningma aduwaba Neningikarrawara kirren-enibika-mulangwa nungkwurruwa KarningiJudiya-ma karnumamalya, wuburra laka yirren-enibikama yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya yarna.

¹⁵ Eneja Neningikarrawara Nungwanyungwa nakina ngarningerribirra-langwa akwa wurrababurna-langwa warnumamalya amurndakenena-manja angalya akwa ngarningka ena-langwa-manja angalya abalkaya akwa ngakwurra-langwa ekirra amamalya ngarru-wilyakinama enuwa-langwa.

¹⁶ Neningikarraware-ka ningbuda nakina akwa numinababurna arrubuda. Nganja kembirra ninguburiyaminama arngkababurna-langwa ngawa amurndakenena ayakwa enuwa-wa. "Wurre-ngbudirrkina wurruwurrakakina WarningEbijja warnumamalya nungkwa-langwa-murra Amawurrina," ningi-yaminama. "Wurre-ngbudirrkina kajungwa marrubuda mangma karruma-wilyakini-yada wurrakina warniki-yama-langwa eningaba.

¹⁷ Akwa ngarningka en-ambilya eneja Christ aburruwa-manja mena na-werrikambilya-murrubaba angwurra enuwa-manja. Akwa ngarningka wurrakine-ka ab-eningmidina akwulyelyingma ena-langwa warningangkawura. Akwa kuw-engkirrikaja-manja wurrakina ni-lyelyingmina-murrilangwa wurrakina-manja, ab-arjiya kembirra wurringbuda ngawa wurrakina warnumamalya.

¹⁸⁻¹⁹ Akwa ngarningka aburra-wilyakina milyenjirra mangma wurrababurna-langwa warnumamalya nungkwa-langwa ababurna-langwa angalya kajungwa warningmi-yada Christ ni-lyelyingmina-mulangwa angwurra wurrakina. Ab-eningmidina nara nakina a-ngwanjuma umba kini-lyelyingminama wurrakina angwurra neningangkawura nakina. Ngalaja Christ-langwa akwulyelyingma amakwulyumide-ka akina akwa yirraja yik-eningmidina-manja akina nare-ka yarna a-jerrukwama. Kembirra ab-eningmidina Christ ni-lyelyingmina-mulangwa wurrakina kajungwa karruma-lyangkiyuwarni-yada nungkwa-langwa-manja mangma akwa ke-yamini-yada wuburra nungkuwa. Amandangwa," ningi-yaminama ngayuwa Neningikarrawaru-wa.

²⁰ Kwurruwa-yi, ngeni-yangmarngkwajina arakba Neningikarrawaru-wa, mena narrubuda-baba nakina nilyengma akwa nu-war•dena-mubaba aduwaba ngakwurruwa-manja nakina. Akena nara ngarna amarngkirringkama amurndakakina engbingbuda kini-yaminama nakina ngakwurruwa-manja.

²¹ Ngeni-yangmarngkwajina kembirra Neningikarrawara ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ena-langwa. Akwa keni-rringkina-manja warnumamalya Christ-manja, kembirra abuni-yangmarngkwajina Neningikarrawara aburra-jukwaba. Ngeni-yangmarngkwajina ngawa Neningikarrawara aduwaba akwa angkawura.

4

Aki-likaja-mulangwa ngarruwurrakawura-ma wuburra ngarruwilyaba-ma ngarnumadangkwa

¹ W-engkiraja kembirra enena ayakwa ngarra-makinama ngayuwa, ningibina ningi-didijungwunama ngawa yelakwa mema-manja medirra. Ningi-didijungwunuma ngayuwa mena-baba ningenumamalya ningena Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa. Eneja nakina Neningikarrawara nu-wekbalyinuma kirrakina ena-langwi-yada karnumamalya. Kembirra nungkwurraja kirribina Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrumungkwurkidirrbura yiki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa kirrakina.

² Nara kembirra a-ngkweningabakajungwuma, umba ambaka-langwa yiki-likajama kirrakina Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa. Akwa kirrumurndamurndirra ngawa yiki-likajama nungkwurruwa kirruwerring-murndirra. Akwa nara a-marngkwajajuma umba yiki-lyelyingmajeyinama ngawa karningangkawura kirrakina.

³ Eneja Neningikarrawara ngarrenu-murndukwama nakina ena-langwa-murra Amawurrina kajungwa ngakwurruwa-murri-yada ngarna. Kembirra nungkwurraja yiki-ngayindenama angwurra kirrakina karnik-ambilyingi-yada ngawa kirruwurrakawura-ma, karniki-lyelyingmajajiyada akwa karniku-mamurikaji-yada kirrakina yilyurrkwa-murra yukwudukwuda karningangkawura.

⁴ Ngakwurraja Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarruwurrakuwilyaba ngarrididirrbura ngarna. Awilyaba-ma wuburra amadangkwa ngarr-ambilyama ngarna. Umba eneja Neningikarrawara ngarrenukwama nakina ena-langwa Amawurrina awilyaba-ma ngakwurruwa-wa ngarrababurnu-wa. Nu-wekbalyinuma nakina ngarrididirrbura ngawa ngarna, kajungwa akuwerrikembirrarini-yada ngarna ngarruwurrakidirrbura enuwa-wa.

⁵ Nuwilyaba-me-ka ngawa Nubungkawa narumadangwa. Ngakwurraja ngarru-werrikambilyama ngarna ngarrididirrbura enuwa-manja. Umba aburraja warnumamalya ngarrabu-mingekingambajuwama ngakwurruwa ngarrididirrbura ngarrakina.

⁶ Nuwilyaba-me-ka Neningikarrawara akwa nuwilyaba-me-ka Nungwanyungwa nakina ngarrababurnalangwa ngarnumamalya. Nu-bungkawadinama nakina ngarrababurna-manja ngarnumamalya akwa ngarningka ababurna-manja angalya. Akwa ngarrenu-wilyakinama ngakwurruwa ngarniku-war-di-yada warka ena-langwa akwa n-ambilyama wilyarra ngakwurruwa-manja.

⁷⁻¹⁰ Ngalaja Neningikarrawara-langwa ayakwa ngarrakumakinama Christ-langwa ni-lawurradinu-mulangwa Nungwenikba-langwu-wa angalya. Ne-yamama akina, “Ni-lyengmanguma nakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya karrawaru-wa.

Akwa nenu-wilyakama wurrababurna warnumamalya enuwa-mulangwa.

Umba neni-yuwarnuma wurrakina enuwa-manja arijangwa.

Kembirra nenu-wekbilyanguma nakina eninginingabawiya ena-langwu-wa warnumamalya,” ne-yamama akina. Nungkwurraja karningme-ka karna adinuba-wiya ni-dirrirnduma nakina Christ karrawara-langwa, ni-rukwularruma nakina wuburra laka ngarnumamalya ngarri-rukwularreyinuma ngarna, akwa n-ambilyumurra nakina wuburre-ka laka ngarnumamalya ngarr-ambilyamurra ngarrakina enena-manja angalya.

Kembirra nibina-murrada ni-dirrirnda-murrada nu-warumajungwunuma karrawaru-wa, kajungwa kin-ambilyi-yada nakina ababurna-manja angalya akwa akenu-wekbilyeni-yada eninginingaba-wiya. Christ ngarrenu-wekbilyanguma nakina eninginingaba-wiya ngarruwilyuwilyaba-wiya-wa.

¹¹ Amiyambena eninginingaba Christ ngarrenu-kwama nakina? Christ ngarrenu-kwama nakina ena-langwu-wa ngarnumamalya eminiminingka warka akwa ngarrenu-mamurikajinama ngarniki-yami-yada akina. Ngarrukwala nu-wekbalyinuma Christ ngarnikilarrkilarrk ngarnumamalya. Umba ngarrukwala nu-wekbalyinuma nakina kajungwa ngarniku-maki-yada ena-langwu-wa warnumamalya ena-langwa ayakwa. Umba ngarrukwala nu-wekbalyinuma nakina kajungwa ngarniku-maki-yada ayakwa ena-langwa-langwa wurribinu-wa warningbala-murruwa enuwa, kajungwa aburrajukwaba ka-werrikambilyi-yada enuwa-manja. Umba ngarrukwala nu-wekbalyinuma nakina ngarnik-akwurraji-yada ena-langwa warnumamalya. Umba ngarrukwala ngarnik-akakirumaki-yada ena-langwa ayakwa aburruwa-wa.

¹² Yawu. Akina-bina-da. Ngarrumurndakeyina ngarnikuminuwar-duwarda nu-wekbalyinuma eneja nakina Christ, kajungwa aki-ngbudirrkeyini-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya. Ngakwurraja aki-ngbudirrkeyinama ngarna ngarniku-warda-langwa ena-langwa warka ngarningangkawura.

¹³ Kembirra ngakwurruwa ngarna aku-mamurikajeyinama yanda-langwa ngarruwurrrakidirrbura aku-werrikambilyama ngarrababurna-langwa Neningikarrawara-langwa-manja Nenikuwenikba. Akwa ngarningka aku-mamurikajeyinama ngarna yanda-langwa ak-eningmidinama nakina ngarruwurrrakidirrbura akwa yanda-langwa aki-ngbudidinama ngarrakina ngarringbuda ngawa. Kumu-ringbirradini-yada mangma ngakwurra-langwa wuburra laka Christ-langwa mangma miringbirra. Kembirra aku-mumiringkinama Neningikarrawara-langwa ayakwa. Nara e-yamama ngarna wurriyukwayuwa wuburra, wurribina nara ambaka a-mumiringkama ayakwa wurrakina.

¹⁴ W-engkirrikiya. Dukwa aburraja wurrukwala warnumamalya akabu-makinama wurrakina ekikalya ayakwa alyangkilyangkadawa. Dukwa aburrabakiya-ba karri-ingekburakinama ayakwa eminiminingka akwa akabu-ngayindenama akabu-wilyakajinama ngakwurruwa-wa. Umba ngakwurraja nare-ka ngarna engkirrikuma

amukwiyadebinu-wa ayakwa alyangkilyangkadawu-wa, umba ngarringbuda aki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa mulikarrkidirrbura-manja ngarna.

¹⁵ Umba aki-yengbinama alyangmandukwunawiya ayakwa. Nara amarngkawinyamba-murra ayakwa e-yengbuma ngarna wurrukwalu-wa, umba amarngkuwarruwalya-murra ayakwa aki-yengbinama wurrukwala-manja warnumamalya, kajungwa warningmiyada ngarri-lyelyingminama wurrakina-manja. Akwa aki-yaminama kajungwa ak-ambilyi-yada wuburra Christ, nibina nu-bungkawadinama ngakwurruwa-manja. Nakine-ka Christ wuburra aringka umba ngakwurruwa wuburra ena-langwa nenumadangkwa,

¹⁶ nibina nu-wilyakinama ayarrka iya alakba. Ngalaja akina aringka na-war•dikinama amurndakibina ayarrka iya alakba. Ka-war•dena-manja alakba nungkwa-langwa eningaba warka akwa ke-ngbudidina-manja akina, akwa ka-war•dena-manja ayarrka nungkwa-langwa eningaba warka ngalajukwaba akwa ke-ngbudidina-manja akina, ngalaja kembirra nungkwa-langwa amadangkwa ka-war•denama eningaba warka akwa ke-ngbudidinama akina. Akine-ka wuburra eneja akenu-war•dikinama Christ ngakwurruwa-manja, Neningikarrawara-langwa-manja ngarnumamalya. Umba ngarruwilyuwilyabawiya ngarnaaku-war•duwar•denama eningaba warka akwa aki-lyelyingmajeyinama ngawa. Kembirra aki-ngbudirrkeyinama ngarruwurrakawura-ma ngarna.

Wurr-aburradadiya ebina eningaba wuburra karnikaduwa karnumamalya

¹⁷ Ngayuwe-ka ningena ningenumini-yengbinama ayakwa nungkwurruwa-wa Nubungkawa Jesus Christ-langwa, akwa kembirra ngarra-madumurrukunama. Nare-ka e-yaminjamama wuburra wurrukwala warnumamalya warningbala-murrumurra Neningikarrawara wurrakina. Muwurrariye-ka mangma aburraja narruma-wilyakinama. Nare-ka kembirra nungkwurraja e-yamama wurrumurn-dakakina wuburra warnumamalya.

¹⁸ Aburraja wurrumurndakine-ka warnumamalya wurrukwurrake-ka. Na-warenama Neningikarrawara akwa nenu-kwunama mirirrba. Nare-ka a-wilyakama amamalya akwanenibika ebina ngarrenu-kwunama Neningikarrawara. Alarrumur•da-manja na-likajama. Wurrimimba na-likajama.

¹⁹ Nara arakba wurrakina amini-yelijajungwuma amurndakibina-langwa ne-yama-mulangwa. Nalyangkuwerribikajungwunuma wurrakina warnik-arriyakajungwi-yada awurrariya-langwa. Nara kembirra engkirrikuma wurrakina eningabu-wa, umba awurrariya-wa wulkwa nuw-engkingkirrikajama ngawa wurrakina. Na-rndirndirrkeyiname-ka erribirra. Eningerribirre-ka awurruwurrariya eminiminingka ne-yaminjaminama wurrakina warnumamalya, wurribina warningbala-murrumurra Neningikarrawara.

²⁰ Umba aburraja wurrumurndakibina warnumamalya kirrab-akakirumaka-murrumurra kirrakina nara yikabu-maka karniki-yami-yada amukwiyadakina.

²¹ Kirrab-akakirumakama kirrakina alyangmandukwuna ayakwa Jesus-langwa-langwa. Kembirra nungkwurraja kirr-engkirrikenuma aburra-langwa ayakwa akwa kembirra kirr-eningmidinama kirrakina enuwa-langwa.

²² Kembirra nara arakba e-yamama ebina adinuba-wiya kirri-yamama, mena amurndakibina awurruwurrariya kirri-ngayindanguma kirrak-arriyakame-ka kirrakina. Umba wurri-larrngkuwurriya arakba awurruwurrariya, wuburra laka kirring-anjalkuwurrenاما kirrakina dumbala dibina duwurrariya dadinungkwurakba.

²³ Umba yiki-yaminama eninginingaba-wiya mamungk-wur•da-murra mangma, wuburra laka kirr-awiyebenama dumbala dadingaba dadikaduwa-langwa.

²⁴ Wurr-aburradadiye-ka ebina enikaduwa eningaba wuburra karnikaduwa karnumamalya, mena Neningikarrawara kirren-enikaduwaka-mubaba enuweka wuburra. Kembirra wurri-likaja kirruwerringekburna kirruwerrikidirrbura Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa karningangkawura.

²⁵ Kembirra aminakina-langwa nara e-kadikama warningerribirra-manja warnumamalya. Yiki-lyelyimbukweyina-manja kirrakina karnumamalya Neningikarrawara-langwa, yiki-larrkbularrkabinama mena ngarruwurrakawura-murra Christ-manja ngarna wuburra ngakwurruwa-murra.

²⁶ Kak-ar•dirrena-manja awinyamba ningkakina, kembirra nara arriyakajungwuma awurrariya-wa. Akwa nara a-werrikawinyambaduma nungkuwa yanda-langwa alyarrng-walyilya.

²⁷ Akwa ngarningka nara awiyebajuma Namukwa nungkuwa-manja.

²⁸ Kirrengkingkengmina karnumamalya kirribina kirrangmukangmadama kirrakina wurr-erriminja arakba engkengmina, akwa nara angmaduma arakba kirrakina umba wurru-war•dena warka arakba. Wurru-war•dena warka eningaba nungkwurrabakiya•ba, kajungwa yikilarrmburreni-yada angwarnda alyangmandukwuna wurribinu-wa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya.

²⁹ Akwa ena engka. Nara e-yengbuma ayakwa erribirra ayarrkawarriya umba yiki-yengbinama wulkwa ayakwa ayarrngekburna, kajungwa yika-mamurikajini-yada kirrakina wurrukwala warnumamalya akwa yike-ngbudirrkini-yada wurrakina.

³⁰ Eneja Neningikarrawara nakina nu-wekbalyinuma kirrakina, kajungwa ena-langwi-yada karnumamalya yikambilyi-yada. Akwa kirrenu-wekbilyanguma ena-langwa Amawurrina akwurdukwurda kajungwa karningmi-yada amandangwa ena-langwa kirrakina, akwa karningmi-yada yiken-enjungwurrenاما amandangwa nakina. Kembirra nare-ka a-werrikawarriyakuma Amawurrina Neningikarrawara-langwa kirrakina.

³¹ Wurri-yarrkuwurrena ayakwa ayarrkiyarrkawarriya akwa ayarrkiyarrkardidarra. Nara e-yangiyangarraduma. Nara a-rinjarrkuma wurrukwalu-wa warnumamalya. Akwa nara aminu-makumakuma awurruwurrariya ayakwa wurrukwala-langwa warnumamalya. Akwa nara a-wurruwirrikbijajuma

³² umba wurr-errukwuliyamajeyina akwa wurri-lyelyingmajeyina. Akwa wurrumini-yakuwabijeyina awurruwurrariya kirrukwala-langwa karnumamalya, wuburra enejukwaba Neningikarrawara kirrenumini-yakuwabijinama nakina awurruwurrariya nungkwurralangwa-da. Nakine-ka Neningikarrawara kirrenumini-yakuwabijinama mena Jesus Christ kirrenumini-jungwunu-mubaba nakina-da.

5

Ak-ambilya-mulangwa alarradada-manja

¹ Nungkwurraja Neningikarrawara-langwa kirriyuk-wayuwa kirrakina, kirribina Neningikarrawara ni-lyelyingminamurra angwurra nakina. Kembirra wurri-yaminjamina ngawa kwureya kajungwa enuwa wuburra yiki-yamini-yada kirrakina.

² Yiki-lyelyingmajeyinama karningangkawura, wuburra laka Christ ni-lyelyingminume-ka ngakwurruwa. Nakine-ka ngarrenumini-jungwunuma eka-manja mena ni-lyelyingminu-mubaba ngakwurruwa angwurra. Kembirra eneja Neningikarrawara nenu-werrungwur-danguma angwurra nakina-manja.

³ Nara kembirra engkirikuma awurrariya-wa. Nara a-rndirndirrkajuma, akwa nara engkirikuma amangumangwu-wa. Akwa ngarningka nara a-mar•dumar•duma a-mungwur•dangmaduma eningerribirra wurrukwala-langwa. Nare-ka a-lyelyimbukwajuma amukwiyadakina-langwa awurruwurrariya mena Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrakina-baba.

⁴ Akwa nara e-yengbiyengbuma ayarrkiyarrkawarriya ayakwa. Umba yiki-yengbinama wulkwa ayakwa eningabawiya akwa yikini-yangmarngkwajinama Neningikarrawarawa.

⁵ Nare-ka e-yakuwabijuma ena. Yik-arriyakajungwuna-manja kirrakina akwa yiki-rndirndirrkeyina-manja akwa yik-engkingkirrikaja-manja amangumangwu-wa akwa yiku-mungwur•dangmadina-manja yiku-mar•dumar•dena-manja eningerribirra wurrukwala-langwa, nare-ka a-likama kirrakina Neningikarrawarawa. Yiku-mar•dena-manja eningerribirra wurrukwala-langwa, kembirra akine-ka wuburra laka nara kirrakina engkirikuma Neningikarrawaru-wa umba yiki-yaminama yikumin-engkirrikajama alawudawarra-murruwa amurndakijika. Kembirra yiki-yamina-manja amukwiyadakina awurruwurrariya nare-ka e-yakajuma kirrakina warnumamalya-manja wurribina nenburgkawadina-murrumanja wunalakina Neningikarrawara akwa Christ.

⁶ Wurrukwala warnumamalya yikabu-ngayindenamanja warniki-kadiki-yada nungkwurruwa-manja enubuwakida-murra ayakwa awurrumalya-murra, kembirra nare-ka engkirikuma wurrakinu-wa. Yikabu-ngayindenama karniki-yami-yada awurrariya-wa. Akena nara-manja amini-yarrkuwarakama kirrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa umba yiki-yaminjamina-manja awurruwurrariya karningangkawura, kembirra nakine-ka Neningikarrawara kin-awinyambadiname-ka kirrakina-manja karnumamalya.

⁷ Aminakina-langwa nungkwurraja nare-ka a-likama wurramukwiyadakina-manja warnumamalya wurruwurrariya, umba kirreyebijeba wurr-ambilya aburruwa-langwa.

⁸ Nara-wiya nungkwurruwa Neningikarrawara-langwa, kirr-arriyakajungwunuma awurruwurrariya-langwa, wuburra laka kirr-ambilyuma kirrakina alarrumur·da-manja. Umba aduwaba Neningikarrawara-langwa karna. Akine-ka wuburra laka alarradada-manja kirr-ambilyama aduwaba. Kembirra alarradada-manja ngawa wurr-ambilya,

⁹ mena yik-ambilya-manja nungkwurruwa alarradada-manja, kembirra yik-ambilyama karningaba, kirruwer-rikidirrbura akwa kirrilyangmandukwuna.

¹⁰ Akwa wurr-eningmidina arakba ebina ni-ngayindena-mulangwa Nubungkawa Jesus Christ.

¹¹ Yiku-warename-ka ababurna-langwa awurruwurrariya ebina ne-yaminama wurribina warnumamalya na-likaja-murrumurra alarrumur·da-manja. Umba yiki-yaminama aburruwa-wa, "Amurndakibina kirri-yaminjaminama awurruwurrariye-ka akina," yiki-yaminama.

¹² Ngakwurraje-ka ak-engkirrikaja-manja ngarna akinu-wa awurrariya ne-yamina-murruwa wurruwurrariya warnumamalya amurama, kembirra aki-yeliyename-ka ngakwurruwa. Yawe-ka, ngarri-yeliyename angwurra akwa nare-ka ngarna a-lyelyimbukwajuma amukwiyadakina-langwa awurrariya.

¹³ Wurrumurndakibina warnumamalya kuw-engkirrikaja-manja nungkwurruwa-manja kembirra ke-yaminamurra akina wuburra laka yiki-jadijinama kirrakina alarrngkilarrngkawarriya alarrumur·da-langwa angalya akwa aangerriba erreku-wa alarradadu-wa.

¹⁴ Akine-ka alarradada kuw-abilyerrikinama ababurna-langwa. Aminakina-langwa enena ayakwa nuwarrikarrijungwunuma. Ne-yaminama,

"Nungkwurruwa karnumamalya kirru-mungkwulame-ka.

Karninikijungwa wuburra karnumamalya kirri-yaminama karna,

umba wurru-mirajangina arakba!

Kembirra Christ yikenumin-abarrakajinama nungkwurralangwi-yada nakina,"

ne-yaminama akina ayakwa.

¹⁵ Kembirra nungkwurraje yiki-yakuwerribikajama kirrumurndamurndirra ambaka-langwa yiki-yamina-mulangwa yik-ambilya-mulangwa enena-manja angalya. Nare-ka e-yamama wuburra wurribina warningbalamurrumurra warniki-yama-langwa eningaba, umba yiki-yaminame-ka kirrumurndamurndirra wuburra warnumamalya aringkawa.

16 Wurru-war•dena arakba warka Neningikarrawara-langwa mababurna-langwa mamawura. Akwa nara a-kuwabarrngwarrngwaduma a-likama Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa, mena wurrababurna warnumamalya ne-yamina-mubaba eningerribirra awurruwurrariya eminiminingka.

17 Nare-ka kembirra a-wakiduma, umba wurr-eningmidina angwurra ebina kirreni-ngayindenama Nubungkawa karniki-yama-langwa kirrakina.

18 Nare-ka a-bungwurriduma anija-langwa, mena yikak-arriyakinama karna akina. Akwa nara a-lyangburrukwajuma mulkwa nungkwurra-langwa anija-wiya, umba wurru-mena wurri-lyangburrukwajina Amawurrina Neningikarrawara-langwa.

19 Yiki-lyelyimbukweyina-manja kirrakina karnumamalya kirribina Neningikarrawara-langwa yiku-makijeyinama ena-langwa-langwa. Wurru-werrikilyelyingmajungwuna akwa wurru-mebeyina emeba enuwa-wa. Nara eningerribirra a-mebuma, umba yiningaba-murra yukwudukwuda yiku-mebeyinama emeba ena-langwi-yada.

20 Yikini-yangmarngkwajinama Nungwanyungwa Neningikarrawara karningangkawura. Akwa yikini-yangmarngkwajina-manja Neningikarrawara kirrakina, kembirra yiki-yengbijinama ekirra ngakwurra-langwa-langwa Nubungkawa Jesus Christ.

Warnungkwarba-langwa akwa wurridarringka-langwa

21 Nungkwurraja nara amin-engkirrikajungwuma, umba yikamin-engkirrikajama kirrakina wurrukwalu-wa warnumamalya mena kinu-werrikyangmarngkwajina-mubaba Christ.

22-23 Ningkidarringka, eni-lyengmena neningiyena, umba nungkwaja k-arijidinama ngawa enuwa-manja. Eningaba akina. Eneja Christ ni-lyengmenama nakina, umba ngakwurraja Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarr-arijidinama ngawa enuwa-manja. Kini-lyengmena-manja neningiyena, kembirra eningaba ngawa akina. Nakine-ka Christ ngarren-enibikinama ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya. Ni-lyengmenama nakina akwa ngarrenu-war•dikinama ngakwurruwa. Eningaba akina. Kembirra kini-lyengmena-manja nuwilyaba nenungkwarba akwa kininga-war•dikina-manja dadingiyenikba, eningaba ngawa ena.

²⁴ Ngakwurraja ngarna Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarrenumin-engkirrikajama enuwa-wa. Kembirra nungkwajukwaba ningkidarringka numin-engkirrikaja neningiyena nungkwa-langwu-wa.

²⁵ Umba nungkwa ningkenungkwarba, lyelyingmina didarringka nungkwa-langwa dadingiyena, wuburra laka Christ ni-lyelyingminama ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Nakine-ka Christ ni-lyelyingminuma ngakwurruwa akwa ngarrenumini-jungwunuma,

²⁶ kajungwa ak-ambilyi-yada Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Akwa ngarrenu-kwama ayakwa ena-langwa, ebina akakuminu-mungkwur-denama mada iya mangma. Ngakwurraja ngarnumamalya akingamungkwur-denama ngarrakina dumbala ngakwurra-langwa aking-ajirrena-mulangwa dakina akungwamurra. Akine-ka wuburra, eneja nakina Christ akenu-mungkwur-denama ngakwurruwa.

²⁷ Christ ni-jungwunuma kajungwa ngarruwerringekburni-yada akwa kembirra kinu-kwajungwuni-yada ngakwurruwa enuwa-wa, wuburra laka nuwilyaba neningiyadikba kinu-kwajungwunama dukukwulyubena-wa dadingiyenikba. Ni-jungwunuma kajungwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya Neningikarrawara-langwa ak-ambilyi-yada ngarninguwurrariya-murra.

²⁸ Amandangwa Christ ni-lyelyingminama angwurra ngakwurruwa. Umba nungkwajukwaba ningkenungkwarba, ki-lyelyingminama didarringka dadingiyena nungkwa-langwa. Ningki-lyelyingminama ningkakina ningkenumadangkwa, ningk-embimbirrajajungwunama mababurna-langwa marringa. Kembirra ki-lyelyingminama ngalajukwaba dadingiyena mababurna-langwa marringa. Ki-lyelyingmina-manja dadingiyena nungkuwa, kembirra amandangwa ki-lyelyingmajajungwunama.

²⁹⁻³⁰ Ningkenungkwarba, ningk-angmar-dijungwunama ningkenumadangkwa-na? Nare-ka-da!
 Ningki-lyelyingminama ningkenumadangkwa, ningk-embimbirrajajungwunama Ningki-lyelyingmajajungwunama ningkakina. Amandangwa akina. Umba eneja nakina Christ ni-lyelyingminame-ka ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Ngakwurruwa ngarna wuburra ena-langwa ayarrka iya alakba, kembirra ni-lyelyingminama ngakwurruwa akwa ngarren-embirrajinama ngarrababurna-langwa neningangkawura.

³¹ Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara ni-yamama,

“Nuwilyaba nenungkwarba kini-yar•dena-manja dadingiyenikba, kembirra kenilirraki-lalikinama nakina nungwenikba akwa dirndenikba umba kini-likajama dadingiyenikba-wa. Keni-yakeyina-manja wunalakina-kiya, nuwilyaba nenungkwarba akwa duwilyaba didarringka ena-langwa, kembirra wuburra wunuwilyaba-ma wunenumamalya kenilirraki-likajama arakba wunalakina-da,”

ni-yamama Neningikarrawara.

³² Ngalaja akina ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarraku-makinama ngakwurruwa-wa Christ-langwa akwa ngakwurruwa-langwa Neningikarrawara-langwa-langwa ngarnumamalya enena-manja angalya. Adinuba-wiya akina ayakwa nuw-abuwarrkajungwunuma umba aduwaba nganja ngarramin-ablyerrikinama arakba nungkwurruwa-langwa ningena.

³³ Karnungkwarba, kirruwilyuwilyaba-wiya yiki-lyelyingminama wurridarringka nungkwurra-langwa, wuburra kirri-lyelyingmajajungwunama. Umba arrkala nungkwurraja kirradidingsiyarrngwa kirruwilyuwilyaba-wiya yikamin-engkirrikajama warninginingiyenungwa-langwa kirrakina.

6

Wurriyukwayuwa-langwa iya wurrungungwarrngwa-langwa iya wurrirndirndarrngwa-langwa

¹ Nungkwurraja kirriyukwayuwa, kirrumurn-damurndirra w-engkirrikajama enenu-wa ayakwa ngarra-makina-murruwa. Yikamin-engkingkirrikajama kirrakina ayakwa wurrungungwenungwa-langwa iya wurrirndirndenungwa-langwa. Yiki-yaminjaminama kirrakina yikamin-engkingkirrikajama ngawa, mena Neningikarrawara kirrenu-maka-mubaba akina nungkwurruwa-manja, akwa eningaba-baba akina. Nara amini-yarrkuwurruma aburra-langwa ayakwa, umba yikamin-engkingkirrikajama ngawa akinu-wa.

²⁻³ Karningma amurndakibina ayakwa eningarumuruma Neningikarrawara yirrenu-kwamurra arakburakba-kiya-wiya YarningiJidiyu-wa yarnumamalya. Awilyaba ayakwa ngarraku-makinama akina,

“Yika-werrikiyangmarngkwajinama ngawa kirrakina wurrungungwenungwa iya wurrirndirndenungwa

kajungwa eninginingaba ka-ngekburakajungwuni-yada nungkwurra-langwa, akwa yik-ambilyi-yada nungkwurra-langwa-manja angalya yanda-langwa yik-eniyuwangkwudinama akwa yik-adiyuwangkwudinama karna,"

ngarraku-makinama Neningikarrawara-langwa ayakwa. Akine-ka eningadinuba-wiya ayakwa ngarraku-makinama kini-yamina-mulangwa Neningikarrawara eningaba ngakwurruwa-manja. Kembirra nungkwurraja kirriyukwayuwa yika-werrikiyangmarngkwajinama ngawa wurrungungwenungwa iya wurrirndirndenungwa aduwaba.

⁴ Umba nungkwurraja kirrungungwarrngwa, nara a-werrikawinyambaduma nungkwurra-langwu-wa wurriyukwayuwa, umba wurr-errukwuliyamajina wurrakina-manja, nari-yada wurrakina awinyambaduma aburramba-langwa nungkwurra-langwa-langwa ayakwa. Yik-arumurrkwunama wurrakina kirrumurndamurndirra. Yika-wilyuwilyakajinama ambaka-langwa, kajungwa kenumini-yarrkuwarakini-yada ayakwa Jesus Christ-langwa wurrakina, akwa kajungwa Neningikarrawara-langwa ayakwa karraku-mungkwurkidirrburakini-yada wurrakina.

Wurrububungkawa-langwa akwa warnikumin-uwar-duwar-da-langwa narra-beyindangu-mulangwa angwarnda-murra

⁵ Nungkwurraja kirrukuala karnumamalya, wurrububungkawe-ka kirrabuminu-beyindanguma angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya kajungwa yiku-war-den-i-yada warka wurrakina-langwa wurrububungkawa. Nara e-kikadikama wurrumurndakakina wurrububungkawa nungkwurra-langwa umba kirrumungkwurkidirrbura kirriliyangmandukwuna wurr-ambilya. Mama kirru-minjirrkakbar-denama aburruwa-langwa kirrakina, umba wurramin-engkirrikaja mababurna-langwa mamawura. Wurraminu-war-den-a warka aburra-langwa wuburra laka yikinuminu-war-denama warka Christ-langwa.

⁶ Nara erribirra a-war-duma, umba eningaba warka wurraminu-war-den-a. Yikabu-rringkina-manja wurrakina akwa ngarningka nara-manja a-rringkama nungkwurruwa-wa, kembirra yikaminu-war-denama eningaba warka. Yiki-yamine-ka kirrumurndamurndirra ababurna-langwa Neningikarrawara yikeni-ngayindenama nakina.

⁷ Akwa nare-ka a-ngwurrkiyengbuma a-ngwurrmiluma kirrakina, umba wurru-war-den-a eningaba warka, mena

Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa karnumamalya kirrakina-baba. Kembirra yikaminu-war•dena-manja warka wurrukwala-langwa warnumamalya, yiku-war•denama warka wuburra laka yikinuminu-war•denama warka Jesus Christ-langwa.

⁸ Yiki-yamina-manja eningaba kirrakina, kembirra eneja Nubungkawa Jesus Christ kini-yaminama nakina eningaba nungkwurruwa-manja. Mama kirrukuala kirraminu-war•denamurra warka wurrububungkawa-langwa wurribina kirrabuminu-beyindangu-mulangwa angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya. Mama kirrukuala kirraminu-war•denamurra warka wurrububungkawa-langwa wurribina kirrabu-kwuna-mulangwa angwarnda, nara-baba aburra-langwa kirrakina. Eneja kini-yaminama eningaba nungkwurruwa-manja kirrababurna-manja.

⁹ Umbo nungkwurraja kirrububungkawa kirru-beyindangu-murrumurra warnumamalya nungkwurra-langwi-yada warnikuminuwar•duwar•da, nungkwurrajukwaba kirrilyangmandukwuna kirrumungkwurridirrbura wurr-ambilya. Nare-ka e-yamama enena ayakwa aburruwa-wa, "Nara-manja karna aminu-war•duma eningaba warka, kembirra ngayuwa ka-larrkbarjenama nungkwurruwa-manja!" nara e-yamama. Eneja nakina Neningikarrawara kirreni-rringkinama nungkwurruwa-wa kirrububungkawa akwa ngawa nungkwurra-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da kirruwurrakididirrbura. Nubungkawa nakina kirrababurna-langwa, kirrububungkawa-langwa akwa ngarningka nungkwurra-langwa-langwa warnikuminuwar•duwar•da aburrajukwaba. Nare-ka e-yamama Neningikarrawara, "Naka nenungkwarba dukwa nubungkawa, umbo nenikuminuwar•duwar•da dukwada," nara e-yamama nakina. Umbo kini-yaminama, "Naka nenungkwarba dukwa neningaba, umbo nuwurrariya dukwa-da," kini-yaminama Neningikarrawara nakina.

Yikinu-wardiyina-mulangwa nungkuwa akwa Namukwa

¹⁰ Ngeniyerriya, ngakwurruwa-murra, nara ningena amiyerra a-makama ayakwa nungkwurruwa-wa, umbo ambawura arakba ayakwa ka-makinama ngarningka. Wurr-ambilya Nubungkawa-manja akwudangwa. Nakine-ka Nubungkawa numikbiyya nilyengma, ningbude-ka. Kembirra nara a-lalikama nakina, umbo akwudangwa wurr-ambilya enuwa-manja, kajungwa yikeni-ngbudirrkini-yada nakina.

¹¹ Eneja Neningikarrawara ngarrenu-kwama engbingbuda eningawinyamba ngakwurra-langwa

kajungwa aku-wardiyini-yada awinyamba ngakwurruwa akwa Namukwa. Nungkwurraja kembirra yiku-menama akwa yik-awiyebenama amurndakakina kajungwa yikenikadikina-manja kwureya nakina Namukwa yikenu-kwudirrkini-yada awurrariya-wa, kembirra dirrbura ngawa yik-abalkayukwuni-yada kirrakina.

¹² Amandangwa ngarru-wardiyiname-ka arakba ngakwurruwa akwa Namukwa. Nara awinyambakuma ngarna warnumamalya-manja umba Namukwa-manja, akwa ena-langwa-manja wurramukwa wurruwurrariyamanja. Aburraja na-bungkawadinama wurrakina enena-manja ngawa angalya alarrumur•da-manja akwa ngarningka wurruwurrariya wurrilyengma wurrakina karrawara angubina-manja. Wurrababurneka wurriminiminingka wurramukwa Namukwa-langwa akwa wurringbingbuda awurrariya-langwa wurrakina wurrababurna-langwa.

¹³ Kembirra nungkwaja wu-mena amurndakibina engbingbuda eningawinyamba ababurna-langwa nginukwama Neningikarrawara awinyambi-yada Namukwa-manja kajungwa ka-likaja-manja Namukwa akwa ena-langwa wurramukwa wurruwurrariya nungkuwa-wa, kembirra k-abalkayukwuni-yada dirrbura. Ku-menama amurndakakina engbingbuda kajungwa nari-yada alarruma umba dirrbura ngawa k-abalkayukwuni-yada ningkakina.

¹⁴ Kembirra arjiya akwa ki-yamina wuburra ningkawinyamba ningkenumamalya Neningikarrawara-langwa! Ki-yengbina nungkuwa ayakwa alyangmandukwuna amurndakibina kenu-kwunama Neningikarrawara. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra k-akbaldamirenama eningawinyamba engbingbuda ningkakina. Ki-likaja ningkeningaba ningkumungkwurrikidirrbura ngawa akwa nara a-ngayinduma ningkakina awurrariya. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra k-awiyebenama ningkakina didija yukwudukwuda-manja.

¹⁵ Ku-wilyakina Neningikarrawara-langwa ayakwa eninginingaba wurriminiminingku-wa warnumamalya. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra k-awiyebenama akukwurraka alika-manja. Ku-wilyakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa aburruwa-wa kajungwa akine-ka ayakwa karrakumini-lyurrkwakini-yada aburra-langwa yukwudukwuda.

¹⁶ Ku-werrikambilya Neningikarrawara-manja ningkeningangkawura nungkuwa. Kembirra akine-ka ke-

yaminama wuburra laka ku-wilyakinama ningkakina eka alingakbaluwala ningkeningangkawura kajungwa nariyada a-ngajuma enungkwa angwura-murra Namukwlangwa nungkuwa-wa.

¹⁷ K-eningmidina nungkuwa Jesus Christ ngin-enibikama. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra laka kawiyebebenama eningaringka balmarna akwurraka ebina nuwawiyebebenama wurrawinyamba warnungkwarba. Akwa ku-wilyakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra kaliwanga. Umbo ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa kaku-mamurikajinama nungkuwa ku-minangkirreyiniyada Namukwa Neningikarrawara-langwa-murra ayakwa, wuburra laka wurrawinyamba warnungkwarba naminangkirreyinamurra warnumamalya kaliwanga-murra.

¹⁸ Akwa ku-buriyamina Neningikarrawaru-wa ningkeningangkawura. Ngalaja ena-langwa Amawurrina kaku-wilyakajinama ayakwa ningkeniki-yengbalangwa enuwa-wa. Nara kembirra a-ngwanjuma aburiyamama, umbo mababurna-langwa marringa kini-yengkilabajama ngawa ningkakina Neningikarrawaru-wa kenu-mamurikajini-yada nakina nungkuwa-manja, akwa ngarningka akenu-mamurikajini-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ena-langwa.

¹⁹ Akwa ngarningka, ngarra-ngayindenama kirrakina karnumamalya yikini-yengkilabajama Neningikarrawara kenu-mamurikajini-yada ngayuwa nganjukwaba. Wuni-yengkilabajama nakina kenu-kwuni-yada ngayuwa ayakwa eningaba, akwa nari-yada akbar-duma ngayuwa akiniyada ngawa ka-makina-manja ngayuwa wurrukwalu-wa warnumamalya amurndakibina ayakwa eninginingaba nuw-abuwarrkajungwunuma Jesus Christ-langwa-langwa, umbo ningumarngba ngawa k-ambilyi-yada ngayuwa.

²⁰ Mama ngayuwe-ka ningena ningi-didijungwunama alikira-manja arrawa, umbo kinuminu-war-denama ngawa warka Jesus Christ-langwa akwa kinumini-yengbinama ngawa. Kembirra wuni-yengkilabajama enuwa-wa keni-ngbudirrkini-yada ngayuwa, kajungwa kinumini-yengbiyengbini-yada ngayuwa eningaba ayakwa ningumarnnga ningeningangkawura ngayuwa-da.

Eningarija-langwa ayakwa

²¹⁻²² Ngayuwa ngarra-ngayindenama nungkwurruwa karnumamalya yik-eningmidini-yada ngayuwa-langwa. Kembirra ningeni-larrkama arakba Dikikaja nungkwurruwa-wa, nibina ningi-lyelyingminama

akwa nenuminu-war•duwar•denama eningaba warka Nubungkawa-langwa Jesus Christ. Eneja nakina yikenu-makinama kembirra ayakwa eningaba ngayuwa-langwa akwa yirrababurna-langwa yarnumamalya Neningikarrawara-langwa enena-manja angalya. Nara kembirra nungkwurraja a-werrikawarriyaduma.

²³ Nganja ngayuwa ningeni-yengkilabajama Neningikarrawara Nungwanyungwa, kajungwa yikabumini-lyurrkwakini-yada enuwa akwa Jesus Christ nungkwurralangwa yukwudukwuda, akwa yiki-lyelyingmajeyini-yada ngawa, akwa yiki-lyelyingmini-yada angwurra Neningikarrawara akwa yiku-werrikambilyi-yada enuwa-manja karningangkawura.

²⁴ Akwa ningeni-yengkilabajama Neningikarrawara kinu-marngkirradini-yada nakina nungkwurruwa-manja kirribina kirri-lyelyingmina-murrumanja amandangwa Nubungkawa Jesus Christ kirrakina-da.

Ena ngawa.

Bawula-langwa jurra eningadinuba-wiya ni-larrkamurra Dimidi-wa

¹ Ngayuwa ningena Bawula ning-arrikarrenama enena ayakwa nungkuwa-wa, Dimidi. Aburnaja wunalakina-kiya Neningikarrawara akwa Jesus Christ nenu-wekbalyinuma ngayuwa ningibina ningenikilarrkilarrka Jesus Christ-langwa. Bu-makama ngayuwa ningeniki-yarrkbaliji-yada ayakwa Jesus-langwa warnumamalyu-wa ababurnu-wa angalya. Neningikarraware-ka nakina ngarren-enibikama ngakwurruwa akwa nakina-bina Jesus Christ akenuwurruaku-warakinama ngakwurruwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya.

² Nungkaja wuburre-ka nganyangwa ningkenikuwarrka ningkakina, mena ngayuwa ningeningadinuba-wiya yirra-maka-mubaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa nungkuwa-wa. Kembirra arakba nungkuwa ningku-werrikambilyama ningkakina enuwa-manja aduwaba.

Nganja ningarra-ngayindenama wunalakina Nungwanyungwa Neningikarrawara akwa Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa kenu-marngkirradinama nungkuwa-manja wunalakina akwa ngawa kenerrukwulinama nungkuwa akwa ngawa kabumini-lyurrkwakinama nungkwa-langwa yukwudukwuda.

Ayarrkikalya-langwa ayakwa

³ Ningi-likenu-manja lukwakwa ngayuwa engembu-wa Mejideniya, yirra-rringkama nungkuwa yakwujina Ebijija-manja akwa ningi-yamama ngayuwa nungkuwa-wa, "Ambilya yelakwa ngawa Ebijija-manja," ningiyamama. Yirr-angkijiranguma ngayuwa nungkuwa-manja, kembirra yakwujina ngawa ningk-ambilyuma ningkakina. Yirra-ngayindename-ka yakwujina ngawa k-ambilyama nungkuwa, mena-baba wurrukwala wurruminakina angalya warnumamalya narr-akakirumakina-mubaba ayarrkikalya ayakwa wurrukwala-manja warnumamalya. Awurrariye-ka akina. Kembirra ka-makina ningkakina amurndakenena ayakwa nganyangwa aburruwa-wa. "Nara akakirumakama ayarrkikalya ayakwa warnumamalya-manja," ki-yamina ningkakina. "Nare-ka e-yamama,

⁴ akwa nare-ka engkirrikuma eningawurrumalyu-wa alawudawarra akwa a-lyangmurukwajuma warningarakburakba-kiya-manja warnimikirra

warnumamalya-langwa-manja. Yik-engkingkirrikaja-manja ngawa amurndakakinu-wa, kembirra yiki-bibeyinama kirrakina. Ngalaja amukwiyyadakina ayakwa nara amamurikajuma ngakwurruwa-manja kajungwa ak-eningmidini-yada amurndakibina Neningikarrawara akeni-ngayindenama nakina ngarniki-yami-yada. Umba aku-werrikambilya-manja enuwa-wa, kembirra ngarningma ngarna amurndakibina Neningikarrawara akeni-ngayindenama nakina ngarniki-yami-yada ngakwurruwa," ki-yamina nungkuwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

⁵ Ki-yengbinama ningkakina amurndakakina ayakwa kajungwa ka-lyelyingmajeyini-yada wurruminakina angalya warnumamalya. Karruma-wilyakina-manja meningaba mangma mamungkwur·da, akwa keyamina-manja amurndakibina kuw-eningmidinama wurrakina eningaba akina, akwa ka-werrikambilya-manja Neningikarrawaru-wa, kembirra akwulyelyingma amamalya karru-wilyakinama wurrakina.

⁶ Akena wurrukiale-ka wurruminakina angalya warnumamalya nara arakba e-yamama amukwiyyadakina aduwaba, umba narri-yarrkiyarrkingirrajuwama enubuwakida-murra ayakwa. Wurrakina wuburra ne-yaminama wurribina warnumamalya na-marrawarnama akwa narri-larrkuwabijinama.

⁷ Narra-ngayindenama wurrakina warnik-eningmika Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma wurrukwalu-wa warnumamalya, akena nare-ka wurrakina a-mumiringkama ebina ayakwa ne-yengbinama. Ayarrkumarnnga ayakwa aburra-langwa wuburra aringkawa-langwa warnumamalya, akena wurrikikamarre-ka wurrakina.

⁸ Ngakwurraja ngarna ngarningma Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma eningaba akina aki-yarrkuwarakina-mulangwa akina ambaka-langwa ngakwurruwa.

⁹ Ngarningma ngarna amurndakakina ayakwa eningarumuruma na-ngekburakajungwunuma nara warninginingaba-langwa warnumamalya umba wurrururrariya-langwa wulkwa warnumamalya. Nan-gekburakajungwunuma akina wurrururrariya-langwa warnumamalya wurribina nenumini-yarrkuwurrena-murrlangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa ngarningka narramini-yarrkuwurrena-murrlangwa wurrukala-langwa ayakwa ngalajukwaba. Wurrakine-ka warnumamalya nenu-kwunama mirirrbba

Neningikarrawaru-wa. Nenu-wirrikbinama wurrakina enuwa-wa, akwa nuw-ambilyama erribirre-ka. Awurruwurrariya ne-yaminjaminama ngawa wurrakina. Wurrukwala wurramukwiyadakina warnumamalya nalamukwarridiname-ka wurrukwala-manja warnumamalya, akwa ngarningka narra-wardenama narra-jungwajinama wurrungwarringba-manja akwa wurrirndarringba-manja.

¹⁰ Akwa na-rndirndirrkeyiname-ka erribirra wurrakina. Narri-ngekbungekburakinama eningerribirra awurruwurrariya wurramukwiyadakina warnungkwarba iya wurridarringka aburra-langwa-manja warnumadangkwa. Akwa ngarningka nuw-angmadama wurrukwala warnumamalya akwa narra-lyumadikinama-da. Akwa ne-yengbinama ekikalya ayakwa akwa namini-kadikajeyinama ayakwa wurrukwala-langwa. Ne-yaminjaminame-ka wurrakina amukwiyadakina eningerribirra awurruwurrariya. Umba eneja nakina Neningikarrawara ngarren-akakirumakama ngakwurruwa ngarniki-yama-langwa eningaba.

¹¹ Akwa Neningikarrawara nakina nginu-kwama ngayuwa-wa eninginingaba ayakwa kajungwa ningenikumaki-yada ngayuwa wurrukwala-manja warnumamalya. Akwa narume-ka numikbiyiya nilyengma nakina akwa ngakwurraja akini-yangmarngkwajinama enuwa-wa.

Bawula *neni-yangmarngkwajuwa-mulangwa*
Neningikarrawaru-wa ena-langwa-langwa akwerrukwula

¹² Nganja ningena ningeni-yangmarngkwajinama Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa. Nakina-bina nginibudirrkama ngayuwa kajungwa kinuminu-war•deni-yada ena-langwa warka. Akwa ningeni-yangmarngkwajinama nakina mena nginu-werrungwur•dena-mubaba akwa nuwekbalyinu-mubaba ngayuwa kajungwa ningenikuminu-war•di-yada ningena ena-langwa.

¹³ Ningi-yengbiyenginuma ayakwa awurruwurrariya ena-langwa-langwa adinuba-wiya akwa ningenu-wirrikbama. Kembirra ningi-ngekburakama awinyamba Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya. Ninguwarnkarnyerre-ka ngayuwa akwa ningungkweningabakajungwunuma. Akena eneja Neningikarrawara n-errukwulinuma ngayuwa mena ningeningbalababa ambaka ningakina Jesus ena-langwa Nenikuwenikba, akwa kembirra ningeningbala-wiya ningi-yamama awurrariya ngayuwa.

¹⁴ Biya kembirra Neningikarrawara ngakwurra-langwa nu-marngkirradinume-ka ngayuwa-manja. Nginumamurikajuwama nakina kajungwa ku-werrikambilyi-yada

ngayuwa Jesus Christ-manja akwa ki-lyelyingmini-yada wurrukwala-manja warnumamalya, mena ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akwa Jesus Christ ngarri-yakeyina-mubaba ngarruwurrikawura-ma ngarna.

¹⁵ Eneja Jesus Christ ni-dirrirnduma nakina angubinalangwa ngakwurruwa-wa yenjerra enenu-wa angalya kajungwa nenik-enibiki-yada nakina ngakwurruwa ngarruwurrariya ngarnumamalya. Akine-ka ayakwa alyangmandukwuna. Kembirra ngakwurraja ngarnumamalya ak-engkirrikajama angwurra akinu-wa. Umbo ngayuwe-ka ningena ninguwurrariya ningilyengma.

¹⁶ Akena eneja Neningikarrawara n-errukwulinuma ngayuwa kajungwa Jesus Christ kenu-wilyakajini-yada wurrukwala warnumamalya kin-embimbirrarinamulangwa aburruwa-wa. Nakine-ka Jesus Christ n-embimbirrarinuma ngawa ngayuwa-wa, ningibinamurrada ninguwurrariya ningilyengma, yandalangwa ningu-werrikambilyuma enuwa-manja. Neninbayindanguma nakina wurrukwala warnumamalya kuw-eningmidini-yada wurrakina kin-embirrarinamulangwa aburruwa-wa aburrajukwaba, wuburre-ka n-embirrarinuma ngayuwa-wa. Kin-embirrarinama nakina aburruwa-wa ka-werrikambilya-murruwa enuwa-manja akwa ken-enibikinama nakina warningangkawura.

¹⁷ Akini-yangmarngkwajinama ngarna Neningikarrawaru-wa ngakwurra-langwu-wa Nubungkawa. Nakine-ka nu-bungkawadinama neningangkawura nakina. Nara nakina a-jungwuma umba kin-ambilyama neningangkawura ngawa nakina. Nare-ka ngarna a-rringkama nakina ngakwurra-langwamurra menba, umba enuwa yimbukwa Neningikarrawara nakina. Kembirra ngenu-werrikiyangmarngkwajiname-ka enuwa-wa ngarningangkawura mena narrubuda nilyengma nakina. Amandangwa.

¹⁸ Nganyangwa wuburra ningkenikuwarrka ningkakina, akwa ki-yamina nungkuwa amurndakibina yirra-makinama ngayuwa nungkuwa-manja, mena ningi-yuwarna-mubaba ngayuwa amurndakibina ayakwa Neningikarrawara nenu-ngwurrikumambambijuwama wurrukwalu-wa warnumamalya adinuba-wiya, ebina-wiya ne-yengbinumanja wurrakina ayakwa nungkwa-langwa-langwa. Yikinu-wardiyina-manja nungkuwa akwa Namukwa, kembirra ki-yakuwerribikajama ambaka-langwa amurndakakinu-wa ayakwa ne-yengbinu-murruwa wurrakina.

¹⁹ Akwa ku-werrikambilyama ningkakina ngawa Jesus

Christ-manja akwa ki-yaminama amurndakibina eningaba ningk-eningmidinu-mulangwa ningkakina.

Aburraja wurrukwala warnumamalya warningma wurrakina ebina eningaba warniki-yami-yada akena nare-ka ke-yama akina umba nuw-arriyakajungwunuma awurruwurrariya-langwa. Kembirra aduwaba nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina Neningikarrawaru-wa.

²⁰ Aburnaja wunalakina wunambilyuma-kiya wunenungkwarba-kiya Yemineyija akwa Aljanda neniyaminjamama amukwiyadakina awurruwurrariya aburnajukwaba. Umba nganja ningenu-kwama wunalakina wunenumamalya-kiya Namukwu-wa-da, kajungwa nakina Namukwa kenu-war-dikini-yada aburnuwa-manjada. Kembirra aminakina-langwa ken-eningmidinama wunalakina neniyamama awurrariya akwa kembirra nara arakba e-yengbuma wunalakina ayakwa awurruwurrariya Neningikarrawara-langwa-langwa-da.

2

Aku-murndukwuna-mulangwa ngarna jebija-manja

¹ Kuwa, Dimidi! Karningerribirra karnumamalya yiku-buriyamina-manja Neningikarrawaru-wa, ngarrangayindenama ngayuwa yikini-yangmarngkwajini-yada Neningikarrawaru-wa akwa yikini-yendabaji-yada kirrakina yikinu-marrakbakini-yada Neningikarrawaru-wa kajungwa neniku-kwi-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya amurndakibina ngarri-ngayindenamulangwa.

² Yikaminu-buriyamina-manja kirrakina wurrarumurumalangwa wurrububungkawa akwa ngarningka wurrifyukwayuwa-langwa wurrububungkawa aburrajukwaba. Yikaminu-buriyamina-manja aburra-langwa kajungwa akab-embirrajini-yada ngakwurruwa-manja wurrakina, akwa aki-likaji-yada ngarna ngarnumamalya ayarrirra-manja angalya, akwa ngarningka akinumini-yarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa aki-yamini-yada eningaba.

³ Aku-buriyamina-manja ngarna Neningikarrawaru-wa eningabe-ka akina. Kembirra enamba-langwa arrkala kinengkirrikajama ayakwa ngakwurra-langwa akwa akenu-werrungwur-denama kembirra ngakwurruwa. Nakina-bina ngarren-enibikinama ngarna,

⁴ akwa ngarreni-ngayindenama nakina nenik-enibiki-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. Akwa

ngarningka ngarreni-ngayindenama ak-eningmidini-yada ngarna ebina alyangmandukwuna,

⁵ mena nuwilyaba-ma yimbukwa-baba nakina Neningikarrawara umba nara-baba wurribina wurrulkwala wuburra enuwa.

Umba eneja nakina nuwilyaba-ma yimbukwa nenumamalya akenu-wilyakinama ngakwurruwa enuwa-wa kajungwa ak-ambilyi-yada ngarruwurrakawura-ma. Nakinabina Jesus Christ nibina-murrada n-enumamalyidinuma.

⁶ Nara kinu-marrukwajungwuna nakina Jesus umba ngarrenumini-jungwunuma kajungwa akini-yada ngawa aken-enjungwurreni-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. Aminakina-langwa ngarningma ngarna Neningikarrawara ngarreni-ngayindenama nakina nenikenibiki-yada ngakwurruwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya.

⁷ Akwa aminakina-langwa eneja Neningikarrawara nuwekbalyinuma nakina ngayuwa-manja k-ambilyi-yada ningenikilarrkilarrkka ngayuwa akwa ka-makini-yada warnumamalya Jesus Christ-langwa-langwa. Amandangwa akina. Nara nganja e-kaduma umba alyangmandukwuna ayakwa ningi-yengbinama ngayuwa nungkuwa-wa. Nginalarrkame-ka Neningikarrawara wurrumurndakakinuwa warnumamalya WarningiJudiya-murru-wa kajungwa ningeniku-maki-yada ngayuwa alyangmandukwuna ayakwa aburruwa-wa, akwa kuw-engkirrikaji-yada wurrumurndakakina akwa ngarningka ka-werrikambilyi-yada Jesus Christ-uwa.

⁸ Kuja, engkirriiya nungkuwa! Ka-likaja-manja warnumamalya jebiju-wa akwa ka-murndukwuna-manja wurrakina, ningene-ka ningarra-ngayindenama ngayuwa warnungkwarba ka-buriyaminama wurrakina Neningikarrawaru-wa. Wurrumurndakakine-ka wurribina karri-ngkajikinama aburra-langwa ayarrka warniku-buriyami-yada nare-ka e-babajuma wurrakina yardidarra-murra yukwudukwuda umba ka-buriyaminama Neningikarrawaru-wa yuwerrikuwarruwalya-murra yukwudukwuda mena ena-langwa-baba warnumamalya wurrakina.

⁹ Akwa ngarningka ningene-ka ningarra-ngayindenama wurriddarringka nari-yada awiyebuma duwurrariya dumbala dibina ngarrangi-yelijinama ngarrakina umba kuw-awiyebebi-yada dadingaba dumbala. Umba nara wurrakina a-kwulyubenakajungwuma akawulda-ma errumungkwa-murriya akwa akukwulyubena-ma arnarrirnarra akwa dumbala duminadirrungwarna-murra

angwarnda akwa nara e-miningkikama aburra-langwa mamungba.

¹⁰ Umba ka-lyangmurukweyina-manja wurrakina keyamina-manja eninginingaba wurrukwala-manja warnumamalya, kembirra ngalaja amukwiyatadakina karraku-kwulyubenakinama wurrakina. Ka-makijeyina-manja wurrakina akwa ke-yamina-manja, "Neningikarrawaralangwa ngarnumamalya ngarna ngarribina ngeniyangmarngkwajinama enuwa-wa," ke-yamina-manja wurrakina, kembirra eningaba amukwiyatadakina warka ka-war-denama. Kembirra wurrukwulyubena ngawa wurrakina wurridarringka.

¹¹ Akwa karr-akakirumakina-manja warnungkwarba wurridarringka-manja, kembirra wurrumurndakina wurridarringka nara e-yengbuma akwa nara angkweningabakajungwuma umba kuw-engkirrikajama kaba-langwiya aburra-langwu-wa ayakwa wurrakina.

¹² Nare-ka nganja a-ngayinduma akakirumakama wurrakina wurridarringka warnungkwarbu-wa akwa a-lyengmanguma aburruwa-manja. Umba kuw-engkirrikajama kaba-langwiya wurrakina aburra-langwu-wa ayakwa.

¹³ Ningi-yengbinama ngayuwa enena ayakwa nungkuwawa mena Neningikarrawara nenigeckburakama nakina Eduma neningadinuba-wiya umba Yiba arija-langwa nangeckburakama nakina.

¹⁴ Umba ngalaja yingarna nara keni-kadika Eduma-manja umba dakina-manja Yiba nanga-kadikama yakina. Umba dakina-bina didarringka nara kinginumini-yarrkuwaraka ayakwa Neningikarrawara-langwa umba yinginumin-engkirrikenuma ayakwa yingarna-langwa dakina.

¹⁵ Dadingerribirre-ka didarringka nara-manja e-yelijuma wurrukwala-manja warnumamalya umba kingilyelyingmina-manja wurrakina akwa kingu-werrikambilyamanja ngawa Neningikarrawaru-wa dakina akwa kingumawilyakina-manja mamungkwurda mangma, kembirra eneja Neningikarraware-ka nakina kining-enibikinama dakina didarringka karringa-rukwularrijina-mulangwa wurrangariya-da.

3

Warningijebija-langwa wurrububungkawa

¹ Umba aburraja warningerribirra warnungkwarba karra-ngayindena-manja ka-bungkawadini-yada Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya akwa

karr-akwurrajini-yada wurrakina aburruwa-manja, kembirra karri-ngayindenama eningaba warka aburralangwa. Amandangwa eningabe-ka akina warka.

² Umba numiyambena nenumamalya kinubungkawadinama Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya? Neningabe-ka kin-ambilyama nakina neningangkawura. Akwa kinenga-wilyakinama nakina duwilyaba-ma yimbukwa didarringka ena-langwa dadingiyenikba. Akwa ngawa kin-engkirrikajama nakina eningaba wulkwa. Akwa kini-yengbinama ambaka-langwa nakina numurndamurndirra nari-yada awinyambaduma. Ka-likaja-manja warningerribirra warnumamalya engka-langwa angalya, ken-ardijinama nakina wurrakina warnumamalya ena-langwu-wa angalya akwa keni-rukwungekburakinama wurrakina yakwujina. Akwa ngarningka neningaba ngawa nenumamalya kenakirumakinama wurrukwala-manja warnumamalya Neningikarrawara-langwa ayakwa.

³ Nara nakina a-bungwurriduma akwa a-warnkarnyerriduma wurrukwala-manja warnumamalya. Umba nakine-ka nenumamalya numurndamurndirra kini-likajama warnumamalya-manja, akwa kini-lyurrkwudinama ena-langwa yukwudukwuda. Akwa ngarningka nara nakina a-ngayinduma ababurna angwarnda.

⁴ Akwa ken-akwurrajinama ngawa nakina ena-langwa warnumamalya, akwa kinu-bungkawadinama ena-langwa-manja wurriyukwayuwa kajungwa kenumini-yarrkuwarakini-yada ayakwa ena-langwa nungwarringbalangwa wurrakina.

⁵ Umba nara-manja ng-akwurrajuma nakina ena-langwa warnumamalya, kembirra kini-yamarrkinama nakina nenungkwarba ken-akwurrajinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya? Nare-ka nakina-da.

⁶ Umba nara nakina eningmiduma Neningikarrawara awarrngkadinuba, umba kin-eningmidinama neningamiyerra nakina. Kin-eningmidina-manja nakina awarrngkadinuba, kembirra dukwa kinu-ngkweningabadinama nakina. Akwa kini-lyangkiyamina dukwa, "Ngayuwe-ka ningena ningaruma ningenumamalya." Kini-lyangkiyamina-manja nakina akina ayakwa, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara kini-yaminama nakina, "Nuwurrariye-ka nakina nenumamalya." Arakburakba-kiya-wiya Namukwa enejukwaba ni-lyangkiyamama, "Ningarume-ka ngayuwa." Umba nakine-ka Neningikarrawara ni-

yamama, "Nuwurrariya Namukwa nakina." Nara kembirra a-bungkawaduma namukwiyadakina nenumamalya Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya.

⁷ Umba nakine-ka nenumamalya nibina kinubungkawadinama Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya keni-rringkina-manja aburraja wurrumurndakina warnumamalya wurribina warningbala-murrumurra Neningikarrawara, kembirra ke-yaminama, "Neningabe-ka nakina nenumamalya." Umba ke-yamina-manja wurrakina, "Nuwurrariya nakina," eneja kembirra nara a-bungkawaduma Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya mena nakina Namukwa kenu-war•dikinamubaba nakina nenumamalya akwa keni-yengkiyelijinamubaba enuwa-wa wurrumurndakibina warningbala-murrumurra Neningikarrawara.

Warningjebija-langwa warnikumamurikaja warnumamalya

⁸ Aburraja wurribina warningjebija warnikumamurikaja warnungkwarba kuw-ambilyama warningaba wurrakina aburrajukwaba. Aburraja wurrukwala warnumamalya, karra-rringkina-manja wurrakina, ke-yaminama, "Neningabe-ka nakina nenumamalya." Umba nare-ka wurrumarngkambilyuma ngi-likama wurrumurndakina warnikumamurikaja warnumamalya. Akwa nare-ka ebekuma ababurna akubibeka akwa ngarningka nare-ka amungwur•dangmaduma a-manguma ababurna angwarnda wurrakina-da.

⁹ Umba karri-lyinginame-ka ngawa ayakwa alyangmandukwuna amurndakibina Neningikarrawara ngarrenabilyerrikama nakina. Akwa ke-yaminjaminama ngawa amurndakibina eningaba nuw-eningmidinu-mulangwa wurrakina.

¹⁰ Warningerribirra warnumamalya karri-ngayindenamanja wurrakina akina warka, kembirra nungkuwa nungwaja ka-labajama wurrakina warningaba-murrikba. Kembirra warningaba-manja ngawa, ka-war•denama wurrakina akina warka Neningikarrawara-langwa-da.

¹¹ Akwa ngarningka aburraja warnikumamurikaja-langwa wurradidingiyarrngwa kuw-ambilyama warningaba wurrakina aburrajukwaba. Aburraja karra-rringkina-manja wurrukwala warnumamalya, kembirra ke-yaminama wurrakina, "Dadingabe-ka dakina didarringka." Umba nare-ka wurrakina erribirra ngiyarrkuwilyakama ayakwa wurrukwala-langwa-langwa warnumamalya akwa ngi-yarrkbalijuma akina angerriba

iya angerriba akwa a-ngekburakuma awinyamba umba kuw-engkirrikajama wurrakina eningaba wulkwa. Akwa warningaba ngawa kuw-ambilyama wurrilyangmandukwuna warningangkawura wurrumurndakakina wurradidingiyarrngwa warnikumamurikaja-langwa warnungkwarba.

¹² Eneja neningijebija nenikumamurikaja nenungkwarba kinenga-wilyakinama nakina duwilyaba-ma ngawa didarringka. Ken-akwurrajinama ambaka-langwa ena-langwa wurriyukwayuwa akwa ngarningka wurrababurna-langwa warnumamalya ena-langwa aburrajukwaba-da.

¹³ Kinu-war•dena-manja nakina eningaba warka, kembirra aburraja warnumamalya keni-rringkinama nakina akwa ke-yaminama, "Eningabe-ka warka nakina nu-war•denama," ke-yaminama wurrakina. Umba nakine-ka kini-yengbinama yimarngba-murra yukwudukwuda, akwa kenu-makinama nakina wurrukwala-manja warnumamalya ka-werrikambilya-mulangwa wurrakina Jesus Christ-uwa-da.

Aruma-langwa ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunu-mulangwa

¹⁴ Ngayuwe-ka ningena yirra-ngayindenama yibarringkinama nungkuwa. Ning-arrikarrena-wiya enena ayakwa nungkuwa-wa aduwaba, ningi-lyangkiyaminama ngayuwa ningeniki-rringki-yada adinuba nungkuwa.

¹⁵ Umba dukwa nara ningena a-rringkama warenjabbawiya ningkakina. Umba k-ambudidina-manja ningena awarrngkamiyerra, nungwaja kembirra ki-ridimindena-manja enena ayakwa nganyangwa k-eningmidinama ningkakina ebina-langwa aki-yamina-mulangwa ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Ngakwurraja Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarna. Akwa nakina-bina nibina Neningikarrawara neniba aduwaba akwa neningangkawura. Akwa ngarrakina-bina ngarnumamalya Neningikarrawara-langwa ngarribina ngarri-lyinginama amurndakakina ayakwa alyangmandukwuna Neningikarrawara-langwa-langwa akwa ngarri-yarrkinyungwurrakinama akina.

¹⁶ Umba ngalaja ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa eningabe-ka amandangwa. Arume-ka ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma ebina-wiya ngarraku-makama ngakwurruwa-manja Jesus Christ-langwa-langwa: Ni-likenuma nakina enenu-wa angalya, n-enumamalyidinuma nakina, akwa ngarnumamalya wuburra ni-yamama nakina.

Ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina ngarraku-wilyakajuwama ngakwurruwa-manja nakine-ka Jesus ni-yama-mulangwa ebina neningayindanguma Neningikarrawara neniki-yama-langwa nakina.

Aburraja Neningikarrawara-langwa warnikuma-murikaja nenirringkama nakina.

Aburraja wurrukwala warnumamalya Neningikarrawara-langwa narra-makama arakba aduwaba ena-langwa-langwa wurrukwala-manja warnumamalya eminingka-manja iya eminingka-manja angalya.

Umba aburraja wurrukwala warnumamalya wurribina-murrada amurndakakina-manja ngawa angalya warningma arakba nakina Jesus Neningikarrawara-langwa Nenikuwenikba nakina.

Eneja kembirra nakina Neningikarrawara nenilawurrakajuwama arakba Jesus ena-langwu-wa angalya abalkaya-da.

4

Wurrikikalya-langwa warnikakakirumaka warnumamalya

¹ Ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina ngarraku-makinama akina aduwaba ngakwurruwa-manja wurrukwala-langwa warnumamalya wurribina ka-warena-mulangwa ambaka-murra Neningikarrawara, na-werrikambilyu-murrada enuwa-wa adinuba-wiya wurrakina. Ka-werrikambilyame-ka wurrakina wurrikikalya-manja wurrumukwa, akwa karramini-yuwarnama aburra-langwa-manja ayakwa.

² Aburraja wurrukwala wurriyarrkikalya warnumamalya nara arakba engkirrikuma wurrakina ebinu-wa awurrariya ne-yama-murruwa, akwa nara arakba e-yeliyuma wurrakina akina-langwa. Kembirra karri-yarrkbalijiname-ka amukwiyadakina ekikalya ayakwa wurrakina wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

³ Wurramukwiyadakina warnumamalya ke-yaminama wurrukwalu-wa warnumamalya, "Nara e-yakajuma. Yiki-yakaja-manja kirrakina, awurrariye-ka akina," ke-yaminama wurrakina. Akwa ke-yaminama ngarningka enena ayakwa, "Akwala aninga eningakalyelyubarangema akina, kembirra nare-ka alyubaruma akina," ke-yaminama wurrakina. Akena eneja Neningikarrawara numurndaki-ngekburakama amurndakakine-ka aninga

ngarnik-alyubari-yada ngarna. Ngakwurraja ngarnumamalya ngarribina ngarru-werrikambilya-murrumurra Neningikarrawara-manja akwa ngarribina ngarningmamurrumurra ayakwa ebina alyangmandukwuna akina, akini-yangmarngkwajinama enuwa-wa ngarrakina amurndakakina-langwa aninga akwa kembirra akalyubarinama akina ngarna.

⁴⁻⁵ Eneja Neningikarrawara ni-ngekburakama ababurna-langwa ni-yengbinu-mulangwa arakburakba-kiya-wiya. Ngalaja ababurna-langwa ebina ni-ngekburakama Neningikarrawara eningabe-ka akina. Nara ngarna awaruma akina aduwaba, umba aku-menama ebina aninga ngarrenu-kwama nakina akwa akini-yangmarngkwajinama akina-langwa. Akini-yangmarngkwajina-manja ngarna Neningikarrawaru-wa, kembirra akine-ka aninga kuweningabadinama ngarnik-alyubari-yada ngakwurruwa.

Jesus Christ-langwa-langwa neningaba nenikumin-uwar-duwar-da

⁶ Nungkwa ja ka-makina-manja ningkakina amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya, kembirra eningaba warka kinuminuwarnamana ningkakina Jesus Christ-langwa. Kuwilyakinama ningkiyirrbiyirrba ngawa nungkwa-langwamanja mada amurndakibina ayakwa nuw-eningmidinamulangwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya akwa k-aburrakiyuwarnama ngawa akina-langwiya ayakwa alyangmandukwuna-langwiya ningkakina ningkeningangkawura.

⁷ Aburraja wurrukiale-ka warnumamalya namakijeyinama wurrakina awurruwurrariya alawudawarra enubuwakida. Umba nungkwa ja nara engkirrikuma akinu-wa akwa nara a-makama wurrukala-manja, mena awurrariye-ka akina-baba. Umba kini-yuwarnama ningkiyirrbiyirrba ngawa Neningikarrawara-manja ningkakina.

⁸ Ngakwurraja ngarnumamalya ak-akwurrajinamanja ngarna ngakwurra-langwa ngarnumadangkwa, eningaba akina. Umba aki-lyangmurukweyina-manja ak-engkirrikaja-manja Neningikarrawaru-wa ngarna, eningabe-ka akina angwurra. Aki-yamina-manja akina, kembirra eningaba ka-ngekburakajungwunama ngakwurra-langwa ngarr-ambilya-wiya ngarna yelakwa enena-manja angalya aduwaba akwa ngarningka eningangkawura akina ngawa.

⁹ Akine-ka ayakwa yirra-makinama nganja nungkuwa-wa aduwaba alyangmandukwuna. Kembirra nungkaja ki-yakuwerribikinama akinu-wa akwa ku-wilyakinama akina nungkwa-langwa-manja mangma iya yukwudukwuda.

¹⁰ Ngakwurraja ngenuminu-war-denama Neningikarrawara-langwa warka umba nara angwanjuma. Ngarriyirrbiyirrba ngawa akinuminu-war-denama Neningikarrawara ngarrakina, mena ngarru-werrikembirrarinama ngarna enuwa-wa. Nakine-ka Neningikarrawara n-ambilyama neniba neningangkawura. Akwa nakina-bina ngarren-enibikinama ngakwurruwa, ngarribina ngarru-werrikambilya-murrumurra enuwa-wa, akwa ngarningka neni-ngayindenama ken-enibikini-yada nakina wurrababurna-langwa warnumamalya aburrajukwaba.

¹¹ Umba nungkaja ka-makinama amurndakenena ayakwa ababurna-langwa wurruminakina-manja angalya warnumamalya ningk-ambilya-murrumanja nungkuwa aduwaba.

¹² Umba aburraja wurrukuala warnumamalya kabu-wurrumalyakinama wurrakina ningkakina dukwa-da, mena ningkiyukwujya-baba. Umba nungkaja ka-makinama kajungwa nari-yada e-yengbuma wurrakina amukwiyatadakina ayakwa. Akwa ki-yaminama ngawa ningkakina eningaba kajungwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya kabu-rringkini-yada ningkeningaba ngawa akwa kuw-eningmidini-yada amurndakibina eningaba warniki-yama-langwa aburrajukwaba. Ki-yengbinama ningkakina eningaba wulkwa ayakwa, akwa ki-yaminama eningaba wulkwa, akwa k-engkirrikajama ningkakina ngawa eningaba wulkwa. Akwa ku-werrikambilyama ngawa Neningikarrawara-manja, akwa ngarningka ki-lyelyingminame-ka warningerribirra warnumamalya.

¹³ Ningene-ka ki-likajama ambaka-murra arija-langwa nungkuwa-wa. Kembirra nungkaja ki-lyangmurukweyinama ngawa ningkakina yanda-langwa ki-likajama ngayuwa yenjerrikina. Kiridimindenama ningkakina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrumurndakibinu-wa wurruminibina angalya warnumamalya akwa k-akakirumakinama akina wurrakina-manja akwa ngarningka ka-wilyakajinama ngawa wurrakina-manja kuw-ambilya-mulangwa warningaba wurrakina.

¹⁴ Ningkeningma ningkakina wurrukuala warnungk-warba bu-makama ebina-wiya Neningikarrawara-langwa ayakwa nungkuwa-wa. Akwa ngarningka

akini-yada ngawa aburraja wurribina wurrarumuruma warningijebija warnungkwarba bu-mingekilyingama wurrakina nungkuwa-manja. Kembirra akini-yada ngawa ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina k-arrubudirrkama akina nungkuwa-manja. Nare-ka kembirra nungkuwa e-yakuwabijuma akina,

¹⁵ umba ku-war-denama ningkakina ngawa Neningikarrawara-langwa warka. Ki-lyangmurukweyinama, akwa ki-yaminama ngawa eningaba ningkakina kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya kabu-rringkini-yada ki-ngbudidinama ningkakina.

¹⁶ Ki-rringkajungwunama ningkakina akwa ki-yengbinama ngawa Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, umba nare-ka ningkakina a-ngwanjuma. Ki-yengbina-manja ningkakina ngawa Neningikarrawara-langwa ayakwa aburruwa-wa, kembirra eneja nakina Neningikarrawara ken-enibikinama ningkakina akwa ngarningka wurribina kabumin-engkirrikajama ayakwa nungkwa-langwa aburrajukwaba.

5

Neniki-yengba-langwa Dimidi ayarrkeningaba ayakwa wurrukwalu-wa warnumamalya

¹ Nuwilyaba neniyerringka kini-yamina-manja awurrariya, kembirra nara nungkwaja e-yengbuma ayarrkardidarra-murra ayakwa enuwa-manja, umba ayarrkuwarruwalya-murra ayakwa ki-yengbinama ningkakina yilyurrkwa-ma yukwudukwuda. Ki-yengbinama ningkakina ayakwa enuwa-manja wuburra laka ningki-yengbinama nungkwa-langwa-manja nungwena. Umba ki-yengbina-manja ningkakina ayakwa wurrwurrumukumamanja, ki-yengbinama ningkakina wuburra laka ningki-yengbinama ayakwa nungkwa-langwa-manja narrkuwena-murriya.

² Akwa ngarningka ki-yengbina-manja ningkakina ayakwa wurradidiuwangkwa-manja, ki-yengbinama ningkakina wuburra laka ningki-yengbinama ayakwa nungkwa-langwa-manja dirndena. Umba ki-yengbina-manja ningkakina wurruwarrngkiyukwayuwa-manja wurriddarringka, ki-yengbinama wuburra laka ningki-yengbinama nungkwa-langwa-manja darrkuwena-murriya. Ki-yengbiname-ka ningkakina ayarrkeningaba ayakwa, akwa kuma-wilyakinama mamungkwur-da mangma iya yukwudukwuda ningkakina.

Wurradidiyuwangkwa-langwa wurringayingaya-langwa

³ Kuw-ambilya-manja wurridarringka wurringayingaya wurrakwukawura wurrakina, ku-marngkirradinama kembirra ningkakina aburruwa-manja.

⁴ Umba aburraja wurrukuala warnungkwarba iya wurridarringka aburra-langwa dukwa dirndarringba, dukwa dungkwarringba, dukwa dumnjarringba, dingaya dakina. Kembirra karring-akwurrajinama ngaluwa-manja wurrakina aduwaba, mena dibina-murrada dingaya narring-akukwurrajuwa-mubaba dakina aburruwa-manja adinuba-wiya wurriyukwayuwa-wiya wurrakina. Kembirra aburramba-langwa karring-akwurrajinama wurrakina dakina-manja aduwaba, dingaya-baba arakba dakina. Ke-yamina-manja akina aduwaba, kembirra eneja nakina Neningikarrawara kenu-werrungwur-denama wurrakina.

⁵ Laka ngalaja duwilyaba dingaya nara wurribina warnumamalya akwurrajuma ngaluwa-manja umba ying-ambilyama dakwukawura dakina? Kembirra yingu-werrikembirrarinuma arakba dakina Neningikarrawara-manja akwa yingu-buburiyaminama enuwa-wa dadingangkawura dakina. Meningilida iya alyarrngwalyilya yingini-yendabajama dakina enuwa-wa kajungwa kiningamurikajini-yada nakina ngaluwa-manja.

⁶ Umba aburraja wurrukuala wurridarringka wurringayingaya namin-engkirrikajajungwunama warningangkawura wurrakina. Narri-ngayindenama aruma aninga iya akubibeka akwa dukwulyubena dumbala warnik-awiyebi-yada wurrakina. Nare-ka a-werrikambilyuma Neningikarrawara-manja wurrakina, umba erribirre-ka nuw-ambilyama wurrakina wuburra laka warninikijungwa warnumamalya nuw-ambilyama wurrakina.

⁷ Nungkwa ka-makinama ningkakina
Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya
amurndakenena ayakwa nganyangwa. Wurrakine-ka
karr-akwurrajinama aburra-langwa wurringayingaya
wurridarringka, kajungwa nari-yada a-lekbuma
wurrukuala warnumamalya aburruwa-manja.

⁸ Nara-manja ng-akwurrajuma wurrakina aburra-langwa warnumamalya, wurrakina wuburre-ka laka ka-warenama Neningikarrawara wurrakina. Aburraja warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya Neningikarrawara keyamina-manja wurrakina amukwiyatdakina, awurrariye-ka akina. Umba aburraja warnumamalya wurribina

Neningikarrawara-langwa ke-yamina-manja wurrakina amukwiyadakina, awurrariye-ka angwurra akina.

⁹ Akwa ena ngarningka ningene-ka yirra-makinama. Yirra-ngayindenama ningkena k-arrikarrenama ekirra wurridarringka-langwa wurringayingaya-langwa jurra-manja, kajungwa wurrukwala warnumamalya Neningikarrawara-langwa karr-embirrajini-yada wurrakina-manja. Wurrumiyambena wurridarringka wurringaya karr-embirrajinama wurrakina? Nara embirrajuma wurrababurna-langwa umba wulkwa wurradidiyuwangkwa wurringaya wurribina nuw-ambilyumurrumurra 60 mamarika iya yinungkwura akwa ngawa angwurra ngarningka, akwa wurribina narr-a-wilyakama warningiyarringba wurruwilyaba-ma ngawa,

¹⁰ akwa wurribina nuw-ambilyuma warningaba wurrukwala-manja warnumamalya. Amiyambena eningaba ne-yamama wurrakina? Narr-arumurrkwama aburra-langwa wurriyukwayuwa ambaka-langwa. Akwa narr-akwurrajuwama warnumamalya wurribina na-likenuma engka-langwa angalya, akwa ngarningka narramamurikajuwama warnumamalya Neningikarrawara-langwa akwa ngawa warnumamalya wurribina na-werrikawarriyadinuma aburrajukwaba. Akwa ngarningka na-lyangmurukweyinuma narri-ngekburakama eminiminingka eninginingaba warningangkawura wurrakina. Wurramukwiyadakina wurradidiyuwangkwa wurringaya kembirra kamin-arrikarrenama nungkuwa aburra-langwa ekirra aduwaba.

Wurrididarringka-langwa wurringayingaya-langwa

¹¹ Kamin-arrikarrenama ningkakina ekirra wurrumurndakakina-langwa wurringayingaya wurradidiyuwangkwa. Akena nara-manja ambaka kuw-ambilya 60 mamarika iya yinungkwura, kembirra nara amin-arrikarruma aburra-langwa ekirra. Nara amin-arrikarruma akina, mena ambaka-murra ngarningka wurrakina karra-ngayindenama warnungkwarba dukwa-da. Wurrakine-ka kembirra akini-yada ngawa karruma-kwunama dukwa mirrrba Jesus Christ-uwa.

¹² Karruma-kwuna-manja wurrakina mirrrba Jesus Christ-uwa, kembirra karri-yarrkuwurrenana wurrakina ebina nenu-kwama ayakwa Jesus Christ-uwa adinuba-wiya, akwa kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya karra-rringkinama wurrakina akwa karra-lekbajama

aburruwa-manja. Kembirra eneja Jesus Christ keni-rringkinama wurrakina akwa keni-lekbajama nakina aburruwa-wa enejukwaba.

¹³ Wurramukwiyadakine-ka wurriddarringka wurribina wurringayingaya na-kuwabarrngwarrngwadinama warninguwarka-ma wurrakina akwa na-marrawarnama na-likajama erribirra eminingku-wa iya eminingku-wa alikira. Kembirra narri-yarrumurnduwarnama ayakwa wurrukwala-langwa warnumamalya akwa karri-ngekburakinama awinyamba. Yawe-ka! Akena akwala ayakwa nara e-yengbuma wurrakina.

¹⁴ Nganja ningi-yaminama ngayuwa wurramuk-wiyadakina wurringayingaya karra-menama ngarningka warnungkwarba, akwa ngarningka karr-arrangbinama wurriyukwayuwa, akwa karr-akwurrajinama warningiyarringba-manja akwa ngawa wurriyukwayuwa-manja wurrakina. Kembirra aburraja warnumamalya wurribina ngarrabu-wirrikbinama ngakwurruwa-manja Neningikarrawara-langwa-manja ngarnumamalya nara wurrakina arndirruma ngakwurruwa.

¹⁵ Umba wurrukwale-ka wurringayingaya wurridarringka nenu-kwama arakba mirirrbba Neningikarrawaru-wa akwa neniyuwarnama wurrakina Namukwu-wa aduwaba.

¹⁶ Ngalaja duwilyaba didarringka dadingijebija karringa-wilyakina-manja wurringaya ngala-langwa-manja warnumamalya, karring-akwurrajinama wurrakina ngaluwa-manja. Nara dakina amini-lalikama akwurrajuma warningijebija warnumamalya wurrakina-manja, umba karring-akwurrajinama dakina ngalabakiya-ba, kajungwa wurrumurndakakina warnumamalya warningijebija karr-akwurrajini-yada wulkwa wurringayingaya nuw-ambilyama wurrakwukawura wurrakina.

Wurrarumuruma-langwa warnungkwarba

warningjebija-langwa

17 Aburraja wurrarumuruma warningjebija
warnungkwarba wurribina nenuminu-war-denama
Neningikarrawara narra-mamurikajinama wurrakina
wurrukwala-manja warnumamalya kajungwa warniki-
yuwi-yada wurrakina Neningikarrawaru-wa. Ningkakine-
ka nungkaja kembirra ka-kwunama angwarnda
aburruwa-wa. Ka-war-dena-manja wurrakina
eningaba warka, karr-akakirumakina-manja wurrakina
Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrukwala-manja
warnumamalya, akwa karra-wilyakajina-manja wurrakina

warniki-yama-langwa eningaba wurrakina, kembirra kakwunama ningkakina ababurna angwarnda aburruwa-wa.

¹⁸ Ngalaja ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yaminama akina,

“Awilyaba bulukwa kakuminu-war•dena-manja warka nungkwa-langwa ka-ngalyilyakina-manja akina amadidira amaninga kajungwa amakwulya kawayijajungwuni-yada akina, kembirra nara ningkakina amin-ararikama ngala-langwa edirra. Yikumin-ararikina-manja ngala-langwa edirra, kembirra nare-ka alyubaruma akina. Kembirra wulalika ab-alyubarina akwala amadidira amaninga akina bulukwa nungkwa-langwa,”

ne-yaminama akina ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarraku-makinama aduwaba. Akwa enena ngarningka,

“Wurribina warnikuminuw•duwar•da karru-menama angwarnda na-war•dangu-mulangwa wurrakina warka,”

ne-yaminama ngarningka akina ayakwa.

¹⁹ Akwali-yada aburraja wurrukwala warnumamalya narr-a-lekbajama wurrakina wurrumurndakakinu-wa wurrarumuruma warningijebija warnungkwarba ebina-langwa ne-yama-mulangwa awurrariya. Umba kini-yengbina-manja nuwilyaba-ma nenumamalya nungkuwa-wa akina-langwa awurrariya, nare-ka nungkwaja amin-engkirrikuma enuwa-wa. Wulkwa wurrambilyuma akwa wurrabiyakarbiya warnungkwarba keni-rringkina-manja nakina ni-yama-mulangwa awurrariya akwa karru-wilyakina-manja ebina ayakwa nungkuwa-wa, kembirra arakba ningkakina k-engkirrikajama akinu-wa.

²⁰ Umba ke-yaminjamina-manja wurruwilyaba wurrarumuruma warnungkwarba awurrariya, kembirra ka-lekbajama ningkakina wurrakina kuw-engkirrikajamulangwa wurrababurna-langwa warnumamalya warningijebija. Ka-lekbajama ningkakina wurrakina-manja warnungkwarba kajungwa wurrakina wurrukwala wurrarumuruma warningijebija warnungkwarba kuw-engkirrikaja-manja nungkwa-langwa ayakwa kuw-akbar•deni-yada, akwa nari-yada wurrakina e-yamama awurrariya.

²¹ Enena ayakwa yirra-makinama nganja nungkuwa-wa, bu-rringkina-murrumanja ngayuwa aduwaba Neningikarrawara iya Jesus Christ akwa ngawa Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja aburrajukwaba. Kembirra

yikuminu-wilyakina ngawa nganyangwa ayakwa ababurna-langwa ningi-yengbinuma ngayuwa nungkuwa-wa. Nareka e-yengbuma ayarrkeningaba ayakwa wurrukwala-manja akwa ayarrkawarriya ayakwa wurrukwala-manja. Umba ki-yengbinama ayarrkidirrbura ayakwa wurrababurna-manja warnumamalya.

²² Nara a-wekbalyuma a-mingekilyingama warenjabawiya wurrububungkawa warningijebija. Akwa ena ngarningka. Ke-yamina-manja warnumamalya awurrariya, kembirra nare-ka e-yakajuma aburruwa-manja umba k-ambilyama ngawa ningkumurndangekburna ningkeningangkawura ningkakina.

²³ Dimidi, ningkakine-ka ningki-bekinama akungwa awilyaba, umba ki-bekinama ningkakina eyukwayuwa yanda amalyirra akwurena-langwa ngalajukwaba, kajungwa kak-eningabakini-yada ningkakina, mena ningk-angbilyuwadinama adadinuba. Akine-ka amalyirra akwurena-langwa ki-bekina-manja eyukwujiya ningkakina, kembirra eningabe-ka mirrijina mulkwa-langwa.

²⁴ Wurrukwala warnumamalya kuw-arriyakajungwuna-manja wurrakina awurrariya-langwa, aburraja kembirra wurrababurne-ka warnumamalya kuw-eningmidinama wurrakina akina-langwa awurrariya nara-wiya a-lekbuma nakina nubungkawa aburruwa-wa. Umba wurrukwala warnumamalya kuw-arriyakajungwuna-manja wurrakina awurrariya-langwa, kembirra nara aburraja wurrukwala eningmiduma warenja-bawiya, umba ambaka-murra wulkwa kuw-eningmidinama amurndakakina-langwa awurrariya.

²⁵ Umba ebina-langwiya, aburraja wurrukwala warnumamalya ke-yaminama eninginingaba. Kembirra aburraja wurrababurna warnumamalya kuw-eningmidinama akina-langwa eningaba. Umba akwali-yada aburraja wurrukwala warnumamalya ke-yaminama eninginingaba akena nara aburraja wurrukwala eningmiduma akina-langwa. Akena amurndakakina eninginingaba aburra-langwa nare-ka abuwarrkajungwuma akina eningangkawura.

6

Warnikuminuwar·duwar·da-langwa

¹ Wurrukwala warnumamalya Neningikarrawara-langwa, aburraja wurrububungkawa narraminubeyindanguma angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya kajungwa ka-war·deni-yada warka wurrakina-langwa wurrububungkawa. Umba nungkwaja

nungkuwa wurra-makina enena ayakwa nganyangwa wurrumurndakakina-manja warnikuminuwar•duwar•da. "Nare-ka awinyambaduma nungkwurra-langwu-wa wurrububungkawa," ki-yamina, "umba eningaba warka yikaminu-war•dena kirrakina," ki-yamina nungkuwa aburruwa-wa. Akina ayakwa ka-makina nungkuwa, mena nara-manja wurrakina a-war•duma eningaba warka, kembirra wurruminukwala warnumamalya karri-rringkiname-ka akina, akwa ke-yengbinama wurrakina ayakwa ayarrkawarriya Neningikarrawara-langwa-langwa nemimikirra akwa ngawa ena-langwa-langwa ayakwa ebina ngarr-akakirumakina-mulangwa ngakwurruwa warnumamalya-manja.

² Umba aburraja wurrukwala wurrububungkawa warningijebija warnumamalya wurrakina. Kembirra nungkaja nungkuwa wurra-makina ena ayakwa nganyangwa aburra-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da. Ki-yamina nungkuwa, "Nare-ka a-lyangkiyamama nungkwurra-langwu-wa wurrububungkawa, 'Nganyangwa nubungkawa neningeningaba-ma nakina,' mena narrkuwena-murriya wuburra wurrakina aduwaba. Aburraja wurrumurndakakina wurrububungkawa kirraminu-war•dena-murrumurra warka warningijebija warnumamalya aburrajukwaba. Kembirra kirri-lyelyingminama aburruwa-manja akwa kembirra aminakina-langwa eningaba angwurra yikaminu-war•denama kirrakina warka," ki-yamina nungkuwa wurrumurndakakinu-wa warnikuminuwar•duwar•da.

Ekikalya-langwa ayakwa akwa alyangmilyangmandukwuna-langwa ayakwa

Ningkakina kembirra nungkuwa ka-makinama amurdakenena ayakwa nungkwa-langwa-manja warnumamalya.

³ Aburraja warningerribirra warnumamalya karr-akakirumakina-manja eminiminingka ayakwa wurrukwala-manja warnumamalya, kembirra nara wurrakina ayarrkuwilyakama akina ayakwa alyangmandukwuna ebina nenu-makamurra Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa aburruwa-wa. Akine-ka ayakwa ngarraku-makinama ngarniki-yama-langwa Neningikarrawara-langwa-langwiya mangma.

⁴⁻⁵ Karr-akakirumakina-manja ekikalya ayakwa, kembirra ka-makijeyinama wurrakina, "Ningeningme-ka ngayuwa Neningikarrawara," ke-yaminama wurrakina, akena nara. Wurrikamarra ngawa wurrakina. Umba ka-makijeyinama

ngarningka wurrakina, "Ningarume-ka ngawa ningenu-mamalya ngayuwa," ke-yaminama wurrakina. Akwa narri-ngayindenama ka-merribeyinama wurrakina ebinalangwa ayakwa eningalyangmandukwuna-ma-langwa. Awurrariye-ka akina, mena ke-yakwujamajeyinama wurrakina akwa ka-makijeyinama awurrariya-baba ayakwa. Akwa kembirra kamini-ngekburakajeyinama awurrariya ayakwa mangma-murra akwa ngawa edirramurra. Wurrumurndakakine-ka warnumamalya nara arakba engkirrikuma alyangmandukwuna-wa ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa, mena mangma aburralangwa num-arriyadinu-murrubaba makina. Nalyangkiyaminama wurrakina, "Ki-likaja-manja ngayuwa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembirra ku-mename-ka ngayuwa aruma angwarnda," ke-yaminame-ka wurrakina.

⁶ Amandangwa nungkaja ki-likaja-manja ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembirra ningkiyekirrerre-ka ningkakina. Ki-yekirrerridinama wuburra laka ningkuminarume-ka angwarnda. Akena nara ningkakina a-ngayinduma ngawa ngarningka akwala umba ki-yaminama, "Ngawa arakba." Wulkwa kembirra ki-yekirrerridinama angwurra ningkakina.

⁷ Ngarrabu-rukwularrijuwa-manja ngakwurra-langwa wurrirndirndirrkka ngakwurruwa enena-manja angalya, amiyambene-ka ngarru-wilyakama ngakwurraja? Nara ngawa-da! Ngarri-rukwularrinuma ngarrurumungkwur·da ngarningamurndakijika-ma ngarna. Umba aki-jungwuna-manja ngarna, amiyambene-ka aku-wilyakinama ngakwurruwa-manja enena-langwa angalya? Nara ngawa-da.

⁸ Umba aninga akwa dumbala aku-wilyakina-manja ngarna enena-manja angalya aduwaba, akina ngawa.

⁹ Umba aburraja wurrukwala warnumamalya karri-ngayindenamurrumurra wurrakina warniki-rndirrki-yada ababurna karruma-yuwarnama muwurrariya mamurukwa. Amurndakakina-bina awurruwurrariya enubuwakida aburra-langwa-manja mangma amurndakibina karraku-kwudirrkinama wurrakina awurrariya-wa. Ambaka-murra karri-lyumadikinama ababurna-langwa akwa awurrariye-ka ngalaja aburra-langwa ka-ngekburakajungwunama akina.

¹⁰ Akine-ka ayakwa yirra-makama nganja nungkuwa-wa, mena wurribina warnumamalya karri-ngayindenamurra wurrakina angwurra ababurna angwarnda, kembirra eminiminingka awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama

aburra-langwa. Aburraja wurrukwala warnumamalya narruma-lalikama arakba Neningikarrawara-langwa mamrukwa, narri-ngayindangu-mulangwa angwurra wurrakina ababurna angwarnda. Kembirra aduwaba nuwambilyame-ka wurruwerrikawarriya ngawa wurrakina, wuburra laka na-werridadijungwunama wurrakina angandinga-murra lyelyinga yukwudukwuda-manja.

Eningarija-langwa ayakwa Bawula-langwa Dimidi-wa

¹¹ Umba nungkaja Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya ningkakina. Kembirra nare-ka eyamama amurndakibina awurruwurrariya yirra-makamulangwa ngayuwa nungkuwa-wa. Umba eningaba ki-yaminjaminama ningkakina. Ki-likajama ngawa ningkakina Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa, akwa nare-ka a-ngwanjuma. Akwa ningkuwerrikidirrbura ngawa ki-likajama ningkakina akwa ki-lyinginama angwurra akuwerrikambilyinga akwa ngawa akwulyelyingma. Akwa ngarningka ningkumurndamurndirra ki-likajama ngawa ningkakina warnumamalya-manja.

¹² Ngakwurraja ngarribina Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, wuburra laka akakwulenja ak-angkarrinama ngarna. Ak-akwuleyina-manja ngakwurruwa ngarnumamalya, nara a-ngwanjuma errikerruma, umba angwurra ak-angkarrinama ngarrakina. Nara ambaka ngarrakina ak-akburrangarna-langwa Neningikarrawara-langwa angalya. Kembirra nungkaja ki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa ningkakina, yanda-langwa k-akburranginama ningkakina Neningikarrawara-langwa angalya. Kembirra yakwujina ngawa k-ambilyama ningkeningangkawura. Eneja nakina Neningikarrawara ngin-ardijuwama nungkuwa enuwa-wa kajungwa enuwa-manja k-ambilyi-yada ningkeningangkawura ningkakina. Akwa akini-yada ngawa ngin-ardijuwa-manja Neningikarrawara enuwa-wa ningkakina, ningkarra-makama wurraburnamanja warnumamalya ningku-werrikambilyu-mulangwa Neningikarrawaru-wa ningkakina.

¹³ Eneja Neningikarrawara n-engkirrikenume-ka nakina amurndakibina ayakwa ababurna-langwa yirramakama ngayuwa nungkuwa-wa. Nakina-bina niengkuwangajiname-ka aduwaba ababurna-langwa akina. Eneja Jesus Christ n-engkirrikenuma enejukwaba akinu-wa ayakwa nganyangwu-wa. Nakina-bina numarngba ni-yengbinuma alyangmandukwuna ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa nibinu-wa nubungkawa

Bandiyija Balidu-wa. Kembirra akina-langwa yirramakinama ngayuwa aduwaba nungkuwa-wa

¹⁴ nare-ka a-yarrkuwurruma Neningikarrawaralangwa ayakwa umba kinumini-yarrkuwarakina akina yanda-langwa nakina Nubungkawa Jesus Christ kini-lawurradinama yangkwurrangwa.

¹⁵ Nakine-ka Nubungkawa Jesus Christ kini-lawurradinama nakina yangkwurrangwa mena Neningikarraware-ka ni-lyangkuwerribikajungwunuma arakba neniki-larrka-langwa nakina. Umba ngambi-yade-ka Jesus Christ kini-lawurradinama nakina? Ngarningbale-ka ngarna. Umba eneja Neningikarrawara nuwilyaba-ma neningma nakina. Neningikarrawara nakina nuwilyaba-ma Nubungkawa nenumamalya. Akwa nu-bungkawadinama nakina warningerribirra-manja wurriyukwayuwa wurrububungkawa wurrababurna-manja. Nare-ka wurribina wurrukwala wurrububungkawa wurringbuda wuburra enuwa.

¹⁶ Enuwa yimbukwa nara a-jungwuma nakina, umba n-ambilyama neningangkawura ngawa alarradada-manja. Akine-ka alarradada na-kwulyarriyinama ngawa. Akwa nara a-likama ngakwurraja ngarningerribirra ngarnumamalya yenjerrikina Neningikarrawaru-wa akwudangwa. Nara wurribina wurrukwala keni-rringklangwa nakina arakburakba-kiya-wiya-langwa yanda-langwa aduwaba, akwa ngakwurrajukwaba aduwaba nara nakina a-rringkama ngarna-da. Kembirra ngarrababurna-langwa ngenu-werrikiyangmarngkwajinama nakina aduwaba. Akwa enu-bungkawadinama nakina ngakwurruwananja aduwaba akwa angkawura. Amandangwa.

¹⁷ Nungkaja ningkakina wurra-makina wurruminarumuruma angwarnda warnumamalya enena ayakwa nganyangwa. Ki-yamina ningkakina aburruwa-wa, "Nare-ka a-ngkweningabakajungwuma, akwa nara engkirrikuma karningangkawura amurndakijiku-wa ebina kuw-arriyadina-murruwa enena-manja angalya. Umba yiku-werrikambilyama ngawa kirrakina nuwilyaba-murra-manja Neningikarrawara umba nara akwala. Nakine-ka Neningikarrawara numekba akwa ngarrenu-wekbilyenama eninginingaba eningerribirra kajungwa ngarriyekirrerra ak-ambilyi-yada ngakwurruwa ngarnumamalya," ki-yamina ningkakina wurrumurndakibinu-wa wurruminarumuruma angwarnda warnumamalya.

¹⁸ Akwa ngarningka wurra-makina aburruwa-wa amurndakenena ayakwa. "Karningaba wurr-ambilya wurrukwala-manja warnumamalya," ki-yamina. Akwa

"Yiki-lyangmurukweyina yiki-yaminjamina ngawa eminiminingka eninginingaba. Akwa yiku-mekbadina akwa yiki-larrmburrena yik-awurikeyina eningerribirra nungkwurra-langwa kirrakina," ki-yamina nungkuwa wurruwurrakinu-wa wurruminaruma angwarnda warnumamalyu-wa.

¹⁹ Ke-yamina-manja akina, kembirra karri-larrngkwaburrenاما wurrakina ababurne-ka eninginingaba amurndakibina Neningikarrawara kenu-kwunama ena-langwa-manja angalya abalkaya ambaki-yada. Aminakina-langwa kembirra nakine-ka Neningikarrawara kenu-kwunama amamalya akwanenibika eningaba aburruwa-manja.

²⁰⁻²¹ Nungkwaja ningkakina ki-yarrkuwilyakinama engkinyungwurra ngawa ababurna-langwa ayakwa alyangmandukwuna, amurndakibina nuw-eningmidinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya. Ki-yarrkakwurrajinama akina kajungwa nari-yada wurrukwala warnumamalya a-warrukwa juma akina. Aburraja wurrukwala warnumamalya ne-yaminama, "Wulkwa amurndakakina ayakwa yirrakakiruma yarna alyangmilyangmandukwuna," ne-yaminama. Nara nungkwaja engkirrikuma enubuwakidu-wa ayakwa ayarrkiyarrkawarriya-wa ne-yengbina-murruwa akwa ne-beyina-murruwa. Wurrakine-ka warnumamalya narrumayuwarnama muwurrariya mamurukwa akwa narri-lyumadikama amurndakibina ayakwa alyangmandukwuna nuw-eningmidinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya.

Nganja ningeni-ngayindenama ngayuwa Neningikarrawara kinu-marngkirradinama nakina nungkuwa-manja akwa ngawa wurrababurna-manja warnumamalya wurribina nuw-ambilya-murrumanja nungkuwa-manja akina-manja angalya ningk-ambilya-murrumanja nungkuwa.

Ena ngawa-da.

Jaminja-langwa jurra

Nakina Jaminja n-arrikarranguma amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya kajungwa warningmi-yada wurrakina warnik-ambilyinga-langwa enena-manja angalya. Nenu-makama nakina ka-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja akwa ngarningka ke-yamina-mulangwa eningaba warningangkawura ngawa wurrakina.

¹ Ngayuwe-ka ningena Jaminja, ningenikumin-uwar-duwar-da Neningikarrawara-langwa iya Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa. Ning-arrikarrenama ngayuwa enena ayakwa nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwu-wa karnumamalya. Kembirra ki-larrkajama enena jurra kirribinu-wa karnumamalya kirr-ambilya-murruwa engka-manja iya engka-manja angalya. Ngayuwe-ka nara e-yakuwabijuma kirrakina umba ning-engkingkirrikajama ngawa nungkwurruwa-wa ningena.

Aku-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawaru-wa akwa ak-eningmidina-mulangwa ngarniki-yami-yada

² Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, eminiminingka awurruwurrariya kangekbura kajungwunama nungkwurra-langwa, akena mama akina. Yiku-werrikilyelyingmajungwunama ngawa,

³ mena ka-likaja-manja eningerribirra awurrariya nungkwurruwa-wa, kembirra angwurra kirrakina yiku-werrikambilyama ngawa Neningikarrawara-manja. Yiku-werrikambilya-manja nungkwurruwa Neningikarrawara-manja, kembirra yiki-ngbudidinama kirrakina nari-yada arriyakajungwuma awurrariya-langwa.

⁴ Yiki-ngbudidinama karningangkawura ngawa kajungwa kirruwerringekburna yik-ambilyi-yada akwa nari-yada arakba ebina akwala nungkwurra-langwa umba karningaba yik-ambilyi-yada karnumamalya.

⁵ Dukwa ki-lyangkiyamina ningkakina, "Ki-yamarrkinama ngayuwa? Angamba eningaba ningeki-yama-langwa ngayuwa?" Kembirra ki-yaminama Neningikarrawaru-wa ningkakina, "Ngangwa, amiyambene-ka awurrariya umba amiyambena eningaba? Ningeningbale-ka ngayuwa. Yi-mamurikajina-langwa kajungwa k-eningmidini-yada ngayuwa," ki-yaminama ningkakina Neningikarrawaru-wa, mena nara-baba ningkakina eningmiduma ningkabakiyaba.

Eneja Neningikarrawara nara a-waruma nakina, umba kin-engkirrikajama ku-buriyamina-manja nungkuwa enuwa-wa. Kin-engkirrikajama nakina nungkwalangwa ayakwa akwa kenu-mamurikajinama nungkuwamanja. Nare-ka nakina a-lekbuma nungkuwa ningki-lyangmuridina-mulangwa ningkakina akwa miyukwujiyababa mangma nungkwa-langwa.

6-8 Umba ku-buriyamina-manja nungkuwa Neningikarrawaru-wa, kembirra k-eningmidinama ningkakina kin-engkirrikaja-mulangwa nakina amandangwa nungkwa-langwu-wa ayakwa, akwa kenu-mamurikajina-mulangwa nakina amandangwa nungkuwa-manja. Umba ki-yamina-manja ningkakina Neningikarrawaru-wa, "Yi-mamurikajina-langwa ngayuwa," kembirra nara ngarningka a-lyangkiyamama, "Nare-ka nakina Neningikarrawara a-mamurikajuma ningena-da." Nara ningkuminingarrkambilyuma mada engkirrikuma, umba muwilyaba-ma mada k-engkirrikajama.

Aburraya wurrukwala warnumamalya wurrilyangkilyangkadawe-ka, wurruminingarrkambilyuma mada wurrakina. Adinuba-wiya ka-werrikambilyama wurrakina Neningikarrawaru-wa, kembirra ambaka-murra nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina enuwa-wa. Amandangwa wuburra laka makarda mibina kumu-warumajungwunama maruma ke-yaminame-ka wurrakina warnumamalya. Ngalaja arrirra ka-bukwunama makarda angerriba iya angerriba. Kembirra makina wuburra makarda ke-yaminama wurrakina warnumamalya. Nare-ka Neningikarrawara a-mamurikajuma wurramukwiyadakina warnumamalya wurrilyangkilyangkadawa warnik-eningmidi-yada wurrakina ebina eningaba akwa ebina awurrariya nakinda.

Warningalyingmalingma-langwa warnumamalya akwa wurruminababurna-langwa amurndakijika

⁹ Dukwa nungkwurraja kirruwilyaba karnumamalya Neningikarrawara-langwa karningalyingmalingmeki kirrakina. Umba eneja nakina Neningikarrawara kini-yaminama, "Ningkakine-ka ningkaruma ningkeningilarrngekburna," kini-yaminama nakina. Kembirra ningkakine-ka ningkiyekirrerra k-ambilyama, akwa ki-yakuwerribikinama k-ambilya-mulangwa Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya ningkakinda.

¹⁰ Umba kirruwilyaba karnumamalya Neningikarrawara-langwa dukwa kirruminaburna angwarnda kirrakina. Umba eneja nakina Neningikarrawara keni-rringkinama nungkuwa-wa akwa kini-yaminama, "Ningkenerribirre-ka ningkeningaruma-ma ningkakina ningkuminaburna angwarnda-da," kini-yaminama Neningikarrawara. Nungkwajukwaba ningkiyekirrerra ngawa k-ambilyama ningkakina. Nara ningkakina a-ngkweningabakajungwuma, mena ki-jungwuna-mubaba ningkakina. Wuburra laka amawalyuwa eningerriberriba ka-jungwunama akina, ki-jungwunama nungkwajukwaba ningkakina ningkuminaburna angwarnda.

¹¹ Ngalaja mamawura mardidarra ke-ngburingkakinama ebina amawalyuwa. Kembirra akine-ka amawalyuwa nara arakba a-lingbaduma akwulyubena-murrada. Biya ka-jungwunama akwa ka-larrinama akina. Umba ningkibina ningkenumamalya ningkuminaburna angwarnda-murriya ebina wuburra amawalyuwa ki-yaminama ningkakina. Angwarnda-manja wulkwa ningki-lyangmurukweyinama ningkakina mena ningki-yakuwabiju-mubaba Neningikarrawara. Ebine-ka wuburra amawalyuwa nungkwajukwaba ki-jungwunama ningkakina-da.

Nara Neningikarrawara a-kwudirrkama ngakwurruwa awurrariya-wa

¹² Karningerribirra karnumamalya kangekbura-kajungwuna-manja awurrariya nungkwurru-langwa umba yik-abalkayukwuna-manja dirrbura karningangkawura, kirriyekirrerra yik-ambilyamurra kirrakina. Eneja Neningikarrawara yikenewerrungwur-denama nungkwurruwa-manja, umba kirrakine-ka karniba ngawa yik-ambilyama karningangkawura, mena Neningikarrawara ni-yarrkakumarnu-mubaba ayakwa kuw-ambilya-mulangwa warniba warningangkawura warnumamalya wurribina na-lyelyingmina-murrumurra enuwa-wa.

¹³ Umba ka-ngekbura-kajungwuna-manja awurrariya karnumamalya-langwa, akwa yiki-ngayindena-manja karningerribirra karnumamalya karniki-yami-yada awurrariya, nare-ka kembirra e-yamama kirrakina, "Nakine-ka Neningikarrawara nginu-kwudirrkina ngayuwa awurrariya-wa." Nare-ka! Nara nakina a-kwudirrkama kirrakina awurrariya-wa. Kembirra ngamba-langwa ngalaja akina awurrariya? Nara akina ka-likena Neningikarrawara-langwa,

¹⁴ umba nuw-ambarringama akina eningadinakba nungkwurra-langwa-manja mangma arrawa. Akina-bina kirraku-kwudirrkama kirrakina umba nara akwala! Kembirra yik-engkingkirrikaja-manja kirrakina ngawa akinu-wa awurrariya kirriyirrbiyirrba, yiki-lyangkuwerribikajungwunama karniki-yami-yada akina awurrariya.

¹⁵ Biya yiki-ngayingayindena-manja akwa yik-engkingkirrikaja-manja kirrakina awurrariya-wa kirriyirrbiyirrba, kembirra awurrariya-langwa yik-arriyakajungwuname-ka kirrakina. Yiki-yaminjamina-manja awurruwurrariya angwurra, kembirra eneja Neningikarrawara nare-ka enibikama kirrakina umba yikeni-jungwajinama nakina-da.

¹⁶ Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nara e-kadikajungwuma umba w-engkirraja enena alyangmandukwuna ayakwa ngarra-makinama.

¹⁷ Nakine-ka Neningikarrawara Nungwanyungwa ngarrenu-kwunama ababurna-langwa eninginingaba alarrngkilarrngkingekburna. Nare-ka nakina a-larrkuma ngakwurruwa-wa alarrngkilarrngkawarriya. Akwa nara nakina a-larrkuma ngakwurruwa-wa akwala eningaba umba akwala awurrariya. Nakina-bina ngarrenu-wekbilyenama alarrngkilarrngkingekburna ngakwurra-langwa ababurna-langwa, akwa nara a-warrukwajungwuma nakina. Numa-ngekburakama nakina mamawura iya yimawura akwa dakilyingajanga, biya num-akumarnuma mamurndakibina mamawura-murriya angubina-manja nakina. Kembirra mamawura-manja ngakwurraja ngarnumawarruwalya ngarrakumajungwunama ajiringka-manja. Umba kumumerrkirnjirrkwuna-manja mamawura makina, kembirra ngakwurrajukwaba ngarnumawarruwalya ngakwurra-langwa aku-warrukwajungwunama ngarrakina. Umba eneja Neningikarrawara nare-ka nakina a-warrukwajungwuma-da.

¹⁸ Neningikarraware-ka ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina ak-ambilyi-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarriyukwayuwa ngarna akenumini-yarrkuwarakinamulangwa ena-langwa alyangmandukwuna ayakwa. Ngarreni-ngayindenama ak-ambilyama ngarna ena-langwa ngarriyukwayuwa kajungwa ngarraruma ngarrilyengma ak-ambilyi-yada. Eninggerribirra ebina ni-ngekburakama nakina aruma akina? Ak-ambilyame-ka ngarrakina ngarraruma angwurra.

*Akinumini-yarrkuwarakina-mulangwa
Neningikarrawara-langwa ayakwa*

¹⁹ Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nara e-yakuwabijuma enena ayakwa nganyangwa. Nare-ka a-makumakama Neningikarrawara-langwa ayakwa warnumamalya-manja umba yik-engkirrikajama ena-langwu-wa ayakwa kirrangba ngawa. Akwa ngarningka nare-ka a-werrikardaduma warenja-bawiya.

²⁰ Yiku-werrikardadina-manja warenja-bawiya kirrakina, kembirra nare-ka e-yamama amurndakibina eninginingaba Neningikarrawara kirreni-ngayindenama nungkwurruwa karniki-yama-langwa.

²¹ Wurri-larrngkuwurriya kembirra arngkawura-murra ababurna-langwa awurruwurrariya kirri-yaminjaminama. Nara arakba engkirrikuma akinu-wa umba wurri-larrngkuwurriya akina. Nara a-ngkweningabakajungwuma umba ambaka-langwa yik-awiyebajina Neningikarrawara-langwa ayakwa ebina n-akakumurnama nakina nungkwurra-langwu-wa mangma iya yukwudukwuda. Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa yik-enibikinama akina.

²² Yik-engkirrikaja-manja karna Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa, kembirra yiki-yaminama kirrakina ababurna-langwa ngawa ebina Neningikarrawara kirrenu-makama karniki-yama-langwa akina. Umba yik-engkirrikaja-manja karna akinu-wa ayakwa akwa kembirra yiki-yakuwabijina-manja karna warenja-bawiya akina, akena nara-manja e-yamama ebina kirreni-ngayindanguma Neningikarrawara, kembirra yiki-kadikajungwunama kirrakina-da. Yik-engkirrikajame-ka karna Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa akwa ngarningka yikinumini-yarrkuwarakinama akina ngawa.

²³ Yik-engkirrikaja-manja kirrakina Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa akena nara-manja aminiyarrkuwarakama akina, kembirra yiki-yaminama kirrakina wuburra laka nuwilyaba nenumamalya nibina ni-rringkajungwunama nenumawarruwaya ambaka-langwa kilaja-manja.

²⁴ Akena warenja-bawiya nakina kini-lalikinama ebina kilaja kini-rringkajungwuna-murrada akwa kini-likajama nakina engku-wa. Adinube-ka kini-yakuwabijinama nakina kembirra nenumawarruwaya ni-rringkajungwunu-mulangwa. Umba nungkwurraja yik-engkirrikaja-manja Neningikarrawara-langwa ayakwa akena yiki-yarrkuwurrena-manja akina nakine-ka wuburra nenumamalya yiki-yaminama kirrakina.

²⁵ Nare-ka kembirra akina e-yamama nungkwurruwa. Umbo yik-engkirrikajama Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa mababurna-langwa marringa. Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa ayarrngekburna akina. Nara ebina akwala ayakwa ayarrngekburna wuburra ena-langwa, mena-baba ena-langwa ayakwa akak-enjungwurrenamubaba ngakwurruwa ngarnumamalya akina. Nare-ka kirrakina a-lalikama e-yakuwabijuma akina ayakwa. Umbo yik-engkingkirrikajama ngawa akinu-wa akwa yiki-yarrkuwarakinama akina akwa eningaba yiki-yaminama mababurna-langwa marringa. Yiki-yamina-manja akina, kembirra eneja Neningikarrawara yikeni-yekirrerrikinama kirrakina-da.

²⁶ Dukwa kirruwilyaba karnumamalya yiki-yamina kirrakina, "Ngayuwe-ka ningenumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa ngarningka ningeni-yangmarngkwajinama enuwa-wa," kirri-yamina dukwa-da. Umbo ki-yengbina-manja ayakwa ayarrkawarriya, ningkiyirrbiyirrba ngawa ki-yengbina-manja erribirra, kembirra nara amandangwa aminiyarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa e-yangmarngkwajuma enuwa-wa, umba ki-kadikajungwunama ningkakina-da.

²⁷ Umbo nungkwurraja kirrakina karningerribirra karnumamalya yikinumini-yarrkuwarakinama amandangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa ngarningka yikini-yangmarngkwajina-manja enuwa-wa kirrakina, yika-mamurikajinama kirrakina ngawa arngkababurna-langwa wurrababurna-manja warnumamalya. Kirrakinabina eneja Neningikarrawara Nungwanyungwa yikenirringkinama kirruwerringekburna. Wurrakina wurriyukwayuwa ka-jakawarena-manja mena nungwarringba akwa dirndarringba nen-i-jungweyinu-mubaba wunalakina, nungkwurraja yika-mamurikajinama wurrumurndakakina wurriyukwayuwa. Dakina dingaya kingi-jakawarena-manja mena neningiyadikba ni-jungwu-mubaba arakba nakina, dakina-manja yikinga-mamurikajinama ngalajukwaba kirrakina. Yiki-lyangmilyangmurukweyinama yiku-war-duwar-denama eningaba warka karningangkawura. Wurrukwala wurruwurrariya warnumamalya yikabukwudirrkina-manja kirrakina awurrariya-wa, nara kembirra engkirrikuma wurrakinu-wa umba karningaba ngawa yik-ambilyama kirrakina-da.

2

ngarruwurrakididirrbura ngarnumamalya

¹ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, w-engkirraja enena ayakwa ngarra-makinama. Kirru-werrikambilyama arakba kirrakina Jesus Christ-manja aduwaba. Nakine-ka Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa naruma numikbiyiya nilyengma nakina. Ni-lyelyingminama nakina ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngarriminiminingka ngarruwurrakididirrbura. Nara ngarrukwala yimbukwa umba ngarrababurna-langwa ni-lyelyingminame-ka nakina. Kembirra nungkwurramba-langwa yiki-lyelyingminama nungkwurrajukwaba wurruwurrakididirrbura wurrababurna-langwa warnumamalya wurriminiminingka ngawa-da.

² Kirribina yiku-murndukwuna-manja karnumamalya, kawurmurra eneja nuwilyaba nenumamalya numinababurna amurndakijika kini-likaja nakina yenjerrikina nungkwurruwa-wa. Akena nakine-ka nenumamalya kin-awiyebenama dadingaba dumbala akwa eyukwayuwa errumungkwa akawulda-murra ena-langwamanja amamuwa ayarrka. Umba kawurmurra nuwilyaba ngarningka nenumamalya kini-likaja yenjerrikina akena neningalyingmalyingme-ka nakina. Duwurrariye-ka dumbala kin-awiyebenama.

³ Umba dukwa yikini-rringkina-manja karna nibina nenumamalya numinababurna amurndakijika, yiki-yengbina enena ayakwa enuwa-wa. "Kwa, awiyeba, yelakwa ambarriya," yiki-yamina. Umba yikini-rringkina-manja nibina nenumamalya neningalyingmalyingma yiki-yamina enuwa-wa, "Errekba-manja-wiya ngawa ambilya nungkuwa. Angakuba ambarriya," yiki-yamina.

⁴ Awurrariye-ka akina. Yiki-yamina-manja nungkwurruwa akina ayakwa, kembirra nare-ka karna a-lyelyingmama warnumamalya wurriminiminingka wurruwurrakididirrbura ngawa. Nara kirrakina e-yakuwerribikama dirrbura engkirrikuma, umba yiki-yakuwerribikajama kumi-yangkwuruwudinama mangma nungkwurra-langwa-da.

⁵ Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, w-engkirraja angwurra enenu-wa ayakwa. Nakine-ka Neningikarrawara nenu-manguma warningalyingmalyingma warnumamalya enena-manja angalya kajungwa ka-werrikambilyi-yada wurrakina angwurra enuwa-manja. Nenu-manguma wurrakina ena-langwi-yada wurrityukwayuwa akwa kajungwa ka-likaji-yada wurrakina

ena-langwu-wa angalya abalkaya. Arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara ni-yamama nakina,

“Karningerribirra karnumamalya kirribina kirri-lyelyingmina-murrumurra ngayuwa-manja yiki-likajama kirrakina nganyangwu-wa angalya eningabu-wa,”

ni-yamama nakina.

⁶ Umba nungkwurraja karnumamalya kirre-yelijuwama wurrumurndakakina warnumamalya warningalyingmalingma kirrakina-da.

Wurrumurndakakine-ka warnumamalya warningalyingmalingma na-lyangmuridinama, umba aburraja warnumamalya wurruminababurna angwarnda wurringbude-ka wurrakina. Wurrumurndakakinabina wurruminababurna angwarnda warnumamalya kirrabitmini-ngekburakinama awurrariya nungkwurrlangwa. Wurrukwala-bina kirrabu-wilyuwilyakinama nubungkawu-wa kajungwa yikeni-dideni-yada nakina medirra-manja nungkwurruwa karnumamalya.

⁷ Wurrumurndakakina-bina nenirinjarrkinama wurrakina Jesus Christ-uwa. Ayakwe-ka ne-yengbinama awurruwurrariya, akwa narr-arriyakinama ekirra Jesuslangwa. Umba akine-ka ekirra ena-langwa ebina-murrada narri-yengbijuwa-murrada ebina-wiya wurrakina warnumamalya kirrabu-mingekingambajuwa-manja nungkwurruwa-manja wurrakina-da.

⁸ Umba Neningikarrawara-langwa ayakwa ngarraku-makinama,

“Ki-lyelyingminama ningkakina nungkwa-langwa nenumamalya wuburra nungkuwa ningki-lyelyingmajajungwunama.”

Kembirra ningkakine-ka nara-manja amini-yarrkuwurruma akina ayakwa Neningikarrawara-langwa umba kinumini-yarrkuwarakina-manja amandangwa akina, kembirra eningaba ngawa ki-yaminama.

⁹ Akena nara-manja ningkakina a-lyelyingmama wurrababurna-langwa warnumamalya umba ki-lyelyingmina-manja angwurra ningkakina wurrukwala-manja wulkwa, kembirra kinumini-yarrkuwurrenana Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma akwa awurrariya ki-yaminama ningkakina-da.

¹⁰ Nara-manja amini-yarrkuwurruma ningkakina akwala ayakwa eningarumuruma Neningikarrawara-langwa, umba kinumini-yarrkuwurrenana-manja ningkakina awilyabama ngawa amurndakibina ayakwa ena-langwa, eneja

Neningikarrawara kini-yaminama nakina, “Nungkuwa ningkakina yimini-yarrkuwurranguma ababurna-langwa ayakwa nganyangwa, amurndakibina eningarumuruma,” kini-yaminama nakina-da.

¹¹ Ni-yamama nakina Neningikarrawara, “Nara arndirndirrkajuma.” Nibina-murrada Neningikarrawara ni-yamama, “Nara a-lamukwarriduma wurrukwaluwa warnumamalya.” Kembirra nara-manja arndirndirrkajuma nungkuwa akwa duwilyaba didarringka umba ki-lamukwarridina-manja nungkuwa wurruwilyaba warnumamalya, kembirra kinumini-yarrkuwurrenاما ningkakina Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma ababurna-langwa.

¹² Eneja Neningikarrawara ngarrenu-kwama ena-langwa ayakwa, ebina akak-enjungwurrenamurra ngakwurruwa ngarnumamalya. Kembirra nungwaja ki-yaminama akwa ngawa ki-yengbinama ayakwa akina-langwiya.

¹³ Aminakina-langwa wurrukuala warnumamalya kabumini-ngekburakina-manja awurrariya nungkwa-langwa, nungkwamba-langwa kamini-yakuwabijinama awurrariya aburra-langwa. Nara-manja errukwuluma amini-yakuwabijuma awurruwurrariya wurrukwalalangwa warnumamalya nungkuwa ningkakina, kembirra enejukwaba Neningikarrawara enamba-langwa nara errukwuluma amini-yakuwabijuma awurruwurrariya nungkwa-langwa nakina-da. Mini-yakuwerribikajungwuna kembirra Neningikarrawara n-errukwulina-mulangwa ngakwurruwa ngarnumamalya. Kamini-yakuwabijina-manja nungkuwa awurruwurrariya wurrukuala-langwa warnumamalya wurribina bumini-ngekburaka-murrilangwa awurrariya nungkwa-langwa, kembirra nungkuwa ki-likajama yuwerringekburna-murra yukwudukwuda. Ki-likajama ningkakina yuwerringekburna-murra yukwudukwuda mena Neningikarrawara enejukwaba kenumini-yakuwabijina-mubaba enamba-langwa awurruwurrariya nungkwa-langwa nakina-da.

Aku-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja akwa ngarningka aki-yamina-mulangwa eninginingaba-wiya

¹⁴ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, kirruwilyabe-ka karnumamalya yiki-yamina-manja kirrakina, “Ngayuwe-ka ningena ningu-werrikambilyama Neningikarrawara-manja ningeningangkawura ningenda,” akena nara-manja amini-yarrkuwarakama kirrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, nakine-ka kembirra

Neningikarrawara yiken-enibikinama kirrakina kirri-yengbinu-mulangwa akina ayakwa-na! Nare-ka nakina Neningikarrawara-da! Nara nakina enibikama ningkakina ningki-yengbinu-mulangwa akina ayakwa-da.

¹⁵ W-engkirrikiya! Kawurmurra wurrukwala warnungk-warba akwa wurridarringka Neningikarrawara-langwa warningalyingmalyingma warningangwarnda-ma wurrakina. Akwa wurruminuwurrariya dadikawiyeba akwa ngarningka murumureya kuw-ambilya warningangkawura wurrakina-da.

¹⁶ Kembirra nara-manja ningkakina a-kwama dadikawiyeba iya aninga akwa akwalya aburruwa-wa kembirra nare-ka e-yengbuma aburruwa-wa enena ayakwa awurrariya. Nare-ka e-yamama, “Ngeniyerriya, en-ambilya Neningikarrawara nungkwurruwa-manja! Nara a-werrikawarriyaduma! Umba jeyi, wurri-likaja angalyu-wa. Yik-awiyebena duwablya dumbala kajungwa kirruwablya yik-ambilyi-yada kirrakina akwa yik-alyubarina aninga yiki-ladeni-yada kirrakina-da.” Naramanja ningkakina a-mamurikajuma wurrumurndakibinamanja warnumamalya umba ku-marrungwayindena-manja wurrakina, awurrariye-ka akina ayakwa nungkwa-langwada. Ka-mamurikajiname-ka wurrumurndakakina-manja warnumamalya warningalyingmalyingma ningkakina-da.

¹⁷ Kembirra karngerribirra karnumamalya yiku-werrikambilya-manja Neningikarrawara-manja akena nara-manja amini-yarrkuwarakama kirrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, awurrariye-ka akina. Ningkakine-ka ku-werrikambilyama Neningikarrawaramanja akwa ngarningka kenumini-yarrkuwarakinama ena-langwa ayakwa. Kembirra akina eningaba-da.

¹⁸ Dukwa kirruwilyaba karnumamalya yiki-yamina kirrakina ngayuwa-wa, “Kwuja! Nangaba nenungkwarba nu-werrikambilyama nakina Neningikarrawaru-wa, akena nara nakina amini-yarrkuwarakama ena-langwa ayakwa. Umba naka nenungkwarba nare-ka nakina a-werrikambilyuma Neningikarrawaru-wa akena ni-yaminjaminama ngawa eninginingaba,” yiki-yamina kirrakina ngayuwa-wa dukwa-da.

Kembirra nganja ki-lawurrakajinama ngayamba-langwa ngayuwa enena ayakwa nungkuwa-wa. “Neningerribirra nenumamalya nara-manja nakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, kembirra kini-yamarrkinama nakina kinu-werrikambilyama Neningikarrawaru-wa? Nganje-ka

ningenumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa, umba ningki-rringkinama nungkuwa ababurna-langwa ngayuwa ningi-yaminama aduwaba. Nungkuwa yiki-rringkina-manja ki-yamina-mulangwa ngayuwa eningaba, kembirra k-eningmidinama nungkuwa ningu-werrikambilya-mulangwa ngayuwa amandangwa Neningikarrawaru-wa,” ki-yaminama ngayuwa nungkuwa-wa-da.

¹⁹ Nungwaja ningkakina ki-yaminama ngayuwa-wa, “Ngarningma ngarna nuwilyaba-me-ka yimbukwa Neningikarrawara nakina, umba nara wurribina wurruk-wala,” ki-yaminama nungkuwa. Alyangmandukwune-ka eningaba akina ayakwa nungkwa-langwa, umba aburraja wurramukwa ke-yaminama aburrajukwaba, “Ngarningma ngarna nuwilyaba-me-ka yimbukwa Neningikarrawara,” ke-yaminama wurrakina. Akena na-minjirrkakbar-dename-ka Neningikarrawara-langwa wurrakina wurramukwa, na-murndaburridename-ka wurrakina-da. Akwa nare-ka wurrakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa-da.

²⁰ Umba ki-yamina-manja ningkakina, “Ngayuwe-ka ningena ningu-werrikambilyame-ka amandangwa Neningikarrawara-manja,” ki-yamina-manja ningkakina, akena nara-manja ningkakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa a-lyelyingmama wurrukwalu-wa warnumamalya, kembirra ki-kadikajungwunama ningkakina-da. Yande-ka erribirra ayakwa ningki-yengbinama akwa ningkeningaringka-ma amandangwa ningkakina-da.

²¹ Umba aki-yakuwerribikajama arakba Aburiyamu-wa. Karningma arakburakba-kiya-wiya nakina Aburiyama numiranyungwa neningarakba-kiya n-ambilyumurra nakina. Umba eneja Neningikarrawara ni-yengbinuma enena ayakwa Aburiyama-langwa-langwa. Ni-yamama, “Nuwerrigidirrbure-ka n-ambilyuma nakina Aburiyama ngayuwa-manja,” ni-yamama. Miyambena-burra Neningikarrawara ni-yengbinuma nakina akina ayakwa Aburiyama-langwa-langwa? Umba ni-yamarrkama Aburiyama nu-werrikidirrburadinuma nakina? Nakine-ka Aburiyama nu-werrikidirrburadinuma nenumini-yarrkuwaraka-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa.

Eneja ni-yamama Neningikarrawara enuwa-wa, “Yukwa-langwa nenikuwena Ajika. Nu-wurdijina karrawarua angwarndu-wa ningki-ngekburaka-murruwa aldi-yada akwa kinu-wardena nakina,” ni-yamama Neningikarrawara

Aburiyamu-wa. Kembirra nara kinu-waranga nakina Aburiyama, umba nenu-wurdijuwama Ajika ebina-manja angwarnda.

²² Kembirra eneja Neningikarrawara ni-yamama enuwawa, "Nara ar-darruma nakina." Nakine-ka Aburiyama nu-werrikambilyuma amandangwa Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka nenumini-yarrkuwarakama ena-langwa ayakwa. Akwa nenumini-yarrkuwaraka-manja nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, nenu-mukangbijuwama nakina Neningikarrawara-manja nu-werrikambilyumulangwa amandangwa nakina-manja.

²³ W-engkirraja enena ayakwa nuw-arrikarrijungwunama Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ne-yaminama,

"Aburiyama nu-werrikambilyuma Neningikarrawaramanja nakina. Aminakina-langwa Neningikarrawara ni-yamama, 'Nake-ka nenungkwarba nuwerrikidirrbura n-ambilyuma ngayuwa-manja-da,' ni-yamama Neningikarrawara nakina-da,"

ne-yaminama akina ayakwa. Kembirra na-lyangmandukwunadinuma akina-da. Kembirra wunalakina Neningikarrawara akwa Aburiyama aburnuwa-murra arakba wunalakina-da.

²⁴ Kembirra yiku-werrikambilya-manja karningerribirra karnumamalya Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka yikinumini-yarrkuwarakina-manja kirrakina ena-langwa ayakwa, kembirra eneja Neningikarrawara kini-yaminama enamba-langwa, "Nungkuwa ningkuwerrikidirrbura ningk-ambilyama ngayuwa-manja-da," kini-yaminama Neningikarrawara. Akena nara-manja ningkakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, mama ningku-werrikambilyama ningkakina amandangwa Neningikarrawaru-wa, nare-ka Neningikarrawara e-yengbuma ebina ayakwa nungkuwa-langwa-langwa-da.

²⁵ Umba w-engkirraja enenu-wa engka alawudawarra arakba-kiya-langwa. Ngalaja duwilyaba didarringka DadingiYijireyila-ma ying-ambilyumurra arakburakba-kiya-wiya Jerika-manja. Dadimikirra Reyeba. Duwurrariya dakina didarringka mena yingu-mungkumungkwulijeyinuma dakina erribirra wurrababurna-manja warnungkwarba. Mama dakina diminingka akena narringalirraku-mamurikajuwama wunambilyuma WuneningiYijireyila wunenungkwarba-kiya. Wunalakine-ka neni-ngarranguma akinu-wa angalya Jerika engbuda-murrikba. Kembirra dakine-ka didarringka narringalirrak-abuwarrkama wunalakina. Biya nenilyumaduma arakba wunalakina meminingka-langwiya

mamurukwa akwa neni-lawurradinuma angalyu-wa Yijireyilu-wa wuningkinyungwurra-kiya. Aminakinalangwa narringalirraku-mamurikajuwa-mulangwa dakina, kembirra eneja nakina Neningikarrawara nangawerrungwur-danguma ngaluwa-manja.

²⁶ Kuja! Ki-yamina-manja ningkakina, "Ningu-werrikambilyama ngayuwa Neningikarrawaru-wa," akena erribirra ki-yengbina-manja ayakwa, yimbukwa alyelyikba-ma ki-yengbina-manja ningkakina, yanda ayakwa, nara akwala, kembirra ningkenikijungwa wuburra ningkenumamalya k-ambilyama amandangwa ningkakina-da. Eneja nuwilyaba ni-jungwu-murrada nara a-warruma nakina, nara e-yamama eningaba, nara amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa nakina. Kembirra nara-manja ningkakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, wuburre-ka ningki-jungwu-murrada ningkenumamalya k-ambilyame-ka ningkakina-da.

3

Ngakwurra-langwa-langwa alyelyikba

¹⁻² Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, kirrambawura karnumamalya yik-akakirumakinama karna wurrukwala-manja warnumamalya. Nara akakirumakama kirrababurna wurrakina-manja umba kirrambawura wulkwa yik-akakirumakinama wurrumurndakakina-manja warnumamalya. Enena ayakwa ningi-yengbinuma ngayuwa, mena-baba nakina Neningikarrawara ngarreni-ngayinden-a-mubaba ngakwurruwa ngarnumamalya ngarningaba ngarrangkwulyumida-langwa, umba ngarribina ngarnikakakirumaka-murrumurra ngarreni-ngayinden-a-nakina Neningikarrawara ngarningaba angwurra ak-ambilyi-yada.

Arngkirngkawura ngarrangkwulyumida-langwa ngarnumamalya ngarri-yengbinama ngarna ayakwa awurruwurrariya. Eneja Neningikarrawara nu-warename-ka nakina amurndakakina ayakwa awurruwurrariya. Umba ngarnikakakirumaka ngarnumamalya aki-yengbina-manja ayakwa awurruwurrariya ngakwurruwa, kembirra nakina Neningikarrawara kinu-warename angwurra amurndakakina. Nungwaja nungkuwa nara awurrariya ayakwa e-yengbuma ningkakina, umba ningki-yengbina eninginingaba-wiya ayakwa yimbukwa-na? Nare-ka! Nara-manja ningkakina ki-yengbiyengbina awurrariya ayakwa, kembirra ningkeningabe-ka k-ambilyama

ningkakina ningkuwerringekburna ningkilyengma! Kumawar•dikinama mangma nungkwa-langwa ningkabakiya-ba, ku-bungkawakajungwuname-ka ningkeningangkawura-da.

3-5 Yakwa-langwe-ka alyelyikba eyukwuiyi-ka akina, akena aminaruma ayakwa akina. Akine-ka alyelyikba wuburre-ka miyukwuiyiya kwulinga mibina warnumamalya narrum-akumurnama wurrakina edirra-manja jarrangwa-manja, kajungwa ka-bungkawadini-yada dakina-manja jar-rangwa wurrakina warnumamalya. Kinguma-werribikina-manja makina kwulinga dakina jarrangwa ngala-langwa-manja edirra, kingam-arrkirna-manja dekbudu-wa dakina, kembirra kingi-lyangkarrngajungwunama dekbudu-wa. Umba kingam-arrkirna-manja kwulinga dekalyarru-wa, kembirra dekalyarru-wa kingi-lyangkarrngajungwunama dakina. Kembirra narringamin-engkingkirrikajame-ka warnumamalya dakina jarrangwa-da.

Umba ngarri-yakuwerribikina arakba mamakwulyumidu-wa mijiyanga. Makine-ka mijiyanga na-wilyakinama miyukwuiyiya kwulinga. Mama engbuda arrirra kalyikbijinama makina mijiyanga, eneja nuwilyaba nenumamalya nu-bungkawadiname-ka makina-manja mijiyanga miyukwuiyiya-murra kwulinga nakina-da.

Ngalajukwaba ke-yaminama eyukwuiyiya alyelyikba-da, wuburra mibina miyukwuiyiya kwulinga meningijarrangwa-da akwa ngawa mibina wuburra meningumijiyanga kwulinga-da. Eyukwuiyiye-ka akina akena aminaruma ayakwa akwa ke-yengbinama ayakwa ababurna-langwa arumuruma aduwaba-da.

Kwuja, angwura, mama eyukwuiyiya ngala, kuw-arumidinama akina, kuw-errbalinama akwa ka-dakinama eningerribirra arumuruma eka. Akwa kembirra aruma angalya ke-kalaridinama akina-da.

6 Ngalajukwaba ke-yaminama alyelyikba-da wuburra angwura-da. Yakwa-langwa alyelyikba ke-yengbiyengbinama erribirra. Eningerribirra ayakwa awurruwurrariya eminiminingka ke-yengbinama akina. Kembirra amurndakibina ayakwa ka-jadena-murrumurra edirra-langwa, yakak-arriyakinama akina. Yakak-arriyakinama akina yakwa-langwa-manja amadangkwa akwa aringka-manja akwa ngarningka yukwudukwuda-manja, wuburra laka ebina angwura kuw-arriyakinama angalya akina. Amurndakakine-ka ayakwa awurruwurrariya yarrak-arriyakama yakuwa yi-rukwlarrinu-mulangwa akwa yakak-arriyakinama yeningangkawura yaki-jungwuna-murruwa yakuwa.

Amukwiyadakine-ka ayakwa awurruwurrariya nali-kajame-ka akina Namukwa-langwa-da.

⁷ Aburraja wurrukuala warnumamalya neninyaarrngwukinama wurrakina yinungungwangba-murriya iya wurrajija-murriya iya yingarna-murriya akwa ngawa akwalya-murriya.

⁸ Akena nara aduwaba ngarnumamalya anyarrngwukama alyelyikba ngakwurra-langwa-da. Enene-ka alyelyikba yakwa-langwa ne-yaminama akina wuburra akarrnga amalyirra yimabadukwena-langwa ebina abarda awinyamba akwa yakaki-jungwajinama.

⁹ Yakuwe-ka yenumamalya-kiya yeni-yangmarngkwajinama yakwa-langwu-wa Nubungkawa akwa Nungwanyungwu-wa. Yeni-yangmarngkwajinama nakina yakwa-langwa-murra alyelyikba, akena ebina-murra ngawa alyelyikba yi-yengbiyengbinama awurruwurrariya ayakwa, akwa ngarningka yarrek-bajiname-ka yakuwa wurrukuala-manja warnumamalya. Umba eneja nakina Neningikarrawara neni-ngekburakama wurrumurndakakina-murrada warnumamalya. Enuwe-ka wuburra neni-ngekburakama nakina.

¹⁰ Yawe-ka. Awilyaba-ma-langwa ngawa edirra ka-jadenama eninginingaba ayakwa Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka awurruwurrariya ayakwa wurrukwaluwa warnumamalya-da.

Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, awurrariye-ka akina amandangwa.

¹¹ Kwuja! Eningariba amukwa akungwa nare-ka a-kwularrijuma akina alyikarrbuda akungwa. Nare-ka-da! Akina amukwa ka-kwularrijinama wulkwa eningaba akungwa.

¹² Akwa ngarningka ngalaja manyungwunya nara makina arrangbama mangkarrkba. Nare-ka-da! Umba ngalaja akwurena nara akina arrangbama manyungwunya. Nara-da! Umba ngarningka ebina eningariba amukwa akungwa nara a-kwularrijuma alyikarrbuda akungwa. Ngalaja yakwa-langwa-langwa edirra ka-jadename-ka eninginingaba ayakwa akwa ngarningka awurruwurrariya. Awurrariye-ka akina.

Akwaneningmika-langwa ebina ngarrenu-kwuna-mulangwa Neningikarrawara

¹³ Ngeniyerriya karnumamalya, yikuma-wilyakina-manja nungkwurruwa milyenjirra mangma, kembirra eninginingaba-wiya yiki-yaminama kirrakina, nara akwala. Aringkawa-manja amandangwa nungkwurruwa,

kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya yikabu-rringkinama kirrakina karningaba karningangkawura. Nara a-ngkweningabakajungwuma umba kirrumurn-damurndirra yiki-likajama karningaba. Kembirra aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yikabu-rringkinama karningaba-da.

¹⁴ Yikumin-engkingkirrikajajungwuna-manja kirrakina, yiki-yakwujamina-manja kirrakina wurrukwalu-wa warnumamalya akwa yiku-merribina-manja wurrukwalu-wa warnumamalya kirriyirrbiyirrba ngawa, kembirra nara a-ngkweningabakajungwuma. Nare-ka e-yamama, "Yirraringkiringka-ma yarna," awurrariye-ka akina-baba. Dukwa karningaringka-ma kirrakina-da, akwa kirri-kadikajungwunama kirrakina dukwa-da.

¹⁵ Nare-ka eneja Neningikarrawara yikenu-wilyakajuwa amukwiyadakina awurruwurrariya. Umba eneja nakina Namukwa kirrenu-wilyakajuwama akina. Aburraja wurribina warnumamalya warningbala-murrumurra Neningikarrawara narru-wilyakinama amukwiyadakina akwaneningmika.

¹⁶ Umba karningerribirra karnumamalya yiki-yakwujamina-manja kirrakina akwa yikumin-engkingkirrikajajungwuna-manja nungkwurruwa yimbukwa, kembirra yikumini-ngekburakajungwunama awinyamba akwa yikumini-ngekburakiname-ka awinyamba wurrukwalu-wa warnumamalya akwa ababurna-langwa awurruwurrariya eminiminingka yiki-yaminama kirrakina-da.

¹⁷ Umba eneja Neningikarrawara ngin-akakirumakama nungkuwa k-ambilyi-yada aringkawa ningkakina wuburra enuwa. Kini-yuwarna-manja ningkakina ena-langwa-manja mamurukwa, kembirra ningkuwerrikidirrbura akwa ki-likajama ningkakina yilyurrkwa-murra yukwudukwuda. Ningkumurndamurndirra ningkumarngkuwurrumalya k-ambilyama ningkakina. K-errukwulinama wurrukwala warnumamalya akwa k-embirrajinama wurrakina-manja. Ningkeningma ningkakina nara e-yamama awurrariya umba ningkeniki-yama-langwa eningaba awilyaba, akwa kembirra akina eningaba ki-yaminama ningkakina ngawada. Akwa nara ningkakina e-kadikama engkirrikuma awurruwurrariya-wiya wurrukwala-langwa. Akwa ki-yamina-manja awurrariya, kembirra nare-ka e-yamama ningkakina, "Kwuja, eningaba ningi-yamama ngayuwa." Umba ningkilyangmandukwuna k-ambilyama.

¹⁸ Karnumamalya kirribina kirruwerrikuwarruwalya kirrakina yika-mumaruminama wurrukwala warnumamalya.

Aburraja wurrukwala warnumamalya yikabu-rringkina-manja kirrakina yiki-yaminjamina-manja eningaba ngawa karningangkawura, kembirra wurrumurndakakina-bina warnumamalya karri-ngayindenama aburrajukwaba ke-yaminamurra eningaba wurrakina-da.

4

Kirru-warduwardiyina-mulangwa

¹ Nungkwurraja karnumamalya, miyambena-burra kirru-warduwardiyinama kirriyirrbiyirrba ngawa? Akwa miyambena-burra kirru-merrimerribeyinama karningangkawura? Kirri-yaminjamina akina mena kirri-ngayingayindenamubaba eminiminingka karningangkawura. Kembirra nare-ka a-wilyakama yilyurkwa yukwudukwuda umba yiku-werrikawarriyadinama.

² Kirri-ngayingayindename-ka eminiminingka. Biya nara-manja kirrakina a-manguma amurndakakina, kembirra yiki-yakwujaminama, yik-awinyambadinama akwa yiki-lamukwarridinama wurrukwala-manja warnumamalya. Kirri-ngayingayindenama ababurne-ka eminiminingka. Biya nara-manja kirrakina a-manguma amurndakakina, kembirra yiku-warduwardiyinama akwa yiku-merrimerribeyinama. Umba nare-ka karna yikumadena ebina kirri-ngayindenama kirrakina, mena nara yikini-yengkiyengkilabaja kirrakina Neningikarrawaru-wa.

³ Umba yikini-yengkilabaja-manja Neningikarrawaru-wa, kembirra nare-ka a-manguma ebina yiki-ngayindenama, mena nare-ka a-ngayinduma kirrakina ebina Neningikarrawara kini-ngayindenama nakina umba yiki-ngayindenama ababurna-langwa nungkwurra-langwi-yada.

⁴ Karniniyerriya karnumamalya, kirri-lyumadinuma Neningikarrawara-langwa. Kirri-yakeyinama nungkwurruwa akwa warnumamalya wurrumurndakibina ne-yaminjamina-murrumurra awurruwurrariya. Akineka wuburra laka kin-angmar-denama Neningikarrawara kirrakina-da, wuburra laka kin-awinyambakiname-ka Neningikarrawara-manja kirrakina-da.

⁵ Ngarri-yakuwerribikina-langwa ngarna enena ayakwa Neningikarrawara-langwa ebina nuwarrikarrijungwunama. Ne-yaminama ena, "Neningikarrawara ngarrenu-kwama ena-langwa Amawurrina akena akine-ka Amawurrina ngarraki-ngayindenama ngarna ngala-langwi-yada,"

ne-yaminama akina. Nare-ka erribirra kuw-arrikarrijungwuna enena ayakwa, umba alyangmanduk-wuna enena.

⁶ Umba eneja nakina Neningikarrawara ngarreni-ngbudirrkinama ngakwurruwa ngarnumamalya. Aminakina-langwa enena ayakwa ngalajukwaba nuw-arrikarrijungwunama. Ne-yaminama akina, “Nara-manja a-ngkweningabakajungwuma ningkakina umba ku-werrikambilya-manja Neningikarrawarwa, nakine-ka kembirra keni-ngbudirrkinama nungkuwa,”

ne-yaminama akina ayakwa.

Akinumini-yarrkuwarakina-mulangwa

Neningikarrawara-langwa ayakwa

⁷ Nungkwaja numini-yarrkuwarakina kembirra Neningikarrawara-langwa ayakwa. Akwa wunu-wardiyina nungkuwa akwa Namukwa. Yikinu-wardiyina-manja kinalakina kembirra nakine-ka Namukwa kini-lyumadinama.

⁸ Umba nungkwaja akwudangwukajungwuna arakba Neningikarrawaru-wa. K-akwudangwukajungwuna-manja nungkuwa Neningikarrawaru-wa, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara kin-akwudangwukajungwunama nungkuwa-wa nakina-da.

Karniniyerriya karnumamalya, nare-ka arakba arriyakajungwuma awurrariya-langwa. Kini-ngayindenama yikini-yuwarnama Neningikarrawaru-wa ena-langwa-manja mamrukwa akena kini-ngayindenama ngarningka yikini-yuwarnama nakinu-wa Namukwa ena-langwa-manja mamrukwa. Nare-ka kirrakina a-likama mambilyumakiya-manja mamrukwa umba wurruma-yuwarna aduwaba Neningikarrawara-langwa-manja mamrukwa kirruminuwilyaba-ma mangma.

⁹ Kwujukwuja! Nara e-yekirrerriduma a-jungwuma amarngka umba wurri-jakawarena wurru-ngwadina wurringirriyadina.

¹⁰ Akwa yiku-buriyamina-manja Neningikarrawaru-wa, nara a-ngkweningabakajungwuma umba yik-abuluwenda kirrumurndamurndirra enuwa-manja. Kembirra eneja Neningikarrawara yikeni-ngkajikinama nungkwurruwa nakina-da.

Nara ngakwurruwa a-lekbijajuma

¹¹ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nare-ka a-lekbijajuma akwa e-yengbuma enena ayakwa, “Ningk-arriyakajungwuma awurrariya-langwa nungkuwa

aduwaba," nara e-yamama. Wu-lalika amukwiyadakina ayakwa. Yiki-lekbijeyina-manja Neningikarrawara-langwa karnumamalya, akina kembirra wuburra laka yiki-yaminama, "Neningikarrawara-langwa eningarumuruma ayakwa awurrariye-ka akina," yiki-yaminama. Yiki-yengbina-manja karna akina ayakwa, kembirra nara arakba amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa eningarumuruma ayakwa. Akwa ke-yaminama akina wuburra laka yiki-lyangkuwerribikajungwunama Neningikarrawara-langwa-langwa eningarumuruma ayakwa eningaba-murrikba akwa awurrariya-murrikba.

¹² Nare-ka. Nakina-bina Neningikarrawara enuwa yimbukwa ngarrenu-kwama eningarumuruma ayakwa. Neningikarrawara nuwilyaba-ma kini-lyangkuwerribikajungwunama ngarningaba-murrikba akwa ngarruwurrariya-murrikba. Enuwa yimbukwa aken-enibikinama ngakwurruwa akwa akeni-jungwajinama nakina-da. Kirri-yamarrikinama-burra kembirra kirrumiyambena karnumamalya kirribina kirri-lyangkuwerribikajeyinama kirriyirrbiyirrba ngawa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba?

Nara ngakwurruwa a-ngkweningabakajungwuma

¹³ W-engkirraja enena ayakwa nganyangwa, nungkwurruwa kirribina kirru-ngkweningabakajungwuname-ka kirrakina. Kirrukwala karnumamalya yiki-yaminama, "Dukwa aduwaba, dukwa arnungkwaya ki-likajama ngayuwa engkuwa eminingku-wa angalya. Biya yakwujina k-ambilyamurra ngayuwa awilyaba akilarrikumamarika iya akilarrikungkura. Yakwujina ngawa ku-war-denama warka akwa kumenama aruma angwarnda," yiki-yaminama kirrakina kirrukwala.

¹⁴ Akena karningbala kirrakina arnungkwaya-langwa.

Karningma karna awija. Ke-kbadena-manja kawarumajungwunama akina akwa ka-wurumbijinama angalya. Kembirra kum-arumidina-manja mamawura kalyumadinama warenja-bawiya ebina awija. Nara amiyerra a-wurumbijuma akina enena angalya, umba aduwaya-wiya ka-wurumbijinama angalya akina. Umbo nungkwurraje-ka karnumamalya kirr-ambilyama karna aduwaya enena-manja angalya ebina wuburra awija.

¹⁵ Karningbala kirrakina arnungkwaya-langwa. Kembirra yiki-yaminama, "Keni-ngayindena-manja Neningikarrawara ngayuwa ningenik-ambilyingi-yada

enena-manja angalya akwa ningeniki-lyangmurukwaji-yada, kembirra k-ambilyama ki-lyangmurukweyinama," yiki-yaminama.

¹⁶ Akena kirru-ngkwingabakajungwunama kirrakina, akwa kirruminaruma ayakwa kirrakina karnumamalya. Umbo awurrariya akina karningbala-baba arnungkwaya-langwa.

¹⁷ Karningerribirra karnumamalya yik-eningmidina-manja eningaba karniki-yama-langwa kirrakina akena nara-manja e-yamama akina eningaba, kirruwurrariye-ka kirrilyengma kirrakina-da.

5

Kirruminababurna angwarnda karnumamalya wurri-ringkajungwuna!

¹ W-engkirraja enenu-wa ayakwa nganyangwa, kirribina kirruminababurna angwarnda iya amurndakijika. Wurruングwadina arakba angwada aruma, mena abukwaya-baba adinuba awerrikawarriya nungkwurra-langwa adirung-warna.

² Ngalaja amurndakijika nungkwurra-langwa nuw-arriyadinuma arakba. Dumbala nungkwurra-langwa mukwunina arakba.

³ Ebina angwarnda nungkwurra-langwa ajilba-murra iya akawulda-murra ngalajukwaba nuw-arriyadinuma eningangkawura arakba. Nuw-arriyadinu-mulangwa aduwaba akina, kembirra nganja ningeningma ngayuwa karniniyerriya karnumamalya kirrakina. Wuburra laka nuw-arriyadinuma nungkwurra-langwa angwarnda ajilba-murra iya akawulda-murra nungkwurra-langwa karnumadangkwa yiki-ngmandinama. Kirri-lyangmilyangmurukweyinuma angwarnda-manja, umbo kirruwurruwurra-murndukwama kirrakina ambaki-yada akina.

⁴ Kuja! Nara yika-kwa angwarnda nungkwurra-langwu-wa warnikuminuwar-duwar-da. Wurrakine-ka na-war-danguma warka nungkwurra-langwa-manja angalya, narr-arrangbama aninga nungkwurra-langwa, akwa narru-wilyakama akina nungkwurruwa-wa. Akena nara kirrakina yika-kwa angwarnda aburruwa-wa. Akine-ka wuburra laka akina angwarnda ne-yengbinama awurrariya ayakwa nungkwurruwa-langwa Neningikarrawarua-wa akina. Nakine-ka Nubungkawa ningbuda-dangwa Neningikarrawara, akwa n-engkirrikenuma nakina ngala-langwa ayakwa-da.

⁵ Enena-manja angalya nungkwurraja kirri-yamama eningerribirra kirri-ngayindanguma. Kirrumin-engkingkirrikajajungwunuma karningangkawura. Kirri-yamama nungkwurra-langwa-langwiya mangma mamawura iya alyarrngwalyilya. Aruma aninga kirralyubarinuma, kembirra kirri-ngmurridinuma arakba. W-engkirrikiya! Ke-ngmurridina-manja bulukwa, ke-yamarrkinama kembirra warnumamalya? Karruwardenama akina arakba-da. Kembirra nungkwurraja karnumamalya yiki-yaminama wuburra akina engmurra bulukwa aduwaba!

⁶ Kirra-lekbenuma kirrakina warningaba warnumamalya, akwa kirri-yamama, "Wurruwurrariya wurrumurndakakina warnumamalya." Na-lyangmuridinume-ka wurrakinina, kembirra kirri-lamukwarridinuma arakba wurrakinamanja warnumamalya warningaba arakba-da.

Ak-embirrarina-mulangwa akwa aku-buriyamina-mulangwa Neningikarrawaru-wa

⁷ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, yiki-likajama kirrumurndamurndirra ngawa Neningikarrawaralangwa-manja mamrukwa yanda-langwa nakina Jesus kini-lawurradinama yangkwurrangwa enenu-wa angalya.

Wi-yakuwerribikaja enenu-wa ayakwa marndakirriyerralangwa. Kini-larrina-manja yelyukwa kumi-ngmurridinama makina karnik-alybari-yada karnumamalya. Yik-embirrinama kirruwerringmurndirra kirrakina kumi-ngmurridina-murruwa makina, kembirra akini-yada ngawa yiku-mungkadinama makina marndakirriyerra.

⁸ Akina kembirra wuburra ngakwurraja ak-embirrinama ngarrakina ngarruwerringmurndirra kini-lawurradinama nakine-ka Nubungkawa Jesus yangkwurrangwa. Kembirra nara a-werrikawarriyaduma, mena amandangwa nubukwaya adinuba nakina Jesus kini-lawurradinama yangkwurrangwa enenu-wa angalya.

⁹ Nara a-ngwurrmilijajuma, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nari-yada a-lekbuma nakina Jesus kirrakina-manja. Nakina-bina kini-lyangkuwerribikajajungwunuma karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Akwa nu-warumajungwunuma arakba nakina neniki-liki-yada yangkwurrangwa.

¹⁰ W-engkirrikiya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya. Arakba-wiya aburraja Neningikarrawara-langwa WurruBuburabuda warnungkwarba narra-makumakama ayakwa Neningikarrawara-langwa ena-langwa-manja

warnumamalya. Na-lyandinu-manja wurrakina akwa na-werrikawarriyadinu-manja, nara ka-ngwurrmilanga wurrakina.

¹¹ Umba ngarningma ngarna Neningikarrawara nenu-werrungwur-danguma wurrakina-manja mena nara ka-ngwurrmilanga.

Wi-yakuwerribikaja arakba nakinu-wa neningarakbakiya-wa nenumamalya Jawuba. Ni-lyandinumurra nakina akena n-embirrarinuma. N-embimbirrarinumu...wa. Bi...ya arakba-langwa eneja Neningikarrawara nenumamurikajuwama nakina nenungkwarba, mena numarngkirra nakina akwa numinababurna akwerrukwula.

¹² Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, w-engkirra angwurra enenu-wa ayakwa nganyangwa. Kirrakina kirri-yengbijinama ekirra Neningikarrawaralangwa kajungwa yikakumini-ngbudirrkini-yada akina nungkwurra-langwa ayakwa. Nare-ka e-yamama amukwiyatadakina, e-yengbijuma ekirra Neningikarrawaralangwa, akwa ena-langwa-langwa angalya abalkaya, akwa eningerribirra-langwa angalya. Yiki-ngayindena-manja yiki-yaminama wulkwa, "Yawa" akwa "Nara," yiki-yaminama, umba nara akwala. Kembirra nakine-ka Neningikarrawara nara a-lekbuma kirrakina-da.

¹³ Laka awurrariya na-ngekburakajungwunuma akina nungkwa-langwa akwa ningku-werrikawarriyadina aduwaba akina-langwa awurrariya? Ku-werrikawarriyadina-manja ningkakina, kembirra kinu-makina Neningikarrawaru-wa akina-langwa awurrariya. Nara a-ngwurrmiluma umba ku-buriyamina Neningikarrawaru-wa.

Laka ningkiyekirrerra aduwaba ningkakina? Ku-werrikilyelyingmajungwuna-manja nungkuwa, kinyangmarngkwajina kembirra Neningikarrawaru-wa emebamurra.

¹⁴ Laka ningk-angbilyuwaduma aduwaba? Angbilyuwamanja ningkakina, kembirra k-ardijina wurrukwalu-wa wurrarumuruma warningijebija warnumamalya, kajungwa ka-likaji-yada wurrakina nungkuwa-wa. Umba kabuminuburiyaminama Neningikarrawaru-wa nungkwa-langwa-langwa. Akwa ngarningka kabumin-errbilyenama aringka nungkwa-langwa eningaliba-murra amalyirra. Akwa kabumin-errbilyenama wurrakina aringka nungkwa-langwa, karri-yengbijinama ekirra Jesus-langwa.

¹⁵ Wurrumurndakakina warnumamalya na-werrikambilyama Nubungkawu-wa Jesus. Kembirra kenyendabaja-manja wurrakina enuwa-wa kajungwa yikab-

eningabakini-yada kirruwilyaba kirr-angbilyuwaduma karnumamalya, kembirra nakine-ka Nubungkawa Jesus yikeni-ngekburakinama kirrakina akina-langwa angbilyuwa, akwa yikenumini-yakuwabijinama amurndakakina awurrariya kirri-yama-mulangwa.

¹⁶ Kembirra nara abuwarrkama awurrariya nungkwa-langwa, umba kinu-makina ningka-manja nenumamalya Neningikarrawara-langwa-manja akina-langwa awurrariya. Kembirra nakine-ka kinu-buriyaminama Neningikarrawaru-wa nungkwa-langwa-langwa. Umba nungkwamba-langwa ku-buriyaminama Neningikarrawaru-wa ena-langwa-langwa, kajungwa Neningikarrawara yikeni-ngekburakini-yada nungkwurnuwa awurrariya-langwa. Yiku-buriyamina-manja kirruwerrikidirrbura karnumamalya Neningikarrawaru-wa, nungkwurra-langwa ayakwa engbingbuda akina-da.

¹⁷ Wi-yakuwerribikaja nakina neningarakba-wiya nenumamalya nemimikirra Eliya. Ngakwurruwa wuburra ni-yamamurra nakina. Umba neniyendiyendabenuma Neningikarrawaru-wa nakina nari-yada yelyukwa a-larruma. Kembirra nara kini-larrina yelyukwa yabiyyakarbiya-manja yinungkwura akwa ngawa nuwurdangu-manja yimangbala yuwilyaba yimawura. Nareka kini-larrina yelyukwa akini-yada.

¹⁸ Bi...ya ngarningka nakina Eliya neniyendabena Neningikarrawaru-wa, kajungwa yiniki-larri-yada ngarningka yelyukwa. Kembirra yakine-ka yelyukwa nilarrina arakba akwa kembirra na-lungkuwarreyinuma arakba aninga-murriya.

Eningarija-langwa ayakwa

¹⁹ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, dukwa kirruwilyaba karnumamalya yikuma-lalikinama Neningikarrawara-langwa meningaba mamurukwa, akwa yik-arriyakajungwunama awurrariya-langwa kirrakina. Umba dukwa kirruwilyaba karnumamalya yikinilawurrakajinama nakina makinu-wa mamurukwa.

²⁰ Wi-yakuwerribikaja. Yikini-lawurrakajina-manja nuwilyaba nuwurrariya nenumamalya Neningikarrawara-langwu-wa mamurukwa, yikinu-mamurikajinama nakina kajungwa Neningikarrawara kenumini-yakuwabijinayada ena-langwa awurrariya akwa nari-yada a-jungwuma nakina.

Ena ngawa.